

מבחר עירונים

א' דפסח
שנת תשפ"א

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
08:13	07:51	07:33		ירושלים
08:10	07:48	07:35		בני ברק
08:12	07:50	07:35		חיפה
08:11	07:49	07:35		אשדוד
08:12	07:50	07:34		בית שמש
08:12	07:50	07:35		קרית גת
08:12	07:50	07:33		נוף הגליל

להרשמה
לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.
**להצו
כאן**

כסדרפס וסירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מאטופ MATOP
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

פרשת צו - פסח

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת יד' ניסן התשפ"א

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:39	19:31	20:16
18:37	19:29	20:13
18:38	19:30	20:15
18:38	19:30	20:15

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבד דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעילה תחי'

מי שטוב לו עם עצמו מפרגן לאחרים. מי שקשה לו לפרגן לאחרים, סימן שקשה לו להסתכל במראה.

כשאנו באים לעולם, אנו עורכים עם החיים חוזה; שם מפורטים כל רצונותינו וציפיותינו. העניין הוא, שגם אחרי שאנו חותמים, החיים לא מוסיפים את חתימתם

הכלל הוא כי כל דבר נבחן על ידי רבי **יהודה לייאן** זצ"ל בעין רוחנית, וכאשר היה רואה אדם מסוים כל אשר עניין אותו הוא מה **מהותו** של יהודי, זה מבחינה רוחנית, הוא היה שוקל כל אדם כמה שווה מבחינת **זכויות וחובות** ומה שורש נשמתו.

נדניק זה אחד שרוצה לדבר על עצמו, כשאתה רוצה לדבר על עצמך

באחד הימים, נכנס אל רבינו **נעשה לו** זצ"ל תלמיד שלמד אצלו למעלה מחמש עשרה שנה, מידי יום ביומו. ואמר לו: רבינו, פנו אלי גבאי בית הכנסת "אמרי נועם" ה"ו הנמצא בקרית יובל ובקשו ממני ללכת אליהם בשעות הערב וללמוד אתם הלכות ומוסר. ע"כ שאלתי היא: האם אלך והאיך אפסיד את שיעורי עם כבודו? ועוד, אם ישאלו אותי **שאלות הלכה למעשה**, איך אענה להם, היות שירושלים היא תחום פסיקתא של הרב. כבוד מורינו ורבינו ענה ואמר לשואל: ב"ה אתה היום **אינך וקוק לי** יורה יורה ידין ידין. והשי"ת יציל את דרכך ועלה במעלות התורה והיראה ותצלית. ועד היום ברכתו מלוא אותו.

ימי מלחמת השהרור נתנו אותותיהם בתקציב הישיבה, והוא הדלדל מאד. הבהורים **הוסיפו לשקוד על לימודם**, אולם רבים מהם רעבו ללחם. רבי **בן ציון חזן** שהיה מקים הישיבה ופטרונו, כבר לא היה צעיר, והוא התקשה לכלכל את הישיבה המתקציב המצומצם שהיה ברשותו. הישיבה המפוארת עמדה בפני שוקת שבורה, ונראה היה כי לא ירחק היום והיא תאלץ להיזרר. ואולם אז הגייס רבי עזרא שרים, נטל עליו את **ניהול הישיבה**, ובמים הטרופים ההם יצא לגייס כספים בחו"ל. הוא הקים בישיבה מטבח וחדר אוכל, ובהם החיו בני הישיבה את נפשיותיהם.

כל אדם הוא אדם שלם, גם אם הוא לא מושלם.

הרצון הוא הכוח המניע אותנו אל עבר הדברים החשובים בחיינו.

מעולם לא דרש רבנו רבי **יצחק כדורי** זצ"ל ברבים. אמנם רבותיו בבגדד התרו בו שלא להרבות בדרשה כדי שלא לעורר עליו עין רעה, אולם רבנו **התרחק** לגמרי מלשאת דברים ברבים ובמשך כך שנות חייו הארוכות נמנע מלדרוש. יש אומרים, כי הסיבה לכך הייתה- שלא לבייש את הדרשנים האחרים. תכונת ענווה מוחלטת זו בלטה גם כאשר נשאל הרב שאלות שונות בלימוד. **עושה היה עצמו** לעפר ואפר, משתדל להסתיר את גדולתו, ועונה רק על מה שנשאל ותו לא, כדי להצניע את ידיעותיו הרבות ואת גדולתו בתורה. לא פלא שהרב כדורי **מעולם לא הוציא** לאור ספר הלכה או קבלה אף שהיה ידען מופלג, ואף שהיה לו הרבה מה לכתוב.

מביט על 'כיפות' הציון יוורד למטה... לאחר שהיה נפרד רבי **יוחנן ג'וניאן** מאתרא קדישא מירון, נהג לרדת כאשר ראשו מוטח לאחוריו ומביט הוא על הכיפות המתנוססות מעל ציון הרשב"י, עד אשר הגיע למטה ולא יכל לראותם עוד, או אז היה עושה **תנועה של צער וכאב** על פרידתו של מהיכלא דרשב"י, כה הייתה דבקתו בתנא האלוקי.

לע"נ **רחל (רשל) בת קלרה אלבו**

האנושיות שלנו, מתבטאת ביכולת שלנו להכיר, שחוסר המושלמות שלנו זה דבר טוב וניתן לשיפור

איננו בוחרים את העולם, לתוכו אנו נולדים, אך אנו לעשות אתו.

מצווים אנו על כשרות המאכלים, ובענין זה מצינו בספר "שולחן גבוה" לגאון רבי יוסף מולכו זצ"ל מעשה נפלא ברבינו דון **יצחק אברבנאל** זצ"ל, שר האוצר למלך ספרד. פעם איוותה נפש המלך לאכול עם שר האוצר. אמר הרב: "אתכבד להזמין את המלך לבית; אך לא אוכל לאכול על שולחני". אמר המלך: "נבשל בשר כשר!". ענה הרב: "אסור הוא, אם נתבשל בכליכם". אמר המלך: **"יביאו הבשר המבושל מביתך"**! ענה הרב: "בזמן שהוסרה השגחתנו ממנו נאסר עלינו, כדין "בשר שנתעלם מן העין, שמא הוחלף!". אמר המלך: "ניחא! יבוא הבשר מביתך ומשרתך ישגיח עליו עד שיבוא לשולחן!", לכך הסכים השר. הורה המלך לעשות שולחן עגול, מסתובב, העומד על רגל אחת, ולהכין מנות זהות למנותו של השר. המשרת היהודי הביא את מנת הרב, והרב לא הסיר ממנה עיניו. לפתע קרא המלך: "ראה נא את הציפור שם בחוץ!". נשא הרב עיניו, והמלך סובב ברגלו את השולחן כהרף עין, ומנתו באה לפני השר. עקב הרב אחר הציפור במעופה, והחזיר פניו. אמר המלך: "נמשך בארוחה!". ענה הרב: "תודה, כבר אכלתי די!". תמה המלך: **"הרי בקושי עממת מאומה"**, והוכיחו קשות: "ראה כמה טרחנו לכבודך, הבאנו המאכל במיוחד מביתך ועתה אינך אוכל!". התנצל: "מה אעשה והסחתי דעתי לרגע, כשהבטתי בציפור לבקשת המלך!". אמר המלך: "אשריך ואשרי תורתך, שהיצלתך ממאכל אסור!". כמה דברי התורה נכונים לכל זמן. וכל פרט ופרט חשוב ואין לזלזל. (העורך)

"שבת טיש" ו"מדות טיש" הספרים המצליחים ביותר לשלחן השבת והמועד

גיליון מס' 445

פרשת צו - שבת הגדול, י"ד בניסן, ערב חג הפסח תשפ"א

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

צו אתי אהרן ואת בניו לאמר (ו, ב) - מפרש רש"י, אין צו אלא לשון זרוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו הסרוךים. ורמז יש כאן למחשבה שצריכה שמירה ותרזה, שהרי שאר החושים יש להם מעין פיס השומר עליהם, כגון הפה המקסה בשפתים, עינים בעפעפים, והאזן שאפשר לכף בה את האליה, אולם את ההרהור והמחשבה אין במה לכף אלא בכח ההתגברות, ולכך התפון רבי שמעון בדבריו שיותר צריך לזרז במקום שיש בו הסרוךים, דהיינו במקום שאין לו פיס לכסותו, והוא רבי שמעון בעל המאמר במדרש, שאין העולה באה אלא על הרהורי-הלב. (מתוקים מדבש)

זאת תורת העלה הוא העלה (שם) - כתיב הוא וקרינו היא, נוטריקון אשה יראת השם, והיא העולה דהיינו היא המעלה בנשים, שנאמר אשה יראתיה היא תתהלל. (כמראה הבוכי)

והאש עליהמזבח תוקד בו (ו, ה) - ראשי תבות תועבה, כי כל המתנאה נדון באש, כפי שנאמר במשלי תועבת ה' כל גבהה לב. (להניח ברכה)

אש תמיד תוקד עליהמזבח לא תכבה (ו, ו) - רמז יש כאן לתורה המישרת מדות האדם, ולכן נקראת התורה בשם שירה שנאמר פתבו לכם את השירה הזו, אותיות ישרה, ובכח התורה המשולה לאש שנאמר הלוא כה דברי באש, אפשר לנצח את היצר הרע. א"ש נוטריקון שש אנכי על-אמרתך, תמיד נוטריקון דרך תורה יעמל מאד, דרך תורה יתמיד מאד, דרך תורה מדות ישרות, וכן תבטל יצר דהוא מקטרג, וסופי התבות תוקד על-המזבח לא תכבה בגימטריה מ"ח כנגד מ"ח קניני תורה, וראשי התבות בגימטריה עם האותיות יזכה לקנין תורה. (פניני שבח)

וזאת תורת האשם קדש קדשים (ו, א) - ראשי התבות בגימטריה תורה, וכן גמילות חסדים, כי בשניהם נמחלים האשמות. (מתוק לחכי)

כי כלי-אכל חלב (ו, כה) - בפסחים דרשו חז"ל לרבבות עירובו, ורמז לזה באותיות המלוי של בכתב פי כל, כ"ף יו"ד כ"ף למ"ד, שעולה כמנין רצ"ד בגימטריה עירובו. (בית מאיר)

ספורים בפרשה

צו אתי אהרן ואת בניו לאמר (ו, ב)

בשבת-קדש פרשת צו שנת תשי"א, עלו לתורה בבית מדרשו של ה"אמרי חיים" מו"ר בנין ארבעה חתנים לקראת חתונתם. היתה זו הפעם הראשונה אחרי החרבן הנורא בשואה האיומה באירופה, שארבעה חתנים מקימים בתים בישראל בשבוע אחד, ושמחת העדה כלה היתה עצומה, ובניחוד שמחתו של הרבי בראותו כי לא אלמן ישראל. מרב שמחתו הגדולה הורה הרבי לכל המתפללים לצאת במחול בעת שירת 'לכה דודי', החל מההריו של 'היו למשסה', ומאז נשתמר המנהג בבתי המדרשות של חסידי יו"ר עד היום הזה. בשמחת הנשואין ישב הרבי בסמוך לחתן מתחלה ועד-סוף, כשהוא לבוש בבגדי שבת, וכאשר ראה את אחד מתושבי השכונה שהגיע בבגדי חל, תמה בפניו: "אני מחתן בן, ואתה בא בלי בגדי שבת?" וצוה עליו לפנות לביתו ולשוב עם בגדי שבת לבכוד השמחה, באותן אחים ורעים.

על הלשון 'צו מפרש רש"י: 'אין צו אלא לשון זרוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך לזרז במקום שיש הסרוךים'. מספרים, כי פעם נשא דרשן אחד דברים פתשיות התמיכה הקבועה למוסדות תורה, ובין הדברים הזכיר את הדברים הללו ושאל: "לכאורה נתן לתמה על דברי רש"י שיש כאן צווי של זרוז לדורות, והרי יתכן לומר שההוראה היתה רק לשעה ומצונו לנו שהיתה גם לדורות? וקשה נוספת עולה בפנינו, מדוע רק כאן שיש הסרוךים צריך היה לזרז את ישראל, ואילו בתרומת המשכן לא נאמר לשון זרוז? אלא שני הדברים מתרצים זה בזה. כאשר האדם נתבע לתת תרומה פעם אחת לצורך מצוה, אין הוא זקוק לזרוז באפן מיוחד, וכך היה בהקנת המשכן שכלם נתבעו והביאו. אולם כאשר הנותנה היא לדורות, כשצריך לתת ולתת שוב ושוב, ויש בו הסרוךים תמידיו כסדרן, על-זה צריך זרוז מיוחד". והנסיין מוכיח כן, שקל יותר לעתים לקבל תרומה לבנין שלם, מאשר להוצאות שוטפות של מוסדות תורה וחסד.

במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם (ו, ב)

כשהיה רבי אליהו רגולר מקליש ילד קטן, ישב יחד עם חבריו בני גילו לפני המלמד, וחזרו על פרשת השבוע, פרשת צו, יחד עם פרוש רש"י. כשהגיעו לפסוק זה, קראו התלמידים את דברי רש"י: "רבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם בצבור, נאמר 'ישחטו רבים'". למקרא הדברים העיר המלמד ואמר: "דעו לכם שזה עין ועינים שאני מתקשה בדברי רש"י אלו, וקשה לי להולמם. שהרי קרבן אשם מביא רק יחיד, ואין אנו מוצאים שצבור יביא קרבן אשם". שמע אליהו הקטן את-הדבר, ומיד זנק ואמר: "הלא מפרש הדבר בספר עזרא שלעתיים הקריב העם כלו קרבן אשם, שהרי כן נאמר שם 'וינתנו ידם להוציא נשיותם ואשמים איל-צאן על-אשמתם', דהיינו שיושבי ירושלים הביאו אשם לכפרת עונם על שנשאו נשים נכריות". השתומם המלמד לשמע תשובתו המפליאה של התלמיד, ומהר לספר זאת לאביו של הינוקא, רבי יעקב. וכשנודע הדבר בעיר, גמרו כלם אמר ונבוא, כי עתיד הי' גדול בתורה. יש להוסיף על-כך, שבעל "תורה תמידה" פתב שנפלה טעות-סופר בדברי רש"י, ויש לתקן: "לפי שלא מצינו אשם בצבור", אולם לפי ספור זה אין צורך בתקון.

היה היה

זאת תורת העלה

אין ארץ וישאל נקנית ואין ירושלים נבנית - אלא ביסודים, אולם חביבה היא הארץ וירושלים על בניה, והם מקבלים את צערם באהבה, וזוכים ורואים בבניה. אף שכונת מאה שערים המעטירה, שתתה מכוס התרעלה והתפרה בחבלי לדה קשים, עד שקמה והיתה לאיש. אחד המארעות הפרגניים שלוו את השכונה בראשית הוסדה, היתה הריגתו של אברהם צעיר מתושבי השכונה, שעלה כקרבן עולה תמימה למען קדשת שמו יתברך, ונמצה דמו על מזבח ארץ ישראל.

האסון ארע בליל שבת־קדש, ג' בניסן תרמ"א. היה זה שנים ספורות לאחר יסוד שכונת מאה שערים, באשר השכונה עמדה פערער בערבה באמצע מדבר שמש, הרחק מהעיר העתיקה שבה התרכז עקר הישוב, ואף שעריה פרוצים ללא הגנה. התושבים הראשונים שהספיקו להשתקע בשכונה, נחשבו כאנשים אמיצים העשויים ללא חת, שכן האזור שרץ בגפיות של שודדים ערבים עזי־פנים, שגם השלטון התרכי לא יכל להם. התושבים שכרו את שרותיו של שומר ערבי משכונת המגורים, שישב בשער השכונה והגן על יושביה משודדי לילה. השבת פרשה זה מכבר את־כנפיה על השכונה הזעירה, והתושבים המעטים כבר שבו לביתם לאחר תפלת ליל שבת. הבית הראשון בשכונה, היה ביתו של ר' גדליה בקר, שנקרא כן על־שם מלאכתו כאופה. ר' גדליה היה איש חסון ובעל־בית אדיר, ומוראו היה מוטל על ערביי האזור. לא אחת טעמו הללו את נחת זרועו, וכאשר היה גנב נופל לידיו, היה יוצא ממנו בלשון ועיו, ונחלץ בקשי בעור־שינו. באותה שעה הסב ר' גדליה לסעדת השבת, ולפתע נפרצה הדלת. בפתח עמד ערבי־בדוי שפל מתושבי שכונת ליפתא אשר במערב ירושלים, ומראהו מצמית ומטיל אימה. עיניו השחרות יקדו בגחלי אש, פניו היו מצלקות ומשחרות, ועל מתניו פגיון משחזר. ר' גדליה נרתע לרגע למראה השודד, ובגניביתו פרצו ביללה מרב אימה, אולם הוא התעשת חיש מהר ונעמד לקדם את פני הרעה. ר' גדליה התאזר באמץ רב, ונסה לגרד את השודד החוצה, כדי להוליכו אל שומר השכונה, אלא שהלה הביט ברעבתנות על השלחן הערוף, והחל לזלל ממאכלי השבת. בראותו כך, החל ר' גדליה להגיש לו במו ידיו מאכלים שונים, בבקשו להרגיע בכך את־דוחו ולהשתלט עליו בקלות, ובינתים מהרה אשתו של ר' גדליה להזעיק עזרה. עד מהרה התאספו כל התושבים המעטים שהיו בשכונה סביב הבית, ואחדים מהם מהרו לזמן את שומר השכונה הערבי, אולם פאשר מצאוהו, ראוהו יושב ורועד. "מהרו להמלט!" קרא אליהם השומר, "שכן בגפיה שלמה של שודדים ערבים מתבוננים להתנפל עליכם, והם נמצאים כבר מאחורי השכונה מצד מערב". פחד ואימה נפלו על־התושבים, והם מהרו להפציר בשומר לרוץ אל העיר העתיקה כדי להזעיק עזרה, אולם לא היה כל סבוי לכה, שכן המרחק היה גדול מדי, ובאותם ימים היו ננעלים שערי העיר מבעוד ערב עד אשמרת־הבקר, אין יוצא ואין בא.

אף הספיק השומר הערבי להפגס לביתו של ר' גדליה בקר, והשודד התנפל עליו מיד בחמת זעם. עוד בטרם הספיק השומר להתעשת, וכבר נעץ בו השודד את פגיונו, ובדקירה אחת הכריעו ארצה. מיד לאחר מכן, התנפל השודד על הנאספים, בעודו מנפנף בפגיונו, והחל לדרוך ולפצע את התושבים שנסו להשתלט עליו. פרצה מהומה גדולה, ובעלי האמץ מבין התושבים הפעילו את כל כוחותיהם על־הרוצח, עד שבכחות משתפים הצליחו להכניעו ולעקד את ידיו ורגליו בחבלים איתנים. בינתים היתה להם הפלחמה מבית ומחוץ, פאשר בגפית השודדים נסתה להתנפל על השכונה הקטנה, אולם התושבים שכבר הזירו מבעוד מועד על הספנה הצפויה, עמדו הכן לקראתם, ובחסידי שמים הצליחו להדף את ההתקפה ולהבריח אותם. אלא שאז ארע האסון. במהלך המערכה, הסקה תשומת הלב מהשודד העקוד, והלה הצליח להשתחרר מפיתת החבלים. המאבק בינו לבין התושבים התחדש אפוא, ובמהלך המאבק המחדש הצליח הרוצח לתקע את פגיונו ברגלו של אחד התושבים הצעירים, ולדרוך שלשה תושבים נוספים. האברהם שנקר ברגלו היה הקדוש רבי ישראל חיים שינבונים הי"ד, בנו יחידו של רבי מאיר שינבונים ממוסדי שכונת פתי מחסה' בעיר העתיקה, ולמרות פציעתו המשיך להאבק בשודד כדי להציל את יתר התושבים. מאבק הדמים נמשך שעה ארוכה, ושוב נדרר רבי ישראל חיים, והפעם בזרועו, והשודד אף הצליח להמלט כשהוא פצוע קשה. רבי ישראל חיים נפצע פצעי־מות, דמו שחת ונגר, ובתנאי הימים ההם לא הגשה לו עזרה רפואית ראויה. שבועה ימים נאבק הקדוש עם מר־המות, ובניסן תרמ"א, עלתה נשמתו הטהורה השמימה, כשהוא מותיר בביתו אלמנה שבורה וארבעה יתומים רכים.

הרצח הנחשב זעזע את תושבי ירושלים וכמעט שמוטט את הישוב היהודי מחוץ לחומות. היו שהאשימו את רבי זלמן בהר"ו, מיסד השכונה, שהוא מסכן את התושבים ומפקיר את חייהם, ואף רבי מאיר אונג'ר בעל "אמרי בינה", טען כלפיו שיתכן שעליו להביא עגלה ערופה כדי לכפר על רציחת הקדוש, אולם רבי זלמן השיב לו, שאין ירושלים מביאה עגלה ערופה, ואף שכונת מאה שערים ירושלים היא... בסופו של־דבר, התגברו בני ירושלים על האסון המר. השכונה התפתחה לתפארת, ואף היאמרי בינה עצמו תמך בה והרים נדבה לבנית בית־הכנסת הגדול שבה. אחריה צצו ונבנו שכונות נוספות, וירושלים התחדשה גדלה והתעצמה ומלאה צאן אדם, כן ירבו ויעצמו.

מאורות

רבי מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא מסטרי ¹⁸¹¹
ליום ההולולא י"ב בניסן תרט"ו

מגדולי תלמידיו של רבי אורי מסטריסק, רבה של קהלת בורשטין וראב"ד בסטינסקל, ובערב ימיו ראב"ד סטרי שעלישמה נקרא. נולד בשנת תקמ"ה לאביו רבי יואל משה לנדא מגלוגוב שהיה איש צדיק, ובשעת ליליתו פרחו מעל מכתו עופות רבים שלווחו עד בקורתו. בעתו למד מפי רבי יעקב מליסק בעל 'חות דעת' ונתיבות המשפט, והוא הסמיכו לשמש ברבנות. לאחר נשואיו עם בת רבי אברהם יוסף תאומים מבורשטין, מצאצאי החכם צבי והקיקון דיונה, ומחתנו של רבו החות דעת, נסע אל השרף מסטריסק והוא חבבו מאד עד שהיה מכנהו בן נחמד, ואמר עליו שששמתו היא נשמת פעל הלבושים ולכן נקרא בשמו. ומאז שמע זאת, דבק בתורת בעל הלבושים וטרח לישב את דבריו הסתומים. לאחר פטירת רבו השרף, נסע אל רבי מאיר מפרמישלן ורבי ישראל מרז'ין. את רבנותו בסטרי קבל לאחר השתדלות רבו רבי מאיר מפרמישלן, ושם התודע לרבי אשר עניל צומיר שהיה אחד מגאוני הדור, והשתדל לקאר לפניו את דרכי החסידות, ובהשפעתו פנה התנגדותו הגדולה אליה. פלימיו הגה בתורה הקדושה והשיב תשובות רבות בהלכה, מהן המשקעות בספרי פוסקי דורו, וכן לחם עלו נגד נגע ההשפלה שפשה בדורו ובצר את חומות החסידות בתרים נגדה. בפטירתו אמר עליו ה"דברי חיים" מצנז' "היום נלקח מאתנו שר התורה וחסד אור התורה". זכה לדור ישרים, ומחלציו יצאה משפחה מפארת בישראל.

יוסיף דעת

בהפטר פרשת צו מוזכרת התפת אשר גיאי בריהגם, שהיתה במה לעבודת המולך לשריפת בנים ובנות באש. אלהי המולך שעמד שם בימים ההם, היה עשוי נוהשת וכשהיו מסקים בו אז היו ידיו הפשוטות מתלהטות ועליהן היו מניחים את הילד הקרוב, וכדי להבליע את צקעותיו כדי שלא שמעו הוריו את קולו וירחמו עליו, היו מכים בחוקה בתופים, ומכאן שם המקום 'תופת' שהפך למלה המביעה אסון וזעזוע כבד, והיונים על שם נהמת הילדים שהוקרבו, ומשתתו נוצרו תופת וגיחיונם במקום ענישת החוטאים, כמו שנאמר בישיעיהו "פירעון מאתמול תפתה". במדרש תנחומא מתוארת עבודת המולך בצורה מורחבת יותר, ולפיה "היה עשוי חוץ לירושלים וצלם היה ופניו של עגל, וידיו פשוטות כאדם שפוחת ידיו לקבל דבר מחברו. והיו מסיקין אותו עד שהידיים בעשין כאש, ושבעה קנקלין (חדרים) היו לו והוא לפנים מהם, ולפי קרבנו של כל אחד היה נכנס, מי שמקריב עוף נכנס לקנקל הראשון, עז נכנס לקנקל השני, שחלשית, עגל לרביעי, פר לחמישי, שור לשישי". גיא בריהגם מוזכר כבר בספר יהושע כאחד מגבולות נחלות השטנים, וכן בימי נחמיה, הנביא ירמיהו מתנבא על גיא בריהגם שעומד בפתח 'שער החרסית', ורש"י מנאר שהוא שער האשפות ששם זוקקים חסנים הנשברים, והמקום ייחף חלילה לגיא ההיגה על עוונותיהם של החוטאים. חז"ל בסוכה כתבו ששני עצי תמר נטועים שם שהם 'צני הר הברזל' - מין לולבים, ועולה עשן מביניהם, וזהו פתח של גיחיונם. מיקומו של גיא בריהגם הוא כפי המקובל בעמק מדרום לעיר העתיקה ועיר דוד, מקיף את הר ציון ומתחבר בצד מזרח לנחל קדרון שנחשב בעבר לנבולה של ירושלים. מספרים, כי בשנת תרפ"א ביקר האמרי אמ"ת לראשונה בארץ ישראל, והתעצב לראות את פורקי העול הרבים בירושלים, אולם ניהמיהו בכך שהראו לו גיא בריהגם שם היו מעבידים את הבנים למולך, ועתה אין ברור השם זכר לעבודה זרה זו...

ומרק ושטף במים

אוד מצל מאש היה רבי חיים מרדכי מנדבורנא, לאחר השואה האקימה ממנה נצל בדרך נס, והגיע ארצה בראשיתה של שנת תש"ח. בעירם ובהסרבל הגיע ארצה, בשהוא מותרת אחריו בגולה את בית מדרשו וקהלתו, ושם פעמיו לירושלים עיר הקדש והמקדש. אלא שלא מצאה היונה מנוח לכדי הגולה, וחדשים ספורים מאז הגיעו ארצה והשתקעו בשכונת ספר סמוך ונראה לעיר העתיקה, פרצו המאבקות הקשים של הערבים, והפגזים החלו להתפוצץ בקול רעש גדול. העיר סגורה ומסגרת, מחוץ משקל חרב ומחזרים אימה, ורבים החלו להמלט לשכונות מרחקות יותר. היה הרבי במצור, שכן זה עתה זכה להצלל מגיא ההריגה ודמה פי יעלה בידו להגיע אל-המנוחה ואל-הנחלה, והנה נפל מן-הפח אל-הפחת. בינתיים התעוררו כמה ממקרביו ואנשי שלומם, והחליטו למלט את הרבי עם בני-ביתו, עדי-יעבר-זעם. אמרו ועשו, רכב משרון הובא, והמשפחה פלה העברה אל העיר יפו, שהתרוקנה מתושביה הערבים, ואל הבתים הריקים פלטו פליטים רבים שבקשו להמלט מחמת המצוקה. הפליטים אמנם הגיעו ליפו לתקופה זמנית עד שם המאבקות, אולם לרבים מהם נעמה הישיבה במקום והם נאחזו בעיר ותקעו בה יתד נאמן, עד שגרעין תורני נוצר בה. גם רבי חיים מרדכי תקע בה יתד איתנו, הקים בה את בית מדרשו וישיבתו, ורק לאחר שתיים עשרה שנה, כאשר יהודי העיר נטשו אותה, העתיק את-אחלו אל העיר בני-ברק המעטירה וקבע בה את מושבו.

כאמור, הגיע רבי חיים מרדכי ארצה ריקם באין משען ומשענה, אולם הוא המשיך בעבודתו התמימה כמו בימים בתקונם, ועבד את-בוראו בסלוודין ובהגענע-לכת. אט-אט החלו תושבי יפו להפיר, פי איש רם-מעלה שוכן בקרבתם, והחלו להתקרב אליו ולהתחמם לאורו. בין המתקרבים, היה אבד נמרץ בשם ר' ליביל, שהגר אף הוא מירושלים ליפו עקב המאבקות, ולבו נחמץ בקרב לראות את המצוקה הקמרת בבית הרבי. עסקן לברו מצוה היה ר' ליביל עוד מנעוריו, ואבד שפנה מהר להפגס לעיני-הקדוה, והחל לפעל ולהשתדל למען הרבי ולהקים בעבורו קרן תמיכה שלי-משמש. מאמצים מרבים השקיע בענין, ולבסוף נשאו מאמציו פרי. לאחר השתדליות רבות אצל ראשי ועד הקהלה שביפו, עלה בידו לקבל הבטחה, כי הרבי יקבל מעתה ואילך תמיכה קבועה מדי חדש בחדשו, הישר מקפת הועד. ברב שמחה וגיילה, מהר ר' ליביל לעלות לביתו של הרבי כדי לבשר לו את הבשורה המשמחת, ומיכן מאליו כי בני-הבית התרגשו עד מאד לשמע הדבר. אלא שלהפתעתו האזין הרבי לדבריו, ועל-פניו נברה עננה של-טרה. "בבקשה מקה, ר' ליביל", פנה הרבי אליו בתחנונים, "אל נא יחר אפך עלי. אמנם מכיר אני לך טובה עצומה על טרחתך הגדולה בעבורי, ואין מלים בפי להודות לך עלי-כך, אולם מכבר אני שלא להנות מתמיכתך של קפת הקהלה, ומעדיף אני שלא להודק לטובתם". ר' ליביל נדהם לשמע את הדברים מפי הרבי, והתקומם: "מפני מה ימנע הרבי את-עצמו מלקבל טובה זו? והלא הלחץ זה הדחק נותן בכך את אותו-תיו, בבית אין פרוטה לפרטה ומתוך ירק זה חיי?! אולם הרבי המשיך לדבך בסרובו, ואף גלה את-אזן העסקן על סבת סרובו. "הבה ואסביר לך את פשר סרובי. הרי גר אנוכי בארץ, אורח אשר זה מקרוב נטה ללון. ידוע לך בודאי הפתגם השגור כי 'אורח לרגע רואה כל-פגע', ואין ספק בלבי כי עד מהרה אראה פאן בקהלה עניינים ורחינים הטעונים תקון, ועלי מוטלת החובה לעמוד בפרץ. אולם אם אקבל מקפת הועד תמיכה קבועה, יסתמאו עיני מראות את נגעי הקהלה והכל יראה בעיני פשר וישר מחמת טובת ההנאה שאקבל. מוטב לי אפוא להצטער בלחץ ודחק, מאשר אשים על-פי מחסום ואהיה נגוע בטובתי האישית". תשובתו של הרבי הפליאה את-הסובבים, בראותם עד כמה מוכן הרבי למסר את-נפשו לתקון הפלל, וחדלו שוב לעסוק בנושא, כשהם מסתפקים במעט.

לא ארכו הימים, והתברר כמה חזוה הרבי למרחוק ועד כמה צדק בהשערותו. היה זה בליל הסדר שנת תש"ט, כאשר רחובותיה של יפו היו דוממים ושקטים ואוירת חג החרות קנתה בה שבייתה. כלם היו ספונים בבתים לעריכת סדר ליל החג, ורק הרבי עשה את-דרכו לבוון המקנה כדי להשתר בו, כמנהגו לטבל שוב לקראת הסדר למרות שטבל כבר לכבוד הרגל. אל הרבי מתלהו ר' ליביל, החסיד הנאמן, אולם מיד עם הפגסם חרוו פני הרבי. התברר, פי מספר פועלים יהודים עוסקים בעבודות נקיון ותחזוקה במקום, ומחללים בכך את קדשת החג בשאט-נפש. הרבי נחרד למראה עיניו, ופנה מיד על-עקבותיו כדי להזעיק את פרנס הקהלה ולסלק את-הפועלים. ר' ליביל הפיר היטב את הפרנס הלז, ונחש לשלומם של הרבי, שכן הלה היה ידוע כמה-רחיקה וקצרה-רוח, והיה בטוח כי הוא ימהר לגרש את הבא להטריו בעצמו של עריכת הסדר. אולם הרבי לא שעה לדבריו, ומתוך עזות דקדושה עלה אל ביתו של האיש, שהשתומם לראות את הרבי העטוף בקיטל הצהר, נכנס לביתו באמצע עריכת הסדר. תחלה נצתה בו חמתו על האורח הבלתי קרוא, אולם עד מהרה נשבה בקסמו של הרבי ונחש בהודו הפביר. לא ארכו הרגעים, ור' ליביל שפשף את עיניו בתדהמה כשראה את הפרנס התקוף מתלהו אל הרבי בדרך אל-המקוה, כדי לשלח משם את הפועלים הסוררים. וכששב הרבי מטהרתו, נענה ואמר למלוהו: "שער בנפשך שהייתי מקבל את הקצבה הקבועה מועד הקהלה, כלום הייתי יכול לבוא אל הפרנס בטרוניה? והלא היה משלח אותי על-פניו מוטב לי אפוא לטבל על דחקות, ובלבד שאוכל לעמוד על המשמר לכבוד ה' ותורתו".

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

זאת התורה לעלה (ו, לו) - לא נודע בנות פסוק זה. ובתורת בנינים לומר לך מה מלאים נאמרו כללותיהן וקדושתן נסתי אף כל נאמרו וכו'. עוד דרשו ז"ל ללמד על הזכחים בלן שטעונין סבין בעולה, וללמד על שלמי צבור שגאכלין לזכרי בהנה במנהגה וכו'. ובדרך רמז נראה על-דרך אומנם במנחות, אמר רש"י לקיש מאי דכתיב זאת התורה וגו' כל העוסק בתורת עולה פאלו הקריב כו' עדי-פאן, גם אנו נאמר בדרך זה. וכך אקדים דברי רז"ל אנשי אמת שונים בש"ע נהורים אשר אמרו כי תכלית עסק התורה הוא לבר ניצוצי הקדושה אשר נפלו ואשר נאנסו מהקדושה ולהחזירם ביחוד שלם לכמות שהיו, והם שני בחינות, האחד ניצוצי הקדושה שדרו בעולם התהו לסבה ידועה לו והשג ליודעי דעת יספיק לטעם נכון, והשני הם נפשות העשוקות אשר עשק אדם בליעל מאדם הראשון בחטאו אשר שלל שלל רב, כידוע הפלגת הנשמות אשר הרבה לעשק, ואין לך דבר שפוקד עליו להוציא בלעו מפיו, וזאת אמצעות עסק התורה יעשה כל דבר עקר, יעלה ניצוצי הקדושה שגפלו קדם עולם התקון, ויוציא מס"מ בלעו מפיו ומפוצצו וממחה כחו עד אשר יקיא חיל בלעו, והוא מאמרם ז"ל אם פגע וכו' אם אבן הוא נמוח ואם פרץ מתפוצץ. ובפסוק זה גלה הכתוב פלאי התורה ותעצומיה, ואמר זאת התורה תועלתיה אשר תסובב קריאתה, לעלה פרוש, שבאמצעותה תתקלה השכינה שהיא בחינת נקטת ישראל, ב' למנחה תבא זו סובלת כמה פרושים וכו' צודקו, לשון מנוחה, ולשון נחת, ולשון הנחה, וזה הפרש הוא סוד עלי יניח צדיק זה את-ראשו, והוא סוד פאה שבת פאה מנוחה כי יניח עליה צדיק סוד עולם, וסוד שמאלו תחת לראשי וימיו תחבנקני, והבין.

דברי הימים

באור ל"ב בניסן, שבת-קודש פרשת צו, זכה מרן ה"בית יוסף" להתגלות המגיד שלו, ואז הבטיח לו שאם ידבק בו תדיר 'אזכר לישר על קדושת שמי'. היה זה לאחר שנודע על שריפתו של שלמה מולכו הי"ד ביד האניקוויציה בספרד בשנת רצ"ב, וה"בית יוסף" השתוקק אף הוא למסור נפשו על קדושת השם, והמגיד בשר לו על-כך פעמים אחדות ואמר לו שיזכה להישרף ולעלות כעולה תמימה על רצון מוחבב, ואפרך יאה צבור מונח לפני. אלא שלמעשה נפטר ה"בית יוסף" באופן טבעי בהיותו זקן מופלג בן פ"ז שנה, וסימן נתן לו רבי דוד קונפורטי בעל 'קרא הדרות': 'ראשו כתם פ"ז'. ומסופר, שפעם שאל רבי יהושע מבעלזא את אביו ה'שר שלום', כיצד ייתכן שלא התקיימו דברי המגיד? והשיב לו, שבכל יום היה נחשב שה'בית יוסף' נשרף על קדושת השם, כי בכל קריאת שמע שלו מסר נפשו באמת, והבן מצא סמך לדברי אביו בוודו הקדוש פרשת לך-לך. המגיד שהיה מתגלה ל"בית יוסף", היה מלאך שלוח מן השמים, שהיה מגלה לו סודות וריזם נסתרים, ונברא בזכות עיסוקו התדיר בלימוד המשניות. להתגלות המגיד זכה עוד בהיותו בגולה בשנת רצ"ג, כאשר בליל חג השבועות שמעו חבריו קול יוצא מפיו בחיתוך אותיות בלי שהגיע את שפתיו, 'זהה הנעימות רב והקול הולך וחזק, ונבלנו על פנינו ולא היה רוח באיש לישא עינינו ופניו לראות מרוב המורא', כפי שכותב רבי שלמה אלקבץ באיגרת המובאת בספר השל"ה הקדוש. עדויות נוספות על התגלות המגיד אליו נמסרו גם מגיסי הרמ"ק, וכן כתב מהר"ח ותלמידו ועוד. דברים רבים שמע ה"בית יוסף" מהמגיד, רשם בכתיבו ומהם נדפס הספר 'מגיד מישירים' שנקרא גם 'ספר המגיד', ובו עניינים שונים.

משפח

מטעים

וישחט, וישחט, וישחט (ח:טו, יט:כג)

שלוש פעמים נכתבה מלת וישחט בפרשה בקמץ, הראשונה בפר החטאת, השנייה באיל העולה, והשלישית באיל המלוואים, וטעמיהם שונים. וסמן נתן להם במסורה: ישן, וישב, עומד. דהינו הראשונה רביע שהוא לשון שכיבה ושנה, השנייה אתנחתא לשון ישיבה ומנוחה, והשלישית שלשלת לשון זיקפה וגימדה. ונרמזו בזה שלש השלבים של תקון החטא. בתחלה הוא עדין בגדר ישן, מהמת שנסתלקה ממנו החיות בגלל החטא. לאחר מכן הוא כבר בגדר וישב שכבר התכפר החטא והוא עולה ממדרגת ישן, ולבסוף עומד כאשר נשלם התקון. ולכן הקריב תחלה חטאת לכפר החטא בגדר ישן, ולאחר מכן עולה להעלותו למדרגת וישב, ולבסוף הקריב את איל המלוואים שהוא בגדר עומד שכבר התכפר הכל, וקרבו השלמים מביא שלום בעולם. (מלבוש לשבת וי"ט)

נזכר יקון הטעמים הם רא"ש - רביעי, אתנחתא, שלשלת, כי מקום השחיטה בראש. (ליקוטים ודעות)
 רמז יש פא על בדיקת הספין של השחיטה, שאם שחט בספין בדיקה אז הוא רביע ודובץ באריכות ימים בעולם הזה וזוכה לאתנחתא גם בעולם הבא, אך אם שחט בספין פגומה קעין השלשלת שאינה חלקה, אז גם הוא נשחט חליה טרם זמנו, ולכן יש פסק אחר התבה, שהיו נפסקים. (קיצור גלויות)

מדגש

בקהלות אשכנז נוהגים לומר את הפיוט 'זה אילי וגואלי' כהקדמה לתפלת מוסף משלשת הרגלים, טרם אמירת אשרי. הפסוק החוזר בו הוא: 'ותודה ולעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולשלמים ולמלוואים כלי קרבנה', ומקורו מהפסוק שבפרשתנו: 'זאת התודה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים'. אלא שבפסוק לא נאמרה תודה והיא מתחילה בעולה, שכן התודה בכלל השלמים. ולכן יש הטוענים שטעות סופר נפלה בפסוק, והתבה הראשונה 'ותודה' היתה במקורה 'ותודה' כלשון הפסוק, ועקב הדמיון של האות ר"ש ודל"ת התחלפו זו בזו. אולם בגזק העירי, כי יתכן שכבר במקור נכתבה התודה בגזק, מפני שיש לה דין שונה מהשלמים שנאכלת רק ליום ולילה, הגם שהיא קדשים קלים, כדי לפרסם את חנם בין האוכלים.

ממלה

רבי משה דוד לידא מווסליץ' הפסוקה לקרא, נכדו של רבי דוד לידא הנודע מאמשיט'רדס, ראה פעם אדם אחד שהיה לבוש באצטלא ורפנו ומקל כסף בידו, בדרך של צדיקים מפרסמים, אולם טובו לא היה כבודו. נאנה רבי משה דוד ואמר: 'עמה התבאר לי דברי רש"י שאמר בפרשת צו, 'ביתר צריה התבונן לזיו במקום שיש חסד ורבים', שהרי תבת 'בית' בגימטריה צד' המרמזת על הצדיק, וזו כונת הדברים. 'ביתר צריה התבונן לזיו' - את מי מירזי התבונן להתנהג בענוה? את מי שיש בו חסד ורבים, דהינו שחקרה בו מדת הצדיק...'

שנה אחת בערב פסח, בעת שפרנסי וילנא עברו בין בתי העיר כדי לאסוף כספים למגבית קמחא דפסקא לעניי העיר, עברו דרך בית מדרשו של הגר"א מוילנא, ונכנסו לקבל את פניו. קבלם הגר"א בסבר פנים יפות, ואחד הפרנסיים שאל: "מדוע נפוץ המנהג לאסוף מעות לעניים דוקא למצות אכילת מצה, ולמה לא נהגו פן במצות אחרות שאף הן עולות בדמים קרובים? האם יש מקור לכך בתורה?" השיב הגר"א על-אתר ואמר: "הרי מנהג ישראל תורה היא, וכבר נפסק הדבר בהלכה. ואף למנהג זה יש מקור בתורתנו הקדושה, כשם שיש מקור לכל דין ומנהג. שהרי שני פסוקים נאמרו בתורה בענין אכילת מצה, הראשונה 'שבעת ימים תאכל מצות', והשנייה 'מצות יאכל את שבעת הימים'. ושני כתובים אלו באים ללמדנו, שמצוים אנו לאכול מצות בחג הפסח, אולם יחד עם זאת עלינו גם לזאג, שאצל כל אדם מישראל יאכלו מצות בכל שבעת ימי החג".

לאחר ימי הפורים שנה אחת, יצא הסבא משפולי למסע בעירות שבמחוז מגוריו, ושם רכש פמיות גדולות של-חטים, מהם צוה להכין קמח לרב. הדבר היה לפלא, ואף אחד לא הבין למי הוא מכין כמות כה גדולה של קמח, אולם שלשה ימים לפני התקדש חג הפסח, התברר הדבר. בעיר סמוכה פרצה שרפה גדולה, וכל בתי היהודים שבה עלו באש. בלם יצאו נקיים מנכסיהם, וכמוכן שגם צרכי הפסח שהבינו, עלו בלם בלהבות. מיד עם הודע דבר האסון, נסע הסבא קדישא אל אותה העיר, כשהוא מביא עמו את בל-הקמח הרב שהכין, ועמו אפה מצות רבות וחלקן לכל בני העיר. אז ראו בלם, שהצדיק צפה מראש את-הגזרה, והקדים רפואה למכה.

בעיר בריסק התגורר עשיר מפלג, שפתן כנבאי בבית-הכנסת הגדול שבעיר. שנה אחת, כשהגיעה שבת הגדול הפסוקה לפסח, לא הניח ברב גאותו לערוך בבית-הכנסת את המגבית הקבועה של קמחא דפסקא לטובת עניי העיר. שמע זאת רב העיר רבי יצחק זאב מבריסק, ומיד זמן את-הנבאי לביתו, כדי להוכיחו על התעלמו מדחק העניים, אולם הלה כלל לא התחכם לדבריו ואף חזק קלות לשמע דברי התוכחה. הקפיד עליו הגר"ו והתבטא: "האם אנה בטוח בל-כך במעמדה, שאתה מרשה לעצמך ללגלג על העניים שאין בידם להוצאות החג? גם עליך תעבר-בוס, ואתה בעצמך עוד תצטרך להזדקק לקפת הצדקה של-העיר". מיד נעשתה העיר פמרוקה, וכלם אמרו שהרב קלל את-הנבאי. וכשבאו לספר זאת לגר"ו, אמר: "אני לא קללתי אותו, אלא רק ראיתי את מצבו של-האיש. והרי ישנם פה הרבה יתומים ואלמנות בעיר שזקוקים למגבית השנתית הזו בערב פסח, ואם הוא מעכב לערוך את-המגבית, אזי הביא את-עצמו כמו ידיו למצב זה". ולאחר רגע הוסיף ואמר: "אולם יש לו עדין עצה אחת להציל את-עצמו. אם יוציא מכיסו את כל הסכום שהיו אמורים לאסוף במגבית של קמחא דפסקא, ויחלק אותו לעניי העיר כדי שיהיו להם צרכי החג בהרחבה כמדי שנה, אז יתיר במעמדו ולא יזדקק לצדקה". אולם אותו עשיר, ברב טפשותו ונאותו הסרוחה, לא שעה להצעת הרב, וקפץ את-ידו אפלו מפרוטה אחת. במחצית השנה לאחר מכן, בשמחת תורה, היה אותו גבאי כבר במצב של 'יורד', לאחר שעסקיו פשלו בזה אחר-זה, אולם בלפי חוץ עדין הראה את עצמו בגבר ושמר את סודו מהבריות, כשהוא משיד עדין לכהן כנבאי בבית-הכנסת. אולם בחג הפסח שבשנה הבאה, היה אותו גבאי כבר בגדר עני של-ממש, ונצרך לקבל מהמגבית של קמחא דפסקא. רחמנא לאלף.

בפרס הפסח, נכנס יהודי אל ה"אמרי חיים" מוויניץ, והדברים התגלגלו למגבית קמחא דפסקא. האיש היה בטבעו קמצן ולא הכיר בחשיבות התמיכה בזולת, ולכן אמר לרבי פי הוא אינו נוהג להשתתף במגבית קמחא דפסקא. נתן בו הרבי את-עיניו ואמר: "מגבית קמחא דפסקא היא מטבע פת שני צדדים. או שאתה בצד של הנותנים, או חליה בצד של המקבלים..."

מספר ר' בצלאל שיף, על רבי יצחק זילבר, שלבה את הגחלת הלוחשת בקרב יהודי רוסייה בתקופת השלטון הקומוניסטי, והפך לסמל ודגמה של יהודי בעל מסירות נפש לשמירת התורה והמצוות וחסד עם-הזולת. "ליהודי אחד במרפז טשקנט, היתה חצר גדולה וסגורה, ושם היה לו תנור בו אפינו מצות כדי לחלקן ליהודים. הפעיל הראשי שדברן את-בלם היה רבי יצחק זילבר, ואנחנו, הבחורים הצעירים, באנו לסייע לו. במשך שלשה ימים רצופים אפינו מצות, ובסיום האפיה, נטל בעל-הבית משאית, ואני נסעתי עמו לחלק לכל היהודים שפנו אלינו, ערבה מיוחדת לכבוד החג, שכללה בקבוק יין, מצות, דג וקערה לסדר. פעם, לאחר שסימתי את החלקה, חזרתי מהש לחלוטין, וכאשר רבי יצחק שאל אותי אם מסרתי לפלוני-אלמוני, השבתי בשלילה, שכן לא מצאתי את הכתבת, אחר שרבים עברו אז דירה מאימת השלטונות. טענתי בלפיו, שהלה יודע פי החג מתקרב, ובנראה עתיד הוא לבוא לבקש את-המצות, אולם רבי יצחק אחז בי ואמר: 'כשהייתי בקאזאן, היה שם קצין יהודי אחד שהייתי מביא לו מצות מדי שנה. שנה אחת שכחתי מקד, וכשפגשתי אותו בחל-המועד, שאלתי אותו מה עשה, והלה השיב בתמימות פי ערוך את הסדר כמדי שנה, אלא שבמקום מצות הניח שלש פתות על-השלחן. בהנחתי עד היום אני לא יכול לסלח לעצמי על-כך; ולכן אני מבקש ממך לחפש את היהודי הלז ולתת לו את המצות..."

"וכל-מנחה בלולה בשמן וחובה, לכל-בני אהרן תהיה איש באחיו" - מכאן למדנו מהי אהבת ישראל. שהרי "מנחה בלולה בשמן" היא מנחת נדבה, וחרבה היא מנחת חוטא וקנאות, ובשתיהן נאמר 'תהיה איש באחיו', שיש להתחכם לשני מביאי המנחה בשונה, באהבה ואהבה. (רבי יצחק מוורקא)

"שבת טיש" ו"מדות טיש" הספרים המצליחים ביותר לשלחן השבת והמועד

גיליון מס' 446

שנה 8

חג הפסח תשפ"א

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

על חדש ניסן נאמר ביוצרות למוסף של פרשת החדש, 'החדש אשר ישועות בו מקיפות' דהיינו שהחדש מקף בישועות ורפואות. שהרי גם חדש אדר שלפניו וגם חדש אייר שלאחריו הם נוטריקון אני ה' רפאך, וגם המצה נקראת בזהר מאכל הרפואה, כי חדש ניסן מסגל להמשיך רפואה וישועה. וגם צרופ שם הוי"ה של חדש ניסן הוא נוטריקון הפסוק ישמחו השמים ותגל הארץ, והתבות בגימטריה מצמיח קרן ישועה בימי ניסן חדש האביב. (שי למורא)

כליל הסדר אוכלים 3 מצות ושותים 4 בוסות ויו. 3 פעמים תבת מצה בגימטריה 405, 749 פנינים שבת הגדול, כי בשבת הגדול דורשים בענינים אלו וקוראים בו ההגדה. (שערי נסים)

רבים תמהים מדוע בכל סמני הסדר אין רמז ליציאת מצרים, אולם באמת יש רמז לזה בתבת פרפס שהיא נוטריקון כל סוס רכב פרעה, ולא לחנם נרמזה קריעת ים סוף דוקא בפרפס, כי אותה מטבילים במימלח כדי להזכיר את טביעת כל סוס רכב פרעה במי ים סוף המלוחים... (רבי יוסף חיים זוננפלד)

רבי צבי הירש מדייטשוב היה אומר, שפסח מוסרים לצדיק את מפתחות בני חיי ומזונו, ומרמז הדבר בשם פסח שהוא נוטריקון פרנסה חיים סביב, והפוננה לבנים שנאמר בניו כשתלי זיתים סביב לשלחנה. (מפי ספרים)

פסח נוטריקון פה סח, כי בחג הפסח כל מה שהאדם מבקש מו' יתברך בפיו הוא נותן לו, לפי שפסח הוא בחינת חסד ואהבה והגאולה תבוא בזכות האמונה. וכן נאמר ורעה אמונה והתענג עליה, אם תהיינה לה שתי המדות הללו אמונה ואהבה בתענוגים, אז ייתר לה משאלת לבך שנאמר אחריו. (שפתי צדיק)

נוהגים לאחל בחג המצות איש לרעהו פסח כשר ושמה, ורמז יש בתבות אלו לכל החגים והמועדים. פורים, סכות, חנוכה, פורים, שבעות, ראש השנה, ושבטות, מועדים חדשים. ואף חו"ל המועד נוטריקון חגים ומזמנים לששון. (תורת חסד לאברהם)

ספורים

שנה אחת, בשעת אפית המצות של הגר"ז מברסק בירושלים, פנה אליו אחד הנוכחים וספר לו ספור נפלא בענין אפית מצות. מעשה באחד מצדיקי החסידות הראשונים, שהיה נוהג לאפות את מצותיו בהדור רב ובקדוק גדול. עמד שם יהודי תמים ופשוט, וכשראך את ההזירות הגדולה של הצדיק באפית מצותיו והדורו הגדול, הצטער מאד על שהוא לא יכול להגיע לקד מחסר מומן ויכלת. עמד האיש בקרן זוית והתפלל לה' מקירות לבו: "רבונו של עולם! יהודי פשוט אני, ואיני יכול להדר ולקדקד בעסק המצות כמו הרבי, ולכן מבקש ומתחנן אני לפניך שתערה עלי רוח מרומם ותצני להוציא מתחת ידי מצות מהדרות ומקדקדות". שמע הצדיק את תפלתו, ומיד פנה אליו ובקש להחליף עמו את המצות. האיש סיים לספר את הדבר באזני הרב מברסק, והיה נכר כי פונתו להוציא מספור זה מוסר השכל כמה גדולה היא התפלה, וכמה עדיפות הן המצות שהעתירו עליהן שתהיינה בהדור רב, יותר מאשר מצות פשרות ומהדרות שעמלו עליהן בחמרות יתרות. אולם הרב מברסק נענה מיד בשנינות אפנית, ואמר: "ואני לומד כאן ממש להפך. שהרי אותו יהודי העליח לפעל בהפלתו על-אתר, לזכות במצות המהדרות שעליהן טרח הרבי..."

אחד מחסידיו התפאר ששלמה מרדומסק, לא נפקד בבנים במשך שנים ארבות. מרדומסקו, הגיע שנה אחת אל רבו לקראת חג הפסח כדי להתברך מפיו, אך מכיון שידע שדעתו של הרבי אינה נוהה מאותם חסידים שבאים לראותו בשעה שהוא מסב לשלחן החג, לכן התחמק כל העת כדי שהרבי לא יראהו. גם בשעת הסדר, עמד האיש מאחורי הדלת באימה, והמתין בכליון עינים להזדמנות נאותה כדי שהרבי יראהו ויברכהו בזרע של קניא. והנה הגיע הרבי לאמירת "מה נשתנה", ולפתע פנה אל אותו חסיד ואמר: "קרא נא מה שכתוב בהגדה", והלה קרא מתוך הכתב: "וכאן הבן שואל". חנה הרבי ואמר: "כאן יכול אתה לבקש בן", ואמנם בשנה שלאחר מכן הגיע החסיד בעצומו של ליל הסדר לבשרו, כי נולד לו בן למזל טוב.

כשהגיע רבי שמחה בונים מוורקא-אוטוועק לירושלים, היה זה בפרס חג הפסח. כשהתבונן לאפות את מצותיו, בקש לאפותן ב'תנור הראשון' להדור, אולם האופים אמרו לו כי חזקה זו שמורה לרבי דוד בידרמן מללוב, והוא אופה את מצותיו בתנור הראשון. אולם כששמע זאת רבי דוד, שלח להודיע לצדיק שזה עתה הגיע, כי הוא מכבדו להשתתף עמו בצותא באפית המצות בתנור הראשון. הסכים רבי שמחה בונים להצעה, אולם כשהגיע אל המאפה וראה מקרוב את תהליך הכנת המצות, הצטער לראות כי כמה מנהגים אינם נעשים כהלכה, ולכן התרעם על-כך והודיע כי הוא חדל מלהיות שותף עם הרבי באפית המצות. חנה רבי דוד ואמר לו: "אם אין מר רוצה במצות שלנו, לא יהיה לו מה לאכל כליל הסדר. כי גם את מצותיו שעתיד הוא לאפות, לא יוכל לאכל..." דברי הרבי לא הובנו בשעת מעשה, אולם כליל התקדש חג הפסח, כשרבי דוד התבונן לערוך את-הסדר, הגיע אליו לפתע במוצה שליחו של רבי שמחה בונים, ובקש לקבל מצות שמורות בעבור רבו. התברר, כי הוא שכח להפריש חלה ממצותיו, והתקומו בו דברי רבי דוד כי גם את מצותיו לא יוכל לאכל....

האורח המסתורי בליל הסדר

יחידי סגולה זכו להסב בליל הסדר על שלחנו של רבי אליעזר מדיז'קוב, ומי שזכה לכך היה שמח פמוצא שלל רב. המסבים חשים הרגשה של מעין עולם הבא, תענוג אמת של צדיקים יושבים ועטרתיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. הרבי יושב בראש השלחן כמלך בגדוד, קורא במתינות את ההגדה, מבאר כל פסוק באר היטב, מוסיף מעשיות ומשלים ומהדר במצות ספור וציאת מצרים. והנה מגיעים למזיגת פוסו של אליהו הנביא, והרבי מבקש מהמסבים למזוג מעט מפוסותיהם לגביעו של אליהו, ובטרם פתחו את הדלת באמירת "שפך חמתך", החל להסביר את ענין גלוי אליהו שמתגלה לעתים אפילו לאדם פשוט בהסח הדעת, והחל לספר את הספור הבא.

בכפר קטן בשם יאורניק שבגליציה, התגורר יהודי עני בשם רבי פסח לנגוס, מצאצאי המקבל רבי שמשון מאוסטרופולי שנהרג על קדושת השם בפריעות ת"ח ות"ט. אשה צדקנית היתה לו, ושמה רחל מינא, בת-אחותו של הרבי ר' אלימלך מליז'נסק, וקהם ששה ילדים. איש תמים היה רבי פסח, ועובד ה' באמונה וביושר, אך ביהו ריקס. היו בני ביתו עטופים ברעב, עד שנחמץ לבו של רבי פסח והחליט להשפיר עצמו לשמש כמלמד תינוקות באחד הכפרים שבסביבה, כדי לכלכל את בני-ביתו. אמר ועשה, ובתחלת הדרך יצא מביתו והחל לנדד מכפר לכפר, עד שהגיע לאכסניה גדולה שעמדה על פרושת-דרכים, ובראשה עמד יהודי כפרי מגשם. לשמחתו של רבי פסח נודע לו, כי הלה הו' אחר מלמד-תינוקות לבניו, שגדלים בביתו כבורים ועמי-הארצות, והציע את עצמו לשמש בתפקיד הלווה. הצעתו התקבלה, ובשכרו הבטיח לו בעלי-הבית תשלום של שלשים ריניש לכל תקופת הדרך, עד חג הפסח הבא לטובה. ישב רבי פסח בפנך, והתניע עד פלות נפשו כדי להרביץ תורה בבגדים הפפרים הנבערים. אולם מוחם של הללו היה אטום ויבש כחרס, והם נלאו לשבת ולאמץ את עיניהם כדי לנסות לקרוא את האותיות הקטנות, בזמן שנפשים פמה למרחבים ולהשתובבות עם נערי הכפר. הימים עברו בעצלתיים, ובנוסף לקשי הלמוד עם הנערים, סבל מרעב ומחסור, שכן החוכר אמנם היה איש אמיד ובעל-יכלת, אלא שהיה קמץ מכלל ונתן לו לאכל מעט לחם-צור ומים-לחץ. אולם אם לעצמו הסתפק רבי פסח במעט, נחמץ לבו בקרבו לראות כיצד מתעמר בעלי-הבית באורחיו, כופץ ידו מן-הצדקה ומגרש אורחים שמבקשים לסעד מעט מזון בביתו בלי תשלום. לא יכל רבי פסח לעמד מן-הצד ולראות את אכזריותו של החוכר, עד שהציע לו להתחיל מעתה ואילך לקבל את האורחים שבאים לביתו, ואת דמי ההוצאות יגבה משכר למודו. "בטלן גדול אתה", אמר לו החוכר בגחוף, אולם הסכים מיד לעסקה, ורשם כל פרוטה שהוציא לצדקה על חשבונו של המלמד האכזר. והנה הגיעה שבת-מכריכים של חודש ניסן, ורבי פסח בקש לשוב הביתה לאחר פמחצית השנה שנגער מביתו. פתח החוכר את-פנקסו, ולאחר חשוב ארך אמר: "הרי החשבון לפניך, ולפי הרשימות הללו בלית את כל דמי שכרך תמורת הצדקה שנתתי לאורחים, ולא עוד, אלא שאף נותרת חיב לי שני ריניש, אותם אני זוקף על חשבון הזמן הבא..."

יצא רבי פסח מבית החוכר ללא אמר ודברים, ושב לכפרו בפחי-נפש. שעות ארוכות צעד בדרך, פיסו ריק, אך לבו מלא שמחה על שזכה לקיים מצות רבות בכל מאוהו ממש. ובשעה שנכנס לכפרו, כבר עמדה השמש בשפולי הרקיע ורבי פסח החל לרוץ לבית-ההכנסת כדי להספיק להתפלל תפלת מנחה בצבור, אחר תקופה ארוכה שלא זכה לכך. לפתע, תוך כדי מרוצתו, ראה מספר יהודים משלכים על השלג הצחור, אולם בהשתוקקו הגדולה לתפלה במנין, לא שט לבו אליהם והמשיך במרוצתו. באותה שעה התדפק אדם בלתי מוכר על דלת ביתו של רבי פסח, הניח על השלחן מספר מטבעות זהב, ואמר לבעלת-הבית המפתעת פה: "זה עתה ראיתי את בעלך חוזר אל הכפר, ובדרך ריצתו לבית-ההכנסת נפלו מכיסו מספר מטבעות זהב. אספתי את המטבעות אחריו כדי להשיבם לו, אולם הוא נעלם מעיני ולכן הבאתים הנה". האשה קבלה את הדברים בפשוטם, והמתינה בקצרי-רוח לשוב בעלה לאחר תקופה כה ארוכה, ובאשר ספרה לו האשה על המטבעות האבודים שהושבו להם, שתק ולא גלה פי המטבעות פלל אינם שלו, שכן הבין כי מן-השמים זמנו לו אותם בתמורה לשכר הלמוד שותר לפפרי. בן היה לו לרבי פסח, ושמו צבי אלימלך על-שם דודו-זקנו הרבי ר' אלימלך. חכם ופקח היה הילד, ובערב פסח שלחחו אמו לרפוש דבר-מה בשוק. בהיותו שם, ראה הנער אדם בלתי מוכר, לבוש במעיל פרוה וחסוד עור במתניו. הלה האיר לו פנים והעניק לו זהוב אחד במתנה, לאחר שפסק נערים הפילו בטעות את ערמות התבן שעגגלתו והנער הסביר לו כי הדבר נעשה שלא בכונה והציל את חבריו מפעסו. בשובו לביתו, ספר לאביו על האיש שפגש בשוק, ורבי פסח הבין מיד כי אין הדברים כפשוטם, אך שמר את-הדבר בלבו. והנה מסבים כל בני הבית לשלחן הסדר, ובאשר מזוג את פוסו של אליהו והנער צבי אלימלך נגש לפתח את-הדלת, נרעד לפתע ואמר: "אבא, הנה בעל-העגלה שראיתי היום בשוק", אך באשר בקש לצאת אליו, נעלם הלה כלא היה. "זע לך", אמר רבי פסח לבנו לאחר עריכת הסדר, "כי זכית לראות את אליהו הנביא פעמים היום, בגלל שעשית מעשה טוב. אשרי מי שראה פניו בחלוס ונתן לו שלום".

סיים הרבי מדיז'קוב את ספורו הנפלא ואמר: "ובנו של רבי פסח גדל והתעלה בתורה, עד ששמו יצא לתהלה בכל-העולם, הוא הצדיק הנודע רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, בעל "בני יששכר".

מאורות

רב-הוראי ג'רמון מתונס

ליום ההולולא ליל ב' דפסח, ט"ז בניסן תקמ"ג

מגדולי רבני תונס, נולד בטריפולי שבגלוב למשפחה מיחסת ממגנשי ספרד, ולאחר שהתייחס בילדותו מאביו שנהרג באפן טרגי בקשה אמו מרבי אברהם לומברוזו שיקחנה עמו לתונס כדי ללמד תורה מפי אחיו רבי יצחק לומברוזו בעל "זרע יצחק", והוא היה לרבו המבוקש. כל ימיו היה ספון באהלה שלי-תורה, והעלה על-הקתב חיזשים רבים, אלא שרבים נקרעו בשנת תקט"ז פאשר שודדים התנפלו עליו לגזל רכושו, ובעמל רב הצליח ללקט את שארית הפליטה מהדושיו, ולחבורו קרא בשם "יתר הבד". דרך למודו היה בדרך הפשט פשיטתם של חכמי ספרד ובהפוש האמת, וכך קבע בספרו: "ומוטב שיניח האדם הספק שלו בצריד עיון, ולא יצטרך לצאת חוץ מהפשט". בעקבות רבותיו היה מונה את דברי רש"י כמקורות ודקדק בכל תבניתו, ובאשר פאר בחדושו את דברי רש"י הוא כותב: "ומקטח אני שאם אזהב לראות את פני רש"י, יאמר לי שפך היתה פגנתו, אמת יצייב". לצד פח תורתו בנגלה, היה קני בתורת הנסתר וכחו רב בחכמת הדקדוק, וכן היה משורר פקסד עליון וחבר פיוטים נפלאים. מספר, פי בשנת תקמ"ז ראה בחלומו שלשה חכמים שהבינים בחייו, ועמם אדם רביעי שאור גדול בקע ממנו, אך את פניו לא זכה לראות. לשאלתו מי הוא, השיבוהו כי הוא רבי משה בוגנץ שהיה נעים זמירות ישראל וניצוץ נשמת דוד המלך, ומרב גדלתו על הפיוטים שחבר, אין גם להם רשות להביט בו.

יוסיף דעת

מנהג ישראל ידוע הוא שהבכורים מתענים בערב פסח, זכר לנס הצלחם ממת בכורות. הדבר נפסק להלכה בטור ובשולחן ערוך, אולם הרמב"ם רוב הראשונים לא במזמרים מנהג זה, והמאירי אף כותב שאין בה סרך הכרח כלל. חיוב התענית הוא גם על בעל רק לאב או לאם, ולדעת המחבר בשולחן-ערוך גם הנשים מתענות שכן גם הבכורות במצרים לקו במת בכורות, אך הרמ"א כתב שאלו נהגו כן. על מקור התענית כתב החיד"א שאינו מוזכר בכל הש"ס אלא במסכת סופרים בלבד, ואף בתלמוד ירושלמי משמע 'כמעט להיפוך' שאסור להתענות בערב פסח. דבר פלא מובא בספר "פאר יצחק" על צדיקי בית יודיטשוב, רבי יצחק אייזיק ובנו רבי סנדר ליפא שהיו שניהם בכורים, ולא התענו בערב פסח, ואמר רמ"א בשם דודו רבי צבי הירש מזידיטשוב, המכונה 'שר בית-היהוד' כמליצה על משקל הפסוק 'שר בית-הסדר', 'כי במסכת סופרים שממנו נובע זה המנהג של תענית בכורים, נזקקה טעות ובמקום הבכורים 'מתענים' צריך לומר הבכורים 'מתענים', והוא ממשיך לספר שם "פעם אחת ישבתי במסיבתו של רבי מנחם מענדל בנו של מהר"א, ובסתבבה השיחה על הדבר הזה, ואמר לי בזה הלשון 'הן אמנם ידו זה מובא בטור ובשולחן-ערוך, אבל אל לנו לשכוח מי ומה היה רבנו מורנו רבי צבי הירש מזידיטשוב, שאבי זצ"ל החזיק אותו כאחד מן התנאים ואבי בעצמו היה לו כל המדרגות של המגיד הקדוש מעזריטש, ואסור להרהר אחריהם'. ה'מנחת אלעזר' יצא בחריפות נגד דברי בעל "פאר יצחק", ועל כך שתלה בוקי סריקי בצדיק מזידיטשוב וכתב שהספר ראוי לשירפה, אולם מחבר הספר רבי מיכאל בראווער השיב כנגדו, והביא סמך לדבריו מדברי רבי יצחק אייזיק מקומונא ב'היכל הברכה', ש'מסכת סופרים' לא מר בר רב אשי חתים עליה, כי מסכת זו נתחברה בדור אחרון ומי יודע כמה דברים מבטן מי יצא'. למעשה לא התקבל הדבר להלכה, והמנהג הליטער מהתענית בסיום מסכת.

גלה לאליהו הנביא את אליהו...

'שלימ'קע שמש', כך היו בני ירושלים מכנים את ר' שלמה פרימן, השמש המסור של בית-פנסת 'החרבה' בירושלים העתיקה ושל קבר רחל בואבקה בית לחם. שמש בן-שמש הוא, בן-בנו של שמש החרבה, וכמותם היה אף הוא ישר-דרך, הולך תמים ופועל צדק ודבר אמת בלבבו. את מלאכתו מלאכת הקדש, עשה באמונה, ואת פרנסתו מצא מעבודות שונות ומזדמנות. בין השאר שמש כמורה-דרך לתורים שבאו לירושלים, ובהיותו יליד העיר שהכיר את כל משעוליה כפי-ידו והיותו בעל-מספר נפלא, העדיפו האורחים להתלוות אליו בבואם לתור את-הארץ ואת ירושלים.

באותה שנה, לא היתה הפרנסה שרויה באהלו של ר' שלמה, ובנוסף לכך נפלה עליו היוצאה כבדה של רפוי בתו הקטנה שחלתה ורוקנה את-פיו. והנה מגיע ערב פסח ועידו אין בידו מאומה להוצאות החג. בשתיקה יוצא הוא מביתו וצועד ברחובות העיר לבוון מלון אמדורסקי שברחבת שערי-פו, ובלבו תפלה למצא תור בעל-ממון שיבקש לשפר את שרותיו כמורה-דרך. התור הראשון שמזדקר לפניו הנו איש גאותן המביט עליו בזלזול ואומר: "גם אתה באת לבקש כסף? לא נוהגים לי כאן מנוחה וכלם רק אומרים 'הב כסף'". השמש לא נוהר חיב ומשיב לו כמולו: "לא באתי לבקש נדבות, ואל תולול נא ביהודי ירושלים המוסרים נפשם עליה. מתפרנס אני מעמל כפי כמורה-דרך בירושלים וסביבותיה, ותהלה לה' אני מרויח את לחמי ב'ישר'. התיר משתתק מעט וזוכך בדעתו אם להתלוות אליו, אולם נרתע מפני השעה המאחרת. וכשהוא מנסה לתחב מטבע כלשהו לידיו של ר' שלמה, הוא מסרב ומשיב לו את המטבע, מפני שאינו מבקש מתנת חנם.

הירח עומד באמצעיתו של ריקע, הדומיה מהדהדת ברחובותיה הריקים של ירושלים העתיקה ור' שלמה צועד חרישית על האבנים החלקלקות שבפסמטאות ולבו כבד עליו. והנה הוא רואה דמות אדם מהלכת לקראתו, שללא ספק נראה כתור. ר' שלמה מביט בו באינו מאמין, תור באישון לילה המהלך לבדו בפסמטאות האפלולת? ומיד הוא מנענע לו בראשו כמי שדורש בשלומו, ואף הלה עונה לו במנוח ראש. "דו יו ספיק אינגליש?" מנסה השמש את-כחו בשפה האנגלית, אותה רכש יחד עם שאר הלשונות שרגילים בהן התורים, והלה אינו משיב. "שפרכוו זי דויטש?" מנסה הוא בגרמנית, אך שוב שותק הלה. "פרלי וואו פראנסיי?" שמה צרפתית ובין הלה, אך שוב אין מענה. והשמש מנסה את-כחו בערבית מדברת: "בתח'פי ערבי?" והלה נותר עטוף בשתיקתו, עד שר' שלמה מנסה את-כחו בשפת האידיש הקדומה: "אפשר רעדט איהר גאר מאמע לשוין?" ונהרה מתפשטת על-פני הלה. "ואי, יא", נענה האיש בחיוב, ור' שלמה מציע לו באדיבות: "שקא מחפש אתה את-הדרך אל הכתל המערבי? הריני מוכן להתלוות עמך לשם". והתור נענה בחיוב להצעה ויכלו שניהם יחדיו.

הרחובות חשוכים וריקים, הירח מאיר קלושות את-הדרך והשנים צועדים אל שריד בית מן-המזנו, כשר' שלמה מספר בינתים ספורים שונים ומעניינים. רחבת הכתל הצרה ריקה מאדם, למעט דמות שחוחה שעומדת בירכתים ומתרפקת על אבני הכתל בתפלה חרישית. היה זה הישיש רבי אברהמלי שטנרן-הרץ הברסלבאי, והוא עומד ומזמר פרקי תהלים בקול נעים. דמותו הנמוכה שחוחה, פאותיו הצחורות מתבדרות ברות, והתור אינו גורע עין ממנו. השמש ממשיך במעשיותיו, שהמציאות והדמיון משמשים בו בערבוביה, והתור ממשיך להביט בדמות השחוחה. והנה מסים הצדיק רבי אברהם את מזמורי התהלים והוא פונה לביתו, וכאשר הוא נעלם באפלת הלילה, פונה התור אל מורה-הדרך ושואל בתמימות: "אמר נא לי, מיהו האיש הזקן הזה שעמד כאן והתבודד עם-קונו בחצות הלילה?" מביט בו השמש לרגע, ומחשבת התול עולה במוחו. "איזה יהודי?" הוא מתמם ושואל, "האם עמד כאן מישהו? והרי סבור הייתי שאנחנו כאן לבדנו". התור מביט בו משתאה, ואומר: "וכי לא ראית כאן יהודי זקן שעומד ומרנן מזמורי תהלים?" והשמש מושך בכתפיו וטוען בתקופ שלא ראה אף אחד. "ואולי", אומר ר' שלמה בקול מהסס, "שזכית לראות את אליהו הנביא שהתגלה לפניך כאן בכתל המערבי. אשריך שראית פניו במקום המקדש הזה, ולא כל אדם זוכה לכך". התור מתרגש עד-דמעות ואומר: "וכי באמת זכית לגלו אליהו?" ור' שלמה פורש את-ידייו ואומר: "בנראה שכן הוא. שהרי לא היה כאן אף אחד", והתור עומד ורועד מרב התרגשות. שבים השנים על-עקבותיהם, וטרם נכנס התור בשערי בית המלון, תוחב הוא שטר כלשהו לידיו של מורה הדרך ונפרד ממנו לשלום. ר' שלמה חוזר הביתה עיף ומתש, חצות הלילה כבר כבר מזמן והוא שוקע עד-מהרה בשנה עמקה, לאחר שהניח על-השולחן את השטר שקבל מכלי שאף הספיק להציץ בו ולעמד על-ערפו. שעות קצרות לאחר מכן, הוא כבר עומד על-משמרתו בתפלה כותיקין, וכאשר הוא חוזר לביתו הוא מנלה שלא שטר של חצי לירה לפניו כמו שחשב, אלא שטר גדול של עשר לירות. כסום נכבד, שעמו הוא מכסה את כל הוצאות הפסח בהרחבה. טרוף נשימה מדלג ר' שלמה עד מלון אמדורסקי, אולם לפליאתו מספר השוער כי אמש ננעלו שערי המלון בחצות לילה, ואף אחד לא נכנס ולא יצא ממנו עד-הבקר. נסה השמש לחפש את עקבותיו של התור במלונות אחרים, אולם פרח לו איש האמת. "דמיית לבכי", ספר ר' שלמה לבני-ביתו לאחר עריכת הסדר ביד-רחבה, "כי אני הצלחתי להוליך שולל את התור כאלו הוא ראה את אליהו, אולם למען האמת הוא רמה אותי ואני הוא זה שזכית לראות את איש הפלא..."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

והוא כהתן יצא מחפתו ישיש בגבור לרוץ ארח - אָמרו חז"ל, מהג הפסח עד עצרת, ישראל עוסקים במצות ספירה, מעצרת ואילך במאי עוסקים? אָמרו חז"ל במצות כפורים, ועד פסח זמן? עד כ"ה בכסלו. זה שאמר התוב ראשית בכורי ארמתך תביא וגו', וכפי הפשט הפסוק של והוא כהתן שאומרים להתן אחר שבעת ימי המשטה, רצונו לומר יוצא מחפתו ישיש בגבור לרוץ ארח, לבקש מזונותיו ומזונות אשתו. וכפי הדרש יש לומר, עקשו שאנו יוצאים מעצרת, וגם אחר שבעת תמים ישיש בגבור לרוץ ארח, ולבקש ארח חיים מאת ה' ותפרד לזכות לחיי העולם הבא.

(מאור החיים, נשא)

"לפי שכלם היו בקרים ובמדברות, ובתג הפסח כלם לא באו אל בתיהם כי אם א' מהפנינינים, וכמה נרחות טרחתי בשביל עניי העיר (לפסח), עד שכמעט נעשיתי כמוכס, ואני ובית-ידי אחר כמה חלקנו לעניים, ו' לכל עני להיותם מרבים. ועם-כל-זה סכרתי שבחל המועד אדבר אליהם על דבר הנזק, ובחל המועד הפשתי אחריהם ולא מצאתי אחד מהם שכלם פנו והלכו לחם... ואין אני נכנס בעניינים אלו אלא לזמנים מקרבים, וגם הפסח".

(מכתב האור החיים' לבית-הדין בפאס בענייני צדקה)

"כי מלאכת שמים על שכמי שמתו מימי חרפי ללמד תורה לחפץ ללמד, גם לחזר אחרי היכול להבין, נוסף על צרכי צבור ומשא הנצרכים, לא לחלק בלבד, אלא לגבות ולקפות ולחלק ולהצרי במצמצמות צרכים ראיה שכלית לזון נפש אביונים צדיקים וטובים".

(בהקדמה לאור החיים' על התורה)

דברי הימים

חג הפסח היה כרוך בעבר למרבה הצער עם עלילות דם קשות, שבעטיין סבלו אבותינו בדורות הקודמים ורבים נהרגו בעטייה של עלילה נתעבה זו והקילות רבות נהרסו ונחרבו. למרות הניגוד הברור להיגיון ולהלכה של איסור רציחה ואכילת דם, הוטלו על היהודים במשך הדורות מאות עלילות דם, ואם בתחילה טענו המעלילים כי הדבר נובע מתוך נקמת היהודים בנוצרים וכעין זכר לתליתו של אותו האיש, הרי שבמהמשך החלו להעליל עליהם הם משתמשים בדם הנוצרים לאפיינת המצות לפסח המקור הראשון לעלילת דם מובא בספר 'נגד אפיון' של יוסף ב'רמתיהו שחי בתקופת חורבן בית המקדש השני והמרד שלאחריו, ושם הוא מספר על עלילת דם שהופצה בידי הסופר המצרי-יווני אפיון, כי בשעה שאנטיוכוס נכנס לבית המקדש מצא שם איש יווני כלוא, והלה סיפר כי נפל שבי בידי היהודים והם מפטמים אותו במאכלים שמנים במשך שנה שלמה כמנהגם, ולאחר מכן מקריבים את השבוי לקרבן ובשעת אכילת מעוי נשבעים להיות שונאי היוונים לנצח. סופר יווני אחר הפיץ בשנאות את ישראל שמועה, "כי פעם בשבע שנים ילכדו היהודים איש נוכרי, ויקריבו אותו לקרבן וישפכו את בשרו לתחיות". עלילת הדם המפורסמת הראשונה היתה בשנת ד'תתק"ט בעיר גורייץ שבמזרח אנגליה, לאחר שגופת ילד קטן נמצאה ביער, ומומר יהודי נתבע טען באוזני הוועד המקומי כי זה מנהגם של היהודים להקריב קרבן נוצרי מדי שנה בחג הפסח, ועדותו השקרית גרמה אפוא לאסון הגדול בתולדות עמנו. מאז היו כמאתיים עלילות-דם נודעות, והמפורסמות בהן הן עלילת דמשק ועלילת בייליס, והאחרונה היתה בשנת תש"ו בקילץ שבפולין. ובכל דור עומדים עלינו לכותנו והקב"ה מצילנו מידם.

משפחה

אל דבר חיים מצנו הגיע פעם יהודי נגיד אחד, וכשהרבי שוחח עמו על עסקיו גלה, כי הלה עומד לקבל בהכירה אתה גדולה, ממנה עתיד להרויח רוח גדול. חש הצדיק כי דבר-מה אינו פשוטה, ולא התפלא לשמע כי האישי מבקש בסלק את החוכר היהודי הקודם, ולהסיג את-גבולו. "ביצד מסגל אתה לעשות מעשה נבלה שכזה?" הוכיחו הרבי, "אך אפשר להסיג גבולו של אדם מישראל?!" והלה החל להצטדק: "אמנם יהודי הוא החוכר הלה, אולם הוא פושע ישראל וכופר בעקר, מחלל שבת פרהסיקה ועובר בשאט-נפש על כל התורה בלה. יהודי קנה מצוה לקברו באדמה... נענה הרבי ואמר: "יודע אתה מה שדרשו חז"ל על הפסוק 'את ערם ועריה? שפאשר ראה הקב"ה שישראל מעוטלים ממצות, נתן להם דם-פסח ודם-מילה. ולכאורה הדבר תמוה, שהרי מצות דם-הפסח נתנה להם לאחר מכת חשוף, והרי כבר אמרו חז"ל שמקרה זה מתו כל הרשעים שבאותו הדור, ובני ישראל היו טרודים לקבר אותם בשלשת ימי האפלה. ואם-כן, הרי היתה בידם מצוה גדולה של קבורת הרשעים, ומדוע נחשבים אפוא בעירמים בלי מצות? אלא מכאן ראיה, שלקבר יהודי באדמה, גם אם הוא פושע ישראל מבכה, אין זה בגדר מצוה..."

רבי שמואל מזוהליבר, היה מתמסר למען בחורי ישראל שנקלחו בעלי-פרנס לצבא הרוסי, והיה דואג לכל-צרכיהם, בייחוד בחגים ובמועדי ישראל. שנה אחת בפרס הפסח, נכנס אליו ראש הקהל והתאונן על היקר המאמר והפקעת השערים, עד כי אין הקהלה העניה יכולה לשאת בעל ההוצאות הגדולות של האכלת החילים בפסח. "אם המצב קשה בלבד", אמר רבי שמואל, "אולי יש מקום לכנס את הדגנים ולהתיר בשנה זו אכילת קטניות". נהרו פניו של ראש הקהל, ואמר: "תבוא עליכם ברכה, רבנו. כל הזמן אני מתהלך בדאגה, במה נאכיל את החילים היהודיים וכיצד נספק להם מאכלים של-פסח. אולם עתה, באשר יתקבל ההתר להאכילם קטניות, יקל הדבר עלינו מאד". נרתע רבי שמואל ואמר: "חסד-ושלום, לא לבד היתה פונתה בהתר אכילת קטניות. את הקטניות נאכל אנהנו מחסר ברה, אני ואתה וכל בעלי-הבתים שבעיר. ואלו בשביל החילים, אנהנו חביבים להכין את מאכלי הפסח הטובים והמהדרים ביותר, כמו בכל-שנה..."

שנה אחת, הגיע יהודי רבי יששכר דב מקלו, והביא לו שק גור לאכילת פרנס בלילה-הסדר. מה התפלאו החסידים לראות, כי בשעת פניו חמץ צוה הרבי לשרף את כל השק יחד עם החמץ, אולם כשלו את תמיהתם בלבם. והנה שרבו כמה שעות, ולפתע הגיע היהודי בבהלה וספר, כי המשחרת שאלה אותו אם הוא מצוה מן הגזרים שהיו גדולים ונאים, שכן השקתה אותם בשכר כדי להשביחם. נחרד האיש לשמע הדבר, שכן פרוש הדבר שהגזרים אסורים באכילה בפסח, כי הרי השכר חמץ הוא, ולכן מהר לבוא לבדו להזהיר את הרבי שלא יאכל מהם. עמדו בלם והשתוממו אל מול רוח קדשו של הרבי, אולם הוא הסביר מיד את הדבר ברב ענותנות: "לא רוח-הקדש היתה כאן ולא מופת, אלא דברים כפשוטם. כאשר קבלתי את הגור לפרנס אמרתי לנפשי, מאימתי היו אבותי משתמשים בגור לאכילת הפרנס הבנתי אפוא שמשוהו כאן אינו פשוטה ולכן צויתי לשורפו". וכשהיה רבי דוד משה מקרשניף מספר מעשה זה, היה מוסיף ואומר: "ראו נא ביצד שמירה על דרכי האבות ומנהגיהם, מצילה מאסור אכילת חמץ בפסח..."

ביוזמא, התגורר בקבן יהודי עשיר בשם ר' שלמה פומרניץ, שעשה חיל בעסקיו ומשפחות רבות מצאו את פרנסתן בזכותו ונהנו מטובו. אולם בדרך של-עולם התהפך עליו לפתע הגלגל, ולאחר כמה עסקים בושלים ירד מנכסיו ונעשה עני ואביון. ואף כאן היתה בו דרכו של-עולם, וכל ידידיו ואנשי שלומו משכבר הימים התחמקו ממנו כאילו לא הכירוהו מעולם, לא דרשו בשלומו ולא התענינו במצבו. שוב עברה תקופה מסוימת, ושמש ההצלחה החלה שוב להאיר לו פנים וכוכבו דרך מחדש. לגלגל התהפך שוב לטובה, ועד מהרה חזר למעמדו הראשון ועסקיו עלו ושגשגו שוב. ועם העשר החלו להופיע שוב הידידים הטובים, שפתאום נזכרו ממנו, והחלו שוב לנסות להתקרב אליו ולהחניף לו. מנהג ותיק היה לו לר' שלמה הנגיד, להסב בשלחנו בליל אחרון של-פסח יחד עם ידידיו ולשורר את שירי החג, אך באותה שנה הקדים ובקש מהמשרת הנכרי להעמיד על השלחן קפה מלאה במעות. הנה נכנסים עולי השלחן, שלומו ובקול נפת-צופים מוכריים אותו ברברת החג, ובשנתמקלו בקפת המעות שעל השלחן, שאלו בתמיהה והשתוממות: "ר' שלמה, מה זה?!" והנגיד עונה בחיפז מר: "הרי יודע אני היטב כי לא אלי באתם, אלא לשם כספי בלבד. ולכן שבו נא אפוא סביב קפת הכסף, הנה הכסף להביט בו, ושמוהו בו את-לבבכם..."

ה"חפץ חיים" חלה וסבל מפאבראש עצום. שדלו אותו בני ביתו בדברים, עד שהצליחו לשקנעו להסכים לנסע לויילנא כדי לדרש פרופאיים. הדבר היה בשבוע לפני חג הפסח, בתקופה שהשלג מפשיר והדרכים אינן סלולות פראוי, ולכן המתינו בני המשפחה לקבל מברק מאביהם כי הגיע בשלום ליעודו. והנה התקבל המברק המיחיל, ובכלם חרדו לראות מה כתוב כדי ללמד על מצב בריאותו, ומה השתוממו לראות כי ה"חפץ חיים" כותב שהיותו והדרכים אינן סלולות בגלל הפשרת השלגים, ומספקני אם יעלה כדי לחזר הביתה לשעת בדיקת חמץ, ולכן מבקש אני מכם, שלא תשכחו לבדק את החמץ בחזר עליתי, כי יתכן שהכנתי שם חמץ..."

מטעים

וככה תאכלו אותו (שמות יב, יא)

בטעמי מנה סגול, ותבת כבה עולה מ"ה כמנין אדם, כי הרי בני ישראל היו עבדים במצרים ולא היו יגילים באכילת בשר צלוי, ולכן היה צריך משה להראותם באיזה אופן יאכלוהו, ודמו יש כאן שבכל אכילה צריך האדם לזרק את הנאתו הנשמית ולהתפונן לשם שמים כעם סגלה. (גר תמיד)

וטבלתם בדם אשר-בפשוף (שם כב)

בטעמי זקא מנה סגול, לרמוז שבאשר זרקו בני ישראל את-הדם עליהם, יגף הקב"ה את המצרים ויניח את בני ישראל שנקראים עם סגלה, והינו זקא - משעה שזרקו, מנח סגול - הניח לעם סגלה. וכן יש רמז בטעמי מנח רביעי שעל התבות ולקחתם אגרת אוזב, לרמוז שיש להניח את הרביעי ולטל רק שלשה קלחי אוזב. (שם שדה)

היום אתם יצאים בחדש האביב (ד, ג)

רמז יש כאן לנסח בשבת ומועדים יזכר ליציאת מצרים, מפני שביציאת מצרים יצאו מהקלפות, וכן בכל שבת ויום-טוב הקב"ה מוציא את ישראל מיר-המצרים, ובחבת היום הכונה לשבת ויום-טוב שנקראים יום שכלו שבת, ולכן לא נכתב ויהי ערב בשבת, ולכן יצאים באת-החמא, לומר היום אתם יוצאים - בכל שבת ויום-טוב מן המצרים, בזכות חדש האביב שבו יצאנו ממצרים. (דברי שלום)

מדגש

רבי אברהם אבן-עזרא שנודע בהקמתו ובשליטתו ברזו לשון הקדש, כתב חידה לפסח המרפבת משלשה שבדי פסוקים: "וכריפה איש את-עין עבדו, ועשה פסח לה, לא-תאבה לו". הפתרון לחידה זו שנראית תחלה כחסרת פשר, הוא הכלל שקבעו מסדרי הלוח העברי 'לא בד' פסח', שכן אם 'עבד' נפחית את האות ע"ן של תבת 'עבדו', תותר התבה בד"ו, ופי שדצחה לעשות אי פסח לה לא-תאבה לו, כי בימים אלו לא חל הפסח לעולם. ובדומה לזה כתבו בעלי התוספות על הפסוק שכתוב בפסח 'הוא לבדו יעשה לכם' - נוטריקון לא בד' פסח, ומכאן שהמקור הוא בד"ו ולא בד"ו כפי השגור, וכן בחלקו הראשון של הכלל לא אד"ו ראש, הקריאה הנכונה היא לא אד"ו ראש על משקל הפסוק 'ואצוה אותם על-אדו הראש' בעזרא, ולא כפי השגור 'לא אד"ו ראש'.

ממלכה

רבי דוד מטולנא, נודע בשנינותו ובצחות לשונו, ומליצות רבות נשתמרו מפיו. פעם ישב ואמר: "יודעים אתם מי האישי אשר נמשל לארבעת הבנים שבהנהגה? הוי אומר זה האישי העני ואביון. שהרי בתחלה הוא חכם, שכן 'לא לחכמים להם' ואין לו פרושה לפרטה, ומפיון שזקוק למעות נוטל הלוואה, אלא שאין בידו להחזירם והופך לרשע, שהרי כבר נאמר 'לוח רשע ולא ישלם', וכאשר אוזל כספו חריחו תם, שנאמר 'תם הכסף, וכשהוא פוגש את המלכה הוא מעמיד פני תם, ואז הופך להיות שאינו יודע לשלם', שכן מי פתי וישאל לו שוב?..."

מידות טיש
2 זכרים ספואר' (2,4) עמודי סרוסו בכעוויים עם סאמס'וסטלים, עוגיות וסיפורים הלכות והלכות, פנחסים ואמרות לרווח המיידות בני אדם לחינוך וכן אדם להנעו ברא פרשת חשבון

ספר חובב
בכל כנסתו

התקבלה תרומה לחלוקת כמות מוגבלת של חסד המבוקש "מידות טיש"

לבתי כנסת מרכזיים
לשבות המתפללים והלומדים

בבית דייטש ודורמס הנהלים
חבר **רגב חזן** שיחיה
חבר **מיכאל עבאדי** שיחיה
לחשוב חלוקת בני סטודיום שידו
(052-8867777)

נדיב עם מומנים להצטרף ליוזמה הנכונה ולהוסיף סכום לחלוקת "ספרי מידות טיש" שמוחללים סחפר בתקין חסידות

החלוקה בבית הציפאח לאור שול' מיכאל טיש' ומידות טיש' ביתים רחיים 8867777@gmail.com | 052-8867777

ע"י רבית האדם בעולם הזה, הוא לעצור הפיות ורעות הענינות שלי
אל יעזבו חסד מליה בחסות הפיות, פתו כמו ליש למעט חללי לילודי
"היה פתו ל' עבדות הפיות, הוא חל' סובר"

כה היה בעל ה"שפת אמת" מבאר את דברי ההגדה "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכפותינו": יודעים אתם מהי הסבה לכל צרותיהם שלי-ישראל? בגלל ש'לא אחד בלבד' - שלא היו ישראל בלם בגדר 'אחד', באחדות ובאהבת ישראל. ולכן 'עמד עלינו לכפותינו', כי חובת האחד מוטלת בכל דור.

פסח תשפ"א

האשה ולקנות לה מלבושים נאים ותכשיטים יקרים, שלדעת היא עצה טובה יותר, כי הכל נשאר אצל המכבד, ואילו אני צריך לתת את המעשר לעניים ולנצרכים, ולא נשאר בידי מאומה מן המעשר!"

כשמוע הרב את דברי שמעון העשיר, פתח ספר תהלים והראה לו את הכתוב (בפרק מט) "אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו, כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו". וביאר, כי העושר שבא לאדם מכיוון שהרבה כבוד ביתו, ביתו זו אשתו, והמכבדה זוכה לעושר, כאשר עשה ראובן והצליח להתעשר - אל תקנא בו ותאמר הלוואי וגם אני הייתי עושה כמוהו, ולמה לי לתת לאחרים מעשר מכל רווחי. אל תאמר כן, "כי לא במותו יקח הכל" - במותו הבגדים והתכשיטים נשארים כאן, אבל אתה שנתת מעשר - העושר שלך הוא רק בבחינת פרותיהם בעולם הזה, אבל הקרן של מצות הצדקה מובטחת לך לעולם הבא, ומיועד לך שכר גדול ונצחי בעולם הבא.

(נאה דורש)

"הא לחמא עניא"

החת"ס היה אומר "כהא לחמא עניא", ורמז יש בדבר, כה"א, בגימטריא כ"ו כמניין שם הוי"ה הק', ובתיבה זו אנו פותחים את ההגדה וסיפור "יציאת מצרים", שמכוחו של הקב"ה אנו באים ומתחילים לערך את הסדר שנזכה לעשותו.

"ושאינו יודע לשאול את פתח לו"

נכנס סוחר אחד אל ה"תפארת שלמה" מרדומסק וספר לו על הקשיים שהתגלעו לאחרונה בעסקיו, וזקוק הוא לסכום גדול של כסף כדי להצליח לשוב ולעמוד על רגליו.

"מדוע אינך מחפש הלוואה גדולה?" שאל הרבי.

השיב הסוחר בבושת פנים: "מי ילווה לי כסף? הרי חייב אני כספים רבים לכל הסוחרים וכלם יודעים שמצבי דחוק".

אמר לו הרבי: "הגעת אפוא למצב של 'ושאינו יודע לשאול', שאין לך ממי לשאול וללוות, אם כך מברך אני אותך שיתקיים בך 'את פתח לו', שיפתחו לך שערי שמים ולא תצטרך לבריות". התקיימה באיש ברכתו של הרבי ועד מהרה התהפך מזלו לטוב.

"וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה

משובח"

רבנו יעקב קראנץ, המגיד מדובנא, מבאר במשל מדוע באמת 'כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח'.

משל לחבורה של סוחרים שנסעה בספינה, זה הביא אתו זהב, זה הביא יהלומים, זה כלים יקרי ערך, וזה בדים נדירים, והנה קמה

רוח סערה, והאניה חישבה להישר, באותו הזמן לא חשב איש על הסחורה שאתו, וכל אחד מהם רק התפלל שהספינה עם הנוסעים שבה, תינצל.

"הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובהנוני נא בזאת אמר ה' צבאות" (הפטרת שבת הגדול)

מסופר על שני עשירים מופלגים, ראובן ושמעון, שישבו בסעודת המשתה של יום הפורים, אכלו ושתו ושמוחו. והנה, בדרך כלל אין העשירים אוהבים לספר איך הגיעו לעשרם, אבל בשעת סעודת המשתה נכנס יין יצא סוד.

קם ראובן והתחיל לספר לאמר: "כל עשרי בא לי הודות לרב המקומי, רב פלוני, כי בהיותי פעם בעת דרשתו, שמעתי שהיה אומר (על פי הגמרא בבא מציעא נט ע"א 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו') שכל המכבד את אשתו במלבושים נאים ובתכשיטי כסף וזהב יקרים זוכה לעושר גדול.

את חטאי אני מזכיר היום, כי קודם ששמעתי דרשה זו הייתי מקמץ מאד מלקנות מלבושים לאשתי, אך מאותו היום ששמעתי את הדרשה הייתי דוחק את עצמי וקונה לאשתי תכשיטים ומלבושים נאים יותר מכפי יכולתי, ומכבד אותה בכל כחי, ומאז הצלחתי להתעשר עושר רב, וארובות השמים נפתחו, להמטיר עלי שפע רב של עושר, שבכל אשר אני פונה אני מצליח, תהילות לך-ל יתברך".

ויען שמעון ויאמר: "גם סיבת עשרי היא בזכות דרשה ששמעתי מאותו רב, שהיה דורש (על פי הגמרא תענית ט ע"א והתוספות שם) 'עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר', כי מי שנותן מעשר מכל נכסיו ורווחיו לצדקה לעניים, מתעשר, והאמנתי בדבריו באמונה שלמה, ומאז הייתי נותן בעין יפה מכל נכסי ורווחי מעות מעשר לעניים, ליתומים ולא למנות, ואכן נפתחו ארובות השמים והריקו עלי ברכה עד בלי די בעושר מפלג, ואני חייב לתת תודה לרב כי בסיבת דרשתו נעשיתי לעשיר גדול".

"אבל האמת אגיד" - המשיך שמעון ואמר - "שכעת אני מתרעם עליו, שכן הדרשה שאמר באוזניך לכבד את האשה במלבושים ובתכשיטים, היא יותר טובה ונוחה, כי הלא כל מה שאתה מוציא לצורך הלבשה וקישוט - הכל נשאר אצלך בביתך, וכל פעם שאתה רואה את אשתך במלבושיה הנאים ובתכשיטיה היקרים, אתה נהנה מזה, כי חן אשה על בעלה (סוטה מז), לא כן אני ששמעתי רק את הדרשה אודות המעשר, ובכל חודש וחודש הנני מזיל הון תועפות מכל נכסי ורווחי לעניים, ואין לי שום תועלת מכספי המעשר, ולכן חמסי על הרב, שלא אמר את כל סגולות העושר שיש לו בדרשה אחת, שכל אחד יברר לו את אשר ימצא חן בעיניו לטובתו ולעשרו".

למחרת היום הלך שמעון אל הרב ואמר לו: "קודם כל, אדוני הרב, אני מודה לכבודו על דרשותיו הנפלאות הנאמרות בטוב טעם ודעת, על פי מאמרי רבותינו הקדושים, ואשר בזכות שבאתי פעם לדרשתו ושמעתי

את דברות קדשו, התעשרתי. אבל, יש לי תרעומת על כבודו, מדוע לא הזכיר את העצה השנייה לעושר, ששמע אותה חברי ראובן, והיא - לכבד את

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים צוק"ל - כ"ו בניסן

פסח תשפ"א

וכן רבי טרפון היה כהן (פסחים עב:), ורבי עקיבא היה ממשפחת גרים (סנהדרין צו:).

מעשה, הלא כהנים, לוויים וגרים לא היו בשעבוד מצרים, ואם כן יכולנו לחשוב שאין עליהם חיוב לספר ביציאת מצרים, על כן בא מעשה זה ונמנו שמות החכמים, ללמדנו שגם כהנים, לוויים וגרים חייבים, וזאת משום שעל ידי יציאת מצרים זכינו לקבלת התורה, ואם כן גם לכהנים ולוויים ולגרים צמחה מכך תועלת גדולה, כי ידוע גם נפשות הגרים היו על הר סיני כשקיבלו ישראל את התורה, כמאמר הכתוב "את אשר ישנו פה ואשר איננו פה", ועל כן גם הם חייבים לספר

ביציאת מצרים, וקל וחומר

כל אדם מישראל!

(כמוצא שלל רב מתוך הגדת חכמי ירושלים).

"לבן ביקש לעקור את הכל"

היכן מצאנו שלבן ביקש לעשות זאת?

הגאון רבי מרדכי גימפל יפה, אב"ד רוז'ניא, מביא ביאור חריף ששמע מהגאון רבי יוסף מסלוצק: (בגמרא גיטין סד.) התבאר שהאומר לשלוחו 'צא וקדש לי אשה', ומת השליח, הרי המשלח אסור בכל הנשים שבעולם, שמא היא קרובת ארוסתו.

והנה, ידוע מה שאמרו חז"ל שלבן רצה להרוג את אליעזר, ואם היה מצליח הרי יצחק היה אסור בכל הנשים

שבעולם, וזרעו של אברהם היה כלה חלילה.

(כמוצא שלל רב בשם "הגדת מרדכי")

"כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח"

צ"ב כפל הלשון 'כל דכפין' ו'כל דצריך'.

ונראה עפ"י מה שאמרו חז"ל (נזיר כז.) שנים שצלו פסחיהם אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה, זה שאכלו לשם מצוה עליו הכתוב אומר 'צדיקים ילכו בס' וזה שאכלו לשם אכילה גסה עליו הכתוב אומר 'ופושעים ישלכו בס'.

בתוס' (פסחים קז:) הקשו על כך, שהרי הפסח נאכל על השובע דווקא?

שמע הקב"ה את תפילתם, הקים סערה לדמומה, הגשם פסק, העבים התפזרו, החמה שוב זרחה והים שקט כמקודם.

בהגיעם לחוף מבטחים סיפרו הסוחרים את הניסים והנפלאות שאירעו אותם והודו לה' על חסדו, על הצלת חייהם ועל הצלת ממונם.

והנה מתוך דברי ההודיה של הסוחרים ניכר היה מי מהם הביא איתו מטען יקר יותר. ככל שהיה רב יותר ערכה של הסחורה, כן הרבו בעליה לשבח את הקב"ה על הצלתם.

בהיותנו במצרים, במים הזידונים, חישבה ספינתנו להישבר והיינו צפויים לטמיון, אולם ה'

הצילנו, וגם מסר לנו עתרת

נכסים בעלי ערך אשר לא

ישוער, התורה, המצוות,

הכרת הבורא, חכמה

ומידות טובות.

ככל שיהיו לאדם יותר

נכסים מהסוג הנזכר, כן

ירבה לשבח את הקב"ה

על שחננו בנכסים אלו.

ובכן "אפילו כלנו

חכמים" - חכמים

בחוכמת העולם, "כלנו

נבונים" - מביני דבר

מתוך דבר, "כלנו זקנים"

בעלי ניסיון וחכמת חיים,

ואפילו "כלנו יודעים את

התורה". כמשמעו גם אז

"מצוה עלינו לספר

ביציאת מצרים",

להודות ולהלל על כך

לה', "וכל המרבה לספר

ביציאת מצרים", מפגין

בכך את הערכתו הרבה

לנכסים יקרי הערך האלו

שבידו ואת הכרת

התודה לה', שחננו בהם,

ולכן "הרי זה משובח".

"רְאֵתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מָה שְׁלֵא רְאָה יַחְזְקָא לְבָן בּוּזִי בְיָמָיו" (מְכִילְתָּא)

הרה"צ ר' אֲשֶׁר פְּרִינְד זְצוּק"ל אָמַר, תַּפּוּז הָרִי לֹא יָכוֹל לְהִתְפַּךְ לְלִימּוֹן, וְלִימּוֹן נִשְׁאָר לִימּוֹן.

וְהַהֲסָבֵר: הַגָּנֵב נִשְׁאָר גָּנֵב, אִם הוּא לֹא גָנֵב בְּפַעַל, זֶה פִּי מְסַבֵּב הַסְּבוּת סוּבֵב שְׁלֵא יִגְנֵב, וְאִלְמָלֵא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ אֵינּוּ יָכוֹל לוֹ (קְדוּשִׁין ל ע"ב).

זֶה לֹא מְשַׁנֵּה אִם הוּא הַצְּלִיחַ לְגָנֵב אוֹ לֹא, שֶׁהֲרִי אִם אָדָם הֵלֵךְ לְגָנֵב וְלֹא הַצְּלִיחַ, זֶה לֹא שֶׁהוּא לֹא גָנֵב? הוּא פְּשׁוּט גָּנֵב לֹא יַצְלַח!...

"רְאֵתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מָה שְׁלֵא רְאָה יַחְזְקָא לְבָן בּוּזִי בְיָמָיו" - הַסְּבָה שֶׁהַשִּׁפְחָה יָכְלָה לְרַאוֹת מְרֵאוֹת גְּדוּלוֹת כְּאֵלוֹ, זֶה פִּי הִיא לֹא לְקַחָה לְעַצְמָהּ אֶת הַקְּרֵדִיט, אֶלָּא יִדְעָה שֶׁזֶה ה' שֶׁנָּתַן לָהּ אֶת הַמְּרֵאוֹת.

לְמֵרוֹת שֶׁהַשִּׁפְחָה רְאֵתָה מְרֵאוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁכָּאֵלוֹ... הַשִּׁפְחָה נִשְׁאָרָה שִׁפְחָה, וְלֹא הִזְיָחָה דַּעְתָּהּ עָלֶיהָ שֶׁהִיא כְּבָר בְּעֵלְת רּוּחַ הַקְּדוּשׁ. (א לִימְעַנֶּע בְּלִיבֵט א לִימְעַנֶּע).

(כ"ק הָאֲדָמוֹר מְסַפִּינְקָא שְׁלִיט"א)

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה, ורבי עקיבא ורבי טרפון, שהיו מסובין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה"

הקשה הגאון רבי בנימין מסטופצי צ"ל בעל השארית בנימין, למה הוזכרו החכמים כל אחד בשמו על ידי בעל ההגדה, שלכאורה יכול היה לכתוב "מעשה בחכמים שהיו מסובים".

ותירץ: רבי אליעזר בן הורקנוס היה כהן (ירושלמי סוטה), ורבי יהושע בן חנינא היה לוי, ורבי אלעזר בן עזריה היה כהן (ב"מ יא),

פסח תשפ"א

"הכס מה הוא אומר... ואף אתה אמור לו כהלכות פסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן"

יש לדקדק מה זה שאמר כהלכות הפסח היה צריך לומר הלכות פסח ועוד מדוע דווקא ההלכה הזאת של אין מפטירין וכו' בחר בעל ההגדה. ונראה כי בלילה הזה נותן ה' כח לבן שיוכל לשאול ולאב שיוכל להשיב, ועל כן צריך האב להשתדל להשיבו תשובה נכונה כדי שיקבע תשובה זאת בלב הבן תמיד.

זהו הכונה אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן כלומר שאין לאכול אחר אכילת פסח שום מזון הוא כדי שישאר טעמו של אכילת פסח בפיו. כך צריך האב להשיב לבנו תשובה נכונה שתקבע בלבו לעולם שישאר טעמו בלבו כשם שהטעם של הפסח צריך להישאר בפה.

(כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע)

"שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו"

כלומר: שהקב"ה עשה עמו חסד בזה שחילק את כל כוחות סטרא אחרא, שלא יהיה נמצא בהם האחדות, וזה שלא "אחד בלבד" עמד עלינו לכלותינו והכוונה בזה, כי אם הייתה האחדות שרויה בין אומות העולם, אזי לא יהיה נשאר מישראל שריד ופליט, שכן היו עושין כל אשר זממו לעשות, ורק משום שאין בהם אחדות, לכך לא יכולים הם להוציא את מחשבתם מן הכח אל הפועל ולכלות את כל עם ה'. הוסיף עוד ופירש: "בזה הכינוס שנתן השי"ת לבני ישראל, והפיזור שנתן לרשעים - שפיזרן להרבה דורות, בזה הצילנו מידם".

(שפת אמת)

"ברוך אתה ה'... כן ה' אלקינו"

יש לפרש נוסח הברכה 'ברוך אתה ה' אשר גאלנו וכו' כן ה' אלוקינו וכו', שרצונו לומר כשם שאנחנו מודים ומשבחים להקב"ה 'אשר גאלנו', 'כן ה' אלקינו' משבח את ישראל בזה השבח, כי מעת יציאת מצרים כבר עברו כמה אלפי שנים בגזירות ושעבוד ומרירות הגלויות, ואחר כל אלה הגיענו

ותירצו התוספות שיש שני סוגי אכילה גסה: יש מי שכבר מילא את כריסו כל כך, עד שהוא קץ במזונו, זו אכילה גסה שעליה נאמר ופושעים יכשלו בם, כי אכל יותר מדי ואחר כך יאכל את הפסח, אבל יש אכילה נוספת שהיא 'אכילה על השובע' הנדרשת בפסח, והיא כאשר הוא עדיין מתאוה לאכול עוד דבר, משום שלא מילא בטנו, וגמר השביעה יהיה עתה, עם אכילת הפסח, ועליו נאמר 'צדיקים ילכו בם', וזה מה שאומר כעת בעל הבית לבני ביתו, 'כל דכפין' דהיינו מי שהוא רעב כי לא אכל כלל, אזי 'ייתי וייכול' מקודם, כי קרבן הפסח נאכל על השובע, ועל כן יאכל קודם דבר מה כדי לשבור את רעבונו, ורק לאחר מכן יאכל את הפסח, ואילו 'כל דצריך' דהיינו מי שכבר אכל וכבר אינו רעב, אלא רק צריך עוד דבר מאכל כדי לגמור שביעתו, הרי הוא מוכשר מיד לבוא ולאכול קרבן פסח כהלכתו, ועל כן 'ייתי ויפסח'.

(חסד לאברהם)

"כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"

הרי "זה" משובח. שכל המרבה לספר ביציאת מצרים, ולפרסם ולגלות כבוד מלכותו, הרי "זה" ית"ש שנקרא זה א-לי (שמות טו, ב) משובח, ומתגלה כבוד מלכותו.

בס' אוהב שלום מובא שזה אחד מג' דברים שהרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע היה נוהג לומר בשם רבו הרה"ק מראפשיץ זי"ע בשעת הסדר מדי שנה בשנה.

(זרע קודש)

"ידוע תדע כי גר יהי זרעך"

על פסוק 'ידוע תדע' דרשו חז"ל (ב"ר פמ"ד ס"ח), 'ידוע' שאני מפזרן, 'תדע' שאני מכנסן. 'ידוע' שאני ממשכנן, 'תדע' שאני פורקן. 'ידוע' שאני משעבדן, 'תדע' שאני גואלן. ונראה כי מדברי המדרש רואים שהבטחת הגאולה באה ביחד עם הבטחת הגלות, כי השעבוד והגאולה קשורים זה בזה, ואם כן "דברים אלו המה רפאות תעלה והתחזקות הדעת בימי הגלות, שהאדם יאמין שכל הרפתקאות והצרות העוברים הכל היא לתכלית הגאולה והישועה, ואי אפשר להיות הגאולה בלא ייסורים, והכל היא לטובתנו". (תפארת שמואל)

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

פסח תשפ"א

האישה עשתה כדברי הרב. היא הלכה לעבודה אך לא העבירה כרטיס נוכחות.

המעביד ראה במערכת שהאישה לא הגיעה לעבודה, והתקשר לברר מה קרה, הרי הזהיר, שהוא מקפיד מאוד על מי שלא עובד בימים אלו.

ענתה האשה שהיא כן נמצאת בעבודה.

ומדוע לא מופיע במערכת שאת נוכחת?

הסבירה האישה שאיננה רוצה לעבוד בחול המועד, אבל מפני שלא רוצה להפסיד את העבודה, היא חייבת להגיע, ולכן עובדת, אבל בלי כסף."

ברגע זה את משוחררת, הודיע לה המעסיק, ובקשר לשכר, אל דאגה, גם עבור הימים שלא תעבדי, תתגמלי.

(השגחה פרטית)

הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור וכו', שמקיימים אנחנו את חג הפסח ככל משפטו וחוקתו, אשר גם בעיני השי"ת יפלא זאת. (דברי ישראל)

"שפוך חמתך אל הגויים אשר לא ידעוך"

סיפר הגאון רבי אשר אנשיל מילר: ישבנו בליל הסדר, מסובים על שלחנו של חמי, שהיה רב בקהילת סערנשט. בעוד אנו מזמרים "שפוך חמתך אל הגויים", נשמעו דפיקות רועמות בדלת. עד מהרה נפתחה הדלת, ובפתח נצב הגוי אשר עמו נערכה מכירת החמץ באותה שנה. חמי הרב קיבלו בסבר פנים יפות, ושאל: "מה בפיך?"

לחרדתנו, ענה הגוי: "עברתי על רשימת היהודים שקבלתי בשעת המכירה, וגיליתי בהם כמה יהודים ממכרי, אשר הם סוחרים ממולחים ואף רמאים,

אני אדם פשוט, ואין באפשרותי לשכור עורך דין אם תתעוררנה מריבות, לכן, באתי לבטל את המכירה!"

כל המסובים נבהלו מן המכשלה אשר עלולה להיווצר, רק הרב נותר שלו ורגוע. "אין בעיה, ידידי", ענה, "אולם לצורך כך עלי לנסות את כל מאות האנשים השותפים בעסקה וחתומים על השטר. אשתדל לעשות זאת בהקדם, אולם הדבר יקח שמונה ימים, שוב הנה בעוד שמונה ימים ואנו נבטל את העסקה!"

כולנו חייכנו למשמע הפשרה המחוכמת, ואף הגוי יצא מן הבית מרוצה.

אז פתח חמי שוב בקול נעים: "שפוך חמתך אל הגויים אשר לא ידעוך..."

(עולמו של אבא)

"שבעת ימים תאכל מצות" (שמות יג, ו)

ר"א בן עזריה כל המבזה את המועדות כאילו עובד ע"ז (פסחים קיח)

מורה הוראה ידוע באשדוד סיפר עובדה נפלאה.

לפני סוכות התקשרה אישה ושאלה בפיה, היא עובדת אצל מעסיק חילוני שמחייב את כולם לעבוד בחול המועד, זאת עבודה טובה בסביבה שמתאימה לה, וחבל לה להפסיד אותה.

המעסיק רואה בעין עקומה מי שאינה מגיעה לעבודה בחול המועד, והיא שואלת מה לעשות.

יעץ הרב לאישה, שתלך לעבודה, אך לא תדרוש עליה תשלום.

~שביעי של פסח~

"ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל וייעו" (יד, טו)

פירש רש"י לא עת עתה להאריך.

כששאלו את הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ז"ע, עצה בענין שידוך אם להמתין או למהר הדבר, השיב, הנה אמרו חכמים קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב), ומה נאמר בקריעת ים סוף, 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויעו' ופירש רש"י

לא עת עתה להאריך, כן גם בשידוך.

(משירי אהודנו)

"מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויעו" (יד, טו)

המגיד מקוטנא זצ"ל הגיע פעם לעיר אחת, לעורר את העם לתשובה, ועמו הגיע לשם חזן אחד להשמיע מנעימותיו. את פני החזן קבלו בהתלהבות רבה, ואלו למגיד לא שתו את לבם, עד כדי כך, שבלייל שבת, לאחר התפילה, לא הזמינו איש לסעוד על שולחנו, בעוד שעל אירוח החזן היו קופצים רבים.

למחרת היום, עלה המגיד להשמיע את דרשתו, ואמר: "הכתוב אומר מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויעו". כאן בקהילתכם, נפקחו עיני לראות את הפסוק באור חדש 'מה תצעק' - כשמגיע לעיר חזן, שצועק ומסלסל בקולו, כל אחד

פסח תשפ"א

הסכום במלואו כפי שהתנינו בינינו, ומחמת שהתעצלת לא תקבל דבר.

כן הוא גם הנמשל, אם היו בני ישראל מתקרבים אל הים מהלך יום אחד וממתנינים מלהתקדם עד שיבקע הים, לא היה הים נבקע כלל, כי אין זו דרכו של הקדוש ברוך הוא להקדים את הנס אף לא לרגע אחד שאינו מוכרת. ועל כן אחר שבאו בני ישראל עד שפת הים נדמה היה בעיניהם כי כבר מיצו את כל דרכי הטבע ועתה לא נותר מקום אלא לנס, וכאשר ראו את הים גועש כדרכו צעקו אל ה' שיעשה עמם נס, אבל באמת עוד לא תמו דרכי הטבע, שהרי עדיין היו יכולים להיכנס וללכת במים עד חוטמם, ורק בעיניהם היה נדמה כי בגלל דבר קטן זה לא ימוע מהם ה' יתברך את הנס. אבל על זה השיב הקדוש ברוך הוא למשה ואמר: מה לך כי תצעק אלי, הלא החלק שעליהם לעשות קטן מאוד, ויש בו כדי לעכב את הנס, לכן הורה למשה דבר אל בני ישראל ויסעו.

(אהל יעקב)

"מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" (יד, טו)

פעם אחת בא להרה"ק מקאצק זצוק"ל איש אחד שהיה מתלמידי הרה"ק ר' שלמה לייב מלענטשע זצוק"ל, שאל אותו הרה"ק מקאצק, מה שלום רבך, אני אוהב אותך מאוד, אבל מה הוא צועק תמיד להקב"ה שיביא את המשיח, ולמה אינו צועק לישראל שיחזרו בתשובה, הלא זה מה שאמר הקב"ה למשה רבינו "מה

תצעק אלי, דבר אל בני ישראל".

(שיח שרפי קודש)

"וישם את הים לחרבה ויבקעו המים" (יד, כא)

איתא במדרש "הים ראה וינס", מה ראה, ראה ישראל באים ורכוש של מצרים בידם. יש לפרש משראה הים את הדבר המופלא הזה "ישראל באים ורכוש של מצרים בידם" שבני ישראל נעשו עשירים כל כך בכסף ובזהב, ואף על פי כן הם צועקים אל ה', ולא שכחו את היושב במרומים, נתפעל מכך מאוד, ונתמלא דרך ארץ בפניהם, "ויבקעו המים".

(דברי בינה)

אומר לו, 'אלי' - אלי תבוא ובביתי תסעד, אבל כשמגיע מגיד מישרים, שתפקידו ל'דבר אל בני ישראל' אומרים לו 'ויסעו' - גש הלאה, איש אינו חפץ בו".

מכיוון שכך, ראה המגיד שמחובתו לעוררם על מצות החסד וקיום המצוות שבין אדם לחברו, אמר, "כתוב: 'לך ה' הצדקה, ולנו בושת הפנים'. וביאורו, 'לך ה' בדברים הנוגעים לך, בדברים שבין אדם למקום, 'הצדקה', יתכן שיצאנו ידי חובתנו, ואנו צדיקים, אנו מתפללים, לומדים, שומרים שבת וכשרות. אבל, 'ולנו' בדברים שלנו, שבין אדם לחברו, בושת הפנים, בושנו וגם נכלמנו.

(תולדות ישראל)

"מה תצעק אלי" (יד, טו)

למה הנך צועק על כבוד שמים - מה תצעק אלי - בעיני עדיף כבודם של ישראל - דבר אל בני ישראל - כי גם כאשר הנני מוחל על כבודי, הרי לעולם אינני מוותר על כבודם של ישראל.

(אמרי אלימלך)

"ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" (יד, טו)

המגיד מדובנא ביאר זאת על פי משל לעשיר אחד היה בן יחיד ענוג ומפונק שלא הורגל מימיו בכל עבודה.

מה יהיה בסופו, חשב העשיר בלבו, הן אינו יודע לעסוק במאומה, ולא לעולם חוסן, חובה עלי ללמדו מסחר.

אמר ועשה. בני יקירי קרא העשיר לבנו, מהיום והלאה תצא בכל יום אל השוק ונסה את כוחך במסחר, והיה אם תצליח ותרוויח במשך השבוע סך של ששה זהובים, אשלים ואתן לך סך של שלושים זהובים.

הסכים הבן ויצא אל השוק. ביום השישי מנה הבן את סכום הכסף שהרוויח, ומצא כי יש לו ששה זהובים חסר פרוטה אחת. מה היא כבר פרוטה אחת חשב הבן בלבו, ודאי לא יעכב אבי מלתת לי את מחייתי בגלל פרוטה אחת.

לא ולא, סירב האב בתוקף כאשר בא בנו לפניו, עליך ללמוד את ערכו של הממון, דין פרוטה כדין מאה, היה עליך לעמול עוד מעט קט ולהרוויח את

.....והנשמות הגבורות האלו, אלו הן אנחנו !!!
אנחנו קפצנו בהתלהבות ואמרנו: אם זה רצון השם, אנחנו החילים בחזית.
בזה הרבי הסביר את "מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו" לא חילים בחזית הם רצו, מי מנוחות הם בקשו, לא נסיונות לא מעבירים, רק דור דעה.
אבל "ועכשיו" הדור שלנו חילים בחזית "קרבנו המקום לעבודתו.."
בשביל להתחזק בדור שפל שפזה, לא צריך יותר מזה..
(כ"ק האדמו"ר מספינקא שליט"א)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

פסח תשפ"א

הציב הפסל את הסוס בכיכר העיר והמתין להתפעלותם של התושבים. אבל האנשים שחלפו על פני הפסל היו אדישים לגמרי. חזר הפסל לביתו וסיפר על אכזבתו.

אמרו לו בני ביתו: היצירה המושלמת שלך נראית כל כך אמיתית ולכן אנשים לא נותנים את דעתם כי ישנם עוד סוסים ברחובות העיר, והסוס המפוסל שלך נראה כאחד מהם. זאת עשה: בקע את הסוס לשניים והצב בכיכר את שני חלקי הפסל - ואז תראה שכל העוברים ושבים יעצרו ויתפעלו מעבודת האמנות הנפלאה שלך.

כך זקוק האדם להתערבות השמימית של קריעת ים סוף. לשניים כדי להתפעל מכוחו של הקב"ה וממעשיו בניהול העולם.

"ויבקעו המים" (יד, כא)

איתא בגמרא פסחים (קח. קט.) קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף.

פירש ה"חידושי הר"ם זי"ע, שכמו שבקריעת ים סוף חשבו היהודים על כל מיני אפשרויות שהקב"ה יעשה להם, אך על האפשרות של קריעת ים סוף לא חשבו, ובסוף נס זה עשה להם הקב"ה, כמו כן במזונותיו של אדם, אדם חושב שהפרנסה תבוא לו מן המוקדם הזה או אחר וכדומה, אך לבסוף הפרנסה יכולה לבא ממקום בלתי צפוי כלל. וכן יש לפרש במה שאמרו קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף.

"ויאמינו בד' ובמשה עבדו" (יד, לא)

סח הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל: כשנתמנה אבי, הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, לרבה של קראקא, רגיל היה במבטאם של בני פרשבורג ולא הבין לאשורה את שפתם של בני קראקא. באה לפניו אשה בוכייה, ילדה חולה ומבקשת היא ברכה. הבין שהמדבר ב'בן' וב'חולה', אך לא הבין מה רצונה. חשב שמנהג המקום, שמבקשים מהרב סגלה. נענה ואמר: "תני לו עלי חרובים". חשב: אם לא יועיל - לא יזיק, ובינתיים תניחני לנפשי. עשתה כן - והילד הבריא. פשטה הרינה בקראקא: הרב מחולל מופתים. כיון שכך, בא לפניו אדם ומרר בבכי: הפריץ הזהירו שאם לא ישלם את דמי החכירה במועד, ישליכהו החוצה ויכרת מקור פרנסתו. אין בידו פרוטה לפרוטה, ואנה הוא בא, במבטא גליצאי דבר האיש, ובכיו עיוות עוד יותר את הדברים. לא הבין הרב דבר, אך דמה ענין לענין וחשב: 'ודאי אף הוא בא לסגולה'. נענה ואמר: "יקח עלי חרובים". לא הרבה האיש אחר רבו, קטף עלי חרוב וחלט מהם משקה. שתה את המשקה ויצא לרחוב. תקפוהו מחושי מעיים עזים עד שנפל מתעלף... ובאותו הרגע עבר שם הפריץ. כיון שראהו מתמוטט ומאבד הכרתו, הבין שמפחדו ומוראו התעלף. נרעש וקרא: "קום, מוחל אני על החוב". ואמר רבי עקיבא: "איני פתי המאמין לכל דבר - אך כאן ראיתי במוחש, שהמאמין בצדיק באמונה תמימה נעזר מן השמים.

(מעשה רב)

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס

ורכבו רמה בים" (טו, א)

השירה הזאת, שירת הים, התרוננה לאחר שים סוף נבקע לשניים: "ויט משה את ידו על הים... וישם את הים לחורבה - ויבקעו המים" (יד, כא). מדוע צריך להתפעל מהנס של קריעת ים סוף כדי שבני ישראל יעברו בו וינצלו מהמצרים שרדפו אחריהם - הרי גם ים רגיל, לא קרוע, מעורר התפעלות וגם עליו יש לומר "מה רבו מעשיך ה'?"

על השאלה הזאת ניתן להשיב במשל על פסל נפלא, אמן מיוחד,

שפיסל סוס הנראה אמיתי לגמרי, כאילו הוא חי ונושם.

"מי כמוכה באלים ה'" (טו, יא)

סיפר הרה"ק משינאווא זצוק"ל, פעם בא נגיד אחד, חסיד, ממרחקים לבעל שם טוב זי"ע, וכאשר נסע בחזרה לביתו, אמר אליו הבעל שם טוב אתה נוסע לביתך דרך עיר פלוני, אבקשך שתהיה אצל רבי בערל ותמסור לו פריסת שלום ממני. הבטיח האיש למלאות בקשתו וכאשר בא לעיר שאל האיש את בני העיר היכן דר ר' בערל, הוא צייר לעצמו שמסתמא הוא מחשובי העיר כיון שהבעל שם טוב פורס בשלומו, אבל אף אחד לא ידע ממנו. ענה אחד, אולי כוונתו על בערל מלמד, והלך שם ומצא שם חדר קטן ומלמד לומד ברכי נפשי עם ילדים, ובאמצע כאשר הגיע לפסוק "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייניך" שאל את הילדים למה הפסיק דוד המלך באמצע דבריו שסידר סדר הבריאה ונפלאותיו, היה לו להמשיך "זה הים גדול ורחב ידיים", ולבסוף לומר "מה רבו מעשיך ה'", אלא התירוץ הוא, שכשסידר דוד המלך שבחו של מקום על סדר הבריאה ונפלאותיו, הגיע להתלהבות גדולה, ותיקד בקרבו כאש בעצמותיו שלא היה יכול להתאפק לגמור שבחי השי"ת בסדר הבריאה, והיה מוכרח להפסיק ולצעוק בקול "מה רבו מעשיך ה'", ושוב היה יכול להמשיך הלאה שבחי השי"ת בסדר הבריאה. וכאשר ראה ושמע החסיד איך המלמד ר' בערל מדריך הילדים ודבריו הלפידים פלחו ללבו, הבין מדוע שלח אליו הבעש"ט הק' פריסת שלום. והמלמד היה הרבי ר' בער מלמד מקומו של הבעל שם טוב הק'.

על פי דברים האלה אמר הגה"ק משינאווא זי"ע לפרש הפשט בשירה, כי גם כאן קשה כי משה ובני ישראל התחילו לסדר שבחו של מקום על גודל הנסים שעשה עמם אם כן למה הפסיקו באמצע לומר "מי כמוכה באלים" וכו' היו צריכים להמשיך השירה על גודל הנסים והנפלאות ולומר "נטית ימינך" ולבסוף לומר מי כמוכה באלים ה'. אכן בני ישראל אמרו השירה בהתלהבות ודביקות ושמחה עד שבאמצע היו מוכרחים להפסיק ולצעוק מנהמת לבם מי כמוכה באלים ה', כי לא יכלו עוד להתאפק, כדברי הרבי ר' בער על דוד המלך בברכי נפשי.

(דברי יחזקאל)

אֶתְּךָ הַפָּאָה בִּירוּשָׁאִים

סיפורי צדיקים

גליון 458
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

חידושי המשנה לרבינו יצחק לייבושיץ

סיפורי חז"ל

ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד שבעת ימים קודם הקמת המשכן, היינו בשלושה ועשרים באדר, ציוה אלקים את משה לקדש את אהרן ובניו ולמלא ידם לכהונה. אמר לו הקב"ה למשה פתה אותו בדברים שיתפייס לכהונה, לפי שהוא בורח מן השררה, לך וחלוק לו כבוד כנגד כל ישראל, ומנה אותו לעיניהם, כדי שיראו אותו כולם כשהוא נכנס לכהונה גדולה ויהיו זהירים שלא לחלוק על הכהונה. נצטוה משה להקהיל את כל העדה אל פתח אהל מועד, אמר משה לפניו, רבונו של עולם, שישים רבוא אנשים וכהנה וכהנה בחורים, איך אעמידם פתח אהל מועד ואינו אלא בית סאתים ואתה אומר הקהל את כל העדה אל החצר הזאת? אמר לו הקדוש ברוך הוא ועל דבר הזה אתה תמה? השמים האלו לא כדוק של עין דקים הם ואני רקעתי אותם מסוף העולם ועד סופו, ואף לעתיד לבוא כך אני עושה לציון, כל אותם האוכלוסים מאדם הראשון ועד שיחיו המתים, היאך הם עומדים והם עתידים לומר צר לי המקום, גשה לי ואשיבה מה אני אעשה להם, אני מרחיב את ציון אומר לה: הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו אל תחשבי

(תנ"ב צו יד טז)

פרשת השבוע

אומרת התורה "כל אשר יגע בבשרה יקדש" ופירשו חז"ל יכול אפילו שלא בלע, תלמוד לומר בבשרה עד שיבלע (ובחים צו) ואתה הרי לא בלעת מן הקדושה כלום.

ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ותקהל העדה אל פתח אהל מועד (ח - ד)

מסופר על הרה"ק רמ"מ מווארקא זיע"א שבא אל השרף הקדוש מקוצק זיע"א, ושפך לבו ואמר: אני גרוע מכולם, אין בי מתום, ובכל זאת הריני נוהג כרבי ומנהיג, ואנשים רבים באים אלי. בטעותי, עוד עתיד אנכי ליתן את הדין, בגלל כל יהודי שנוסע אלי. פייסו הרבי, מה לעשות? כבר היה לעולמים, כתוב "ויעש משה כאשר צוה ה' ותקהל העדה", אם הצדיק עושה רצונו של מקום נמשכים ממילא הלבבות אליו, ואיזה אשמה יש בו אם יהודים קמים מעצמם ובאים אליו מרוב תשוקה לצדיק שיקרב אותם לעבודת השם.

ואש המזבח תוקד בו (ו' - ב') מסופר על הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם" מגור זיע"א, שבחן פעם את נכדיו בפרשת השבוע, וכשתרגם לייבלה הקטן לידידש את הכתוב "ואש המזבח תוקד בו" והדגיש את המלה "בו" שאלו הסבא במי? "באהרן הכהן" השיב לייבלה, אש הקודש צריכה להיות יוקדת בו, בכהן.

והבשר אשר יגע בכל טמא לא ייאכל (ז' - י"ט)

מסופר: אברך אחד היה נכנס מדי פעם אל הרה"ק "בעל התניא" זיע"א אך לא נהפך לחסיד. פעם אמרו לרבי שאברך זה מתרועע עם משכילים. קראו הרבי אליו להשפיע עליו להתרחק מחברתם, אמר לו האברך בגובה לב עלי לא כל כך קל להשפיע, הן רואה הרבי שכבר זמן רב הנני מתחבר עם החסידים ולא נהפכתי לחסיד. ענהו הרבי אין הדברים דומים, בטומאה נגיעה בעלמא מטמאה, אבל בקודש

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:32 ת"א: 7:34 ר"ת: 8:10

פרשת צו-שבת הגדול

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:19 ת"א: 6:34

לטובת ציבור הקונים והמוכרים גם יחד. מיד אחרי שהמשרת קנה את החזרת, עלה ראש העיר על הכרכרה ההדורה וחזר לארמונו. לר' הלל לא היה צל של ספק כי ראש עיריית רומא, העיר רומי בה אסור ליהודי לגור ואפילו להימצא בה, הוא יהודי, ולא זו בלבד אלא יהודי חרדי הבא בעצמו לשוק כדי לקנות את המרור לליל הסדר. הבעיה שניצבה עתה בפניו כיצד להגיע אל ראש העיר ובאיזה אופן לגלות לו את סודו.

הזמן היה קצר ור' הלל הלך מיד אל הארמון, וביקש ראיון עם ראש העיר בענין חשוב ביותר שאינו סובל דיחוי, כשקיבל את הרשות להיכנס, אמר ר' הלל לראש העיר בפתח דבריו: אני מבקש את תשומת לבך רק לרגעים אחדים ואני מקוה שתוכל לעזור לי, אני יהודי, והערב הוא ליל התקדש חג הפסח שלנו, התעכבתי כאן ברומא שלא באשמתי, ולאחר שנוכחתי לדעת בראותי את קניית החזרת, כי כבודו יהודי, אני מבקש להיות אורח אצלך בשמונה ימי החג, אני אשלם כמובן כמה שתבקש.

ראש העיר הקשיב בשקט לדברי ר' הלל, ולא ענה לו במלה אחת, במקום זה הוא אחז בזרועו של ר' הלל והכניסו לחדר שני, שם פתח דלת סודית שהובילה לאולם תת קרקעי גדול שהיה חלק מדירת סתר, באולם זה עמדו שולחנות מוכנים כל טוב, וריח של מאכלי יום טוב עמד בחללו של המקום, כאן מצד שני תמצא חדר בשבילך, אמר ראש העיר לר' הלל, והושיט לו יד ידידותית לברכת שלום עליכם.

בהגיע שעת המנחה, דפק משרת על דלת חדרו של ר' הלל, וקרא לו ללכת להתפלל בבית הכנסת, בית כנסת יפה ומהודר שכזה לא ראה ר' הלל מימיו, הקירות היו עשויים מאבני שיש יקרות, המנורות היו ריקועי זהב טהור, ועל התקרה ציורים אמנותיים בעלי רמה, לבושו של הקהל בבית הכנסת היה חגיגי וכל האווירה הזכירה התרוממות הרוח, כל זה לא התאים למה שר' הלל דימה בנפשו, כאווירת בית כנסת מחתרית שהמתפללים חיים בפחד מתמיד מאימת השלטונות.

לאחר תפילת המנחה אמר הצבור את סדר קורבן פסח ובתום תפילת הערבית אכלו המתפללים איש לרעהו חג שמח, וכל הקהל נכנס לאולם האוכל הגדול שלידי בית הכנסת כדי לערוך שם את הסדר. את ר' הלל הושיבו בראש השולחן ששוב לא האמין למראה עיניו, הזאת רומא העיר שבה אסור ליהודי לגור? האין זו הוכחה לכך שהגויים עם כל הגזרות שגזרו על היהודים, לעולם לא יצליחו להתגבר על רוח התורה המפעמת בעם? הנה עם ישראל חי וקיים גם כאן ברומא, והוא נצחי יחד עם תורתו.

הבה נשמח כולנו בשמחת חג הפסח בהרחבת הדעת

סיפור זה התרחש בזמן בו שלטה האימפריה הרומית בעמים וארצות רבות, ושמה הלך מסוף העולם ועד סופה, העיר רומי עצמה נחשבה אז כמרכז העולם וכעיר החשובה והעשירה ביותר עליה אדמות. בין החוקים הרבים ששלטו באותה תקופה ברומא, היה חוק שאסר על יהודים את הכניסה לעיר, לא זו בלבד שלגור בעיר או לנהל בה עסקים נמנע מהיהודים, אלא נאסר עליהם אפילו לעבור בה ולהציב בה מדרך כף רגל, ומי שעבר על חוק זה היה צפוי לעונש מוות ח"ו.

באותם הימים אירע שסוחר יהודי מפורסם בשם ר' הלל נמצא פעם בחשאי ברומא לרגל עסקיו, בגלל שיטפונות שאירעו בתקופת האביב ברומא וסביבתה, לא הצליח ר' הלל לחזור הביתה לחג הפסח שהתקרב ובא, המחשבה לבלות את חג הפסח בעיר זרה, ובמיוחד ברומא זו המסוכנת ליהודים, גרמה לר' הלל טרדה ודאגה רבה, אולם מאידך לא היתה לו כל ברירה, והיה עליו למהר ולטכס עצה כיצד והיכן יבלה את החג, ואיך יצליח להישמר מהאיסור החמור של אכילת חמץ, וכיצד יוכל לקיים את מצוות אכילת מצה בפסח.

הזמן חלף מהר והנה כבר ערב פסח אחר הצהריים, ור' הלל עדיין אינו יודע היכן הוא עומד בעולם, רק עתה הוא הרגיש את טעמה המר של הגלות, וכמה היה חפצו לחוג את חג החירות והגאולה ככל משפטו וחוקתו בקרב משפחתו. לפתע עלה בדעתו רעיון, אין ספק אמר לעצמו כי חיים ברומא יהודים המתכוננים עתה בהסתר ובהיחבא לקבלת חג החרות, הוא החליט ללכת לשוק, ולראות אם מישוה קונה מצרכים שריחו הטוב של חג הפסח נודף מהם, כגון חזרת למרור, שהיהודים שמים על קערת הסדר וכדו'. מי שקונה בערב פסח אחר הצהריים חזרת, הוא ודאי יהודי השומר מצוות בהסתר, ור' הלל היה בטוח כי הוא כבר ימצא את הדרך איך לבלות את החג במחיצתו של קונה המרור.

בעומדו כך בשוק ובהתבוננו לצדדים, הבחין ר' הלל לפתע בכרכרה הדורה שהתקרבה לשוק, וממנה ירד לא אחר אלא ראש העיר רומא בכבודו ובעצמו, ר' הלל לא האמין למראה עיניו, כאשר ראה שראש העיר ירד מהר מהכרכרה, ולחש משהו לאזני משרתו שניגש אל אחד ממוכרי הירקות, וקנה אצלו חופן של חזרת. לקהל הרב שהתאסף סביב הכרכרה, הסביר ראש העיר כי הוא בא במיוחד כדי לעמוד על מצב העניינים בשוק, וכדי לראות איזה שיפורים אפשר להכניס שם

משל ונמשל

בין ישראל לעמים

משל לשני שרים מפורסמים, אשר שניהם עובו אורחות יושר, וכל אחד מהם עשה רע מדי יום יותר מחברו, עד אשר נלאה העם לנשוא סבל מעשיהם הרעים. ואמנם המלך אשר ידע מכל מעשיהם הרעים, ולא מספיק אשר לא פקד עליהם כמידת מעשיהם, כי אם הכניס את אחד משרי הבליעל אל ביתו ומשמרתו, ומינה אותו קצין עם גדול, וכל אנשי המלך התרעמו על המלך אודות הענין לאמר, מה זאת לכסיל כבוד הלא שבט לגו כסילים. והמלך עשה עצמו כמחריש מתלונותם, ואחרי תקופה, שינה השר הזה את התנהגותו הקלוקלת, והחל ללכת באורחות יושר ובדרך ישרה. אז מינה אותו המלך ליועצו הנאמן, ובעצותיו הטובים וההגונים, יצאו חוקים ומשפטים מלאים חכמה ותבונה לטובת בני המלכות, עד אשר כל יושבי שבט ארצו שמחו שזכו לשר ויועץ כזה, וכראות המלך זאת, אזי אסף שריו ועבדיו ואמר להם: ידעתי כי התרעמתם עלי בהרימותי לשר הלזה מאשפות הנבלים, אבל מתוך מעשיו המתועבים, הבנתי עד היכן יכול השר הזה להגיע, וידעתי נאמנה כי בעת עזבו דרכו הרעה יהיה לגאון ולתפארת.

הנמשל: אבותינו במצרים היו שטופים בכל תועבות אנשי מצרים, ובכל זאת הביא השי"ת העשר מכות על המצרים ואותנו בני ישראל הטיב בכל מיני טובות, ומדת הדין צועקת מה נשתנו אלו מאלו? והיה לפי שעה כעין חלול השם כלפי מעלה, אבל השי"ת ידע כי אין אומה ולשון בעולם מסוגל לעמוד בנסיון כמו עם בני ישראל, ואין אומה ולשון כעם בני ישראל אשר תתאמץ לפרסם אמונת השי"ת בעולם, ולהבדל מכל עם ולשון כעם בני ישראל, ובעת נלך בדרך הזה אזי יתרבה כבוד שמים ויתנחם השי"ת על החילול ה' שהיה בעת יציאת מצרים.

(בשם ה"חתם סופר" זיע"א)

לאחר אמירת ההגדה כהלכתו וכו' בשבתו לשולחן עורך תוך כדי סעודה, הוא ראה דבר שהקפיץ אותו פתאום ממקומו, לתימהונו הרב הבחין בכך, שאחד המשרתים הגיש לשולחן פרוסות של עוגת גבינה, והאורחים לקחו ממנה ואכלו לתאבון, מה קורה כאן? שאל את עצמו ר' הלל בחרדה, האם הוא נמצא בין יהודים, או חס ושלום האם יהודים אלה אינם יודעים שאסור לאכול גבינה אחרי בשר?

בבקשו סליחה, הוא פנה אל ראש העיר גם כבעל הבית, ושאלו אם אין יודעים כאן את הדין שאסור לאכול מאכלי חלב אחרי מאכלי בשר? אני הרי חשבתי שאתם יהודים שומרי מצוות, קרא ר' הלל בחרדה, כשדמעות עומדות בעיניו, אני הרי אכלתי אצלכם את סעודה הראשונה של פסח, ומי יודע אם לא נכשלתי באסור החמור של אכילת חמץ בפסח. במקום להשיב על דבריו, ביקש ראש העיר את ר' הלל שיטעום אף הוא מעוגת הגבינה הטעימה, ואשר לעבירה של חלב אחרי בשר, החל להביא ראיות שאין הדבר נורא כל כך, וכי אצלם בכלל לא גורסים שזו עבירה וכו' מדבריו היה ניכר כי הוא מחזיק את עצמו ללמדן גדול, דבר זה העלה עוד יותר את חמתו של ר' הלל.

לאחר דין ודברים נוכח בעל הבית לראות עד כמה נפגע ר' הלל מדבריו, והוא נענה ואמר: להוי ידוע לך יהודי אורח יקר, כי עוגת הגבינה שכולנו אכלנו כאן היתה על טהרת הקדש, והיא היתה פרווה, לא בשרי ולא חלבי במאה אחוז, ואילו את דיני בשר וחלב אנו מקיימים לא פחות ממך, ומדוע זה לא אמרתם לי מיד? הקשה ר' הלל, מדוע גרמתם לי כל כך הרבה צער ועגמת נפש? עליך להבין השיב ראש העיר היהודי, כי היה מקום לחשד שמא מרגל אתה, שנשלח כדי לגלות סודנו, רצינו לנסותך, ועתה שעמדת בניסיון והחשד התברר כלא נכון, הבה נשמח כולנו בשמחת חג הפסח בהרחבת הדעת, בדיצה ובטוב לבב.

צ'ין אדם לחברו

יתן ויחזור ויתן

מספרים על יהודי עני שנכנס לפני חג הפסח אל הרה"ק רבי דוד מטלנא זיע"א ואמר: בימים אלה באים כולם אל הרב לשאול שאלות בהלכות הפסח. גם לי יש שאלה גדולה: מה נאכל? הביט הצדיק בפניו הכחשות והמורעבות של היהודי ואמר: "אתרץ לך את קושייתך", ובתוך- כך הוציא מטבע מכיסו ונתנו לו. למחרת חזר העני בעיניים מושפלות אל רבי דוד ואמר: "רבי, התירוץ שקיבלתי ממנו אתמול כבר לא נותר ממנו מאום, והקושיה הקשה חזרה למקומה". הרבי חיך והוסיף לו כהנה וכהנה.

שמחת יום טוב

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מטלנט זיע"א שהתארח פעם בערב פסח בבית בנו הרב אריה זצ"ל בעיר חאראשאץ, נפלה שאלה חמורה בפר שנשחט לכבוד החג, ובנו שהיה רב המקום נלאה למצוא לה היתר. רבי ישראל עיין בשאלה ואמר לבנו שהוא נוטל את ההיתר על עצמו, כי לוקח בחשבון שבני העיירה ישארו בחג בלי בשר ויהי' בזה משום צער גדול והפרעת שמחת יום טוב.

להרנין לב אלמנה

מסופר: באחד הימים קרוב לחג הפסח, הגיעה אישה אלמנה לביתו של הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, בשאלה מה לעשות עם חסה הנגועה בתולעים? אמר לה רש"ז שתביא אליו את החסה, כאשר חזרה עם החסה, נטל

רבי שלמה זלמן את עלי החסה, נעמד ליד המנורה, ובדק אותם אחד לאחד, כך עמד במשך שעותיים תמימות פוסק הדור, שכל רגע ביממה היה מחושב אצלו עד מאד, ובדק עלי חסה כדי שלא למנה יהיה חסה כשרה לאכילה בליל הסדר.

למנוע צער

מסופר על הרה"ק רבי יעקב ישראל קנייבסקי מסטייפלא שאחד מתלמידיו נכנס אליו לפני פסח ושוחח עמו אודות אלמנה אחת שבעלה שהיה תלמיד חכם נפטר לפני פורים, ואותו תלמיד היה קרוב של התלמיד חכם.

בתוך השיחה אמר הרב עוד מעט מגיע פסח, האלמנה תשב בליל הסדר ויהיה לה צער, כיון שהיא תחוש בבדידות ותיזכר שאין לה בעל, כי בעלה נהג לאכול מצות יד בליל הסדר, ומן הסתם עכשיו היא לא תקנה מצות יד. אמר לו הרב אני אתן לך מצה משלי עבודה. קם הרב לחדר השני הוציא מהחבילה מצה ונתנה ביד תלמידו, ואמר יש פה מספיק בעד שיעורי הכוזה צצריכים לליל הסדר. והוסיף הרב כשתתן לה את המצה אל תאמר שאני נותן לה, מכיון שאסור לתת מתנה לאשה, תאמר שאני נתתי לך, ואתה נותן לה. מספר התלמיד, אין לתאר במילים את ההתרגשות הרבה עד לדמעות, שהיתה בבית האלמנה כשנכנסתי ואמרתי לה יש לי עבורך מצה מהסטייפלר לליל הסדר

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ד ניסן

הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ב"ר אליעזר ליפמן (תר"ה)

הגה"ק רבי אברהם יפה' מנובהרדוק ב"ר צבי אשר יפה (תש"ל)

יום ראשון ט"ו ניסן

יצחק אבינו

הרה"ק רבי מאיר מקריסטינופאלי ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה)

הרה"ק רבי אלישע ב"ר ברוך מגורליץ (תש"א)

יום שני ט"ז ניסן

לוי בן יעקב משבטי קה

יום שלישי י"ז ניסן

הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי מטשענוביל (תרמ"ה)

הרה"ק רבי מאיר אבוחצירא ב"ר ישראל (תשמ"ג)

יום רביעי י"ח ניסן

רבי מאיר הלוי ב"ר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד')

הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב ב"ר שלמה (תרל"א)

יום חמישי י"ט ניסן

הרה"ק רבי יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן (דרישה סמ"ע - שע"ד)

הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר יעקב (תקל"ב)

יום שישי כ' ניסן

רב האי גאון ב"ר שרירא גאון (ד"א תשצ"ח)

הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט (מראה יחזקאל (תר"ה))

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "בם אני אודך" יסודות יסודות התורה על המצוות.

השארית ספר פתוח (ה')

א) ספר שהכריכה ותחילת הספר קרוע, אע"פ שאם משאירו כך, אינו משבח תלמודו, אבל משום כבוד הספר שלא יראה קרוע, ראוי לכסותו באיזה בגד וכדומה, או לכורכו באיזה כריכה. (שו"ת שערי יושר, ח"ג, יור"ד, סימן י"ח)

ב) סופר שכותב ספר תורה, תפילין, ומוזוות, לא ישאיר הקלף פתוח כשיוצא החוצה. (שו"ע יור"ד, סימן רע"ז, סעיף א', ובקול יעקב שם, אות א')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

הרה"ק רבי שמואל הלוי וואזנר זיע"א

ב"ר יוסף צבי

נלב"ע ט"ו ניסן תשע"ה תנצב"ה

סיפורי צדיקים

גליון 459
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

חידושי המשנה לרבינו יצחק לייבוש

סיפורי חז"ל

"משכו וקחו לכם צאן"

היה הקדוש ברוך הוא מבקש זכות לגאול את ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך ואמור להם לישראל, כל זמן שהם עובדים לאלהי מצרים לא ייגאלו, לך ואמור להם שיניחו מעשיהם הרעים ויכפרו בעבורה זרה, ככתוב משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכן צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה ריבון העולמים האיך אני יכול לעשות האין אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, הייתכן שנובח את תועבת מצרים לעיניהם והם לא יסקלוננו? אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך אין ישראל יוצאים מכאן, עד שישחטו אלהי מצרים שאודיע להם שאין אלהיהם כלום. וכן עשו, באותו הלילה הכה הקדוש ברוך הוא בכוריהם של מצרים ובו בלילה שחטו ישראל פסחיהם ואכלו, והיו המצרים רואים בכוריהם הרוגים ואלהיהם שחוטים ולא היו יכולים לעשות כלום.

(שמו"ר טז ב' - ג')

פרשת השבוע

שמירה על דרכי האבות הצילה מאיסור חמץ בפסח סיפר הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א: מעשה באחד שהביא שק גזר לרבו הרה"ק רבי יששכר דב מבעלזא זיע"א למצוות כרפס לליל הסדר, ונפרד מהרבי וחזר לביתו. בשעת ביעור חמץ ציזה הרבי להביא את שק הגזר ולשורפו עם החמץ! העומדים שם תמהו, אבל מי יבא להרהר אחר רבו. כעבור כמה שעות הגיע היהודי בבהלה וסיפר, שהמשרתת שלו שאלה אותו האם הוא מרוצה מן הגזרים, שכן הם גדולים ויפים. היא אף גילתה לו את סוד הצלחתם: היא השקתה אותם בבירה!... נחרד האיש: "הן הבירה היא חמץ, והגזרים אסורים לפסח-והרבי ישתמש בהם חלילה לכרפס!" מיד חבש את סוסו ודהר לבעלז. הרגיעוהו וספרו לו שהרבי שרף את הגזרים בביעור חמץ. הכל ראו בכך מופת גלוי. נענה הרבי ואמר: "לא עשיתי כן משום שידעתי שהגזרים הושקו בבירה. וכי מנין לי לדעת

זאת. אך זאת ידעתי, שאסור לנו לשנות מדרכי אבותינו. וכיון שראיתי שהובא גזר לכרפס, אמרתי לנפשי: וכי מתי השתמשו אבותינו בגזר לכרפס? אין זה אלא שמשוהו כאן אינו כשורה, לכן ציויתי לשרפו". סיים הרבי מקרעטשניף ואמר: "ראו כיצד שמירה על דרכי האבות הצילה מאיסור חמץ בפסח!"

לא יראה לך חמץ

כשהגיעו ימי הפסח היה אומר סניגורן של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, רבונו של עולם הבט נא וראה, איך הממשלה גזרה שלא להביא סחורות ממדינות אחרות, והעמידה שוטרים ושומרים על כל הנבולות, ואחרי כל זה נמצאים פה כל מיני סחורות ממדינות שונות. ומאידיך לא העמדת שומרים ושוטרים בשערי העיר, רק אמרת בתורתך הקדושה לא יראה לך חמץ, וראה אם ימצא אפילו משהו חמץ בכל בתי בני ישראל.

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים: 7:33 ת"א: 7:35 ר"ת: 8:10

חג הפסח

זמני כניסת החג
ירושלים: 6:19 ת"א: 6:34

הבאות. אבל לפחות כלפי חוץ השתדלו הכול להראות פנים שלוות, שרו ושמחו בשמחת חג החירות.

קרבה שעת חצות. המתח בהיכל בית-הכנסת גבר, לפתע נכנסו שליחי הרב ופניהם חיזוריים כסיד. הם פסעו בוריוזות אל הרב ודיווחו לו כי חבורת הפורעים בדרך לעיירה. הם שמעו את קולות הפרא שלהם קרבים מרחוק. חיש-מהר עברו הדברים בין כל המסובים. מהומת אימה קמה במקום. נשים החלו ליילל בבכי, והילדים עשו זאת בעקבותיהן. הגברים התרוצצו מאיש לרעהו בניסיון לשית עצה.

לפתע התרומם הרב ממקומו ובתנועת יד אחת היסה את כל המהומה. "אחיי ורעי היקרים", פתח הרב ואמר, "האם שכחתם כי ליל שימורים הוא הלילה הזה? שומר ישראל אינו מפקיר לעולם את צאן-מרעיתו, ועל אחת כמה וכמה בלילה זה. אל לכם להפריע את שמחת החג. התייצבו בשקט ובשלווה במקומותיכם וראו את ישועת אלוקינו אשר יעשה עמנו בלילה הזה". דבריו של הרב פעלו את פעולתם. קולות הבכי נדמו. עיני הכול היו נעוצות ברב הגדול, שירד בתום דבריו מן הבימה. הוא ניגש אל ארון-הקודש ופתחו. ראשו נתחב פנימה, והוא חיפש שם דבר-מה. לפתע שלף הרב מתוך ארון-הקודש את שופר התקיעות של ראש-השנה. לאחר-מכן נטל ממגירת שולחנו את טליתו ונתעטף בה עד מעל לראשו. איש לא הבין לפשר מעשיו. אולם הרב הורה לצאן-מרעיתו להישאר על מושבם, ויצא לבדו את בית-הכנסת.

רבי יהודה אסאד צעד לעבר מבואות העיירה. קולות הפורעים היו עתה קרובים ביותר. והנה הם נראו קרבים ובאים, רכובים על סוסיהם. בראש המחנה רכב הורבאן המשומד בכבודו ובעצמו. ברגע זה עצם רבי יהודה אסאד את עיניו, כיוון את אשר כיוון ותקע תקיעה אחת רמה וממושכת בשופר שבידו.

באותו רגע נראה היה הורבאן כמי שהיכהו ברק. הוא הבחין ברב עטוף הלבן ושמע את תקיעת השופר שיצאה מפיו. פניו נתקפו באימה. עיניו כאילו יצאו מחוריהן. כמי שאחזו טירוף היפנה את סוסו לאחור, ובקריאות פחד נמלט אל מחוץ לעיירה, ואחריו כל בני חבורתו. הרב הקדוש חזר לבית-הכנסת ועל פניו נח חיוך מרגיע. הוא סיפר לבני הקהילה הנדהמים כי הפורעים שבו בבהלה על עקביהם. והמשיך לנהל את הסדר בהתרוממות הרוח ובשמחה גדולה.

רק אחר-כך נודעו פרטיו המדויקים של המעשה הפלאי, מפיו של אחד מבני העיירה הנוכרים, שעמד כל אותה שעה בחלון ביתו וצפה בתדהמה בנס הפסח.

שומר ישראל אינו מפקיר לעולם את צאן-מרעיתו

חורף קשה עבר על העיירה סמטניץ. התושבים כבר ציפו להפוגה בגשמים ולמעט קרני שמש מחממות. אבל כשהגיע סוף-סוף האביב, החלו עננים שחורים מסוג אחר להעיב על שמי העיירה והאזור כולו. תושבי האזור הכירו יפה את הורבאן המשומד, יהודי שהמיר את דתו ופיתח שנאה עזה כלפי אחיו לשעבר. כשהיה עובר ברחוב, היו הכול עוברים לצד השני, שכן פגיעתו של זה הייתה רעה ומכאיבה. הורבאן זה קיבץ סביבו חבורת פורעים, ומדי פעם יצאו לפרוע בעיירות ישראל. כעת נודע כי בכוונת הרשעים לתקוף הפעם את העיירה סמטניץ.

ההכנות לקראת חג הפסח נערכו באותה שנה בצל הפחד מפני חבורת הפורעים. ואמנם, ימים אחדים לפני החג, הגיע שליח חשאי מאחת העיירות הסמוכות ובפיו הידיעה: הורבאן מתכונן להגיע לסמטניץ בליל חג הפסח. את תחושת האימה שאחזה בלבבות, ניתן היה לחוש בכל פינה. הנשים והילדים כמעט לא נראו ברחובות. כל עבודות הניקיון, שמקובל היה לעשותן בחצר הבית, נעשו הפעם בתוכו. מי שלא היה מוכרח, לא יצא את פתח ביתו. קשה היה להאמין כי בעוד ימים אחדים יחוגו יהודי סמטניץ את חג החירות.

בערב החג ממש נשמע קולו של כרוז העיירה עולה מן הרחוב. הכול מיהרו לפתוח את חלונות ביתם כדי לשמוע מה בפיו. ההכרזה שבפיו הייתה מפתיעה, ואולי משום כך גם הפיחה תקווה. הוא הכריז, כי רב העיירה, הגאון הקדוש רבי יהודה אסאד זיע"א, קורא לכל התושבים להתכנס ולעשות יחדיו את ליל-הסדר. כל משפחה תיטול עמה את מצותיה, יינה ושאר תבשילי החג ותבוא לבית-הכנסת הגדול. קריאתו של הרב רוממה מעט את רוחם של בני סמטניץ. הרעיון לעבור את רגעי הפחד בצוותא נסך עידוד בלבבות. גם עצם יוזמתו של הרב הזכירה את גדולתו ותרמה לחיזוק התקווה כי בצילו לא יאונה להם רע.

שולחנות בית-הכנסת הוצבו בטורים ארוכים ומסודרים. המפות הלבנות כוסו עד מהרה במצות וביין שהביאו תושבי העיירה. כך ישבו יחד, כל המשפחות, והרב החל בעריכת הסדר. הוא ישב על בימת בית-הכנסת, מראהו היה כשל מלאך אלוקים. לבוש היה קיטל לבן, וזקנו החיוור נבלע בתוכו. לפני תחילת הסדר, קרא הרב בחשאי לכמה מן הצעירים, והטיל עליהם ללכת אל מבואות העיירה, להמתין שם ולצפות לבאות. ובינתיים ניהל הרב את הסדר ביד רמה, מתוך שמחה וביטחון בה. ככל שנקפו הדקות, כן גבר הפחד בלבבות מפני

צישל ונמשל

הא לחמא עניא וגו' כל דיכפינ ייתי ויכול
מה הקשר ל"הא לחמא עניא" לבין "כל
דיכפינ ייתי ויכול"? ואפשר לפרש בדרך משל:

מעשה בסוחר, שנסע לדרך רחוקה ועבר ביער
עבות, פגעו בו גולנים, נטלו את סחורתו וביקשו
להרגו. לפתע הגיחו שוטרי המלך, הניסו את
הגולנים והרגו בהם. סחורתו של הסוחר כבר
היתה מוטענת על עגלתם של השודדים. מסרו
השוטרים את העגלה לידי הסוחר שמיהר ונסע
מהמקום. כשהגיע ליריד, מצא שהעגלה היתה
טעונה בהון רב, שלל גולות קודמות, והוא הפך
להיות לעשיר מופלג. מאז קיבל על עצמו
לערוך סעודת הודיה מידי שנה בשנה, ביום בו
ניצלו חייו ועשרו הוכפל. ימים רבים לפני כן היו
משרתיו טורחים בהכנת המשתה, אופים
ומבשלים מטעמים ומעדנים, ובני משפחתו
ומכריו היו מסבים לסעודה ושמחים בשמחתו.

לימים, התהפך עליו הגלגל והוא נהיה לעני.
כשהגיע מועד המשתה, לא היה בידו להכין, לא
מעדנים ולא מטעמים, לא בשר ולא יין, רק
לאפות פת קיבר. ענה ואמר: משכבר הימים,
כשהייתי עשיר, הייתי קורא לסעודה אנשים
מעטים, להתעדן ולהתענג. אבל עתה, כשאני
נותן אלא לחם יבש, כל הרוצה יבוא ויסעד.

זה שכתב הרמב"ם (הלכות חמץ ומצה פ"ח)
"בזמן הגלות כך הוא מתחיל על כוס שני,
בבהילות יצאנו ממצרים, הא כלחמא עניא"
וכו'. כלומר, עתה, כשאנו בגלות ואין בידינו
להכין אלא "כהא לחמא עניא די אכלו אבתנא
בארעא דמצרים", הרי "כל דיכפינ ייתי ויכול",
יכולים הכל לבוא ולסעוד.

(בשם הג"ר יוסף שאול נתנזון מלבוב זיע"א)

תרופת הפלא ממצה-כרפס-ומרור

מסופר: בין חסידיו של הרה"ק רבי שניאור זלמן בעל התניא
זיע"א, היו שלושה רופאים, אשר מלבד חסידותם המופלגת
ידעו גם פרק בהלכות רפואה, ומכך היו מתפרנסים. אחד מהם
היה ר' אברהם דוקטור שהתגורר בריגא. מדי שנה לאחר חג
הפסח היה בעל התניא שולח לו את השיריים של המצה
השלישית מליל הסדר, לכך היה אף מצרף את השיריים של
הכרפס והמרור. ר' אברהם הרופא ידע כי אין זה לאכילה אלא
היה שוחק אותם ומשתמש בהם כאבקות מרפא לחולים
השונים.

באחת השנים הוזמן ר' אברהם הרופא למיטתו של איש נכבד,
הלה היה ידוע בעושרו ובמעמדו. כשהגיע הרופא החסיד
למיטתו, מצא שם את גדולי הרופאים שהובאו מהערים
הגדולות. הללו עמדו סביב מיטתו מיואשים, חלקם כבר אספו
את כליהם באומרם כי זמנו של החולה קצוב, חלק מהרופאים
הביט בזלזול ברופא העבדקן שהחל לבדוק את החולה מראש
ועד כף רגל. עד מהרה מצא ר' אברהם כי מצבו של החולה
קשה ביותר, לבו וריאותיו כבר כמעט פסקו מלתפקד ושעותיו
היו ספורות. ר' אברהם הרופא הבין כי בשעה זו אין זה הזמן
לתת תרופה רגילה, הוא פתח איפה את תיקו, הוציא את אבקת
המרפא שלו, זו שנטחנה מהמצה של הרבי, מזג עמה מעט מים,
והחל להשקות את החולה. חלק מהרופאים שנוכחו במקום
פרצו בצחוק רועם. קודם שחזר לביתו, השאיר ר' אברהם
הרופא בקבוק עם מי התרופה, והורה להשקות את החולה
בתרופה זו פעמים אחדות ביום. לא חלפו ימים רבים, והחולה
קם על רגליו באופן של פלא ונס.

שמע הדבר יצא למרחקים, והגיע אף לאוזניהם של הרופאים
הבכירים שפקדו את מיטתו באותה שעה. אחד הרופאים הטריח
עצמו לביתו של החסיד הרופא, והתעניין לפשר שיקוי הפלאים
שהשקה בו את החולה, "הן ריאותיו ולבו כבר היו במצב קשה
וחסר תקוה, כיצד הצלחת להחזיר אותו לחיים?" תמה הרופא.
חייך ר' אברהם הרופא חיוך של טוב לב, וכשהבין כי הרופא
אכן רציני ואפשר להפקיד בידו את סודו, סיפר לו את סוד
התרופה. שנים מספר לאחר מכן כאשר בעל התניא שהה
במאסר לאחר ההלשנה הנוראה כנגדו, שלחו מפטרבורג את
מסמכי המאסר לצנזור שישב בריגא באותה עת, כשנודע הדבר
לרופא הבכיר, מיהר להעיד על הרב כי איש כשר וצדיק הוא,
עדותו אכן עשתה רושם טוב ונתנה משקל לקראת הכרעת
הדין.

צ'ין אדם לחברו

פרה יפה במקום מצה שמורה

הרה"ק רבי משה לייב מסאטוב זיע"א הקפיד מאד שיהיה לו קמח מהודר ומשומר למהדרין, אסף פרוטה לפרוטה ויצא לקנות קמח למצות, בדרכו פגש ביהודי שלבו מר עליו, כי פרתו שממנה היה לו פרנסה מתה, ואיך יפרנס את ילדיו, שמח רבי משה לייב שמחה גדולה, נתן לו את כספו וחזר וקנה קמח פשוט מן השוק, ואמר: יתפארו אחרים במצה שמורה ואני – בפרה יפה.

לא אצער אדם עבור מצות מהודרות רבה של ירושלים עיה"ק, הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א היה משקיע מאמצים רבים באפיית המצות שיהיו בתכלית ההידור והכשרות. ופעם קרה בשעת אפיית המצות שאחד מעוזריו העיר לו, שאחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, ומן הראוי שהרב יגער בו ויזרו אותו. השיב לו רבי חיים: חס וחלילה, זאת לא אעשה, אני אצער פועל עני וקשי יום, ואגער בו, רק משום שאני חפץ במצות מהודרות? אני מצדי עושה כל מה שביכולתי ואינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להשי"ת שיזכנו במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפילתי, כי הוא בוחן לבבות ויודע עד כמה אני חפץ לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עני? יצא שכרה בהפסדה.

לא להדר על חשבון הזולת

מסופר: הרה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א היה נוהג שנים רבות לאפות

את מצות המצוה קודם הפסח במאפיה מסוימת. באחת השנים נפתחה מאפיה חדשה עם הידורי כשרות רבים יותר מהנהוג עד כה במאפיה הראשונה. כשנודע הדבר לרבי משה, החליט שמעתה יאפה את המצות במאפיה החדשה והמהודרת. כאשר הגיע הדבר לידי מעשה, חזר בו ר' משה מרצונו לאפות את המצות במאפיה המהודרת, והמשיך לאפות במאפיה הראשונה, ואמר: אם אני אעבור לאפות במאפיה החדשה, ישמעו זאת אנשים רבים ויעשו גם הם כך, ויעזבו את המאפיה הישנה ועל ידי זה תיהרס פרנסתו של הראשון, וזאת לא אעשה חס ושלוש.

כבוד האדם של הצדיק מזוההעל

סיפר אחד מנכדי הרה"ק רבי שלומיקה מזוההעל זיע"א: פעם אחת בסעודת שחרית של חג הפסח ישב יהודי סמוך אל שלחנו של סבי רבנו יהודי עני, והוציא מתיקו מצות מכונה, הניחן על השולחן והיה נוגס ואוכל כשפירורים נתזין ומתפורין מסביבו על השולחן. הערתי לו בלחש שידאג לא לפזר פירורים על השולחן. והנה הבחנתי בסבי האדמו"ר רבי גדליה משה זיע"א שמעיר משהו לאביו רבינו זיע"א. אז פנה אלי סבי הקדוש ואמר: מה אתה רוצה ממנו? הנח לו. "וואס ווילסט דו פון איהם לאז איהם אפ..." אם כי כאמור הקפדתו של רבנו באפיית המצות היתה מיוחדת, ולא היה מסתפק בימי הפסח אלא ממצות מצוה שאפה ערב פסח אחר חצות. אולם כבוד האדם היה חופף על כל הליכותיו ללא שיוך.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ד ניסן הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ב"ר אליעזר לייפמן (תר"ה)
הגה"ק רבי אברהם יפה'ן מנובהרדוק ב"ר צבי אשר יפה (תש"ל)
יום ראשון ט"ז ניסן יצחק אבינו הרה"ק רבי מאיר מקריסטיונופאלי ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה)
הרה"ק רבי אלישע ב"ר ברוך מגורליץ (תש"א)
יום שני ט"ז ניסן לוי בן יעקב משבטי קה יום שלישי י"ז ניסן הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי מטשענוביל (תרמ"ה)
הרה"ק רבי מאיר אבוחצירא ב"ר ישראל (תשמ"ג)
יום רביעי י"ח ניסן רבי מאיר הלוי ב"ר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד') הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב ב"ר שלמה (תרל"א)
יום חמישי י"ט ניסן הרה"ק רבי יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן (דרישה סמ"ע - שע"ד)
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר יעקב (תקל"ב)
יום שישי כ' ניסן רב האי גאון ב"ר שרירא גאון (ד"א תשצ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט (מראה יחזקאל (תר"ה))

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
פר"ס י"ב א"י אורח"י י"פ פר"ס י"ב אורח"י על המצות.

השארת ספר פתוח (ה')

א) ספר שהכריכה ותחילת הספר קרוע, אע"פ שאם משאירו כך, אינו משבח תלמודו, אבל משום כבוד הספר שלא יראה קרוע, ראוי לכסותו באיזה בגד וכדומה, או לכרוכו באיזה כריכה. (שו"ת שערי יושר, ח"ג, יור"ד, סימן י"ח)
ב) סופר שכותב ספר תורה, תפילין, ומזוזות, לא ישאיר הקלף פתוח כשיוצא החוצה. (שו"ע יור"ד, סימן רע"ז, סעיף א', ובקול יעקב שם, אות א')

לע"נ

הר"ר עקיבא שיינברגר
ב"ר מנחם מאניש ז"ל
נלב"ע כ"ד ניסן

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "צו"

"זאת תורת העלה היא העלה על מוקדה על המזבה כל הלילה עד הבוקר ואש המזבה תוקד בו" [ו, ב].
כבוד האדם.

קרוב עולה היה מכפר על הרהורי עבירה ועל כן ציוונו לנו הקב"ה שתהיה אש יוקדת על המזבח כל הלילה. כשם שהרהורים באים לאדם בלילה ומסתיימים בלילה, כך הקרבן ישרף כל הלילה. מוסר גדול אנו יכולים ללמוד מכך: לעיתים אדם חטא, מיד קמים עליו ומבזים אותו, מלבינים פניו ושופכים את דמו. וכיוון שמשנתנית צורת פניו נחשב הדבר כאילו הרגוהו ופעמים רבות מגיעים בעקבות כך לידי חילול ה'. אדם העושה זאת אין לו כפרה ואין לו חלק לעוה"ב עד שיפייס את המתבייש באותו מקום ולפני אותם אנשים שבפניהם נשפך דמו, רח"ל.

ידוע שפרשה לא מדברת על הרהורים רעים, לכן ציוונו הקב"ה לעשות התשובה בצנעא, בכדי שהחוטא כשחוזר בתשובה לא יתבייש. ישנם צדיקים שאינם נותנים שיתבזה ח"ו שום בר ישראל לא על ידם ולא ע"י אחרים. **מספרים** שבאותה עיר שבה חי רבנו שמואל אליעזר זצ"ל (המהרש"א הקדוש), לא היו מכירים בו כי הוא אדם גדול בתורה, אלא היו מבזים אותו מפני שהיו שערות ראשו ארוכות יותר מדי, וחשבוהו כאחד המשוגעים ח"ו, ולא הרגיש אפילו אחד מתושבי העיר את גדולתו ומעלתו של הצדיק, רק אשתו ידעה הכל ושמרה את זה בסוד. בזמן שהוציא לאור את הפירוש על כל הש"ס היה כותב רק בלילות, והיה לו חבל קשור בתקרה, וכשהיה יושב בלימודיו היה קושר את הקצה השני של החבל בשערות ראשו, שאם במקרה באמצע לימודו ינמנם קצת וירד ראשו קצת, יהיו נסחבות שערות ראשו ע"י החבל שקשור בתקרה ומיד היה מתעורר. כל זה עשה בינו לבין עצמו כדי שלא יישן לילה שלם עד כי גמר את פירושו על כל הש"ס. רק ביום היה ישן כשלוש שעות.

באותה העיר היה בית כנסת גדול, ושמש בית הכנסת היה ירא שמים גדול, ומנהגו היה לבוא לבית הכנסת בכל חצות לילה, סוגר את הדלת עליו, מחלק את התהילים לשבעה פרקים ועל כל פרק היה עושה הקפה לתיבה באופן שבכל לילה היה עושה שבע הקפות עד גמר התהילים, וממעשיו לא ידע אף אחד. והנה פעם אחת קפצה על השמש שינה חזקה ופתאום בא אליו איש אחד גבוה ומלבושו מלבוש מלכים והקיץ אותו. שאל אותו: "בבקשה, תראה לי איפה גר המהרש"א?". השמש קם בזריזות, הראה לו את הבית וחזר לביהכ"נ. הוא הסתכל בחלונות לבדוק כיצד נכנס האיש הזה אך לא מצא פתח פתוח, וחשב שאולי שכח לסגור את הדלת. בלילה השני סגר היטב את הדלתות והחלונות וישב ללמוד כמנהגו ושוב נרדם. והנה נכנס איש לא גבוה, אבל יפה תואר ויפה עיניים ומלבושו מלבוש מלכים, והקיץ את השמש. שאל אותו: "בבקשה, איפה גר המהרש"א?". שוב קם השמש והראה לאיש המסתורי את בית המהרש"א. כשחזר שוב בדק מאיפה נכנס האיש ולא ידע ולא מצא. בלילה השלישי שוב בא השמש לביהכ"נ, וקודם שיתחיל ללמוד סגר היטב את הדלתות והחלונות שלא יוכל אף אחד להיכנס, ושוב הרגיש שבאמצע הלימוד יורדת עליו שינה מתוקה מאוד מיד התחיל לקפוץ ולרקוד, רחץ פניו, אך עם כל זה לא עלה בידו להתגבר על השינה והוא נרדם. והנה בא איש לבוש עור ואבנט במותניו והקיץ אותו. שאל אותו: "אתה יודע איפה גר כאן המהרש"א?". השמש הסתכל בו בעוז ובגבורה ושאל אותו: "מי אתה? איך נכנסת לכאן? הרי סגרת היטב את הדלתות והחלונות. אני לא אראה לך את בית מהרש"א עד שתאמר לי מי אתה!"

ענה לו האיש: "אגיד לך. בלילה הראשון שנכנס לכאן האיש הגבוה היה זה שאול המלך. בלילה השני היה זה דוד המלך ואני הוא אליהו הנביא. דע לך, שבשמים עוד לא נגמר משפטו של שאול המלך משום שרדף אחרי דוד. כעת אמר הקב"ה להודיע הדבר למהרש"א הקדוש וכפי שיפסוק יקבלו זאת גם בית דין של מעלה. ועתה תהיה זהיר מאוד שלא תגלה זה הסוד לשום אדם כי אם תגלה - באותו יום תמות!" ומיד נעלם ממנו אליהו הנביא. השמש התחיל לחשוב מחשבות איך האיש הזה כל כך מבזים אותו והנה הוא אחד מיסודי עולם, ואין איש יודע על כך וחושבים אותו למשוגע ח"ו?

"איני יכול לסבול זאת עוד!" - אמר השמש בלבו - "כדאי לי למות לכבוד הצדיק הזה ולא יתבזה ע"י הבריות!". בבוקר לאחר התפילה הלך אצל רב העיר ואסף שם מניין רבנים וסיפר להם הכל. עוד אמר: "הראיה לזה, שאליהו הנביא אמר לי שבאותו היום שאגלה את הסוד אסתלק מן העולם. ואני קיבלתי לפני עדה קדושה שברצוני הטוב אני הולך לבית עולמי בתנאי שתיזהרו מאוד ותזהירו את הקהל מפני קדושת המהרש"א הקדוש!" וכן היה.

בעת שגמר את דבריו מיד נפל ומת במקום. וכתב המהרש"א (סנהדרין יא): ביטול תורה הוא עוון חמור, אבל לבייש אחד מישראל לא תהא כזאת עבירה בישראל, וטוב לבטל תורה מלבייש בן ישראל. אשריהם של קדושי עליון המוסרים עצמם על קדושת ה' בכדי שלא יתבזה שום אדם מישראל (אור דניאל).

"ובשר זבח תודת שלמיו ביו קורבנו יאכל" [ז, טו]. נוסח ההזמנה.

הכל מכירים את נוסח ההזמנות לשמחות במגזר החרדי: "בתודה והלל לה' יתברך שזיכנו לשמחת צאצאינו היקרים, הרינו להזמין את כבודו ובני ביתנו וכו' וכו'. זה הבסיס, כמובן, ועליו תוספות כיד ההתפייטות ועומס הרגשות. ושמעתי תמהים: רצונך להודות לבוראך? הסב פניך אל הקיר, פרוש כפיך ומלא פיך שירה כים ולשונך רינה כהמון גליו. מדוע עליך לשתף את כל עם ישראל ברגשותיך? זו שאלה לדוגמה, המוכיחה כמה הושפענו מהכפור הנושב בחוץ, מהאווירה הקפואה, המתביישת בהפגנת רגשות. אבל זה לא רק זה. יש כאן הרבה יותר.

בפרשתנו מצאנו שני קרבנות, זהים למעשה. קרבן תודה וקרבן שלמים. יש ביניהם הבדלים מעטים. לחמי תודה, למשל. או העובדה, שהשלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד ואילו התודה אינה נאכלת אלא ביום הקרבתה בלבד. ומדוע, ביאר הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל שהתורה רצתה שהמקריב קרבן תודה על הנס שארע לו (כגון שהיה חולה שנתרפא, חבוב שיצא מבית האסורים, או עובר מדבריות וימים) יאלץ לזמן אנשים רבים להשתתף עימו בסעודה, כי יצטרך לחלק כל בשר הקרבן בסעודה אחת כדי שלא יעבור זמנו, יהיה 'נותר' ויפסל, ומתוך כך יתודעו רבים לנס, ויתקדש שם שמים בפניהם. והרי זה ייעודנו על אדמתנו, לקדש שם שמים ברבים! ופסוק מפורש הוא: "יודו לה' חסדו, ונפלאותיו לבני אדם - וירוממוהו בקהל עם, ובמושב זקנים יהללוהו" - נאה ויאה איפוא להודות בהזמנה, בנאום בשעת השמחה! לשתף את הרבים בהבעת התודה ובהכרת הטובה! (מעייין השבוע).

"ושמרתם את משמרת ה'" [ח, לה]. כל אחד הוא ככהן בשעת עבודה!

אהרן ובניו נצטוו ציווי תמוה, לכאורה: "ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים, ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו". והרי האדם רק אדם הוא, חייב הוא לאכול, לישון, אף להיפנות. היעלה על הדעת שאהרן ובניו שהו שבעה ימים לילה ויום פתח אוהל מועד? וודאי שלא, חציו השני של הפסוק מפרש את חלקו הראשון: "ושמרתם את משמרת ה'", היינו כל עוד יש לכם עבודת קודש ועומדים אתם על משמרתכם, רתוקים אתם למקומכם. משהסתיימה העבודה וכלתה המשמרת, רשאים אתם לילך לבתיכם. וזהו שפירש רבינו הרמב"ן זצ"ל: "עניין הפסוק הזה, שלא יצאו מפתח אוהל מועד יומם ולילה בשעת עבודה, כלומר עד שישלימו כל העבודה המוטלת עליהם באותה עת. והיא מצווה הנוהגת לדורות, שלא יניח כהן עבודה ויצא, וחייבין עליה מיתה. והוא שאמר בכהן גדול: ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלוקיו - אימתי היציאה מחללת, הווי אומר בשעת עבודה".

לכאורה, אין כתוב זה מדבר אלא בכהנים, בשעת עבודתם בבית המקדש. ואף מבינים אנו ציווי זה ועונשו החרוף והנורא: חייל העומד במסדר, מתוח ודרוך, כשהמלך סוקר את השורות - ולפתע יוצא הוא לשוחח עם חברו או לסדר את ענייניו, וודאי ייענש בכל חומר הדין!

אבל התורה נצחית היא, ומכוונת דבריה לכל אדם ובכל עת. ואכן, גם ציווי זה מופנה אלינו, תובע מאיתנו, דורש ומתריע! הכיצד? הלא אין אנו כהנים, ובית המקדש חרב בעוונותינו ועדיין לא נבנה, ולא חודשה בו העבודה! אכן כן, אבל כבר נמשל בית הכנסת לבית מקדש מעט, והתפילות במקום קרבן הן. ואלו דברי רבינו יעקב בעל הטורים זצ"ל: "התפילה היא במקום קרבן, שנאמר ונשלמה פרים שפתינו... ולפיכך צריך להיזהר שתהא דוגמת הקרבן, בכוונה, ולא יערב בה מחשבה אחרת - כמו שמחשבה פוסלת בקדשים. ומעומד - כמו עבודת הקרבנות, דכתיב "לעמוד לשרת". והשוואת רגליים - ככהנים בשעת עבודה. וקביעות מקום לתפילה - כמו הקרבנות שכל אחד קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמיו. ושלא יחפץ דבר בינו לבין הקיר, ובינו לקרקע - דוגמת הקרבן, שחציצה פוסלת בינו לבין הכלי ובינו לרצפה. וודאי שיהיו לו מלבושים נאים לתפילה, כגון בגדי הכהונה. ואחרי שיעשה דוגמת הקרבן - יעלה לריח ניחוח למקום שהקרבן עולה, והמלאך עושה אותו כתר לקונו". מעתה, כמה יחרד הלב לראות מתפללים בתפילתם - ככהנים בעבודתם - ולפני סיום התפילה כבר מקפלים הם טליתות, חופזים ונוטשים את בית האלוקים, בית מקדש מעט, ועוברים חלילה על בחינת "מן המקדש לא יצא - ולא יחלל את מקדש אלוקיו!" או - גרוע מזה - משוחחים בעת התפילה, תוך הסחת דעת מקדושת המקום ורוממות המעמד, בחינת השראת השכינה בבית ה' ובקרב העדה! כמה יש להיזהר בכבוד המקום, תרתי משמע, והתקיים בנו "כי מכבדי אכבד!" (מעייין השבוע).

גאון עוזנו מרן החיד"א זצ"ל

פעם באו ושאלו את גאון עוזנו מרן החיד"א זצ"ל: חז"ל אומרים, כי המתגאה חכמתו מסתלקת ממנו, ואמרו שאין התורה מתקיימת אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו, ולפיכך נמשלה למים שמניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך - מה הסבר לתופעה זו, מדוע אין התורה יכולה להיות נחלתו של המתגאה?

ענה ואמר: אקדים לכם דבר אגדה. במדרש מובא שאדם אחד פגש באליהו הנביא. הלכו יחדיו ועברו ליד נבלה מעלה צחנה. הניח הלה ידו על חוטמו, ואליהו הנביא לא התפעל מהבואש. פסע ובא לקראתם מעדנות אדם יהיר וגאה - ומיד כיסה אליהו הנביא בידו את חוטמו, לא יכול היה לעמוד במחיצתו. למדנו מכאן, שמבחינה רוחנית מהווה הגאווה צחנה איומה, המדיפה בואש מבהיל יותר מצחנת הנבלה.

מעתה, אמר להם מרן החיד"א, הרי הלכה פסוקה היא שאסור ללמוד תורה במבואות המטונפים, ואסור שם אפילו להרהר בדברי קדושה. הרי שהתורה צריכה מקום נקי וטהור. ואם המתגאה גרוע הוא מצחנת הנבלה, פשיטא שחכמתו מסתלקת ממנו, כי אין התורה יכולה לשהות במחיצתו... התפעלו השומעים מהתשובה המחוכמת. המשיך מרן החיד"א ואמר: דבר זה רמוז בתחילת פרשת צו. "זאת תורת העולה, היא העולה". אם יש באדם תורה, ורוחו "עולה" ומתגאה, אזי "היא", גם התורה - "העולה", עולה היא מעליו, ומותירה אותו בחברת הגאווה בלבד... (מעייין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל,

לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליס בת סוליקה ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אשר בן רגינה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ יעקב בן שפרה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ סעיד דוד בן מהין ז"ל, לע"נ אליהו בן כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ רעיה (רחל) בת מיכל ז"ל, ולע"נ כל נפטי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יד ניסן תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 6:19 תל-אביב: 6:34 חיפה 6:26 מוצאי שבת: ירושלים: 7:32 תל-אביב: 7:34 חיפה: 7:34 ר"ת: 8:12

פרשת צו

זריזות למצוות

"המאחרים לצאת וממהרים לבוא..."

בנו של כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל משינאווא זצ"ל הרה"צ רבי משה זצ"ל, התוודע, בהיותו בוינה, למנהג מוזר שהשתרש בקרב בני המקום: בערב שבת רגילים להקדים לקבל את השבת ואילו במוצאי שבת היו מבדילים ועושים מלאכה עוד קודם הזמן הראוי.

אמר להם רבי משה: עתה התברר לי הבנת הנוסח בזמנך כל מקדש: "המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא". הרי לכאורה קשה שהיה צריך להקדים "הממהרים לבוא" שזה בערב שבת, ורק אחר כך "ומאחרים לצאת" - במוצאי שבת!?

אלא חרוז זה בא ללמדנו שרק בתנאי קודם למעשה - שמאחרים לצאת מן השבת, רק אז משובח ומהולל הוא זה הממהר לבוא. ואולם אם ממהרים לבוא רק כדי שיוכלו להקדים לצאת מן השבת, אזי אין בכך כל חשיבות ומעלה.

להזדרז לקיום המצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחברו!

נלמד מהפסוק: "עו את אהרן ואת בניו" (פרק ו-ב) וכתב רש"י (מהת"כ): "אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון ניס".

אמרת חז"ל הידועה "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה" מלמדת שאם באה המצוה לידיך של האדם ומשתנה מלעשותה מחמת עצלות, אף אם יעשה לבסוף, אין זו מצוה שקיימה בשלימות. יש כאן "החמצה" בקיום המצוה, היינו פגם וחסרון, [שהרי לא כתוב "אל תפסידנה" שהפסיד לגמרי אלא לשון חימוץ].

ובזה יבואר לשון הרמב"ם (פרק טו מאישות ה"ב): "ויכיון שעברו עליו עשרים שנה ולא נשא אשה הרי זה עובר ומבטל מצות עשה!" ותמוה: למה נקרא "מבטל" הרי יוכל לקיימה לאחר זמן? (כפי שכתב הרמב"ם עצמו בהמשך). אלא מכאן שעצם ההשתהות יוצרת החמצה וחסרון ומבטלת שלימות המצוה אף שלא הפסיד אותה לגמרי, ולזה כיוון הרמב"ם.

והיינו ש"החמצת מצוה" מובנה: "קילקול והפחתת ערך", לא כילוי גמור, וכשמשתנה בעצלותו, מפחית בכך את ערך המצוה אצלו. וגם בזה שייך לשון "ביטול", כדוגמת "ביטול חמץ כעפרא דארעא", חתיכת החמץ עדיין קיימת בשלימותה אלא שערכה והחשבתה ירדו אצלו לאפס.

הגאון רבי שלום פוברסקי זצ"ל היה אומר כי ככל שאדם יותר ירא שמים כך ניכרת בו יותר הזריזות לדבר מצוה. הזריזות היא חלק בלתי נפרד מיראת שמים. וההשתהות העצלה מראה בו את ההפך. ראייה נפלאה לכך הביא מהפסוק: "הירא את דבר ה'... הניס את עבדיו ומקנהו אל הבתים ואשר לא שם ליבו" וגו'.

ולכאורה תמוה: מדוע זה תלוי ב"יראת שמים", ב"ירא דבר ה'", הרי כל גוי שחרד על ממונו ימהר לעשות כן? אלא באמת הפלא הוא לאיך גיסא: מדוע הירא מיהר להניס כבר עתה, הרי עדיין יש שהות עד למחר שאז יירד הברד! (וכתוב "הנני ממטיר כעת מחר ברד"... אלא שהירא מה' מקשיב היטב לנאמר ומבצעו בדיקדוק; והרי הציווי היה: "ועתה שלח העז את מקנד", אף שרק מחר ירד הברד אבל הרוצה להנצל, מוטל עליו להזדרז ולהכניס כבר עתה את המקנה לביתו [עפ"י חידוש הגרי"ז, שלא הבית הגן מהברד, אלא קיום דבר ה'] ולזה צריך יראת שמים.

זריזין מקדימין...

כשביקשו מהצדיק רבי שלמאן מוצפי זצ"ל להיות מוהל או סנדק היה מתנה זאת בעריכת הברית מוקדם בבוקר כמו שלומדים מהפסוק "וישכם אברהם בבוקר".

והוסיף רבי שלמאן להסביר: אחת הסיבות המכריעות שבני הדור החדש נעשים בחלקם חלשים בתורה וביראת שמים, ויש שהבושה פוחתת אצלם, היא מפני שהמצוה הראשונה שקיימו בהם שהיא "ברית מילה", התעצלו בהם הוריהם וקיימוה באיחור! ועוד: משום "טירחא דציבורא" שקבעו שעה לעריכת הברית ואיחרו... עולמו של צדיק

לטפל במהירות האפשרית...

סיפר הגאון רבי עקיבא קיסטר זצ"ל: כאשר נחלה המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הרגיש רבינו הגרא"מ שך זצ"ל שיש עתה הצורך לחזק את הבחורים בעלייתם הרוחנית, הוא חש אחריות על הנעשה בישיבה לעת כזו אף שלא ביקשו ממנו.

באחד הימים ניגש אלי הרב שך ושאל אותי האם ידוע לי על בחור מסויים הנזקק לחיזוק ולעידוד, והוסיף כי אשמור על שאלתו בסוד. אמרתי לו כי לדעתי בחור פלוני זקוק למעט יחס.

הרב שך הודה לי, והנה רואה אני כי תיכף ומיד ללא השתהות, ניגש הרב שך לאותו בחור והחל לשוחח עמו. הוא לא המתין אפילו דקה אחת מיותרת. הוא לא דחה זאת לזמן מאוחר יותר. היה נראה כי בוער בעצמותיו שאם בחור בישיבה זקוק ליחס ולעידוד, עליו לטפל בזאת במהירות האפשרית. הלמות עמלים - ח"ב

עלון "איש לרעהו" פרשת צו לעילוי נשמת

ר' אפרים דוד בן ר' אברהם יעקב סוחובולסקי זצ"ל, נלב"ע י"ג ניסן תשס"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

שלא יפגע אדם בזולתו מתוך רוב דביקותו ודקדוקו בהידור המצוות!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "ואש המזבח תוקד בו" (פרק ז-ב)

כלומר: אם אש עבודת ה' יוקדת באדם, עליו להזהר שתהיה יוקדת "בו" – בתוכו פנימה, ולא כלפי חוץ באופן שתפגע באחרים. וכדוגמא לכך מביאים את מה שסיפרו חז"ל בגמרא (סוכה כח) על תלמידו של הלל הזקן, יונתן בן עוזיאל, שבשעה שישב ועסק בתורה, כל עוף שפרח מעליו מיז נשרף. ונשאלת השאלה: אם כך גדולתו של התלמיד, במה התבטאה גדולתו של הרב [הלל הזקן]? אלא, אומר השפת אמת, גדולתו של הרב באה לידי ביטוי בכך שעוף הפורח מעליו לא נשרף כלל, שכן האש הייתה יוקדת בקרבו פנימה, ומבחוץ לא היה הדבר ניכר... (עפ"י מש"ת)

הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל הוכיח (בספרו זהב שבא - פרשת תרומה) שאף דברים גדולים ונשגבים, אם הם נעשים על חשבון פגיעה בזולת אין זה דרך התורה. שכן מצינו לחז"ל בילקוט פרשת תרומה שאמרו, שהקב"ה ציוה למשה רבינו לפייס את בני ישראל על החסרון כיס שגרם להם בתרומת המשכן.

ולכאורה הדברים טעונים ביאור: וכי כלפי חשיבות הדבר הנשגב הזה של הקמת המשכן יש חשיבות לחסרון כיס שכל כך דאג הקב"ה לפייסם על כך? אלא ודאי הביאור בזה הוא שאפילו שמתעסקים בדברים הגדולים והרמים ביותר, אם זה על חשבון פגיעה באחד מישראל אין זה בנין של דרך התורה. עכ"ד.

ועל כן צריך להזהר גם בחומרות שמחמיר אדם על עצמו שלא יהיו על חשבון הזולת ולא על חשבון אנשי ביתו, וצריך לנהוג בענין זה בחכמה. וכידוע בשם החפץ חיים שמרגלא בפומיה: "העולם אומר שצריך להיות ירא שמים וירא שמים וחכם"... ואולם אני אומר שצריך להיות "חכם וחכם וירא שמים"... וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות יז) "מרגלא בפומיה דאביי: לעולם יהא אדם ערום ביראה".

וטעם הדבר: משום שאדם שאינו חכם, איננו יודע אימתי להחמיר, ועל חשבון מה ומי אין להחמיר. וצריך בידו הרבה שיקול הדעת וזהירות והתחשבות בכבוד הזולת.

בשו"ת משנה הלכות (חלק יב סימן שפה) כתב כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר, הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל: "וכבר ראיתי כמה שמחמירין על עצמן בחומרות יתירות ומוציאים הוצאות גדולות על החומרות, ולפעמים לא ימצא לו על כל אלו וישארו בני ביתו ובניו בלי לאכול ח"ץ וצערא דינוקא. וכעין ששאלו לי, פעם בא אלי אברך אחד בעל משפחה של תשעה ילדים בלעה"ר ואשתו והוא, ואמר שהוא מחמיר על חומרת חדש, ואמנם היות כי עכשיו אין לו לחם זה כבר כמה ימים והילדים בוכים ואין להם מאכל. והשבתי לו שיוכל להחמיר על עצמו בחומרות, אבל איך לא יחוס על הילדים לצערם בלי מאכל ח"ץ".

וידוע מה שהיה הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל רגיל לומר: יכול אדם לרוץ לעשות מצוה או לשמוע שיעור ובמרוצתו עלול הוא "להחריב" את העולם... הוא מזיק ומחבל ואינו חושש לכך, שהרי רץ הוא לדבר מצוה! אף שידוע הוא שאסור להזיק לחברו, אבל הנגיעה של הצידקות הזו, שהוא הולך לקיים מצוה, היא המתרת לו כל התורה כולה. אין סכנה כסכנת.

מתוך גישה זו מנע עצמו מללבוש "איצטלא דרבנן" כי סבר שזה מה שלימוד המוסר מחייב, שגם בעשותו מצוה יזהר שלא ישוחד ממנה. ולכן מצד אחד: להעמיד עצמו כאחד ה"בעלי בתים". ומאידך, להזהר שגם אז יתאימו מעשיו עם משפטי ודיני התורה.

"זה צורך עבור האשה"...

סיפר הרה"ג רבי מאיר סופר שליט"א (בנו של הסופר הידוע רבי שמאי זצ"ל): "באחד הימים נדהמתי לראות את הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי-הסטייפלער זצ"ל, דופק בדלת ביתי, ובידו ספר תורה. היה זה ספר תורה שהגיע מהולנד, ושייך לעזבונו של חתנו הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל שנסתלק מן העולם צעיר לימים.

ביקש ממני הסטייפלער לבדוק את ספר התורה האם כשר הוא ואם יש צורך להגיה ולתקן. הבעתי את פליאתי לפני הסטייפלער על מה הטריח את עצמו לבוא עד אלי ולעלות לביתי ומדוע לא שלח לקרוא לי אליו? תשובתו היתה: "הרי אני צריך אותך, אתה תבוא אלי!".

לאחר מכן נכנס לביתי ובדקתי את ספר התורה וראיתי שנדרש לו תיקונים. רצה הסטייפלער לקחת את הס"ת ולהחזירו לביתו עד שאתפנה לתקנו, אך אמרתי לו שהס"ת יוכל להשאר בביתי עד שאתקן בס"ד. שאל אותי הסטייפלער: "והיכן תניחו?" הראתי בידי על ארון שהיה בסלון הבית במקום מכובד כראוי וכיאות לקדושת ס"ת.

אך לפליאתי סירב הסטייפלער למקום זה כשהוא מנמק את סירובו בטיעון הבא: "בארון זה מצויים חפצי נוי שהניחה אותם בעלת הבית ליפות את ביתה, את חפצי הנוי של האשה אסור להיזיז ממקומם!... זה מייפה לה את הבית, והוא צורך עבורה".

מכיון שכך הצעתי לסטייפלער ארון אחר שהיה בחדר שניתן להניח שם את הס"ת, ביקש הסטייפלער לראותו, ואישר להניחו שם.

הלמות עמלים - ח"ב

"לאסור רק על עצמם"...

באו אנשים אל הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל ובידם תקנות חדשות, סייגים וחומרות שהתקינו לבני עירם. אמר להם רבי מאיר: התקנות הללו הן נגד התורה! נדהמו האנשים: היאך זה יתכן?

השיב להם רבי מאיר: "פסוק מפורש הוא בתורה: "איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסור על נפשו". מלמדת אותנו התורה שהנודדים נדרים והאוסרים איסורים למען השי"ת, רשאים לעשות זאת רק על "על נפשם" - לעצמם ולא לאחרים!".

חס"מ

"מישהו טרח במיוחד עבורי"...

סיפר כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל: פעם הגיע כ"ק האדמו"ר מסלונים - רבי שלום נח בורוזובסקי זצ"ל לבקר את גאב"ד אונגוואר. הגיש לכבודו עוגות ותה. אך האדמו"ר מסלונים לא רצה לטעום כלום חוץ מהתה.

את סירובו נימק בהסבר הבא: "הרי על הכנת התה, מאן דהוא טרח במיוחד עבורי ואם לא אשתה ישפכוהו, ויש בזה זלזול כל שהוא בטרחתם. משא"כ את העוגות שלא טרחו בהם במיוחד עבורי ואחרי שאצא מהבית אפשר יהיה להחזירם לקופסא".

הלמות עמלים

להרגיש ללבנו של ילד...

אל הגאון רבי חיים מאיר הלוי ואזנר זצ"ל (שנפטר לאחרונה) נכנס אברך לשאול שאלה מסויימת שהצניעות יפה לה. אך ללא שימת לב הביא עמו את ילדו בן העשר. בדרך כלל, כשנקלעים למצב כזה אומרים לילד להשאר בחוץ ולהמתין עד שייצא האב מהחדר.

אך רבי חיים מאיר שלא רצה להותיר סתם כך את הילד בחוץ ולגרום לו אי נעימות, מצא בתבונתו, על אתר, פתרון לבעיה: הוא פתח בשיחה עם הילד ושאל אותו בחיבה מה הוא לומד כעת בתלמוד תורה. הילד השיב שלומדים עכשיו מסכת בבא מציעא. הוציא רבי חיים מאיר גמרא ב"מ מהארון והושיט לילד, באומר: "ראה מה הגמרא אומרת כאן, והסבר לי בבקשה איך המלמד לימד אתכם את הנושא הזה"...

בתוך כך, כשהילד מעיין בגמרא, הכניס את האברך פנימה ופסק לו את פסקו בזריזות ושוב יצא אל הילד שעוד היה שקוע בלימוד הגמרא...

מתוך מאמר

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממיטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "אם על תודה יקריבנו" (פרק ז-ב)

וּכְתַב רַשִׁי: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות, שכתוב בהן (תהלים קז) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה".

לשון הרמב"ם (פ"ז מהל' חו"מ הל' ו): "בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משיעבוד מצרים שנאמר ואותנו הוציא משם". עכ"ל. לאמיתו של דבר, כעין תהליך זה שעובר על אותם ארבעה שצריכים להודות, עבר על בני ישראל במצרים ואמור "לחיות" מחדש, מידי שנה בשנה, כל אדם מישראל בליל סדר פסח, כשהוא מיסב אל שולחן הסדר ומספר בדחילו ורחימו, בהתרגשות וברתת את סיפרו "האישי" - סיפור יציאת מצרים.

בלילה זה "נכנס" האדם לתוככי גלות מצרים תחת עול השיעבוד. גם הוא - כאותם ארבעה - "מתחיל בגנות ומסיים בשבח". הוא שוב חווה, כאילו במוחש, את התהליך המופלא של ההצלה. החל מאותו מצב מסוכן בו הוא שרוי רוחנית, פיזית ונפשית.

הוא מבטא ברתת את המצוקה הנוראה ואת הזעקה אל ה'. הוא ממשיך לתאר בגיל את הניסים והנפלאות שעשה לו ה' במצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה, ואת גאולת הפתע באותו ליל שימורים!

זה בדיוק הלילה בו הוא רואה בעיניו ומרגיש בפיו את המצה ה"זו". את המרור והחרוסת ואת ד' הכוסות. זה כמו סיפור חי שמתרחש עכשיו לנגד עיניו ממש.

וממילא, כאשר מגיע האדם למצב כזה, בו הוא רואה ומראה עצמו כאילו הוא זה ש"יצא עתה משיעבוד מצרים", ומכריז בהתלהבות באזני בנו "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", ומצטט ברונה את הפסוק "ואותנו הוציא משם" [לא רק את אבותינו], אזי מתלהט בו מיד תחושת הכרת הטוב והתודה, במלוא עוזה, ושמתח הגאולה מרקיעה שחקים!

ואז חלה עליו חובת הודיה מיוחדת! לא זו השגרנית של כל ימות השנה, אלא לפחות כהודיית ארבע אלו גם יחד: כחבוש בבית האסורים [במצרים] ויצא! כחולה ונתרפא [מכל העינויים]! כיורדי הים [ים סוף]! וכהולכי מדבריות... הוא שנאמר בהגדה: לפיכך אנחנו חייבים להודות, להלל, לשבח... כל לשונות השבח וההודיה. וזוהי שעת השירה לה' [על היין]. לא שירה "ישנה" על גאולה של פעם. אלא "ונאמר לפניו שירה חדשה" על הגאולה של הלילה הזה...

ולא רק על "גאולת אבותינו" אלא על "גאולתינו"... על כן מברך הוא קודם כל "אשר גאלנו" ורק לאחר מכן ממשיך "וגאל את אבותינו"... [כי כך הדין: אם אירע לו נס וגם לאביו, מקדים להודות על שלו...]

לאור האמור, נוכל ליישב קושיה ששואלים: מדוע לא תיקנו ברכה על מצות סיפור יציאת מצרים? **השפת אמת** (ברכות לה). שאל שאלה אחרת: מדוע לא תיקנו ברכה על ברכת המזון "אשר קדשנו במצוותיו... לברך ברכת המזון"? ותיירץ: אין ברכת המזון מצד הקדושה שקידשנו, אלא עלינו לברך מצד השכל הפשוט "ושבעת וברכת" - תן תודה למי שנתן לך!

מעתה, נאמר אף אנו: סיפור יציאת מצרים, לפי סדר ה"הגדה", אינו מצד "שקידשנו וציוונו". אין זה כמצוות "קריאת שמע" או "קריאת המגילה". אלא עלינו לספר מצד השכל הפשוט! מצד זה ש"כיוצאי מצרים" אין אנחנו יכולים לכלוא את רגשות השבח וההודיה הסוערים בקירבנו, כלפי מי שעשה לנו את כל הניסים והנפלאות האלו. אין אנו זקוקים לשם כך לציווי מבחוץ. זה כמו "זבח תודה" שרק "לרצונכם תזבחו"...

נשלים בדבריו המאלפים של **כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין** זצ"ל: רואים אנו בדברי **הזוהר** הק', אותו נוהגים לומר בליל הסדר, שכפי שחובה על אדם לספר ביציאת מצרים, והקב"ה שמח שמחה מיוחדת בסיפור זה. כך מחוייב האדם לספר ולפרסם תמיד את הניסים והנפלאות שהקב"ה הראה לו ועשה עמו! ואעפ"י שאין נסתר ממנו ואינו צריך בפרסום הזה. עם כל זאת, בדיבורו של האדם ישנה חשיבות מיוחדת, וגורמים הם לכל פמליא של מעלה להתכנס ולשמוח ולהודות להשי"ת, ובכך מתגדל ומתקדש שמו בעולם. אין אלו רק דברי הזוהר, זוהי חובה הלכתית המובאת בספה"ק.

"מוודה ומברך להשי"ת"...

בהקדמה לספרו "דיברות משה" מודה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל להשי"ת בזה הלשון:

"אני מודה ומברך להשי"ת על כל חסדיו שגמלני מאז ועד היום. הוא הוציא אותי ואת משפחתי ממקום של שמד... ואף שם בתקופה של סבל ודיכוי, עזר לי שלא אאבד זמן רב מידי מלימודי ומחקירתי את התורה..."

דברות משה

"מכיר בניסו"...

אחד ממפתחות הפלאים של **הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן** זצ"ל בהצלחותיו המפתיעות, היתה ההכרה בניסים שנעשים לו משמים בבחינת "בעל הנס מכיר בניסו" וההודאה העצומה להשי"ת על כך.

כל שיחותיו אודות הקמת הישיבה וקיומה, טבולות היו תמיד באמונה חושית כי "ממך הכל". וכי רק מלאכי רחמים בדמות בני אדם מסייעין על ידו סיוע שיש בו ממש, בעוד חלקו שלו בכל המעשה הגדול, מזערי ביותר...

והרי דוגמא שסיפר: "הלכתי פעם לדבר על לבו של יהודי עשיר פלוני, שיתרום מכספו לישיבה. קויתי לקבל ממנו לפחות אלף לירות סטרלינג, אך הנה יצאתי מעל פניו בידים ריקות. אף לא פרוטה אחת. לשוא היו כל הדיבורים ונסיגונות השיכנוע..."

"**והנה** תוך כדי יציאתי מבית העשיר הלז, ניגש אלי יהודי בלתי-מוכר, אשר מעולם לא ראיתיו, ומבלי שום הקדמה הושיט לי תרומה עבור הישיבה בסך אלף לירות סטרלינג... אותם אלף הלירות שקויתי לקבל מפלוני, זימנו לי משמים בהשגחה פרטית על ידי פלוני אחר..."

הרב מפוניבז'

הודאה על הנס...

מתוך רגשי הכרת הטוב והודאה על הנס שאירע עמו ועם משפחתו, שניצלו מן התופת בשואה הנוראה ובהשגחה פרטית מופלאה נותרו לפליטה ועלו לארץ הקודש, סיפר הגאון **רבי יוסף ליברמן** שליט"א (בעל המשנת יוסף) את המעשה הבא:

"**בהיותי** ילד צעדתי ברחובות העיר פרשבורג, והנה לפתע הגיח מולי גוי אלים והנחית עלי סטירה קשה על לחיי על לא דבר, רק משינאה ואנטשמימות בגין צורתי וחזותי היהודית שהרגיזה אותו והעלתה את חמתו, וברוב כעסו צעק עלי: "יהודון כלך לך לפלסטינה כי שם מקומך!" והנס היה שהסתפק רק בזה, ולא הכה יותר מכך..."

"**היה** זה בימים ההם כשהחלה להשתולל רוח האנטישמיות על אדמת אירופה מהשפעת הצורר הנאצי ימ"ש. הסימנים האנטישמיים החלו להתגלות פה ושם ע"י ההמון הנוצרי ועוררו חשדות בלבבות היהודים שימים קשים באים עליהם. כפי שאכן קרה.

"**כשהגעתי** הביתה סיפרתי לאבי את שאירע לי, דברים כהווייתם, אבא נחרד עד למאוד ובלבו גמלה החלטה שהנה הגיע הזמן לעלות לארץ הקודש ולחונן את עפרה, והסימן והרמז לכך היה מאותו גוי ערל ימ"ש שהכה אותי... התברר שהשי"ת מסובב כל הסיבות הביא עלי מעשה זה שעיי"ז החליט אבי לעקור עם המשפחה מארץ מולדתו בטרם השואה הנוראה, ובכך ניצלנו ב"ה ונותרנו לפליטה בארה"ק.

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

תרום לעצמך!!!

אז הוא עונה: אתן לו לחתן "טיפ גדול" - אבל לא משלך, אלא משל אביכם הגדול שליט"א! ואז סיפר להם את המעשה, ואת ההתבטאות החריפה...

* * *

מדהים.

מה שיותר מדהים זו התובנה שצומחת מהסיפור:

כאשר בחור מזלזל באופן בוטה בטעם של המרק שהכינו בשיבה - הוא בעצם מצמצם בכך את מרחב המחיה העתידי שלו עצמו. ויותר מכך - כורה לעצמו בור. מדוע? כי בחיים האמיתיים הוא יצטרך להתמודד בין השאר גם עם מרק כזה!...

או כפי שניסח זאת הרב דיאמנט: אם הבחור מתרגל שלא לקחת על עצמו כל אחריות, הוא יצטרך להתעמת במהלך חייו עם האופי שלו עצמו. כי הבית איננו פנימייה, ואין שם פליפיני שמטאטא אחריד!...

והנה עוד דוגמא פשוטה מחייו של בן ישיבה: כאשר הגיע פלוני לשיבה בתור בחור צעיר, הוא שיווע שמישהו מהבוגרים יותר יחייד אליו. אז מדוע כשהוא עצמו נעשה לבוגר, הוא לא מחייך לצעירים!?

* * *

אחד מגדולי ומפורסמי הרבנים באנגליה שליט"א הגיע בצעירותו ללמוד בארץ בישיבה פלונית, וכעבור תקופה עבר לשיבה אלמונית.

את הרב דיאמנט מאוד עניין מדוע הוא ביכר את הישיבה השנייה?...

בירר זאת ותשובתו הייתה: "כי ה'שלום עליכם' הראשון שקיבלתי בישיבה הראשונה היה ב'קידוש לבנה'!..."

"התופעה הזו, ששמה הלא נעים הוא 'אגואיזם' לא צמחה אצלנו בערוגות היהדות, אלא חדרה אלינו מבחוץ מהדלת האחורית. מהרחוב החילוני. האווירה הזו מנוגדת לכל יסוד הקמת בית, בה זוכה האדם לעזר "כנגדו"! משמעו: העזר יהי' על ידי שהאדם יתרגל לשבור את מידותיו, ולהסתדר עם מה שמצטייר אצלו תחילה "כנגדו".

דווקא עכשיו בימי בין הזמנים - כאשר כל בחור חי לעצמו בבית - זה הזמן המתאים ביותר לעצור ולהתבונן: מה אני משקיע היום שאוכל לקצור בעתיד? איזו נקודה אני תורם ל...עצמי!!!

יהודי חשוב ונכבד הגיע אל הרה"ג רבי נחום דיאמנט שליט"א, כדי להתייעץ בנושא שלום בית. הנושאים הללו, כנודע, דורשים זמן ושיחות נפש אך כאן, במפתיע, זרק לו האיש רעיון, וכך אמר:

הרב דיאמנט! הזמן שלי יקר והזמן שלך יקר. אז בוא נתפוס את השור בקרניים שלו, בלי להסתובב סחור סחור.

- "אדרבה" נענה הרב דיאמנט בשמחה למשימה. והאיש המשיך וסיפר:

יש לי בעיה אחת, והוא שרעייתי לא מבינה מאמר חז"ל בסיסי אחד. אם רק תקלוט את דברי חז"ל יוכל הבית להתנהל למישרין.

באיזה מאמר חז"ל מדובר? התעניין הרב דיאמנט והאיש השיב ברצינות: חז"ל אמרו "איזו אשה כשרה - העושה רצון בעלה!"

ענה לו הרב דיאמנט: ייתכן מאוד שהצדק עמכם וכל הבעיה נעוצה בהבנה, או בהפנמה, של מאמר חז"ל אחד. אך אולי אותו מאמר חז"ל אינו אלא "ומכבדה יותר מגופו"!!!...

בשלב זה הגיע היהודי למסקנה שהנושא מבחינתו כבר מוצה. הלוא מראש טען ואמר שאין לו זמן להאריך...

יעץ לו הרב דיאמנט: בואו, בואו ניכנס למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א - הוא הרי בקי במאמרי חז"ל יותר משנינו... הבה נשאלה את פיו איזה משני מאמרי חז"ל המוזכרים כאן יש לבאר!

* * *

האיש לא הסכים להתלוות, אז הרב דיאמנט הלך לבד...

התשובה הייתה בזו הלשון: "תגיד לו שכן תורה לעולם לא ידרוש מרעייתי לעשות רצון בעלה - בן תורה ידאג לכך שרעייתו תרצה לעשות רצון בעלה!"

שאל הרב דיאמנט: רבי! אבל מדובר פה בבן תורה, ואפילו תלמיד חכם גדול!

פניו של מרן רבי חיים שליט"א הרצינו, ותיכף הגיב בחריפות: "ער איז נישט קיין בן תורה!" (הוא איננו בן תורה!)

הרב דיאמנט רשם מיד את לשון התשובה החריפה ששמע.

הסיפור הזה התרחש ביום רביעי. בליל שבת שאחריו הוא צועד ברחוב בבני ברק והנה הוא רואה מולו את הגאון רבי שלמה קנייבסקי שליט"א צועד עם בנו החתן. איחל לו מזל-טוב והגר"ש פונה ומבקש: נו, שמא תתנו "טיפ קטן" לחתן!...

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

איש לרעהו - בריאות ורפואה / מאת הרב נפתלי וינברג

כדאי להקפיד לשתות הרבה במשך ימי חג הפסח ולאכול הרבה ירקות בכדי להקל על מערכת העיכול. (כמובן שבכל מקרה של ספק רפואי יש להוועץ ברופא מוסמך)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת 'לכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת צו - חֲשִׁיבוֹת הַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹתָהּ

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה היא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ויקרא ו, ב)

התפילה. כמו שבקרבן יש חשיבות מרעדת לכל עבודותיו, מהחל ועד כלה, כולל אותן עבודות שאינן מעכבות את עצם הקרבן- כך גם בתפילה!

בתפילה אומנם יש חלקים שאינם מעכבים, ואפשר לצאת ידי חובה גם בלעדיו. אך אין בכך כדי להתיר לנו להקל ראש באותם חלקים של התפילה- שהרי הם כמו עבודות הקרבן שאינן מעכבות. מפורש בפסוק שחשיבותן אינה נופלת מחשיבות שאר העבודות שחייבים לעשותן כדי לצאת ידי חובה.

מכאן תוכחת מגולה לאנשים המחשיבים רק את חלקי התפילה שהם לעיכובא, כגון ברכות קריאת שמע, קריאת שמע ושמונה עשרה, אבל מזלזלים בפסוקי דזמרה או ב'קרבנות'.

גם אנשים הסוברים כי ניתן להקל ראש בחלק מהתפילה שאחרי שמונה עשרה- מכיוון שבדיעבד אינה מעכבת את התפילה- טעות גדולה בידם! יהי רצון שנזכה להתפלל את כל התפילה כדבעי, בכוננת לב ונפש - ממש כמו הקרבת קרבן לפני ה' בבית המקדש!

בברכת שבת שלום וחג כשר ושמח הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צריך להבין מה פשר ההקדמה: "זאת תורת העלה" (ויקרא ו, ב) - אשר ממנה משתמע שבהמשך הפסוקים יופיעו הדינים של העולה. הרי עיקר הדינים של קרבן העולה כתובים לעיל בפרשת ויקרא, ואילו בפרשתנו לא מוזכרים אלא הלכות תרומת הדשן שאינה מעכבת את קרבן העולה?

אולי היה יותר ראוי לכתוב את ההקדמה הזאת לעיל בפרשת ויקרא, כאשר התורה הקדושה מזכירה את ההלכות העיקריות הנוגעות לקרבן העולה- כגון: מקום שחיטתה, זריקת דמה והקטרתה על גבי המזבח. הלכות אלו מעכבות את הקרבן ובלעדיהן הוא לא יתקבל לרצון!

נראה כי כוונת התורה הקדושה ללמדנו שגם הפרטים ה'קטנים' הללו, שאינם מעכבים את הקרבן ואינם פוסלים אותו מהווים חלק בלתי נפרד ממנו. יש להקפיד בהם בדיוק כמו בשאר ההלכות המחייבות של העולה!

על אף שהלכות אלו אינן פוסלות את הקרבן- מכל מקום התורה הקדושה מדגישה כי "זאת תורת העלה" (ויקרא ו, ב), ללמדנו כי חשיבותן אינה נופלת מחשיבות שאר הלכות הקרבן, ואסור לזלזל בהן כלל!

ידוע מה שחז"ל לימדו אותנו (ברכות כו ע"ב) בשם רבי יהושע בן לוי: תפילות כנגד תמידים תקנום. כך פסק השו"ע (או"ח סימן צח) כי התפילה היא במקום הקרבן.

אם כן, חובה עלינו להתעורר גם לעניין

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר דרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פרדאל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

צמחי לילה

יום	כניסת לילה	צאת לילה	הינן חם
י"ג	18:19	19:32	20:16
ט"ד	18:37	19:30	20:13
מ"ה	18:38	19:31	20:15
כ"ו	18:38	19:31	20:15

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – הלכות פסח

על מה יש להקפיד בפסח ובחווה"מ?

שאלה: **?**

תשובה: **!**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':
לגבי אכילת אורז או שאר מיני קטניות כגון פיצוחים בפסח. לשיטת הספרדים - אורז וכל מיני קטניות, ובכלל זה אפונים, מותרים לאכילה בפסח, ובלבד שיזהרו לברור את האורז היטב, שלא יהיו בו חיטים או שעורים. ולכן נוהגים לבדוק את האורז ושאיר קטניות בתשומת לב רבה ובכובד ראש, שלוש פעמים, ובשעה שאין ילדים מסתובבים עם חמץ בידם. ואילו האשכנזים נוהגים בזה איסור. (ועדיף לקנות תבלינים עם כשרות מוסמכת).

אף לאותן עדות מסוימות בקרב הספרדים, שמחמירות לא לאכול, וכעת רוצים לשנות מנהגם - אפשר להקל על ידי התרת נדרים. ומי שנהג איסור באורז, בגלל היותו סמוך על שולחן הוריו, שנהגו בו איסור, וכיום נשא אישה ועומד ברשות עצמו, רשאי לנהוג היתר בלי התרת נדרים. לדעת בני אשכנז, שהחמירו על עצמם אין להקל, אלא אם כן מדובר בחולים או תינוקות.

יש להיזהר שלא לקנות בפסח בוטנים וגרעינים קלויים הנמכרים בשוק, אם אין עליהם השגחה כדת, מפני שלפעמים כדי לקלות אותם, שמים קמח חיטה במלח שעליהם. וכן יש להיזהר מתערובת קמח חיטה בתאנים מיובשות. (שמים את הקמח כדי שיחזיק את המלח).

סיגריות- היות והתברר שיש תמציות מעמילן חמץ בסיגריות, יש שחששו לעשנם בפסח. היות ועל ידי העישון נמצא, שנהנה מחמץ. אך יש מקילים היות ותמצית זו נפסלה מאכילת כלב. והמקל להשתמש בהם ללא כשרות לפסח - יש לו על מה שיסמוך. ובסיגריה חשמלית- אין חשש חמץ. **מקורות:** כן העלה באריכות בשו"ת מעשה חושב ח"ה (סימן יב). אך במקום שיש לחוש שהם יוצרו בפסח עצמו, יש להחמיר שלא להשתמש בהם במהלך ימי הפסח.

טבק לנרגילה- שיש בו טעמים שונים ונהנה ממש מהטעם שבו, נראה שיש להחמיר כאשר אין עליו כשרות לפסח.

עופות או בשר טריים או קפואים ללא כשרות לפסח מותרים באכילה אף בפסח. **הערה:** אף שבעבר מצאו בזפק העופות חיטה גם לאחר שהעופות עברו שטיפה, כיום ההוראה למגדלי העופות היא, שכחודש לפני פסח מאכילים אותם תערובת שאין בה חמץ. ראה שו"ת 'אור לציון' ח"ג (פ"ח אות יב).

אולם **בשר מעובד** [על ידי מכשיר טמפלר] יש לבדוק שאכן בחומר הכימי לא מעורב בו חמץ.

דגים מטוגנים, מכיל לפעמים גם קמח חיטה או תערובת שמנים, שטיגנו בהם פירורי לחם. **דגים מעושנים -** חייבים בכשרות. היות והם מעובדים עם חומרים שונים, יתכן ויש חשש לעניין הכשרות בפסח.

אם אין הכשר מיוחד לפסח על גבי הדג אין לאוכלו בחג. כיון שיש שמעבדים את הדגים עם עמילן חיטה. **הערה:** ציבור המהדרין מקפיד ומשתמש בפסח בדגים טריים [עם קשקשים], והמדקקים קונים כל תצרוכת הדגים לפני החג. אולם דג פילה, נסיכת הנילוס, סלומון ומושט הנמכר ללא השגחה, לעיתים מעובדים בתוספת מים וחומרים שונים אשר לדברי המומחים עלולים להכיל חומרים עם חשש חמץ.

ויתור מפלא

להלן סיפור, המעובד מתוך 'דרך אבות', ויש בו כדי ללמדנו, עד כמה רבותינו היו מוכנים לוותר לזולת - ואפילו כשמדובר בתפקיד תורני חשוב ביותר, ביוקרה ובמעמד, והכל במחשבה למען הזולת. הגאון רבי חיים יעקב לוי זצ"ל, היה מועמד מספר פעמים לכהן כרבה של ירושלים. בפעם הראשונה היה זה אחר פטירת רבה של ירושלים, דודו הגדול, הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל. הגיעו אליו אז, משלחות כדי לשכנע אותו לקבל את המשרה, אבל הוא השיב שיותר נוח לו לשבת בקהילה קטנה, בה יוכל להמשיך בלימודיו בשלווה. אחר שעלה לארץ וכיהן כרבה של 'פרדס חנה' שוב ניסו רבים וטובים ללחוץ עליו, שיסכים לקבל את רבנות ירושלים, אבל גם הפעם ויתר על משרה רמה זו.

את ויתורו נימק במעשה שאירע שנים רבות קודם לכן: בנערותו הלך ערב אחד עם אביו הצדיק רבי אריה. כשעברו באחת הסמטאות, הבחינו באישה העוסקת בתיקון גרביים לאור פנס הרחוב. שאל אותה רבי אריה לפרש מעשיה, וענתה שמכיוון שהיא אלמנה ואין לה כסף לממן את לימודי בנה ב'חיידר', נאלצת היא לעבוד בעבודה זו. מכיוון שאין לה האפשרות להאיר את ביתה, נאלצת היא להמשיך את עבודתה לאור פנס הרחוב. הייתה זו אימו של הגאון רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל. לאחר שנים, כשהוצע לו לקבל את רבנות ירושלים, משמע, שהמועמד השני לרבנות ירושלים הוא הרב בצלאל ז'ולטי, ויתר מיד על מועמדותו, וזאת כדי שלא למנה זו, שהתמסרה כל כך לתורתו של בנה, יהיה נחת ממנו, כשיזכה במשרה חשובה זו להיות רבה של ירושלים.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

חדש! יצא ספר הכשרות למעשה בהלכות הפסח

כל ההלכות האקטואליות הנצרכות לחג

ניתן להשיג אצל הגאון הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הראשון לציון הגאון הרב אליהו בקשי דורון זצ"ל

הראשון לציון הגאון הרב אליהו בקשי דורון זצ"ל - נולד בשנת ה'תש"א (1941) בירושלים. בצעירותו למד בישיבת הדרום. לאחר מכן למד בישיבת חברון ובכולל 'קול יעקב'. בשנת ה'תשל"ל (1970) מונה לרב שכונת רמת הנשיא ורמת יוסף בבת-ים. בשנת ה'תשל"ד (1974) מונה לרב הספרדי של העיר. בשנת ה'תשל"ה (1975) מונה לרב הראשי של חיפה. תפקיד אותו מילא במשך שמונה עשרה שנים. בתקופת רבנותו בעיר הקים את מוסד 'מורשה', שם מסר שיעורי תורה. בשנת ה'תשנ"ג (1993) נבחר לתפקיד 'הראשון לציון' - הרב הראשי הספרדי לישראל. תפקיד בו כיהן עד שנת ה'תשס"ג (2003), לצדו של הרב הראשי האשכנזי הגאון הרב ישראל מאיר לאו.

שימש כנשיא ארגוני חסד, חבר בארגון ידידי בית החולים רמב"ם, הנהלת קרן לב"י וחבר נשיאות מכון ירושלים. הקים את ישיבת 'דבי אליהו' בבית וגן בירושלים. לאחר יציאתו לגמלאות הקים בירושלים את מוסדות 'בנין אב' בנשיאותו. רבים פנו אליו ונושעו. ברכותיו התקיימו. ענותן מופלא. עזר לזולת. תמך באנשים קשי יום. התרחק מהמחלוקת. היה זמין לכל יהודי ויהודי ודן כל אדם לכף זכות. בקי בתורה הקדושה. נפטר בי"ט ניסן ה'תש"פ (2020). חי כ-79 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' בן-ציון. **אימו:** מרת טובה. **אישתו:** מרת אסתר (בת הגאון ר' שלום לופס, רבה של עכו). **מרבתי:** הגרמ"צ ברגמן (חבר מועצת גדולי התורה), הגאון ר' יחזקאל סרנא. **מתלמידיו:** הגאון ר' יהודה מוזס (רב קהילת מגד דוד בלוס אנג'לס). **בנו:** ר' בן ציון. **חתני:** הגאונים, ר' דוד אברהם (ראש ישיבת 'בנין אב'), ור' ארי אברהם סמג'ה (רב שכונת 'רמת שלמה' בירושלים). **מספריו:** **בנין אב** - שיחות ודברי תורת על התורה **ישו"ת בנין אב** - ו' כרכים.

העיר חיפה ידועה כמי שחיו בה ניצולי שואה רבים. אחת מניצולות השואה היתה מגיע לבית הרב כשבידיה לחם עבש. מה יעשה הרב כדי שלא יפגע בה? היה אוכל בעל כורחו ביס או שניים מראה לה כאילו לחם זה הוא הטעים ביותר שיש. (קול העיר- בני ברק)

בני ביתו מספרים כי לא פעם היו מגיעים אנשים חסרי בית וישנים על המיטה שלהם, עד שבחלק מהפעמים היו מוצאים פשפשים על המיטות. כשנשאלו כיצד הם שרדו, השיבו בפשטות: "אלו היו החיים. לא הכרנו מהות אחרת!". (קול העיר- בני ברק)

במשך 18 שנים שהרב כיהן כרבה של חיפה, הגיע אחד מהאנשים המסכנים, התארח ואכל בבית הרב. הרב בנוסף היה יורד ומטייל איתו לאחר מכן במשך חמש דקות. שבת אחרי שבת כך במשך 18 שנים! (קול העיר- בני ברק)

כשלמדו הלכות 'תפילין דרבנו תם', שעליהם כתב ה'שולחן ערוך' שדווקא 'ירא שמיים' יניח אותם, ורק אם הוא 'מוחזק ומפורסם בחסידות'. והיום כידוע, כל 'חוזר בתשובה חודשיים' מהדר להניח תפילין ר"ת. שאלו את הרב: "מתי באמת ראוי להניח תפילין של ר"ת?". הרב ענה שזה תלוי בתחושה האישית של כל אדם ואדם. ואז אחד הנוכחים שאל: "מתי הרב התחיל להניח תפילין של ר"ת?".

הרב ניסה להתחמק אך הציבור לחץ. אומנם מדובר ברב הראשי לישראל, אך הוא עצמו העניק את התחושה שמדובר ב'אחד משלנו'. "תראו...", ענה הרב, "גם כשהייתי רב בבת-ים, לא חשבתי שאני ראוי לזה. גם אחר כך כשהייתי בחיפה היסטתי אם אני ראוי. עד שהיה מעשה עם מישהו מהקהילה, שנתפס על בעיות עם מס-הכנסה, וישב בכלא. פעם כשיצא לחופשה, סיפר לי שבכלא יש הרבה התעוררות דתית, שיעורי תורה, ושאיפילו יש ארבעה אסירים שמניחים תפילין של רבינו תם. אמרת לעצמי: **"אם כבר בכלא מניחים תפילין של ר"ת - אז כנראה שגם אני רשאי"** (ערוץ שבע)

אום אחד צלצל הטלפון במשרד 'יד לאחים'. אישה מיוחדת מהצד השני ענתה כי היא מתגוררת בשפרעם ויש לה מספר ילדים. "תצילו אותי, אני רוצה לברוח!". הפעילים הגיעו באופן מהיר ביותר וחילצו את האישה וילדיה. אבל אז הם גילו כי אין להם היכן לשכנם. הם חיפשו אחר מקום מתאים וכשלא מצאו, הם פנו לרב העיר בשאלה כיצד לנהוג. "תביאו אותם אלי", אמר רבינו ובביתו הם ישבו במשך שבוע ימים עד שנמצאה להם דירה מתאימה. (קול העיר- בני ברק)

איך ראש הלשכה דאז, על ביקורו של רבינו בקריית ארבע. "היגענו שם לשבת. הינו אמורים לאכול יחד עם ראש המועצה וראשי הישוב. אבל ברגע האחרון הרב אמר לי: 'לא, אנחנו נתארח אצל פלוני'. באותה העת לא הבנתי מדוע. 'כבוד הרב, אבל כולם מחכים!'. אבל הרב בשלו. במהלך השבת התבררה הסיבה. מדובר היה במשפחה שאמנם נרצחה ל"ע זמן קצר לפני כן, והרב ביקש לעשות את סעודת השבת דווקא איתם, כשלאורך כל השבת הפגין חמימות ואהבה כלפי היתומים והאלמן". (קול העיר- בני ברק)

אורך כל שנותיו של הרב הראשי במשרדו סירב בעקשנות להכניס את בני ביתו ומשפחתו לתפקידים כאלו ואחרים. באחת הפעמים כשנשאל אודות כך ענה: "בשביל למנות את הבן שלי או מי שמקורב אלי, אני אצטרך להתחייב לאחרים דבר מה. וברגע שאני אהיה חייב להם, יתכן שידרשו ממני למנות אדם שאינו ראוי, ואיני מעוניין בכך". בניו מעידים כי מעולם לא היו בבית הרבנות הראשית. (קול העיר- בני ברק)

אלו טלי פרבר, שימשה במשך כשש-עשרה שנים מזכירתו של רבינו. לאחר הסתלקותו, ישבה לכתוב מעט מהסיפורים האנושיים של רבינו אלו שהיא ראתה מכלי ראשון בלשכת הרב: היה אדם אחד 'קשה יום' שהרב הכיר. כל פעם שהיה מגיע ללשכה הרב היה עוזר לו כספית. פעם אחת הרב נתן לו הלוואה גדולה. ואצלי במגירה היו הצ'קים הדחויים עבור ההחזר. מידי חודש כשרציתי להפקיד הרב ביקש ממני: "תחכי עם זה. מסכן. תרחמי עליו". עד היום! הצ'קים נמצאים במגירה בלשכה ומעולם לא נפדו. (כיכר השבת)

ביכולתכם להצטרף בלימוד קצר בספר הזוהר הקדוש ולהיות שותפים לסיומי 1000 ספרי זוהר לעצירת המגפה ולגאולת עם ישראל ברחמים. למעוניינים נא להתקשר ל-053-4162582

ישועה מפלאה

נוסע לרבי מליובאוויטש לבקש ברכה לרפואה שלימה. הם נתנו לי את ברכתם.

כשהגעתי לרבי, סיפרתי לצדיק על דבר המחלה וביקשתי ברכה לרפואה שלימה. הרבי נתן לי דולר לצדקה ואמר לי: "רפואה שלימה, בעז"ה הכל יעבור".

דרך אגב, בדיוק כך היה. מברכתו של הרבי לא נפל דבר. המחלה נעלמה בס"ד לגמרי, ולאחר זמן מה הקמתי את ביתי וב"ה כיום אני נשוי עם ילדים.

כשהייתי מול הרבי החלטתי גם לבקש ברכה עבור אחותי שנחטפה. שטחתי בפני הרבי את כל הסיפור. בסיום דברי הרבי נותן לי דולר ואמר לי בזה הלשון:

"בשנת ה'תש"ס עוד תראו ניסים בעז"ה". לשמע התשובה חטפתי הלם. הרבי מדבר איתי על עוד למעלה מעשר שנים.

אמרתי לרבי שוב: "מחילה מהרב, לא שמעתי", והצדיק חזר על דבריו מילה במילה, ושוב אמר לי: "בשנת ה'תש"ס עוד תראו ניסים בעז"ה".

השנים חלפו מאז. הצדיק לצערנו הרב התבקש לבית עולמו בשנת ה'תשנ"ד ואנחנו כמעט ושכחנו מאותה הבטחה. בתאריך כ' אלול ה'תש"ס (שנת 2000 למנינם) אשתי חיפשה עובדת זרה לעזרה בניקיון הבית.

היה לידינו מקום ידוע, שבו כל העובדות, שחיפשו עבודה, היו מתרכזות בו - ואנשים שחיפשו עובדות, היו מגיעים לשם ומוצאים את העובדת המתאימה להם עבור אותה סוג עבודה, וכמובן שהשכר היה מוסכם בין שני הצדדים.

אשתי הלכה לשם וחזרה כעבור מספר דקות עם עובדת זרה, רומניה. העובדת החלה לנקות בתוך הבית. תוך כדי עבודה היא סיפרה, שהיא גדלה במנזר נוצרי, אך זכור לה, שהוריה היו יהודיים.

לשמע דברים אלו קפצתי מיד הספה ושאלתי אותה אם יש לה הוכחה למה שאמרה. והיא אמרה: "יש לי תמונה יחידה שלי עם אימא שלי". ובו במקום הוציאה את ארנקה והראתה לנו תמונה שלה עם אימה.

בתמונה הופיעה אימי עם אותה בת חטופה. רצתי מיד לאימי להראות לה את התמונה. מיותר לציין, מה היה שם. שאלתי את אימי: "יש לך עוד סימן מהבת?". והיא ענתה, שעל גופה של אחותי במקום מסוים נשארה צלקת מהכוויות.

טסנו הביתה בחזרה, והצלקת הייתה. אחותנו חזרה אלינו בצורה מופלאה לחלוטין, בשנת ה'תש"ס, בדיוק כפי שרבי אמר לנו!

להלן סיפור מדהים על ישועה מופלאה ששמע הרב אליעזר ג. מכפר חב"ד, מפי בעל המעשה: היה זה לפני למעלה משלושים וחמש שנה, התגוררנו אז ברומניה. היינו משפחה שמחה ומאושרת.

באחד הימים פרצה שריפה בבית. כולנו ניצלנו בחסדי ה' יתברך. אך אחותי הקטנה בת החמש ל"ע נכוותה קשות והובהלה לבית-הרפואה.

שבועיים שלמים היו הוריי לילה ויום צמודים ליד מיטתה של הבת ולא עזבו אותה אפילו לרגע אחד. הטיפולים הרפואיים עזרו ב"ה, וברחמי שמיים מצבה החל להשתפר.

לילה אחד החליטו הורי לחזור לבית לאגור כוחות וגם כדי להיות איתנו. התכנון היה שלמחרת השכם בבוקר יחזרו לבית הרפואה.

כשחזרו בבוקר לבית-הרפואה, כפי שתכננו, הם מצאו את מיטתה של אחותי ריקה!!! הם חיפשו אותה בכל מקום ברחבי בית-הרפואה.

הם שאלו את הרופאים והאחיות של המחלקה, אבל אף אחד לא ידע היכן הבת נעלמה. עד שחדרה להכרתם ההבנה: אחותי נחטפה עבור בצע כסף, דבר שהיה נפוץ בתקופה ההיא.

החוטפים כנראה חיפשו שעת כושר לחטוף ילדים בבית-הרפואה. כאשר גילו ילדה קטנה בת חמש שנים בלבד הנמצאת לבדה ללא השגחה של מבוגרים, הם ניצלו את שעת הכושר וחטפו אותה!

את כל רומניה הורי 'חרשו' בחיפושים אחריה - אך לשווא. סיפור החטיפה פורסם, אך הוא היה אחד מני רבים ולא הוביל לשום ממצאים.

ביתנו הפך לבית מלא אבל ויגון. הורי האשימו את עצמם על החטיפה, כיצד הם השאירו את הבת לבדה, ולא נשאר איתה אף אחד מהם.

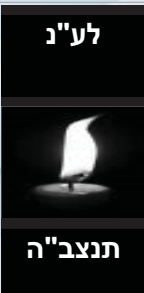
לאחר תקופה מסוימת הם התייאשו מלמצוא את הבת. כל יום שעבר ללא כל תוצאה הרחיק בצורה משמעותית את הסיכויים למצוא אותה.

בצר להם החליטו הורי לעלות לארץ ולנסות לשכוח את דבר החטיפה ואת רגשות האשם שלהם. היה זה באמצע שנות השמונים.

בארץ השתלבתי באחת הישיבות וב"ה עשיתי חיל בלימודי. והנה בשיא פריחתי, גילו אצלי את המחלה הקשה ה' ירחם.

הבשורה נפלה על הוריי 'כרעם ביום בהיר'. אמרתי להורי אני

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
הרב שבתי בן אסתריא טאון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
נעמי בת כותן ע"ה
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
לטיף בן פרחת ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה
ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברוק דב ז"ל
מאירה בת יפה ע"ה
אביגדור בן ג'ולי ז"ל
ר' שאול בן סילביה זצ"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל
מרים בת שרה ע"ה
אביבה לוי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
דוד יצחק בן פרחת ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה
הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה
יצחק יצקן בן רחל ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

חג הפסח תשפ"א ♦ עלון מס': 62

השגחה שבועית

באמונה עיוורת עוזבים את הבתים

בסיפור יציאת מצרים הורגלנו תמיד לשמוע בעיקר את הניסים ואת האור הגדול של הגאולה. ובואו נתאר לעצמנו את יציאת מצרים מן הזווית של היהודים שהיו שם.

מאתיים ועשר שנים חיים יהודים במצרים, נטע זר בתוך אומה שפלה שעושה בהם ככל העולה על רוחה. על אף המיצר והקושי הנורא הם מתרגלים לעבדות ומשלימים עם המצב. יש להם בתים ואוכל והחיים ממשייכים. הם חיו כמו תולעת בתוך כלי סגור, שאין לה מושג על האור שנמצא בחוץ. טוב לה בחושך. עם ישראל כל כך התרגלו למצב ופחדו משינוי, עד שרובם לא רצו לצאת משם. מתוך שלוש מליון נפשות יצאו רק שש מאות אלף (לסובר אחד מחמשה עלו). או שש מאות אלף נפש מתוך שלוש מליון (לסובר אחד מחמשים), או שש מאות אלף מתוך שלוש מאות מליון (לסובר אחד מחמשה מאות).

יציאת מצרים התעלו מעל כל החשבונות שהעסיקו את כולם, ונחשבו כמי שמסרו את נפשם. "זכרתי לך חסד נעורייך... לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיהו פרק ב'). עם ילדים קטנים, נשים מבוגרות וחתיכת בצק על הכתפיים, עזבו יוצאי מצרים את הבתים ואת הארץ שאבות אבותיהם חיו בה, ויצאו למדבר שממה, ללא שום תוכנית הגיונית שתאפשר להם לשרוד. האלשיך הקדוש (בפרשת בשלח) אומר שהיהודים שיצאו ממצרים היו חזקים באמונה. הם הלכו אחרי הקב"ה בלי תנאים, בלי שכל. באמונה עיוורת, כפשוטו.

ובסופו של דבר הם אלו שזכו לחיות בתוך ענני הכבוד, קבלו את התורה ואלכו מן ארבעים שנה. הם זכו גם לרוחניות וגם לגשמיות. זו הדרך בכל ענין ובכל זמן שהאדם רוצה לצאת מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה. המגיד ממעזריטש אומר (בספר תורת המגיד, הנהגות, הנהגה כה): ובמילי דעלמא יהיה הבטחון של אדם באופן זה: שיבטח במקור כל הרחמים וחסדים שבדאי יגמול לי חסד ורחמים הגדולים, אף על פי שלא יעשה לי דבר זה שאני מבקש וילך עמי במדת הדין, זה מחסדי ורחמי שהיא ידע שטוב לי בזה שלא יעשה לי הדבר שאני מבקש, רק שיהיה הבטחון בלב שלם בלי שום הרהור, רק באמת, כי ה' יתברך בוחן כליות וחוקר לב. המגיד מפרש את הפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה" והיה ה' מבטחו". לכאורה הוא כפל לשון, אלא פירושו: ברוך הגבר שהבטחון שלו כל כך חזק, שגם ה' יתברך 'יבטח' באדם שלא ירהר אחריו.

ומסיים המגיד: וכשיהיה בטוח בזה האדם שלא ירהר אחריו, אף שלא נעשתה בקשתו, בוודאי יהא. כשרוצים לצאת ממצרים, פשוט יוצאים! מאמינים בהקב"ה בכל לב ולא נבהלים, והוא מלווה הלאה בכל הדרכים ומשפיע עלינו כל טוב! ועם אמונה כזאת זוכים לכל ההשפעות ברוחניות ובגשמיות. פסח כשר ושמח! פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

גשם של מתנות ללא הפסקה

'תודה רבה', וכשהטובה עצומה ממש, שהחבר הציל את חיו, אזי ממש יוצאים מהכלים. לא דומה מתנה של מאה שקל למתנה של מאה אלף שקל. כשהטובה היא מעל ומעבר, גם ההודיה היא מעל ומעבר. כותבים מכתב תודה מכל הלב, מוסיפים מתנה מיוחדת, ולא מסתפקים בהודיה על ידי שליח, אלא האדם שנהנה מהטובה נוסע בעצמו להודות ולהביע את הערכתו והוקרתו, כל אחד כפי השגותו. כלפי הקב"ה לא די לומר 'תודה'. זה חשוב מאד, אבל צריך גם מעשה, והמעשה הוא המצוות שאנחנו מקיימים. כל מצוה מביעה את תודתנו העצומה לבורא. בזה אנחנו מראים בצורה מעשית כי אנחנו שמחים ומרוצים מטובותיו. אנו באים בכוח שהי' נתן לנו, בכל המאמץ וההתלהבות - להודות לו. כאשר נכניס בכל מצוה את הכוונה של ההודאה, או אז נוכל גם לבטוח כי הגמול על המצוות בא יבוא כמו שרבונו אומר: **יבטח על האלקים** - בענין השכר על המצוות - **אחר ההשתדלות לפרוע הודאת הבורא על גודל טובותו עמנו.**

לכאורה היינו צריכים להודות כל היום. לכן תקנו חכמים לומר מיד בבקר "מודה אני לפניך". התעוררנו? אנחנו נושמים? מודה אני! בזאת אנו מוסרים מודעה כי אנחנו מודים על כל נשימה ונשימה, ואכן מהודאה זו נמשך חסד עליון על כל היום.

אחרי שזכינו לעמוד על עומדנו ולעבור את כל התהליך עד ההודאה של 'מודים' בשחרית כבר יש לנו הרבה מאד על מה להודות. עומד יהודי ומודה בכל ליבו. הוא חושב שזה המקסימום, והנה מגיעים לו עוד ועוד חסדים, כך שבתפילת מנחה כבר יש לו עוד מתנות רבות ועצומות להודות עליהן, וככה גם בערבית.

כשמודים להשם יתברך בקביעות, הוא כפירעון תשלום על המתנות הנפלאות שהוא מיטיב עמנו, ומגיעים לתחושה שהחיים הם לא שגרה קבועה שמתמשכת, אלא שאנחנו כל הזמן מקבלים, והחיים מלאים וגדושים בכל טוב. זאת היא הרגשה נפלאה ומיוחדת. **הודו לשם כי טוב - כי לעולם חסדו.**

(מתוך שיעור 196 בשער הבטחון)

כלל ישראל רגילים לשייך את הביטוי 'אמונה ובטחון' לעניינים של פרנסה ובריאות, אולם יהודי מאמין לא יכול להיות כזה, בלי שיקח בחשבון את העיקר - ה"אני מאמין" האחת עשרה: **שהבורא יתברך שמו גומל טוב לשומרי מצוותיו.** רבנו מונה סעיף זה בחלק השישי בפרק ד', בין העניינים שקשורים לבטחון שהמשגיח על כל העולם, משלם על כל מעשה ומעשה.

אם כך, האם יכול יהודי לבטוח במעשהו הטוב, ולומר: עשיתי מצוות התורה ועל כן מגיע לי לקבל מתנות וממתקים מהאבא בשמים? התשובה היא: **ואין ראוי לבטוח על מעשהו הטוב.**

שכר המצוות אינו משולם בעולם הזה, וגם לעולם הבא ישנם כל מיני גדרים ובחינות. כמו שרבונו מלמדנו, שלמעשה, הוא יתברך כבר שילם לנו מזמן! הרבה לפני שהיינו מסוגלים לעשות משהו כבר קיבלנו וקיבלנו וקיבלנו בלי סוף טובות ומתנות, חסדים ורחמים לאין קץ. האמת היא שאפילו אם נקיים מצוות כל ימינו ונרבה בהם כחול אשר על שפת הים, לא נוכל לשלם על טובה אחת שהבורא ית' מתחסד עמנו. המצוה, כמעשה לעצמו, אינה מספיקה כדי שנקבל עליה שכר. הרי כבר קבלנו הון תועפות של מתנות. צריך להוסיף לה עוד משהו, כדי שנוכל להיות רגועים שה'אני מאמין **שהבורא ית' גומל טוב לשומרי מצוותיו** יוכל להתקיים. המשוה הזה הוא הודאה לבורא עולם. אך יטרח וישתדל בהודאה לטובות הבורא התמידות עליו.

דוד המלך משבח בהלל הגדול 26 פעמים "כי לעולם חסדו" - שחסדו לא נפסק לעולם. אנחנו מוקפים בחסדי הבורא ובנפלאותיו עמנו, באופן תמידי באיכות ובכמות שאי אפשר לשער, וכיצד אנחנו מודים לו? אומרים תודה שלוש פעמים ביום ב'מודים' ובברכות. לכאורה היה לנו להודות לבורא כל הזמן ממש, כמו שאמרנו "כל השמנה תהלל קה" - על כל נשימה ונשימה!

כאשר אדם מקבל טובה מחברו, הוא מתמלא ברגש אנושי של תודה. בכל השפות יש מילה שמשמעותה תודה. כשמקבלים טובה קטנה די לומר 'תודה'. כשהטובה יותר גדולה אומרים

הרחבה בנושא ההודאה ניתן לשמוע בשיעור מספר 196 ו 197

השיעור נמסר ביום חמישי וניתן לשמוע בשלוחה 4 (אחר בחירת השפה)

הצטרף גם אתה לרבות היהודים מכל העולם שעינו את חייהם, חייג:

מארגן ישראל 02-30-11-300 • מארה"ב 1-605-31-31-719 • מאנגליה 0-330-3900-489 • מבגליה 033-696-766

מדרום אפריקה 87-551-8521 • מארגנטינה 3988-4031 • מאוקראינה 380-947-100-633 • קו לנשים - שלוחה 4 בתפריט הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש • עברית • אנגלית.

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

נס ההצלה ליד תלמוד תורה עץ חיים

בחדשות הרעות היינו שומעים על שעון מחובר למטען חבלה, ועד אותו הרגע לא עלה בדעתי שהמציאה שלי מבית הקוקיה היה בדיוק זה! זמן קצר קודם לכן נהרגו שני יהודים יקרים הי"ד בדרך לשכונת בית וגן. הכאב והאובדן היו טריים, והפחד מפני מטענים כאלו היה ממשי. הורי הזעיקו מיד משטרה והחבלן המשטירתי נכנס זחוח לסלון. הוא רגיל לפחדנים שמתקשרים. ברגע שראה את השעון והיבטריה הוא נעשה רציני. הפנים שלו האפירו והוא נתן צעקה "לעזוב את הבית מיד!" אבי שיהיה בריא תפס את הבטריה בידיים, יצא בריצה חרק אותה על המדרכה, כנראה גם את השעון. הרי בסך הכל, לא כדאי שמטען חבלה יתפוצץ בבית ויהרוס אותו. תוך כמה דקות הגיעה קבוצה שלימה של חיילים ושוטרים, נידות ואמבולנסים. היום, כאשר יש חפץ חשוד מטפלים בו במהירות ועם פחות רושם, אבל אז זה התפתח לארוע גדול מאד. כל השטח ממחנה יהודה עד גאולה נסגר, ורק רכבי הצלה נסעו. זה היה בערב שבת אחרי צהרים. מאות האנשים שהגיעו לשוק מחנה יהודה לצורך קניות לכבוד שבת התאספו לראות מה קרה. הרגשתי שמפנים אלי מבטים ואומרים שאני הילד שגרם למהומה הגדולה, ולכן תפסתי את הרגלים וברחתי לאן שתישאני הרוח. פחדתי מהמשטרה של הצינונים שיחקרו אותי ומי יודע מה יעשו לי, ויותר מהכל פחדתי פחד אמיתי מהעיתונאים שהתחילו לצוץ במקום. הם החזיקו ביד טייפוקורדר - מכשיר הקלטה, ועל הכתף נשאו מצלמה בגודל של מיקרוגל. הקפתי את האזון, התגנבתי לשטיבלאך של זכרון משה והצצתי מהחלון לכיוון הבית, כדי לראות מתי הוא מתפוצץ מהפצצה... היה שקט ברחוב. שלוש יריות נשמעו. הרובוט המשטירתי ירה לכיוון הבטריה המהוללת, החבלן החזיר את הרובוט למקום וכל הציבור נהנה מההצגה. את הכפתור שנשאר אצלי ביד אני שומר עד היום הזה למזכרת מנס ההצלה.

לקח זמן רב עד שהרחוב נפתח לתנועה וקבלתי אומץ לחזור הביתה. חבלן המשטרה אמר שזה היה מטען חבלה עם חומר נפץ שיכול להפיל את כל 'מרכז כלל'. אני חושב שהם הגזימו, אבל ברור שהמטען יועד לפגוע באזור ההומה ביום שישי. המטען הונח בקרבת מקום לחמש תחנות אוטובוסים שבהן המוני אנשים. החבלן הסביר לי שאני כבר עשיתי את העבודה שהוא היה אמור לעשות. השעון היה מכוון לשעה שתיים עשרה כדי שאז הפצצה תתפוצץ. כאשר הזזתי את המחוגים דחיתי את שעת ההתפוצצות, וכאשר פרקתי את השעון מהיבטריה נטרלתי סופית את הפצצה.

אבי ביקש שלא יזכירו את שמי בעיתון, וכיוון שאנחנו כהנים קראו לי באחד העיתונים 'כהן'. את הידיעה המרעושה על הילד שנטרל פצצה הם פרסמו תחת הכותרת 'יש לי שעון לבר מצוה' - אמר הבן של משפחת כהן. אבי סיפר לי שלילה קודם לכן הוא חלם חלום רע, ובאותו יום שישי הוא עשה תענית חלום. בתוך כל המהומה הזאת הוא היה בצום. עתה כבר הבין את דבר החלום וכמה טוב שהוא צם וכל כך הרבה יהודים ניצלו. בליל שבת הוא הלך אתי להרה"ג ר' ישראל יעקב פישר זצ"ל ושאל מה עלי לעשות. הרב התרגש ואמר: הרי הבן שלך ניצל בעצמו וגם הציל כל כך הרבה יהודים. עליכם לעלות לתורה ולומר ברכת הגומל, גם אתה וגם הילד. הרי כל הסיפור כולו פלא, שילד יגיע עם שעון לחיידו, שבדיוק אני אתגרה מהשעון ואלך לחפש שעון ביום שישי בצהריים, שאמצא את השעון 5 דקות לפני הפיצוץ ואצליח לנטרל אותו כליל בלי לדעת. ניסים גלויים.

כך עשינו, ברכנו 'הגומל' והודינו לגומל לחייבים טובות שגמלנו כל טוב. אם אתם שואלים איך הסיפור השפיע עלי כילד, אוכל לומר לכם שעד אז הייתי בישן גדול. ביום ראשון שאחרי הסיפור הדלת נפתחה שוב ושוב כי כולם רצו לראות מיהו הילד שהקב"ה שלח אותו לנטרל את הפצצה. לא יכולתי להישאר עוד בביישנותי, וכמו שאתם רואים אני שמח לפרסם את ניסי השם ונפלאותיו, למען דעת כי הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל.

(ראיון עם בעל המעשה, עברית ראיון 67, אידיש ראיון 68, ניתן לשמוע בשלוחה 5/6 לאחר בחירת השפה)

מספר הרה"ח ר' מרדכי מלאכי שליט"א:

לפני ארבעים שנה למדתי בתלמוד תורה 'עץ חיים' שברחוב יפו. בזמנים ההם לא היו בעיות חניה באזור. אף אחד לא חלם אז על הרכבת הקלה ולא דמיין את הנוף של גשר המיתרים. אפילו בעיות של שמירת עיניים כמעט לא היו. אם סבלנו מהשכנים, זה היה בספירת העומר או בבין המצרים, כשמהבתים שלהם יכלו לשמוע מוסיקה. כילדים, היינו מתגנבים לא פעם למטבח ומבקשים צנימים משאריות הלחם של אתמול. לא פעם חצינו את הכביש אל המאפיה ממול התלמוד תורה וביקשנו פיתה מאמש. זה היה המצב. חיינו בהסתפקות גדולה, ולכן תוכלו להבין איזו התרגשות אחזה בנו כאשר ביום שישי אחד הופיע בחיידר אחד החברים ועל ידו שעון יד. היינו כבר בני תשע ולאף אחד מחברי לא היה שעון. אני חושב שגם אם היה חפץ כזה למישהו, לא ידענו לקרוא בו. באותם ימים שעון יד היה יקר מאד. הוא עלה כמה מאות לירות, משהו כמו אלף שקלים של היום. המחיר שלו נקבע לפי כמות האבנים שבו, ובשעון שחברי מצא היו די הרבה אבנים. הקפנו את בעל המציאה וחקרנו אותו, מאיפה הוא השיג מוצר יקר כזה. הוא סיפר שהוא מצא את השעון בבית הקוקיה - מגרש סמוך לתלמוד התורה. כל האזור נקרא על שם עשיר בשם קוקיה שבנה שם איזו חורבה גדולה. היה שם שדה שהיום בנוי עליו מגדל דירות גבוה, וליד השדה היתה חנות של שען. מאחורי החנות התמקמה לה גבעה קטנה של אשפה, שם הושלכה הפסולת מעבודתו של השען.

אמרתי לעצמי: אם חברי מצא שם שעון, יש בהחלט סיכוי שגם אני אמצא. תכננתי שביום שישי הבא אצא למסע חיפושים באזור, בתקווה שגם מזלי יתמזל. ביום שישי שלאחר מכן, ד' בשבט, יצאתי יחד עם שני חברים נוספים לבית הקוקיה. נברנו קצת באשפה, והנה כעבור זמן לא רב העליתי משהו בחכתי. הרמתי שקית ומפי נמלטה קריאת הפתעה. בתוך השקית התחבא שעון לא שגרתי, שנראה כמו שעון מעורר צבעוני. ממנו יצאו שני חוטי חשמל מחוברים לבטריה גדולה, מלופפת בדבק חשמל גדול מסביב. מעין מצבר קטן. היה לי חשוב מאד לדעת אם השעון עובד כמו שצריך. המחוגים הראו על השעה **שתיים עשרה**. ניגשתי לאדם שעבר בסמוך ושאלתי אותו מה השעה. הוא אמר לי **חמישה לשתיים עשרה**.

אם כך, השעון ממהה. כיון שכל כך שמחתי בו, רציתי לדייק אותו. סובבתי את כפתור המחוגים כדי לכוון אותו לשעה הנכונה, חמש דקות מוקדם יותר. ברגע שסובבתי את המחוגים הם הסתובבו קדימה במקום אחורה, כך שהמחוג נעמד על 12:10. כשניסיתי לשחק עוד קצת עם הכפתור, הוא התנתק ונשאר אצלי ביד.

הצטרעתי. כבר חשבתי שמצאתי שעון מוצלח, ועכשיו הוא נהרס. לא אמרתי נואש והחלטתי שאתקן את השעון. היה לי חוש טכני וידעתי להשתמש בו בעת הצורך.

חברי ואני המשכנו לכיוון הבית. כשהגענו לימרכז כללי החלטתי לפרק את השעון מהבטריה. פרקתי את החוטים, השעון נותר אצלי והבטריה אצל החברים. כשהגענו לביתי ברחוב חפץ חיים ליד בית הכנסת 'זכרון משה' נפרדתי מהחברים. הם נתנו לי בחזרה את הבטריה, וכך עליתי הביתה נרגש ומאושר והנחתי את הכבודה על השולחן בסלון.

עברו 10 דקות, ואמא שלי שתחי' נכנסת לסלון ופורצת בזעקה:

אתה לא רואה שזאת פצצה?

באותם ימים כל ילד ידע איך פצצה אמורה להיראות, אם כי עד אז לא ראיתי דבר כזה ולא קישרתי בין הדבר שאחזתי לבין פצצה נוראה שיכולה להמיט אסון כבד. כל הטרור באותם ימים התמקד במטעני חבלה שהונחו בתחנות אוטובוסים ובמקומות הומי אדם.

מאירים

את העלון שהגיע לידיים שלך מישוהו הניח כאן. במסגרת מערכת ההפצה הוא קיבל חבילה של 250 עלונים וחילק אותם, הינך אחד מ-250 מאושרים שהעלון הגיע אליהם.

מערכת ההפצה עובדת נפלא עם הכמויות הגדולות, ודווקא עם הכמויות הקטנות היא נתקעת. יש ישובים שגרים בהם רק ארבעים משפחות. יש בתי כנסת שמכילים עשרים מתפללים בלבד.

אנחנו לא מוכנים לזוותר עליהם!

מגיע לכל יהודי לדעת שיש 'השגחה פרטית'! מגיע לכל יהודי שיהיו לו חיים של אור ואמונה, שלווה ושמחה.

בעוד מאמץ קטן אנחנו יכולים להביא את האור אליהם...

אולי קשה לך לחלק 250 עלונים, אבל עם 20 עלונים בוודאי תוכל להסתדר.

המשך לעמוד הבא למיזם החדש <<

המוסיף, מוסיפין לו פי עשר

סיפר לי הרה"ח ר' משה גרוסמן שליטי"א מבני ברק:

היו לי כל התנאים כדי להוציא מרפסת סוכה. השכנים הסכימו, השטח התאים, רק כסף היה חסר. אם אני מניח עשרים אלף שקלים יש לי סוכה לתפארת. ידעתי כי אין באפשרותי להוציא עשרים אלף שקלים בבת אחת, ולכן התחלתי לחסוך. החלטתי להכניס אלף שקל לגמ"ח בכל חודש, וכך אוכל לבנות סוכה תוך פחות משנתיים. בינתיים ארויח את זכות הצדקה כשאנשים ילוו את הכסף. הייתי עקבי בהחלטתי, כל חודש הפקדתי את הסכום בגמ"ח וכאלו הוא איננו. את חשבון ההוצאות החודשי ניהלתי בלעדיו.

ויהי היום, ערב פסח הידפק על דלתנו, והריני כעני בפסח. צריך כסף, והרבה.

האפשרות להוציא מהגמ"ח אלף שקלים עברה לי בראש אבל דחיתי אותה מיד. לא ולא, הכסף מיועד לבניית הסוכה. אולם במחשבה שניה אמרתי, הרי כל מזונותיו של אדם קצובין לו חוץ מהוצאות שבת ויום טוב, וכל המוסיף - מוסיפין לו. אם כך הכסף שאני צריך כעת לכבוד פסח איננו נכלל בחשבון, אז מה אכפת לי ללכת לגמ"ח ולהוציא משם את הסכום שאני צריך להוצאות החג? הרי מובטח לי שהקב"ה יחזיר לי את הכסף הזה.

ממחשבה למעשה, הלכתי לגמ"ח והוצאתי 1000 שקל.

עוברת שעה, ואני מקבל טלפון מידיד קרוב מאד שביקר אצלי בבית לא מזמן, והוא אומר לי: "תשמע, עשיתי עכשיו עסקה גדולה, ואני יודע שיש לך אפשרות להוציא סוכה ורק הכסף מעכב. החלטתי עכשיו שאני מפריש לך סכום של 10,000 שקלים עבור הסוכה, אבל אני מתנה את הנתינה בכך שהכסף שאני נותן הוא רק עבור הסוכה ולא עבור דברים אחרים".

עוברת כמה דקות, ושוב טלפון מאותו ידיד: "תרד למטה בבקשה, אני מחכה לך". הוא העביר לי מעטפה של 10,000 שקל על המקום.

הוצאתי אלף שקלים להוצאות יום טוב, והקב"ה נתן לי פי עשר בשכר האמונה.

(הבטחון היומי - יום חמישי פרשת כי תשא / מסי' 116)

בעקבות המרפסת

בשבת קדש סיפרתי בבית את הסיפור שסופר בבטחון היומי ביום חמישי פרשת כי תשא, על ר' משה גרוסמן הי"ו, שבזכות האמונה שהוצאות שבת ויו"ט הן מחוץ לחשבון, קיבל פי עשר לבניית סוכה. אמר לי בני בן השמונה: ר' משה הראה שהוא מאמין בהקב"ה, ובזה לבד הוא פתח פתח של אמונה, שהוא מאמין שתהיה לו מרפסת.

אמרתי לעצמי, הילד הזה מדבר דברים של טעם! הוא אומר שבאמונה פותחים פתח לישועה. גם אני צריך ישועה, בפרט שהפתח מוכן כבר. הן כל השכנים בבנין כבר הרחיבו את דירתם והוסיפו חדר, ואילו אני השתתפתי רק בשלד מחוסר יכולת לשלם יותר, וככה כבר כמה שנים מצורפים לדירתי עמודים

לא נסענו בחינם

סיפר לי בעל המעשה:

אנחנו יושבים באוטובוס לכיוון ירושלים ונוסעים עם ילדנו היקר בן שמונה, נכד המחנך הנודע מ. שליט"א, הלומד בעיר ביתר עילית.

ילדי יושב דרוך ולחוץ, ומחכה כבר להגיע לירושלים ולהיכנס לרופא. התור נקבע לשעה ארבע, וכדי להיות בטוחים שנגיע בזמן, יצאנו מהבית כבר בשעה שתיים וחצי. היינו בטוחים שבשעה שלוש וחצי כבר נשב במרפאה ונתכונן בנחת לפגישה עם הרופא, אבל הפקק שמקדם אותנו בכניסה לירושלים טורף את כל התכניות. האוטובוס עומד על עומדו, ומפעם לפעם מגלגל את גלגליו בעוד סיבוב או שנים. קרוב לשעה ארבע החלטתי לרדת בתחנה שברחוב ירמיהו, ולקחת משם מונית עד למרפאה. אמרתי לנהג שאין לי כסף, והבטחתי: "כשנגיע גלווה כסף מהמזכירות ונשלם". הוא הסכים על אף שהבין שהוא יצטרך לחכות בחוץ כמה דקות, ונכנסנו לרכב. למעשה הכביש אינו עושה פרוטקציה למוניות, ומה שקרה לאוטובוס קרה גם לרכב. הוא הזדחל בכבישים באיטיות, והשעון לעומתו דהר. 4:05, 4:10, 4:15... הילד מתחיל לבכות. הוא כל כך לחוץ מהביקור ורוצה כבר להיות אחרי זה, והנה מתברר שיתכן שבכלל לא יוכלו להיפגש היום. במזכירות הודיעו כי הרופא הולך הביתה בשעה ארבע וחצי, ואם כן, יידחה התור לפעם אחרת. ילדנו לחוץ ועצבני, הוא מנסה לדחוף את המושב הקדמי מרוב תסכול. אמא מרגיעה אותו ומדברת איתו באידיש דבורים טובים. היא רגילה לשמוע את קו השגחה פרטית בתדירות גבוהה, וכך היא משמיעה לילד מילים של אמונה, מילים של רוגע ושמחה. "ילדי היקר, אתה בטח יודע מי עשה את הפקק הגדול הזה, ומי באמת מתכנן לנו את כל התכניות. אני בטוחה שמה שהקב"ה עושה זה הכי טוב בשבילנו, כל מה שהשם עושה הוא לטובה. אפילו אם נאחר זה לא נורא, כי זה מאת השם, וכל מה שקורה הוא 'כי היתה סיבה מעם השם'". אמא ממשיכה ומרגיעה, עד שהילד הלחוץ נרגע. הוא מחייך וגם 'עוזר' לאמא להמשיך את דבורי האמונה, וכמה טוב שאנחנו הילדים של השם הוא דואג לנו ומסדר לנו הכל.

הגענו ליעד בשעה ארבע וחצי. הנסיעה עלתה שבעים שקלים והרופא כבר לא היה.

רגע לפני שירדנו מהרכב כדי להביא כסף מהמזכירות, הנהג פונה אלינו למרבה הפלא הוא מדבר אידיש. זה נשמע מוזר כל כך לעומת המראה החיצוני שלו. קולו נשבר. "אני כבר בן ארבעים וארבע", הוא אומר לנו בעיניים מבריקות. "נולדתי בבית שמדברים אידיש... בגיל תשע עזבתי הכל כי חשבתי שאולי בחוץ נעים יותר, אבל באמת אין לי חיים, אין לי טעם במה שאני עושה, אני חי ככה, מלמעלה, בלי להעז לחשוב עמוק מדי. המילים שלכם חוררו לי את הלב. אלו מילים תמימות! איזו אמונה! איזו פשוטות! הכל כל כך ברור לכם, והאמא מדברת לילד ומרגיעה אותו בכאלו דבורים אמתיים. איזה כיף לילד כזה! כמה טוב לכם!"

עכשיו כבר הבנו. קודם היינו צריכים להאמין, ועכשיו אנחנו כבר מבינים שלא נסענו לחינם. לא סתם האוטובוס התעכב ולקחנו מונית.

כשחזרנו לביתר, הביתה, לא היה לנו פנאי להצטער על התור שהתבטל, כי היינו מרוגשים כל כך מקידוש השם שזכינו לעשות. שעה אחרי כן אני מקבל טלפון. "שלום, מדבר אלי".

"הנהג של המונית. אני חייב לומר לכם מה עשיתי אחרי שירדתם מהמונית. נסעתי לבית הכנסת הידוע 'זכרון משה'! המילים של האמא לילד לא נתנו לי מנוח. פתאום תקפו אותי געגועים עזים לרבונו של עולם, והייתי מוכרח לעשות עם זה משהו. שלושים וחמש שנה שלא פתחתי סידור, והיום זו הפעם הראשונה שהתפללתי. בכיתי כמו תינוק. דע לך שהמילים של האמא עשו לי משהו שלא עשה לי שום דבר בעולם".

שבוע אחר כך אלי מתקשר שוב כדי שנשמח ביחד. "מאז יום רביעי שעבר התחלתי להתפלל את כל התפילות בבית כנסת. חוץ מזה נכנסתי לחנות ספרים ובקשתי מהמוכר ספר על אמונה ובטחון. הוא נתן לי את 'שער הבטחון' של 'חובות הלבבות', וזה מחזיר אותי לאבא שבשמים".

(הבטחון היימי - 'בטחון יומי' בחמש דקות' יום רביעי פרשת ויקהל פקודי / מס' 121)

אפורים וחשופים. בשביל לגמור את הבניה אני זקוק ארבעים אלף שקלים, ואני אפילו לא התפללתי להשם שישלח לי אותם. במוצאי שבת, בזכות דבריו של ילדי הטהור, אמרתי לזוגתי: אנחנו מחליטים שאנחנו מאמינים ומתפללים להקב"ה שיתן לנו חדר נוסף. אלו לא היו מילים מן השפה ולחוץ, הן יצאו מתוך שכנוע פנימי עמוק, אמונה אמיתית ושלמה בכל פינות הלב.

ביום ראשון קיבלתי טלפון מהעירייה: "מחכה לך כאן שיק של 14,000 שקל". זהו סופו של סיפור ישן מלפני עשר שנים. גבו ממני אז 14,000 ש"ח שלא כדין, אולם כל השתדלויותי להציל את הכסף לא הועילו. כעת הם נזכרו להחזיר לי את החוב.

באותו יום ראשון בשעות אחר הצהריים מתקשר אלי בן משפחה שברוך ה' יש לו שפע, ואני מספר לו את הסיפור המעניין, איך קבלתי על עצמי להאמין שה' ישלח לי חדר, והנה הישועה כבר מתחילה להפציע. הוא שואל אותי: "כמה חסר לך?" אמרתי לו: "כמניין שם הוי"ה - 26 אלף שקל". הוא מיד אומר לי: "את שם הוי"ה אני משלים".

ככה קיבלתי משמייים 40,000 שקל.

לא עשיתי תנאי עם הקב"ה, לא קבעתי תאריך יעד, לא איכתי לשום סיפור שיצא מזה. רק בטחתי באלוקים בכל ליבי שהוא יעזור לי. והוא עזר.

(הבטחון היימי - יום שלישי פרשת ויקהל פקודי / מס' 120)

הגבאים לא טעו

בבית הכנסת שלנו ישנם שני ספרי תורה כשרים בלבד. השאר מצפים לישועה ובינתיים מסומנים כספרים פסולים. לשמחתנו, לפני זמן לא ארוך, באחד מימי הקורונה, החליט יהודי נדבן לתרום לבית הכנסת שלנו ספר תורה לעילוי נשמת אביו. הכנסת ספר התורה נערכה בשירה ובמחולות כמנהג ישראל. בשבת בבקר מתקיימים אצלנו שלושה מנינים. במנין הראשון והשלישי קוראים בספר תורה החדש. בשבת פרשת שקלים שהיתה גם שבת ראש חודש נזכרו הגבאים בליל שבת כי שכחו לגלול את הספרים לפני שבת. הרב פסק שאין לגלול בלילה בשביל הבוקר, וכך עשו זאת הגבאים בשבת בבוקר לפני הקריאה. באותה שבת הוצאו כל שלושת הספרים שבשימוש. האחד לקריאת פרשת השבוע, השני לקריאה של ראש חודש והשלישי לפרשת שקלים. את הספר החדש הועידו לקריאת פרשת החודש, וגללו אותו לפרשת פינחס המופיעה בחומש במדבר.

במנין השני, שבו מתפלל הנדבן, עלה לתורה יהודי שרצה לנצל את הסגולה של קריאת פרשת החודש לצורך רפואה, והוא בעינו החדה, שם לב שבאחת המילים האות 'ן' נראית כמו 'ך'. הראו זאת לרב, הרב אמר לקרוא לילד קטן שכבר למד אותיות. כששאלו את הילד איזו אות יש כאן, הוא ענה "כף סופית". הספר נפסל, וכמנהג ישראל הלבישו את ספר התורה במעיל, ואת האבנט חגרו מלמעלה, כאות וסימן שלא יקראו בו בטעות עד שיתוקן.

הפסילה של הספר כאבה מאד לנדבן. הוא היה בטוח שספרו כשר ומהודר, והנה פסלו לו אותו. אם היו קוראים בו פרשת שקלים כמתוכנן, לא היה מגיע אדם ורואה את האות 'ן' כ-'ך' בפרשת החודש. רק בגלל שהגבאים מיהרו לגלול את ספרי התורה כל כך סמוך לקריאתם הם טעו.

היהודי שעלה לתורה התעניין אצל התורם, ושאל אותו: "האם נתת את הספר תורה להגהה ממוחשבת?" "אמרו לי שהספר עבר הגהה כזאת", ענה הנדבן, "אבל לא נתנו לי דו"ח".

"אני חושב שכדאי לך לתת את הספר להגהה ממוחשבת. זה יעלה לך

לקראת חג הפסח - חג
האמונה, יוצא מכון שער
הבטחון במיזם חדש

מאירים

אתה קונה את זכות המשלוח ב-15 ₪
לחודש. ומקבל חינוך 20 עלונים לחלוקה
במעגל הקרוב אליך.

20 עלונים שיאירו ב- 20 משפחות, והם ימשיכו ויאירו
אצל מכריהם עד שנגיע לכל יהודי בכל מקום.

מרחיבים מעגלים

יש לך חבר בשוב מרוחק? בבית כנסת קטן?
בשכונה צדדית? ספר לו על כך.

הוא יספר לנו ששלחת אותו לפתיחת
מוקד חלוקה, ואתה תיכנס להגרלה על
מתנה ערכית ואיכותית.

אם בזכותך נפתחו חמישה מוקדים חדשים תקבל
את המתנה ללא הגרלה.

המתנה:

המתנה הכי משתלמת למי
שעוסק בהפצת אמונה היא
האמונה בעצמה! הזוכים יקבלו
ספר שמאגד את כל העלונים
שיצאו לאור בתשע"ט -
תש"פ. הסיפורים המרתקים,
השיעורים המחכימים,
החיזוקים מהחברים. הכל בכרך
אחד מהודר ומלא השראה.

מתנה שתשמח את כל המשפחה!

- 30 זוכים -

אתה עומד להיות זה שחייהם של
יהודים רבים ישתנו לטובה בזכותך.

להזמנת משלוח צור קשר

במספר 02-5866-075 שלוחה 4

כמה מאות שקלים,
אבל אם לעומת זה קיים
חשד רציני שהספר פסול,
זה כדאי".

הנדבן קיבל המלצה על מכון מהימן,
שילם 700 שקל, ויצא מזועזע. התברר
שהספר שלו פסול מעיקרו. מלבד חסרות
ויתרות רבות שנמצאו בספר, במקום "והאיש אשר
יעשה בזדון", היה כתוב "והיה האיש"...
עתה הבנו איזה חסד גדול עשה עמנו הבורא, שלא
המתינו עם הספר עד זמן קריאתה של פרשת פנחס,
בעוד כמה חדשים, וכך ניצלנו מכמה וכמה ברכות
לבטלה של העולים לתורה, ואיך מגלגלים זכות על
ידי זכאי, שיהודי ששילם על העליה של ראש חודש
מתוך אמונה שיזכה לישועה, זכה להביא את הספר
על תיקונו.

(יום שני פרשת כי תשא תשפ"א, צהרים, סיפור 3 / סיפור מס' 18240)

משפע מצות תפילין

אדם בן ארבעים חלה בקורונה והגיע עד שערי מוות.
מצבו היה מסוכן מאד. הוא סבל מסיבוכי הקורונה
בצורה נדירה, עד שפגעה בידו באופן אנוש. לפי
דעת הרופאים, גם לאחר שיקום מחוליו, הוא יישאר
נכה לכל חייו, כיון שיצטרכו לכרות את ידו, ח"ו.
לאותו יהודי יקר היה זוג תפילין שכבר זמן רב חשד
שהן פסולות, אבל בשגרת היומיום וטרדות הזמנים
הוא דחה את הבדיקה. לפני שחלה בקורונה זכה
לארס את בתו, אבל בחתונה הוא לא השתתף. באותו
זמן שכב בבית חולים ללא הכרה. החתן הצעיר שמע
אודות התפילין והחליט לקחת את הענין לידי. הוא
מסר את התפילין של חמיו לבדיקה, ואכן התברר כי
התפילין פסולות.

השתדלותו של החתן לא הסתיימה כאן. הוא יצר
קשר עם סופר ירא שמים והזמין אצלו תפילין
מהודרות. ביום שהזמנו התפילין החדשות התקבלה
הודעה שמצבו של האבא משתפר. מבית החולים
הודיעו גם כי נמצא טיפול ליד שנפגעה ולא יצטרכו
לכרות אותה. זהו טיפול ייחודי בשיטה מסוימת
שרופא פלוני בלבד יודע לבצע, אך בגלל מצבו
שהיה קודם לכן נואש לא ניסו בכלל את השיטה.
עתה, כשמצבו של החולה הוטב, הם מוכנים להביא
את הרופא שיציל את ידו.

הרופא הובא, ואתה היד שקיבלה עכשיו את
התפילין הכשרות, ניצלה בסייעתא דשמיא.
כאשר התפילין נקנו בפועל ועברו לרשותו של החם,
הוא הבריא לגמרי.

החתן הצעיר שקנה את המתנה היקרה לחמיו התחייב
גם לשלם עליה. רק עתה הוא הקים את ביתו, ומנין
לו סכום גדול כזה? ביום שבו היה עליו לשלם לסופר
הודיעה לו חמותו כי מארצות הברית הפציע דוד
שחפץ להעניק לזוג הצעיר מתנה לרגל נישואיהם.
הסכום ששלח היה בדיוק כמחיר התפילין! וארשתך
לי באמונה.

(ערב שבת פרשת שמות תשפ"א, סיפור 7 / מס' סיפור 17334)

שאלה פרטית

שאלות ותשובות באמונה, בטחון והשגחה פרטית

שאלה מספר 16

הקב"ה מתאוה לתפלה

הרב שלמה שמעון רוטמן מביית שמש, הרב יעקב עקיבא רבינוביץ מביית שמש: אמרו חז"ל (פנמות סד). "אמר רבי יצחק: מפני מה היו אבותינו עוקרים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים". חז"ל מכאן שהתפילה היא התכלית והקבי"ה רוצה לשמוע תפילה על כן הוא מגלגל מאורעות לאדם בכדי שיתפלל. **הרב חיים רובינא מביית שמש, הרב בן ציון גדול מחיפה:** הנהגת העולם הוא שהקב"ה משפיע רובו אך אחרי שהתפללו על כך. וראה ברש"י על התורה (בראשית ב, ד): משה רבנו היה ערל שפתיים, ומבואר שלא נתרפא משום שלא התפלל על כך. חז"ן שתפקידו להתפלל על כל צרה שלא תבוא.

הרב רמי בוגול מאלנה: עצם החסרון מגיע מאתו יתברך כדי שנתפלל. מצוות התפילה היא לקחת חסרון מורגש ולהפוך אותו לתפילה. לאחר התפילה מגיע החובה השניה: לידע שהכל לטובה ואין מקום לדאגה ולפחד, רק לרצות את רצון ד'. **הרב מני דחיי מרמת גן מביית ביה רעיון עמוק:** תחושת הרעב מטרחה בכדי שבאכל. כל בר דעת מבין שאין באכילה שינוי רצון הבורא. כן הדבר בעת צרה. 'תחושת הצרה' באה בכדי שנתפלל. **הרב אברהם מושקוביץ מירושלים מסכם בדברים פשוטים:** תפקידו להתפלל מבלי להיכנס לחשבונות.

הטוב הנגלה

הרב איסר זלמן לודמיי מאשדוד, הרב דב בעריש שניאורסון מאלנה, הרב נחמן גולדברג מירושלים, הרב מרדכי הכהן מלאכי מביית ילית: אנו מתפללים שנוכח לראות בעיני בשר את הטוב הנראה והנגלה, ובטוחים שנוכח לו. ה' כתב סופר אומר על הפסוק "זובח תודה יכבדני" - נאמר בלשון כפול, לומר לך שצריך להביא שתי קרבנות תודה, האחד על הישועה והשני על הצרה, שגם היא לטובה. ואז "אראנו בישע אלקים" - נוכח לראות שגם מידת הדין היתה לטובה.

הרב מרדכי שיינבער מביית ילית מביית סימוכין לך מספר התיא: בתנאי (פרק כ"ו) מתואר הטוב הזה כטוב מעלמא דאתכסיא ועיין שם. והתפילה במצב כזה צריכה להיות שהטוב ישפיע עליו בטוב "הינראה והנגלה", שבוכה לראות את הטוב בעיני בשר.

להתקרב אל השם

הרב ישראל הכהן גרוס מירושלים: ברמב"ם בריש הלכות תענית מובא: מצות עשה מן התורה ליעוק ולהרע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור. ובהמשך שם: ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים. ומסיים: אבל אם לא יעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוספי הצרה צרות אחרות, ע"כ. הרי לנו שחלק מן הטוב שנתן לנו ה' יתברך בעת צרה ומצוקה, הוא לעוררנו לתשובה ולעוקה אליו יתברך שישוענו מצרתנו.

ההולכים בדרך האמונה וביטחון מושרש אצלם יל דעביד רחמנא לטב עביד. לפי זה צריך להבין על מה שמתפללים אל השם יתברך בעת מצוקה. הרי הדבר הוא טוב עבורו, ואין אפשר לבקש שיהיה ההפך מהטוב?

א. ג. פ. - מושב חזון יחזקאל

הרב יאיר חיים ריבני מביית שמש, הרב יהודה גבירצמן מביית שמש, הרב מאיר כהן מאופקים, הרב דוד לייפער מירושלים: תפילה היא מלשון חיבור. זאת המטרה של התפילה - להיות מחובר ותלוי בהשם יתברך. מעתה מובן אשר פעמים באה עלינו צרה מאת ה' כדי להביא אותנו להתחבר לה'. משל למה הדבר דומה, לאב שרוצה שבנו התינוק יפנה אליו, לוקח אחד מחפציו ואז בנו מבקש זאת ממנו.

הרב מנדל שטראוס מביית ברק בפלא: מרן החתם סופר זצוק"ל הקשה בעת סעודת הודיה: הרי הקב"ה הוא הביא את הצרה והוא הביא את הישועה. מה טעם יש להודות על כך? למה הדבר דומה, למי שהכה את חברו ואחר כך ריפאהו, האם יש טעם להודות לאותו אדם? אלא, מכאן מוכח שמטרת הצרה היא שנתפלל ונתקרב אל השם, וכאשר הצרה מתבטלת אות היא שהתקרבו להשם.

הרב חיים אהרונביץ מביית ברק: הדברים מפורשים בספר חובת הלבבות. בשער חשבון הנפש מובאת תפילה של אחד מהצדיקים. וכך התפלל אותו צדיק: "ואתה יודע תקנתי ואופני הנהגתי ולא הודעתני בצרכי להעיר אותך עליהם, אלא שארגיש בגודל חסרוני אליך ובטחוני בך".

לתקן הכלים לקבלת השפע

הרב ישראל חשין ירושלים: בספר השתפכות הנפש אות ק' מובאת שאלה זו. ומתרחץ שאכן כן, בטרם שאדם מתפלל כל חסרונותיו וייסורים הבאים עליו אפילו שהם לטובה עבורו, אין לו כלים וצינורות לקבלת הטוב. אך הצרות מביאות אותו להתפלל, ואחרי שהתפלל, הרי הוא מתקן הכלים ויכול לקבל הטוב.

הרב אליעזר חוסיא גודלובסקי מירושלים: מובא בספר כוכבי אור (ברסלב) שהתפילה פודה את צרתו והופכת שהיא תהיה לטובה. **הרב יוסף רוגיי מירושלים:** לפעמים הטובה שבצרה היא משום שהוא חלף צרה גרועה יותר. כמו שהיה אצל רבי עקיבא שכבה לו הנר ונטרפו לו התרנגול והחמור בכדי שיינצל מידי השודדים, ועל זה אנו מתפללים שניוושע הן מצרה "הטובה" והן מצרה הגרועה יותר.

הרב דוד ישראל מביית שמש: למעשה צריך לסגל גמישות ולפעול במקביל בשני המישורים - גם להתפלל להעביר את רוע הגזירה וגם להאמין שהכל לטובה ולקבל את הצרה בשמחה. אמנם הדבר לא נתפס שכלנו, אך כן מצוינו בהנהגתם של גדולי עולם.

שאלה לגיליון 64

ברצוני ללבן הענין של "אמונה ובטחון" האם דבר אחד הוא. וביתר פירוט - מי שיש לו בטחון האם מוכרח שיש לו אמונה, ומי שיש לו אמונה האם מוכרח שיש לו בטחון, או שיכול להיות בעל אמונה ולא בעל בטחון ולהיפך.

ה. ש. בית שמש

מסירת שאלות ותשובות: בקו השגחה פרטית 02-3011-300 שולחן 3 < 5 (לאחר בחירת השפה) | [מנו הקולטה מוגבל ל- 3 דקות] | במייל 023011300@gmail.com (מוגבל ל- 40 מילים) תשובות יתקבלו רק עם שם מלא ושם עיר עד יום ראשון פרשת שמיי. שם השואל יכתב בראשי תיבות ושם עיר.

השפעה פרטית

כל השנים סבלתי בערב פסח מלחצים נוראים. גם מההוצאות הכספיות הגדולות וגם מהבלגן של הקינות. הילדים בבית שאלו, למה מגיע להם עונש על שיצאו ממצרים...

מצד התקבלים

היום באמת יצאו ממצרים. לא האמנתי שזכה שיני יכיל להתרחש בבית שלי. מאז שונכסתי לכלול העולמי של אמונה ובטחון יקו השגחה פרטית, הבית השתנה כליל, הכל ברוגע ושלווה ושמחה, וימים של ערב פסח הפכו להיות ימים הכי נעימים בשנה. החפץ בעילום שם

הסתבכתי עם המשכנתא, ולא ראיתי מוצא מהסכך. הבטחתי שאם איוושע אתרם עלונים ל 40 בתי כנסיות, ויבחרו ה' הבעיה נפתרה באופן מיידי.

א.א. ירושלים

קח גם אתה שותפות קבע בהצפת האמונה בעולם

ותזכה להבטחת הווה למזכי הרבים: בניים ובני בניים יראים ושלמים

התקשר עכשיו לקו השותפות 02.6313.742

העברה לבנק | משלוח בדואר | בעמדות נדרים | לאומי סניף 902 | ת.ד. 5475 | פולס על שם חשבון 57390056 | ירושלים | 'שער הבטחון'

הנצחה פרטית

הסכם ישוער זבולון

בחי' אלף מאימים לחודש כבולל העולמי השגחה פרטית

על ידי ולזכות עיני ישראל בן טרז אסתר וחוג איריס בת סוליקה ויוצ"ח שייח

לזכר הרחיק רבי זלמה בן יוסא זצוק"ל הי"ד מקורין והרחיק רבי יעשיה ב"ר משה זצוק"ל מקערסטר

ולע"נ הילדה מריעה חנה הי"ד בת יבלחטי"א הרב יעקב

ולזכות עובדי מרים פיננסיים

50 שנה לפטירתה

לטובת נשמת

מרת עסקא טייבא שחור ע"ה בת הרב יוסף דוד יהודה זצ"ל עלתה לזמור כ"ו ניסן תשל"א

שזכתה על ידי שתיקחה בשעת נסיון שנתגלגל יצא לאור עולם יקו השגחה פרטית בחודש אייר תשע"ח

המנוחה ע"ה לא השאירה אחריה זשי"ק, נא לתת חסד של אמת לטובת נשמתה מנוחתה כבוד ליד אמה של מרן החזן איש זצוק"ל בור היתיים ניתן לשמח את הסיפור המסתל שיעור אלפי אנשים בכל רחבי העולם, בשלוחה 4/4 לאחר בחירת השפה

עלוניים ל- 40 בתי כנסת

לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

לעילוי נשמת מרת גוהר חנה בת שרה ע"ה עלתה לזמור כ"ט אדר תש"ע

בעילום שם לקניית דירה בקלות בלי שטרות

בעילום שם להודות לבורא על עולמים על חסדו הגדולים שעשה עמדי

לרפואת רינה אהובה בת פנינה ולפרנסה טובה לתורם

לרפואת הדסה בת מזל

לזכות ש.ב. בן 7.ל. לשידוך טוב בקרוב ולהצלחת התורם בכל ענייני

לזכות התורם בעילום שם - שישלח לו השם יתברך רכב חדש ונוח וחסכוני בלי שום חובות

דיווג הגון לש. בת תמר

העלון יוצא לאור בשפות עברית, אידיש ואנגלית

לקבלת העלון במייל 023011300@gmail.com

נקודה מתוך שיעורו המופלא של

הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א מלייקווד

אני אומר לכם כבעל ניסיון: העקשן מצליח

בספר שומרי אמונים מובא בזה ענין פלא. ידוע שישורים מכפרים, אך יתכן שיבוא אדם לבית דין של מעלה ואפילו שהיה בעל ישורים גדולים לא ינצל מדינה של גיהנום, וכל זאת משום שלא אמר בפיו "חביבים עלי ישורים". הוא לא קיבל את היסורים באהבה ולא שמח בהם. חז"ן מכאן כמה נחוצה קבלת היסורים באהבה.

הגאון רבי זונדל מסלאנט זצוק"ל אמר: "כל עכבה לטובה" - כל עיכוב הוא טובה עבור האדם. מי אדם יוצא לדרך. אוטובוס מתאחר, יש פקק, יש תור - זה עכבה לטובה. ישורים אלו צריך לקבל בשמחה ולהודות לה' על כך. וכפי שאמרנו, השמחה ביסורים מביאה השפעות טובות.

ההתחזקות בבטחון גופיה מבלי שנראה ישועות היא דבר נפלא כשלעצמה. הרב מבריסק רבי ועלוול היה אומר: עצם מידת הבטחון הוא מאוד אפילו אם לא יגיעו בה לאן שרוצים. הסבא מנובהרדוק היה אומר: עצם הדבר להיות עסוק בבטחון הוא כבר כדאי וכדאי. שמוכין לכך אפשר למצוא בדברי הרמב"ם (בהלכות מזוזה): יידע שאין שום דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם, ע"כ. בעולם הבא לא מביאים לא את האשה ולא את הילדים לא הכסף ולא הזהב. מה מביאים לשם? הקרבה לבורא עולם זה כל מה שנשאר לעולם הבא. ולזה מגיעים מלימוד ענין הבטחון.

שיעורי הרח"צ ר' יהודה מנדל שליט"א נמסרים מידי שבוע בעברית, אידיש ואנגלית בשלוחה 2 < 2 (לאחר בחירת השפה)

הכלית העלון הוא, לקרב את האדם לבורא עולם. חלילה שהוא ולשמוע קריאת התורה.

גליון

374

פרשת צו-עלבת הגדול-פסוק תשפ"א

הקושי לצאת מהבית? אבל הענין הוא, שמכיוון שזו השבת האחרונה של הכלה בבית, אז המנהג שלנו היה לעשות כמין שבת פרידה מהכלה ומזמינים את כל האחים הנשואים ואת כל בני המשפחה בכדי לעשות קידוש, לחיים ועוגות - ובדיקן בשבת זו הוא מבקש ממני לעזוב את הדירה. אבל מצד שני יש כאן מצות גדולה לעזור לשכן. בקיצור הוא הכניס אותנו לדילמה גדולה. אמרתי לו שאתייעץ עם בני משפחתי ואחזיר לו תשובה.

"אמרתי לילדיי שיש לשכן שבת שבע ברכות והוא צריך את הדירה. הם הסתכלו עליי כמו שנפלתי מהירח, אמנם הם לא אמרו כלום כי הם כבדו, אך פרצופיהם אמרו את הכל. אמרתי להם, שיש לי טיעון אחד ואם הוא לא יתקבל אני אענה לשכן תשובה שלילית, וכך אמרתי להם: 'אילו זה היה קורה לנו, שהייתה לנו שבת שבע ברכות ולשכן היתה שבת אופרוף, האם הייתה לנו אפשרות לחשוב יותר על האופציה הזו, שנמצא מקום אחר עם יותר הנאה לקראת הפרידה מהכלה ועל הדרך להרוויח זכויות קודם החתונה?'.

"זה כבר היה נשמע אחרת לגמרי. אבל עדיין חיכיתי לתגובה שלהם, ואז בתי הכלה אומרת לי שהמשפט האחרון שכנע אותה ואכן עדיף לאסוף זכויות קודם לחתונה ולתת לשכנים את הבית. במאמר המוסגר יש לציין שאנו מחבורת 'אשרי יושבי ביתך' שכולם באים אלינו, אבל אנחנו לא יוצאים כלל מהבית... בקיצור, לבסוף מצאנו בית גדול ביישוב אחר, נסענו לשם ובאמת היתה זו שבת מדהימה עם כל החברים והמשפחה, והכל בא על מקומו בשלום, לכאורה.

"הסיפור, מתחיל רק כאן... במוצאי שבת של אותה שבת המדוברת אנו יושבים ומתעסקים בהכנות לחתונה, ואל תשכחו שזו כלה ולא חתן... היינו ערים עד שעה מאוחרת בלילה עד שנרדמנו מעייפות ונכנסנו לישון. באזור השעה שתיים אני שומע צלצול טלפון, לא התייחסתי לזה כי חשבתי שזו טעות. בשעה שתיים וחצי שוב פעם שמעתי צלצול, וקמתי לענות, קודם שהגעתי לטלפון כבר הצלצול הסתיים לו. כשהרמתי את הטלפון אני רואה 10 שיחות שלא נענו, דפדפתי במספרי הטלפון השונים שהיו שם כשאני שואל את עצמי 'מי מחפש אותי בשעת לילה שכזו'. ואז אני מסתכל על המספרים ונעשה לי שחור בעיניים... שני טלפונים מראש המועצה ועוד שני טלפונים משני חברי מועצה, ועוד שני מספרים עם רצף מספרים מיוחד שיש רק

הוא העוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזִיז כָּל הַלְיָלָה (ה' ב')

האות מ"ם שבמילה 'מוקדה' נכתבת קטנה יותר בס"ת עפ"י המסורת, ומאידך גיסא התי"ו שבמילה 'תמים' בפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' נכתבת עפ"י המסורת באות גדולה, מדוע?

אומר הרבי מקוצק זצ"ל, שדבר זה בא ללמדנו פרק בהנהגה, לאמור: את ההתלהבות של האדם בעבודת בוראו צריך הוא להסתיר מאחרים, ולהראות ממנה רק מעט מזער, וזה נרמז במ"ם שב'מוקדה' שמרמז על האש הפנימית, ומאידך בעיני תמימות ואמונה עליו להרבות בהם עד שיפרצו חוצה, ויהיה מכריז כלפי חוץ בתי"ו רבתי 'כי ה' הוא האלוקים'.

במהלך תקופת מגיפת ה'קורונה' סופרו הרבה סיפורי השגחה מדהימים המכריזים קבל עם ש'השם הוא האלוקים', לפנינו אחד הסיפורים המיוחדים שארע לפני כשנה, ממש בתחילת תקופה זו.

מספר בעל המעשה: "אנחנו גרים ביישוב חרדי קטן שכולם בו מכירים את כולם. באופן ספציפי אנחנו נחשבים ביישוב ל'בית פתוח' לרווחה, שזה אומר שהשכנים יכולים לבוא אצלנו בכל שעות היממה ולא רק בשביל לבקש לחם או חלב אלא גם לשבת ולדבר. כמו"כ בכל ליל שבת הנשים יושבות בביתנו ומדברות עד שהבעלים מגיעים מבתי הכנסת, ובאמת אנחנו משתדלים לעזור לכולם בכל מה שצריך.

"ערב שבת פרשת זכור, דופק שכן שגר דלת לידי, ומספר לי שהוא עושה שבת שבע ברכות לאחיו וסדרו דירות לכל משפחה ומשפחה אך הוא לא חישב נכון את כמות האורחים והתברר לו כעת שאין להורים שלו דירה, וקשה להם ללכת ממקום למקום כי הם מבוגרים, וביקש ממני שאסע לשבת למקום אחר ואף ישלם לי ע"ז כסף, בכדי שהוריו יהיו בשבת בדירת. כפי שהקדמתי, אנחנו נעשה הכל בשביל אחרים וזה היה קל בעבורי, אבל הבעיה היא שגם לי היה שבת אופרוף כי ביום חמישי של אותו שבוע עמדתי לחתן את בתי, וא"כ שבת זכור היתה שבת אופרוף לחתן שלי. אמנם אצלנו מקובל שהמשפחה של הכלה לא נוהגת ללכת לשבת אופרוף אלא להישאר בבית ואם כן לכאורה מה

לנבחר ציבור מקושרים... ומה שהחריד אותי יותר מהכל זה... שני טלפונים מהמחותן שלי... וזה לא רק נורה אדומה אלא צופר גדול המבשר רעות... צעקתי בקול: "אוי א'ברוך... מה קורה כאן?!"

אשתי התעוררה מהצעקות ושאלה אותי: "מה קרה?"

"לא יודע", עניתי לה, "אך אני יודע שכולם מחפשים אותי ואיני יודע למה".

"כל בני הבית קמו והסתכלו עליי ועל אשתי, היינו נראים חיוורים כסיד וקפואים על מקומנו. הם שאלו אותנו מה קרה אך לא היה מקום לשקר וסיפרנו להם על החיובים המוזרים של ראש המועצה וחברי המועצה וגם המחותר. הכלה החלה לזעוק, לכולנו היה ברור שקרה משהו.

"אני אתקשר", אמרתי. אך הבנות מיד עצרו אותי. למרות הכל החלטתי להתקשר למחותן שלי ואמרתי לו ישר: "אל תסובב אותי ואל תערבב אותי תגיד לי ישר מה קרה, מה הסיפור?". הוא אומר לי: "תירגע, הכל בסדר". אמרתי לו: "אני לא אירגע, ואני לא אהיה בסדר עד שתגיד לי במה מדובר".

"ואז הוא אומר לי: "הבנתי שאתה צריך להיכנס לבידוד בעקבות חולה קורונה שהתגלה אצלכם ביישוב".

"ברוך השם", אמרתי, "כבר נלחצתי חשבתי כבר איזה אסון קרה". ואז הוא המשיך: "שזה אומר שאתה ואשתך לא יכולים לבוא לחתונה...". על זה לא חשבתי, ואמרתי לו שזו באמת בעיה ונראה מה לעשות.

הוא אומר לי: "זה בסדר, כבר שאלנו רב והוא התיר לנו לדחות את החתונה בשבועיים ואז תוכלו להשתתף".

אמרתי לו: "בשום פנים ואופן, אין מנהגנו לדחות חתונות, החתונה תתקיים כרגיל בלי ההשתתפות שלי ושל רעייתי".

ואז החתן תופס את הטלפון ואומר לי, שזה לא מעניין אותנו וכי אם אני ורעייתי לא נגיע לחתונה גם הוא לא יגיע לחתונה... ויגמר הסיפור.

אומר את האמת, שהאכפתיות הזאת היא שגרמה לי לחשוב מעט אחרת, שהכבוד הגדול שהחתן נתן לי שהוא לא יבוא לחתונה בלי ההשתתפות שלי, פשוט ריגש אותי עד דמעות, בכיתי בכי של התרגשות...

התקשרתי לחבר המועצה ורציתי שיסביר לי מה צריך לעשות ומה הם הפרטים. הוא אומר לי שהוא חיפש אותנו כי אנחנו צריכים להיכנס לבידוד. אמרתי לו שאני יודע על כך, אבל אז הוא התחיל לתחקר אותי.

"זה לגבי הבית כנסת", הוא אומר. אני חייב לספר לכם משהו על הבית הכנסת שלנו בישוב. שמו הוא 'בית כנסת חסידים-הכנסת אורחים', על שם שכל המגזרים מכל

הסוגים באים להתפלל שם, וכך גם אורחים לא צפויים מוצאים את מקומם בבית הכנסת.

"זכעת אמשיך את דברי החבר מועצה: באותה שבת התארח בישוב חולה קורונה מספר 29 כונן מד"א שהתפלל בבית הכנסת הזה, והוא אותו אחד שהדביק גם חצי מטלז סטון... וכיוון שהייתי כמין גבאי שם, הם חשבו שאני קבלתי אותו ולחצתי את ידו ולכן אני צריך להתרחק מהכלה וכן להיכנס - אני ואשתי - לבידוד... ולא רק זה, הם בקשו לדעת פרטים על כל האורחים ששהו בבית הכנסת באותו זמן.

"עצור כאן", אמרתי לו, "קרה לנו נס, השבת, תתפלא לשמוע, אני לא הייתי בבית הכנסת כי מסרתי את הדירה שלי ברגע האחרון לשכן...".

"ושבו ישבנו ובכינו כולם, והפעם בכי של הודאה והתרגשות לבורא עולם, ועל כך שקבלנו תגמול על המעשה האמיץ שעשינו..."

"החתונה התקיימה ביום חמישי, בדיוק ביום האחרון שהיה מותר להתחתן עד מאה איש, והיא הייתה שמחה מאוד. תחשבו, אם היינו צריכים לדחות את החתונה בשבועיים היינו צריכים לעבור לעשות לחתונה בבית, על אף שהיא גם הייתה שמחה, אבל זה כבר לא היה אותו דבר...".

[מתוך 'אספרה']

אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזַבְּחַ לֹא תִכְבֶּה (ו'ו)

כל מים רעים שבעולם לא יוכלו לכבות את אש האהבה,
אלא תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (השל"ה הק' פר' צו ח)

בליבו של כל יהודי בוערת אש, אש האהבה לבורא יתברך. אש זו הינה 'אש תמיד', שאינה נכבית לעולם. פעמים שהיא עמומה, אבל תמיד גחליה לוחשות, ומצפה היא שִׁלְבוּ אותה, או אז תפרוץ החוצה ותחמם את האדם והעולם.

* * *

הגר"ש יפרח, ראש ישיבת 'שערי תשובה וחיים', מביא בספרו 'מנחת שלום' שאחד מבניו של הגר"ח גריינימן זצ"ל סיפר לו, שבהיותו פעם בתפילת שחרית בבית הכנסת 'הליגמן', ניגש אליו לאחר התפילה יהודי שהגיע לגבורות, ושאל אותו האם הוא בנו של הגר"ח גריינימן. כשהשיב לו בחיוב, אמר לו הקשיש שהוא רוצה לספר לו מעשה הנוגע במקצת לאביו זצ"ל. וכך היה המעשה: "שם המשפחה שלי הוא היינמן", אמר האיש, "אבי המנוח ייסד תלמוד תורה בחיפה. בהגיעי לגיל בר-מצוה נסע אבא לבני ברק כדי להזמין את מרן ה'חזון איש' זצ"ל לסעודת המצוה שנערכה לכבודי. כדי לחזק את ידי אבי שהקים ת"ת בעיר חיפה, שתושביה היו רחוקים בזמנו משמירת מצוות, הסכים

"שמעתי מחתני שליט"א" - אמר ר' שלום שבדרון זצ"ל - "שני סיפורים אודות 'גילוי אליהו' שהיה לרבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל". עוד בליטא ידעו מקורביו של הרב מפונביז' זצ"ל כי יש באמתתו עדות על 'גילוי אליהו' שהיה לחפץ חיים, אך הוא התחמק מלספר את פרטי המעשה. הוא היה דוחה את השואלים - "פעם אחרת אספר" - אמר.

באחרית ימיו בישיבת פונביז' כאשר עמדו סביבו קבוצת אברכים והוא דיבר באוזניהם אודות גדלותו של ה'חפץ חיים' והפליג בדיבור מענין לענין, עד שלפתע הגיע לנושא של גילוי אליהו וכה אמר: "התייצבתי בתור להיכנס לרבינו ה'חפץ חיים', עמדתי סמוך ליד הדלת, והנה תורי הגיע. אלא שלפתע הבחנתי באדם שפתח את דלת חדרו של החפץ חיים ונכנס. האיש שהיה שם כמחצית השעה. הממתנים בתור התרעמו עלי מדוע אינני נכנס?, אמרתי להם כי פלוני שוהה בחדר זמן רב ואינו יוצא.

משיצא פסעתי פנימה ל'חפץ חיים'. כשנכנסתי שאל אותי ה'חפץ חיים': "ראית את האיש?" השבתי לו: "כן". אמר ה'חפץ חיים': "אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום...". הרב מפונביז' לא גילה האם נתן לו שלום...

עובדה נוספת על גילוי אליהו: בצעירותו של ה'חפץ חיים' נהג לבקר לפעמים בעיירות קטנות בפולניה במטרה לאסוף ביחד את צעירי הבחורים לייסד להם ישיבה וללמדם תורה. כאשר הישיבה התבססה היה משתמט ומניח את ההצלחה לרב העיירה שיעשה הוא חיל בהעמדת תלמידים.

רבי זליג פריבלסקי היה תלמיד באחד מהישיבות הללו והוא סיפר כך: "פעם בשעה שישבנו ולמדנו עם ה'חפץ חיים' נכנס לבית המדרש אדם עם קלסטר פנים משונה במקצת. ה'חפץ חיים' ניגש אליו ושניהם עמדו על יד הבימה ושוחחו ארוכות. היו בחורים שכאשר ראו כי ה'חפץ חיים' מאריך איתו בשיחה הבינו שהוא תלמיד חכם והחליטו לתת לו יד לשלום, אך היו תלמידים שנשארו לשבת במקומותיהם והמתינו בסבלנות. והיו גם בחורים שעמדו ולגלגו על צורתו החיצונית של האיש ועל מלבושו.

לאחר שהשניים נפרדו והאיש הלך לדרוכו, שיבח ה'חפץ חיים' את הבחורים שנתנו לו שלום ודיבר בגנותם של אלו שלגלגו, עד כדי כך שהתבטא עליהם שבוודאי לא יצליחו בתלמודם... השתמע אז מדבריו כי הנותנים שלום זכו ל"אשרי מי שנתן לו שלום...". [מתוך 'להגיד']

חג הפסח

"וַיְהִי שָׁם לַלַּיְלָה הַזֶּה, מִלְּמַד שְׂדֵהוּ יִשְׂרָאֵל
מִצִּיּוֹנִים שָׁם (הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח)

החזו"א להגיע לאירוע. בתקופה ההיא נחשבה נסיעה כזו לטרחה רבה, עד שאפילו נהגי מוניות סירבו לבצעה, למרות התשלום הגבוה שקיבלו על הנסיעה. אבא ז"ל נערך להשיג נהג-מונית שייאות לבצע את הנסיעה ולהביא את החזו"א לחיפה. לאחר מאמצים איתר נהג בשם 'בריק' שהסכים לנסוע מחיפה לבני ברק הלך ושוב. אבל כיון שהנהג הוא לא היה אדם דתי, התנה עמו אבי שלא יגיע במכנסיים קצרים, ושיחבוש כיפה על ראשו. הוא אף הוסיף ואמר לו: "אם אין לך בגדים מתאימים, אני אקנה לך בגדים מכובדים וכיפה...". הנהג אכן הופיע לנסיעה בצורה מכובדת, וכשהגיע לבית החזו"א בבני ברק, היו שם, מלבד החזו"א, גם הגר"ח גריינימן שהצטרף עמו לנסיעה, וגם הגר"ז רוטברג זצ"ל [ראש ישיבת 'בית מאיר'] שהוצרך אף הוא לנסוע לחיפה מסיבותיו - הוא.

הנהג מר בריק עשה מלאכתו נאמנה, והסיע את החזו"א ומלוויו מב"ב לחיפה וחזרה. אך ראה זה פלא, הוא לא הגיע אל אבי כדי לדרוש את התשלום שעליו סוכם. אבי התקשר אליו ושאל: "מדוע אינך בא לקבל את הכסף?...". אך מר בריק משיב לו: "על נסיעה כזו אינני מוכן לקחת כסף...". כשאבי שאל אותו למה הוא מתכוון, אמר הנהג: "די לי שזכיתי להסיע אדם גדול כזה, אינני מוכן לקחת תמורה על כך!".

"אבא לא הירפה ממנו", סיפר הקשיש, "ואמר לו שהוא מצידו מחויב לשלם את החוב עד הפרטה האחרונה. אבל הנהג התעקש וסירב לקבל. ברם, גם אבא התעקש. הרהר הנהג כמה דקות. ולבסוף אמר כך: 'במשך כל הנסיעה שמעתי שהנוסעים הנכבדים מדברים אך ורק בדברי תורה, ולא העלו בשיחתם שום דבר מענייני העולם הזה. הבנתי מכך שהתורה היא דבר חשוב. ולכן אם ברצונך לשלם לי, תלמד איתי פעם בשבוע, מחצית השעה, והיה זה שכרי'.

אבא הסכים לכך בשמחה רבה, הם קבעו ללמוד מדי שבוע, וכמובן שהיה זה ללא תשלום. הנהג נהנה מאוד מהלימוד, ולאחר זמן ביקש מאבי שיוסיף לו עוד מחצית השעה. כמובן שאבא הסכים גם לכך. מר בריק החל להתקרב לתורה ולמצוות. עשה צעדים ראשונים בשמירת כשרות ושבת, עד שנעשה בעל תשובה גמור!. ממשיך הקשיש ומספר: "יכול אני להעיד שכל בניו ונכדיו של הנהג הוא יצאו בני תורה יראים ושלמים, הנזהרים בקלה כבחמורה!. וכל זה אירע כתוצאה ממפגש חד-פעמי שהיה לו עם החזו"א והגר"ח גריינימן... [מתוך 'קול ברמה']

הפטרת שבת-הגדול

הַיְהִי אֲנֹכִי שׂוֹכֵחַ לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא
לְפָנָי בּוֹא יוֹם ה'... (מלאכי ג, כג-כד)

העם היהודי במצרים לא שינה את מראהו החיצוני ומלבושיו, הוא לא התמזג בעם המצרי אלא היה מיוחד ומצוין לעצמו, ומכוח זה נשמרו ולא נטמאו בטומאת מצרים וזכו להיגאל.

* * *

ר' משה וולפסון הי"ו, בן למשפחת וולפסון הנודעת בנדיבותה לעולם התורה, יצא עם קבוצת משקיעים מארה"ב לסינגפור, מדינה קטנה במזרח הרחוק, במטרה לבדוק ולממש עסקת ענק.

עוד לפני יציאתם, הוכנו חברי המשלחת ע"י איש תיאום מיוחד, על מנת שלא להיתפס בסינגפור כפורעי חוק. וכל זאת מדוע? משום שפושע בסינגפור הוא לא רק מי ששוודד או רוצח, אלא גם מי שמשליך נייר ברחוב. העונש על השלכת נייר ברחוב בפעם הראשונה הינו קנס על סך 1000 דולר סינגפורי [כאלפיים ושמונה מאות ש"ח]! ואם חלילה יעז שוב לחזור על מעשיו, יוטל עליו לעבוד כמנקה רחובות במשך שלושה חודשים ללא תמורה.

מיום הנחיתה במדינה, השתתפו חברי הקבוצה, שבראשם עמד ר' משה וולפסון, באין ספור פגישות ודיונים שהתקיימו מרתונית מהבוקר ועד הלילה. בכל יום שחלף הלכה העסקה ונרקמה לפרטי פרטיה.

לקראת היום האחרון, נותר רק לסגור קצוות, ולהיערך לפגישת הסיכום עם המיליונר הגדול ביותר של סינגפור. מדובר היה בפגישה מכרעת, שהיתה עלולה, חלילה, להפיל את העסקה באחת. לפני קיומה, הכינו את חברי המשלחת האמריקניים אודות כללי הטקס המחוייבים. בסינגפור, כמו ברוב מדינות המזרח הרחוק, טבועה תרבות עמוקה של טקסים שונים עליהם אסור לדלג, גם כאשר העמית שמולך הוא אמריקני חופשי.

בקומת הכניסה, סמוך לשורת המעליות, פגשו חברי המשלחת את אחד המתאמים המקומיים. הוא ניגש לר' משה וולפסון וביקש ממנו באדיבות - אך בטון שאינו משתמע לשני פנים - להסיר את הכיפה,

"פריט הלבוש הזה", הבהיר המתווך, "עלול להתפרש בצורה לא נכונה; אני לא מבקש ממך לזרוק את הכיפה, רק תשמור עליה בכיס".

"אני נשאר עם הכיפה", קבע ר' משה, "ובעזרת ה' יהיה בסדר".

המתווך נלחץ: "רחמים! רחמים! ההתעקשות שלך עלולה להוריד לטמיון את כל העסקה", ניסה להתחנן על כבודו [ובעיקר על הפסד כסף], "אבקש מכבודו להסיר את הכיפה מראשו, אנחנו מדברים על עסקה גדולה ביותר, למה לתת לדברים קטנים לקלקל אותה?!"

ר' משה הבהיר שוב בקול צלול ובאופן חד משמעי: "את הכיפה איני מסיר!". פני האנשים שנדחסו למעלית היו חמוצות, אך זו כבר היתה מציאות שלא ניתנת לשינוי.

הקומה בה עצרה המעלית, כולה פאר והדר. כל איש עסקים שנכנס למתחם המיועד, זכה לקבלת פנים חמה מדייל שניצב בפתח וידע לנקוב בשמו. משם הפנו אותם לאולם הפגישות המפואר, בו היתה אמורה להתקיים הפגישה המכרעת. כמאה איש התקבצו סביב שולחן ארוך. הושיבו אותם בסדר מתוכנן, שיצר ביניהם סוג של קבוצות דיון.

בראש השולחן, ניצב כיסא מלכותי השווה עשרות אלפי דולרים, שהוכן עבור המיליונר 'המהולל', שתיכף ייכנס לאולם. הם ציפו בדריכות לכניסתו של האיש, לצורך סגירת עסקת הענק.

בינתיים הפגישה החלה, הצוותים דנו בפרטים הסופיים, ולפתע הושלך הס באולם. כולם התרוממו באחת ביראת כבוד, המיליונר הסינגפורי נכנס פנימה בכל הודו והדרו. הוא התיישב וסימן בידו להמשיך בשיחות.

חלפו כמה דקות, ולפתע המיליונר מרים את ידו ושקט השתרר באולם. הוא פונה לר' משה וולפסון, ולהפתעתו המרובה מבקש ממנו: "תיקח שתיה ותעשה ברכה!".

ר' משה וולפסון היה אחוז תדהמה מהבקשה המפתיעה. הוא מזג לעצמו מים, וברך בכוונה ובקול: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו". המיליונר לא נותר חייב וענה בקול: "אמן!" במקום לבלוע את המים כמעט בלע מידענו את הלשון... מה מתרחש כאן? תמה בליבו.

אך המיליונר המשך להפתיע באומרו: "תגיד לי, היית הבוקר בבית הכנסת?". ר' משה השיב בחיוב, והמיליונר המשיך: "שמת לב כי ישנה עובדה מוזרה, רב בית הכנסת ממוצא אשכנזי, אולם המתפללים משתמשים דווקא בסידור בנוסח ספרדי, ויש עוד כמה אי התאמות בקהילה...".

הפעם המים כבר כמעט נשפכו מידי של מידענו. המיליונר הבחין בפליאה-רבתי שעל פני כל הנוכחים, וסיפר: "התייתמתי בתור ילד קטן, ויהודי עשיר נדיב לב החליט לאמץ אותי. מעולם לא התגירתי, אך מכיון שגדלתי אצל יהודי, לעיתים הייתי מתלווה אליו לבית הכנסת. מאז ומתמיד אני שומר על חיבתי המיוחדת ליהודים!".

מכאן ואילך, הפגישה התקדמה לטובה, כשבמהלכה המיליונר מכבד את ר' משה ומאיר לו פנים באופן נדיר, עד שנסגרה העסקה הגדולה, לשביעות רצון כל הצדדים.

סיים ר' משה ואמר: "ורק לחשוב על כך שהמתווך חשש שהעשיר יראה אותי עם כיפה... עלינו, כיהודים שומרי תורה ומצוות, מוטל לשמור על יהדותנו מכל משמר - ובל נחשוש שנפסיד מכך. הנה, אני רק הרווחתי...". [מתוך 'אחת שאלתי']

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: חג האמונה!

פרשת צו (חג הפסח)

בס"ד | גיליון מס' 324

איזו מחשבה חילצה יהודי מתוך הריסות מגדלי התאומים?

והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם (מתוך ההגדה)

זו התשובה אותה אנו משיבים לבנינו על ה'מה נשתנה': 'עבדים היינו... ויוציאנו השם... ככה גדול וביד חזקה'. ברגע אחד יכול אדם להפוך מעבד לבן חורין, בשניה אחת הוא מתהפך ממי שחי בעולם של מרוור למי שבן מלך: זה קורה ברגע בו הוא מבין ש'יוציאנו השם אלקינו', שיש בורא עולם בסביבה, והוא מאמין בו, בוטח בו, נשען רק עליו!

כי כל הקשיים שלנו, והתחושות הקשות הנלוות להם, הם תוצאה של חשיבה שהבעיות שלנו הן באמת שלנו, עלינו מוטל לפתור, הן באחריותנו. זו טעות אימה: כי אף אם אמונם מוטלת עלינו חובת ההשתדלות, אבל אנו יודעים שזו חובתנו כמצוה המוטלת עלינו, אבל באמת - כל העובר עלינו, לטוב ולמוטב, הכל נקבע מלמעלה, מונחה ומנוהל ע"י בורא עולם!

ואם חלילה יהודי נתקל בקושי בריאותי, בבעיה עם ילד, בהתמודדות בפרנסה - אם הצרה הזו היא שלו ועליו מוטל לפתור - וודאי שידאג גם יפחד, כי זה מלחיץ באמת. אבל אם הוא יודע שיש בורא לעולם שפועל את הכל, הוא הביא עליו את הקושי הזה והוא זה שיפתור אותו בקרוב - הרי הוא רגוע ושלו, בטוח באבא שבשמים, יודע שהוא יעמוד לו בעת צרתו!

הגילוי הזה נחשף בדברי הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל בספרו 'נפש החיים' שער ג' פי"ט, ונצטט את מתק דבריו כלשוננו: 'כשהאדם קובע בלבו לאמור הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו... ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, כן יספיק הוא יתברך בידו שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל'.

כן! מסתבר, ככל שה'גילוי שכינה' שאדם חש גדול יותר - כך ה'גלות' שלו חשוכה פחות. ככל שאדם חי את אבא שבשמים ובוטח בו - כך החיים שלו קלים יותר. ככל שהוא זוכר מאבא בעומק ה'מרור' וה'לחם עוני' - כך הוא יכול באותה עת ממש להסב כבן מלך, להיות בן חורין, להרגיש בן של האבא החזק בעולם, זו הבשורה של ליל הסדר!

אחים יקרים, נכנסים אנו לליל הסדר, רוצים לשאוב מלא חופניים ממה שהוא מעניק. הסוד שליל הסדר מגלה, הוא עד כמה יכול יהודי להיות בן חורין גם - ואף בעיקר - כשקשה לו, אם הוא רק מחזיק בעמוד האמונה, סומך על אבא שבשמים ונשען רק עליו. הבה נאמץ את השיטה הזו, נחיה את האמונה עם אבא שבשמים, ונזכה באמת לחוש בידיים הטובות בעולם אשר ישונו ויגאלו אותנו גם מהגלות בה אנו נמצאים כעת, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים!

מחשבה שחילצה מהריסות...

סמטאותיה של צפת העתיקה הן אחד המקומות היפים והמרגשים שאנשים אוהבים לטייל בהם. האוויר הגלילי הצח, האווירה אפופת הוד הקדומים,

ניצבים אנו שעות ספורות לפני ליל התקדש החג, ונפש כל יהודי הומה בהתרגשות, כל אוושות הלב נעות בקצב מוגבר. אנו עומדים להיכנס אל הלילה הגדול בשנה, לילה כיום יאיר, חג גאולתנו ופדות נפשנו, היום בו העם היהודי נולד מחדש, יצא מהיותו כפוף ומשועבד לדורשי רעתו, והפך לעם הנבחר והאהוב, שבורא עולם בכבודו ובעצמו וגאלו מכל רע, מאז ועד היום.

התחושות העילאיות המורגשות בחלל ליל הסדר, אינן ניתנות לתיאור. הבית הנקי, הבגדים החגיגיים, השולחן הערוך כבני מלכים, הישיבה בהסיבה כמלכים של ממש - כזה הוא ליל הסדר. בכל בתי ישראל אומרים את ההגדה בהתלהבות ובהתרגשות, משוררים 'והיא שעמדה' ומודים לבורא עולם שהוא העומד ומצילנו מידי כל רודפינו, מאז, היום, ולעולם.

במרכזו של ליל הסדר ניצבים הילדים הרכים, מהחכם עד זה שאינו יודע לשאול. מצוות ליל הסדר היא 'הגדת לבנך' - להעביר את הסיפור ואת המורשת לדור הבא, וזה מתחיל בארבע הקושיות, שכותרתן 'מה נשתנה'. אין קולמוס בעולם שיכול לתאר מתיקות של עולל קט, בשעה שהוא פוצה את פיו ומצפצף 'מה נשתנה'...

בהתבוננות בשאלות של 'מה נשתנה', ולמעשה - בליל הסדר כולו, נתקלים אנו בסתירה מהותית, קיצונית למדי. מצד אחד, זהו ליל החירות. אנו מסובים כבני מלכים, עורכים שולחן מפואר, נוהגים בגינוני מלכות. מצד שני, דווקא בלילה הזה אנו אוכלים 'לחם עוני', ממררים את פינו בטעמו של ה'מרור', ומטבלים אותו בחרוסת - זכר לטיט בו יגענו גם עמלנו במצרים...

גם ב'מה נשתנה', השאלות עוברות מצד אחד לצד הנגדי. פותחים בשאלה למה 'הלילה הזה כולו מצה' - שהוא לחם עוני, ומוסיפים לשאול למה בלילה הזה אנו אוכלים מרור. ממש אנו עוברים לתאר סעודת מלכים בה מטבילים פעמיים, ומתארים כיצד כולנו מסובין כבני מלכים. אז מהו ליל הסדר? לילה בו ניזכר בשעבוד או נחוג את הגאולה? לילה בו אנו מעלים את זכרון המרור או את מתיקות המלכות? זהו לילה של 'עוני' כשמה של המצה, או של חירות כשמו של החג?!

ובכן, האמת היא, שזו בדיוק הבשורה של ליל הסדר. ליל הסדר היה הלילה בו הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו ירד למצרים לגאול אותנו, 'ובמורא גדול - זו גילוי שכינה'. כל מי שנכח במצרים - הבחין ביד ה' המכוונת ופועלת, הורגת את בכורי המצרים ופוסחת על בכורי היהודים. כל מי ששהה במצרים ראה איך הקדוש ברוך הוא פועל ככה גדול וביד חזקה, כולם הרגישו את נוכחות בורא עולם בשטח, כפשוטו!

המסר של ליל הסדר הוא, שבכלל לא משנה אם האדם שרוי בעוני ובמרור, או מטבל ומיטב כבן חורין. מה שחשוב הוא רק האם הוא מרגיש את בורא עולם, האם הוא חי את העובדה שאבא שבשמים אתו. וכשאדם חי עם גילוי שכינה, מתוך תחושה שאבא שבשמים לצידו - אי עוני ועושר אינם משפיעים עליו, יכול הוא לחוש כבן חורין גם בעומק השעבוד!

המתנה המושלמת לחג!

חודשים ארוכים של ציפיה ודריכות קדמו להופעת הכרך השלישי בסדרת 'פניני פרשת השבוע', שהופיע השבוע בחנויות הספרים. אלפים מהקוראים הנאמנים, שכבר זכו להביא לביתם ברכה - את שני הכרכים הראשונים עליהם הם מתענגים מדי שבת וחג, ביקשו וייחלו לרגע הזה...

בסייעתא דשמיא, סדרת הגליונות והספרים של 'פניני פרשת השבוע', וזכתה להוביל מהפכים של ממש בעולם היהודי, כאשר כל העת אנו מקבלים תגובות נרגשות מיהודים צעירים כמבוגרים, הורים וילדים, מתחבים ומרצים, שמצאו לעצמם שעה של קורת רוח בין דפי הספרים, וחוללו שינוי מהותי בחייהם הודות לערכים המדוברים מדי שבוע בשבוע.

עתה, רגע לפני חג הפסח, גם אתם יכולים להתחדש בחודש האביב, ולזכות ל'שמחת יום טוב' של ממש ברכישת הספר, שיאיר את שולחן השבת והחג ויעניק מבט מלא אמונה וערכים יהודיים נעלים לכל קוראיו ושומעי תכניו. אם לא הספקתם לפני החג, ותוכלו לרכוש את הספר כמתנת אפיקומן לילדיכם האהובים, ולהעניק להם חוויית קריאה ערכית מרוממת, שתמלא את ליבם באוצרות יהודיים לכל החיים, אשר גם כי יזקינו לא יסורו מהם.

הספר ממתין לכם כעת בחנויות הספרים. לרכישות מרוכזות ניתן להתקשר לטל. 055-677-8160. חג שמח ומואר בפניני פרשת השבוע!

לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

ההיסטוריה היהודית העתיקה הניבטת מכל פינה, מכל אבן ברחוב. קבוצות של ייירים מהארץ ומחול"ל מגיעות למקום, ואחד המדריכים הנוודעים שלהן - הוא ר' ישראל יהודה רוטנברג הי"ו.

הרב רוטנברג מדרוך את קבוצתו בסמטאות צפת, מהעיר החדשה אל העיר העתיקה, בואכה קברי הצדיקים ובתי הכנסת הוותיקים. את הטיולים הוא מתבל בספורים מרטיטי לב ותיאורים מרגשים על הדמויות והאישים שחיו ופעלו בצפת, ובסיום הסיום - נוהג הוא לתת 'כרטיס ביקור' שכזה, שעליו מופיעה סגולת בעל ה'נפש החיים' האמורה לעיל, לפיה ברגע שאדם חושב ומחזק את אמונתו בבורא עולם בכל הכת, ומאמין שאין כח בעולם מלבדו - הרי הוא ניצול מכל רע.

באחת הפעמים, בתום הסיום, חילק הרב רוטנברג את הכרטיס, ולפתע הגיב אחד מחברי הקבוצה וביקש לספר סיפור אישי הקשור באמור בכרטיס. זה דבר המעשה:

היה זה ביום הבלתי נשכח בהיסטוריה העולמית, יום ששינה את פני תבל, כ"ג באלול תשס"א, או בשמו הנפוץ יותר שכבר הפך לכינוי למתקפת הטרור: ה' - 11 בספטמבר. ארבעה מטוסים נחטפו בידי מחבלים צמאי דם, והתרסקו אל תוך מגדלי התאומים שהתנשאו לגובה רב במרכז מנהטן, הרובע העסקי הפועם של ניו יורק. בשעת בוקר מוקדמת התרחש הפיגוע, אלפים נהרגו תוך דקות, ותוך כמה שעות קרסו בנייני התאומים והפכו לאבק, מותירים קרחת עשינה בלב מנהטן הסואנת.

ר' שמואל, גיבור הסיפור, נמנה על 'צוות הצלה' שב'בורו פארק' השכנה, והוא נקרא חיש מהר לסייע בחילוץ פצועים והרוגים מן התופת, טיפול רפואי מציל חיים, ועוד ועוד. הוא עזב את כל עיסוקיו והובהל לזירת האסון - שכבר היתה סגורה ומסוגרת, אולם כאיש הצלה קיבל אישור להיכנס. את אישורו זה ניצל היטב, ובשאיפתו להציל חיים ככל האפשר - נכנס אל עומק הסכנה, די סמוך למקום בו המבנים קרסו.

ערימות ערימות של הריסות, שלדים מפויחים של מטוסים מעורבים בקירות וקורות, מחשבים וחלקי גופות, קידמו את פניו. ר' שמואל היה נחוש לנסות להציל חיים, ופילס לו דרך בתוככי הריסות, בתקווה למצוא אדם חי - אותו יוכל להציל. תוך כדי מעברו במקום הזיז קורת עץ אחת, ולמרהבה החרדה - - -

הזאת קורה מוטטע על ראשו גבעה שלימה של הריסות, אבק, אבנים, חלקי מתכת ושאר חפצים. עתה - לא רק שהוא יכול להציל אחרים - הוא בעצמו זקוק לחילוץ והצלה!

הוא נפצע באורח קל מכל החלקים שהתעופפו סביבו ונחתו עליו או בסמוך אליו, אבל לא הפציעות האלה העסיקו אותו. מה שהחריד את נפשו היתה העובדה שהוא קבור תחת הריסות, זקוק לחילוץ בדחיפות, והוא כלל אינו יודע מאיזה כיוון לנסות לצאת, מה יקרה אם ינסה להזיז חלקים מימינו או משמאלו. נכון לרגעי החרדה הללו - הכל סביבו חשוך ואפל, מלא באבק ושאריות פח ואבנים, וכל תזוזה שלו - יתכן שהיא זיכוי לחיים, ויתכן שהיא מסמלת את רגעי האחרונים...

ר' שמואל קבור תחת הריסות, מנסה להעריך מה גודל גבעת הריסות החונקת אותו מכל הצדדים, ועד מהרה מבין שזה סיפור רציני. את זעקותיו וצעקותיו אין איש שומע, מכשירי הקשר נשבר, והוא תקוע כאן - מי יודע עד מתי. בעיני רוחו הוא רואה את בניו אומרים 'קדיש' אחר מיטתו, ואחרי רגע נזכר שגם זה לא מובן מאליו, כי אין לדעת האם יצליחו לכל הפחות לחלץ את גופתו ולהביאו לקבר ישראל, או שמא יפונה עם כל הריסות לאתר מיחזור פסולת בניה...

דקות ארוכות של מתח וחרדה עוברות עליו, ואז נזכר בסגולתו של בעל ה'נפש החיים'. על אתר עוצם הוא את עיניו בדבקות ומתחבר לאבא שבשמים, כשהוא מרוכז כל כולו בחיזוק האמונה כי בורא עולם מנהל את העולם, אין עוד מלבדו, ואף כח בעולם לא יכול להזיק לו. כן, גם אם יפלו על ראשו שני מגדלי התאומים גם יחד - בורא עולם יכול להצילו, כי לו לבדו הגדולה והגבורה, הוא המנהל את העולם, ולכל כדור, אבן, בלוק, ענן פח או חלקי הריסות - יש כתובת מונחית למלמעלה!

אין לדעת כמה זמן שהה כך, כשעיניו עצומות בדבקות והוא מחזק את ההכרה והאמונה כי יש בורא לעולם, ורק הוא קובע מה יעלה בגורלו, ואם הוא לא רוצה בכך - כל המחבלים, המטוסים והבניינים שבעולם לא יוכלו להרע או להזיק לו. ואז, לפתע הוא פוקח עיניים, מסובב את ראשו אחורנית, ומגלה שובל אור קטן בינות להריסות...

הוא לא חפץ להיפגע שוב חלילה, ולפיכך הוא מהדק את הקסדה לראשו, רגע לפני שהוא מתכופף לכיוון מקור האור. בזהירות ובאיטיות הוא מסתובב לאחור, מתכופף על גחונו, ומגלה מדובר בסוג של מנהרה בתוככי הריסות, תוצאה של שולחן משרדי גדול שנפל על הריסות, כשמתחתיו יש מקום לחזול קמעא. הוא מחליט לנסות, ו...

תוך פחות מדקה עמד יציב על שתי רגליו תחת כיפת השמים, חי וקיים, בריא ומאושר!

'ואם אני עומד פה הערב', אמר ר' שמואל בעיניים דומעות לנוכחים שהקשיבו מרותקים לסיפורו האישי, 'אני חי וקיים, וזכיתי לגדל את ילדי, להשיא אותם, ולבוא לארץ לא מעט פעמים. ועכשיו אני מטייל בצפת - זה רק בגלל שהשם הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, וכשמאמינים בזה ובטוחים בו בכל הלב - הוא גם מוציא אותנו מכל הצרות וההריסות, ומעניק לנו חיים במתנה!' - סיים את דבריו הנרגשים, והותיר את השומעים פעורי פה...

אכן כן! כשיהודי מחזק את האמונה בלבו ומאמין רק באבא שבשמים ובכוחו - זוכה הוא לראות בעיניו את חסדי ה' וישועתו, רואה את נס ההצלה שלו. אחים יקרים, עתה, בחג הפסח - חג האמונה, כשאנו אוכלים את המצות - שהן 'מאכל האמונה' כלשון הזוהר הקדוש, הבה נהדק ונחזק את האמונה בלבנו, ואף נקיים 'הגדת לבנך' - ונטמיע את האמונה גם בדורות הבאים!

וככל שנחיה את האמונה בכל ליבנו, נרגיש אותה, נבטח בה' בכל לב ונאמין שאין כח בעולם מלבדו ורק הוא קובע - כך נראה שהוא יציל אותנו מכל צרה וצוקה, ובמו עינינו נחזה בחסד ה' ובישועתו!

תמונה של נס...

היה זה בערב קיצי אחד, לפני כשנתיים. בכביש צדדי ושקט למדי בצפון הארץ נסע רכב, ומסיבה שאינה ברורה עד היום - סטה מנתיבו והתנגש בעוצמה בקיר. ילדה בת שנתיים שישבה במושב האחורי של הרכב נפצעה אנושות, וכוחות ההצלה שהוזעקו למקום - החליטו על אתר כי אין פנאי אפילו להסיעה לבית החולים, ולפיכך הזניקו מסוק שפינה אותה לבית החולים 'תל השומר', לטיפול דחוף שאולי יצליח להציל את חייה.

לאורך הטיסה הקצרה וגם לאחר הנחיתה בבית החולים, המשיכו הרופאים בנסיגות ההחייאה, נלחמו על חייה. היא היתה במצב קריטי ממש, עד כדי שהרופאים הציעו להוריה להיפרד מבתם המורדמת ומונשמת, כי היא חסרת סיכוי לשוב לחיים. בני המשפחה המודאגים העתירו בתפילות לרפואתה, אולם מצבה הוסיף והחמיר...

ואז, לאחר עוד שיחה כואבת עם הרופאים, נזכר האב בסגולת בעל ה'נפש החיים'. הן מדי לילה, בעלותו על יצועו, הוא נוהג להרהר בדברים, ולהתחזק במחשבה שרק בורא עולם הכל יכול מנהל את העולם, ואיש לא יכול להזיק או להרע לו, כי בורא עולם הוא הקובע והמנווט את כל המתרחש כאן. ועתה, כשבתו מוטלת לפניו כמעט חסרת רוח חיים, שב ועלה בו ההרהור הזה...

במשך כמה ימים, בעוד הרופאים מופתעים שהיא שורדת בכלל, ניגש האב אל מיטתה וחשב, שוב ושוב ושוב, רק על דבר אחד: על זה שבורא עולם הוא שגלגל את התאונה המצערת, ורק הוא קובע אם בתו תשרוד ותשוב לחיים, או שחלילה נגזר גורלה. שוב ושוב העלה במחשבתו כי 'אין עוד מלבדו', רק בורא עולם קובע ומכריע, ולכן - הערכות הרופאים יש בהן רק משום השתדלות, ומעבר לזה - הכל מוכרע בשמי מעל, והוא מאמין בכך בכל לבו.

כך, יום אחר יום אחר יום, כשמדי יום הרופאים מוסיפים ואומרים שאפסו הסיכויים, והוא מתחזק באמונה. כשעברו כמה וכמה ימים והמצב נותר כשהיה, החליטו הרופאים לקחת סיכון, ולנסות לגרום לילדה להתעורר - בכדי לראות איך תגיב. למרבה הפלא, הילדה אכן התעוררה! - אמנם פצועה וחבולה, אבל חיה ונושמת!

חלפו מספר שבועות, הילדה עברה כמה ניתוחים, ובסיומם - שחררה לביתה בריאה ומחייכת. הרופאים, שהגדירו אותה כ'נס רפואי', ביקשו לתלות את תמונתה סמוך לחדר הניתוח, כדי להזכיר לעצמם כל העת עד כמה גם מי שמצבו הרפואי חסר סיכוי - עדיין יש לו תקווה, עוד יכול להתחולל לו נס!

אכן כן! סיפור זה, אותו שמענו מאבי הילדה, מגלה ומוכיח עד כמה כל ההערכות והתחזיות, המחשבות והעשייה שלנו - הכל מתגמד, מתאדה ונעלם, מול חסד ה' והדר גאונו. כשאדם מאמין ובוטח בו בכל לבו, מחזק בלבו את האמונה שבורא עולם מנווט את העולם ומנחה בחסדו את כל מה שקורה - הוא זוכה לראות זאת עין בעין, בוטח בחסד ה' וגם זוכה בו!

אחים יקרים, חג הפסח הוא הזמן למלא את ליבנו ונפשנו במבועי אמונה, בכוחות נפש רבי עוצמה. זה הזמן לשוב ולשגן, לחזק ולהתחזק, להטמיע בנפשנו ובנפש ילדינו, כי יש בורא עולם, הוא המנחה והקובע, ואין עוד מלבדו. וככל שנחזק את האמונה בלבנו ונבטח בו - כך נזכה לראות שהוא טוב ומיטיב עימנו, הוא גאלנו ממצרים וגאל את אבותינו, והוא יגיענו למועדים ולרגלים אחרים שמחים בבניין עירו וששים בעבודתו, ונודה לו שיר חדש על גאולתנו תמיד!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

פנינת בית לוי

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

בן חורין אמיתי

חג הפסח ובכללו יציאת מצרים וכל הניסים שנעשו לעם ישראל מסוגלים להשריש בנו את האמונה, שהיא היסוד של חיי היהודי ונר לרגליו, לדעת שבלי אמונה אי אפשר לעבור את החיים בעולם הזה, ועם אמונה אפשר להתמודד עם כל המצבים והנסיגות העוברים עלינו, ולהשאר עם בטחון מלא בבורא עולם בכל מצב.

ישנה תמיהה גדולה ומפורסמת על ההגדה, והיא שכמעט ולא מצינו את שמו של משה רבינו מוזכר בה, אמנם הוא מוזכר באקראי כחלק מהפסוק "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, אבל לא מוזכר בסיפור הניסים ובעשרת המכות. מדוע נעדר שמו של משה רבינו, למרות שמסר את נפשו למען גאולת ישראל בתור שליח ה', ואף היה מוכן שימחה שמו מספר התורה העיקר שתהיה מחילה לעם ישראל?

אלא בודאי מי שהוציא את עם ישראל ממצרים זה הקב"ה לבדו, כמו שנאמר בהגדה "ועברתי בארץ מצרים.. אני ולא מלאך.. אני ולא שרף", לא ע"י שליח ושום גורם אחר, לכן אומר הפסוק "ליל שימורים הוא להשם", כל הלילה הזה מוקדש לה', היחיד שיכל לגאול את ישראל ממצרים וידע את התרופה הנכונה, כיצד להוציאם מאותה גלות נוראה וקשה בדרכם להיות בני חורין ועבדי ה'.

בעל "בית הלוי" אומר, דרך העולם כשניתנת לאדם משימה ואפילו קשה ביותר, בתחילה הוא יתקשה ויצטער, אבל לאט לאט יסתגל גם למשאות כבדים, הזמן וההרגל יעשו את שלהם. אבל בגלות הקשה הזו פרעה היה כה אכזרי, ורצה ליטול מעם ישראל את החירות ושמחת החיים, מה עשה? העביד את ישראל בפרך, עבודה ללא תכלית, לא רצה כסף או בניינים ותפוקה, אלא רק דבר אחד, להביא אותם לכלל יאוש.

כך אמרה התורה וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבְנֵים וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשִׁדָּה אֶת כָּל עֲבָדְתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ, דהיינו שבתחילה אדם עבד בחומר, וכדי שלא יתרגל לעבודה זו, העבירו אותו ללבנים, ואם עבד בשדה לאחר זמן עבר ללבנים וכו', והכל כדי לפרך את גופם של עם ישראל, להוציאם מדעתם חלילה ולהביאם לכדי יאוש גמור, לדכאון ושברון לב. לגאול מעבדות כה נוראה לחירות, בעוד כולם כה שבורים, ובנוסף שקועים במ"ט שערי טומאה שזה החלק הרוחני של הגלות, רק הקב"ה שאנו בניו יכול להוציאנו.

הדבר דומה לבגד שנזרק בטעות עם סכום כסף בתוכו, בעל הבגד מסתמא לא יכנס לפח בשביל כמה שקלים, אבל בשביל אלפי שקלים יכנס למרות הבזיון. לעומתו העשיר יכנס רק בעבור סכום גדול בהרבה, כל אחד לפי החשיבות שלו. לעומתם המלך לא מוכן להתבזות בעד שום הון שבעולם, כל הכסף והזהב שלו, מלבד מקרה אחד שהבן שלו יפול לאשפתות, המלך יכנס בכבודו ובעצמו להוציא שום משם. אין תחליף לבן ואין אהבה גדולה יותר מאהבת האב לבנו. כך בורא עולם, שנכנס בכבודו ובעצמו להוציאנו מהשעבוד ומהגלות והיאוש הנלווה אליהם, "אני ולא מלאך", והכל כי אנו בניו של הקב"ה.

האם מרגישים אנו כאותם בנים שהוציא ה' משעבוד מצרים? הכל נמדד לפי הכוונה והתמימות

הזוהר הקדוש אומר שבליל הסדר הקב"ה יורד ממרומים עם הפמליא שלו ובא לראות את עבודת ישראל בליל הסדר ולברכה. לכן כשאנו אומרים 'חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים', זו חובה קדושה, שכל אחד ירגיש שהרגע יצא ממצרים, ואת זה ה' בוחן, האם מרגישים אנו כאותם בנים שהוציא ה' משעבוד מצרים. והכל נמדד לפי הכוונה והתמימות, לא צריך יותר מידי פעולות גדולות, מספיק שיהודי מכוון ומרגיש שכל כולו שייך לה' יתברך, עצם הקשר הזה מביא להרגשה של בני חורין אמיתי.

מסופר על החוזה מלובלין, לאחר שסיים את ליל הסדר כמידי שנה בטהרת הקודש, גילו לו משמים שאמנם היתה נחת רוח גדולה מאוד בשמים ממנו, אבל ליל הסדר של השיכור בפאתי העיר גבר על שלו ועשה נחת רוח שלא היתה כדוגמתה. החוזה מלובלין נבהל לשמע הדברים והחליט ללכת לאותו שיכור. כשנכנס לביתו וראה את השיכור מתנמנם, התעורר אותו ובהל למראה פני הרב ואמר 'חטאתי עויתי פשעתי', שאלו הרב 'מה עשית בסדר?'. אז סיפר השיכור שאשתו ביקשה בתחנונים לזכות לפחות השנה לליל הסדר כהלכה, וביקשה שבאותו יום לא ישתה יין כדי שיהיה מיושב בדעתו בליל הסדר. עד אמצע היום הוא התאפק והיה צלול, אבל לפנות ערב הרגיש תאוה עצומה ליין, ראה שאינו מסוגל ואמר לעצמו שיקח רק כוסית קטנה, לאחריה הרגיש בצורך עז לעוד, וכך המשיך עד שבתוך דקות ספורות סיים בקבוק שלם, נפל על המיטה ושקע בשינה עמוקה.

כשהגיעה אשתו, התחננה שיקום אבל הוא היה שקוע בשינה עמוקה, וכך שוב ערכה לבדה את ליל הסדר. לאחר חצות הליל התעורר לפתע השיכור ובהלה וצער על מה שקרה, והחל מתחרט ובוכה בדמעות שליש, עד שהחליט לעשות את ליל הסדר ויהי מה. הוא ניסה לגשש באפילה אך לא מצא דבר. יצא לרחובות וראה שהבתים כבר חשוכים. המשיך לחפש עד שלפתע מצא בקבוק יין אחד, פנה אל ה' בתחינה ותפילה 'אני רוצה לקיים את כל מצוות ליל הסדר אבל אין לי דבר, אני אשתה את היין ואתה הקב"ה תכוון כאלו קיימתי את כל המצוות', שתיתי את היין בידיעה שעשיתי מה שיכולתי ונרדמתי עד שכבודו הגיע. כששמע זאת הרב אמר - משום שעשית הכל בתמימות ופנית לבורא עולם מקירות ליבך, יצאת מהתאוות ומהעבדות לחירות, לכן הסדר שלך היה בעל נחת רוח בשמים גדול משלי.

בחג הקדוש הזה, צריכים אנו להתנתק מעט מהתאוות והרצונות הגשמיים שלנו, ולכן אנו שותים ואוכלים בהסיבה, מרחיקים את הראש מהשולחן המסמל את ענייני העולם הזה, ומקרבים הכל אל הפה, להראות שאנו לא דבוקים בענייני העולם הזה. זו החירות האמיתית, אדם השולט על הרצונות והתאוות, יכול להרגיש בחג הזה חירות אמיתית ללא שום שיעבוד, וכך נרגיש שיצאנו לחירות אמיתית וקרבה לבורא עולם. יהי רצון שנזכה בקרוב ממש לאכול מן הזבחים והפסחים אמן ואמן.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:19	19:31	20:16

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

לע"נ יוסף מנחם אליהו בן מסיעדה ואהרון ז"ל

לע"נ יוסף חיים בן עזיזא ז"ל

לע"נ שאול חי בן מרים ז"ל

בזנות קמח דפסחא

זכיתי בהמשך הדרך אף להקים בית כשר ונאמן בישראל, הייתי צמוד לרב שהורה לי את הדרך וממש הפכתי לאדם אחר.

כבר לפני שנתיים שאלתי את הרב שלי האם אני חייב לברך כאן 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה?' כי במקום הזה נפקחו עיני ונגלה לפני עולם של אור ואושר! הרב חיך והשיב שאין חיוב ברכה, אך אני יכול להודות להקב"ה על כך באמירת מזמורי תהילים ואם אפשר לעשות זאת במקום הזה מה טוב. ובכן - סיים האברך - כפי שאתה רואה, אני עומד כאן כבר שעה ארוכה ואומר תהילים ומודה לה' על הנס שעשה לי במקום הזה.

התרגשתי מאוד לשמע סיפורו של האברך. חשבתי שבזה תם סיפורו המופלא. אך כאן נכונה לי הפתעה. האברך הצדיק שהפעים אותי בסיפורו, המשיך

ת הסיפור שלפנינו סיפר בעל המעשה הרב י. מ. מירושלים: באחד הימים העמוסים של ערב פסח תשס"ח, הייתי אמור לקבל חפץ מסוים מאחת החנויות הממוקמות ברחוב יחזקאל. הגעתי למקום, אך בעל החנות ביקש ממני לחזור בעוד כשעה, רק אז יהיה החפץ מוכן. כעבור שעה ורבע חזרתי. עיני הבחינו באברך צעיר שעמד שם עם עגלת ילדים. לפתע נזכרתי שגם לפני שעה ורבע ראיתי אותו עומד שם. הדבר היה נראה לי קצת מוזר... משום שגם אז עמד כך, כמעט באותה תנוחה, ותהיתי לעצמי מה יש לאברך צעיר לעמוד על עמדו בימים לחוצים עמוסים אלה כ"כ הרבה זמן מבלי לעשות דבר...

לא הרביתי בהיסוסים. מיד ניגשתי אליו ושאלתי אותו שמא הוא זקוק לעזרה. הסברתי לו ששמתי לב שהוא ניצב באותו מקום ובאותה תנוחה כבר שעה ארוכה, וכי יצר הסקרנות שבי לא מאפשר לי לעבור על כך לסדר היום... ורציתי לדעת האם אפשר לעזור לו באיזושהי צורה. בתגובה לשאלתי, חיך האברך בביישנות מה והחל לספר בפני סיפור מדהים אותו רציתי לשתף:

אני מתגורר אי שם במרכז הארץ. לפני שלוש שנים בדיוק, הייתי צריך לסדר איזה עניין בירושלים ונזדמן לי לנסוע באוטובוס שדרך מסלולו היה ברחוב יחזקאל, הייתי אז צעיר חילוני למהדרין... האוטובוס התנהל בעצלתיים. כשהגענו להצטלבות יחזקאל - אבינועם ילין, הוא נע לאטו, בקושי זז, וממש הסתרך לו פקק ארוך לאורך הרחוב.

מבעד לחלונות האוטובוס הבחנתי בהתקהלות של אנשים שהפריעה לתחבורה הסדירה. אחד הנוסעים הציץ מהחלון והבחין שזו ההתקהלות של חרדים מכל צדדי הרחוב. הוא מיד החל לרטון בקול: 'שוב החרדים עושים הפגנות'... אך היה זה הנהג, שגם הוא חילוני כמותי, שהתנדב להרגיע את הנוסע הכעוס: 'לא! זו לא הפגנה! מתקיימת כאן חלוקת מזון לפסח למשפחות ברוכות ילדים. אני מכיר את זה מכל שנה... במשך יומיים-שלושה מגיעות לכאן משאיות ענקיות שפורקות טונות של סחורה לחלוקה חנים... הם יודעים לעזור אחד לשני, לא כמו אצלנו'... סיים הנהג את המונולוג.

נדמהתי למשמע אוזני, מעולם לא ראיתי כזה דבר. עיני נצמדו לשמשת האוטובוס. לא הצלחתי להכיל את כל המראה הגדול הזה בבת אחת. בעולם ממנו אני בא לא רגילים לראות מחזות כאלו, חסד עצום, חנים אין כסף, וכל אדם מהשורה יכול לבוא ולקחת ואין פוצה פה ומצפץ.

נולדתי בבית חילוני - המשיך האברך בנימה אישית - זה לא שהיתה לי אי פעם שנאה לדת או לחרדים. הם פשוט היו מחוץ לתחום ההתעניינות שלי. לא היה לי שום קשר לעולם הדתי והחרדי, לא לטובה ולא לרעה. אך המראות שנגלו לעיני ברחוב יחזקאל הסעירו את רוחי ולא נתנו לי מנוח. גמלה החלטה בליבי כי בסופו של יום אני מוכרח לחזור למקום ולראות את הדברים יותר מקרוב ולא מבעד לשמשת האוטובוס ברחוב פקוק! ואכן חזרתי. אחרי שסיימתי את עסקי חזרתי לרחוב יחזקאל, ועמדתי שם כשעתיים תמימות מתבונן ב'חלוקה' המסורתית, שאולי עבורך היא מסורתית אבל לראות דבר כזה היה מחזה מפעים עבורי.

אינני יודע איך זה קרה, אבל בתור עובדה אוכל לציין, שהדברים ששמעתי והמחזה שראיתי נתנו לי דחיפה עצומה להתעניין עוד ועוד ביהדות, וללמוד ולהכיר את היהדות השורשית, שבזכותה אתה רגיל לראות מעשי חסד כאלו. הלמידה אחר היהדות היא דבר שלא עשיתי מעודי! במשך כל הדרך חזרה לביתי לא יכולתי להסיח את הדעת. כל הזמן חשבתי על המציאות שנגלתה לפני, בה החרדים עוזרים אחד לשני. ואיך חלוקת המזון מתנהלת ללא קולות או מריבות, אלא בסדר נפלא ומופתי, וכל הדרך לביתי הייתי עסוק במחשבות איך אוכל ללמוד ולהבין יותר על העולם הזה שעד לפני רגע כמעט ולא ידעתי על קיומו.

במהלך החודשים הבאים הפכתי בנושא והעמקתי בו, התחלתי ללמוד בישיבה, ומכאן ועד לשמירה מלאה של תורה ומצוות הדרך היתה קצרה.

עמדתי שם כשעתיים תמימות מתבונן ב'חלוקה' המסורתית, לראות דבר כזה היה מחזה מפעים עבורי

ואמר לי דבר נוסף שריגש אותי עד לדמעות: "אתה רואה בעגלה את התינוק? זהו בני בכורי הקטן, איך אתה חושב שקוראים לו? קראתי לו 'פסח', קראתי לו כך כדי להודות לה' ולזכור תמיד את החסד הגדול שעשה עמי".

הרב י. מ. שהתרגש מאוד מהמעמד, מהכנות והאמיתיות של אותו אברך, ורגשי התודה שהיו לו לקב"ה על שזיכה אותו באותו פקק מופלא שהתחיל עבורו את החזרה בתשובה, מסיים את סיפורו ואמר כך: "איני יודע אם גם השנה הוא יגיע. אני בכל אופן מקווה בעזרת ה' לגשת לבדוק. ואם אפגוש אותו אלחץ שוב את ידו..."

בימים קדושים אלו, לאחר ההכנות הרבות לחג הפסח, הקניות והנקיונות, הטרחה והעבודה הרבה, אשרי מי שבתוך כל טרדות הזמן זכר את הנוקקים, ותרם בעין יפה ממה שחנן אותו ה', לאותם יהודים יקרים מאחינו בית ישראל, שלעיתים משוועים לעזרה ומחכים בכליון עיניים ל-"קמחא דפסחא", כדי שגם הם יוכלו להגיע לליל הסדר ולחג הפסח עם שולחן מכובד ומלא בכל טוב.

אמנם סלי קמחא דפסחא כבר חולקו לרוב, אבל אף פעם לא מאוחר מידי, תמיד אפשר וצריך לעזור, ובודאי שיש למי לעזור. הבא ונושיט יד למי שנוכל, לא רק לפני חג הפסח, אלא גם במהלכו ואחריו ובמשך כל השנה כולה, ונזכה לקדש שם שמים, כמו אותו אברך שרק בזכות מעשי החסד שראה זכה לשוב בתשובה שלמה, וכך נרבה באהבה ואחוה בעם ישראל, שהרי ידוע שבית המקדש השלישי יבנה בזכות אהבת חנים, כאשר ישראל יהיו באחדות אחד בשביל השני, ויהי רצון שנזכה כלנו לאכול מן הפסחים ומן הזבחים ובביאת גואל צדק ובביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

אם הכל הפוך אז מה הסדר?

לכאורה את "ליל הסדר" אנו חוגגים בסדר שונה ומשונה משאר החגים בלשון המעטה, ובלילה זה זכו בני ישראל לצאת ממצרים אף על פי שמצד מידת הדין לא היו ראויים, ככתוב "וְאָעֲבֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמְיִךָ" (יחזקאל טו, ו) שהיו ללא זכות לגאולה זו, והרי כבר גילה לנו ה' בתורתו, "וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ שְׁמֵעוּ אֶל מְצֹתַי" אז "וְנִתְתִי מִטֵּר אֶרְצְכֶם בְּעָתוֹ", אחרת חלילה "וְחָרָה אֶף ה' בְּכֶם" (דברים יא), אם כן עצם גאולת ישראל ממצרים, היא עצמה לא בְּסֵדֶר הנכון של הבריאה, כיצד זכו אם כן לצאת ממצרים?

ויבנו הדברים ע"י משלו של ה' חפץ חיים זי"ע, לאיש כפרי שלקה בעיניו והיה רואה כל דבר בעיקום. כל עוד שהה ב'כפר' הקטן שם הבתים בני קומה אחת, לא הרגיש בכך (כל בית היה נראה עקום רק מעט). פעם אחת נקלע הכפרי לעיר הגדולה ובה בניינים גבוהים רבי קומות, והיה נדמה לו שהם עומדים ליפול בכל רגע. החל לזעוק 'חוסו על נפשותיכם והמלטו... שמא תקברו בעודכם בחיים תחת שברי הבניינים'.

המון העם נסו על נפשם, חוץ מחכם אחד שהבין הכל וקרא, 'הביאו מהרה רופא עיניים'. הכל תמהו על דבריו, מה יועיל רופא עיניים כשעוד מעט ומתמוטט הבניין... אך הלה המשיך בדרישתו. לבסוף הגיע רופא עיניים ובדק את עיני 'הכפרי', והתברר שהכפרי רואה הכל בעיקום ובטעות, והכל על מקומו עומד בשלום.

הנמשל ברור, בזמן החושך, כאשר לא זוכרים שהכל מונהג מאת ה', (חושבים שהעולם חלילה 'עקום'), אין לאדם אלא לפקוח עיניו ולהסתכל על העולם באור האמונה, אז יווכח היטב כי "כִּי יִשֶׁר דְבַר ה', וְכָל מַעֲשָׂהוּ בְּאֱמוּנָה" (תהילים לג, ד).

זו משמעות הלילה הקדוש הזה, להראות לכל שהסדר של עם ישראל הוא לא רגיל, ובעת שהתחזקו עם ישראל באמונה בקב"ה, בכח זה שברו את גדרי הטבע וסדרי הבריאה וזכו לסדר אלוהי, כמו שאומר המשך הפס' "וְאָמַר לְךָ בְּדַמְיִךָ חַיִּי, וְאָמַר לְךָ בְּדַמְיִךָ חַיִּי", שזכו לכך ע"י שמסרו נפשם על דם המילה ודם קרבן הפסח, שמלו עצמם והקריבו קרבן פסח למרות הסכנה. זהו הסדר האמיתי של עם ישראל, ולזאת יכול לזכות כל יהודי אם יבטח בקב"ה בכל מצב.

האפיקומן שלא נמצא

שאלה: יהודי אחד ניגש לגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, וסיפר את אשר אירע בביתו בליל הסדר. בכל שנה בליל הסדר הנערך בביתו, מחביא אחד מבני הבית את מצת האפיקומן בתחילת הסדר, ולאחר "שולחן עורך" מחפשים הילדים הקטנים את האפיקומן עד שמוצאים אותו, והמוצא זכאי לדרוש ממני (אבי המשפחה) מתנה כלשהי בה הוא חפץ. השנה, הסבתא היא זו שהחביאה את האפיקומן. הילדים חיפשו וחיפשו בכל מקום אפשרי ונברו בכל פינות הבית אך למרבה הפלא לא מצאו את האפיקומן! שעת חצות כבר מתקרבת ובלית ברירה פנינו לסבתא ושאלנו אותה הכין החביאה אותו, אלא שלאחרונה הסבתא החלה ללקות במחלת השכחה ולא זכרה כלל שהחביאה אותו.

מה עושים כשלא מוצאים את האפיקומן? כבר כתב הרמ"א (סו"ס תע"ז) שאם נאבד האפיקומן יאכל ממצה שמורה אחרת ואכן כך עשינו. סיימנו את אכילת האפיקומן החלופי, ברכנו ברכת המזון ואמרנו בשמחה את ההלל, ופתאום נשמעה צהלה אדירה "מצאתי את האפיקומן!". היה זה אחד מילדיי שלא התיימשך בחיפושים קדחתניים עד שלבסוף מצא את האפיקומן במקום מסתור.

עכשיו הגיע הילד וביקש ממני (האבא) את הפרס המגיע לו... התלבטתי כיצד עלי להגיב, מצד אחד אין תועלת באפיקומן שמצא עתה, אך מאידך הזהירונו חז"ל (סוכה מז) שלא יבטיח אדם לבנו הקטן דבר מה אם לא יעמוד בהבטחתו, משום שבכך הוא מלמד את בנו לשקר! ואם כן, שמא גם אני צריך לעמוד בהבטחתי ולתת לבני את הפרס. לבסוף אמרתי לבני נלך ונעשה שאלת רב, ואם יכריע הרב שהמתנה מגיעה לך ודאי שתקבל אותה!

תשובה: יש ליתן לילד את המתנה, שכן טעם מנהג חטיפת האפיקומן (או החבאתו) בליל הסדר, הוא כדי להביא לך שהילדים לא ירדמו, אלא על ידי כך ישתתפו בסדר, באמירת ההגדה ולימוד נסי יציאת מצרים. כפי הנראה מנהג זה התפשט בעקבות דברי רבי אליעזר (פסחים קט). "חוטפין מצות בליל פסחים בשביל התינוקות שלא ישנו".

ואם זוהי הסיבה, לא אכפת לנו אם האפיקומן אכן נאכל או לא, אלא כיון שעסק הילד באפיקומן וגם מצאו ועל ידי זה נותר ער והשתתף בסדר, מגיע לו הפרס.

(אחת שאלתי 2, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

השקפה לבית היהודי

כל דכפין ייתי ויכול

רבותינו אמרו "הכל הולך אחר הראש". את ההגדה של פסח אנו מתחילים באמירת "הא לחמא עניא", על לחם העוני אותו אכלו אבותינו במצרים, במהלכו אומרים "כל דכפין ייתי ויכול". בפשטות מדובר על החיוב בהכנסת אורחים או תרומת קמחא דפסחא לזנזקיים, אבל ננסה בנוסף לקחת את הדברים בצורה עמוקה יותר, כל אחד אל תוך ביתו.

נוראות כתב בספר "תולדות צבי" לרבי שמואל צבי הורוביץ, האדמו"ר מספינקא זצ"ל, שעיקר ליל הסדר הוא 'כל דכפין ייתי ויכול', ומשמעו שבעל הבית מכניס את כולם לביתו, אין אחד שנשאר בחוץ, כולם מרגישים טובים באותה המידה. כל הסובבים את השולחן צריכים להרגיש "בבית" במהלך לילה קדוש זה, והדרך היחידה להגיע לכך היא ע"י עין טובה, שהרי בזכות ההסתכלות הזו, גם ייצאו עם ישראל לעתיד לבוא מן הגלות, שנאמר: "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (ישעיה נב)

אמרו רבותינו (שבת קכז): "ששה דברים אדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן: הכנסת אורחים, ביקור חולים, עיון תפילה, השכמת בית המדרש,

ששה דברים אדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... הן את חבירו לכף זכות!

המגדל בניו לתלמוד תורה והדן את חבירו לכף זכות" - דברים נפלאים! כששאלו את הרב שטיינמן זצ"ל: "מכל הרשימה הזאת, מה הדבר הקשה ביותר ליישם?". השיב הרב: "לדון את חבירו לכף זכות".

זהו אחד הדברים הקשים שבתורה. לראות מישהו שאנחנו לא מסתדרים איתו ואפילו פגועים ממנו, והדברים שכיחים בין בני הבית, ואחרי כל זה לנסות להבין אותו ולגלות הבנה ולראות אותו בעין טובה. בודאי שאם רבותינו ציוו אותנו על כך זה אפשרי! ועל ידי זה זוכים לאכול מפירותיהם בעולם הזה.

המשמעות של אוכל מפירותיהם בעולם הזה היא מידה כנגד מידה, כשם שאם ידע האדם להתחשב ולראות בעין טובה גם את מי שלא ראוי, גם בשמים יתחשבו בו ויסתכלו עליו בעין טובה. כמו שאמר הפסוק, שעל ידי העין הטובה הזאת זוכים לשיבת ציון, וכשם שהפסוק מדבר על גאולת עם ישראל בכלל, ודאי שהישועה הפרטית של כל אחד ואחד תלויה בזה, שתהיה לו עין טובה לכל אחד, וכמו שאומר הזהר הקדוש "מאן דברין בעין טובה, ברכתא יתקיים" - מי שיש לו הסתכלות טובה זוכה שברכותיו ותפילותיו יתקיימו ומה שיבקש יקבל.

ניצוד מכינים יין

לקראת חג הפסח ננסה ללמוד קצת על תהליך יצירת היין אותו אנו שותים לרוב בחג הפסח. ההגדרה הפשוטה ביותר ליין היא מיץ ענבים שתסס, וכתוצאה מהתסיסה הופכים הסוכרים במיץ הענבים לאלכוהול.

אך לפני כן, ישנו תהליך בציר, שהיא עבודה עדינה ומדויקת מאוד, הענבים חייבים להגיע אל היקב במצב הנכון כדי לאפשר לענבים לתסוס ולהפוך לאלכוהול, דבר זה תלוי בכמות הסוכר של הענבים, שצריכה להיות גבוהה מספיק, אך לעומת זאת, אם הבציר מתעכב אפילו בכמה ימים הענבים עלולים להתקלקל, או פשוט להכיל יותר מדי סוכר.

השמרים הם יצורים זעירים. מרגע שמכניסים אותם לתירוש הם מתחילים לאכול את הסוכר הנמצא סביבם.

לאחר הסחיטה, עובר התירוש לתהליך התסיסה המתבצע במכלים גדולים. תהליך זה דורש את השתתפותם של שמרים, שהם פטריות חד תאיות זעירות, כן פטריות... למעשה אלו אותם שמרים בעזרתם אופים עוגות ולחם ומייצרים בירה. ישנם שמרים הנמצאים על קליפות הענבים, ובזכות זה יכלו לייצר יין כבר בימי קדם. אך היום נוהגים להוסיף שמרים שנבחרו שופרו ונבדקו במעבדה, ולא לסמוך על שמרי הפרא, וכך ניתן לשלוט על טעם היין ואיכותו ולקבל בכל פעם את אותה תוצאה ללא טעמי לוואי בלתי רצויים. בכל אופן, יצורים זעירים אלה רעבים כל הזמן, ומרגע שמכניסים אותם לתירוש הם מתחילים לאכול ולזלול את כל הסוכר שנמצא סביבם.

בעקבות האכילה הזו נוצרים האלכוהול ופחמן דו-חמצני. האלכוהול נשאר בתוך היין, והגז נפלט כלפי מעלה בצורת בועות קטנות. לעומת זאת, ביין מבעבע כמו שמפניה, מעוניינים לשמור את הפחמן הדו-חמצני ובשלב כלשהו לא מאפשרים לו לברוח. השמרים ממשיכים את התסיסה עד שהם גומרים לאכול את כל הסוכר בתירוש או עד שהיין מפסיק את התהליך באמצעות קירור המכלים או בהוספת אלכוהול חיצוני.

את היין שנוצר לאחר כמה שבועות אפשר להכניס לבקבוקים ולמכור מיד, אבל יינות משובחים יותר עוברים לשלב הבא שנקרא השבחה או יישון בחביות עשויות מעץ אלון. תהליך ארוך זה נמשך חודשים ואפילו שנים. בזמן זה כל מיני חומרים מעץ האלון חודרים ליין ונותנים לו טעמים חדשים ומגוונים. ככל שחבית העץ חדשה יותר, כך היא נותנת ליין טעמים רבים ומגוונים יותר.

היין רגיש מאוד לחום ולאור. אם הוא חשוף אליהם, הוא עובר תהליכים כימיים שגורמים לצבעו להפוך מאדום לחום דהוי, ולטעמו להיות פחות מוצלח. זאת הסיבה שאת חלק מהיינות מכניסים לבקבוקים הכהים אותם כולנו מכירים. הצבע הכהה של הבקבוק מסנן את קרני השמש, כמו משקפי שמש ליין. לחיים!

למה נאבו רגליהם של פקידי הבנק?

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: לפני חול המועד פסח תשס"ז הגיעה פקידה מאחד הבנקים הגדולים בבני ברק, וסיפרה שהעובדים במחלקה שלה נתקפו לאחרונה בכאבי רגלים, ואיש אינו יודע את פשר הדבר. "יש אנשים החוששים להגיע לבנק", ספרה בחרדה ואמרה שכאשר החלו עוד ועוד אנשים לחוש בדבר, היא הגיעה לשאול את הרבנית קנייבסקי ע"ה, והרבנית שאלה את עצת מרן רבי חיים שליט"א. הגר"ח ביקש לשאול האם הסניף עובד כרגיל בימי חול המועד. האישה השיבה שאכן, והוסיפה שכך נהוג בכל הבנקים בארץ. השיב הרב שליט"א שכל עוד ימשיכו לעבוד בימי חול המועד לא יפסקו הכאבים! הפקידה חזרה אל מנהל הבנק, וסיפרה לו את הדברים. וראה זה פלא, המנהל הודיע מיידית שהוא מוכן לצמצם את העבודה, ולעסוק רק ב'דבר האבד'. חזרה הפקידה לביתו של הגר"ח, והעבירה את תשובת המנהל. הגר"ח מסר שילכו לשאול רב ומורה הוראה, ואם יינתן לכך אישור הלכתי, יסתדרו העניינים. "זו הסיבה שבאתי עתה אל הרב" (לרבי יצחק זילברשטיין שליט"א), סיפרה הפקידה, וביקשה אישור הלכתי לכך.

ואכן, בו ביום נשלח מכתב מטעם המנהל אל לקוחות הבנק, ובו מפורטת ההחלטה התקדימית. תחת הכותרת 'פעילות מצומצמת בימי חול המועד - פסח תשס"ז', כתב המנהל בזו הלשון: "הרינו מתכבדים להודיעכם כי בהתאם להנחיית גדולי התורה בעירנו, וכדי להימנע ממלאכה מותרת בימי חול המועד, סניפנו יהיה פתוח במתכונת מצומצמת במהלך חול המועד פסח". בהמשך המכתב נכתבו השירותים שיינתנו בבנק כגון 'מתן עזרה למקרים דחופים בלבד, במטרה למנוע דבר האבד מלקוחותינו', ולכן נכתב 'יש לבצע את הפעילות השוטפת בטרם כניסת החג, ולהימנע ככל האפשר מביקור בסניף במהלך ימי חול המועד'.

מספר הרב זילברשטיין - שאלתי את גיסי הרב קנייבסקי שליט"א מה המקור לתשובתו. מרן הגר"ח השיב לי שהמקור שלו מירושלמי במסכת מעשר שני, סוף פרק ד', אומרת הגמרא שבאו אנשים לרבי עקיבא וסיפרו שחלמו על שינויים ברגליהם, ורבי עקיבא פתר את החלום בענייני הרגל (החג). במדרש מופיע נוסח ברור יותר, שרבי עקיבא אמר 'רגל תמורת (החג). דהיינו שרגליו של האדם הם כמראה למעשיו רגל',

ברמי חול המועד ולקדשם כראוי. וראה זה פלא הכאבים אכן החלו לחלוף במהירות לכל העובדים. אשרי אדם הזוכה להיוועץ בגדולי הדור שליט"א, ומיחל לעצתם והדרכתם, ואשרי הדור שגדוליו מכוונים אותו לדעת תורה צרופה. ואשרי עמך בית ישראל הנוהרים שלא לעסוק במלאכתם בימי חול המועד ולקדשם כראוי.

בס"ד יתקיימו בחוה"מ פסח שיעורי תורה

השיעורים יהיו בהלכה ובאגדה ובענייני דיומא מפי רבנים חשובים וראשי ישיבות בהיכל ביהכ"ס "בית-לוי" רח' יוסף חנמי 48

השיעורים ימסרו לאחר תפילת מנחה תפילת מנחה בשעה 18:40 (תפילת ערבית בסיום השיעור)

הציבור היקר מוזמן להשתתף ולהגדיל תורה ולהאדירה

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל:

ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת וואטסאפ שקטמה, נא לשלוח בקשה במייל

אולם האירועים המחודש של בית הכנסת "בית לוי"

בס"ד טוב

אנו מזמינים אתכם לביקור והתרשמות

ולערוך את האירוע שלכם באולם החדש והמשופץ:

בריית מילה // סיומי מסכת // אזכרות // שבת חתן // נסעים והרצאות

הכנסות קודש להחזקת הכולל • לתחזוקת המקוה • לנזקקים

רח' יוסף חנמי ליד מלון רימונים-שלום שכונת מדורגי בית וגן ירושלים

לפרטים ותיאום מועד התרשמות:

054-4222931 // 054-3551383 // 02-6540906

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

ויפסח, יכולים אנו להתפלל בלשון ארמית, שכן מעתה שורה השכינה בביתנו. כמאמר חזקוני (ויק"ר לז ט): "העני הזה עומד על פתחו, והקדוש ברוך הוא עומד על ימינו דכתיב (תהלים קט לא): 'כי יעמד לימין אביו'".
הגש"פ 'שדה צפית' עמ' מג

'קרב ה' לנשברי לב ואת דפאי רוח יושעי'

"ושאינו יודע לשאול את פתח לו"

אל חדרו של הרבי מרדומסק, בעל התפארת שלמה, נכנס יהודי שעסק במסחר ונקלע לקשיים במסחרו, כדי לבקש עצה וברכה. שאלו הרבי: "מדוע אינך לוקח סחורה בהקפה?" השפיל הסוחר מבטו והשיב: "הכל מודעים למצבי השפילי ואינם מוכנים לתת לי סחורה ללא תשלום".

לשמע מצבו העגום של הסוחר נאנח הרבי בהשתתפות, ואחר אמר: "הלא עליך נאמר בהגדה: 'ושאינו יודע לשאול' - מי שאין לי ממי לשאול וללוות, את פתח לו' - הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו יפתח לו את אוצרו הטוב..."

כדברי הרבי כן היה. מאותו יום ואילף החלו עסקיו להתרום ולהשתקם, ועד מהרה חזר למעמדו הראשון.
נפלאות התפארת שלמה' אות קנא

ועכשו קרבנו המקום לתפלתו

"מתחלה עבדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשו קרבנו המקום לעבדתו"

לכאורה מתאים היה יותר לומר: 'ועכשו קרבנו המקום לעבדו', מדוע נקט בעל ההגדה בלשון: 'לעבדתו'?

דרש החתן סופר:

התפלה מכנה בלשון התורה: 'עבודה'. שפך דרשו חזקוני (תענית ב א) את הפסוק (דברים יא יג): "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם"; "איזו היא עבודה שהיא בלב - הוי אומר זו תפלה". אם כן אפוא, באמרנו: 'ועכשו קרבנו המקום לעבדתו', מודים אנו על כך שהבורא יתברך פולל אותנו בעבודתו, הינו בתפלתו, פמוצא בגמרא (בבבא ז א) שהקדוש ברוך הוא מתפלל בכל יום: "יהי רצון מלפני שכיבשו רחמי את כעסי, ויגלו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במדת רחמים, ואכנס להם לפנים משורת הדין".
הגדה של פסח 'חתן סופר' בפתיחה

רמזי אמן ב'שיר השירים'

מנהג נפוץ בקרב חסידים ואנשי מעשה לקרוא את מגלת 'שיר השירים' בליל הפסח לאחר סיום הסדר (ש"ה פסחים תו ועוד). להלן יבאו רמזים נפלאים מפסוקי שיר השירים על גדל מעלת עגית אמן:

ברכות השחר מקרבות לה'

"משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו" (ש"ה ט א ד)

"משכני אחריו נרוצה" - ראשי תבות: 'אמן'. רמז לכך שעגית אמן מושכת את האדם להתקרב להשם יתברך ולרוץ אחריו, ואף ל: 'הביאני המלך חדריו' - לעבד את השם יתברך מתוך חדר לבו פנימה. וזוהי פגת חכמים באומרים (ברכות ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך" - העונה אמן מתעלה למדרגה יותר גדולה ממדרגת המברך.
דברי תורה! למנחת אלעזר מפונקאטש מהד"ט אות יח

אפשר להוסיף ולומר כי העבדה שהאותיות השניות בתבות: "משכני אחריו נרוצה" הן 'שחר', רומזת למעלה המיוחדת שיש לעגית אמן בתפלת היום אחר ברכות השחר כמנהג הקדמונים.

ראה ענין העדה שיר השירים א ד

בשוקב לציון ברחמים. אמן.

"אתי מלכנון כלה אתי מלכנון תבואי תשורי מראש אמה מראש שניר וחרמון מפענות אריות מהררי גמרים" (ש"ה ט ד ח)

סיום הפסוק המתחיל בגמרא, בתבות: 'אריות מהררי גמרים' - ראשי תבות 'אמן', מלמדנו שהשכינה תשוב לשכן בישראל במהרה במינו, בזכות עגית אמן בבית כנסיות ובבתי מדרשות.
נחל אשכול [לחיד"א] ש"ה ט ד ח

אפשר להוסיף ולדרש על פסוק זה כי לא לחנם נרמזה עגית אמן בתבות: "מפענות אריות מהררי גמרים", שכן יש כאלו המתבשרים לברך בקול או לענות אמן בקול, ומפסוק זה נובל למד שעל האדם להיות גבור פארי ועו פנמור, לענות אמן ולזכות את זולתו בעגית אמן.

י"ד ר' בני אמונים' הרב יעקב דב מרמון שטיין

יהודי מקדים תשובה לשאלה

"הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים?" היה בעוד רגע קט יעמד הבן ויקשה: "מה - נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, הלילה הזה כלו מצה?" מדוע כבר עתה אנו מקדימים את התשובה לכך באמרנו כי אנו אוכלים את המצה מפני שזהו הלחם-עני שאכלו אבותינו במצרים?

באר האדמו"ר רבי יוסף חיים מוסקוביץ משאץ-ויליאמסבורג:

אכן, כך בדין הוא הסדר הנכון. יהודי אינו מקשה קשה בענין קבלת על תורה ומצוות בטרום הוא יודע את התשובה לכך. כעין מה שפוצנו אף בתפלת "אין כאלקינו", שתחלה אנו קובעים כי "אין כאלקינו!" ורק לאחר שידיעה אז קנתה שביטה בלבנו אנו שואלים: "מי כאלקינו?"

אף בלילה הזה, טרום פותחים אנו בקשיות מה נשתנה?, שומה עלינו להקדים ולהכריז: "הא לחמא עניא" ובכך להודיע כי אנו מקבלים על עצמנו את מצוות התורה ללא כל פקפוק, ואנו אוכלים מצות בלילה כפי שהצטוונו - זכר ליציאת מצרים. רק לאחר שבפסוקו הכרה זו בלבנו, יכולים אנו לגשת וזדון בהרחקה על ענין זה.

הגש"פ 'התקדש החג' עמ' פב

השכינה שורה בכל דצריך

"השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין"

חכמינו אמרו (שבת יב ב) כי: "כל השואל צרכיו בלשון ארמי - אין מלאכי השרת נזקקין לו [להכניס תפלתו לפני ה', שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי". מדוע אם כן שפאשר השכינה הראשונה בסדר ההגדה נאמרת בלשון ארמית?

באר האדמו"ר רבי יששכר דב מפעלי:

אמרו חזקוני (שם) שבמקום שהשכינה שורה, כגון "למעלה מראשותיו של חולף", יכול אדם להתפלל אף בלשון ארמית, לפי שפאשר השכינה שורה במקום אין הוא זקוק למלאכי השרת שיקניסו את תפלתו. לפיכך אף עתה, לאחר שהזמנו את העניים להתארח על שלחנו בהכרזתנו: "כל דצריך ייתי"

בליל הסדר, יחול יומא דהולוא של פוסק הדור מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א אשר לזה את פעלות 'בני אמונים' עד ימינו האחרונים כאשר ישא האמן את הינק.

להלן קטע ממשאו המואף שנשא בכנס 'בני אמונים' שהתקיים בי"ג באולול תש"ע:

מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים את כל ברכות השחר בצבור, גם את סדר הברכות שלפני ברכת 'הנותן לשכוי בינה' ואילך. והיו כל הקהל מכרכים הברכות בצותא חדא, האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן, ואחר כך היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתפח בתקופות האחרונות, וידידנו החשוב רבי יעקב דב מרמון שטיין הי"ו, זכה לאחו בעץ החיים של וכו' הרבים, בפעלתו לחגק עגית אמן, וברצונו להחיות וליסד מחדש מנהג קדום זה, בבחינת (שבת קד א): "שכחום וחרזו ויסדום".

בית הלוי ברכו את רבי

פיוט 'חד גדיא'

מקורו של פיוט 'חד גדיא'

בסופו של ליל הסדר, אחר לילה ארוך וגדוש בהלל ובהודאה, נוהגים ישראל לסוּר פיוטים שונים ועתים יומין, שאמרתם בנעימה מיוחדת, איש כמסורת בית אביו, מעוררת גיגונו ומרטיטה כל לב.

בין פיוטים נוראי הוד אלו בולט במיוחד הפיוט 'חד גדיא'. פיוט עתיק זה, יש שכתבו שמוקדו בפתח שהיה גנוז בבית מדרשם של גדולי אשכנז בעיר גרמזא [וורמזא] (הגש"פ מרבה לספר). הפיוט הוא ככתב חידה הכולל בתוכו סודות ומשמעויות שלעמקם אין חקר. הרשב"ץ מסביר שפיוט זה נכתב במקוון בלשון נסתרת כדי לעורר אותנו להתבונן בתוכנו, ומתוך שנתעמק בו, נרבה לעסק בעניני ספור יציאת מצרים (הגש"פ ר"ח פרושים דף טו). פיוט זה חבר בשפה הארמית, וכך מסמנים אנו את ההגדה בשפה שבה היא נפתחה, שהרי אף פתיחת ההגדה היא בארמית "האש לחמא עניא" שאף היא בשפה הארמית (הגש"פ יגד אברהם עמ' סט).

כאמור, מקורו של פיוט 'חד גדיא' הוא קדום, אם כי אין מסורת ברורה מי תברו ומאימתי החלו לאומרו בליל הסדר. ההגדה הראשונה שבה נדפס פיוט 'חד גדיא' היא "הגדה של פסח" דפוס פראג שנת ש"נ.

בענין זה אין לנו אלא להביא את אשר כתב החיד"א בתשובתו החריפה לאחד שערער על מקורו של פיוט זה (שו"ת חיים שאל ח"א ס"ח):

"המתלוצץ על מה שנהגו רבבות אלפי ישראל בערי פולין ואשכנז, ואשר לפנים בישראל גדולי עולם קדושי עליונים - דור דור וחכמי, והן עוד היום לא אלמן ישראל כמה וכמה ראשי ישיבות וגאונים הזמן ה' עליהם יחיו וכלם אמרו ואמרים פיוט זה ומצא רשע זה מתלוצץ ברבבות ישראל וגדולים אבות ב"ד גאונים ארך, אנושה מפתו וחביב דעו... ולמען תודע ידך נפשי אגיד את הרשום כי יש כמה פרושים בפיוט זה מהם נדפסו ומהם בכתב יד. ועוד שמעתי ממגיד אמת שגאון מפלא בדורו עשה למעלה מעשרה פרושים בפיוט זה... וכבר נודע תקף גדלת פיוטי אשכנז המיסדים על החכמה האמתית כאשר דבר בקדשו רבנו האר"י זצ"ל. וכתבו משם רבנו מהר"א מגרמזא בעל הרוקח זצ"ל כי כל עניני פיוטיהם וקדושיהם קבלה איש מפי איש..."

מהת הפיוט והקשרו לליל הסדר

פרושים למאות נאמרו על פיוט זה מפייהם ומפי פתכם של גדולי מפרשי ההגדה, כשכל לליל הסדר, ומפרט בכל פסקה ופסקה על מה היה וזמנו לפי פרושים; וכן רומז הגדי למעלה בקדוש עד 'ואתא הקדוש ברוך הוא'. במסגרת קצרה זו נביא את משמעותו המרכזית של הפיוט ואת הקשרו לליל הסדר, לדעת כמה מן המפרשים:

רבי יהונתן איבשיץ כתב חבור מיוחד על פיוט זה בשם 'מאמר יהונתן' שבו הוא מפרט שפיוט זה רומז לגליות שעברו ישראל; ישראל מכנים גדי, וגלותם הראשונה הייתה במצרים אצל פרעה הממנה 'שוגרא - שהרי אמרו חכמים (הוריות י א): 'חתול אינו מפרד את קונו', ואף פרעה אמר (שמות ה ב): 'מי

ה' אשר אשמע בקלו". המושף הפיוט רומז לגליות ולתלאות העוברות על ישראל עד לאגלה השלמה שאז ישחט הקדוש ברוך הוא את מלאך המות.

רבי טעבלה באנדי מפרנקפורט פרט שפרוש זה הוא כעין משא ומתן המתנהל בין ישראל למצרים; המצרים החשיבו את הגדי לאלהיהם, וישראל טוענים כנגדם שלשיטתם היה עליהם לעבד לחתול, שהרי הוא גובר על הגדי ואוכלו. לבסוף המצרים מסכימים לכך, אף אז שבים ישראל וטוענים שאם כן, היה עליהם לעבד את הכלב האוכל את החתול. וכך ממשיך הפיוט ומתאר את סדר הוכוח עד למסקנה המתבקשת שאין לעבד לשום נבא, כי אם את הקדוש ברוך הוא לבדו (הגש"פ עם פרוש רבי טעבלה באנדי).

החתם סופר פרט כי פיוט זה מקוון כנגד קרבן פסח וקרבו הגיגת י"ד הקרב עמו כדי שיהיה נאצל על השבוע (פסחים סט ב), לכך רומז כפל הלשון בפיוט: "חד גדיא חד גדיא". בהמשך רומז הפיוט לדני הקרבן; 'חוטרא' ו'נורא' הם משל לעצי הפערך ואש המזבח, ועל זה הדבר ממשיך הפיוט כלו, עד לסימונו ביחול כי לעתיד לבא ישחט הקדוש ברוך הוא את השטן שקטרוגו מעכב את הגאולה, ואז נזכה שיבנה בית המקדש ונזבח שם מן הזבחים ומן הפסחים במהרה במינה, אמן (הגש"פ חתם סופר).

מי עשה שלא פהגו?

שאלה מרכזית שבה התחבטו רבים מהמפרשים, ודרכה הגיעו להבנה במשמעות הפיוט, היא שאלת האשמה:

אם נתבונן במעשה 'חד גדיא' נגלה כי הכלב עשה פהגו בכך שנישך את החתול ונקם את נקמת הגדי, ואם כך - המסל לא צדק כשהכה, ובצדק שרפה אותו האש. המים לא פעלו כהגון בכך שכבו את האש, אך השור עשה פהגו שהגן ששתה אותם. השוחט לא עשה פהגו שהגן ששחט את השור, ובצדק נטל מלאך הפקות את נשמתו, ומדוע אם כן שחט אותו הקדוש ברוך הוא?

כדי להשיב תשובה לכך עלינו להקדים ולשאל שאלה נוספת: מדוע נענשו המצרים על כך שהשתעבדו בישראל, והלא בכך הם קימו את גזרתו יתברך (בראשית טו ג): 'ועבדום וענו אתם'?

יש לומר כי התשובה לכך פרוכה בתשובה לסבת ענישת השתפים למעשה ד'חד גדיא': שאף כי בצדק צריה היה החתול להעניש על אכילת הגדי, אך מי בקש מהכלב להתעבר על ריב לא-לו ולאוכלו?! בנדאי לא בחר לעשות זאת אלא משנאתו לחתול, ועל כך קבל את ענשו בצדק. כעין זה יש לומר על כל סדר ענשו המצרים עד סופו: ובכך חשב את הסבה שנגעשו המצרים: בגזרת 'ועבדום וענו אתם' לא נקבע איזו אמה תבצע את הגזרה, והמצרים שפחרו לבצעה עשו זאת משנאתם לישראל, ונמצא שמון הדין נענשו על כך (ארח חיים [לבו אש ח"ו] על הגש"פ).

כנגד הצפייה - גדל הברכה

כי היום הוא מועד פרונו בהבטחה. רבי דוד הסכים, והילד לא ידע את נפשו מרב אשר. בשוכם הביתה החל הילד לרקוד בשמחה ובהתרגשות, וכל הבית התמלא ששון ושמחה.

בהגיע השעה המתאימה, אחז רבי דוד בידו של בנו ויצא מן הבית, כאשר מעבר לדלת נותרה אמו, שפתייה מרחשות תפלה שתהא השעה הזאת שעת רצון ורחמים, וכי לא יהיה חלילה כל מעכב לברכה.

יצעדו יחדו האב הירא ובנו המאשר בסמטה המובילה אל בית הרב, ומשוראה הבית מרחוק זהרו פניו של הילד, ואלו רגליו של אביו החלו לרעד.

בהגיעם אל דלת חדרו של הרב, הציץ האב פנימה דרך חריץ הדלת, והנה ראו עיניו את הרב מבריסק, לבוש בבגדי תה, ואחוז בשרעפי קדש ופניו מפיקות זהר של טהרה. סביב שלחנו הסבו גדולי תלמידיו, רבי יוסף חיים זונפלד, רבי הערש מיכל שפירא ועוד מגדולי ירושלים. כלם ישובו ברבת ובזיוע, ועיניהם תלויות היו בברכת השקויע במחשבות גבוהות אשר סודן נשגב מהם.

בראות רבי דוד את הפחזה המבהילה, נרמע לאחוריו. הוא לא יכול היה לפתח את הדלת ולהפריע בשעה קדושה זו. הוא נסה שוב, ושוב נרמע, ובלסוף גמר אמר לשוב לאחוריו כלעמט שבא, ריקם מברכה. הוא נטל את לידו ופנה לצאת, אלא שהילד שלא היה מסוגל לעמוד באכזבה פנץ בכבי תמרוזיה.

לשמע הבכי יצאה הרבנית מבריסק מחדרה. היא נסתה להרגיע את הילד הבוכה במתקמים פסחים מטטבחה, אלא שהילד לא אבה להרגע. נסתה הרבנית להציל מפיו את סבת בכיו, אולם הילד לא היה מסוגל לענות.

לבסוף פנתה לאביו והתענינה לפשר בכיו של הילד, ורבי דוד השיב כי הוא רוצה להתברך מפי הרב; "נו, נו", השיבה הרבנית, "אם דעמות כה רבות כבר שפך על כך בנדאי ראי הוא לברכה. אני בעצמי אוליכהו אל הרב".

רגע לאחר מכן כבר היו דיו הקדושות של המהר"ל דיסקין מונחות על ראשו של הילד הנרגש והוא ברכו בחס: "יהי רצון שתהיה יהודי רב ואמן". הילד והלל לה' יתברך על שקבל תפלתה ומלא את משאלתה.

אך למוטו לצין כי ברכתו של המהר"ל התגשמה במלוואה, כאשר הילד עלה והתעלה במעלות התורה, היצאה מקצה המיסה, ומשונכחה האם לראות בפניהם הקורנות, הבינה מיז כי משאלתה התגשמה. והיא נתנה תודה והלל לה' יתברך על שקבל תפלתה ומלא את משאלתה.

אך למוטו לצין כי ברכתו של המהר"ל התגשמה במלוואה, כאשר הילד עלה והתעלה במעלות התורה, היצאה מקצה המיסה, ומשונכחה האם לראות בפניהם הקורנות, הבינה מיז כי משאלתה התגשמה. והיא נתנה תודה והלל לה' יתברך על שקבל תפלתה ומלא את משאלתה.

הגש"פ משלחנם של גדולי ירושלים עמ' 351

פרשת צו - חג הפסח

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה" (ו, ב).

מדוע פתחה התורה את פרשת הקרבנות בקרבן עולה, הרי קרבן עולה מובא על המחשבה, לעומת קרבן החטאת המובא על מעשה, ולכאורה המעשה חשוב יותר, ומן הראוי היה להקדימו!

ביאר הבן איש חי זצ"ל: ליצני הדור היו אומרים: איך אהרן הכהן יקריב קרבנות, בעוד שהוא עצמו עשה את העגל! ואם תאמר שבעגל היה אנוס כי היו הורגים אותו אם היה מסרב, אך הרי את המזבח לא כתוב שמישהו ביקש ממנו לעשותו, אלא עשהו בעצמו, כמו שכתוב: "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו" (שמות לב, ה).

על זה - אומר ה'בן איש חי', יש להמשיל את המשל הבא: כנופית שודדים עמדו פעם בצד הדרך, וצפו לקורבן שיפול לידיהם. והנה ראו מרחוק את בן המלך ושמחו על השלל הכבד שיפול בחלקם. פנה אליהם ראש השודדים ואמר שאין צורך בכולם כדי להתגבר על בן המלך, ולכן הוא מבקש מהם ללכת למערה, והוא לבדו יהרוג ויקבור את בן המלך, ואת השלל הרב יביא לפניהם.

כשהגיע בן המלך, תפסו ראש השודדים, נטל ממנו את כל רכושו ואף את סוסו, אולם לא הרגו אלא צייה עליו לברוח מהר, שלא יראו ששחררו.

הרווח של ראש השודדים היה כפול: לחבריו השודדים אמר שהרג את בן המלך, ואף הביא להם את כספו, מאידך גיסא בן המלך נשאר חי.

חזר בן המלך לביתו וספר לאביו מה עולל לו ראש השודדים.

תפס המלך את ראש השודדים וצייה לתלותו. קדם התלייה שמו את רגליו בסד, והחלו מכים אותם.

בכה ראש השודדים ואמר: "אוי, לבי, בלי!".

שאל אותו המלך: "מדוע בוכה אתה על לבך, והרי מכים אותך ברגליך?"

אמר ראש השודדים: "לא, לבי כואב לוי" ואז סיפר למלך את אשר אירע באמת: "בלבי חסתי על חיי בן המלך ולא רציתי להורגו, ואת הכסף מוכרח הייתי ליטול ממנו כדי לחלק לשאר השודדים, שלא יהרגוני על ששחררתי את בן המלך".

שמע המלך ומינהו להיות שר בממלכתו.

כך גם אהרן הכהן, אומר ה'בן איש חי', ידע הקב"ה שאהרן בנה את המזבח על

מנת לעכב ולדחות את זמן עשיית החטא, שכן אם כולם היו מתעסקים בבמה, היה המזבח נבנה מהר, ועוד באותו היום היו עובדים לעגל, ואילו כך, שבנה אותו לבדו, עד שבנה כבר היה לילה, ולכן אמר להם (שם): "חג לה' מחר". ובאמת

על הערב רב נאמר "וישכימו ממחרת", אבל עם ישראל כולו עדיין לא הספיק לחטוא. את כל זה הקב"ה ידע, ולכן אמר: "צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת

תורת העולה" - הרי העולה מכפרת על מחשבת הלב, כי הקב"ה יודע מה היתה מחשבתו של אהרן הכהן, ולכן יש להתחיל דוקא עם קרבן זה.

"והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח" (ו, א).

הגמרא אומרת (יומא כ.) "בכל יום תורמין את המזבח וכו'", ומפרש רש"י: "תורמים את המזבח - שהוא חותה מן הדשן במחתה פעם אחת בין רב למעט, ובלבד שלא יפחת ממלא קימין, ונותנו במזרחו של כבש ונבלע במקומו, שנאמר - והרים את הדשן וגו' ושמו אצל המזבח". עכ"ל.

ואומר על כך הרב יצחק גולדווסר שליט"א, משגיח ביישיבת 'אור ישראל', שנס

הבליעה של תרומת הדשן במקומו, משנה את המבט על כל מלאכת הוצאת הדשן.

הא כיצד?

בקלם היו הבחורים היותר חשובים זוכים ב'כבוד' של טאטוא בית המדרש, אך לעומת זאת, ביישיבות בדורנו, על אף המצב הכלכלי הקשה, משלמת הישיבה לעובדים שינקו את בית המדרש, ואינה מזכה את בחורי הישיבה בזכות זאת.

וזאת משום שלצערנו, ההרגשה שזכות וכבוד הם לנקות את בית המדרש רחוקה מאתנו, ומתוך מבט שטחי אנו חשים שבנקיון בית המדרש, אנו כביכול 'עושים טובה' לבית המדרש...

תפיסה שטחית זו באה לידי ביטוי גם בתחומים נוספים: כך, למשל, בעל הבית סבור שהוא עושה עם העני, יותר משעושה העני עמו, בניגוד למבט האמיתי של התורה על כך. ואנו מתקשים לחוש שיותר מששמרו ישראל את השבת, שמרה השבת את ישראל, וכיוצא בכזה.

מספרים, כי פעם הגיע בחור לגמ"ח ספרי קידש, ובקש לשאול כרך של משניות למשך תקופה, היות והוא עומד להתגייס לצבא, וככל הנראה לא תשיג ידו ספרי קודש בכל מקום שבו יהיה.

בתום תקופת השירות הוא החזיר את כרך המשניות והודיע לגבאי: "החזרתי

את המשניות".

"לא ולא", ענה לו הגבאי מיניה וביה, "המשניות הן אלו שהחזירו אותך!..." והנה, מאחר וגם בעבודות בית המקדש היתה עלולה להתגב ההרגשה שהוצאת הדשן היא "בעיה" במזבח, והאדם "עוזר" לפתור אותה, כלומר: הוא מעניק ונותן למזבח איזושהי "טובה"...

לשם כך, עשה הקב"ה נס ותרומת הדשן נבלעה במקומו, כך שכל הרואה זאת אינו יכול להתבונן במבט שטחי על עבודות הבית, והוא מבין שאין בבית המקדש "בעיות טכניות" חלילה, וכל המלאכות שעושה האדם, הן זכות עבורו ונועדו כדי לזכות אותו בעבודה.

כלומר - ה'נתינה' שבעבודה זו אינה אלא 'קבלה', אנו מקבלים את הזכות לשרת בבית ה', ואיננו נותנים משלנו לשם כך.

ועל כך אין לנו אלא להודות "מודים אנחנו לך על שאנו מודים לך!" (מי זהב)

"כל דכפין ייתי וייכול"

רבים שואלים על הזמנה זו שאומר בעל-הבית, שאם כוונתו להזמין את העניים שאין להם היכן להסב בליל הסדר - מדוע לא דאג לעשות זאת עוד בהיותו בבית-הכנסת קדם בואו לביתו, וכי דרך האדם להזמין אורחים לאחר שהגיע לביתו ויושב על שולחנו וכבר קידש על היין?!

הראב"ן (פסחים קטו:) אחד מגדולי הראשונים, עמד על קושיא זו וכתב ליישב, שבאמת אמירת "כל דכפין ייתי וייכול" מתייחסת לבני הבית ולא לאורחים הבאים מבחוץ, שבעל-הבית מודיע לבני ביתו הרעבים מחמת מניעת אכילת

חמץ או מצה בערב החג, שיבואו כעת ויאכלו בעריכת הסדר.

ובספר "חק יעקב" (סימן תעג ס"ק לב) ביאר דבריו, שכונת בעל ההגדה למשל הנפלא המובא בגמרא (נזיר כג.) על הפסוק (הושע יד, ז): "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם", והוא: משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה. זה שאכלו לשום מצוה - "וצדיקים ילכו בהם", וזה שאכלו לשום אכילה גסה - "ופושעים יכשלו בהם". כלומר, שתי אפשרויות יש בקיום המצוות, האחת - לקיימה מתוך שמחה של מצוה, והשניה - לקיימה בדוחק וללא חשק. והנה, בגמרא (פסחים ע.) מבואר שאת קרבן הפסח צריך לאכול על השבע, כלומר מתוך שביעה לאחר אכילת המצות ומאכלי הסעודה, ובזמן הזה אנו מקיימים הלכה זו באכילת מצת האפיקומן הנאכלת זכר לקרבן פסח. וכונת הגמרא, שהאוכל את הפסח לשום מצוה נקרא צדיק, כלומר הוא לא מילא את כרסו בסעודה יותר מדי עד שאינו חפץ כלל בקיום המצוה.

נמצא שההבדל העיקרי בין הצדיקים לפושיעים הוא במחשבתם מתחילת הלילה על מה שיהיה בסופו. החכם רואה את הנולד ועיניו בראשו, לחשב דרכיו מתחלה שלא יאכל הרבה מאד עד שיקוץ במצוה היקרה של אכילת הפסח, ואילו מי שאינו חכם, אינו מחשב דרכיו ואוכל יותר משיביעתו עד שאינו חפץ לאכול את הפסח, ואף שקיים את המצוה - המשילו הכתוב לפושע, לפי שפשע מתחילה באכילתו יותר מהצורך.

לכן מקדים בעל ההגדה כבר בתחילת הסדר, שיאמר בעל-הבית לבני ביתו: "כל דכפין ייתי וייכול, כל דצריך ייתי ויפסח". כלומר, בואו ותאכלו לשבור רעבונכם, אף שימו לבכם כבר מעתה לצרף אכילת הפסח, שאף שהנכם רעבים מאד, לא תאכלו יותר מדי, וכך לא תהיה אכילתכם את הפסח אכילה גסה חלילה.

(הגדה של פסח לספר בציון)

"כנגד ארבעה בנים דיברה התורה, אחד חכם, אחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול"

שאל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע: מדוע סידר בעל ההגדה את הרשע ליד החכם ולא העמידו בסוף רשימת הבנים כפי שצריכים להתנהג עם הרשע?...

אלא תירץ ואמר: בכוונה עשה כך בעל ההגדה! משום שאם הרשע היה עומד ליד ה"תם" וליד ה"שאינו יודע לשאול", היה פונה להשפיע עליהם מרשעותו... ועד שהחכם היה מגיע אליו לסכל את מזימתו, היה עושה בהם שמות... על כן העמידו החכם לידו, כדי שיפקח עליו ולשמור שלא יזיק...

הרה"ק רבי דוד'ל מטלנא זי"ע היה אומר בדרך צחות: "עני" כולל בתוכו את כל ארבעת הבנים יחד!... הוא "חכם", שכן "לא לחכמים לחם", הוא רשע, שכן "לווה רשע ולא ישלם", הוא תם, שכן אצלו "תם הכסף", ו"שאינו יודע לשאול" הוא פשוט - משום שאין לו ממי לשאול וללוות...

(פנינים)

ימים ספורים חלפו, מאורעות מעניינים החלו להתרחם לפתע מול עיניו המשתאות. מעניין מאוד, כשהיה טרוד ובהול שום דבר לא אז, רק לאחר שהצליח להירגע החלו העניינים להסתדר.

הסנונית הראשונה היתה כאשר התקשר אליו ראש הכולל שאצלו למד לפני זמן רב. הלה נותר חייב לו בשעתו סכום מכובד, ועד היום לא פרע אותו בטענות שונות ומשונות. הוא כבר לגמרי התייאש מהסכום, אך עכשיו קיבל ממנו טלפון מפתיע ובו בישר לו כי ממתין לו צ'ק על מלוא סכום החוב.

היה זה סכום הגון ששחררו באחת מהלחץ המעיק. והסנונית הזו רק בישרה על ההמשך שלא אחר להגיע. זודתו התקשרה אליו וסיפור חדש ומעניין בפיה: הסבא נתן לה לפני סוכות (חצי שנה קודם) סכום גדול לחלקו לכל הנכדים הנשואים. כולם קיבלו אכן את חלקם ברונה ותודה, אך שמו שלו נפקד משום מה מהחלוקה החגיגית. איננה יודעת כיצד זה קרה, אך בכל מקרה הוא יפוצה כדת וכדין לפני חג הפסח המתקרב ובה. הוא יקבל גם את מנתו האבודה של סוכות, ועוד תוספת מרובה על חשבון החג הנוכחי.

וכאילו לא די בזאת, הנה התברר לו שאחד מאחיו רשם אותו שלא בידיעתו לאחד הכוללים המעניקים תמיכה לחבריהם קודם החג. בדיוק בשנה זו קיבל אותו כולל תרומה גדולה מאוד מאחד הגבירים וסכום הקמחא דפסחא היה גבוה במיוחד, כשהתורמים מאפשרים לראשי הכולל להעניק מילגה גם לאברכים עמלי תורה שאינם לומדים דוקא בין כותלי הכולל. "סופו של דבר, הגעתי לחג כשאני גדוש ומלא ולא חסר לי דבר", מספר האברך בשמחה ובהתפעלות, "ואפילו נותרתי עם עודפים ביד".

הביצה האחרונה מקניית הפסח האדירות נאכלה זה מכבר, כסף בא וכסף הולך, אך התרוממות הרוחנית של שלושת ימי פסוקי הביטחון לעולם עומדת.

(בטח בחנו - שמות, מאת הרב צבי נקר)

לומר פסוקי ביטחון לפני משא ומתן וכל עסק שהוא". החבר קנה חוברת קטנה שמלוקטים בה כל פסוקי הביטחון המפורזים בתנ"ך, ובכל עת שהיה יכול קרא את הפסוקים בהטעמה ובכוונה.

הוא חש בטוח בכל מאודו כי בזכות התחזקות הגדולה באמונה וביטחון על ידי אמירת הפסוקים זכה היום לישועה שכח ציפה לה.

ואת כל המעשה הזה וכל הדברים הללו שומע מיוזעו ופפורשות מפי הידיד באמצע הרחוב.

הוא חש והבין שהמילים הללו נשלחות אליו במיוחד משמי שמים, כמענה אמיתי למצבו הכלכלי העכשווי. לא סתם במקרה הוא נפגש עמו עכשיו ושומע מפיו את הידיבורים המחזקים.

הוא מתהלך כל העת דאגו ומוטרד בדבר צרכי החג והחובות שעליו לפרוע - אך משמים קוראים אותו היום הזה לגדולות. אסור שמצב הקושי וחוסר הוודאות ידכדך ויבהיל אותו. תפקידו עכשיו להתרומם ולהישען גם הוא בכל כוחו על אביו שבשמים.

מה שטוב כל כך לידו - בודאי מצוין ונכון בשבילו. לא נבראו רעמים אלא ליישר עקמומיות שבלב, ולא נברא הקושי בערב החג אלא בשביל שיתחזק גם הוא באמונה וביטחון בהקב"ה, שזוהו עיקר דת הישראלי.

אם זימנו אותו משמים לשמוע עכשיו על גדול העניין של פסוקי הביטחון, הרי זה אות וסימן שהדברים קשורים ומכוונים גם אליו.

הוא השיג לעצמו את החוברת עם פסוקי הביטחון והתחיל להתמסר לכך במלוא המרץ, היה זה כשבוע וחצי קודם החג. הטרדות והעבודות היו מרובות, אך בכל רגע פנוי היה ופנה ומשנן את הפסוקים הקדושים, מחדיר לעצמו את הדברים שוב ושוב, עוד ועוד, ומשיב אותם אל המוח ואל הלב. במשך שלושה ימים תמימים השקיע במשימה את כל מאודו. עוד לא היה לו קצה של מושג כיצד ייצא מהסבך, אך הוא לא היה מונח עוד בבעיות הכלכליות, עסוק היה בלהחזיר בנפשו ורוחו את אור האמונה ושלמות הביטחון.

בעל המעשה דן הוא אברך כולל בעל משפחה גדולה, שמצא את עצמו בערב חג הפסח במצב קשה במיוחד. לא די שהיה עליו לגייס כספים להוצאות החג, עוד השתרגו עליו חובות רבים שבדיוק עכשיו הגיע עת פירעונם. החג הלך והתקרב, ובידו לא היה מאומה.

היה זה יום אחד של ערבי פסחים, הוא הלך ברחוב ופגש לתומו ידיד טוב, הלה נראה משולהב ביותר ועם פנים קורנות וחגיגיות.

מה פשרה של צהלת הפנים הבלתי שגרתיית בסתם יום של חול?

הידיד נפנה אליו והסביר לו בעצמו: הוא חווה היום מקרה מיוחד של השגחה פרטית. כבר זמן מה הוא מנסה לפגוש מישהו לצורך דבר מה חשוב ביותר, אך מחמת סיבות שונות הדבר לא התאפשר. הדבר נמשך תקופה ארוכה והעניין הציק לו מאוד. הוא התפלל רבות להקב"ה שיצליח לקיים את הפגישה למרות המכשולים השונים. והנה היום הזה אירע לו נס אמיתי: הוא נתקל באיש במהלך אירוע מסוים, באופן מקרי ופלאי ביותר. אלא שכאן הוסיף הידיד ואמר עוד דבר חשוב. מלבד התפילות הרבות להקב"ה, הוא גם השקיע רבות באמירת "פסוקי ביטחון" כל העת, מתוך התבוננות והפנמה רבתי.

הענין של אמירת פסוקי ביטחון מובא בספרים רבים בשם המהר"ל מפראג, וכך למשל מובא בספר "מצוות הבטחון" (בהקדמה): "נמצא כתוב הגאון החסיד מופלג בדורו נר ישראל עמוד הימיני מורנו ורבונו רבי לייב אב"ד פראג הנקרא המהר"ל מפראג, שיאמר כל אדם פסוקי ביטחון כדי לחזק את עצמו בביטחון ובאמונה, כי זה עיקר דת הישראלית, וצריך להתחזק בזה מאוד, ואחר אמירת הפסוקים יבקש מאת ה' שיזכה להיות חזק מאוד באמונה וביטחון כרצונו יתעלה".

עוד מובא שם בשם המהר"ל (בשם זקנו הגאון רבי חיים) כי פסוקי בטחון מסוגלים לבטל גזרות קשות, והיו אומרים פסוקי ביטחון במערכות הלמחמה ושמו ביטחונם חזק בהקב"ה והיו יוצלים, וכן מסוגל הוא

פינה לחג הפסח
בענייני הלכה ואגדה

מצות עגולות או מרובעות?

כתב הגאון רבי יהודה אסאד זצ"ל בשו"ת יהודה יעלה (סי' קנז), לבאר ג' טעמים במנהג העולם לעשות המצות לפסח עגולות דוקא:

- א. בתורה נאמר (שמות יב, טז): 'עוגות מצות', ועוגות הכונה עיגולים, כמו שמפרש רש"י בתענית (כג. ד"ה עוגה) לענין חוני המעגל. וכן מציינו בעוד מקומות (עירובין פא). כעין דבריו כתב האבן עזרא (ויקרא ב, ד) שפירש 'חלות מצות', ש'חלות' הכונה עגולות (מלשון חזר חלילה). והוסיף, שהטעם שהתורה הדיגישה כן שהיו המצות עגולות, לומר שגם צורתן העגולה של המצות היתה מפני שבני"י יצאו בחיפזון ממצרים ולא היה להם זמן לצור צורה, וכך יעשו לדורות. והיה המצה היא לחם עוני, ובא העיגול לרמז שהעניות והעשירות הם כגלגל חוזר בעולם (עי' שבת קנא). ע"כ.
- ב. הוסיף עוד לבאר, שכידוע, תשעה באב חל תמיד באותו יום בשבוע שבו חל יו"ט ראשון של פסח (עי' ילקוט איכה, רמז תתלח), ולכן נהגו לאכול ביצה בליל פסח שהיא עגולה כדרך האבלים שאוכלים דברים עגולים (כ"ב טז), ואם כן זהו המקור לעשות גם את המצות עגולות.
- ג. ביאר עוד, לפי שאפשר שבזמן ההוא היה מנהג המצרים לעשות לחמיתם שלהם מרובעות או משולשים לפי ריבוי האלהות שהאמינו, וכמו שכ' רבינו סעדיה גאון... וכדי להרחיק מחוקותם תועבות של המצרים, גם בזה עשו ישראל ההיפך מהם, עשו לחמיתם עגולות דוקא המורה על אחדות, שאין לו סוף ואין לו תחילה. ע"ש.

והכתב על דבריו הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל בשו"ת התעוררות תשובה (או"ח, בנד"מ סימן רלד), וז"ל: 'וראיתי לגאון אחד מותאמן ליתן טעם ויסוד שהמצות יהיו עגולות דוקא, ולדעתי אם היו עושין המצות עגולות בכונה שהיו דוקא עגולות אין לבטל המנהג כי בלי ספק יש לו יסוד, אבל אנו רואים שכל השנה אופין לחמי חמץ ככרות עגולות הן פת קיבר הן פת סולת נקיה רובא דרובא, וגם האופים הגויים עושין גם כן פיתן כל השנה עגולות, הנוכל לומר שיש קפיא בדבר, בלי ספק מטבע העשיה והאפיה יותר קל במלאכתם לאפות עגולות, ואדרבה חזינן שחביב הריבוע בתורה הקדושה: במזבח הפנימי והחיצון כתיב 'רבעו יהיה', גם גבי חושן כתיב 'רבעו יהיה', תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני (מנחות לה), ולחם הפנים ג"כ לא היה עגולות אלא, ארוכים וריבועים (מנחות צה). ע"כ".

גם השדי חמד (מערכת חמץ, י"ג אות מב) כתב, שליכא קפיא במצה שתיה עגולה, ע"ש. וכ"כ בשו"ת זכרון יהודא (סי' כג).

ויש להוסיף, שיש שכתבו להימנע ממצות-מכונה מפני שהן מרובעות, וא"א לעשותן עגולות כנהוג מפני הפירוים ושארית הבצק שתישאר ותחמץ (ובזה גם עוסקת תשובת המהר"י אסאד הנ"ל). וכ"כ בשו"ת האלף לך שלמה (למהר"ש קלוגר, השטמות סי' לב), וסיים 'זה לא יעשה לשנות מנהגו ישראל, ובשו"ת פרי השדה (לרבי אליעזר דייטש, ח"ד סי' א) שלא אכל מצות מכונה (מרובעות), הואיל והשש לדברי רבו המהר"י אסאד שהמצות צריכות להיות עגולות. וכ"כ גם בשו"ת תירוש ויצהר (סי' קפה) ועוד.

גם בעל הערוך לנר (במכתב לבעל השואל ומשיב, הובא בקוב' 'ביטול-מודעה' הדן להכשיר את המצות-מכונה) כתב בנוגע לזה, שא"ף שאין לאסור מצות שאינן עגולות, מ"מ כיון שההמון העם לא הורגלו בה רק בעגולות, על כן היה זה כדבר מצות שאין נכון לעשות כן, ויש להאריך. טעם נוסף, ביאר בהגדה של פסח ברכת אברהם (אלברט, עמ' כז), ע"פ מה שביאר בתרגום יונתן

משולחנו של העורך

בן-עוזיאל, על הפסוק (שמות ט): 'ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ פי גרשו ממצרים וכו', וביאר היוב"ע, "היו קטעין מן לישא דאפיקו ממצרים ונסדרין על רישיהון ומתאפי להון מחומתא דשימשא חרין פטיין ארום לא חמיע ארום איתריכו ממצרים", ע"כ. ובדבריו מובאר ב' חידושים נפלאים: א. הטעם שהמצות עגולות כי אבותינו הניחו את המצה על ראשם ביציאתם ממצרים, ב. המצות לא נאפו בתנור אלא חום השמש אפה אותן (הורמב"ן (שם) נדחק לבאר, שאת המצות אפו בדרך ולא בעיר החמה יציאתן החפוזה, ע"ש). כך מציינו גם ביוצר לשבת הגדול (ד"ה אמנה גדולה), 'קטן העיסה בחררה קמזוה, רצופה בראשיה שלא חומצה', וכן בהגדה של פסח לרבי דוד הנגיד ז"ל (נכד הרמב"ם) "ואותה העיסה אשר הוציאו ממצרים נעשה בה נס ולא החמיצה, ובשעה שצריכים לאפות לחם, היו ענני כבוד שורים להם העיסה ועושים אותה רקיין, ומניחים אותה על ראשיהן והשמש מבשלתן, ומזה היו אוכלין לחם חום, שלא היו הרקיין מצטננין", ע"כ. והוא פלא.

הגאון רבי אהרון לוי זצ"ל בספרו אבני חפץ (סי' לד אות ה) כתב לבאר בדרך דרוש, ע"פ מה אדיתא בירושלמי (שבועות פ"ג ה"ח ונדרים פ"ג ה"ג, והובא ברין"ש מה סו"ע"א) שהגם שאין מרובע במעשה בראשית, באוכלין יש מרובע. ע"כ. והנה, צורת המצה באה לרמז, שבשמימות צריך לעגל הכל, אך ברוחניות אסור 'לעגל פינות' וצריך הכל להתקיים על קוצו של יו"ד, וכן במצות, בגלל שהן נאכלות, אפשר לעשותן עגולות. וכן מטו משמיה דהר"מ פינשטיין זצ"ל (קוני' אמרי שפר, פסח, סה"ס דף רמד).

ובספר מקדש ישראל (הארפנעס, פסח, השמטות עמ' שג), דן להצריך ליקח מצה עגולה ונאה מטעם 'זה א-לי ואוהו' התנאה לפניו במצוות (שבת קלג). איברא, שאין הכרח שמצה עגולה היא היפה, כי יתכן וגם מצה בצורת ריבוע מדייק תיחשב ליפה, רק שאנו הורגלנו לראות מצה עגולה ולא מרובעת. ובכלל, יתכן שלא שייך טעם זה בדבר שנאכל ונלעס בפיו וממילא אין לו קיום, ורק בחפצי מצוה שנשארים בעולם שייך להדר. וכ"כ בנימוקי אור"ח (מונקאטש, סי' תרצה סק"ד) שבדבר שהוא אכילת אדם, לא מחייבין ליה להדר באכילה כמו בשאר מצוות. אך עיין בהגש"פ אתה בחרתנו (עמ' רנט) שהביא מהאדמו"ר הבית ישראל זיע"א שגם במצות עדיף לבחור בעגולות היפות, שהגם שבעלמא לא שייך נוי מצוה דבבר הנאכל, אך כאן מאחר ויש מצוה לספר ביציאת מצרים בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, שייך אז שהמצה תהיה נאה [וכע"ז מציינו בשו"ת מהרש"ל (סי' פה, הובא בחק' יעקב' תעה, כח) דהצריך שלכתחילה בעינן שכל הג' מצות יהיו שלימות, אך שממילא פורסין את המצה השניה (ויש בלעדיה ב' שלימות בשביל הלחם-משנה), מ"מ משום הידור-מצוה בעינן שכולם יהיו שלימות. מוכח דיש הידור-מצוה במראה החיצוני].

בהגדה של פסח 'לספר בציון' (עמ' נז) הביא על אביו הגר"ם סלאמן מוצפי זצ"ל, שהמצה שהיה אופה, היו עגולות כולן עגולות שוה, מעשה אומנות. ובספר מאיר עוז (לרב מאיר ערבה, ח"ז, קסח-טז) הביא ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, שנוהג לקחת מצות עגולות בדוקא, שלא לשנות מהמסורת. ע"כ. וע"ע טעמים בדרך דרוש בספר שער ראובן (כמיל, סי' יח אות יג), הגש"פ מנחת חן (עמ' קלב) בשם האדמו"ר מצאנז, הגש"פ נחלת שדה (עמ' קט).

בציאת ישראל ממצרים

בציאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז.

(תהלים קד, א)

מכל חשש של תערוכת לחם או פת כל שהיא!
אוי ואבוי! נזדעק הצדיק שוב, היודע אתה ממה מכינים את
הבירה הזאת? הלא היא עשויה משעורים שהחמיצו היטב
ותססו כראוי, עד שהפיקו מהם את הבירה הזאת!
אך הכפרי בשלו, הוא התעקש וטען בלהט, שאי אפשר כן
לבטל פתאום במחי יד מנהג של שנים... ועד שהורב לא
יכתיב בבירור, שכך כתוב בתורה שהבירה היא חמץ, איך אנו
מקבלים את דבריו!

כראות רבי נפתלי הצדיק, חכימא זיהודאי, את אשר לפניו,
חיין אל היהודי ואמר: הבא נא לכאן בבקשה את הסיידור שלך,
ואראה לפניך ברור שחור על גבי לבן, שהבירה היא חמץ!
עד מהרה חזר האישי עם הסיידור הדהוי בידו, והגישו בהדרת
כבוד לפני הרב.

נטל הצדיק את הסיידור, והזמין את היהודי לשבת עמו לידו. הרב
עלעל מעט בסיידור אנה ואנה, עד שמצא בו את סדר חג הפסח,
הגיש ליהודי את סיידורו ואמר: נו, תקרא בעצמך על מה מברכים
אנו בליל בדיקת חמץ?

הביט האישי בסיידור קרא מתוכו, ואמר: כן רבי, הברכה שאנו
מברכים היא: "אשר קדשנו במצותיו וציוונו על יגיער חמץ!"
הרי שלך לפניך, התחייך הרב בנימת ניצחון, הרי בעצמך קראת
בסיידור שלך כפי שאמרתי לך ומפורש כאן, מה ציוונו השי"ת:
"ביר" [בירה] הוא חמץ! - שכן הבירה נקראת ביידיש 'ביר',
וכשקרא האישי בהברה הפולנית: 'על יגיער חמץ' הרי היא
נשמעה כמו ביר...

אכן, הודה היהודי בפה מלא, עם סיידור מפורש אי אפשר
להתוכח! ומהרה ציווה להסיר את חבית הבירה מהשולחן,
והביטיח בהן צדקו שלא לשתות יותר בירה בחג הפסח!

עתה הבין רבי נפתלי בפקחותו למפרע, מדוע שלחו החוזה הק'
אל אותה ברית מילה, על אף שהיתה כרוכה בהפסד עצום של
הסתופפות ביצילא דמהימנותא בחיבור האבים אצל רבו ביום
הנגילה והנכבד של חג הפסח. - לפי שכשנכנס אצלו היהודי
דיבר עמו אודות חג הפסח, ראה תיכף ברוח קדשו אישי
זה נכשל בלא יודעין בעוון החמור של חמץ בפסח רח"ל. וכל
זאת חוזה והבין מראש, שיק הרופשיצער רב בחכמת אלקים
שבקרבך יוכל להוציא הטעות מליבו, ולהציל אותם מן החטא
הנורא, ולכן נאלץ לשלוח דווקא אותו לערוך הברית.

ללמדנו עד כמה דואגים הצדיקים להשיב לב איש ישראל
בנאמנות אל בוראו, לקרב יציר אל יצורו, ולהצילו מן החטא.
ובשביל כך היו מנצלים את כל הכוחות והאפשרויות שקיבלו
מן השמים, כדי להחזיר את ישראל בתשובה שלמה. - הלא
על שם כך נקרא הצדיק בפי כל ישראל מדורי דורות: "החוזה
מלובלין" ז"ע, לפי שהיה חוזה ברוח קדשו, וידע כל דבר
שנצרך לדעת, כדי להעלות נחת רוח לקונו.

ואף תלמידו הנאמן כמוהו, משתמש בחכמה דעת שנתנו לו
מן השמים - כאשר חרוט על גבי מצבת קבורתו: "יחיד בדורו
בחכמת אלקים!" - כדי לעקור את הטעויות, וליישר לב ישראל
לטובה.

§ • § •

חאשה יודעת דויכן טומן דחמץ של בקלה

הרה"ק בעל בית ישראל מגור זצוק"ל שמע פעם שמשבחים
יהודי אחד, שהוא טוב לב ובעל מדות טובות וכו'.
ענה הבית ישראל, ואמר: לברר אמיתת הדבר אם האדם אכן
הוא 'בעל' מידות טובות, ושולט בעצמו ובמידותיו, אי אפשר
רק אצל אשתו... רק היא עומדת על סוד מידותיו, ומה טיבו ומה
שיגו בכל עת ושעה.

כי אכן דווקא בבית מתגלה יותר פנימיות האדם, כיצד הוא
שולט ברוחו בכל המצבים. - בעיני זרים מחוץ לבית נקל לאדם
להעמיד פנים כחיכין ובעל מדות טובות וכו'... המהות הפנימית
אינה נודעת רק בהנהגתו עם אשתו ובניו בתוככי הבית פנימה.

כאשר רמזו בספרי קודש, במנהג שנהגו הנשים דייקא לפזר
לפני בדיקת חמץ עשרה פתיתי חמץ בבית.

[כמו שכתב החק יעקב בהלכות פסח (סי' תלב ס"ב) בשם

גונדא דיליה, ולקבוע חירות בנפשו. על ידי שיאמין בכוח פנימי
שבו, כוח הנטוע בניצוץ אלקי שבקרבו, להתעלות ולהתרומם
מגלותו, 'ויגבה לבו בדרכי ה' ה' הוציא הוא את עצמו חוצה. -
כלשונו הנחרץ של הרמב"ם ז"ל (פ"ז מהל' חו"מ ה"ו): "להראות
את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים" ע"כ.
שכן אם לא ישתדל אף הוא מצד עצמו להעלות עצמו מעמק
הבכא, עלול הוא להישאר חלילה שם בשעבוד, כדרך שנשארו
הרבה במצרים ולא חפצו להוציא עצמם חוצה, ורק אחד
מחמשה או אחד מחמישים עלו. - הוא שהכתוב מעיד בנו
"בצאת ישראל מצרים!" - לומר שצריכים אף אנו מצידנו
להתנער היטב, להעלות ולהוציא עצמנו לחירות, אמן.

§ • § •

על 'ביעור חמץ

באחד הכפרים שבגלילות העיר לובלין הגדולה לאלקים,
התגורר יהודי כפרי פשוט, אשר עסק לפי תומו עם בהמותיו
במלאכת השדה.

בפרוס חג הפסח נולד לו ליהודי בן למזל טוב, ואת הברית מילה
נצרך לערוך ביום טוב ראשון של פסח.

נסע אפוא האישי לובלינה, התייצב בפני רבן של ישראל מרן
החוזה הק' מלובלין זצוק"ל, וביקש אם ניתן למצוא עבורו מוהל
כשר שיאיל בטובו להגיע אל הכפר לחג הראשון של הפסח,
ולהכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

כשמוע החוזה את בקשתו השיב מיד: אסדר לך בעז"ה מוהל
מומחה גדול מבחירי התלמידים, שיערוך את ברית המילה על
הצד היותר טוב. ותיכף אמר לגבאי לקרוא לפניו את תלמידו
הגדול הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זצוק"ל, וציווה עליו
במפגיע לצאת ליום ראשון של פסח אל אותו הכפר ולערוך את
הברית כדת וכדין.

מינויו של הרופשיצער רב לכך היה לפלא בעיני החסידים, מדוע
נצרך הרבי הק' לשלוח לשם את הרב הגדול שהיה מחשובי
התלמידים, ומגדולי הרבנים שבדור, שיצטרך לעזוב את חצר
הקודש ולחג את היום טוב בכפר נידח. ומדוע לא הסתפק הרבי
בשליחת אחד מן המוהלים הרגילים המצויים לרוב בעיר. - אך
רבי נפתלי כמובן לא רהרר ולא כלום, את פקודת רבו שמרה
רוחו, ויצא בשמחה למלאות את התפקיד שהטיל עליו הרבי.

ברית המילה נערכה ביום טוב הראשון של פסח ברוממות רוח
ובהתלהבות עצומה, כפי דרכו ונפשו של המוהל הצדיק. - אך
כשהתיישבו לאחר מכן בצוותא לסעודת הברית, נדהם רבי
נפתלי לראות על גבי השולחן מתנוססת לה חבית קטנה של
בירה! לכבוד האורחים. - כמנהג הימים ההם, שהיו מעלים על
השולחן לכבוד סעודה חשובה חבית זעירה של בירה חריפה
טרייה ותוססת!

ר' נפתלי נחרד עד עמקי נשמתו, ותיכף זעק מעומק לבו: הלא זו
הבירה חמץ גמור היא! כיצד הגיעה חבית זו לבית איש ישראל
בעיצומו של חג הפסח?

היהודי הכפרי התמים קם מהרה ממקומו לשמע צעקותיו של
המוהל, יגש אליו והרגיעו: תנוח דעתך המוהל הנכבד, זו היא
רק 'בירה' בלבד, לא עירבנו בה ח"ו אף לא פיורו אחד של לחם
חמץ...

אוי! זעק ר' נפתלי, הלא הבירה עצמה כמו שהיא הינה חמץ
גמור, גם אם לא עירבתם בה שום דבר!

מה פתאום? ענה האישי, בירה איננה חמץ! - הלא כך נוהגים אנו
פה מדי שנה בשנה, להעלות בפסח חביות בירה חדשות, נקיות

בשירת ההלל משורר נעים זמירות ישראל ע"ה את שיר
'ציאת מצרים, בלשון: "בצאת ישראל ממצרים". - לא
אמר הכתוב כאן בעת הוציא ה' את ישראל ממצרים, כי
אם "בצאת ישראל ממצרים". פשיטות מקרא זה משמע
שמייסס את היציאה אל ישראל, דהיינו "בצאת ישראל
ממצרים בית יעקב מעם לעז", ישראל ובית יעקב נצרכו
בכוח עצמם לצאת ממצרים ועם לעז. ומשמע דלא סגי
להו במה שהוציאים השי"ת מצידו בלבד והעלאתו אותם
מעבדות מצרים מכוחו כביכול, אלא נצרכו הם מכוח עצמם
להתקיים בהם דין "בצאת ישראל ממצרים", שהם המוציאים
את עצמם.

אך מאידך גיסא פסוקים רבים בתורה מייחסים את יציאת
מצרים להשי"ת, שהוא המוציא את ישראל. וכדמסיים הכתוב
בפרשת ציצית (במדבר טו, מא): "אני ה' אלקיכם, אשר הוצאתי
אתכם מארץ מצרים". - ממשמעות מקרא זה אנו למדין,
שהשי"ת בלבדו הוא המוציא את ישראל מתוך מצרים, כד"א
'אני ה' אשר הוצאתי אתכם". וכן הוא הלשון בפסוקים רבים.
ואף דוד המלך ע"ה אמר בתהלים (פא, יא) "אנכי ה' אלקיך
המעלך מארץ מצרים". לומר שהוא בכוחו יתעלה המעלך משם,
והכל נעשה מצידו יתברך וכוחו בלבד.

וצריך ביאור ביישוב סתירת משמעות שני הכתובים הללו,
הנראים כמכחישים זה את זה, האחד מייחס את כל היציאה
אל השי"ת בלבד, ואילו השני תולה כל היציאה בצאת ישראל
ממצרים. ואם כן צריך לדעת במי נתפסת ונתלית אותה יציאה,
בהשי"ת ב"ה או בישראל קדושים.

אמנם תירצו בספרים הקדושים ששניהם אמת, ולשניהם אנו
נצרכים, וזה בלא זה אי אפשר. כי אם לא יושיט אדם את ידו
מצידו להוציא ולהעלותו, לא יכפה עליו השי"ת הוצאה בעל
כורחו. והרבה מיתרשאל שלא חפצו לצאת ממצרים ונשארו שם,
כנודע במאמר הכתוב (שמות יג, יז) "החמשים עלו בני ישראל
מארץ מצרים", ופירש רש"י: "אחד מחמשה יצאו" ע"י"ש.

הנה שורש יציאת מצרים אינו רק בחירות הגוף משעבוד, אלא
מכלל 'יציאת מצרים' היא גם יציאה רוחנית של כל איש ישראל
משליטת הקליפה ויצר הרע שלו, יציאת הנפש וחליצתה ממיצר
פנימי שלה בחיותה שבויה ותפוסה ברשת הסטרא אחרא רח"ל,
וכן משאר מיצרי גוף ונפש, שהיציאה מתחת ידיהם אף היא
בכלל 'יציאת מצרים'.

[עיין לשונו המופלא של המאור עיניים (מקץ חנוכה בא"ד)
זול"ק: "בחג הפסח יצאו ממצרים שהיו במ"ט שערי טומאה
כו', וקעת בבוא הזמן יוצא כל אדם מקליפיות שלו, ולכן מבערין
חמץ שהוא סטרא אחרא כו'. כי לולא ה' חג המצות בכל שנה,
לא היה באפשרי לאדם להתחזק בה"ע ע"כ ע"ש].

ומהשתא תתיישב אל נכון סתירת פסוקי יציאת מצרים, על דרך
משל היציאה מבית האסורים. - כאשר עוסקים אנו בשתדלנות
להוציא ממסגר אסיר, לפעול ולהפעיל כדי לשחרר אדם מבית
הסוהר, על פי רוב אין ההוצאה מתבצעת בידיים ממש, בכניסה
אל תוככי תא המאסר, להתיר ממנו את האזיקים ולתופסו
בשני ידיו להוציאו חוצה. - אלא אלו החפצים בחירותו פועלים
בכמה אופנים והשתדלויות שונות למענו, להמציא עבורו דרכים
לשחרורו. וכן בהזרמת כוחות עידוד וחזיון רב לו ולנפשו, כדי
שיהא יכול גם הוא מצד עצמו להוציא את עצמו מבית הסוהר,
ולהפוך עצמו לבן חורין. ונמצא שאין ההוצאה מתבצעת
בתפיסת גופו ועצמותו והנחתם מחוץ לבית הסוהר, אלא
מסייעים בעדו ונוסכים בו כוחות איתנים להוציא הוא את עצמו
ולהתגבר כנגד מאסרו.

כיוצא בדבר הוא ביישוב סתירת המקראות שהקדמנו, כי גילה
הכתוב במאמר "בצאת ישראל ממצרים", וייחוס כוח היציאה
אל ישראל ממצרים, שבהוצאת עליון בכוחו ית' בלבד לא סגי.
שכן מלבד מה שהשי"ת הוציא את גופנו מעבדות לחירות בכוח
עליון מופלא של בעל הכוחות. נצרך גם איש ישראל מצד עצמו
להפעיל את הכוחות שלו, במה שחונן אותו השי"ת ברוב רחמיו,
כדי להוציא גם את נפשו מכל מיצרים, להתגבר כנגד יצה"ר וכל

יוהי בנסוע הארון

אני עובד מאז שאני ילד, ככה זה היה אצלנו בבית כולם חייבים לעבוד ולעזור. אחרי הלימודים היינו הולכים מיד לעסק המשפחתי לעזור ולהביא פת לחם הביתה.

ליד בית העסק היה כולל אברכים בה למדו אברכים מכל הסוגים. אברך אחד מיוחד היה שם בכל פעם שראה אותי האיר לי פנים ודרש בשלומי. אט אט התיידדנו והתחלתי להתעניין במה שהם עושים שם בכלל והוא התחיל לקרב אותי ולענות לי על כל שאלותי בנועם ובסבלנות.

הגעת יום אחד לשיעור של רב אחד ויום אחר קבענו ללמוד חברותא, וכך בכל הזדמנות נכנסתי לשם ללמוד עד שחשקה נפשי בתורה, ואת רוב עיתותי הקדשתי ללימוד מלבד השעות הנצרכות לעבודה.

זכיתי להתחזק ולהתקרב לדת משה וישראל, וזכיתי להינשא לאישה יראת שמים ששמחה מאוד על רצוני ללמוד תורה ואף למסור נפש עבור העניין.

עבדתי שעות מצומצמות ורוב היום המשכתי ללמוד תורה בעידודה של ביתי למרות הלחם צר ומים לחץ.

יום אחד ביקש ממני ידד של המשפחה להתלוות אליו לבית כנסת לשיחה עם רב המקום שהוא התחייב לתרום לשם את הארון קודש והוא מעוניין שאפגוש את הרב.

הגענו לשם והרב שהיה אדם חשוב התנצל והתקשה למצוא את המילים להסביר לחברי שהגיע תורם שמבקש לתרום את כל בית הכנסת מהמסד עד לטפחות וגם את ארון הקודש הוא מבקש לתרום... ומכיוון שכבר יש תורם ביקש הרב מחברי הטוב שיוותר על התרומה שלו לטובת בית הכנסת השלם...

חברי שמע והבין את המצוקה של הרב חשב כמה שניות הסתכל עלי ואמר: "אתה הרי רוצה ללמוד תורה יום שלם, נכון?!"

"נכון!!! הלאי שהשם יזכה אותי!!!"

"אם כך אני עושה איתך עסק, את הכסף של הארון קודש אחלק לך לתשלומים חודשיים ואתה תלמד לעילוי נשמת אימי מורתני."

הרב שמח אני רקדתי משמחה לא האמנתי למשמע אונזי והחבר עוד יותר.

במשך שלוש וחצי שנים למדתי יום שלם כשחברי מעביר לי משכורת מכובדת, והיום אני נושא במשרות תורניות מוסר שיעורים ומודה לה' שנתן חלקי בתורתו.

מה גרם לחברי לקרוא לי לפגישה עם הרב? מדוע הסכמתי בכלל לבקשה המוזרה בעיניי? מי שבאמת רוצה ה' כבר ידאג לו.

בעל המעשה: ה. א.

כיצד בדבר שמעתי מהר"ר בן ציון גוטפרב שליט"א, שסיפר מזכרונות ימי ילדותו, בבית אביו הצדיק המפוזר מוה"ר רבי שמואל גוטפרב זצ"ל, מנקה הדעת והצדיקים שבירושלים של מעלה. בביתם התגורר במשך שמונה שנים רצופים (!) איש עיוור ומסכן שאבד את מאור עיניו, ובני המשפחה הרוממה טיפלו בו במסירות בכל אותם שנים בכל צרכיו וענייניו, והיו מלווים אותו תדיר אל כל מקום שנצרך.

והנה לאחר שמונה שנים בעיצומה של שבת הגדול נסתלק האיש ושבק חיים לכל חי, באותה שנה חל ליל בדיקת חמץ ביום ראשון בערב, ולמחרתו ערב פסח ביום שני בשבוע ובאור ליום שלישי ליל הסדר.

רבי שמואל הצדיק שהיה בין שאר התנדבותיו גם חבר בחברא קדישא, יצא תיכף במוצאי שבת הגדול בגמילות חסד של אמת, להתעסק בכל ענייני טהרת וקבורת המת.

רק לאחר תום כל הלוויה, כשווידיא שהכל מסודר על מקומו, והמת נח על משכבו בשלום, הגיע הביתה בערך בשעה שתיים בלילה! זוגתו הצדקנית מרת אדל ע"ה ירבה כדרכה בתפילותיה, והמתנה עד שיחזור בעלה הגדול, כדי להשיג שיסעוד מעט את לבו בסעודת מלוה מלכא.

משהתיישב ר' שמואל לסעודתא דדוד מלכא משיחא, החל להסביר לאשתו הצדקת שאותו עיוור מסכן הניח אחריו שני בנים, הצריכים לשבת 'שבעה' על פטירת אביהם, והנה אין בנמצא שום מקום מתאים בו יוכלו השניים לקבל את פני המנחמים, כי אם כאן בתוך הבית הקטן שלנו!

הרי בשמונה שנות חייו האחרונות דר העיוור בביתנו, הטעים רבי שמואל, והכל יודעים כבר שכאן היה ביתו לרווחה, מן הראוי הוא אפוא שכמו כן יישבו השבעה אחריו כאן בבית! - ויהיה זה בוודאי השלמה נאה לזכות הגדולה שנפלה בחלקנו להחזיקו כל אלו השנים.

באותה שנה עדיין היה החורף בעיצומו, הגשמים המרובים מילאו את הרחובות בטיט ובוץ מלוכלך... הימים יומיים אחרונים לפני ליל הסדר הגדול. אבל הרבנית הצדקנית לא ניסתה אפילו לחשוב לטרב בדבר, ותיכף ומיד נתנה את הסכמתה לכל לב.

עד מהרה הפך הבית, שהיה כבר נקי ומוחצת, לבית של חסד! האבלים התיישבו ברוב כבוד בסלון הגדול, ונוגעת המנחמים החלה במהירות למלא את כל הבית בבוץ ואבק... הכל מיהרו להגיע לנחם, כאשר לא נותרו בפניהם כי אם שני ימים בלבד לשבת שבעה.

עד יום שני ערב פסח בשעות הצהריים לא היה ניתן לעשות כמעט כלום בבית להכנות החג הממשמש ובא, אבל אף אחד בבית לא התלונן מאומה - כי אם בהיפך, הכל נדבקו בלהט מצות החסד שהיה האב הגדול דבוק כל העת, לראות ולבדוק מה חסר לפני המנחמים והמתנחמים.

רק ביום שני ערב פסח לאחר חצות, שעות ספורות בטרם התקדש חג, לאחר שיצאו כולם מן הבית, החלו הכל במלאכת הקודש בזריות נאמנה, לנקות ולסדר את הבית לכבוד חג הפסח, ולכבוד ליל הסדר! טיב זה המעשה, סיים הר"ר בן ציון שליט"א, הותיר בלבנו רושם עמוק בל יתואר, לדעת ולהשכיל עד היכן מגעת עבודת 'טיב החסד', ונחרט עמוק בעצמותנו, להתלמד לעסוק תמיד בצדקה וחסד בכל עת!

• § § •

ויעזר לאהבת הוריה במסידות נפש בערבי פסחים

באחת משכנותיה הוותיקות של ירושלים, דרו בשכונת שתי משפחות של תלמידי חכמים חשובים. האחת היא משפחתו של מחו' הגאון רבי צבי גרובר זצ"ל [חותנו של בני הרה"ג רבי מאיר הכהן שליט"א]. והשניה היתה משפחה נוספת של תלמיד חכם נכבד מחשובי הרבנים בירושלים זצ"ל. - שניהם משפחות של תלמידי חכמים יראים ושלמים, בתים של תורה ויראה טהורה.

הם חיו יחדיו בטוב ובנעימים, וכדרכם של שכנים טובים היו מסייעים זה לזה בכל דבר הנצרך.

בערבי פסחים של אחד השנים, כשיצאה הרבנית גרובר ע"ה, [בתו של אותו צדיק מפז' מקנין וחשובי חסידי קרלין הרה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל] אל חדר המדרגות, ראתה את שכנה הרב מצטופף על כיסאו בפניה שבחדר המדרגות, כשהוא רכון כל כולו בלב ונפש בתלמודו כדרכו.

היה זה מחזה שגרתי בימי ערב הפסח בבתי הקטנים של בני ציון היקרים, שמחמת הצפיפות והדחק כשניקן | הפך בעמוד ד' <

הראב"ד ז"ל בתמים דעים (סימן ט) שמנהג זה מעשה נשים הוא, עיי"ש.

היינו טעמא, לפי שהאשה מכירה היטב את בעלה מתוך תוכו של הבית, לפיכך מזכירה היא לו בדרך רמו וכבוד היכן מונח החמץ שלו... - הנה כאן בפניה זו היית כועס, כאן מתקמצן, כאן צועק, כאן מתאכזר, כאן מתגאה, כאן מתבטל, כאן משקר, כאן מתעצל, כאן מתלוצץ, כאן מתאווה וכו' וכו'. [עיי"ש בספה"ק עבודת ישראל לשבת הגדול, ובהגדה של פסח דברי בינה].

וכן אומרים העולם בפרשת מינוי הדיינים, שנתבקש משה (שמות יח, כא): "ואתה תחזה מכל העם: אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, שונאי בעצ". ואילו במציאתם לא נאמר כי אם (שם כה - דברים א, טו): "אנשי חיל, אנשים חכמים ויודעים וכו", ואילו "יראי אלקים" לא נאמר. - כי בזה אין אף אחד בעולם יכול לדעת, רק השם יתברך ואשתו של אדם...

• § § •

לעשות רצון יתברך - במצות מצוה שנפסלה

הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל מנקה הדעת שבירושלים קרתא דשופריא, ומקני חסידי קרלין, היה נוהג להדר בחומרות רבות בחג הפסח, כמנהג יראים ושלמים.

בסדר אפייית המצות היה מסלסל בחומרותיו, מתחילת קציר החיטים ועד גמר האפייית הכל נעשה בדחילו ורחימו בשמחה גדולה ובהידור רב, ובשמירה קפדנית על הרבה חומרות ודקדוקים שהנהיג בעצמו. במעמד הגדול של אפייית מצות מצוה בערב החג היה כולו כאש להבת שלהבת, עוסק בחרדת קודש בעסק המצוה הקדושה בהידורים וחומרות רבות, מתוך יראת שמים רוממה ושמחה של מצוה עצומה.

לאחר סיום המלאכה המפרכת, כשהביא את המצות הקדושות לביתו, ייחד להם מקום מיוחד בביתו הקטן שבשכונת גאולה בתוככי ירושלים, לא לפני שצווח המקום ביוכר אחר זיכור... שנה אחת, שעות ספורות בטרם התקדש ליל החג, הגיעו נכדיו האטוטיים לכבוד ליל הסדר ליל בית זקנם הגדול. ומתוך שמחת פגישתם עם בני דודיהם יחדיו בבית הסבא בשמחת החג, החלו משחקים בגיל ומתורוצים כדרכם של ילדים.

תוך כדי ריצתם ברחבי הבית הקטן לא השגיחו הקטנטנים כראוי בפנית המצות של מצוה, ולפתע נפל סל המצות כולו על הרצפה... ושברו רוב המצות המיוחדות והמהודרות!

הילדים נבהלו על נפשם, והכל התייראו מקפידתו של הסבא, שכנראה יקעס מאוד כשיראה מה עלולו כאן השובבים... ואחר כל טרחו ועמלו הקשה נשברו המצות ונפסלו בנפילתם לארץ [כמנהג הרבה קהילות בישראל].

ברם, כשנכנס רבי זלמן הביתה וכראותו את המצות כך שבורים ונפולים, לא קעס ולא הקפיד כלום, רק הרים ידו כלפי מעלה, כמראה שהכל מכוון ומושגח בטיב ההשגחה המדוקדקת מן השמים [בפרט במצוה השמורה בשמירה עלינה].

ותיכף פתח את פיו בשבח והודאת המקום, באומר: ריבוננו של עולם, מודה אני לפניך על שנתת לי נכדים יקרים ואהובים כאלה! כמה אנשים בעולם אין להם כלל ילדים ל"ע... ואף אלו שזכו לילדים, רבים לא הצליחו לחתן אותם... ואף אלו שזכו לחתן את הילדים לא כולם זכו לנכדים... - הגם כי נפלו המצות ונשברו, אין בליבי שום טענה וטינה חלילה וחלילה!

בחכמתו הבין תיכף כראותו מה שקרה, שזהו 'נסיון' ומבחן בשבילו מן השמים, לנסותו דווקא בהאי יומא רבא של ערב פסח, ודוקא בדבר שכל כך מוסר את נפשו עליו, לראות אם יצא מכליו ויכעס ויתרגז, או שיעביד על מידותיו.

והוא אכן עמד בניסיון בעון ובגבורה!

כך היא דרכם של חסידים יראי ואהובי ה', שחושבים ומחשבים תמיד רצון של מעלה. - מה רוצה השי"ת ממני עכשיו ברגע זה? ולא מה אני רוצה... - מסירות נפשו על כשרות והידור מצות מצוה, לא היתה בשביל עצמו וטובתו באיזה 'אינטרס' אישי, שהוא ירוויח או יפסיד ממנו... את הכל עשה יפה בעתו רק כדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. ומכיון שהראו מן השמים שאין רוצים ממנו כעת מצות מצוה, כי אם שיתגבר על כעסו ועיבדו על מידותיו, הרי תיכף הודה ושיבח לפניו יתברך בלב הומה.

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך!

• § § •

ויעזר לאהבת הוריה במסידות נפש בערבי פסחים

את הבית במרץ להכשירו בעבודת הקשר"ק לקראת הפסח, נאלצו כולם לצאת מן הבית חוצה, כשבתוך הבית אין מקום אף לא לדריסת רגל...

[וכבר הזכיר מעין זה מרן החתם סופר זצוק"ל בתשובתו הנודעת (חלק אורח חיים שלהי סימן קלו), וזה"ל: "היותי חוץ לחדר לימודי כי גרשוני נשים צדקניות המכבדים ליום טוב של פסח, על כן לא יכולתי להאריך ככל הצורך" על"ק].

והנה שומעת הרבנית גרבור את שכנתה זוגתו של הרב הת"ח השכן, ששלחה לקרוא לבעלה מחדר המדרגות, שייכנס הביתה כדי לסייע בעדה בעבודות הפסח.

נחמתי ליבה של מרת גרבור על שיצטרך עתה הרב להתבטל מתורתו, ופנתה לשכנתה ושאלה בחיזוק: למה להפריע לרב בלימודו, ראי נא כיצד שקוע הוא כל כולו בעמלה של תורה באהבה, חבל על כל רגע שייעזב מתורתו!

ומה אעשה? שאלה השכנה לעומתה, הרי צריכה אני כאן עזרה דחופה! ואיכה אשא לבדי כל טורח הזה של הכנות המרובות לחג הפסח?

הסירי נא דאגה מליבך! השיבה על אתר הרבנית גרבור, הנה נא לי שתי בנות חרוצות ונמרצות, הן בוודאי ישמחו להתייצב לצידך בכל מלאכות הנצרכות! הן הנה יוכלו לעזור לך יותר מבעלך...

עד מהרה נרתמו שתי הבנות הצעירות לבית משפחת גרבור, עזבו את עבודתן שלא חסרה בערב החג בביתן, ונכנסו לבית השכנים, ובמלאכתן המיומנת והזריזה היה הבית כולו עד מהרה מצוחצח להפליא, לשמחת כל לב המשפחות יחידיו!

הלקח מוסר הנלמד מכאן הוא עצום, ישנן נשים צדקניות רבות שמוכנות לוותר הרבה מעצמן בשביל תורתן של בעליהם. שכן 'אשת חבר כחבר', יודעת ומכרת נאמנה גודל חשיבות ערך העצום של 'בית של תורה', שיהיו האבות עם הבנים עוסקים בתורה בהתמדה ושקידה. - אך כל זאת נעשה בשביל ביתן הפרטי שלהן, ומתערבת בזה לפעמים גם כוונת שלא לשמה, לכבוד המשפחה וכיוצא. אבל כאן ראינו מדרגה נפלאה ביותר של 'אהבת התורה', כאשר אין מדובר מתורתו של בעלה כלל, כי אם מתורתו של השכן, שאין לה בתורה זו שום 'אינטרס' אישי... ועל כך הואילא לוותר על עזרת בנותיה שלה בביתה, ולשולחם לעזרה בעבודה אצל השכנים, כדי שלא יתבטל השכן מתלמודו, וזו היא דוגמה מופלאה של 'אהבת התורה!' ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים.

• § • § •

החיידה שבחומרות בית ישראל בחג הפסח

סיפרה לי אחותי מרת חנה רזנפלד, שמוזה כמה שנים נהגה סלסול בעצמה, להדר שלא להשתמש בחג הפסח בארנק שמשמשת בו כל ימות השנה. מחמת חששותיה שהארנק הוא מקום שמכניסים בו חמץ, כאשר העידו חכמינו ז"ל בריש פרק אלו מציאאות (בבא מציעא כא:); "אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה" - לפיכך מהדרת היא להשתמש בארנק מיוחד לחג הפסח, היוצא ונכנס לרווחה מדי שנה בשנה בידח עם שאר כלי הפסח.

פעם באחד מימי חול המועד נכנסה לערוך קנייה לכבוד החג בחנות 'סופר' גדולה, כשבידה הארנק של פסח ובתוכו סכום מכוווד של כסף מזומן כדי לערוך בו את קניותיה.

היא גררה 'עגלת קניות' גדולה ממתחם העגלות שמחוץ לסופר, נכנסה פנימה אל החנות, והחלה לאסוף במרץ את

כל המצרכים הנצרכים לכבוד שבת ויום טוב! - אך בהגיעה אל הקופה וערכה 'חשבון' על כל קנייתה הגדולה, נדהמה לגלות שהארנק איננו! היא מיהרה לחפש אחריו בכל רחבי החנות, ובכל פינה אפשרית, אך הארנק נעלם כמי שבלעה אותו האדמום...

היא זכרה היטב שבכניסתה אל החנות היה הארנק בידיה, מוכרח אם כן שהארנק אבד כאן בין השבילים שבסופר. - היא ניגשה אפוא אל עמדתו של מנהל הסופר הגדול, וביקשה ממנו שיאיל בטובו להכריז במערכת הכרזה של החנות על האבדה, ולבקש אם מאן דהוא מצא את הארנק שייגש על הקופה הראשית!

המנהל סירב לבקשתה ודחה אותה, באומרו שאין כל טעם להכרזה שכזו, שכן הסופר מלא בעובדים ערביים, וכנראה אחד הפועלים 'כייס' את הארנק לעצמו, כאשר ידועים הם בני ישמעאל באהבת הגניבות והמשכיות מכל צד...

אך היא לא אמרה נואש, הן זקוקה היא מאוד כעת לארנק זה, כדי לשלם על כל הקנייה הגדולה שערכה, וכן לצורך קניות נוספות לצורך החג. - בצערה וכאבה הגדול ניגשה לאחת הקופאיות בת ישראל כשרה וחסודה, וביקשה את עזרתה בנידון.

הקופאית שהבינה לליבה של הגברת הנכבדה, אמרה שתנסה לברר לה על כך.

היא ניגשה אל אחד הפועלים הערביים שבחנות, וביקשה את עזרתו בחיפוש הארנק האבוד.

הערבי הנשאל הסמיך והחוויר חליפות, ותיכף אמר: מה נאבד כאן ארנק? אל דאגה, אני יודע מי לקח אותו... המתינו נא כאן ליד הקופה, ואראה מה אוכל לעשות!

לא חלפה שעה קלה, והנה חוזר הפועל עם הארנק בידו כשכל הכסף בשלמות מונח בתוכו.

הרבנית התפלאה מאוד, וכי ראיית מימך ערבי שמחזיר את גניבתו! [שככל הנראה היה זה הוא עצמו אותו גנב, שכן מחבירו לא היה מצליח להוציא את הארנק ולהחזירו...].

אין זאת, אמרה, כי אם בזכות הידור המצוה שמהדרת לכבוד חג הפסח, שלא להשתמש בארנק של חמץ, על אף שניתן לנקותו היטב בערב החג ולהשתמש בו בחג, והכניסה עצמה להדר לפני משורת הדין. - לפיכך אף מן השמים נהגו עימה מידה במידה לפני משורת הדין, כשהתרחש עמה הפלא הזה, שיבוא הערבי מעצמו ויחזיר את גניבתו, כנגד טבעו!

ללמדך, שאין סוף ותכלית להידורים המופלאים שמהדרים בני ישראל בחומרות הרבה בחג הפסח דנו. כאשר כבר האריכו בזה בפוסקים ובספרים הקדושים, שבחג הפסח כל המרבה בחומרא הרי זה משובח! - וללמדנו שאין לחוש משום חסרון כיס וכיוצא בהידורים וחומרות הללו, כמו שראינו בטיב זה המעשה, שאין מפסידים מן הידור כלום, ובוודאי כל המהדר במצוה שכרו כפול מן השמים, שמוכיח בזה כמה אהובה עליו המצוה שמוסיף בה יותר מכדי חיובו, וגדול הוא שכר הידור המצוה, פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא.

• § • § •

מענגי בית ישראל במצוה של פסח

סיפר לי הרה"ח הזקן הר"ר שלומקה פרישטיק זצ"ל, חתנו של הרה"ק רבי גדליה משה זצוק"ל מזוועה, [בערוב ימיו בהיותו בבית אבות "ויזער יצחק" שבירושלים ע"ה"ק]:

לאחר נישואיו נכנס אצל זקנו הרה"ק רבי שלמה זצוק"ל

מזוועה, ושאלתו בפיו: היות והוא היה רגיל מבית אביו בחג הפסח באכילת מצות מכונה, ויודע הוא שאצל הרבי מקפידים מאוד אך ורק במצות של עבודת יד, ומתרחקים ממצות מכונה, כדרכם של הרבה חסידים ואנשי מעשה. ועתה אינו יודע כיצד עליו לנהוג בזה, אם לאחוז במנהג בית אביו, או כנהוג בבית חמיו?

ענה לו הרבי: שם למעלה (בשמים) לא יתבעו ממך (לאחר מאה ועשרים) איזה מצות אכלת? (אם מצות מכונה או מצות יד)...

שם ישאלו אותך, אם שמרת היטב את פיך, ואת עיניך! - ה'פה' של האדם, היינו דיבוריו עם אנשים והנהגתו בין הבריות, אלו הם העניינים שבין אדם לחבירו. ואילו ה'עיניים', אלו הם העניינים שבין אדם למקום, התגברות היצר והתאוה! - על כך תצטרך ליתן דין וחשבון, ולא על חומרת בית חמייך שלא נהגת בה!

חרף כל התנגדותו החריפה של הצדיק למצות מכונה כל ימיו, ידע להבדיל מה עיקר ומה ספל, לפי נפשו של אדם!

כיוצא בדברי אירע עם הרה"ק בעל "חלקת יהושע" מביאלא זצוק"ל [ספר "אור עולם" עמו קמא], כאשר התהלך בחוצות העיר עם משמשו בימי ערבי פסחים. והבחין במדעות גדולות שהתפרסמו בירושלים, בהם הודיעו בשם הרה"ק בעל "דברי חיים" ממצאנו ז"ע אודות מצות מכונה שאסור לאוכלם בפסח.

וכאשר ראה זאת הרבי הזדעזע מאוד, והתבטא שאינו מבין כיצד מפרסמים דבר כזה ברבים, כאשר רוב מנין של כלל ישראל יוצאים ידי חובתם במצות כאלו. - ואף אם כתב כן הדברי חיים בשעתו, כוונתו היתה לגלות בספרו גודל המכשול בזה, אבל אין ראוי לפרסום מודעות בראש כל חוצות.

וסיפר הר"ר ישראל יעקב ווייספיש שליט"א [ספר "אורח דוד", עמו תקפז], שפעם הסביר הרבי טעמו ונימוקו שבבואו לארץ ישראל אינו מוחה בתוקף באלו שאוכלים מצות מכונה, אף שבהיותו בפולין לפני המלחמה היה נלחם על כך בתוקף רבנותו. - משום שבהגיעו הנה שמע שהגאון הצדיק רבי דוד בהר"ן זצוק"ל, ומרן הגאון הראב"ד רבי פינחס אפשטיין זצוק"ל, וכן מרן הראב"ד רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל, רב דק"ק זכרון משה יע"א, וכן הרבה מירשאל נהגים במצות מכונה לפיכך הניח את ידו מזה.

פשיטא כביעתא בכותחא ואין צריך לומר, שלא באנו כאן כמכריעים כלל וכלל, וכאשר מילתנו אמורה פעמים רבות, אין אנו מכניסים ראשו בין ההרים הרמים. וכל אחד יעשה ויחזיק איתן במנהג אבותיו ורבותיו. - רק זאת למדנו לעצמנו בתוצאות טיב המעשיות הללו, להבין ולהשכיל מה עיקר ומה ספל, וגם לדעת ולקבל שייחכנו דעות שונות בישראל, וכל אחד לפי דרכו לפי שבטו ולפי נפשו יעבוד את ה' אלקים בלב טהור חן.

• § • § •

בפרום עלינו זמן חזרתנו, נשגב נא את כרסותינו המאליפות קדם מורנו ורבינו הגה"צ שליט"א

מורה דרכנו ומאיר נתיבותינו, בעמוד האש לפני המזנוח. ככל פרי ופרי, הן במדרגנו זה, והן כשאר כל ענייני הקהילה לשובה ולסריחה. חג פסח כשר ושמן, מלא סריחה ו' כבריאיות איתן לו ולביתו לבניו הרבים שליט"א העומדים לימינו, אורך ימים ושנים טובות, לכל הקוראים הנאמנים ולכל בית ישראל, ומודה נוכח לאכול מן הפסחים ומן הזבחים בנאולה השלמה במהרה בימינו, אמן.

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט

לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק ונלבי"ח יחסלו תנצבה.

לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע"ס יסיון תנצבה.

שרה שיינדל בת טילה רחה להצלחה בכל העניינים

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

יוסף בן טילה רחה לרפואה שלימה

לע"י מרת הינדל בת משה ירסיהו ובלומה

לע"י יעקב צבי בן ישראל

יר"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti1@gmail.com

יהודי יקרי! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורניך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניים יקבלו את העלון בפיייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ ההדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

קסם האפיקומן

"חוטפין מצות בלילי פסחים בשביל התינוקות שלא יישנו" (פסחים דף ק"ט.ו.)

הגביעים על השולחן כבר לא נצצו כמו בתחילת הסדר. כתמי יין ופירורי מצות לרוב היו זרועים על הרצפה ועל המפה הצחורה. מפיות הנייר הססגוניות, מעוטרות באיורי מצה וארבע כוסות, הפכו לסמרטוטיות כשספגו לתוכן שיירי אוכל ושוליות של מיץ ענבים שנשפך בכל פינה.

השולחן היה מוקף בבני המשפחה וגם בכמה אורחים. כשאנו אומרים "בני המשפחה" אנו מתכוונים לר' בן ציון ומלכה גוטלין מפתח תקוה ושמונת ילדיהם מלאי המרץ.

לפני שעתיים בלבד, הזכיר השולחן תמונות של ארמונות מלכים, נאנחה מלכה גוטלין בלבה. הכל נצץ והבריק וגביעי הבדולח החזירו את תאורת הנברשות בברק כוכבים. על הכנת השולחן, שולחן ליל הסדר המפואר, עמלה ושקדה מלכה עם שלוש בנותיה יומיים תמימים. הכל עמד בחשבון סימטרי. כל צלחת וכוס וסט הסכו"ם. המפיות קבלו צורת שושן ומזרקה לסירוגין. תחת כל גביע בדולח היתה שטוחה מפית מוזהבת. הבקבוקים עמדו במרכז השולחן כמו חיילים במסדר וקצרת ליל הסדר עמדה בראש השולחן מוקפת הגדות של פסח מכל הסוגים והמינים. וכעת, לאחר הסעודה, מה נשאר מכל זה? כאילו סופת ציקלון שאבה אל לועה את השולחן על כל תכולתו וירקה הכל באנדרלמוסיה מוחלטת.

שיהיו בריאים, סקרה את שמונת צאצאיה בגאווה אימהית, מה אני רוצה, שישבו בשקט כמו בובות במוזיאון השעווה? הם פעלתניים ושמחים, ואני קצת יותר מדי פדנטית.

ר' בן ציון אכל בהיסח הדעת את הכפיות האחרונות של מקפא הדובדבנים החמצמץ-מתקתק כשעיניו סוקרות את פירושו של אחד המפרשים על ההגדה, כאשר לפתע נפל מבטו המודאג על השעון.

"אוי, כמעט חצות" נזעק בבהלה. "אנחנו נאחה את זמן האפיקומן. שאולי, מהר תביא מים אחרונים".

שאולי רץ אל הברז במהירות. חייבים להספיק את אכילת האפיקומן לפני חצות.

ר' ישראל משה כהנא, שכן ערירי קשיש בשנות השבעים המאוחרות שלו שנותר גלמוד בשנה האחרונה לאחר שאשתו נפטרה, והוזמן אחר כבוד לעשות את הסדר בביתם של הגוטלינים, ציפה כדבר המובן מאליו לטקס שחרור בת הערובה, קרי מצת האפיקומן, ממחבואה תמורת הבטחות ופרסים ומתנות. עיניו פזלו במבט סלחני לעבר תולי, הלא הוא נפתלי בן השמונה, בן הזקונים של משפחת גוטלין, שישלף את המצה ממקום המסתור שלה.

להפתעתו הרבה, תולי ישב באדישות מוחלטת ולא הראה שום סימני התרגשות. יתר על כן, בבית לא ניכרה תכונה כלשהי לקראת שחרור האפיקומן השבוי. ההמשך הסביר את התעלומה. ר' בן ציון שלף מתחת למפת ליל הסדר את השקית הצחורה המרוקמת באותיות זהב נוצצות "אפיקומן" והחל מחלק לכל אחד מן הנוכחים כזית מצה.

"מה, אף אחד לא גנב את האפיקומן?" תמהה האורחת הגב' קלרה מישקין, גם היא שכנה בודדה כבת שישים שהחיים לא היטיבו אתה ומעולם לא הקימה בית בישראל.

"כן, אצלנו לא גונבים את האפיקומן" נענה ר' בן ציון צוננות. "אנחנו לא מגדלים גנבים".

"אוי, באמת" מחתה הגב' מישקין, "הרי אף אחד לא חושב שמדובר בגניבה. בסך הכל זהו מנהג חביב הנהוג ברוב בתי ישראל שהילדים 'גונבים' את האפיקומן כדי שישארו ערניים עד סוף הסדר".

"שמעתי שיש לזה סמך בדברי הגמרא, 'חוטפין מצות בלילי הפסחים בשביל התינוקות שלא יישנו' מלמל ר' ישראל משה כהנא כמו לעצמו.

ר' בן ציון גוטלין שלמדן הוא, הביט בו בלגלוג. "אוי לאסמכתא כזו, הרי הכוונה היא שממהרים לאכול את המצה לפני שהקטנים יירדמו".

"אבל כל כלל ישראל נוהג כך", התערב אורח שלישי בויכוח.

ר' בן ציון הביט שוב בשעונו. הוא לא רצה להפוך את המעמד לסימפוזיון אודות מנהג ישראל נפוץ, ובודאי לא רצה להעכיר את האווירה החגיגית ולכן נזהר מגלישה לויכוח. רק פלט משפט קצר "הילדים שלי נשארים ערניים ב"ה עד 'חד גדיא' גם בלי המנהג המטופש הזה שאיני יודע מה מקורו".

הגב' מישקין השתתקה בתדהמה. מדי שנה היא מוזמנת בליל הסדר לבית כלשהו ומעולם לא ראתה בית שלא 'יגנבו' בו את האפיקומן. ומה פשר הביטויים המוקצנים של שכנה החביב ומאיר הפנים שלפתע נראה כאילו הר געש מבעבע בתוכו ומאיים להתפרץ.

לפי תגובתה של שכנתה, בעלת הבית מלכה גוטלין, ומבטיה המתרוצצים במבוכה, הבינה שדרכה על יבלת כואבת והחליטה לא לדבר עוד על הנושא. המשפחה אכלה את האפיקומן בדממה ומיד לאחריו ברכה ברכת המזון. השירים המסורתיים צלצלו ברמה עד לשעות הקטנות של הלילה...

אם אבא שהיה אדם מאופק ומרוסן, בייש אותי לעיני קהל עם ועדה, ואת כתם העלבון הצורב של האפיקומן הרטוב ודוד המים הפסחיים שנפסלו לשימוש לא מחקו השנים שחלפו. אין לי צורך במנהג הבל זה. אולי אם מישהו יצליח להוכיח לי שדבר אחד טוב יוצא ממנהג נפסד זה, אשנה את דעתי.

אה, שטותים, זה לא יקרה לעולם..."

שפתיו נעו ומלמלו חרש את פסוקי שיר השירים. "לסוסתי ברכבי פרעה דימיתך רעייתי... נאוו לחייך בתורים".

*

שנה אחרי כן...

השולחן היה ערוך שוב בכלים היפים ביותר. כלי הכסף והזהב, כוסות הזכוכית היקרות נצצו כיהלומים והיין בבקבוק הקריסטל בהק מול האור ההלוגני המבריק. סביב השולחן ישבו שוב בני משפחת גוטלין, עם האורחים הקבועים ועוד שניים חדשים. חילונים שהתקשרו בערב החג על פי הפניה של מכר, ושאלו אם יוכלו לבוא לסדר כדי להכיר מקרוב את ההווה של משפחה חרדית בליל הסדר.

ההגדה נאמרה בנעימה חגיגית, מתובלת בשלל דברי תורה מענינא דיומא, זמן נטילת ידיים הגיע ור' בן ציון הכריז בקול. "אצלנו לא גונבים את האפיקומן. אין יוצאים מן הכלל". הכרזה זו - חשב לאור לקחי השנים הקודמות - תשים קץ לאווירת הציפיה לשחרור האפיקומן השבוי ולכל החגיגה המטופשת סביבו ותמנע שאלות מיותרות.

הוא ראה מזוית העין את הגבות המורמות של כל האורחים למשמע ההכרזה התימהונית משהו ואת משיכות הכתף, אבל לא התפעל משום תגובה. הוא עקבי בהחלטתו כמו עמוד ברזל.

אבל את קריצת העין של אורן לא ראה.

אורן היה אחד משני האורחים החדשים שהגיעו הלילה. אדם מלא שמחת חיים והומור מדבק וסוחף שהצחיק את היושבים סביבו פעם אחר פעם. כששמע את ר' בן ציון קרץ לתולו בן התשע כאומר, "אל תדאג, אני כבר אסדר אותו".

תולו לא הגיב. נושא האפיקומן היה טאבו שלא מדברים עליו. אבל עיניו נקרעו לרווחה כעבור דקה כאשר ר' בן ציון קם מהשולחן ליטול את ידיו וידיו של אורן נעו בזריזות של קוסמים לעבר שקית המצות. היה נדמה לו שראה משהו בצורת חצי מצה בידיו של אורן, אבל זה היה כל כך מהר שהוא חשב שטעה.

הסעודה חלפה בנעימים וכעת הגיע זמן אפיקומן.

הכל ישבו אדישים וחיכו בשלווה להוצאת המצה ממקומה. רק תולו הרגיש שלבו הולם קצת מהר מהרגיל.

ידו של ר' בן ציון משמשה בתוך השקית ונתקלה בחלל ריק. תחילה חשב שהוא מדמיין. אח"כ אדמו פניו מעט והוא שאל בקול קר:

"מישהו התחכם הלילה? למה אני לא מוצא את האפיקומן?"

כולם שתקו בהלם. גניבת האפיקומן בבית משפחת גוטלין היה לאו חמור כמו אחד מעשרת הדברות, כאילו הדיבר "לא תגנוב" אכן מתייחס אל גניבת האפיקומן.

"אני שואל שוב, האם מישהו נגע באפיקומן?" חזר ר' בן ציון והפעם החל הכעס מחלחל לקולו.

"הוקוס פוקוס" הכריז אורן בפאתוס. "האם מישהו נגע באפיקומן? אולי!".

ידיו נעו במהירות שדונית והזיזו את המפית הסמוכה לצלחתו ופתאום צמחה לה מצת האפיקומן האבודה בין אצבעותיו. הוא הצמיד את כף ידו השמאלית לפיו כמין רמקול:

"השבת אבידה" קולו היה צפצפני כקולו של ילד קטן. "מישהו איבד מצה?"

הוא העווה את פניו בשלל הבעות והכל צחקו עד שדמעו. רק ר' בן ציון אפילו לא חייר. הוא רתח מזעם אבל לא רצה לקלקל את אווירת החג. "אני לא מבין, הרי הכרזתי שלא נוגעים באפיקומן אצלנו בבית" פנה אל אורן בתרעומת מודגשת.

"מה אתה אומר?" כעת חיקה אורן בהצלחה יתירה את קולו של שמעון פרס עם הניגון האופייני לו, "ואני חשבת שאתה אומייר שפייין צריך לגנוב את האפיקומן".

"לא", חזר ר' בן ציון בקול צונן כקרח, "אדוני הנשיא, נא להחזיר לי את המצה, אבל מהר".

"ומה תתן לי?" נשמע קולה של ילדונת בת ארבע, משכנע ואוטנטי עד שהכל הביטו לכל עבר לראות איפה יושבת הילדה.

אבל הקול בקע כמובן מגרונו של אורן, הבדרן ואלוף החיקויים.

"סוכריה, ילדתי היקרה" החל האב הקשוח מפשיר מעט.

"אני רוצה משהו אחר אבל אומר לך אותו עוד מעט באוזן כשאישי לא ישמע" הרצין אורן מעט.

הוא קם ממקומו, התקרב אל ראש השולחן ובידיו המצה.

ר' בן ציון כמעט התעלף מתדהמה כאשר ראה איך האפיקומן נגזז ונעלם מבין אצבעותיו הפרושות של אורן, הוא חישב להתעלף שבעתיים כשהמצה האבודה התגלתה בתוך השקית, במקומה הראשון.

"תגידי לי, אתה קוסם?" שאל בחיך רחב. "תיכף תשלוף לנו יונה מהכובע שאין לך".

אורן קד קידה מלאה. "נעים להכיר: אורן דוידוף. קוסם במקצועי וליצן רפואי בשעות הפנאי. כן, זריזות הידיים ואחיזת העינים היא ההתמחות שלי מגיל שמונה".

"מגיל שמונה?" הצטעק ר' בן ציון. לנגד עיניו צפה דמותו של ילד אחר בן 8, ילד כבד תנועה ומסורבל שמחביא בחופזה את המצה בתוך דוד מלא מים...

"אכן" אורן חזר למקומו. "בגיל שמונה החלטתי לסלק את האפיקומן בצורה מקצועית מאבי המנוח ולשם כך הלכתי לקוסם ידוע בתל אביב ללמוד ממנו כמה פטנטים של זריזות ידיים. לאט לאט רכשתי את רזי הקוסמות למיניהם. מה השעה, אדוני היקר?"

"מה?" התבלבל ר' בן ציון מהמפנה הבלתי צפוי, העיף מבט אל פרק ידו השמאלית וצעק בבהלה "איפה השעון שלי?"

כל המשפחה השתוללה מצחוק למראה השעון התנדנד על מזלג בין ידיו של אורן. "טייק איט איזי, קח את החיים בקלות, אדוני היושב ראש" חייך אורן. "אל תהיה כזה חמוץ. עד כמה שהבנתי, חמוץ וחמוץ זה לא עסק טוב בפסח".

"תראה, בבית שלנו יש עקרונות", ניסה ר' בן ציון להציל את שאריות כבודו "ואם לא אכפת לך, תחזיר לי את השעון בבקשה".

אורן החזיר את השעון לראש המשפחה בעוד תרגיל קוסמות מבריק וכשעמד לידו אמר בהתרגשות קלה.

"אני לא מבין, תמיד לימדו אותי שהדתיים שומרים כל מנהג והנה אני מגיע לבית שהמנהג המקובל על כל החוגים פסול כאן. דע לך אדוני היושב ראש, שבזכות מנהג האפיקומן הגעתי למה שאני היום. אני מטייל בבתי חולים ממחלקה למחלקה, מצחיק ילדים חולי סרטן ומעלה חיוך על לחייהם החוורות. בזכות תעלולי הקסמים שלי, עינים כבדות של חולים נדלקות בזיק חיים ותקוה. ובכלל, הרי מה כל היופי של עם ישראל? המנהגים הקדושים שעוברים מדור לדור. מאיזה בית אתה חושב שאני מגיע, אדוני היקר, מבית דתי כמוך? אני מגיע מבית רחוק מאד מתורה ומצוות, ורק בזכות מנהג כמו גניבת האפיקומן ומנהגים יפים נוספים, אני יושב כאן בביתך ואוכל מצה, ולא נמצא כעת במסעדה ביפו ומנגב פיתה בחומוס. אם יש חוט דקיק שקושר ביני לבין יהדותי הנשכחת והרגש הדתי הפועם בלבי הוא דווקא מנהג כמו האפיקומן".

גברת גוטלין מחתה דמעה סוררת מעינה ודימתה לראות ברק חשוד גם בעיניו של בעלה. היא הכירה את סיפור הטראומה שעבר בילדותו והחליטה מן הרגע הראשון לא לקדש מלחמה בפצע הישן שותת הדם בלבו.

ר' בן ציון העיף מבט לעבר שעונו שנח עתה ליד גביע היין שלו. "הו, כבר מאוחר. סוף זמן אפיקומן בעוד שלוש דקות".

*

שנה אחר כך...

ביתה של משפחת גוטלין בפתח תקוה עמוס כרגיל אורחים לעיפה. השולחן ערוך ומפואר כפי שלא היה מפואר ומקושט מעולם. אווירת התרגשות ועליצות ממלאה את הטרקלין הגדול כאשר הכל תופסים את מקומותיהם ליד גביעי הקריסטל המבהיקים ובקבוקי היין המשובח. ריח של מצות טריות מתפשט באויר, מדגדג את הנחיריים ומשרה אוירה פסחית בכל חדרי הלב והנפש.

אחד האורחים, לבוש כיפת קטיפה שחורה גדולה, ממשש את המקטורן המחויט שלו ועינו קורצת לתולי בן העשר. "הלילה נעשה את זה" הוא לוחש לו לחישה רועמת המעלה חיוכים על פני כולם.

"אפשר לדעת מה אתה זומם, אדון אורן?" פונה ר' בן ציון בחיך עולץ אל הקוסם, "אני מקוה שאתה לא מתכנן פה את שדידת האפיקומן. כי אני לא מרשה".

קולו גווע באמצע המשפט מול המצה הצצה בידו של אורן בלהטוט זריז המותיר את כולם פעורי פה.

"למה בעצם לא" לואט אורן, "אם בזכות האפיקומן של שנה שעברה זכיתי ללמוד אתך שנה שלמה שיעור תורה פעמיים בשבוע, תן לי סיבה טובה אחת למה לא לסחוב לך את האפיקומן גם הלילה. אתה חייב את האפיקומן ולא תסרב לי. ואולי אזכה הפעם בחברותא אתך מדי לילה. מה אתה אומר, תולי?"

תולי רצה לומר משהו, אבל שקית האפיקומן (הריקה עדיין) של אביו שמצאה פתאום את מקומה ליד גביע היין שלו, סחטה את האויר מריאותיו.

"טוב, אז אנחנו מתחילים" הכריז ר' בן ציון, "קדש! כשאבא חוזר מבית הכנסת הוא עושה קידוש. רגע אחד, מישהו ראה לאיפה נעלמה ההגדה שלי?"

איפה החמץ?

העיר טשרנוביל שבאוקראינה נודעה בדברי ימי החסידות כאחת הערים המפורסמות ביותר, בגלל שושלת האדמו"רים שאיוו למשכן להם את העיר. ברבות הימים נעשה שם המקום כה מזהה עם תנועת החסידות, עד כי נשכח עברה של העיר כמעוז מתנגדי מובהק טרם ובאו של אבי השושלת, הרה"ק רבי מנחם נחום לדור שם, ולכהן בה כמגיד מישרים.

ואכן כאשר הגיע רבי נחום לטשרנוביל קמה לו התנגדות חריפה בעיר. כיון ששמעו שהיה מתלמידי הבעש"ט הקדוש ורבי דב בער ממזריטש. ידיעה זו הספיקה כדי לזרוע קוצים וברקנים על דרכו של ה"מגיד" החדש. מן הרגע הראשון נתקבל בעוניות ובחשדות כבדים, שמה ינסה לעשות נפשות ל"כת".

בראשה של עדת המתנגדים בעיר ניצב זיסקינד קוטשר, ראש הקהל של טשרנוביל, ושם זה לבדו שהטיל מורא על כל יהודי בטשרנוביל, גם לביטחון בין המתנגדים, כי מן המאבק הזה יצא המגיד החדש כשידו על התחתונה, עד כי יאלץ לעזוב את העיר בבושת פנים.

זיסקינד קוטשר היה אדם תקיף שלא סבל כל התנגדות לדעתו שלו. גביר גדול היה, מן העשירים הגדולים ביותר בכל המחוז, ובית מגוריו היה ארמון רוזנים, טירה גבוהה עם צריחים ומגדלים ולצידה עוד ארבעה בנינים, בהם התגוררו מלבד בני משפחתו, גם צבא משרתיו ושפחותיו. בטשרנוביל הילכו גוזמאות פרועות על עשירות-קורח של זיסקינד. יושבי קרנות טענו כי עדר בן מאה סוסים עומד באורותיו, הולכי רכיל פטפטו על שבעים מזוזות בחדריו. בין כך ובין כך - זיסקינד אכן היה בעל המאה ובעל הדעה. אוי לו לאיש שעמד על דרכו. הלה טואטא מן המסלול וסולק הצידה, כאילו היה קליפה רקובה. גם מראהו של זיסקינד הטיל אימה. גבה קומה היה, משכמו ומעלה מכל בני העיר, רחב כתפיים כשור משא, זקנו שחור שזור חוטי כסף, פניו סמוקות ובריאות ועיניו מביטות נכחן במבט קשה, המחפש את קן ההתנגדות הקלוש ביותר שיקום לו - ולהצמיתו בעודו באיבו.

דעתו של זיסקינד התקבלה ללא עוררין בכל ענין וענין שעלה על סדר יומה של טשרנוביל. איש לא העז להתנגד לדבריו, בין אם היו בעלי טעם ובין אם היו דברי הבל ושטות. לא נמצא האיש שרצה להיתקל בו פנים מול פנים.

מפגש כזה, ידעו הכל, לא יותיר אפילו שריטה קלה בשריון הקשקשים העבה של ראש הקהל העריץ, אבל המתפרץ לעומתו, יצא מן ההתנגשות הזו בריסוק איברים.

וראש הקהל הזה יצא למלחמת חורמה נגד המגיד החדש, שכלל לא שאל לדעתו וקבע משכנו בטשרנוביל מבלי לבקש את הסכמתו, וכבר בכך קירר את האמבטיה הרותחת, אליה איש לפניו לא העז לקפוץ.

יצא אפוא זיסקינד בכל כובד משקלו נגד רבי נחום וסיעת חסידיו שבאו להיות במחיצתו, הפריע להם בכל פעולותיהם, והתייצב להם כשטן עלי דרך. אם הודיעו החסידים על דרשתו של המגיד בבית המדרש, הגיע לשם בשעה הנקובה זיסקינד קוטשר, נעמד במלוא קומתו בחצר בית המדרש והכריז בקולו הרועם, "הוא מן הכת, אסור לשמוע את דרשתו". לאחר הכרזות כאלו נמצא בקושי מנין מצומצם שהואיל להיכנס פנימה ולהתענג על נופת צוף אמריו של המגיד. אם נודע ברשות הרבים כי המגיד אינו אדם פשוט אלא איש קדוש היכול להמתיק גזירה מרה בכוח ברכותיו ותפילותיו, מיד יצא זיסקינד והודיע כי המופתים אינם אלא כשפים, או מעשי אחיזת עיניים והס מלהזדקק לאיש זה.

כך רדף את המגיד הקדוש על כל צעד ושעל ומירר את חייו ללא הרף, ברצותו לגרור את הרבי למחלוקת גדולה בה והוא יצא ודאי כמנצח. אלא שרבי נחום כלל ברזל היה נקוט בידיו: "עבור מחלוקת צריך שני צדדים, ואני איני צד כלל, בשום אופן".

משום כך הייתה נפשו כעפר למרס כפות רגליו של ראש הקהל, היה רך כקנה מול האיש הקשה כארז, עונה תמיד מענה רך להשיב את חימתו. על חירופיו וגידופיו לא ענה, ואל הפרעותיו הקבועות לדרשותיו בהם הרעיף דברי אלוקים חיים - לא שם ליבו. הוא קיבל את עלבונו באהבה, שמע חרפתו ולא השיב, עשה מאהבה ושמח ביסורין, ומתוך כך יצא מוניטין שלו בעיר כצאת השמש בגבורתו. קמעא קמעא מצא עצמו זיסקינד כמעט לבדו בחזית המלחמה, בעוד כל חבריו וידידיו מסתפחים בזה אחר זה למחנהו של הרבי הגדול.

זיסקינד לא נבהל מן הרוח שהחלה לנשב נגדו, והבטיח כי בקרוב יקדש מלחמה חדשה על הרבי-המגיד, "וכל אנשי העיר ילחמו לצדי כתף אל כתף, עד שנגרש מפה את המגיד לצמיתות".

אדהכי והכי עברו ימי החורף, הניצנים נראו בארץ וריח של מצות נאפות מילא את טשרנוביל. אתא ובא ליל בדיקת חמץ...

*

לאחר שבדק את החמץ לאור הנר בביתו הסתגר רבי נחום בחדרו. לא ארכה השעה והוא יצא משם כשעננה קלה מקדירה את פניו. "חיים לייב" פנה אל משמשו, "מבקש אני לשלוח אותך לשליחות מצוה".

המשמש מוטל היה על הספסל אותה שעה, נופש מעט לאחר יום שכולו עבודות מירוק ושפשוף הבית לקראת בדיקת החמץ, ועוד מעט יכנס אל המטבח ויפשיל שרווליו במלאכת הבישול של מאכלי החג. אולם מיד זינק כגור אריות לקראת הרבי כשכולו דרוך למוצא פיו.

"לאן ללכת?"

"לביתו של זיסקינד" אמר הרבי בלא התרגשות, משל ידיד ותיק הוא זיסקינד.

חיים לייב התחיל ללעכע בגרונו, "הרבי בודאי יודע שזיסקינד..."

"אני יודע" קטע אותו הרבי בטרם יצלח דבר רכיל את חמשת מוצאות פיו של משמשו, "לך ואמור לו לזיסקינד כי למרות שבדק היטב את ביתו בבדיקת חמץ, עדיין נמצא חמץ גמור ברשותו!".

חיים לייב עמד נדהם, "חוששני שלא אצא חי מביתו של הגביר. כביר כוח הוא וידו הקשה תהלום בי עוד בטרם אצליח לומר את דברי. אולי אמסור את דברי הרבי למשרתיו ואברח משם?"

רבי נחום הניח את ידו בחביבות על שכמו של המשמש, "לא! רצוני שתאמר זאת לראש הקהל בכבודו ובעצמו. לך לשלום, אל תירא ואל תחת, שלוחי מצוה אינם ניזוקים".

*

שינוי של חיים לייב נקשו במורא כל הדרך לביתו של ראש הקהל. "טורף אני את נפשי בכפי" הרהר במר נפש, "הרי שונא מוחרם הוא זיסקינד לכבוד קדושת הרבי מימים ימימה. כשישמע כי הרבי טוען שחמץ נותר בביתו, יהיה בטוח כי בעלילה הוא בא עליו, כדי לנקום בו על כל הרדיפות. איני מקנא בעצמי"...

אילו יכול, היה נושא רגליים ונמלט מן העיר, אלא שפקודת הקודש של הרבי הייתה חזקה יותר מאגרוף הנפילים של זיסקינד. שזה אינו מכלהו אלא לחיי העולם הזה, אך קללת תלמיד חכם רודפת גם בעולם הבא.

בברכיים כושלות צעד עד לחצר טירתו של זיסקינד. חמישה בנינים גבוהים עמדו בחצר, באיזה מהם מתגורר הגביר?

נשא עיניו כה וכה, והנה אינה ה' לידו את התשובה לבקשתו. ראש הקהל ניגש באותו רגע אל החלון לשאוף אויר. ראה חיים לייב את פניו וכיון את צעדיו אל פתח הבנין.

דלת ברזל איתנה קידמה את פניו ומאחוריה עמד שומר. "מה תבקש?" שאל הלה בחשד.

הסביר לו חיים לייב כי דבר שליחות סודית יש לו אל אדונו, שליחות שאינו יכול למסור על ידי שליח. בכוונה תחילה נמנע מלנקוב בשם בעל הסוד, שבוודאי לא היה אהוד בבית ראש הקהל.

לאחר בירורים נוספים הורשה חיים לייב לעלות אל הקומה השניה. שם עצרוהו שוב משרתים לרוב כשעליו לספר באזני כל אחד מהם מה הוא מבקש כאן.

"שבעה מדורי גיהנום" עבר המשמש, עד שהורשה להיכנס סוף-סוף אל חדרו הפרטי של בעל הבית.

זיסקינד ישב ליד שולחן, עיניו שייטו בין שיטיה של הגדה של פסח. "מנוחת דעת כזאת, הלואי עלי", לא נמלט הרהורו חטוף מליבו של המשמש שלנגד עיניו עמד ליל שימורים במטבח בחברתם של תפודים ובצלים, בשר ודגים.

זיסקינד נשא את עיניו ובחן את אורחו, "מי אתה?"

"חיים לייב, משמשו של הרבי, רבי מנחם נחום".

פניו של זיסקינד נעשו כעוסות, "מה הביא אותך לביתי?"

"הרבי שלח אותי אליך בשליחות דחופה" אמר המשמש כשליבו עומד לפקוע מרוב פחד, "דע לך כי למרות בדיקות החמץ יש בביתך חמץ בעין, ועליך לחפש אחריו ולבערו".

הדם הציף את מוחו של זיסקינד. "מה??!" קרא בחימה שפוכה. הוא קם ממקומו ואגרופיו קמוצים, "הרבי שלך מבקש לצחוק ממני! חמץ בביתי? האם ידוע לך כמה משרתים מנקים את כל הבית מזה שבוע ימים? אפילו גרגר אבק לא נותר פה, ואתה בא אלי עם דיבורי הבל של חמץ בעין?!"

את המילים האחרונות לא שמע חיים לייב. הוא נס על נפשו מיראתו כי ראש הקהל יתחיל להשתולל כשור זועם למראה מטלית אדומה. חצה בריצה מבוהלת את המסדרונות והאכסדרות. דילג כצבי במורד המדרגות ויצא מן הבית כרוח סערה.

מן החלון שבחדרו עקבו אחריו עיניו של זיסקינד, "עז פנים חסר בושה, חמץ ברשותי!... מהתלה טפלה", מלמלו שפתיו, "ושמא צדק הרבי בכל זאת? אה, הבלים, זה לא יתכן!"

*

"אמרת לראש הקהל שיש לו חמץ בביתו?" הקבילו הרבי כששב המשמש, נשימתו בהולה ופניו מיוזעות.

"אמרת".

"ומה ענה".

מסר המשמש את תשובתו הקוצפת של הגביר, מילה במילה.

"ניחא" הסתפק הרבי בכך וננעל בחדרו.

לאחר מחצית השעה, יצא שוב החוצה והפריע את חיים לייב מקילוף התפודים, "לא יצאתי ידי חובה. לך ואמור לזיסקינד, כי החמץ נמצא בבנין האחרון מצד שמאל, ליד באר המים. יצוה על משרתי לחפש שם בחפש מחופש, ולא יכשל בחמץ בפסח".

חיים לייב רעד כיולדה, "בקושי נמלטתי בעור שיני, אם ארגיזנו בשנית עלול הוא לחסל אותי בו במקום".

הרבי אמר בנועם, "אינך צריך להתיירא כלל. לך בשליחותי ומסור את דברי כהווייתם".

כל הדרך לביתו של הגביר עמדו חזיונות זוועה מול עיניו של חיים לייב. כעת ירתח ראש הקהל כיורה מבעבעת והידיים יעשו את שלהן... שוב הקיש בדלת בפחד. השומר גידף אותו בקולי קולות. "קשה יום! זה עתה נמלטת מכאן כשפן, ומדוע אתה חוזר להרגיז את אדונו?".

בשפתיים קפוצות לחש לו כי עליו לסור אל אדונו ללא דיחוי, יען כי שליחות חשובה לו אליו...

למרבה הפלא, התרכך לב השומרים והמשרתים כולם, ולמרות שעניניהם ירו זיקים, ניאותו להכניסו שוב אל זיסקינד.

ראש הקהל ישב ולגם ספל חמין של ערבית. אש ניצתה בעיניו כשראה את חיים לייב. "ומה עכשיו?" התיז בלעג, "מבין אני, אינך צריך לומר, רבך שלח לפייסני על מעשה הקונדס שחמד לו בליל בדיקת חמץ".

"לא ולא" תיקן אותו המשמש, "אדרבה, הרבי מוסר כי החמץ בעינו עומד, בבית הקיצוני השמאלי מבין חמשת בתיך, ליד באר המים".

כבראשונה, הגיב העשירי בחמה שפוכה ופיו שפע אלות על ראשו של המשמש המצומק, שנראה לידו כגרוגרת דרבי צדוק מול עוג מלך הבשן. "שמע! החלטת להעמיד את הסבלנות שלי במבחן? מרה תהיה אחריתך".

חיים לייב נס ויצא החוצה כשהוא מותיר את בעל הבית משתולל. אלא שבתוך אותה רוגזה הסתננה גם מחשבה אחת, "ושמא יש דברים בגו, אולי נשכחה כיכר לחם באיזה מקום ואיש לא ראה".

ומיד פטר את הספק במועל יד, "לא יעלה על הדעת! חמץ בביתי?! עם גדודי משרתי?!".

*

"קיימת את השליחות?" קידמו המגיד בשובו ופניו אדומות ממאמץ.

"אכן".

"ומה ענה האיש?"

חיים לייב שב על תשובתו המשתלחת של זיסקינד כלשונה. הרבי נראה מהורהר ונכנס שוב אל חדרו.

לא חלפה אלא מחצית שעה נוספת, והרבי מחפש את משמשו בין הסירים והמחבתות, "חיים לייב, חושה מהרה אל זיסקינד, עליך להצילו מאיסור חמץ בפסח. רוץ לביתו ואמור לו, כי החמץ נמצא בחדר פלוני שבאגף השמאלי ליד באר המים".

כל בשרו של חיים לייב נעשה חידודין חידודין. ליבו נעשה גס במקצת בביתו של הנגיד, לאחר שנשבר מחסום הפחד הראשוני, ברם, זיסקינד עצמו כעס בפעם השנייה יותר מן הראשונה. מי יודע אם הפעם לא יכנו נפש? ...!

השומר מצדו לא הסכים להרשותו לעלות אל הקומה השנייה, וניאות בקושי רב למסור במו פיו את דברי הרבי.

ברוך שעשה לו נס לחיים לייב במקום הזה. זיסקינד שהופרע משיחה נעימה פרץ בשאגות נוראות, וכמעט כילה את כעסו במשרתו, "וכי מה היה לו למגיד, כלום החליט לחמוד לו לצון שלוש פעמים?!"

השומר ברח משם כל עוד רוחו בקרבו, אך עוד הספיק לשמוע את בעליו מתעשת ושואל את עצמו, "אולי מצוה אני לחפש בחדר. כתובת מפורטת מסר לי הרבי".

ותוך כדי דיבור שב והפטיר, "לא יקום ולא יהיה, המגיד מן הכת לא יכתוב לי מה לעשות בביתי!".

השומר לא ידע מה פשר הדברים שדיבר הגביר עם עצמו. מכל מקום, לא נמנע מלמסור אותם למשמשו של הרבי שנראה להוט ביותר לשמוע כל מילה.

*

דעתו של הרבי נחה לאחר ששמע את תוכן הדברים. בפעם הרביעית שב והסתגר בחדרו. זמן קצר אחרי כן, כשהשעה כבר הייתה לאחר חצות הלילה הזעיק את חיים לייב באמצע טיגון גלדי השומן. פניו הפיקו אור עליון, "לך לאלתר אל זיסקינד ואמור לו כי לא יתעצל וישלוף את החמץ ממגירת השולחן התחתונה שבאותו חדר, בקצה השמאלי המדובר".

ובפעם הרביעית באותו לילה, עשה חיים לייב את הדרך מבית הרבי אל פלטינו הגדול של זיסקינד קוטשר, הפעם אפילו לא ניסה להכנס פנימה ומסר לשומר העיף את הדברים שנאמרו ברוח הקודש.

ערפילי השינה נסו ממוחו המיוגע של השומר. "זה לא יאומן!" קרא בתדהמה, "הרבי שלך יושב בבית בקצה השני של העיר ורואה מה קורה בביתו של הגביר, בחדרי חדריו".

בנשימה אחת אץ רץ אל חדר השינה של זיסקינד והלם על הדלת בעוז. לאחר דקות מספר יצא זיסקינד החוצה, עטוף בגלימת שינה. "אני מקווה שיש לך סיבה מוצדקת למעשה החמור שעשית" לחש כשהוא רועד מזעם.

השומר לא שעה לחרונו ומסר לו את דברי הרבי.

"קץ כל בשר" השתלח זיסקינד בחרון אף, "אין לו לרבי מה לעשות אלא להתל בי ארבע פעמים בלילה אחד. אני אפרסמנו בכל העיר".

השומר נסוג בזהירות אחורנית, מתרחק ארבע אמות מידי הקשות של אדונו. הוא חיכה למחשבת הניחומים, וזו לא איחרה להגיע.

"בעצם, לך והבא לי את נר השעוה" התרכך זיסקינד במפתיע, "אם אין עלי אלא לפתוח את המגירה התחתונה, מדוע שלא אעשה זאת".

כשעזב חיים לייב את חצירו של הנגיד, כבר ידע כי זיסקינד אכן פישפש ומצא את כיכר הלחם שנתעלמה מן העין מפני איזו סיבה.

*

לאחר שריפת החמץ הגיע זיסקינד אל ביתו של הרבי. הציפוי התקיף כמו נסדק. הוא עמד בדחילו ליד חדרו של רבי מנחם נחום וחיכה שחיים לייב ירשה לו להכנס פנימה.

עמד בפיך ברכיים בחדרו של הרבי וביקש בלב נשבר סליחה ומחילה על שכה הירבה להציק לו ולמרר את חייו. הרבי הקדוש נעתר לו בלב חפץ והרגיע את רוחו הסוערת של ראש הקהל.

"ברם, חידה היא בעיני מדוע היה צריך הרבי לשלוח את משמשו ארבע פעמים?" הרהיב עוז בנפשו, "אם הרבי מיטיב לראות באספקלריה המאירה, יכול היה לומר כבר בפעם הראשונה, חמץ בביתך, בבניין פלוני, בחדר אלמוני במגירה התחתונה".

ובעל "מאור עיניים" נתן בו את עיניו המאירות והסביר:

אמנם כן, אנשי שלומי, הקשורים עמי בכל חלקי נפש רוח ונשמה, אין שום מחיצה קלה חוצצת ביני ובינם, ויודע אני מה נעשה בביתם, בחשיכה ובאורה, מה מונח בכל חדר ומה עשה כל אחד מהם.

אולם אתה הרי אינך מקושר עמי... לאחר בדיקת חמץ סרקתי במחשבותיי את העיר הנמצאת תחת פיקוחי, וראיתי בעליל כי בביתך מצוי חמץ. לא יכולתי לראות יותר מכך. שלחתי את חיים לייב, ואתה התנגדת לדבריו, אך היה לך רגע של הכנעה, בו חשבת שאולי אני צודק. באותו רגע התקשרת עמי בקשר נוסף, ואז ראיתי באיזה בנין מצוי הכיכר. בפעם השלישית כבר ראיתי את החדר וברביעית, כששוב התלבטת אם אינני צודק, מסרת לי את חלקי נר"ן (נפש רוח נשמה) שלך, מבלי מודע, וראיתי בחוש את הכיכר מונחת בתוך המגירה התחתונה".

ראש הקהל נמס כולו מיראת הכבוד. "ובמורא גדול זו גילוי שכינה" הקדים אצלו בכמה שעות. מאותו יום והלאה נתהפך לאיש אחר, והיה מגדולי חסידיו ומעריציו של הרבי הקדוש, רבי מנחם נחום מטשרנוביל.

אַלְדָּנוֹת

לְעֵלְמָנוּ עֶפֶת

פְּרָשַׁת וַיִּזְבַּח

כ"ג, א' ע"א

לְאַחַר שְׁנֵי עֶבְדֵי הַקָּרְבָּן, כָּבֵד הַפָּה הַחוּטָא וְהִיָּה לְאִישׁ אַחֵר

וְזֹאת תּוֹרַת הָאֵשׁ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא (ז א)

חוֹכֵר יְהוּדֵי מֵהוֹנְגְרִיָּה, שֶׁהִיָּה מִכָּר וּמִפָּרֶסֶס בְּמִדְיַנְתּוֹ כְּתַלְמִיד חָכֵם וְכַעֲשִׂיר גְּדוֹל, הִגִּיעַ לִפְנֵי הַרַ"ק רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמָּן מוֹוִיעֵלִיפּוֹלִי זִיע"א, לְהִזְכִּיר עֲצָמוֹ בְּבִקְשַׁת עֲצָה וּבִרְכָּה.

פֶּתַח הַרְבִּי וְהַשִּׁיבּוֹ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵא מִמִּין הַשְּׂאֵלָה, הֲלֹא תַלְמִיד חָכֵם אֲתָה, אוֹלֵי תוֹכֵל לְהַסְבִּיר לִי עֵינֵי תַמּוּהָ. מְצִינּוֹ כִּי 'אֵשׁ שְׂפָחָה חֲרוּפָה' עוֹלָה לְחוּטָא דְמִים מוֹעֲטִים, הִיָּתְכֵן, כִּי צִד מְעַנִּישָׁה הַתּוֹרָה עֲבָרִין כֹּה גְּדוֹל בְּעֵנֶשׁ קַל, לְהַבִּיא אֵשׁ בְּעֵד שְׁתֵּי כֶסֶף. אֲמוֹר נָא, אָדָם עֲשִׂיר כְּמוֹף לְמַשָּׁל, כְּלוּם הִיָּה נִרְתַּע בְּשֵׁל הוֹצָאָה זְעוּמָה כְּזֹאת מְלַלְכַת אַחֵר יִצְרוֹ הַרַע.

עֲמַד הַחוֹכֵר נִרְעֵשׁ וְנִפְחָד וְלֹא הֵעִז לְפָצוֹת פֶּה, וְהַרְבִּי הַמְשִׁיבּוֹ וְהַסְבִּיר, הֵעֵנִין אִינוֹ פְּשׁוּט כְּפִי שְׁנִדְמָה לְכָל, צִיר לְעֲצֻמָּה אֵת הַמְחִזָּה, אִישׁ כְּפָרִי שְׂחָטָא בְּחָטָא שְׂכֻזָּה, חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וְעוֹלָה יְרוּשְׁלַיִמָה לְהַקְרִיב אֵת קָרְבָּנוֹ.

רֵאשִׁית הִיָּה עָלָיו לְהִגִּיעַ וְלַעֲמֹד לִפְנֵי שׁוֹמְרֵי לְשִׁכַּת הַגְּזִית, לְהַשִּׁיב עַל שְׂאֵלוֹתֵיהֶם הַמְּפָרְטוֹת. אַחֵר שֶׁהַשִּׁיב בְּפָרוּטְרוֹט, הִיָּה מוֹבֵל לִפְנֵי הַסִּנְהֶדְרִין שִׁידוּנּוֹ וּיְפָסְקוֹ אִיזָה קָרְבָּן חוֹבָה עָלָיו לְהַבִּיא, בְּפָנֵיהֶם הִיָּה עָלָיו לְחֹזֵר וְלַסְפֵּר אֵת חָטָא אֲשֶׁר חָטָא, הַהוֹדָאָה עַל חָטָא קִשָּׁה הִיָּתָה עָלָיו מִדִּין מוֹת.

מִשֵּׁם שְׁלַחוּהוֹ לְעִמּוּד לִפְנֵי הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, לְהַתְּנוּדוֹת עַל חָטָאוֹ, וְשׁוֹב פְּקוּדוּהוֹ יְסוּרֵי נֶפֶשׁ. בְּשַׁעָה זֹה הִיָּה מֵהַלֵּךְ אֶל הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל וּמֵהַרְהֵר בְּמַר נֶפֶשׁ, רֵאָה מָה עָלָה בְּחִלְקָהּ בְּשֵׁל הַתְּגַבְרוֹת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית שְׂבִקְרָבָה לְשַׁעָה קִלְהָ, הַמּוֹת כָּבֵד עֲדִיף לָהּ מִן הַבְּזִיווֹנוֹת הָאֵלוֹ.

בְּמַחְשָׁבוֹת מְרוֹרוֹת אֵלוֹ הִיָּה מִגִּיעַ אֶל הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, שְׂכַמּוֹבָן הִיָּה מוֹכִיחוֹ

עַל פְּנֵי וּדְבָרָיו הָיוּ קָשִׁים לְחוּטָא כִּיְסוּרֵי שְׂאוֹל, לְבִסּוֹף צִוְהוֹ הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל לְלַכַּת אֶל הַכֹּהֵן שְׂבִאוֹתוֹ מִשְׁמֵר, לְשֵׁלֶם לוֹ שְׁתֵּי כֶסֶף בְּעֵד קָרְבָּן אֲשֵׁם.

הַכֹּהֵן נָתַן לוֹ פֶּתְקָא לְלַכַּת אֶל הַמְּמַנָּה עַל לְשִׁכַּת הַטְּלָאִים, שֵׁם יִקְבַּל אֵת הַקָּרְבָּן אֲשֵׁם שְׁהוֹרוּהוֹ לְהַקְרִיב. נִקַּל לְהַבִּין כִּי הוּא הַכֹּהֵן שְׂבִאוֹתוֹ מִשְׁמֵר וְהוּא הַמְּמַנָּה הוֹסִיפוֹ בְּדְבָרֵי מוֹסֵר מִשְׁלָהֶם, טָרֵם שְׁלַחוּהוֹ לְהַמְשִׁיבּוֹ עִם קָרְבָּן הָאֵשׁ שְׁלוֹ לְעִזְרָה.

כֹּה הִיָּה מִתְהַלֵּךְ קִדְרִינִית מִתּוֹף בּוֹשָׁה עֲצוּמָה, שְׂמַח הִיָּה לוֹ פֶּתַח הַאֲרֶץ פִּיָּה וּבְלַעְתּוֹ חַיִּים שְׂאֵלָה, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְעִזְרָה, וּמִסֵּר אֵת הַקָּרְבָּן בְּפָנִים כְּבוֹשׁוֹת וּמְבִישׁוֹת לְכַהֵן הַמְּקָרִיב. הֵלָה נָתַן אֵת הָאוֹת, וְהַלּוּם הַחֲלוּ לְנַגֵּן נִגּוֹן עֲצוּב שְׂפַלַּח כְּלִיּוֹתָיו וְעוֹרֵר בְּקָרְבּוֹ רִגְשֵׁי נַחֵם וּמוֹסֵר כְּלִיּוֹת.

הַחוּטָא הִיָּה מְתַמוּגֵג בְּדַמְעוֹת שֵׁל תְּשׁוּבָה חֲרָטָה וְעִזִּיבַת הַחָטָא, לְאַחֵר שְׁנֵי עֶבְדֵי הַקָּרְבָּן, כָּבֵד הַפָּה הַחוּטָא וְהִיָּה לְאִישׁ אַחֵר, תְּחִית הַמֵּתִים הִיָּתָה כָּאֵן, רְשַׁע מֵת בָּא לְבֵית הַמְּקַדָּשׁ, וְקָם לְתַחִיָּה כְּזַכָּאִי.

דְּבָרֵי הַצְּדִיק פְּלַחוּ אֵת כְּלִיּוֹתָיו שֵׁל הַחוֹכֵר מֵהוֹנְגְרִיָּה, אֲשֶׁר כְּפִי הַנִּרְאָה יָדַע בְּנַפְשׁוֹ כִּי פָּחוּ עָלָיו יִצְרוֹ וְהוּא מְחִיב בְּקָרְבָּן. הוּא צָנַח מִתְּעַלְפֵּי מְרַב צַעַר וּמוֹסֵר כְּלִיּוֹת. אֲמָרוּ, לֹא זֶה מִשֵּׁם, עַד שֶׁהַפָּה לְבַעַל תְּשׁוּבָה גְּמוֹר.

(שְׁלֵשֶׁלַת הַזוּהַב)

בְּלִילָה הָאַחֲרוֹן בָּא אֵלַי בְּחִלּוּם הַרְבֵּי הַצְּדִיק מְלִיִּסְקָא

וְאִם נָדַר אוֹ נָדְבָה (ז טז)

סִפֵּר הַרַ"ק רַבִּי יִשְׁעִיָּה מְקַעְרַעֲסְטִיר זִיע"א, אַחֵר הַסְתַּלְקוֹת רַבּוֹ הַרַ"ק רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְלִיִּסְקָא זִיע"א הוּא נִתְגַּלָּה אֵלָיו בְּחִלּוּם הַלִּילָה, וְצִוָּה עָלָיו שִׂיאֵמַר לְחַתְּנוֹ לְנִסְעַ לְעִיר פְּעֶסֶט, עֲבוּר הַעֲצִים וְהַשְּׁלַחן אֲשֶׁר נָדַר אִישׁ

לב את נדרו. אחר הוסיף והעניק לו בעין יפה עבור כל הוצאות נסיעתו עד לעיר פּעסט. רבי ישעיה נשב לליסקא בשמחה על אשר זכה לעשות נחת רוח לרבו גם אחר הסתלקותו.

(מי באר ישעיהו)

כאשר חלקו את השירים נהפכה הקערה על השטריימל שעל ראשו

קח את אהרן ואת בניו אתו (ח ב)

כאשר הגר רבי יחזקאל מערץ ז"ל לארצות הברית ונשתקע בעיר ברוקלין באזור ויליאמסבורג, החל להסתופף בצל קדשו של הרה"ק רבי יואל מפאטמר זיע"א, והיה רגיל לבא בשבתות ובימים טובים וכן בימים הנוראים, אל שלחנו הטוהר, ולהאזין אל דברות קדשו החוצבים להבות אש.

הגם שהרבי שמח לקראת בואו, כבדו ביותר הכבוד והעריצו ביותר, בכל עת שהיה רבי יחזקאל מגיע בשעת עריכת השלחן, היה בענות קדשו מתערב בין המון עם ובחורים שנמצאו במקום וסובבים את השלחן, נדחק בקהל כאדם פשוט.

רק כאשר הבחין הרבי כיצד הוא עומד ונדחק בין הצבור הגדול, היה מצוה לפנות לו מקום, למען יוכל להתקרב ולשבת סמוך לשלחנו הקדוש.

באחת הפעמים כאשר חלקו את השירים, מגדל הלחץ והדחק נהפכה הקערה, וכל אשר היה בה נפל הישר על השטריימל שעל ראשו. פתח הרבי את פי קדשו במליצה ובצחות לשונו, והמליץ על רבי יחזקאל הנבון את דברי חז"ל (יומא יד.), 'כהן גדול נוטל חלק בראש'.

(תפארת יחזקאל)

הלבוש בגדי אשכנז, לצורך בנין בית הכנסת. היטב ידע רבי ישעיה, כי בנין בית הכנסת נחשב מאד בעיני רבו מליסקא. הלא היה זה אחד משני הדברים אודותם התבטא כי רק עבורם, חפץ הוא להשאיר עדין בעולם הזה.

הבקר אור, רבי ישעיה מהר לקים את שליחות רבו והלך לחתן הרבי לספר אודות החלום. אך דבריו עוררו שחוק, הכל אמרו לו, כיצד זה עולה על דעתך לנסע לפּעסט ולחפש איש לבוש אשכנזי אשר הבטיח עצים ושלחן, כל עוד אינך יודע מי הוא זה ואיה מקום דירתו ברחבי העיר הגדולה.

מרב אמונתו ברבו לא היה לרבי ישעיה כל ספק בדבר, ברור היה לו כי ה' יתברך יזמן אליו את האיש הנכון, והוא קם ונסע לפּעסט. כאשר הגיע לתחנת הרכבת אשר בפּעסט, ברגע בו דרכה כף רגלו על הארץ, נגש אליו איש לבוש אשכנז והתענין האם הוא רבי ישעיה מליסקא, כי בתקופה זו עדין היתה דירתו בליסקא.

משאשר כי אכן הוא האיש המבקש, אמר לו האשכנזי, בא נא עמי ברוך ה' ואספר לך מעשה פליאה. בלילה האחרון בא אלי בחלום הרב הצדיק מליסקא ואמר, האם שכחת את אשר נדרת לבית הכנסת שלי, הלא נדרת לי לתרם עצים ושלחן.

הרבי צוה עלי שאלף היום לתחנת הרכבת, שם אראה את תלמידו רבי ישעיה, ואמסר בידו את תרומתי. בחלומי אף הוסיף הרבי ותאר את צורתו במדיק. על כן הפרתיך ברגע בו יצאת מקרון הרכבת. עתה בא ואשלם לך את כל אשר נדרתי.

הלה כבד את רבי ישעיה ביותר, נתן בידו ברוח גדול עבור כל אשר התחייב לבנין בית הכנסת וקים בחפץ

שו"ת קתר

חידון אֵלֶּ?נות - נושא פרסים איזה קרבן בפרשה זו מובא עם חמץ?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר": פרשת וארא: ה' נחמן דוד אליאס מת"ת צאנו חיפה.

פתרון החידה - פרשת וארא: ש. באיזה הקשר מוזכר בפרשה זו תנור? ת. הצפרדעים קפצו לתוך תנורי המצרים (שמות ז, כח).

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 574 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", בנשיאות מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 461 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מו"ר אבי - יעקב בן רחל וצדוק ט' ניסן תשפ"א

חג הפסח - גאולת הנפש וגאולת הגוף

בחג הפסח נצטוונו מן התורה בב' מצוות אכילה, אכילת הפסח (עם מרור ומצה), ואכילת מצה (אף בלא פסח). וכנגד ב' מצוות הללו נקרא החג בב' שמות, חג המצות (בלשון התורה) וחג הפסח (בלשון חז"ל).

ונראה ששני העניינים הללו, של הפסח ושל המצה, הינם כנגד ב' ענייני גאולה שנגאלנו ממצרים, גאולת הנפש וגאולת הגוף.

המצה - מסמלת את השחרור מעול השעבוד הגופני שהיינו אוכלים אז לחם עוני.

ואילו **הפסח** - מסמל את העבודה לה', שזכינו שהבדיל הקב"ה בינינו לבין המצרים וקרבתנו לעבודתו.

כנגד ב' עניינים הללו אנו כופלים בהגדה 'השתא הכא לשנה הבאה בארץ ישראל' 'השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין'. ב'השתא עבדי' אנו מדברים על השעבוד הגופני, וב'השתא הכא' אנו מדברים על הגלות הרוחנית בהיותנו בטומאת ארץ העמים רחוקים מארצנו הקדושה.

"רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל מִי שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן:

פֶּסַח, מִצָּה, וּמְרוֹר" (מתוך ההגדה)

מדוע הקדים רבן גמליאל את פסח והמצה למרור, והרי מרור בא על "שמררו את חייהם" ואחר כך נתחייבו בפסח משום "שפסח הקב"ה על בתי ישראל" במכת בכורות, ולבסוף אכלו מצה משום "שלא הספיק בצקם להחמיץ" ביציאת מצרים? ואם נתבונן, נראה כי בשאר ההגדה אף הוקדמה המצה למרור: א. מה נשתנה... כולו מצה... הלילה הזה מרור. ב. מגיד רחצה מוציא מצה מרור כורך. ג. בעבור זה בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך. ד. ר"ג אומר... פסח, מצה ומרור. יש לומר שהמרור הינו סימן לכך שאילו היינו עבדים היינו אוכלים מרורים, וזה שאומר רבן גמליאל: **פסח** - הוא סיבת היציאה שהקריבו פסח אע"פ שהוא אלוהיהם של המצרים ובזכות זה זכו שפסח עליהם ה' במכת בכורות.

מצה - היא תוצאה של יציאתם בבהילו, שאילו לא הוציא היינו עבדים. **ומרור** - הוא כנגד התוצאה של היציאה, שנעשינו בני חורין. שאם לא היינו יוצאים היינו עבדים.

ועל כך אמר בעל ההגדה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" וזה ע"י המצה. "ולא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם" וזה ע"י המרור. [עפ"י טיב הפרשה]

"מִצָּה זוֹ שְׁאֵנוּ אוֹכְלִים" (מתוך האגדה)

חביבות מצוות על ישראל - מביא ה"משנה ברורה" (ס' תעז ס"ק ה): כתב הש"ה; ראיתי מבני עליה שהיו מנשקים המצות והמרור... והכל לחיבוב המצווה, ואשרי מי שעובד ה' בשמחה!

אמרת 1913 יקצורו 1913 אמרת

פסח כספ 1913

999 פ 1899

סיפור יציאת מצרים הוא המקיים (הקיום) של תכלית הבריאה - בזוהר (שמות מ, ב) מובאים דברים נשגבים על סיפור יציאת מצרים בליל הסדר: "מצוה זו לספר בשבח יציאת מצרים, הוא חיוב על האדם לספר בשבח הזה לעולם. כל אדם המספר ביציאת מצרים בחדוה, עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא, שהיא השמחה הגדולה מכל. לפי שזה האיש היה שמח עם ריבונו והקב"ה משתעשע בסיפור ההוא. ובאותה שעה אוסף הקב"ה לכל פמליא שלו ואומר להם: לכו ושמעו סיפור השבח שמספרים בניי ושמחים בגאולתי. אז מתאספים כולם ובאים ומתחברים עם ישראל ושומעים סיפור השבח של השמחים בשמחת גאולת ריבונו, ובאים המלאכים ומשבחים (את) הקב"ה על הנסים והגבורות, ומהללים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ, השמחים בשמחת גאולת ריבונו.

ואז נתווסף כח וגבורה למעלה, וישראל בסיפור ההוא נותנים, כביכול, כח לאדונם, כמלך שנוסף לו כח וגבורה בעת שמשבחים גבורתו ומודים לו, והכל יראים מלפניו, ומתעלה כבודו על כולם. ומשום זה יש לשבח ולדבר בסיפור זה כמו שלמדנו. וכעין זה, חובה על כל אדם לספר תמיד לפני הקב"ה, ולפרסם כל הנסים שעשה. וכל פמליא של מעלה מתקבצים ורואים אותם, ומודים כולם לפני הקב"ה, ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן, עכ"ל. ולמעשה זהו השבח לבורא העולם.

מסופר על אחד מגדולי החסידים בירושלים, שהיה ל"ע אלמן ובלי בנים ונכדים כלל, והיה אצלו בחור אחד שזכה לשמשו, וכשהגיע חג הפסח, ובחור זה ישב אצלו בליל הסדר, וראה איך שחסיד זקן זה, שאין לו כאן בעוה"ז אפילו לא קורטוב או טיפה של נחת רוח או הנאה, מרוב מרירות על מצבו, ואף-על-פי-כן ראה פניו מאירים בשבתו בליל הסדר, מתחילתו ועד סופו, באופן של "עין לא ראתה", בצימאון נפש וגעגועים שכאלו למלך אל-דר במרום, והודיה על רוב חסדיו ונפלאותיו עם יצוריו וברואיו. הבחור איחל לעצמו הלואי וכך יהיה עליי, מתי יבוא רגש זה גם לידי, וחוף מהקנאה הגדולה - קנאת סופרים - שאחזתו, היתה לו גם תמיהה עצומה, איך?! איך יכול ומסוגל היהודי הזה להתעלות לדרגה עילאית מעין זו? בה בעת שכל עמך בית ישראל מלאים זיו ומפיקים נוגה, בבנים ובני בנים הסובבים את שולחנם, וחסיד זה יושב ושמח עוד יותר משאר אנשים המלאים אוצרות כל טוב וטוב. ושאלהו - "לשמחה מה זו עושה"? וענה לו חסיד הלז והסביר לו להבין דבר לאשורו: "האמת היא, שהלילה הזה נועד אך ורק למען ספר צדקת ה' אשר עשה עם ישראל, ומשפטיו שעשה בהכותו בכורי מצרים והביא עליהם את עשרת המכות (עם זה שמאיתו לא תצא הרעות כי אם הטוב, אבל למען אהבתו הגדולה אלינו בלי שיעור וגבול, הכה אותם עשר מכות - עפ"י נועם אלימלך. נגד טבעו כביכול, והכל לגודל וריבות עוצם אהבתו אלינו). והנה בדרך כלל, רוב רובם מאלו המתיישבים בליל הסדר מסביב לשולחן - כמעט רוב השמחה נובעת מכך שכל המשפחה המורחבת מגיעה לעשות את הסדר ביחד - "בניך כשתילי זיתים סביב לשולחןך" ברוך השם, והנה ה' מזמן שנכד הזה מסביר קטע הזה בטוב טעם ודעת, וצאן קדשים הקטנים מצייצים את ה'מה נשתנה', השמחה כמובן גדולה ומבורכת, אך יחד עם זאת כמובן אומר לו אותו הזקן "יש גם מקום לשמחה הגדולה של "ואילו לא הוציא אותנו". אבל ברוך ה' שזיכני, שכל שמחתי היא אך ורק "בפורקנא דמאריהון" (בישועה של הרבוננו של עולם) בלבד, שהוציאנו ועשה בהם שפטים וכו', וזו היא שמחתי!

היה זה בהתקרב חג הפסח. יהושע התכונן לחגוג את יום ההולדת ה-12 שלו בחוה"מ, ולכבוד האירוע שמעולם לא נחגג בבית הוריו העניים, הכין מחברת מלאה בחידושי תורה עצמיים שלו על ההגדה של פסח. אלו לא היו סתם 'ווארט'ים קצרים על מימרות שונות בהגדה. כל חידוש שלו היה בעצם "חבורה" (חקירה מעמיקה) קצרה, מיוסדת ובנויה כהלכה. הגדילה לעשות החבורה שהכין על הפיסקה "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים, דצ"ך עד"ש באח"ב". שם התעלה על עצמו במראי מקומות ובהברקות. אביו, ר' ישראל חיים, התפעל מהמחברת של בנו יהושע, והראה את החידושים לכמה מלמדני ירושלים ואלו ניבאו לו עתיד מזהיר. "אם בגיל 12 הוא אומר כאלו סברות, הוא יהיה ללא ספק רבי עקיבא איגר של הדור הבא". לאחר בר המצווה למד בישיבת סלבודקה שבבני ברק, שם עשה חיל ותוך תקופה קצרה כבש לו מעמד של למדן עצום שעדיו לגדולות. "אבל אז נכנסו לתמונה שניים מחבריי הטובים, שהיו אנשי עסקים ממולחים מטבעם", נשנק קולו של סבא יהושע, "הם גילו את חושי המסחריים בכמה הזדמנויות, כאשר בחדר האוכל השמעתני 'מבינות' בנושא כלכלי זה ואחר. הם החלו להסיר אותי מהלימוד בפיתויים אודות העתיד הכלכלי המזהיר הצפוי לי אם אצטרף אליהם בעסקאות מהצד בשעות בין הסדרים. זה לא נחשב כביטול תורה, ואני מצאתי עצמי מוקסם מעולם המספרים, שתיכף שטתי בו כדג במים. מבלי לשים לב, הלך נפח עסקי בין הסדרים ותפת, תוך שהוא גולש לתוך הסדרים. ואני נסחפתי לתוך עולם המסחר, עד שמבלי להרגיש הפכתי לסוחר מובהק ושעות הלימוד שלי הלכו והצטמצמו. כך נלקחתי לבסוף כחתן לבת של סוחר, ולא לבתו של ראש ישיבה כפי שכולם חשבו בתחילת הדרך... "הזהו יהושע שבגיל 12 הדהים והסעיר את ירושלים עם החידוש הגאוני שלו על ההגדה של פסח?? שאלני אבי בכאב לב. "כשמעתי אותך אומר את הווארט שלך, חשבתי שאני נמצא במעמד הר סיני". גמגמתי משהו על קביעת עיתים לתורה ואבא פרץ בבכי. "גם רבי עקיבא איגר יכול היה לעסוק במסחר ולהצטדק אחר 120 בפני בית דין של מעלה שהוא קבע עיתים לתורה", אמר לי בדמעות, "אבל אז היה חסר לעולם התורה היהודי לדורותיו את חידושי רבי עקיבא איגר". אותה שעה הבנתי את עומק השבר שלי, אבל כבר הייתי שוקע עמוק בים המסחר. הקמתי בית נאמן בישראל, יש לי ברוך ה' בנים ובנות, חתנים וכלות, כולם יראים ושלמים, זרע ברוך ה'. אבל במסותרים תבכה נפשי על גדול הדור שעשקו חבריי וגם אני - אודה ולא אבוש - בעצת יצרי הרע, מעם ישראל. פעם בשנה, לקראת הפסח המתקרב, אני פותח את המחברת המצהיבה, מעיין בה ולבי שותת דם. אני נזכר באותו ילד ירושלמי חניני מסולסל פאות, פאר המשפחה, היושב בליל הסדר הירושלמי הצנוע, ומרצה בשטף את החידוש האדיר שחידש לאחר לילות של יגיעה בתורה, מול עיני המשתאות ומתעגלות של אביו הלמדן, הנמס מהערצה לבנו הצומח עילוי מול עיניו. אני חוזר לחמש דקות להיות שייע"לה העילוי, עם החידוש המבריק של דצ"ך עד"ש באח"ב, ואני בוכה על מה שיצא ממני. במקום להיות גדול הדור, הפכתי לסוחר מצליח ואמיד. השנה בכיתי במיוחד בגלל שאתה, נפתלי, הלמדן של הישיבה, החלטת ללכת בעקבותיי עד הסוף, ולעשות את השגיאה שאני עשיתי. לאחרונה אני רואה אותך צולל לחיי המסחר ומגלה עניין בעסקיי יותר ויותר, לכן הסכמתי לגלות את הסוד בפניך ובפני כולכם". דמעות קלחו מעיניו של סבא, "נפתלי, אני מתחנן בפניך! יש לו לעולם מספיק סוחרים, אבל אתה, אתה יכול להיות מה שאני הייתי יכול להיות, גדול הדור הבא. לכן אני מבקש ממך, עזוב את הביזנס, שב ותלמד בהתמדה כמו שעשית עד עכשיו, ותראה שלא יחסר לך כל טוב כל ימי חיך. תמשיך איפה שאני הפסקתי, ואז זו תהיה מתנת האפיקומן היפה ביותר שבן יכול לתת לאבא"!

[סיפור לשבת" ח"ט]

ליל הסדר התחיל כמו כל שנה בבית משפחת גרין. השולחן היה ערוך כמיטב המסורת בכלים מרהיבים. בני המשפחה עמדו במקומם כאשר אבי המשפחה, "סבא יהושע", אדם אמיד בתחילת שנות השישים שלו ואיש עסקים ממולח וחריף מוח, הכריז בקול חגיגי "קדש". ליל הסדר בבית משפחת גרין הוא לילה נוצץ, מופק כהלכה. הסדר זורם בבטחה בניצוחו של סבא יהושע. חידודים מפולפלים נשמעים מפיו של נפתלי, שעדיין לא חצה את קו ה-17, אבל הוא כבר הספיק לסיים הש"ס, ומעמדו בישיבה הוא כאחד הטובים ביותר. הנה מתקרבים אל המילים "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים" וכל הלבבות מתחילים להלום בחוזקה. יבכה או לא יבכה? קולו של סבא מתחיל לרטוט "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים, דצ"ך עד"ש באח"ב". הוא מתחיל לומר 'ווארט' חריף שבני המשפחה מכירים אותו בעל פה משנים הקודמות. הצעירים עדיין מתקשים בהבנת הפלפול המסובך, ואילו המבוגרים מתמוגגים ממנו בכל שנה מחדש, מעוצמת הברקה והחדות. קולו של סבא רועד כשהוא מקשה קושיה ומתרחץ תירוץ מבריק מאין כמוהו. ופתאום נשבר קולו - לקראת סוף התירוץ - והוא גועה בבכי. כך זה בכל שנה, כך גם השנה. והשנה, הבכי ומתגבר יותר מכל שנה. סבא כמעט מתעלף מרוב בכי. מדי שנה מנסים בניו הגדולים לדלות מפיו מה מרגש אותו כל כך בווארט החריף הזה, אבל סבא מביט בהם במבט מצועף וממלא פיו מים. אפילו הנכדים הקטנים המשפשיים את עיניהם בתדהמה מול סבא, אדם חזק ומוצק כסלע, טיפוס לא רגשני בעליל, המתייפח לנגד עיניהם בבכי נסער, הפסיקו כבר לברר "סבא, למה אתה בוכה"? באותה שנה החליט נפתלי כי לא עוד. הוא חייב לפצח את התעלומה ויהי מה. לפני נטילת ידיים (השניה) שכנע נפתלי את כל להקת אחייניו ואחייניותיו, כי בשנה זו, שהוא יזכה באפיקומן, אבל זאת לאחר שנפתלי הבטיח להם הררי פרסים יקרי ערך הסכימו לשתף פעולה. "צפון" הכריז סבא, עיניו מבקשות את "הזוכה" התורן. עינו התעגלו בתדהמה, כשנפתלי, בן זקונו החריף, התייצב מולו בחיוך גדול. "אבא, השנה האפיקומן אצלי. אני זה שהחבאתי אותך". "נפתלי, מה זה אמור להביע"? נפתלי השפיל מבטו. "אבא, אני רוצה משהו", "נסיעה לקברי הצדיקים בפולין"? ניסה סבא יהושע לנחש, הוא הכיר את כמיהתו האדירה של בנו מחמדו להתעלות בתפילה בציוני הצדיקים, "אבל כבר היית בליז'ענסק ובמז'בוז', באומן ובאניפולי ואיפה לא"? "אבא, הפעם זה משהו אחר" קולו בגד בו. "אני לא ילד קטן שצריך פרסים, אבל אני מייצג פה את כל צאצאיך היקרים ללבך שרוצים להבין למה אתה בוכה בכל שנה בליל הסדר. מה הסוד שלך אבא"? עיניו של יהושע התלחחו, ולפתע נשטפו במבול של דמעות. עבר פרק זמן ארוך עד שהצלח לדבר. "אני רוצה לספר לכם. כעת זה לא העיתוי הנכון, אבל נפתלי הצליח. תביא לי את האפיקומן, נפתלי, ובע"ה ביום שני של חול המועד, תבואו כולכם אלינו לארוחת צהרים חגיגית, ואז אגלה לכם את הסוד"...

ביום שני של חוה"מ התכנסה כל המשפחה לסעודת צהרים חגיגית. "שקט כולכם", הרעים הבן הבכור שרול חיים בקולו לעבר שבט הנכדים שהרעישו סביב משחק ילדים חדש וצבעוני, "לכו לחדר השני". "הם לא מפריעים לי" הפתיע סבא את כולם, "אדרבה, שישארו כאן גם הם, וישמעו את הסיפור: איש עני ואביו היה רבי ישראל חיים גרין ז"ל. עני בנכסי חומר, ועשיר מופלג בקנייני רוח. ביתו הדל שכן בשכונה ירושלמית ישנה. בבית שררה תמיד אורה יהודית טהורה. אבי המשפחה היה משכים קום, וקול לימודו המתוק מעל הגמרא וספרי חסידות היה מכניס בלב ילדיו תשוקה עזה לתורה. כל בניו מצטיינים בלימודיהם, אבל יהושע בן הזקונים העפיל על כולם והיה בעל המוח החריף בבית. כילד בן 6 הדהים את אביו בשאלות של ה"כלי יקר" על החומש, ובגיל 10 כבר למד גמרא עם תוספות ומהרש"א.

יציאת מצרים של מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל

בשנת תש"ז (1947), יצא למצרים, לבקשתו של הרב עוזיאל, להקים עולה של תורה. שם שימש כסגנו של הרב הראשי, חיים נחום אפנדי וכאב בית דין. במצרים, מצא מחוייבות דתית חלשה בקרב המוני העם, ובעיקר בקרב המנהיגות והרבנים המקומיים. בתקופה זו, ניסה בכל דרך, לחזק את היהדות מכל הבחינות - כשרות, נשואין, מילה ועוד. ברם, הנטל הכבד ואי רצון לשנות את פני הדברים למרות בקשותיו גרמו לו בתקופה זו סבל רב, והוא התפטר מתפקידו וחזר ארצה בתש"י (1950).

ומספר הרב, הנה בהיותי בגולה משרת בקודש במצרים (קהיר), סבלתי מרורות מאנשי השלטון אשר חיפשו עלי עלילות ברשע להתעולל, בזמן מלחמת השחרור, בשנת התש"ח, סבבני כתרונני מנוחה הדריכוני, ויותר מהם סבלתי מפושעי ישראל, ובמיוחד מאת ראש השוחטים אשר האכילוני לענה וראש (ועיין שו"ת יביע אומר ח"א ח"ד סי' א'), ואף ועד הקהילה שהיה מורכב מאנשים חופשיים אשר אין יראת ה' נגד עיניהם, נוספו על צרינו, (ועיין שו"ת יביע אומר ח"א ח"ד סי' ו'), כל אלה וכיוצא בהם מיררו את חיי עד כי רבו אנחותיי ולבי דווי, ולולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני, אז פצו שפתי ודיבר פי בצר לי, כי חפץ בנו ה' ויוציאנו מתוך ההפיכה, ויביאנו אל ארצנו ואל נחלת אבותינו ושבתי בבית ה' לאורך ימים, אעלה על מזבח הדפוס מאשר איתי בכתובים, וכשזכינו לעלות לארץ ישראל עם כל משפחתי, והצילנו הש"ת מכל התלאות וההרפתקאות שבאו עליי, חפץ הייתי להוציא לאור את ספרי "יביע אומר" על כל חלקי השולחן ערוך, אך בהיות שההוצאות רבו למעלה ראש, ואין הקומץ משיביע, לא יכולתי אז הפק זממי, ואני בחופשי באמתחתי והנה מצאתי קובץ קטן על הלכות סדר ליל פסח, והוא מן העניין "זכר ליציאת מצרים", ואידי דזוטר, וחובר עוד בהיותי במצרים, אמרתי אשר נדרתי אשלמה, והוא הספר הנוכחי "חזון עובדיה", חלק א'. ואחר שנדפס בשנת תשי"ב, אזל חיש מהר משוק הספרים, עודו בכפו יבלענו, ורבים אומרים מי יראנו טוב, לכן חזרתי להוציא לאור במהדורא חדשה, בתוספת מרובה על העיקר, ממה שנתחדש לי עד היום שנת תשנ"א. ובמיוחד ממה שכתבתי בגליונות הספר בציונים רבים לספרים חדשים גם ישנים. ויגעתי רבות במשך כששה חדשים להוציא דבר מתוקן כאשר תשיג ידי יד כהה. להגדיל תורה ולהאדירה. [מתוך הקדמה לחזון עובדיה מהדורת תשנ"א]

כשהייתי במצרים לפני שנים רבות, השגחתי על כשרות המצות כדי שאנשים יאכלו מצות כשרות, דאגתי לשאוב "מים שלנו" שאבתי שלוש חביות, ושאלתי את המשגיח שהיה על אפיית המצות, האם זה מספיק? והוא אמר שזה די והותר! ואני סמכתי עליו.

באחד הימים, הגעתי בפתע אל מאפית המצות, לבדוק מה מצב הכשרות שם, והנה אך שהמנהל ראה אותי, מיד הזמין אותי למשרדו לשתות קפה עימו, אבל אני דחיתי אותו, הוא רצה לשחד אותי ע"י הקפה, אבל אני מיד נכנסתי פנימה, והנה אני רואה שהם משתמשים במי ברז רגילים, ולא במים השאובים שנקראים "מים שלנו", שתקתי ולא אמרתי כלום, וזה האחראי על המים נהיה חיזור כמו סיד, לא ידע מה לעשות, ואני בכוונה עמדתי שם לראות איך יפול דבר, והנה

הנשים שהיו לשות את הבצק התחילו לצעוק לו שיביא להם מים, ובלית ברירה לקח מים מהברז ונתן להם. אז קראתי לאחראים ושאלתי אותם: במים האלה מן הברז אתם לשים מצות? איך אתם עושים כך? קראתי למנהל ואמרתי לו שיקנה עוד כמה חביות שנשאב עוד מים והכל יבוא על מקומו, אבל הוא היה רשע, אמר לי: אין תקציב! השבתי לו: וכי אתה רוצה שנאכל חמץ? והוא טען כנגדי: אבל למה קודמך בתפקיד שתקו ולא אמרו כלום?! והאמת היא, אולי רימו אותם, לקחו אותם למשרד לשתות קפה, ובינתיים היו מעלימים את כל הבעיות.

עוד סיפר מרן זיע"א אודות יציאתו ממצרים: בעת שרציתי לשוב ממצרים לארץ ישראל, הלכתי למשרד החוץ כדי להסדיר את הדרכון שלי, אבל אנשי הממשל היו עושים עלילות ברשע כנגדי, כדי שלא אצא משם, היה זה זמן מלחמה, והם ניסו בכל דרך שלא אשוב לארץ ישראל. היה שם יהודי אחד ששמו ליאון גבאי ע"ה, והיה יודע לקרא בכף ידו של האדם את כל מה שעבר עליו, והנה באחד הימים ראה שאני בצער על שלא נותנים לי לשוב לארץ ישראל, מיד הציע לבוא איתי למשרד הפנים ולנסות לסדר שם את העניינים.

הגענו יחד למשרד, היה שם איזה פקיד ערבי, אמר לו ליאון גבאי לאותו פקיד: תן לי את כף ידך! וכשנתן לו את כף ידו התחיל לאמר לו כל מה שעבר עליו, והכל היה נכון, השתומם אותו פקיד, לבסוף שאל ואמר: מה אתה רוצה אדוני? אמר לו ליאון גבאי: אני רוצה שתביא את הויזה והדרכון של החכם הזה, כדי שיוכל לשוב אל ביתו, ואכן תיכף קם הפקיד וסידר את כל העניינים, מפני שהיה מתפעל מחכמתו של ליאון גבאי, ולא נח עד שנתן בידי אישור יציאה, וב"ה בתוך יומיים מאז כבר הייתי בדרכי לארץ ישראל. [ע"פ מעדני המלך ח"א עמ' מ"ה]

השעבוד הנורא - מזוועות המצרים

המצרים היו מחברים את היהודים למחרשות וחורשים בשדות. (אברבנאל על ההגדה)

כשהמצרי סעד בערב - היה מביא את היהודי, שהיה עייף ומותש לאחר יום של עבודת פרך, ומניח על ראשו נר, ואמר לו שאם יזוז והנר ייפול ויכבה, הוא יחתך לו הראש. (מדרש הגדול שמות י', כא)

כן נתנו ליהודים לטאטא את הרחובות כדי לביישם, ושלחום ליערות כדי להביא דובים ואריות, ורבים נהרגו. כן היה ריח נורא מהתינוקות ששיקעו בבנין (מדרש שמות רבה ה', כא), וכשהצטרע פרעה, אמר לשחוט 150 מילדי ישראל על מנת לרחוץ בדמם בוקר וערב. (מדרש שמות רבה א, לד)

במשך 10 שנים היה פרעה מנוגע בצרעת, ובאותם הימים היה שוחט כל יום כדי למרוח מדמם על הפצעים. לאחר מכן הוסיף לו הקב"ה שחין בגופו. באותה תקופה רכב פרעה על סוסו והתהפך, ומזה נשברו עצמותיו, ונאלץ לשכב ג' שנים, עד שבשרו הבאיש ומת. במותו הכתירו את בנו תחתי, והוא מלך ד' שנים עד יציאת בני ישראל ממצרים (ספר הישר).

"ברוך שומר הבטחתו לישראל" (מתוך ההגדה)

'הבטחתו' בגימטריה = 430. ואכן, מקץ 430 שנה יצאו בני ישראל מארץ מצרים, וכיוון שהגיע הקץ לא עכבן המקום כהרף עין [רש"י פרשת בא].

בריכה יקצורו

ליל הסדר - נקודות חשובות

"ליל הסדר" כשמו כן הוא: לילה זה, מסמל את סדר האירועים אשר התקיימו בעם ישראל במצרים, וביציאתם. ה"סדר" הזה מוכיח, כי את העולם כולו מכון בורא העולם - הקב"ה, ואין שום מקריות בהנהגתו את העולם.

סדר הפסח

קדש - מוזגים יין ומקדשים: מברכים ברכת היין, הקידוש, ושהחיינו (ומכוונים ב'שהחיינו' על עצם היום טוב, ועל מצוות הלילה - ד' כוסות, מצה, מרור וסיפור יציאת מצרים), ושותים בהסיבה, (וזו כוס ראשונה מד' כוסות). ולמנהג בני ספרד, יש לכוון בברכת "בורא פרי הגפן", על הכוס הראשון לפטור את כל הכוסות באמצע, וכן יכוון בברכת הכוס השלישי, לפטור את כל הכוסות שאח"כ. שאם ישכח להסב בשתיית הכוס, לא יצטרך לברך שוב. ומנהג בני אשכנז לברך על כל כוס בנפרד.

רוחץ - נוטלים ידיים אך לא מברכים "על נטילת ידיים".

כרפס - מטבילים עלי כרפס, או תפוח אדמה או צנון במי מלח (כל אחד לפי מנהגו) ומברכים "בורא פרי האדמה". בברכה זו, יש לכוון לפטור גם את אכילת המרור. אוכלים בלא הסיבה פחות מכזית (כ-18 גרם).

יחץ - עורך הסדר לוקח את המצה האמצעית מג' המצות המונחות לפניו, חוצה אותה לשניים; את החלק הגדול, הוא עוטף במפית ומצפינו (שומר) לאפיקומן (צ'פון), ואת החלק הקטן, יחזיר לבין שתי המצות.

מגיד - מוזג כוס שני, וקורא את ההגדה והקטנים שואלים "מה נשתנה", עורך הסדר משיב להם "עבדים היינו לפרעה במצרים..." עד ברכת גאל ישראל (ומ"עבדים היינו" עד ברכה זו מקיים מצות "והגדת לבניך") ושותה את הכוס השני בהסיבה.

רחצה - נוטלים ידיים לסעודה, ומברכים "על נטילת ידיים" (אין לדבר עד אחרי אכילת כורך).

"מוציא", "מצה" - מצות עשה מדאורייתא, לאכול כזית מצה בליל פסח. עורך הסדר מגביה את המצות ומברך "המוציא לחם מן הארץ", לאחר מכן, שומט את המצה התחתונה (השלימה), ומחזיק בידיו רק את המצה העליונה והאמצעית (החצויה), ומברך ברכה נוספת "על אכילת מצה". וכל אחד מהמסובים צריך לאכול כזית מצה. אכילה זו צריכה להיות בהסבה, ותוך 4 דקות. עורך הסדר אוכל כזית מהמצה העליונה, וכזית מהמצה האמצעית, ובדיעבד יוצא בכזית אחד ומחלק קצת מהמצה העליונה לשאר המסובים בתוספת כזית מצה.

מרור - לוקחים כזית מרור, ומטבילים אותו במעט חרוסת, ומברכים "על אכילת מרור". ואוכלים (את המרור) ללא הסיבה.

כורך - יקח את המצה התחתונה (השלישית), ויבצע ממנה לשניים, יקח כזית מצה, ויקח כזית מרור (עלי חסה), ויכרוך שניהם יחד ויטבלם בחרוסת ויש אומרים: מצה ומרור בלא ברכה. זכר למקדש. בימינו יחדש. כהלל הזקן שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת. לקים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו. ואוכלים את שניהם יחד בהסבה.

שולחן עורך - לוקחים ביצה מבושלת ומטבילים אותה במי מלח, וקודם שיאכלנה יש אומרים: "זכר לקרבן חגיגה". יש אוכלים את הביצה בתחילת ההגדה לפני "מגיד" וכל אחד יעשה לפי מנהגו. ולאחר מכן יאכל סעודתו בשמחה, ולא ישבע הרבה, כדי שיוכל לאכול כזית אפיקומן לתיאבון - והחכם עיניו בראשו.

צפון - אחר שגמר סעודתו, יקח את חצי המצה ששמר לאפיקומן, ויאכל ממנה ב' כזיתות בהסבה. ואם הוא חלש וקשה לו לאכול ב' כזיתים, יאכל רק כזית אחד, וכל אחד מהמסובים חייב כעת לאכול כזית מצה, יאכל אותו במקום אחד, ויזהר לאכול קודם חצות, ולא יאכל ולא ישתה שום משקה דבר אחריו (כגון יין) וקודם שיאכלנו יאמר: "זכר לקרבן פסח הנאכל על השבע".

ברך - יטול מים אחרונים. מוזגים כוס שלישית. יאחז בידו הכוס ויברך ברכת המזון. יש לזכור לומר "רצה" (כשחל בשבת) ו"יעלה ויבא" (וברכת אורח) בברכת המזון.

הלל - מוזגים כוס רביעית מארבע הכוסות, ואומרים את חצי השני של ההלל (ב' פרקים נאמרו קודם ברכת גאל ישראל ולא מברכים לגמור את ההלל), ואחריו ברכת השבח (נשמתי וישתבח), שותה את כל הכוס ולאחר מכן יברך ברכה אחרונה.

נרצה - לאחר שערך את הסדר כהלכתו, וקיים את מצוות התורה של הלילה הזה - לספר ביציאת מצרים, ולאכול מצה, וגם קיים את המצוות שחז"ל תיקנו: לאכול מרור, לשותות ארבע כוסות ולהסב, הרי הוא רצוי לפני ה' יתברך, ויזכה לשנים רבות נעימות וטובות.

"ככל שמספר יותר ביציאת מצרים נעשה האדם עצמו משובח יותר".
(רבי ירמיהו ישראל יצחק דנציגר זצ"ל - ישמח ישראל - אלכסנדר)

בתורה בברכה רון ברינה

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרה בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוחה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טוביה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוחה בת שמשון מרים בת עזיזה: כתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טוביה שמחה בת סרה: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה **להצלחה:** אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה ויעל בני פאולה **זיווג הגון** - זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
אורטל בת גלית: יקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: גלית בת חת
מרים קרן בת רבקה: אילה לאה בת ציפורה
פיבי בת חביבה בן חמו: שושנה בת שדרה
רחל בת נארה: חת בת לינה: נטרי בת רחל

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: ליאת בת יקטוריה
שמחה צביה בת רחל
יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

צו שבת הגדול וחג הפסח

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 621 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל יום ב' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 511 שנה י"א העלון מוקדש לע"נ מו"ר אבי - יעקב בן רחל וצדוק ז"ל ט' ניסן תשפ"א

צו - תוכן ענייני הפרשה

999 פ"א

- א. מצות אש תמיד, והעלאת אברי הקרבנות כל הלילה למזבח.
- ב. תרומת הדשן כל יום, והוצאת הדשן כשנתרבה (ו, א-ו).
- ג. תורת המנחה, קומץ למזבח, והנותר נאכל לכהנים (ו, ז-יא).
- ד. איסור ללוש, או לערוך, ולאפות את שיירי המנחה בחמץ.
- ה. מנחת כהן גדול בכל יום, וכהן המתחנך לעבודה (ו, יב-טז).
- ו. תורת החטאת, דם החטאת, תורת האשם (ו, יז-כג).
- ז. בשר החטאת והאשם, ושיירי המנחות (חוץ ממנחת כהן) נאכלים לכהנים ביום ההקרבה, ועור העולה מתחלק לכהנים (ז, א-ז).
- ח. קרבן שלמי תודה עם ארבעים לחמים למי שנעשה לו נס.
- ט. קרבן שלמים, ואיסור אכילת פיגול נותר וטמא (ז, יא-כא).
- י. איסור אכילת חלב בהמה, ודם בהמה חיה ועוף (ז, כב-כז).
- יא. תנופת החלב והחזה של השלמים ע"י הבעלים והכהן.
- יב. חלק אהרן ובניו בזבח השלמים (ושלמי תודה) (ז, כח-לח).
- יג. סדר שבעת ימי המילואים כהקדמה לחנוכת המשכן (ח).

שבת זו מיוחדת במינה שכן בנוסף לפרשת השבוע - צו, שבת לפני חג הפסח נקראת - שבת הגדול, ומאחר והשנה חל חג הפסח במוצאי השבת, על כן, גליון זה יעסוק בשלוש נושאים: פרשת צו, שבת הגדול ובחג הפסח.

פותרת הפרשה: "צו אֶת אֶהָרֹן וְאֶת בְּנָיו לְאָמֵר", ופירש רש"י אין צו אלא לשון זרז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס.

אומרים חז"ל על מצות המילה ועל בדיקת חמץ (פסחים ד): תניא כל היום כשר למילה אלא שזריזין מקדימים למצות שנאמר "וְיִשְׁכֶם אֲבָרְהָם בְּבָקָר".

כתב הרמח"ל (ב"מסילת ישרים" - שער הזריזות): קודם התחלת המעשה הוא שלא יחמיץ האדם את המצוה, אלא בהגיע זמנה או בהזדמנה לפניו או בעלותה במחשבתו, ימהר יחיש מעשהו לאחוז בה ולעשות אותה ולא יניח זמן לזמן שיתרבה בינתיים. כי אין סכנה כסכנתו, אשר הנה כל רגע שמתחדש, יוכל להתחדש איזה עכוב למעשה הטוב... על כן הזהירו זכרונם לברכה ו'שְׁמַרְתֶּם אֶת הַמְּצוֹת' - 'מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה'... ואמרו 'זריזים מקדימים למצוות'.

והנה, אחרי שכל בית ישראל עמל והכין את הפסח, ודקדק בו בכל פרטי פרטיו הרבים, נשב ונסב כולם ונספר בשבחי הקב"ה שהוציאנו מעבדות לחירות. אך דבר אחד עלינו לא לשכוח והוא להיות בשמחה, דהיינו בכל שבעת ימי החג עלינו להיות בשמחה ומוטלת עלינו החובה להרבות בשמחה הן בשמחה אמיתית והן בקניית מתנות לגברת שעמלה יום ולילה להכשיר את הבית, והן לצאצאינו.

בספר 'זאת ליהודה' מובא סיפור על כוחה של מצוה בשמחה: רבי יהודה צדקה זצ"ל, כשם שזירז את שומעי לקחו לרדוף אחרי המצוות ולקיימן בהידור ובשלימות, כך לא פסק מלחבב ולהאהיב עליהם עשיית כל מצוה, עד שיתרונו ליבם מרוב שמחה ואושר שזכו לקיימה, המושג "שמחה של מצוה" עמד במרכז דרשותיו הרוחניות. בדרשה אחת שנשא בישיבת "שושנים לדוד", עמד וגולל סיפור שהתרחש עם אחד מראשוני חכמיה, הלא הוא רבי יחזקאל עזרא רחמים זצ"ל מבגדד. הוא עלה ארצה בגפו, ובני ביתו הגיעו והצטרפו אליו אחרי תקופה מסוימת - ולא היה לו היכן לערוך את ה"סדר" בליל פסח. והנה קיבל הזמנה מהרב רחמים מזרחי ע"ה, שיסב אל שולחנו. הלה הצטיין להפליא במידת הכנסת אורחים, ובמיוחד הגדיל לעשות בחג הפסח. היה האיש טורח חודש ימים לפני החג בהכנות ללילה זה, ומסדר עבור המסובים שולחנות ערוכים מלאים בכל טוב - מצות ויין, בשר ודגים ושאר מאכלים כיד המלך.

נענה רבי יחזקאל עזרא להזמנתו, והסב לשולחן ה"סדר" בצל קורתו מתוך רוממות הנפש. כשסיימו קרוב לחצות, הלך בעל הבית לישון כשהוא עייף ויגע מרוב טרחה ועמל, ורגשי סיפוק ממלאים את לבו. והנה בחלומו, גילו לו מן השמיים, שכל מה שטרח ועשה לקראת ה"סדר" הזה, עדיין לא הגיע למחצית המצווה שקיים אורחו רבי יחזקאל עזרא. הוא השתומם, ובהאיר השחר השכים לפתח החכם לדעת מה זה ועל מה זה, כלום כוונות וייחודים כיוון האורח ולכן חשובה כל-כך מצוותו? א"ל רבי יחזקאל עזרא: "לא כוונות וייחודים היו מנת חלקי, אלא שמחתי שמחה גדולה בכל מצוה שעשיתי. כאשר קידשתי על הכוס ואמרתי "אשר בחר בנו מכל עם" - גאו בלבי רגשות אושר וגיל על שזכינו והקב"ה בחר בנו. וכשאמרתי בהגדה שהקב"ה גאלנו מעבדות לחרות - הוצפתי בשמחה עצומה על שהוציא את אבותינו ממצרים, והרגשתי שאני יוצא מאפילה לאור גדול. גם כשהגעתי לאכול מצה ומרור - הייתי שש וצוהל מרוב חדוה ואושר שזכיתי לקיים מצוות ה'".

יהיה רצון שנזכה לקיים את המצוות בזריזות ומתוך שמחה.

שמות חג הפסח אביב הגיע, פסח בא

חג המצות - הוא השם המופיע בתורה לחג זה, על שם המצות שאכלו בני ישראל בצאתם ממצרים.

חג הפסח - על שם שהקב"ה פסח על בתי ישראל במכת בכורות.

חג החרות - ע"ש שבני ישראל יצאו מעבדות (מצרים) לחרות והיו לבני חורין, כפי שאומרים בתפילות החג "זמן חרותנו".

חג האביב - על שם שהחג תמיד יחול בחודש האביב. ולפי הזוהר 'אביב' - אב ל"ב חודשים, רמז שחודש ניסן הוא ראש ואב לחודשים.

חג הגאולה - על שם שאנו עתידין להיגאל בחודש זה, כמו שנאמר "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל".

* מספר התיבות שיש בהגדה של פסח כנגד מה

ב'אהבת תורה' (ח"א מגדול עוז דף א.) כתב, שבכל התורה, מבראשית עד לעיני כל ישראל, נזכר שם הו"ה יתברך שמו אלף תת"ך (1820) פעמים, וראה זה פלא שבהגדה של פסח מן 'הא לחמא עניא' עד 'גאל ישראל', יש אלף תת"ך תיבות, כמנין שמות הו"ה שבתורה. [אוצר פלאות התורה]

* בכיו של הצדיק מאפטא

פעם ישב הרבי מאפטא זצ"ל בליל פסח, ושולחנו ערוך היה בפאר מלכותי עם כלי כסף וזהב רבים ויקרים, הביט הרבי בכלים המפוארים והזכיר דברי רש"י (תחילת פרשת וישב): 'לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשין לישב בשלוה בעולם הזה', ואמר: 'ריבונו של עולם, אני מוחל לך על העולם הבא, ואני מסתפק בעולם הזה, אך מה עולם הזה נחשב ב'סדר' כזה בלי קרבן פסח', והתחיל לבכות בבכי עצומה...

[הגדת נחלת צבי']

מאפטא 1919 יקצור מאחלת
תת"ך אלף פסח כנגד מה

”וַיִּלְבַּשׁ אֶתְּוֹ אֶת הַמַּעֲוִל...” (ח, ז) - כתב היד

המקודש שהגן - סיפור

מעשה באשה - אחייניתו של רבי ברוך בער ליבוביץ, ראש ישיבת קמניץ בליטא, שהתדפקה במלחמת העולם השנייה על דלת ביתו של רבי יחזקאל אברמסקי זצ”ל, וסיפרה לו שהיא עומדת עתה לחצות את הגבול שבין פולין לרוסיה, דבר הכרוך בסכנת נפשות, ולכן היא מבקשת ממנו ברכה שהכל יעבור בשלום. השיב לה הגר”י אברמסקי בבקשה משלו, ושאל אם היא מוכנה להעביר את כתב היד של ספרו ה’חזון יחזקאל’ לוילנא.

הסכימה האשה להצעה, לקחה מהגאון את כתב היד והבטיחה למלא את בקשתו, הרב אברמסקי מצידו, ברוך את האשה ואיחל לה שתגיע בשלום ליעדה. על מנת שלא יגלו את הדפים במעבר הגבול, נקטה האשה תחבולה מתוחכמת עד מאוד, היא תפרה אותם דף לדף ועשתה מהם כעין סדין ארוך, את הסדין היא כרכה מסביב לגופה, וכך יצאה לדרך עם קבוצה של כשלשים איש. בהיותם בדרך, נתגלו ע”י חיילים רוסים, שפתחו עליהם ביריות, האשה נמלטה אל תוך גורן של תבואה שעמדה בפאתי כפר אחד, החיילים שהבחינו באשה הנמלטת, החלו לחפש אחריה, ואף הקיפו את הגורן בכלבים שאומנו במיוחד להרחת בני אדם. כיון שגופה היה עטוף בדפי ה’חזון יחזקאל’, לא עלו הכלבים על עקבותיה, ולא אותתו שאדם מסתתר בין חבילות התבואה החיילים המשיכו בדרכם, וכך ניצלו חייה של האשה, בעוד כל יתר חברי הקבוצה מצאו את מותם בהתקלות זו.

כאשר הגיעה לוילנא, מסרה את כתב היד לגר”ע גרודז’נסקי, תוך שהיא מספרת לו על תלאותיה, אמר ר’ חיים עוזר: ”מה הפלא שהכלבים לא גילו אותך? הרי הפכת להיות חלק מספר התורה, בהיותך מוקפת בו...” ואפשר להוסיף על סיפור זה ולומר, שאם חשב מאן דהוא שהאשה שמרה על התורה, התברר שההפך הוא הנכון, כתב היד שמר עליה. [עלינו לשבח, מטעמים לשולחן שבת]

”אם על תורה יקריבנו” (ז, יב)

וברש”: ”אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון יורדי הים... שהם צריכין להודות”.

כותב החיד”א בספרו ‘שם הגדולים’, כי זקנו רבי אברהם אזולאי היה ממשפחת חכמי קאסטיליא שהיגרו לאחר גירוש ספרד לעיר פאס שבמרוקו. לאחר שעלו מהספינה אל היבשה, טרם העלו את כל חפציהם ומטלטליהם, קמה רוח סערה בים וטבעה הספינה וכל תכולתה ירדה במצולות ים. כהודאה על הנס שנעשה להם, שלא ישכח בחלוף הזמן, היה הצדיק מצייר מאז את חתימתו, בצורת אונייה...

האדמו”ר מצאנז זי”ע אמר פעם, ש”בספר הקדוש ‘נועם אלימלך’ יש צורות כוכבים שרמוזים בהם רזין דרזין, ראיתי גם בכתב יד קדשו של זקנו הקדוש בעל ‘תולדות אברהם’ מאוליינוב זי”ע, שבכמה מקומות שרצה לציין נקודה, להראות ששורות אלו שייכות למקום פלוני, צייר במקום נקודה דמות צורת ציצים ופרחים, מעשה אומן, שאורך זמן רב לציירו. הוא בוודאי לא היה מבטל זמנו לצייר צורת אומן כזו, והמה דברים גבוהים למעלה מהגשתנו, רזין דרזין, והוא עשה זאת בשעה ששוטט בעולמות העליונים.

”כן ראיתי פעם אצל הרה”צ מקאזלוב זצ”ל, את חתימת יד קדשו של החיד”א זי”ע, שצורתה פלאי פלאים. גם לצייר אָמֵן היה אורך זמן רב לצייר חתימה זו, שגדולה בכמות ובקושי ניתן למצוא שם את שמו הק’. הוא הכניס בחתימתו סודות קדושים ונשגבים, כמו שכל הצדיקים איתני העולם ידעו לייחד”.

”אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה” (ו, ו)

הגאון רבי ישעיה הלוי הורביץ בעל ”שני לוחות הברית” - השל”ה הקדוש הביא בספרו (שער האותיות סוף אות ל’) בשם אבי המקובלים, הגאון רבי משה קורדובירו - הרמ”ק, עצה בדוקה ומנוסה לבטל מחשבות רעות לחזור פעמים רבות על הפסוק **”אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה”** - יאמר ויחזור ויאמר עד שמחשבותיו יחלפו. דבר זה - אמר הרמ”ק - גילה לי זקן אחד. וכתב השל”ה הקדוש שאותו זקן לא היה אחר אלא אליהו הנביא בכבודו ובעצמו, אלא שרבנו הרמ”ק לגודל ענוותנותו לא התגאה בכך שאליהו הנביא היה מצוי אצלו משום כך כתב ששמע כך מזקן אחד.

”אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה” (ו, ו)

בספר ‘החינוך’ (מצוה קלב) ביאר בטעם מצוה זו, כפי שידוע לכל איש חכם כי נסים גדולים שיעשה ה’ לבני אדם דרכו לעשותם בדרך הטבע או קרוב לדרך הטבע. הקב”ה ציוונו להבעיר אש על המזבח, בנוסף על זו שיורדת מן השמים, כדי להסתיר את הנס שיורדת אש מהשמים.

מדוע מסתיר את הקב”ה את הנס? ביאר ר’ חיים שמואלביץ, שאם הנסים היו נעשים בלי עטיפה טבעית, היה הדבר גורם שתינטל הבחירה מן האדם בראותו את השגחת ה’. אבל כאשר הנסים עטופים בצורה טבעית, יש מקום לאדם לטעות ולא מתבטלת הבחירה.

נסים רבים מתרחשים עמנו בכל יום, כפי שאנו אומרים בתפילה ”ועל ניסוך שבכל יום עמנו”. אילו היה נשלח לפני כן מלאך מן השמים לבשר על כך, היו נסים אלו נחשבים כהתגלות השכינה ממש. אבל מאחר שלא היתה הודעת מלאך, הדבר נראה ככיסוי, כזריעת חול על העיניים.

”אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה” (ו, ו)

כתב רבנו בחיי: הנס הגדול שנעשה במזבח העולה, שהוא היה מעצי שיטים ומצופה נחושת בעובי דינר זהב. והאש על המזבח לא תכבה לעולם, ולא היה הנחושת ניתך ולא העץ נשרף, וזה אחד הניסים מ-18 נסים שהיו במקדש.

ומקור דבריו מהמדרש רבה (פ”ה ה). קרוב ל-116 שנה היתה האש יוקדת בו, עצו לא נשרף, ונחושתו לא ניתך.

ובגמרא (יומא כ”א:) מובא: בבית המקדש הראשון האש שעל גבי המזבח היתה רבוצה בדמות אריה.

מבאר המהרש”א כי בית ראשון נבנה ע”י שלמה המלך, שהוא משבט יהודה הנמשל לאריה. אבל בבית שני היתה האש רובצת על המזבח בדמות כלב, כיוון שנבנה ע”י מלכות פרס ובגמרא (ראש השנה ד.) אמרו שמלכות פרס נדמה לכלב.

[אוצר פלאות התורה]

מדוע לא נזכר שמו של משה בהגדה (זולת פעם

אחת - וַיִּאֲמֵנוּ בַּה’ וּבַמָּשֶׁה עֲבָדוּ?)

הגר”א מוילנא כתב: לומר לך שהכל נעשה על ידי ה’, ומשה אינו אלא כעבד העושה רצון אדונו. פעם אחת מוזכר שמו של משה בהגדה, בדברי רבי יוסי הגלילי: ”ועל הים מה הוא אומר... וַיִּאֲמֵנוּ בַּה’ וּבַמָּשֶׁה עֲבָדוּ”. ואף כאן מוזכר משה כעבד ה’, לומר לך שהכל נעשה על ידי ה’, ומשה לא היה אלא כעבד העושה רצון רבו. [הגר”א על ההגדה - ויוציאנו ה’]

”וְהִרְקִיתִי לָכֶם בְּרִכָּה עַד בְּלֵי דַי” (מלאכי ג, י)

סיפור – (מתוך הפטרת שבת הגדול)

סיפר אחד ממשתתפי שיעור תורני בבית הכנסת "נאות שקמה" בראשון לציון: בשיעור משתתף יהודי שלאחרונה התחזק בעבודת ה', והקב"ה זימן לו פרנסה טובה: מינו אותו כאחראי על חלוקת תרופות לכל בתי המרקחת של קופ"ח מאוחדת. וכך עבד משך שנים, אך תמיד הצר על כך שאין בידו די זמן ללמוד ולומר פרקי תהלים. אך הודה לקב"ה על הפרנסה שזימן לו. באחד הימים, נכנס לשיעור כשהוא מדוכדך, וסיפר כי הודיעו לו בעבודה על פיטוריו, ופירט מדוע: 'בשבוע שעבר נסעתי להעביר תרופות לבית המרקחת במודיעין עילית, בית המרקחת ממוקם במעלה רחוב תלול. לאחר שמסרתי את התרופות, יצאתי להמשיך בדרכי. והנה, לתדהמתי - מכונית, שחנתה בסמוך - נעלמה!

חיפשתי אותה בכל האזור, אך לשווא. לפתע שמעתי קול המולה במורד הרחוב. נחפזתי לשם, ולהפתעתי ראיתי את רכבי תקוע בקיר, וקהל אנשים המומים סביבה, מנסה לאתר את הנהג. התקרבתי לרכבי, שם עמדו עדי ראייה שסיפרו לי את גודל הנס, כאשר נלגד עיניהם הידרדר לפתע הרכב במורד הרחוב, עבר כמה צמתים ומדרכות ונבלם בגדר. למרבה הנס לא ארע כל אסון, מלבד הרכב שקיבל מכה. הדבר היה תמוה ביותר בעיניי, מאחר שהחנתי את הרכב כרגיל. ממועצת העיר הגיעו נציגים שצילמו את המאורע, ופרסמוהו בעיתון המקומי תחת הכותרת 'נס גדול היה פה'.

מנהל העבודה שלי, בשמעו את אשר ארע, קרא לי אל משרדו והודיע לי כי הוא מפטר אותי מהעבודה, מאחר ואין הם מחזיקים נהג שאינו זהיר, סיים האיש את סיפורו. המקרה גרם לו לעוגמת נפש גדולה, באשר זה מקור הפרנסה היחיד שהיה לו, וכך ישב בצער גדול בשיעור, וניסה לשכחו על ידי דברי התורה ששמע. אמרנו לו, 'לפניך שתי אפשרויות: לקבל את הניסיון בחוסר אמונה ולהיות בצער ובעוגמת נפש, ולא תועיל בזה מאומה, או להאמין באמונה שלימה שהכל מאת הבורא, והכל לטובה, וכבר הבטיח הקב"ה "הבוטח בה' חסד יסובבנהו", ואם תתחזק באמונה ובטחון - תזכה להיווכח כי כל מה שארע לך הוא אך ורק לטובתך, כי האדם הבוטח יזכה לראות את הטובה בעיניו כבר בעולם הזה' - 'הכיצד יתכן שדבר רע, כפיטורין ממקום העבודה, הוא לטובה, וכי חוסר פרנסה זה דבר טוב?! -

שאל היהודי, השבנו לו: 'אל לנו לחשב חשבונות שמים, עליך להתחזק באמונה בה', לבטוח בו ולהאמין שהכל לטובה. זהו תפקידך'. ואכן, היהודי קיבל עליו להיות בשמחה, ולהאמין שכל מה שעושה ה' - הכל לטובה, וכך היה בכל פעם בבואו לשיעור, כאשר התעניינו חבריו במצבו, השיב בשמחה: "הכל לטובה"! עברו כמה חודשים, והנה הגיע היהודי לשיעור, כשפניו קורנות משמחה ובשורה בפיו: 'יש לי נהג צמוד! וכה סיפר בהתרגשות: 'מנהל העבודה חיפש מחליף לתפקידי, ועד עתה לא מצא אדם אמין, שעושה את העבודה באמונה ומדייק בזמנים. והנה יום אחד התקשר אלי, והזמין אותי למשרדו. כאשר הגעתי הורה לי לחזור לתפקידי, אך מאחר שלא נהגתי בזהירות, יתלווה אלי נהג צמוד, שיסיעני לכל המקומות, ותפקידי יהיה רק לחלק תרופות, ותו לא! והוסיף ואמר, שמשאיר לי את אותה משכורת, כדי שאחזור לעבוד טוב כפי שעבדת בעבר...' השתתפנו כולנו בשמחתו, בראותנו כיצד הקב"ה, מסובב הסיבות, הפך את הדבר המצער ביותר לשמחה הגדולה ביותר. והוסיף אותו יהודי ואמר: מעתה גם נפתרה בעייתי על חוסר זמן בלימוד, כי מעתה שאיני נהג אוכל לקיים "ובלכתך בדרך"!

[אוצרות התורה]

בשבת שלפני פסח קורין אותו שבת הגדול, כתוב בשולחן ערוך (או"ח סימן ת"ל, ס"א): "שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו".

מהו הנס: שבשנה שיצאו ממצרים חל עשרה בניסן בשבת (כמבואר בשבת פז: שביום חמישי שלאחריו יצאו ממצרים) ולקחו כל אחד מישראל שה וקשרו בכרעי המיטה (שמות יב, ג) והמצרים ראו זאת ושאלום למה זה לכם והשיבו לשחטו לשם פסח כמצות ה' והיו שיניהם קהות על ששוחטים אלהים (שהי המצרים עבדו לצאן) ולא היו עושים להם דבר ומפני שאז היה בעשירי לחודש בשבת לכן קבעה לקרות שבת שלפני פסח לעולם 'שבת הגדול' (טור תל, משנ"ב תל ס"ק א).

ב'כל בו' (סימן מז) מובא נוסח אחר: כשראו המצרים כך חגרו חרבם ובקשו להשמיד ולהרוג את כל היהודים והשם ברחמיו המרובים הגן עליהם והחלה המצרים בתחלואים שונים ולא יכלו להזיק לבני ישראל ועל שם הנסים הגדולים שנעשו לישראל באחד בשבת שהיה לפני פסח נקרא שבת לפני פסח 'שבת הגדול'.

טעם אחר: שראו המצרים שישראל לוקחים שיה לשחוט שאלו להם מה זה, ואמרו להם ישראל לפי שימותו בכורות המצרים ובכורי ישראל יישארו בחיים, כיון ששמעו זאת בכורי מצרים בקשו מאבותיהם ומפרעה שישלחו את ישראל ולא רצו לשלחם, התחילו להילחם זה בזה ונהרגו מהם עם רב, ועל שם דבר זה תקנו 'שבת הגדול' (בית יוסף תל ע"פ המדרש שמות רבה טו יב, תוספות שבת פז: ד"ה 'זאתו').

ומובא בראשונים בשם המדרש שבכורי מצרים עשו מלחמה עם המצרים וזהו שכתוב: "לְמַפָּה מִצְרַיִם בְּבִכּוּרֵיהֶם", זה הוא רמז, בכור זה השורש, והמלחמה היתה בשורש, וישראל נבחרו אז כפי שכתוב (שמות ד, כב): "בְּנֵי בְלָרִי יִשְׂרָאֵל", ובשבת שמקודם הרגישו ישראל חירות של הגאולה, "לְמַפָּה מִצְרַיִם בְּבִכּוּרֵיהֶם פִּי לְעוֹלָם חֶסֶד" היינו שזה הוא תמיד שבשבת קודם הפסח מרגישים החירות של יציאת מצרים כדאיתא בספר "הזכות" שבכל שבת הגדול מרגיש כל איש ישראל קדושה חדשה וחירות חדשה. [אמרי אמת]

הטעם שיחסו את הנס לשבת ולא לתאריך י' בניסן שבו היה הנס לפי שבעשירי קבעו צום (עיין שו"ע תקפ ב) לפי שבאותו יום נפטרה מרים, ולכן קבעו את הנס של הקרבן בשבת (מגן אברהם תל א).

הטעם שנקרא שבת הגדול על שם ההפטרה לפי שביום זה קוראים בהפטרה (מלאכי ג, כג): "הנה אנוכי שולח... לפני בוא יום ה' הגדול והנורא", וכשם ששבת חזון ושבת נחמו ושבת שובה נקראות על שם ההפטרה שלהן כך גם שבת הגדול נקראת על שם ההפטרה (ביאור מהרש"ל לטור הובא גם בדרישה תל א בשמו). ולפי זה מיושב מדוע נקראת שבת הגדול ולא שבת רבה משום ההפטרה שנאמר בה הגדול (מטה משה תקמב).

טעם אחר: לפי שכל התעוררות השבוע באה מכח השבת הקודמת לו שהיא שורש הכל ולפיכך התעוררות הגאולה בפסח באה על יד שבת זו וע"ש הגאולה נקראת שבת הגדול (מהר"ל מפראג בביאור הגדה).

אמירת "שבת הגדול מבורך": ונהגו המדקדקים לברך איש לרעהו "שבת הגדול מבורך" (מחזיק ברכה לחיד"א הלכות הפסח). ויש שכתבו "לומר שבת הגדול שלום" (נתיבי עם עמוד קלט), והטעם: לפי שקשה מדוע השו"ע כתב סעיף אחד בכל הסימן לכן שנקרא שבת הגדול, ולכן כתבו שיש שנהגו מטעם זה לומר שבת הגדול שלום ומבורך כדי שזכור את הנס שנעשה בשבת זו ולכן השו"ע הביא דין זה כדי ללמדנו שאדם צריך לזכור הנס (שו"ת בית דוד קסב).

ליל הסדר - נקודות חשובות

"ליל הסדר" כשמו כן הוא: לילה זה, מסמל את סדר האירועים אשר התקיימו בעם ישראל במצרים, וביציאתם. ה"סדר" הזה מוכיח, כי את העולם כולו מכון בורא העולם - הקב"ה, ואין שום מקריות בהנהגתו את העולם.

סדר הפסח

קדש - מוזגים יין ומקדשים: בשנה זו שחל פסח במוצאי השבת הסדר הוא יקנה"ז = י"ן ק'דוש, נ"ר, ה'בדלה, זמן - שהחיינו. בברכת שהחיינו (ומכוונים ב'שהחיינו' על עצם היום טוב, ועל מצוות הלילה - ד' כוסות, מצה, מרור וסיפור יציאת מצרים), ושותים בהסיבה, (וזו כוס ראשונה מד' כוסות). ולמנהג בני ספרד, יש לכוון בברכת "בורא פרי הגפן", על הכוס הראשון לפטור את כל הכוסות באמצע, וכן יכוון בברכת הכוס השלישי, לפטור את כל הכוסות שאח"כ. שאם ישכח להסב ב'שתיית הכוס, לא יצטרך לברך שוב. ומנהג בני אשכנז לברך על כל כוס בנפרד.

ורחץ - נוטלים ידיים אך לא מברכים "על נטילת ידיים".

כרפס - מטבילים עלי כרפס, או תפוח אדמה או צנון במי מלח (כל אחד לפי מנהגו) ומברכים "בורא פרי האדמה". בברכה זו, יש לכוון לפטור גם את אכילת המרור. אוכלים בלא הסיבה פחות מכזית (18-כ גרם).

יחץ - עורך הסדר לוקח את המצה האמצעית מג' המצות המונחות לפניו, חוצה אותה לשניים; את החלק הגדול, הוא עוטף במפית ומצפינו (שומר) לאפיקומן ('צפון'), ואת החלק הקטן, יחזיר לבין שתי המצות.

מגיד - מוזג כוס שני, וקורא את ההגדה והקטנים שואלים "מה נשתנה", עורך הסדר משיב להם "עבדים היינו לפרעה במצרים..." עד ברכת גאל ישראל (ומ'עבדים היינו' עד ברכה זו מקיים מצות 'והגדת לבנך') ושותה את הכוס השני בהסיבה. הגדה - מה טעם נקרא סיפור יציאת מצרים "הגדה"? - ביאר ה"אבודרהם": ונקראת 'הגדה' על שם (שמות יג, ח) 'וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא', ועוד, מפני שמגיד בה עניין יציאת מצרים הנסים והנפלאות שעשה עמנו הקב"ה באותו זמן. ויש מפרשים 'הגדה' לשון הודאה ושבח להקב"ה על שהוציאנו מארץ מצרים, כמו שמתרגם בירושלמי "הגדתִי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהֵיךָ" שבחית יומא דין, וכן תרגמו רבינו סעדיה בערב.

רחצה - נוטלים ידיים לסעודה, ומברכים "על נטילת ידיים" (אין לדבר עד אחרי אכילת כורך).

"מוציא", "מצה" - מצות עשה מדאורייתא, לאכול כזית מצה בליל פסח. עורך הסדר מגביה את המצות ומברך "המוציא לחם מן הארץ", לאחר מכן, שומט את המצה התחתונה (השלימה), ומחזיק בידיו רק את המצה העליונה והאמצעית (החצויה), ומברך ברכה נוספת "על אכילת מצה". וכל אחד מהמסובים צריך לאכול כזית מצה. אכילה זו צריכה להיות בהסבה, ותוך 4 דקות. עורך הסדר אוכל כזית מהמצה העליונה, וכזית מהמצה האמצעית, ובדיעבד יוצא בכזית אחד ומחלק קצת מהמצה העליונה לשאר המסובים בתוספת כזית מצה.

מרור - לוקחים כזית מרור, ומטבילים אותו במעט חרוסת, ומברכים "על אכילת מרור". ואוכלים (את המרור) ללא הסיבה.

כורך - יקח את המצה התחתונה (השלישית), ויבצע ממנה לשניים, יקח כזית מצה, ויקח כזית מרור (עלי חסה), ויכרוך שניהם יחד ויטבלם בחרוסת ויש אומרים: מצה ומרור בלא ברכה. זכר למקדש. בימינו יחדש. כהלל הזקן שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת. לקיים מה שנאמר: על מצות ומרורים יאקלְהוּ. ואוכלים את שניהם יחד בהסבה.

שולחן עורך - לוקחים ביצה מבושלת ומטבילים אותה במי מלח, וקודם שיאכלנה יש אומרים: "זכר לקרבן חגיגה". יש אוכלים את הביצה בתחילת ההגדה לפני "מגיד" וכל אחד יעשה לפי מנהגו. ולאחר מכן יאכל סעודתו בשמחה, ולא ישבע הרבה, כדי שיוכל לאכול כזית אפיקומן לתיאבון - והחכם עיניו בראשו.

צפון - אחר שגמר סעודתו, יקח את חצי המצה ששמר לאפיקומן, ויאכל ממנה ב' כזיתות בהסבה. ואם הוא חלש וקשה לו לאכול ב' כזיתים, יאכל רק כזית אחד, וכל אחד מהמסובים חייב כעת לאכול כזית מצה, יאכל אותו במקום אחד, ויזהר לאכול קודם חצות, ולא יאכל ולא ישתה שום משקה דבר אחריו (כגון יין) וקודם שיאכלנו יאמר: "זכר לקרבן פסח הנאכל על השֶׁבַע".

ברך - יטול מים אחרונים. מוזגים כוס שלישית. יאחז בידו הכוס ויברך ברכת המזון. יש לזכור לומר "יעלה ויבא" (וברכת אורח) בברכת המזון.

בסיום (ברכת המזון) מברכים "בורא פרי הגפן", ושותים בהסבה.

הלל - מוזגים כוס רביעית מארבע הכוסות, ואומרים את חצי השני של ההלל (ב' פרקים נאמרו קודם ברכת גאל ישראל ולא מברכים לגמור את ההלל), ואחריו ברכת השבח ('נשמת וישתבח'), שותה את כל הכוס ולאחר מכן יברך ברכה אחרונה.

נרצה - לאחר שערך את הסדר כהלכתו, וקיים את מצוות התורה של הלילה הזה - לספר ביציאת מצרים, ולאכול מצה, וגם קיים את המצוות שחז"ל תיקנו: לאכול מרור, לשתות ארבע כוסות ולהסב, הרי הוא רצוי לפני ה' יתברך, ויזכה לשנים רבות נעימות וטובות.

"ככל שמספר יותר ביציאת מצרים נעשה האדם עצמו משובח יותר".
[ישמח ישראל - אלכסנדר]

בתורה בברכת רון ברינה

"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה: כחון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה ועל בני פאולה

זיווג הגון - זרבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: זרבה בת חוה: גלית בת חת
מרים קרן בת רבקה: אילה לאה בת צפורה
פיבי בת חביבה בן חמו: שושנה בת שרה
רחל בת נארה: חת בת לינה: נטרי בת רחל

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: לאית בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל
יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזכר הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 625 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל יום ב' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 512 שנה י"א העלון מוקדש לע"נ מו"ר אבי - יעקב בן רחל וצדוק ז"ל ט"ז ניסן תשפ"א

שביעי של פסח

999 פ"א/999

"ויסע משה את ישראל מים סוף" (שמות טו, כב)

הסיען בעל כורחם, שעטרו מצרים סוסייהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מוצאין אותם בים, וגדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים. וחידוש נפלא על הנהגת שבט לוי מופיע ב"שפתי כהן" (מגורי האר"י פ' קרח): שמעתי, שכשאמר ה' למשה "דַבֵּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְשִׁאֲלוּ", לא נרמז זאת אלא לישראל, שזה חלף עבודתם. אבל שבט לוי, שלא היו בעבודה, לא הותר להם, והוא גזל בידם. כי אחת מ-7 מצוות בני נח היא הגזל. ולכן שבט לוי לא הקריבו קרבנות עם הנשיאים, לפי שלא היה להם קערת כסף, מזרק כסף וכף אחת עשרה זהב, והם כולם עניים מחזרין על הגרנות. ואף אחד מבני לוי לא פשט יד בביזת הים ואף לא שאלו ממצרים. וקורח היה "נִבְהָל לַהוֹן אִישׁ יַעַן וְלֹא יָדַע כִּי חֶסֶד יְבֹאֵנוּ" (משלי כח, כב), והיה הולך מבית לבית וחומד ורואה איך כל אחד מישראל נוטלים ממונם של מצרים, ונכנסה חמדת הממון בלבם. כשראה הקב"ה כך, גילה לו המטמון ו"חציפותא אפילו כלפי שמיא מהני", וכמו שאמרו חז"ל 'בדרך שאדם הולך מוליכין אותו'. א"ל הקב"ה: אתה חומד ממון שאינו שלך, טול ממון רב, אבל אותו תראה וממנו לא תאכל... ולפי שהיה הממון גזל בידו, לא נהנה ממנו שום אדם. ומכאן תדע מעלתן וקדושתן של בני לוי, שראו כל כך ממון ולא חמדוהו, ובביזה לא שלחו את ידם, כי מאסו בחמדת העולם כנגד לימודם - ואמרו "טוב לי תורת פיד מאלפי זָהָב וְכֶסֶף". ועליהם אמר התנא (אבות ו, ה): "וְאַל תַּחְמַד כְּבוֹד" (יותר מלימודך). וע"ז בחר בהם הקב"ה ואמר להם (במדבר יח, כ) "אֲנִי חִלַּקְתִּי וְנַחַלְתֶּךָ". [שנים מקרא בשלח]

בשביעי של פסח נבקע ים סוף לגזרים ובני ישראל עברו ביבשה בתוך הים. אומרים חז"ל (אבות ה, ז): "עֲשָׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְעֲשָׂרָה עַל הַיָּם" (עין פירוט הניסים מרבי עובדיה מברטנורא ועיין עוד ברמב"ם).

חז"ל השוו את קושי קריעת ים סוף הן לזיווגו של האדם והן לפרנסתו, וזה לשון הגמרא (פסחים ק"ח): אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה, קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב (תהלים קלו, כה): "נִתַּן לְחֶם לְכָל בָּשָׂר", וסמך ליה "לְגַזֵּר יַם סוּף לְגִזְרִים" (תהלים קלו, ג).

רבינו בחיי מבאר מאמר זה בספרו 'כד הקמח' (ערך פרנסה) בהקדם אמרם ז"ל (מועד קטן כח): "בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא", שאין כוונתם לומר "שיהיה העניין תלוי במזל וכפי משפטי המערכת, ושלא תועיל התפלה", כי אין הדבר כן, שהרי "בשלשה עניינים אלו צריך תפלה, כי שלשתם תלויים במזל, והתפילה על המזל וכו', ולכן יצטרך ריבוי תפלה בהם, כדי לבטל המזל בכח התפלה". ובזה מבאר מאמרם ז"ל שלפנינו: "ומפני שבנתנית המזונות נעשה בהם נס בביטול כח המערכה, המשילו החכמים נתינת המזונות לקריעת ים סוף, ומפני שקריעת הים היה נס מפורסם וזה נסתר, לכך אמרו 'כקריעת'... [כלומר, שאינו אלא דמיון לקריעת ים סוף], וכן אמרו: 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב לְגַזֵּר יַם סוּף לְגִזְרִים וְכִתִּיב נִתַּן לְחֶם לְכָל בָּשָׂר'."

ה'אלשיך' הק' בפרשת בא (שמות יג, יא) מבאר "אומרים קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף", וכן באומרים (סוטה ב:)'קשה לזווגם כקריעת ים סוף', ומי לא ידע כי אפילו בריאת כל העולמות לא היו לפניו יתברך קושי, כי בלא עמל ובלא יגיעה ברא הקב"ה את העולם, כי 'בדבר ה' וכבר 'שמים נעשו' כמו שאמרו ז"ל, ומה גם עתה קריעת ים סוף או מזונות האדם או זיווגו. אך אין דבר קשה לפניו יתברך, זולתי ברצותו להיטיב לאיש ועונותיו מעכבים, והוא יתברך שופט כל הארץ ולא יעוות משפט, ועל כן יציאת מצרים כי היו גוי מקרב גוי, ומה גם קריעת ים סוף אחר שהמרו על ים גַּיִם סוּף (תהלים קו, ז) היה קשה, והוצרך חוזק יד להכניע המנגדים (כח המתנגד), על ידי חפשו יתברך זכיות קדומים מדם פסח ומילה, והפלגת רשעת פרעה ועבדיו, ועל הדרך הזה הוא ב'מזונותיו של אדם', שעונותיו מקפחים מזונותיו, וכן בזווגים 'קשה לזווגם', כי מי יזכה לבת זוגו, כי יתפרדו במעשיהם... על כן על שתי אלה אמרו שהם קשים כ'קריעת ים סוף' " (וכ"כ בכמה מקומות, ראה: בשלח טז, לו; שם יז, ח; כי תשא לב, יא).

ואמר רבי שמחה בונם מפרשסיחא ז"ע (ישמח ישראל' שבת חוה"מ פסח אות קלח): "שהנה אצל הים לא עלה על דעת שום אחד מישראל, אשר יקרע להם הקב"ה הים, ויעברו בתוכו בחרבה, רק לכל אחד מישראל, היה אופן אחר להישועה, ה' הושיעם בישועה כזאת - אשר לא עלה על לבם כלל, כן הוא בעניין הפרנסה, שהקב"ה זן ומפרנס לאיש, מהאופן אשר לא עלה על לבו מעולם".

אדם מחפש עצות שונות, ובסוף מכלכלו ה' יתברך בדרך חדשה שלא עלה על דעתו. ידע האדם כמו שחג פסח הוא חג של האמונה, ומכוח האמונה יכול להגיע לבטחון בה' יתברך, במיוחד בענייני פרנסה וזיווג עליו, ואם עושה כן, עליו נאמר (ירמיהו יז, ז): "בְּרוּךְ הַגֵּבֶר אֲשֶׁר בִּטַּח בַּה' ", ואז "וְהָיָה ה' מְבַטְחוֹ".

nae tni oife nae

שמות חג הפסח

חג המצות - הוא השם המופיע בתורה לחג זה, על שם המצות שאכלו בני ישראל בצאתם ממצרים.

חג הפסח - ע"ש שהקב"ה פסח על בתי ישראל במכת בכורות.

חג החרות - ע"ש שבני ישראל יצאו עבדות (מצרים) לחרות והיו לבני חורין, כפי שאומרים בתפילות החג "זמן חרותנו".

חג האביב - ע"ש שהחג תמיד יחול בחודש האביב. ולפי הזוהר 'אביב' - אב ל"ב חודשים, רמז שחודש ניסן הוא ראש ואב לחודשים. [אוצר פלאות התורה]

* בכיו של הצדיק מאפטא

פעם ישב הרבי מאפטא זצ"ל בליל פסח, ושולחנו ערוך היה בפאר מלכותי עם כלי כסף וזהב רבים ויקרים, הביט הרבי בכלים המפוארים והזכיר דברי רש"י (תחילת פרשת וישב): 'לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשין לישב בשלוה בעולם הזה', ואמר: 'ריבוננו של עולם, אני מוחל לך על העולם הבא, ואני מסתפק בעולם הזה, אך מה עולם הזה נחשב ב'סדר' כזה בלי קרבן פסח', והתחיל לבכות בבכיה עצומה...

[הגדת 'נחלת צבי']

**"וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאֲזְנֵי בְנֵי וְבָן בְּנֵךְ אֶת אֲשֶׁר
הִתְעַלְלָתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְנִי אֲשֶׁר שְׁמָתִי
בָּם וַיְדַעְתָּם כִּי אֲנִי ה' "** (שמות י, ב)

התעללות ה' ברשעים - סיפור

פעם פנה יהודי לרב מפורסם וביקשו לשוחח עם חברו, שהיה חילוני, כדי לקרבו לתורה ולמצוות. נאות לכך הרב, ופתח עמו בשיחה. כבר בתחילה התריס החבר: מי אמר שיש אלוקים? ענה לו הרב: "אוכיח לך. המדרש מספר כי משה רבינו גדל בבית פרעה, וכשראה איש מצרי מכה יהודי, הרג את המצרי. כשנתגלה הדבר, גזר פרעה להורגו. הביאוהו לפני הממונה, והרים עליו את החרב כדי לערוף את צווארו, והנה נעשה צווארו שיש וניתזה החרב מעל צווארו, וכך ניצל משה, ע"י הנס שעשה לו אלוקים מעל דרך הטבע".

גיחך האיש: "זו הראיה של הרב שיש אלוקים?... איני מאמין שסיפור זה אמת! ציפיתי שהרב יביא ראיה משכנעת יותר"... השיב הרב: "הלא זה מדרש מפורש מחז"ל! דברי חז"ל הם תורה, והתורה כולה אמת! בורא עולם בכוחו לחולל ניסים, וזה מה שארע למשה רבינו שניצל מחרב פרעה. והרי זו הוכחה לדברי חז"ל שאמרו: אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מהרחמים".

אך דברי הרב לא הצליחו להשפיע על החבר, שהלך לדרכו. חלפו שנתיים והנה ניגש אותו משתתף אל הרב ואמר בהתרגשות: "הרב זוכר את חברי? השבוע הוא התקשר וביקש לקנות לו בדחיפות זוג תפילין... הוא עבר מהפך שלם בחייו והתחיל לשמור תורה ומצוות..."

מסתבר כי החבר נסע ליפן, התחבר עם חבורת פשע מקומית והידרדר לשפל תחתית.

יום אחד נשלח ל'משימה', וחזר כשבידו סכום כסף עצום. החליט האיש שלא לשוב לשולחיו, ונמלט עם שללו.

כעבור זמן הם עלו על עקבותיו ולכדו אותו, ערכו לו "משפט" פנימי וגזרו עליו דין מוות על מעשה הבגידה החמור. הניחוהו על השולחן, כפתו את ידיו ורגליו, ואחד מהם היה ממונה על עריפת ראשו בחרב.

ואז, באותה שניה נזכר האיש בסיפור שסיפר לו הרב על צווארו של משה שנעשה שיש, ועל כך שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם - אל לו להתייאש.

ברגעיו האחרונים, הרחר האיש בלבו: אלוקים שבשמים, אם אתה קיים - תוכיח לי זאת כעת! בעודו אחוז מחשבות, שמע את קול אשתו של ראש החבורה: "איך אתם מעזים להרוג אותו? הרי הוא הציל את בני לפני חמש שנים כשהייתה רעידת אדמה בכל האזור, והוא במסירות נפש הציל את הבן מהמבנה שקרס!"

מסתבר שבעיניה של אשה יפנית - כל הישראלים דומים, וכנראה החליפה אותו באיזה ישראלי אחר שנקלע ליפן שהציל את בנה... ברגע האחרון ניצל האיש ממוות, כשהחרב כבר הייתה מונחת על צווארו...

שב לישראל, סיפר את קורותיו לחברו, וסיים: "נסעתי ליפן כדי להיווכח שיש אלוקים!"

יש כאלה שאפילו רואים מציאות שקורים דברים שגם על פי חוקי הטבע זה לא הגיוני, וגם שהגויים אומרים שהדבר קרה מאת בורא העולם הם עדיין מחפשים להיאחז בתירוצים שונים ומשונים וזאת על מנת לא להאמין כי "מַאֵת ה' הִיֵּתָה זאת היא נְפִלְאָת בְּעֵינֵינוּ" (תהלים קיח, כג).

"וַתַּעַן לָהֶם מְרִים שִׁירוֹ לֵה' " (שמות טו, כא)

יש להבין מדוע אמרו הנשים שירה, הלא כל הנס היה מידה כנגד מידה על שהטביעו את בני ישראל ביאור, ופרעה גזר זה על הזכרים, וא"כ למה להם לנשים בנס זה? (יעוין בחת"ס בתירוץ) [אוצר המועדים]

"נְחִיֵּת בְּחֶסֶדְךָ עִם זֹו גְּאֻלָּתִי " (שמות טו, יג)

מובא ב"תנא דבי אליהו" (פרק כ"ג): כשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד, משום שהיו כולם באגודה אחת, וכתרו ברית שיעשו גמ"ח זה עם זה. מה הביא לכריתת אותה הברית? ידעו ישראל שהקב"ה מתנהג עם האדם כפי התנהגותו, לכן התעסקו בגמילות חסדים לעורר עליהם הנהגת חסד. וזה כוונת הכתוב "נְחִיֵּת בְּחֶסֶדְךָ" - זו גמילות חסדים שהתחזקו בה, ולכן "עם זו גאלת". (חפץ חיים ב"אהבת חסד") [טללי אורות]

"תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ " (שמות טו, יב)

רבי יוסי אומר: אמר להם הקב"ה (למצריים): אתם גמלתם חסד עם יעקב עבדי (בקבורתו), אף אני אתן לכם ולבניכם שכר טוב בעולם הזה. וכשמתו המצריים בים - זכו לקבורה, שנאמר "נְטִיֵּת יְמִינְךָ תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ" (פרקי דר"א פ"ז). ויש אומרים שבזכות שאמרו "כי ה' נלחם להם במצרים". [תורה שלמה בשלח קס"ח]

"בְּגֹדֹל זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן " (שמות טו, טז)

כיוון שיצאו ישראל מן הים, כנס עמלק את כל אומות העולם ובא ונלחם עם ישראל, ונתפלל משה באותה שעה, ודממו כולן כאבן, לכך נאמר "בגדול זרועך ידמו כאבן". [מכילתא]

"בְּגֹדֹל זְרוּעֶךָ " (שמות טו, טז)

כיוון שעברו ישראל את הירדן, נתקבצו כל מלכי כנען ובאו ונלחמו עם ישראל, באותה שעה התפלל יהושע ודממו כולן. "נְטִיֵּת יְמִינְךָ" - גדולים הנסים שנעשו על הים משנעשו במצרים.

מצות המצה - בזכות שרה אמנו

אמרו חכמינו: המלאכים שביקרו אצל אברהם - בפסח באו, שנאמר: "לוּשִׁי וְעִשִׂי עֲגוֹת" - מצות. שהיה פסח, ואמרו לו המלאכים "שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ" (פסיקתא רבה ו). וכך אמרו במדרש (שמו"ר ט"ו אות י"ב): ומצות (שנצטוו בני"ע על אכילתו), בשביל (בזכות) שרה שעשתה למלאכי השרת עוגות ולא טעמו לחם, ובאותם ל' יום שאכלו המצות, טעמו בהן טעם מן.

"שמות המצה"

א. אמר רבי שמעון (פסחים ל"ו), המצה נקראת "לחם עוני" על שהתענו בני ישראל במצרים (ספרי דברים פיסקה ק"ל).

ב. ושמואל אמר: שם זה בא לרמוז שיש לומר ההגדה ולקרוא ההלל כשהמצות מונחת לפניו, 'לחם עוני' - 'לחם שעונין עליו דברים הרבה' - שגומרים עליו ההלל, ואומרים עליו ההגדה.

”והגדת לבנך ביום ההוא” (שמות יג, ח)

מי זכה לאכול את פיסת המצה היחידה...

סיפר הרב משה פרידמן מרכסים: כאשר כבשו הגרמנים את פולין, נלקח האדמו"ר מבלוז'וב צ"ל עם עוד יהודים רבים למחנה השמדה, שם סבל תלאות רבות ואימות, ובכל זאת ניסה בכל מאודו לעודד ולחזק את היהודים שסביבו. חודש ניסן של שנת תש"ה התחיל כמו כל החודשים שקדמו לו, מלא סבל וייסורי שאול. הרעב היה נורא, והכפור חדר לעצמות, היהודים עבדו עבודת פרך, והצלפות פרגול ומכות אכזריות הוטחו על גוום השחוח דרך קבע, ללא סיבה ותכלית. באחד הערבים, כאשר צנחו יהודי המחנה על דרגשיהם הנוקשים, פנה אליהם האדמו"ר ואמר: "אחים יקרים, חג הפסח מתקרב, עלינו להכין מצות כדי לקיים בהן את מצוות החג!" "מצות?! על מה הרב מדבר?" יהודי המחנה הביטו בו בעיניים כבויות. לא בטוח שהם יראו את יום המחר, והרבי מדבר על חג הפסח?! המוות שולט בשבילי המחנה ובתוך הביתנים, והרבי חולם על מצות...

"יהודים יקרים, אנו זקוקים למצות לליל הסדר!" "מצות, רבי? מנין יהיו לנו מצות, מהמאפיה של יודל? מטחנת הריחיים של בערל?" רוחו של האדמו"ר לא נפלה: "אלך לדבר עם מפקד המחנה, אבקש ממנו שבמקום לתת לנו את פרוסת הלחם שאנחנו מקבלים כל יום, ייתן לנו שק קמח לפני פסח". "מתכונן אתה ללכת לבקש מהשטן רשות לאפות מצות באושוויץ?! לולא היה זה הרבי הנערץ, היו חושבים כולם כי נטרפה עליו דעתו. "אנחנו צריכים מצות כדי לקיים את מצוות הפסח", אמר האדמו"ר. "כן, אדבר עם מפקד המחנה. רק אבקש שתחתמו לי על אישור שאני הנציג שלכם". הפחד היה גדול. מן הסתם, סברו יהודי המחנה, האדמו"ר לא יחזור בחיים מהשיחה עם השטן, וגם אלו שהעזו לחתום יוצאו להורג... לתדהמתם הרבה, הרבי שב חי מן השיחה עם השטן, ואפילו לא מעונה ולא מוכה. "מפקד המחנה אמר שאין לו התנגדות, אך הוא אינו יכול לקבל החלטה כזו על דעת עצמו, יש צורך באישור הממשלה בברלין. הוא ישלח טלגרמה לבקש אישור, וכשתתקבל תשובה - יודיעו לנו". יום לפני החג קראו לאדמו"ר מבלוז'וב אל מפקדת המחנה, שם הודיעו לו: "קיבלתם תשובה חיובית, מחר תקבלו שק קמח". למחרת, חזרו היהודים המעונים והשבורים מעבודת הפרך. הם היו כה תשושים, עד שלא יכלו לעמוד על רגליהם. לפתע, עברה השמועה: יש שק קמח! כולם התעוררו לחיים. נכנסו פנימה לתוך הבלוק, והתחילו לבנות תנור מרעפים שבורים. יחד, כאיש אחד בלב אחד, אפו מצות בתוך מחנה ההשמדה. בהתרגשות רבה הביטו במצות האפיות, הריחניות, שנערמו זו על גבי זו. "מי האחראי כאן?" הרעים קול גס מן הפתח, קצין גרמני נכנס והביט סביבו. היהודים ידעו, שאפיית המצות נעשתה בתאום עם מפקד המחנה, ואפילו עם השלטונות בברלין, ולכן לא חששו להצביע על הרבי כאחראי לאפיה, הגרמני הארור הוציא מגלב, והכה את האדמו"ר מכות אכזריות, עד שהאדמו"ר איבד את ההכרה. לאחר מכן ניגש הנאצי למצות, ודרך עליהן במגפיו עד שלא נותר מהן דבר. כדי להיות בטוח שאיש לא ייהנה אף לא מפיזור קטן של מצה, הטיל את מימיו על שרידי המצות, ורק אז נתקררה דעתו והלך לו. לאחר שהסתלק הגרמני, מיהרו היהודים אל האדמו"ר, וניסו לעורר אותו. לאחר דקות מספר, שבה אליו הכרתו והיהודים התנצלו בכאב ובדמעות, "סלח לנו, רבנו, אלו ידענו לא היינו אומרים שאתה הוא האחראי..." "אין צורך לדאוג לך" אמר האדמו"ר "ק" אמרו לי, האם שקעה כבר החמה? כבר חשוך בחוץ?" "אכן, כן" אמרו לו "כבר החשיך". "אם כך, כבר נכנס חג הפסח - בואו נתפלל את תפילת החג, ואחר כך נערוך את ליל הסדר ונאמר את ההגדה". האדמו"ר ישב על

הרצפה, ולצידו רבים מיהודי המחנה. מאחוריהם ישבו נשים. הגדה של פסח לא היתה, כמובן, והם החלו לומר מן הזיכרון את המלים הקדושות. "הא לחמא עניא... כל דכפין ייתי ויכול... השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין, השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל"... האדמו"ר החל להסביר את דברי ההגדה, ולעודד את היהודים הנדכאים. "עבדים היינו לפרעה במצרים", אבל, "ויוציאנו ה' אלוקינו משם ביד חזקה וזרוע נטויה". עוד תראו, אחים יקרים, שיגיעו ימים טובים, ויוציאנו ה' מצרה לרווחה, ויושיענו לחיים טובים ולשלום. הגיעו ל'שולחן עורך', 'מרור' היה שם בשפע, אבל מצוות אכילת מצה - מה היא עליה? "כשהנאצי התחיל להכות אותי", הפתיע האדמו"ר ואמר, "הצלחתי לחטוף חתיכה אחת של מצה, והכנסתי אותה לתוך הכיס". הוא הוציא חתיכת מצה בגדל של מטבע, "בשביל ברכת המזון זה לא מספיק, אבל בשביל 'המוציא' כן. בואו נטיל גורל, ומי שיעלה בגורל, הוא יזכה לקיים מצות אכילת מצה בליל הסדר". שמעו הנוכחים ותמהו, הרבי הוא שמסר נפשו כדי לזכות למצה בפסח, והוא שהוכה מכות נוראות עקב כך, ועכשיו הוא אומר שיעשו גורל?! כולם היו תמימי דעים: ללא ספק, ראוי הרבי לקבל את פיסת המצה, ויזכה לקיים את המצווה שמסר את נפשו עליה! לפתע נשמע קולה של אשה, שישבה מאחור. "רבי, אני נמצאת פה עם ילד בן ארבע, והוא צריך לאכול מצה!" "רבי, למה אנחנו עושים ליל הסדר? - בשביל ללמד עוד דור על יציאת מצרים, ללמד עוד דור על הניסים והנפלאות, ועל כך שהקב"ה הוא בעל הבית של העולם. רבי, מי יספר לדור הבא? לא הילד הזה, בן הארבע? הוא צריך לאכול"..." "היא צודקת" אמר האדמו"ר, והושיט את המצה לילד... זמן קצר לאחר אותו חג פסח, בשנת תש"ה, נפלה גרמניה הנאצית, וכל אסירי המחנה יצאו מעבדות לחירות. האדמו"ר הגיע לארה"ב, והקים שם את בית מדרשו. באחד הימים הגיעה אישה ואמרה לגבאי שרצונה לדבר עם האדמו"ר. "האדמו"ר לא מקבל נשים", "תכתבי על פתק מה שאת רוצה, ואני אכניס לו את הפתק". האישה התעקשה, היא מוכרחה להיכנס אל האדמו"ר ולדבר איתו. לאחר שהגבאי עמד על שלו, היא פרצה בבכי תמרורים. ראה הגבאי שכך, נכנס לאדמו"ר: "רביה, עומדת פה אישה ומתעקשת לדבר עם האדמו"ר. אמרתי לה, שהאדמו"ר לא מקבל נשים, אבל היא לא מפסיקה לבכות". "אל האדמו"ר, אישה יהודיה בוכה? תכניס אותה מיד!" נכנסה האישה, וסיפרה: "עברתי את מחנות ההשמדה של היטלר, ובחסדי ה' ניצלתי והגעתי הנה לארה"ב. אני בודדה, וחפצה אני להקים מחדש את ביתי. מציעים לי כל מיני שידוכים, אך אין לי אפשרות לברר, אני לא מכירה פה אנשים. איך אוכל לדעת, שהאדם המוצע לי אינו נוכל או כעסן ובעל מדות רעות? הרבי מכיר אנשים, אני מבקשת שהרב ידאג שיבררו על האנשים שמציעים לי". אמר לה האדמו"ר "את צודקת, אני אברר עבורך. יש לך איזו הצעה כרגע?" "כן" היא אמרה, "הציעו לי אדם בשם ישראל שפירא". חיך האדמו"ר ואמר: "אכן, אני מכיר אותו, ולדעתי הוא אדם חיובי. כדאי לך להיפגש עמו, ולבדוק האם הוא מתאים לך". למחרת הגיעה האישה לפגישה עם ישראל שפירא, ומצאה שם את האדמו"ר. "אוי, סליחה", היא התנצלה במבוכה, "לא התכוונתי עד כדי כך, רק רציתי שהאדמו"ר יברר עבורי, הרבי לא היה צריך לבוא עד לכאן". "אני ישראל שפירא" אמר לה האדמו"ר "ואני רוצה להתחתן עם אישה, שכבר שם, בתוך הגיהנום רואה היא את בנה בן הארבע מספר לדור הבא את ספור יציאת מצרים. איתה ארצה לבנות בית בישראל". הם אכן נישאו, ולאחר שנפטר האדמו"ר, הוכתר בנה לאדמו"ר במקומו. האדמו"ר מבלוז'וב יושב היום על כסא האדמו"רות, הוא הילד שבגיל ארבע אכל את המצה באושוויץ...

"וַיִּרְאוּ הָעַם אֶת ה', וַיֹּאמְרוּ בְה'..."

סוד ההצלחה - קצת שכל

מי נקרא אדם בעל שכל? ברחוב יענו, שזהו אדם שמבין עניין, שרואה את הנולד, ומתכוונן לקראת העתיד לבוא. לפי זה, איך יפרשו את הגמרא בסנהדרין (דף צב.) "אמר רבי אלעזר: כל אדם שיש בו דעה לסוף מתעשר?" פשוט מאוד. אם יש לו כישורים הוא יכול לעשות עסק טוב, ולהתעשר. רק רגע, מה לגבי הפסוק (קהלת ט, יא): "לא לחֲכָמִים לַחֵם וְגַם לֹא לְגִבְנִים עֶשֶׂר"? האם יש קשר בין הדעה לבין העושר או לא?

המהרש"א שואל את השאלה הזאת וגם עונה פירוש שכדאי לתלות במודעות ענק ברחובות. הוא מסביר את העניין על פי הגמרא (נדה ע:): שאנשי אלכסנדריה שאלו את רבי יהושע בן חנינא: מה יעשה אדם ויתעשר? אמר להן: ירבה בסחורה, וישא ויתן באמונה. אמרו לו: הרבה עשו כן ולא הועילו! אלא: יבקש רחמים ממי שהעושר שלו. אדם שיש לו שכל, מבין שהעצה היחידה להתעשר היא לבקש רחמים ממי שהעושר שלו. ולמה הוא מתעשר רק לסוף ולא בהתחלה? אפשר להסביר כי לפעמים, כדי להפנים את הלקח לעומק, צריך לעשות עסק ולשאל את כל המומחים שבעולם שיגידו שהעסק מוכרח להצליח, ובכל זאת העסק ייכשל. בשלב הזה, סוף סוף, הבן אדם יעשה חשבון לאחור ויגלה שהתנהג כחסר דעה, כי שכח לבקש מבעל הבית של העולם שכל העושר שלו. רק בסוף, אחרי שמבינים את זה, מתעשרים.

כמובן, אם זוכרים להתפלל כבר בהתחלה, מתעשרים בתחילה ולא צריכים לחכות לסוף... כך מסביר המהרש"א גם את המשך דברי רבי אלעזר: כל אדם שאין בו דעה - לסוף גולה. לכאורה, למה מי שאין לו שכל מגיע לו עונש חמור כל כך, האם זו אשמתו? אלא אדם שאין לו את השכל הזה להבין שהתנאי העיקרי להצלחה הוא בקשה ממי שהעושר שלו, הוא יעשה עסק ולא יצליח, וימצא כל מיני תירוצים למה זה קרה. ויעשה עסק שני וגם לא יצליח, עד שבסוף יצטרך למכור את הדירה שלו, ויישאר נעבאך ללא כלום. כמובן, שאם בגשמיות כך, ברוחניות ודאי וודאי שזה כך, כמו שרבי יהושע בן חנינא ענה לבני אלכסנדריה על השאלה 'מה יעשה אדם ויחכם'? יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו. ברוך ה', יש לנו אבא שרוצה לתת לנו בשפע. נאמין שרק הוא יכול לתת לנו, נתפלל אליו, ובוודאי ישפיע עלינו רוב טובה וברכה.

קוראים יקרים מובא לפניכם סיפור על אמונה אמיתית ובסופו ישועה ניסית שלא בדרך הטבע בזכות התמסרות לתורה דוקא מאנשים לכאורה 'פשוטים' וכבר אמר שלמה המלך (משלי י, ט): "הוֹלֵךְ בְּתֵם יִלְךְ בְּטוֹחַ". סיפור מופלא זה מובא ב"הגדת קנין תורה" מעדותו של רבי יצחק לוינסטיין זצ"ל: בישיבת פוניבז' עבד טבח, יהודי ממוצא רומני, ר' זלמן שמו. מסירותו לבחורים היתה לשם ולתפארת; ביום ובלילה, בשבת ובמועד ניתן היה למצוא אותו ואת זוגתו במטבח, כששניהם עובדים ללא לאות ודואגים לכלכל את בני הישיבה בכל טוב. באחד הימים, באופן מפתיע, פסקו שניהם מלהגיע - ונעלמו מן האופק. חודשיים חלפו, וביום מן הימים מופיע ר' זלמן בישיבה ונכנס למקומו הקבוע במטבח. עד מהרה גילוהו הבחורים והקיפו אותו במעגל: "ר' זלמן, היכן היית?" ר' זלמן העביר את מבטו ביניהם, שתק לרגע ולבסוף ענה: "שושנה אשתי חלתה. הרופא שלח אותנו לבית חולים בדחפיות לבדיקות ולטיפולים, והתחלנו במסלול ייסורים קשה. ביום בהיר קראו לי הרופאים ואמרו לי: 'ד', שושנה מתה!' 'מה אתם שֹׁחִים?' - כעסתי - 'הלא אני רואה שהיא עדיין חיה!' 'אכן' - השיבו - 'אבל מצבה חסר תקווה, ולכן הפסקנו את הטיפול'.

חבל שתסבול לשווא. אתה פשוט צריך להתרגל לרעיון: שושנה מתה! אמרו לי, מה אתם הייתם עושים במקומי?!...! הבחורים שתקו, ור' זלמן המשיך: "באתי לרב שך ואמרתי: 'כבוד הרב, יש לי קושיה על הנהגת הבורא, תביעה נגד הישיבה וטענה על הרבי'. הוא הסתכל עליי, חיך את החיך המתוק שלו ואמר: 'ר' זלמן, מה קרה?' אמרתי: 'הרב יודע שעבדתי באמונה, הבחורים ישבו ולמדו תורה - וזלמן ושושנה הכינו להם את האוכל. לא היו לנו לא שבת לא חג ולא משפחה, תמיד כשהישיבה היתה זקוקה לנו - התייצבנו לעבודה ודחינו כל עניין אחר. עכשיו הרופאים אומרים ששושנה מתה. לא, לא ממש, היא רק הולכת למות. הרב, איפה כוח התורה? כך הישיבה גומלת לי? כך מגיע לי?!...! סיימתי וראש הישיבה הוריד את ראשו והתחיל להתנמנם. ישבתי מולו בערך חמש דקות עד שפקעה סבלנותי. או-אז קמתי ואמרתי: 'טוב, די, אני לא צריך שום דבר!' לפתע נשא הרב את ראשו, פקח את עיניו ואמר: 'ר' זלמן, ר' זלמן, למה אתה עומד? שב! אמור לי, אתה מתכוונן להמשיך לעבוד בישיבה?!' - 'אין לי שום דבר אחר בחיים, כבוד הרב, רק ישיבת פוניבז'! ימשיכו הבחורים ללמוד תורה, ואני ושושנה נעבוד במטבח!' 'אם כך' - אמר לי - 'מדוע אתה פוחד? וכי סבור אתה שהקדוש ברוך הוא יקפח שכרך? וכי מעלה אתה בדעתך שהתורה לא תגמול על מסירותך כלפיה? אשתך תהיה בריאה!!!'

ייאוש עלה בי למשמע דבריו ואמרתי: 'איך תהיה אשתי בריאה? הרופאים הלא הפסיקו את הטפול בה!' 'אין שום בעיה' - אמר לי הרב שך, כאלו דבר שבשגרה הוא - 'לך מיד לקופת חולים, פנה אל הרופא הראשון שתפגוש, ותן לה את התרופה שיחליט לתת לה. עוד תראה שהיא תבריאה!' "כך, אמנם, עשיתי" - סיים ר' זלמן - "והנה, עיניכם הרואות: אני כאן, חזרתי לעבוד, ושושנה - במטבח" ... [ומתוק האור - חנוכה]

**בברכת התורה
ברינה רון**

"לְאִדָּם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מ"ר אבי יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף

מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה

נפתלי בן רוחה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה

רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה

שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל

אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם

אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה

משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו

מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוחה בת שמשון

מרים בת עזיזה: כתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה

שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה

ההצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב בן פאולה: הדס-הודיה בת פאולה

זיווג הנוג: זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)

רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מונחם בן עלזיה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
אורסל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה
רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל

לזרע של קיימא:

יהודה ויחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מזל
נעמה בת אסתר

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיווגי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 380

המאמר השבתורי

שבת אורה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא גועינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

צירפסח

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

בשבת הגדולה היה דורש רבי שמואל מניקלשבורג זצ"ל בבית הכנסת. והיה מעורר על ענין התשובה, וכך היה אומר: כידוע שהחמץ והשאור מרמזים על היצר הרע שצריך לבערו ולשרשו, ובתשרי עושים תשובה מיראה, מחמת יראת הדין ואימת מות עליו כי הבריות בו יפקדו, אבל בימי ניסן צריך לעשות תשובה מאהבה, ונעשים העונות זכויות, ויום יו"ד בניסן הוא כיום יו"ד בתשרי. גם אמר שהלכות הפסח מרמזים על עניני תשובה, והוא במה שצריך לבדוק הכיסים דהיינו אם יש אצלו ממון שאינו שלו. וכן נהגים לשפשף הפתחים והחלונות, דהיינו רמו לתיקון הפה העינים והאזנים, שהם פתחי האדם. גם נתן טעם ללבישת הקיטל, שיחשוב עצמו כאילו כבר היה בעולם העליון ונחשב כמת, אלא שנתנו לו הברירה לשוב לזה העולם לתקן מעשיו, ואח"כ יתעלה בימי הספירה מיום ליום. (תולדות שמואל)

רבי אברהם אליהו מייזס זצ"ל, או כמו שנקרא ר' אלה, חי באידופה לפני מלחמת העולם הראשונה, ולאחריה מצא עצמו בידי הקומוניסטים. בצדקותו הרבה ובקנאותו הגדולה לשם ה' לא חת מפניהם כלל והמשיך להרביץ תורה תחת הגזירות והשמד, והקים במינסק ישיבה ששמה היה "ישיבת מסירות נפש". תקצר העט מלתאר את התלאות שעבר בשנים אלו, רק נזכר שהתבטא ואמר שמנסיונו, כאשר מסר נפשו ללמוד ולדרוש - לא עשו לו דבר, ואילו כשהיה חשש לסכנה גדולה והורה היתר לעצמו לחדול מכך - או אז נתפס והואשם בלימוד תורה... רבי אברהם אליהו חיבר ספר "בן אברהם" והיה מראשי הקנאים בירושלים. הוא היה בליטא, במיר ואחר כך הרוסים כבשו את האיזור, לאחר מלחמת העולם הראשונה הוא מסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. בהיותו בסיביד לא ראה צורת אות במשך עשר שנים, עד שחזר למוסקווא, וכאשר ראה משניות פרץ בבכי, מעולם לא שח רבי אברהם פרט ודבר מן הקורות אותו באותם הימים, לבד מאשר את המעשה הבא. בעת שהותו בסיביד הקפיד רבי אברהם על קלה כחמורה בכל דרך, ובנפשו גמר אנגר כי לא יחלל את השבת ויהי מה. בפסח לא אכל חמץ, ביום הכיפורים לא הכניס מאכל ומשקה לפיו, ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. לוח שנה לא היה עמו, והוא חישב בראשו המופלג את סדרי לוח השנה. היה זה בליל יו"ד בניסן. רבי אברהם ערך בדיקת חמץ כדת וכדין בחדרו הצר, הותיר פרוסת חמץ ומחצה כדי מאכלו ללילה ולבוקר בטרם זמן שריפת חמץ, ולאחר אמירת "כל חמירא" בהתרגשות הוא נערך לארוחת ערב, אם אפשר לקרוא כך לפרוסת לחם ולירק קמל. בעודו נוטל את ידיו בדקדוק דפק פקיד על דלתו והודיעו כי עליו להבהיל את עצמו אל משרד המחנה. הגיעה חבילה עבודה. במשרד עמד הממונה הראשי כולו אומר כבוד, ומשנוכח ברבי אברהם, החל נובר בחבילה כדי לבדוק אם אין בה פרישים העלולים לסכן את השלטון. כעבור דקה לפתו אצבעותיו פנקס. הוא שלח אותו מן הקופסה הניחו בחבטה על שולחנו: "מה זה?" כאשר ענה רבי אברהם כי מדובר בלוח שנה קצף הממונה רגז על המשלוח המרור. "כאילו אינך יודע. איזה יום. הימים? והחרים את לוח השנה. רבי אברהם החוויר כסיד, והחל למלל מילות שבה והודאה לקביה, על שהצילו מן הגרוע מכל. כאשר הפקיד חבט את לוח השנה על שולחנו, הוא נפתח בדיוק בחודש ניסן, ורבי אברהם גילה לחדרתו, כי היום, לא ליל יו"ד ניסן, אלא ליל ט"ו בניסן, והוא עמד לאכול פרוסת לחם. רבי אברהם כבר לא נתן דעתו על שאר תכולת החבילה, משמים שמרו רגליו רגע קט לפני שהכניס חמץ לפיו - נגעו זאת ממנו! הרבה נסים ראיתי באותן שנים", סיפר אחר כך, "אולם מנס כזה לא אוכל להסיח את דעתי!" הבא לישיר - המוסר נפשו עבור קיום מצוות - מסייעים בידו! (אמנה שלמה)

מספר בנו של רבי משה אהרן שטרן זצ"ל המשגיח של ישיבת קמניץ, שמחה של מצוה ראינו אצל אבא, לא רק בעת עשיית המצוה, אלא גם בזמן ההכנה של המצוה, אם זכה לקנות אתרוג מהודר, מה רב היתה שמחתו, משל כאילו הגריל פיס. בליל הסדר לאחר גמר הסדר נראה היה כמלאך ממש, ובריקוד היה יוצא, על שזכה לעשות את הסדר כהלכתו (דמשגיח דקמניץ)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

פרשת צו

ואת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים: אמר אברהם ... אמר לפני רבש"ע תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות בזמן שקוראין בהן לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עונותיהם (מס' תענית) מרן ה"חפץ חיים" היה מקדיש הרבה עותותיו להחדרת הלימוד ב"סדר קדשים". גם אל רבי שמעון שקופ שיגר מכתב בענין, והאיץ בו לשלב למוד זה בשיבתו "שער התורה" של גרודנא. בדבריו הזכיר את מאמר חז"ל הנ"ל, ועוד מדבריהם בשבח העוסקים בהלכות עבודת הקדשים, ובתוך כך גילה מהי הסיבה העיקרית שהביאתו לעורר כליכך, על לימוד סדר קדשים דוקא: וזאת בעקבות הירידה והקרידות הנוראה שחלה בדורות האחרונים באמונה התמימה בה' ובתורתו. ואילו העצה היחידה להחליטת כוח הכפירה והמינות היא, לדבריו, בהגברת הלימוד בעניני עבודת המקדש והקרבנות הקרבנות. באשר הללו צריכים להיות, במיוחד לשם ה' ולשם ריח ניחוח, וכוללים מאות ענינים, כגון, סמיכה וידידו על הקרבן במקדש לפני ה', שעל ידיהם תחזק האמונה בה'. ואף שבאמת כל התורה כולה בכוחה להגן ולהציל, כאשר לומדים ומתעסקים בה. אבל, טוען החפץ חיים, ברור שכל ענין בתורה מסוגל לפעול ביתר שאת, בענין הקשור עמו. כגון אם נכשל אדם בגזל, לימוד דיני גזילה, וסגולת התורה בענין זה תחליש את היצר הרע בלבד. כמאמר חז"ל "אם ינעת הרבה בדבריהם, הקדוש ברוך הוא מסיר היצר הרע ממך", וכן הוא בכל חטא ועון. לפיכך בבואנו לחפש ארוכה ומרפא לנגע הכפירה והחליטת האמונה, אין מנוס אלא שגלמד ונעסוק בענינים המחזקים האמונה, והם סדר קדשים.

(פנינים משולחן גבוה)

מתוך קריאה לפסח ט"ו ניסן

וְקַם פְּרָעָה לַיְלָה וְגו' כִּי אֵין בֵּית אֶשֶׁר אֵין שֵׁם מֵת: ופירש רש"י ויקם פרעה ממיטתו וזה רש"י הדיגש שפרעה קם ממיטתו, שזה נבע מגדול אפיקורסותו של פרעה, שאף שראה שכל דברי ה' שנאמרו על ידי משה מתקיימים ומשה אמר ומת כל בכור, ופרעה היה בכור ולא היה ירא, ועלה לישן על מיטתו. (הרבי מקאצקו"ש)

ולא יכלו להתמקמה וגם צדה לא עשו להם: לא לחינם קראו חז"ל את דור המדבר בשם "דור דיעה" כי אכן דור גדול היה זה. תמול-שלשום היו עבדי-עבדים משועבדים, משוקעים במ"ט שערי טומאה של הגלות, כיון שיצאו משם שעה קלה, לא זו בלבד שנעשו מאמינים בה', אלא הגיעו לכלל המדרגה הנעלה והגבוהה ביותר של אמונה ובטחון עד שגם "צדה לא עשו להם" לדרך המדבר הגדול והנורא. זה שאומר הנביא (ירמיהו ב'): "זכרתי לך חסד נעורידך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", כי רק עובר ה' מאהבה יכול להגיע לאמונה מאוששת ומבוססת כזאת. (שפת אמת)

מתוך קריאה שביעי של פסח: כ"א ניסן

אז ישיר משה ובני ישראל בגמרא (מגילה) מובא שבקשו מלאכי השרת לומר שירה. אמר להם הקדוש ברוך הוא מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה. יש לשאול מדוע למלאכי השרת לא ניתנה רשות לומר שירה ואילו לבני ישראל ניתנה רשות. אלא אומר בעל-כלי חמדה. בני ישראל לא אמרו שירה על האסון של המצריים אלא על תשועת עצמם כמו שנאמר "ויהי לי לישועה" אבל המלאכים לא נשתעבדו במצרים. נמצא שכל השירה שלהם היתה על אסון אחרים ואין אומרים שירה על אסון של אחרים כי מעשי ידי של ה' הם. (לבוש יוסף)

סיפור מההפטרה

יְגַמְלֵנִי ה' בְּצַדִּיקְתִּי כְּבָר יְדִי וְיִשֵּׁב לִי: דוגמה מיוחדת לדקדוק עצום בקיום המצוות ובחידה אמיתית על דבר ה', הוא המעשה המפעים שסופר על רבי שמשון פינקוס זצ"ל בספרו 'תפארת שמשון' על הגדה של פסח. וכך מובא שם: "אור לארבעה עשר" - יום זה אצל רבי שמשון היה "אור" של ממש. אותו יום האיר לו לכל ימי חייו. וכך גילה רבי שמשון זצ"ל בעת רצון מיוחדת: "בהיותי בחור בשיבת בריסק התגוררתי בדירה משותפת עם עוד בחורים, ובליל בדיקת חמץ נותרתי לבדי בחדר מגורי. בשעה המיועדת נהגתי כמצווה עלינו מחז"ל מדין דרבנן "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. בדיקת החמץ בכל הדירה ארכה שעות ארוכות. המלאכה הייתה קשה. התעייפתי מאוד, ובסיום המצווה התישבת' על מקומי יגע ושבע רצון מקיים ההלכה כדנינה. לפתע נרתעתי לאחור: 'עליית הגג?! הרי אין מי שיבדוק את העלייה, גם השכנים הגרים בבנין לא בדקו שם, ועליית הגג מה תהא עליה? הרי מבואר בשו"ע 'חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה? מלחמה קשה התחוללה בקרבי, זכתי דווקא עלי מוטלת המצווה? הרי עליית הגג שייכת לכל השותפים, למה שאני אודקק לעבודה זו?, חשבתי לעצמי. העייפות כמובן הייתה משקל מכריע מול כל השיקולים, מחשבות והרהורים עמדו מול עיני והקושי היה גדול. בסופו של דבר גמלה בלבי ההחלטה - לא אנכנע! אקיים את המצווה בשלימותה, ואבדוק חמץ כדיון!. יצאתי ועליתי בגרם המדרגות. פתחתי את דלת העלייה המשותפת, הדלקתי את האור ועיני חשכו. מסתבר ששנים רבות לא ניקו את המקום. הגג היה מכוסה בשכבות עבות של אבק... לא הייתה אפשרות אפילו להתחיל לבדוק, קל וחומר שלא להגיע לחורים ולסדקים. גם על פי דין אין לבדוק חמץ לפני ניקוי המקומות, כפי שכתב השו"ע (תלג, יא) וכל אדם צריך לכבד חרדיו קודם הבדיקה והמקום חייב לכאורה בבדיקה, כי נחשב הוא למקום שמכניסים בו חמץ. עמדתי בפתח הגג ועייפות התפשטה בכל איברי. חשתי שכמעט אין בי הכוח להכריע כיצד לנהוג בשעה זו, אך לבסוף אזרתי חיל וגמרתי בדעתי: "אקיים את החיוב בכל לב עד מסירות כל הכוחות, ויהי מה!" אספתי את שארית כוחותי, ירדתי לבית, מילאתי דלי מים. עלייתי עמו למעלה לעלייה והתחלתי במלאכתי. בחור ישיבה בודד עומד אי שם, קרוב לחצות ליל בדיקת חמץ ומתחיל בניקוי גג ששנים רבות לא ראה מים וניקיון... מפעם לפעם כשהתבוססתי בלכודך העמוק, שאלתי את עצמי: "האם בטוח שאני עושה כאן מעשה מצווה? משנענית לעצמי שאכן מצווה דרבנן יש כאן, התחוקתי עוד והמשכתי: עד קרוב לחצות השחר. בסוף האשמורה האחרונה הדלקתי את הנר והתחלתי בבדיקת חמץ. אצבעותי רעדו ועיני נעצמו, ורק סמוך לקריאת הגבר סימתי את חיוב בדיקת החמץ. בבוקר, בשחרית, וכל שכן אחר כך הייתי עייף מאוד. לנוח לא יכולתי עקב טרדות ערב יו"ט; שריפת חמץ וכל שאר ההכנות. חשבתי לעצמי: מי יודע איזה ליל הסדר יהיה לי, כשהעייפות תכריע אותי... הגיע ליל הסדר, והנה בשעה זו החל לפעפעע בי טעם חדש ומתוק מאוד. חשתי באור גדול. התחלתי לומר את התורה כשטעם, שלא טעמתי מעודי. ננסך בכל מילה ותיבה. כשאכלתי את המצה הרגשתי שאני מוכן גם למסור נפש על אכילתה. הארה מיוחדת ליוותה אותי כל אותו לילה. הרגשתי קרבת אלוקים והתרוממות עצומה. נהפכתי לאדם אחר! כך ממש, עד סוף הסדר לאחר חצות. כשנגמר הסדר לא הייתי מסוגל לכת לישון... נשארת ער כל הלילה ועסקתי בסיפור יציאת מצרים, כוז הרגשה של קרבת אלוקים לא היתה לי מיום עומדי על דעתי. בתחילה חשבתי שהרגשה מרוממת כזו שייכת רק לליל הסדר, אך גם למחרת בבוקר במשך כל היום המשכתי להרגיש אותו טעם נפלא של קרבת אלוקים. ביום טוב אחר הצהריים חשבתי לנפשי: מי יודע אם ההרגשה תמשך, אולי התחושות היקרות שייכות רק ליום החג הראשון של פסח. אך גם למחרת. בחול המועד. להרגשות הנעלות המשיכו לקנן בי, עד שבמשך כל חול המועד לא הייתי מסוגל להתנתק מהגמרא. לא עסקתי בדבר אחר מלבד קרבת אלוקים. וכשהסתיים החג עלתה מחשבת צער בלבי עד שבכיתי יכוה יום טוב נפלא היה לי ומה יהיה מהיום ואילך" מיאנתי להיפרד בשום אופן מהפנימיות האור של ימות החג שעברו עלי. בשנה הזאת חל יום שבת קודש אחר יום טוב האחרון של פסח, התחוקתי בעצמי וחשבתי, הרי מחר יחול שבת קודש, והלא שבת מקודשת יותר מיום טוב שהיה בשבת נאמר 'יקדשתו מכל הומנים' ובהסתמים החג עלתה מחשבת צער בלבי עד שפסח, ולראשונה הבנתי את שבת קודש, ומאז החלה כל עלייתי, "אם יש לי משהו היום הרי שדבל מכוה של מצוה אחת של בדיקת חמץ, שנאחזתי בה וקיימתי במסירות נפשי." (הגדה של פסח תפארת שמשון)

ועל הכל...

"פרפראות"

מעשה באחד המתפללים שבבית הכנסת, שנשאל פעם מן הרב, בדבר התאחרו לבא לסדר התפילה בבית הכנסת. המתפלל ההוא ענה ואמר, כי באמת קם בבוקר בזמן הרגיל, אך אחרי כן שמע מבית של אשה המטופלת בשלושה בנים, האיך הילדים בוכים והאשה אינה מסתדרת עמהם. נכמרו רחמיו ונכנס שמה, וסייע להאשה להלביש את ילדיה, וליתן להם ארוחות הבוקר, עד שנרגע המצב בבית. הרב התמלא התפעלות מדברי אותו מתפלל, שהגדיל לעשות חסד לשם חסד, והביט כבר אחרת בפני היהודי ההוא. אותו יהודי רק הוסיף לומר שדרך אנג האשה המטופלת הזאת היתה לא אחרת מאשתו. הרב נהנה משמוע דברים אלו, בהוסיפו שעל כל פנים לתחילה יזרו עצמו לקום בעוד מועד, לקיים את שניהם עשיית החסד ותפלה כראוי, כמו שאמרו ירא שמים יוצא ידי שניהם. (בפיקודיך אשיחה)

"עניו של טעם"

כתב בספר "שבלי הלקט" סימן ל', בשם רב האי גאון: הנופל על פניו, צריך להטות לצד אחד, ולא יהא מוטה על צד הימנית, אלא על צדו השמאלית, והטעם משום שהסיבת שמאל, נחשבת הסיבה (פסחים קח) שהיא הסיבת בני חורין ומלכים, הילכך באותו הצד שנראה כבן מלך, ואיש חורין, צריך ליכנע לפני הקב"ה (בית יוסף אור"ח קל"א)

"מפי כתבם"

הגדת סיפור יציאת מצרים, הלהיבה נפשי ולבבי וכל קרבי, עד כי בכל מאמצי כוחותי הגדתי. ובאמרי "והיא שעמדה", נזכרתי התלאות וההרפתקאות שהיו לאחינו בני ישראל מאז ומעולם, אשר לא יאומן ולא יתואר הנס הנפלא שעוד נתקיימו, ו"גדול הרועה שמצילן", לא יכולתי להתאפק בשום אופן מבכיות, ועיני נגרו מעצמן בלי הפוגות, עד שבושתי מבני ביתי. כן כמה פעמים זלגו עיני דמעות שמחה, מרוב עליצות נפשי, אשר זכיתי לקיים מצות הגדת סיפור יציאת מצרים וד' כוסות ואכילת מצה ומרור בכל מצוה המיוחדת ליום מיוחד, ... הייתי זהיר וזהיר לקיים דברי חז"ל הקדושים, לברך בימי ניסן, על אותם אילני דמבלבבים, והייתי מהדר לברכה בשבת, כדי למלאות החסר, וגם חזרתי לברך בבוקר בעת תפלת שחרית, שהיו בביתי המון להתפלל, וברכתיה אחר התפילה כדי לזכות את הרבים, שאינם יודעים כלל מדין זה. כל ימות הפסח, הייתי נוהר לאכול פעמיים בכל יום, אף שבכל השנה איני אוכל סעודה קבועה רק פעם אחת ביום, כדי לקיים מצות מצה כדעת רבינו הגר"א ז"ל, וכמו כן גם ה"חוקוני" על התורה שמצוה היא לאכול מצה כל הפסח, ורק חובה אינה אלא בלילה הראשונה. ולכן אכלתי סעודה שלישית ביום אחרון של פסח, מה שלא עשיתי כן בשאר ימים טובים... בנמר מצוה "ספירת העומר" שמח לבי מאוד על אשר זכיתי לקיים המצוה הגדולה והארוכה הזאת, שאין דוגמתה בכל התורה כולה, שתארך זמן המצוה שבעה שבועות שלמות מבלי שאפשר לקצר ומנה... בכל מצוה כמו מצוה ויום טוב של פסח וכו', הייתי אומר אחרי גמר קיום כל המצוה: "מורה אני לפניך או"א, שהחיינתי וקיימתי והנעתי לקיים מצוה זו בשנה הזאת, וכן תעזרני ותחיני ותקיימני ותניעני לשנה הבאה לקיימה, ולקיים כל המצוות מעתה ועד השנה הבעל"ט בשמחה" .. (רבי אליהו דוד רבעוביץ תאוסים והאדר"ת, זצ"ל, ברשימת ההגותי שרשם לצאצאי אחריו)

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא שבי"ברכת הנהנין" אין אדם יכול להוציא את חבריו בברכה, אלא אם כן המברך טועם מהמאכל או המשקה, איך יתכן שאדם יוציא את חבריו בברכה אפילו שאינו טועם?

תשובה: בברכת המוציא של מצה בליל ראשון של פסח, וברכת היין של קידוש בין של לילה בין של יום. מותר לברך לאחרים, אף על פי שאינו טועם (שולחן ערוך סימן קס"ז סעיף ב')

מפתחמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אין יקר בנבואים, כמו הזמן. (יערות דבש)

שורש התפילה, שמחת הלב בהשם יתברך. (ר' יהודה החסיד)

אדם שתחפוץ לדעתו, ראה במה דיבורו תדיר. (ר' יהודה החסיד)

שענו קייז!

הדלקת נרות: 18:37

יציאת השבת: 19:29

רבינו תם: 20:13

ע"פ אופק תל אביב
יד' בניסן התשפ"א

טוב לחסות בה'

729

הסדר הגדול בעולם

צו התשפ"א. שבת הגדול

אומרים אנו בהגדה של פסח: "וירעו אותנו המצרים, כמו שנאמר... ויענונו, כמו שנאמר... ונצעק אל ה', כמו שנאמר...". על כל פעולה שהתרחשה במצרים, מביא בעל האגדה את המקור לדברים. אך אומרים בעלי המוסר כי רמז גדול רמז לנו בעל ההגדה כי על כל יהודי לחזק בתוך ליבו בכל עת, ובעיקר בזמן ליל הסדר כי כל צער ומכאוב, ולהבדיל, כל שמחה ובשורה טובה – שקולה ומדודה מן השמיים, כך שאין לשום בריה בעולם כל אפשרות להוסיף או לגרוע מצער או משמחתו של מה שנגזר על האדם (מלבד ע"י תפילה). ולכן כתוב: "וירעו אותנו – כמו שנאמר... ויענונו – כמו שנאמר...". שהכל לפי מה שנאמר בשמיים ונקבע על ידי בורא עולם לטובת האדם. הכל קצוב ומדוד, וממילא אין שום מקום בחיים לצער או לכעס, וזה הזמן להתחזק באמונה שלימה בה' יתברך!.

סיפר ר' נטע סלוניס מבית שמש את המעשה המדהים הבא, כפי שסיפר לו ידידו ר' יעקב מבני ברק: "בשעה טובה ומוצלחת עמדתי לחתן את בני היקר. אמי שתחי' מתגוררת בלונדון והיא רצתה מאד להגיע לחתונה. אמי עברה כבר 'קורונה' לפני זמן מה, והיא מצוידת בתעודת מחלים. היא רצתה להגיע מספר ימים לפני החתונה על מנת להתארגן בנחת כאן בארץ, אלא שכבר כמה שבועות שממשלת ישראל הטילה סגר אווירי, דבר שמנע ממנה להגיע ארצה קודם החתונה.

והנה, ברוך השם ובשעה טובה, הודיעו בישראל על מספר הקלות, עקב שיפור המצב, כשביניהם פתיחת השמיים ואפשרות הטיסה. בחסדי ה' הרבים היום הראשון לחידוש הטיסות חל בדיוק ביום חתונת בני. אמי מיהרה לקבוע מקום בטיסה הראשונה שתצא ביום החתונה, יום ראשון לפרשת משפטים (כח שבט 7/2 למנינים). נסעתי לשדה התעופה וחיכיתי לאמי שתגיע אל הטרמינל. חיכיתי וחיכיתי, עד שהבנתי שמשוהו משתבש. התקשרתי אליה לפלאפון, ואז שמעתי את קולה בחוסר אונים: "אני לא מוצאת את תעודת המחלים שלי, ולכן מעכבים אותי בירידה מהמטוס ורוצים לשלוח אותי לבידוד של שבועיים במלונת". היא לקחה עימה את תעודת המחלים כדי להיפטר מבידוד ולהגיע ישר לחתונה, אלא שכאשר דרשו ממנה הפקחים בשדה התעופה את התעודה, היא לא מצאה אותה.

היא פתחה את כל התיקים, הפכה את כל הרוכסנים – אך לא נמצא זכר לתעודת המחלים שלה. במצב כזה היא לא תוכל להשתתף הלילה בחתונת נכדה האהוב, ותצטרך להתייבש במלונת קורונה שבועיים שלמים, כך שאפילו את השבע ברכות והשבת – חתן היא תצטרך להפסיד. אמרתי לאמי שאני תיכף מתקשר למישוהו שיכול לעזור. התקשרתי לעסקן שאמר לי: "אל דאגה, עדיף שייקחו אותה למלונת, משם לא יהיה קשה להוציא אותה. נשיג לה תעודת מחלים דרך הקופה בארה"ב ונשחרר אותה. תהיה רגוע, הכול יהיה בסדר. אני מבטיח לך שהיא תגיע לחתונה היום". העסקן היה כל כך בטוח, ונשמע כל כך אמין, כל כך מעשי ומבין דבר, שלא המשכתי לעסוק בעניין ופשוט הסרתי את כל דאגתי, בטחתי בו והמשכתי בעיסוקי החתונה. פשוט סמכתי עליו, על בשר ודם. בינתיים, אמי נלקחה בליווי שמירה למלונת 'עץ הזית' שבכביש 1 בירושלים, בעודי ממשיך להתכונן לחתונת בני הלילה ברוגע.

– ההמשך בעמוד 4 –

לרפואה, פרנסה

והצלתה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אורשרית בת פנינה וב"ב. אסתר בת מזל. משה שמואל בן זלדה. אביגיל בת קאריין. ניסים חיים רפאל בן לטיפה. שרה חיה רפאלה בת רחל. רחלי בת מרים ובעלה וכל יוצאי חלציהם.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נג'יה. פרחת בת טובה. יפה בת ויקטוריה. שרון שירין ספיר ספאחי בת לאה. יצחק ז'אק בן שמחה. מנשה בן יקוט. משה שלום בן אברהם. מרים בת אסתר. גלילי אברהם הכהן בן כוכבה. יעל בת שולמית. אברהם בן לטיפה. ניסים בן דבורה.

העלון

מוקדש לע"נ
איתי אוהיון
בן יעל
ת.נ.צ.ב.ה.

רוצה הקדשה
לע"נ יקירך?
בתרומה להדפסת
העלונים, תגרום
זיכוי הרבים

קטניות ואורז בפסח

אורז, וכל מיני קטניות (אפונה ושעועית וכדומה) מותרים בפסח, כי אין חמץ אלא רק במיני דגן, וקטניות אינה ממין דגן. ובלבד שיזהרו לברור את האורז היטב לבל יהיו בו חיטים או שעורים, כי מצוי לפעמים שמגדלים אורז ודגן יחד, והם עלולים להתערב.

לכן, נוהגים גם לברור את האורז בפסח 3 פעמים היטב, כשאין ילדים מסביב. ומותר לברור את האורז גם בפסח, ואם נמצאת שם חיטה, היא אינה חמץ, אלא יש להוציאה משם, ואסור להרטיב אותה שלא תחמיץ. אחינו האשכנזים נהגו איסור באכילת קטניות בפסח, וישנם כמה מיראי ה' הספרדים שנהגו כמותם, אולם אינם מחמירים בכל קטניות אלא רק באורז.

הרוצה לבטל מנהג הקטניות אשכנזי הנוהג איסור בקטניות – אין

מעלת המצה בחג הפסח

1) כתב ה'סגולת ישראל' (מערכה מ' אות קג): "כל הנזהר במצוות אכילת מצה כתיקונה – מושך על עצמו שפע נפלא, ושמירה והגנה מכל דבר רע ומכל פורענויות המתרגשות ובאות לעולם. ורמז לכך בפסוק "כי מכל צרה הצילני", ראשי התיבות מ.צ.ה."

סגולת המצה

2) כותב ה'אורחות חיים' בשם ה'יפה-ללב': "סגולה גדולה להשאיר חתיכה קטנה מהמצה של האפיקומן, ולהצניעה במקום נסתר בבית כל השנה – ובכוח האפיקומן להביא לאדם ולביתו שמירה ופרנסה טובה, בנקל ובשפע".
3) כתב ה'סגולת נפלאות': "המניח חתיכה מן האפיקומן בארנקו – זוכה שעל ידי כך תשרה ברכה בכספו, וסימנך: אפיקומן בגימטריא פז"ר, שע"י האפיקומן יוכל לפזר מתנות לעניים".
4) עיקר העיקרים שלא להקפיד ולכעוס בליל הסדר שהוא היפך האמונה!

לו כל היתר לאכול קטניות בפסח, אף אם יעשה "התרת נדרים". אולם, אשה אשכנזייה שנשאת לבעל ספרדי, וברצונה לבטל מנהג הוריה, ולנהוג היתר באכילת קטניות בפסח – רשאית לעשות כן, ונכון שתעשה התרה על מנהגה.

ואם בעלה מבקש ממנה לאכול איתם קטניות, והיא מעוניינת להמשיך במנהג הוריה – עליה לשמוע לבעלה ולבטל מנהג הוריה, שגדול שלום – הבית יותר מהכל.

ימי חול המועד

ראוי לכבד את ימי חול המועד בבגדים נאים, במאכל ובמשקה מכובדים, ומצות עשה מהתורה לשמוח בחוה"מ. ואסור בעשיית מלאכה, מלבד מלאכת דבר האבד, שאם לא יעשנה כעת – יפסיד, ולכן מי שמחייבים אותו לעבוד בימים אלו – מותר, וטוב לקחת בהם חופש ולנצלם ללימוד ושמחה.

המכון לשלום בית

לייעוץ זוגי ומשפחתי מבוסס מחקר - 055-551-0520 ©

שבת הגדול שלום!?!?

ימים אלו של חג הפסח וחול המועד הינם ימים גדולים ונעלים בהם התורה מצווה אותנו לשמוח בבגדים נאים, מאכלים ומשקאות משובחים ואף לשמח את בני משפחתנו – האשה והילדים.

אלא, שבעיקר בחג הפסח, יכול האדם להגיע בקלות למצב של היפוך השמחה, על ידי הקפדות וכעסים בבית עקב ההלכות וההקפדות המרובות שיש בדיני הפסח והמצה. על האדם לזכור כי עיקר החמץ הוא הכעס, כך כותב הזוהר

הקדוש, כי מה יועיל לו לאדם להדר בכל הידורי הפסח ולאכול רק בהכשר המשובח ביותר והיקר ביותר, בעודו יושב בשולחן החג כועס וזועף על כל דבר שלא נעשה כרצונו.

לא יראה לך חמץ – זה שלא יראה בליבך שום קפידא וכעס בימים אלו, שכל עיקר חג הפסח הוא השרשת

האמונה שהבורא יתברך הוציאנו ממצרים בכוחו הגדול והוא השליט בכל, וכשהאדם כועס ומקפיד על אשתו וילדיו שלא עשו את רצונו, הרי שזה היפך האמונה והשמחה שצריכה להיות לנו בחג שהכל מאת ה' בהשגחה פרטית.

מספרים, כי שנה אחת בערב פסח הגיעו גבאי צדקה אל ביתו של הרב הקדוש מאפטא בעל ה"אוהב ישראל", וביקשו צדקה לקמחא דפסחא עבור עניי העיר.

הרבי לא היה בביתו באותה שעה, והרבנית, שהתרגשה עד

מאד מהמצווה שבאה לידה, רצתה מאד לתת לגבאי הצדקה מתנה הגונה. אלא, שלצערה, לא מצאה כסף בבית. היא הרגישה כי ליבה מחייב אותה לתת מתנה מכובדת, על כן החליטה, לתת את 'מצות המצווה' שנאפו זה עתה ע"י בעלה הקדוש, בשביל ליל הסדר ונתנה אותם לגבאי הצדקה. כאשר עזב הגבאי את הבית הבינה הרבנית מה עשתה, וחששה שמא יקפיד עליה בעלה, משום כך, לקחה מצות פשוטות והניחה אותם במקום של מצות המצווה.

באותה שנה ערך הרב הקדוש מאפטא את ליל הסדר על מצות פשוטות.... והנה, כמה ימים לאחר הפסח, הגיעו אל הרב הקדוש שני בני זוג וביקשו להתגרש. "מדוע אתה רוצה לגרש את אשתך?", שאל הרב מאפטא את הבעל. "אישה זו לא רוצה לבשל עבורי בכלים מיוחדים לפסח, שאין בהם חשש 'שרויה'".

מיד ביקש הרבי שיקראו לזוגתו הרבנית, וזו מיהרה לבוא. "אמרי את האמת, איזה מצות הנחת בשולחן ליל הסדר?", שאל. והרבנית התביישה וסיפרה את כל אשר אירע. פנה הרב אל הבעל: "ראה, אני טרחתני ויגעתי בהידורים מיוחדים באפיית המצות, לבסוף אכלתי מצות פשוטות, ועשיתי עצמי כאילו איני מרגיש ואיני יודע דבר, למען לא אבוא ח"ו לידי מריבה, ואתה רוצה לגרש אשתך בגלל שרויה?". העיקר הוא לא להכניס את חמץ הכעס לבית!

מעלת ליל הפסח

גאון הפוסק - הרב קצנלסון

הפליא לומר הזיגד משה' (רבי משה יהודה כ"ץ): "ראיתי בכתב יד בגאון שו"ת 'משנה שכיר' שכתב בשם מקובל קדוש מירושלים שעל ידי שאילת 'מה נשתנה' גורמים לפתיחת הלב לתורה, ועל כן נהגתי בביתי שכל המקובצים אצלי בליל הסדר – כל אחד ואחד שואל 'מה נשתנה', ומתפלל שיהיה לו פתיחת הלב, ואחר שגמרו כל הנאספים לומר, גם אני בעצמי אמרתי 'מה נשתנה'.

ובעיקר גדולה ועצומה מעלת אמירת ההגדה, שהעיד עליה הגאון הקדוש 'יסוד יוסף' (פ"ה): "כל האומר שבח יציאת מצרים וסיפור ההגדה בחדווה ובשמחה, בלי שום לב רגז ובלו

עצלות ודימיון – השכינה פורשת כנפיו עליו ובזכות כך הוא ניצול בכל מקום ובכל דרך, וזוכה שעושים לו ניסים!". הוסיף על כך ה'שפת אמת' (תרל"א ד"ה בכל):

"ועל ידי סיפור יציאת מצרים מתוך אמונה, שמאמין בשעת סיפורו כאילו הוא יצא בעצמו ממצרים – כן מתגלית אצלו בחינה זו, ויכול לצאת כל אחד מהמיצר שלו וצרתו".

וכמה גדולה ועצומה מעלת אכילת המצה בלילה זה, שכתב רבנו המהרש"א (פסחים קטו ד"ה מצה) כי אכילת מצה בלילה, בליל הפסח נחשבת כאילת קודשי הקודשים, כאמור: "ומצות תכלו במקום קדוש".

דומה לכך כתב החתם סופר^(ח"מ סי' קצו): "מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח – היא היחידה שנשארה לנו מכל מצוות אכילה בכל התורה, ואין לנו לא פסח ולא קודשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצוה אחת משנה לשנה – המצה".

דברי פלא כתב ה'רוקח'^(הלכות פסח אות רצא) כי כל האוכל מצה בשבעת ימי החג כהלכתו – נעשה שותף לה' במעשה בראשית, שנאמר: "מצות יאכל את שבעת הימים", 'הימים ללמד שנעשה שותף בשבעת ימי הבניין'.

לכעוס או להתעצב מבני בית אחרים שאינם מבינים זאת, ולגרום למתח וקפידא בשולחן ליל הסדר, אלא הכל מתוך שמחה ואמונה גדולה בה' יתברך. סיפר החסיד רבי משה בויס ז"ל כי בחצר חסידות 'אלכסנדר' היו נוהגים החסידים להשתתף בעריכת הסדר של האדמו"ר, ומידי שנה כשנכנס האדמו"ר היישמח ישראל' להתחיל בעריכת הסדר, החלו פניו להחוויר, ואז היה זועק מנאמת ליבו: "ליל התקדש החג, ליל התקדש החג", עד שהחלו פניו לבעור כלפידים, והביט בכולם ואמר: "דעו לכם, כי מי שאינו מאמין שבלילה הקדוש הזה ניתן לצאת

ולעלות משאול תחתית הנמוך ביותר, עד למדרגה העליונה ביותר – אדם כזה הינו הרשע המוזכר בהגדה. לפי שלילה זה כוחו גדול להוציא את האדם מכל המיצרים ומכל הצרות והבעיות שעובר ברוחני ובגשמי", ואז היה דופק בכל הכוח על השולחן.

אומרים הצדיקים כי בעת שמגיע האדם לקטע של 'מה נשתנה' באגדה, נעשה עת רצון בשמי מרום, ויכול האדם להתפלל ולבקש כל משאלות ליבו, וכך כותב ה'בית אהרון' (ע"ט): "אבי זצ"ל אמר כאן 'הבן השואל', פירוש שואל הוא מלשון שאלה ובקשה, שיכול כל יהודי לשאול ולבקש מאביו שבשמיים כל מה שצריך, ולקבל חיות על כל הדברים בלילה הזה ולהשיג מה שלא עמל ויגע על זה".

ובעיקר יכול לבקש במילים אלו על זשב"ק, שזה 'הבן שואל', שמבקש על הבנים, ויבקש שיזכה ללכת בדרך ה'.

כמה גדול וקדוש הוא הלילה, ליל הסדר הטהור והקדוש, אשר סודות עליונים שוכנים עליו.

וכך כתב הזוהר הקדוש (ח"ב לב): "בליל הסדר מאיר אור גדול וחזק כאור היום של תקופת תמוז, בו ראו כל ישראל כי העניש הקב"ה את המצרים. והקב"ה בכבודו ובעצמו, וכל פמליא של מעלה יורדים לחזות בנועם זיו עבודת בני ישראל בלילה זה בליל הסדר".

מספרים על הגאון הקדוש, רבי שמעון שקאפ זצ"ל, כי בכל ליל הסדר היה נוהג לעשות 'תענית דיבור' ונזהר מלדבר דיבורים בטלים. כשנשאל לפרש הנהגה זו דווקא בליל הסדר, השיב ואמר: "כתוב בפסוק (שמות יב, יב): 'זעברתי בארץ מצרים בלילה הזה' – ודרשו חז"ל: 'אני ולא מלאך, אני ולא שרף'. כלומר, שבלי לילה של ליל הסדר נמצא הקב"ה בכבודו ובעצמו בתוך ביתנו ורואה את הסדר שאנו עושים, ואיך יעז בשר ודם לדבר דברים בטלים של מה בכך.

לכן כותב המהר"ל הקדוש^(הגש"פ ענין לבישת הקיטל) כי נוהגים ללבוש בגד לבן בליל פסח לעבודת הסדר, כמו שהיה הכהן גדול לובש בגדי לבן בהיכנסו לפני ולפנים ביום הכיפורים – ללמדך כי מעלת וקדושת כל יהודי ויהודיה בלילה זה הינו כדוגמת הכהן הגדול בעת שנכנס לקודש הקודשים ביום הכיפורים... וליל שימורים זה הינו כיום הכיפורים בזה העניין, וטעם שניהם נסתר.

הגאון בעל 'האבני נזר' העיד על חותנו, ה'שרף מקאצק' זצ"ל, כי בכל השנה היה תואר חותנו כמלאך ה', אך בסדר ליל הפסח היה תואר פניו מתקדש עוד יותר כאחד משרפי מעלה.

וכמובן, שעם כל קדושתו העצומה של לילה זה, ידאג בעל הבית שלא

כתב הזוהר הקדוש (ח"ב קפג) במעלת המצה: "היא מיכלא דאסוותא (מאכל הרפואה) ומיכלא דמיהמנותא (מאכל האמונה)", וכתב האדמו"ר היישמח ישראל: "ואף חכמי אומות העולם מסכימים, שמצה היא רפואה לראש, והם מתנבאים ולא יודעים על מ מתנבאים", שמתקן באכילה זו כל מחשבות המוח והראש.

שבעון קייז'!

הדלקת נרות: 18:42

יציאת השבת: 19:33

רבינו תם: 20:19

ע"פ אופק תל אביב
כא' בניסן התשפ"א

טוב לחסות בה'

730

זהירות: חמץ בלב!

שביעי של פסח התשפ"א

בחג פסח עבודתנו לבער החמץ בביתנו, אלא שעיקר ביעור החמץ צריך להיות דווקא בליבנו. כולם יסכימו איתי, שאחת הפינות החשובות שעלינו לנקות היא – הכעסים שבחינו, אשר הורסים לנו את החיים היפים והמאושרים, וכפי שקבעו חז"ל כי "הרתחנים – חיהם אינם חיים". אדם שמכל דבר רותח או עושה עניין, אין לו טעם בחייו. ר' נחמן מברסלב זצ"ל אמר פעם כי הכעס יביא תמיד לעצבות, מפני שהוא לוקח את כל שמחת החיים. כמה דברים השתבשו בחיינו בגלל כעס שלא התאפקנו. לא מזמן סיפר לי מישהו שאיבד מקום עבודה מסודר עם משכורת גבוהה מאוד ורכב צמוד, רק משום שהבוס אמר לו מילה שכנראה פגעה בו, והוא לא יכול היה לעצור את עצמו והשיב לו בחזרה. על פליטת הפה הזו, הוא איבד את העבודה, את הרכב ואת המשכורת – הכל בגלל רגע אחד של איבוד שליטה. חבל!

כמה שלום בית נהרס בגלל רגע של כעס, כמה ילדים נפגעו נפשית מכעס בלתי נשלט של הוריהם. האם לא הגיע הזמן לעצור זאת ולהחליט כי אנו עובדים על כך בכל מצב!

מסופר על הצדיק רבי אברהם ילין זצ"ל שעבד על מידת הכעס 40 שנה, עד שהרגיש שכבש אותה, וכתב את הספר המפורסם "ארך אפיים".

התלמוד מספר על ר' עקיבא, רבם של כל ישראל, שזה לא סוד כמה 'יהיה לו על הראש', כמה אנשים, כמה תלונות,

כמה בקשות, כמה אי נעימויות, כל כך הרבה סיבות מוצדקות – לכאורה – לכעוס, ועם כל זאת בכל יום הוא לא היה שוכח להתפלל: "יהי רצונך ה' אלוקי שלא אכעוס היום ולא אכעיסך" – אנא ה'! תן לי כוח לקחת נשימה ארוכה, לזכות למתינות, גם אם משהו האשים אותי, או מישהו עקף אותי בתור, בבקשה, שאני לא אאבד את השלווה שלי. גם אם הילדים הרעישו כשאני ישן, וגם כשאני מרגיש שהאשה לא מגלה הבנה, שלא אעשה טעויות, שלא אומר מילה שאחר כך אתחרט עליה.

וכמו שכתב ר' יהודה החסיד בספר חסידים, שהכעס מקצר ימיו של האדם, שנאמר: "קצר ימים ושבע רגז" – כיום כל המחקרים מצביעים, שרוב בעיות הקיבה והמעיים המגיעות לבדיקות גסטרוסקופיה, נולדים בתוך בטן של אנשים שמלאים בתרעומת, בכעסים ובטינה, כמימרא המפורסמת: "מחלות אינן באות ממה שאנחנו אוכלים, הן באות ממה שאוכל אותנו".

המקובל האלוקי, הרב כדורי זצ"ל היה נוהג כי בכל פעם שמרגיש כי כעס עומד לתקוף את ליבו, היה פותח בצחוק גדול כדי לא להגיע לכעס, שהרי 'כל הכועס – כל מיני גיהנום שולטין בו'. "כיצד לחנך ילדים?", נשאל המשגיח הצדיק הרב נתן וכטפויגל זצ"ל, והשיב: "שלא יהיה כעס בבית, מפני שעם כעס אי אפשר לחנך, שהילד מרגיש שההורה מדבר מתוך נגיעה אישית!".

המשגיח הוסיף ועורר בכל הזדמנות על הצורך במנוחת הנפש, וסיפר ש'בקלם' זה היה עיקר גדול: לעשות הכל במנוחת הנפש, מתוך רוגע ונחת.

מעידים בני ביתו, כי כאשר אחד מבניו הרים את קולו בצעקות, היה רבי נתן מתחיל לנגן בניגון של לימוד המוסר: "תתנהג לדבר כל דברך בנחת לכל אדם ובוזה תנצל מן הכעס".

כעת בימים אלו של ניקיון החמץ, נקבל על עצמנו לעבוד על המידה המחריבה בתים ואנשים טובים!

לרפואה, פרנסה

והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. אסתר בת מזל. משה שמואל בן זלדה. אביגיל בת קארין. ניסים חיים רפאל בן לטיפה. שרה חיה רפאלה בת רחל. רחלי בת מרים ובעלה וכל יוצאי הלציהם.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן גור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יים. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נג'יה. פרחת בת טובה. יפה בת ויקטוריה. שרון שירין ספיר ספאחי בת לאה. יצחק ז'אק בן שמחה. מנשה בן יקות. משה שלום בן אברהם. מרים בת אסתר. גלילי אברהם הכהן בן כוכבה. יעל בת שולמית. אברהם בן לטיפה. ניסים בן דבורה.

העלוך

מוקדש לע"נ

רחל בת מורי
סאלח וצביה
נגר

צדוק בן חסן
אחוואל
ויפת בן שלום
אשוואל

ת.נ.צ.ב.ה

קטניות ואורז בפסח

הלכה יומית / הרב יעקב ששון

בְּרַבַּת הַמִּצָּה בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה מְנַהֵג בְּנֵי אֲשֶׁכְנִי לְבָרֵךְ עַל הַמִּצָּה בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה הַמּוֹצֵיא' וּבְרַבַּת הַמְּזוּזוֹן. אָבֵל מְנַהֵג בְּנֵי סִפְרָד לְבָרֵךְ 'מְזוּזוֹת' וְעַל הַמַּחֲיָה, וְרַק בְּשִׁקּוּבַע סְעוּדָה (216 גרס) – נוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ 'הַמּוֹצֵיא' וּבְרַבַּת הַמְּזוּזוֹן. וְטוֹב שְׁגָם בְּנֵי סִפְרָד יֵאָכְלוּ אֶת הַמִּצָּה בְּתוֹךְ סְעוּדַת פֶּת.

קְנִיית בַּגְדִים חֲדָשִׁים ב'עוֹמֵר' מְעַקֵּר הַדִּין אֲפָשֶׁר לְקָנוֹת בַּגְדִים חֲדָשִׁים בַּיּוֹם הָעוֹמֵר, וְכֵן מִתֵּר לְהִכְנִס לְדִירָה חֲדָשָׁה וְלַעֲשׂוֹת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, לְפִי שְׂאִין זוֹ שְׂמֵחָה כְּשִׂמְחַת נְשׂוּאִין שְׂנַהֲגוּ לְהַחֲמִיר בָּהּ, רַק שְׂיִשְׁרִיו בָּפֶה בְּלֹא בְּלִי נְגִינָה, וְיֵאמְרוּ דְבָרֵי תוֹרָה.

שֶׁחֵינּוּ עַל פְּרֵי חֲדָשׁ ב'עוֹמֵר' מִתֵּר לְבָרֵךְ 'שְׂהַחֲיִנּוּ' עַל פְּרֵי חֲדָשׁ בְּכָל יְמֵי הָעוֹמֵר. אָבֵל בְּגֵד חֲדָשׁ, שֶׁהַשְּׂמֵחָה בּוֹ גְדוּלָה יוֹתֵר, טוֹב שְׂלֹא לְחַדֵּשׁ מִרְ"ח

מעלת המצה בחג הפסח

1) כֵּתָב הָאֲדָמוֹר מִמוֹנִקְטָאשׁ זצ"ל (שְׂעָר יִשְׁכְּרִי): "כִּי כָל הַצְּטָרְכוֹת יִשׁוּעָה שֶׁל הַכֹּלֵל וְהַפְּרִט, אֲפָשֶׁר לַפְּעוּל בְּלִילָה הַזֹּה, בַּעַת קְרִיעַת יַם סוּף (חֲצוֹת לַיִל ע"י בִּקְשָׁה וְתַפִּילָה, שִׁירָה וְהוֹדָאָה)".
2) כֵּתָב הַבַּיִת אַבְרָהָם מִסְלָאֲנִים זצ"ל: "בַּיּוֹם זֶה מִתְעוֹרֶרֶת צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

שביעי של פסח

אֵל ה', שֶׁהוֹשִׁיעַם וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם. לְכֵן זֶה הַזְּמַן מִסּוּגֵל מְאֹד שֶׁכָּל אֶחָד יִתְפַּלֵּל בְּעֵנִינִים הַשְּׂיִכִּים לְקְרִיעַת יַם סוּף, וְהֵם: הַפְּרִנְסָה וְהַזְּוִיג".
3) כֵּתָב הַגְּאוּן זְכַר דּוֹד (מֵאֲמָר ג', ל"ב): "כֵּתָב הַסֵּפֶר 'חֲרָדִים' כִּי מִי שֶׁחָטָא הִרְבָּה וְרוּצָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלִימָה, יֵאמֶר שִׁירַת הַיָּם בְּכוּוֹנַת הַלֵּב, וְיַעֲלֶה עַל לִבּוֹ כֵּאִילוֹ הוּא בַּעֲצָמוֹ יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְעֵבֵר בַּיָּם. וְהוּא תוֹעֵלֶת גְּדוֹל לְתִיקוֹן מַעֲשָׂיו, וְהוּא אֶחָד הַמְּדַבְּרִים שֶׁמְכַפְּרִים הָעוֹנוֹת בְּלִי סִיגוּף וּבְלִי צַעֲר".

– הרב יוסף חיים אוהב ציון –

קדושת חול המועד

הלכה יומית / הרב יעקב ששון

אֵיךְ. וּכְשֵׁישׁ צָרָךְ יִחַדְשׁוּ בְּשַׁבָּת. וְלִשְׂמִיחַת מִצְוָה בְּבְרִית מִלָּה וְכְדוּמָה, מִתֵּר לְחַדֵּשׁ לְלֹא שׁוּם חֲשָׁשׁ.

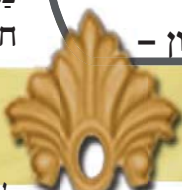
הִיתֵר תְּסַפּוֹרַת ב'עוֹמֵר' נִהְיָה שְׂלֹא לְהַסְתַּפֵּר עַד יוֹם לַיִד לְעוֹמֵר בְּבִקְרָה, וְלִבְנֵי אֲשֶׁכְנִי עַד ל"ג לְעוֹמֵר. וַיֵּשׁ לְהִזְהָר גַּם בְּגִלוּת הַזִּקָּן. וְמִי שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְהִמְתִּין כָּל כֶּף בְּגִלוּת הַזִּקָּן, רִשְׁאֵי לְגַלֵּחַ בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֵיךְ. וּבִמְקוֹם צָרָךְ גְּדוֹל, יֵשׁ לְהַקְלֵל לְהַתְּגַלֵּחַ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת. וְזֶה רַק בְּתַסְפּוֹרַת!

הִיתֵר תְּסַפּוֹרַת ב'עוֹמֵר' נְכוּן לְהַחֲמִיר שְׂלֹא לְשַׁמַּע שִׁירִים הַמְּלִיזִים בְּכָלִי נְגִינָה, אָבֵל שִׁירָה בְּפֶה מִתֵּר. וּמְכַל מְקוֹם לְשִׂמְחַת מִצְוָה, בְּבְרִית מִלָּה, פְּדִיזוֹן הַבֶּן, בַּר מִצְוָה (בַּיּוֹם שְׂמָלָאוּ לוֹ 13 שָׁנָה), סִיּוּם מִסְכַּת, מִתֵּר אֵף בְּכָלִי נְגִינָה מִמֶּשׁ. חַג כֶּשֶׁר וְשִׂמְחָה!

אגרת חג לאשה!

הרבנית חדוה לוי

אגרת לאשה לחודש ניסן!

עצות טובות לימי החופשה שלפני הפסח

- * פתחי את היום בתפילה: "ריבונו של עולם, תן לי יום מתוק".
- * בשלב הראשון דאגי לתפריט מאוזן, שלא יסתובבו רעבים בבית. ארוחת בוקר מזינה, ירקות חתוכים, פירות בעמדה זמינה ונשנושים כשרים לפסח.
- * תכנן התפריט מראש – אם טרם החלטת, תעמידי לצהרים סיר עם מים. אחר כך תחשבי מה לעשות (העיקר סיר על הגז) שיהיה אוכל! כשכולם שבעים, האווירה רגועה יותר.
- * שמים מוסיקה יפה או שיעור תורה יפה ברקע, בווליום סביר.
- * חלוקת תפקידים – טבלה שתלויה על המקרר עם משימות.
- * הילדים הקטנים אחראים לצייר שלטים "החדר נקי / הארון נקי" וכו'.
- * התייחסי להכנות לפסח כמו להפקת גאולה. תחייבי, תתרגשי ותודי על הקיים.
- * בסוף יום קחי לך משקה חם, שבי כמה דקות והביטי סביב, כשחיוך מתוח על השפתיים.
- * זמזמי: "אחד... מי יודעת? אחד – אני יודעת: אחד אלוקינו! הוא שנותן לי כוח לנקות, לבשל, להיות סבלנית, להשפיע ולנצל את החודש האביבי לניקיון פנימי, לפריחה ולצמיחה. ותודי לו על כל מה שהספקת והצלחת. שנני: "אני בת חורין, בת של מלך, שמחה ומאושרת".
- חיוך גדול, ותאמרי בקול: "אני מלכה וזהו!"

ראש חודש ניסן מנגן לי אוטומטית את השיר "שמחה רבה (פעמיים: שמחה רבה), אביב הגיע פסח בא". השיר הזה "יודע" להקדים תרופה למכה, ואני לא מדברת על המכות של פרעה, אלא על מכת הכעס והעצבים שעלולה לתקוף בימים האלה כמעט כל אישה שלא עושה הכנה נפשית של מודעות, כיצד לקבל את חג הפסח כבת חורין, שמחה ומאושרת בחג הגאולה עם ישראל זכו להיגאל בזכות נשים צדקניות, ולא בזכות נשים עצבניות! לכן השמחה של חודש אדר חייבת להמשיך, ואף להתעצם, בחודש ניסן. נכון שזה נס להיות אישה שמחה בזמן ה"בלגן שלפני הסדר", אך צריך להבין שפורים הוריד לנו הנהגת "זנהפוך-הוא". על ידי שתתחפשי למלכה, תחפשי אותה בתוכך ופתאום תמצאי אותה (דווקא יפה לך להיות מלכה...).

דמותה של אסתר המלכה חייבת להדבק לכל אישה גם בפסח. פתאום תבחיני שכל בני הבית יהיו מלוכדים סביבך, כבר לא יתפורו, ולא יפזרו "פירודים" ופירורים. אישה שמחופשת לאשה שמחה גורמת לבני הבית לחפש אותה ולהתמגנט סביבה. הפוך מאשה הלוקחת את ההכנות לחג הפסח עם פני פרעה או משפטי פרעה (כמה רע פה!) – יפסחו מעליך וידלגו מעל עצביך, כיוון שהכבודות מכבידה על הסובבים, ומורידה את החשק להצטרף ל"עבדות" הזו.

הלילה השביעי

22 הפרשה - חג שבועות

הוא המשיך לחייך ולאחר תקופה עשה את הסגולה שוב בשמחה ובטוב לבב, במשך 40 יום אמר פרק שירה כהודאה לה', בשעה קבועה ביום, אך גם הפעם – בסיום יום ה-40 לא ראה תוצאות.

הוא לא וויתר והמשיך להודות לה' בפרק שירה, עד שתגיע הישועה. בפעם הרביעית הוא המשיך להחזיק עצמו בשמחה, ובסיום הארבעים יום בדיוק – הוצע זיווג ואכן מצא את זיווגו והתחתן בשעה טובה ומוצלחת. במסיבת האירוסין ביקש אבי הכלה את זכות הדיבור, ופתח בהודיה מיוחדת מעומק ליבו לבורא עולם. סיפר כי שמחתו כפולה ומשולשת ועתה מרובעת שכן זו הבת הרביעית ששידך בשנה אחת, וכל בנותיו שהיו מעוכבות שידוך באו בקשרי אירוסין ונישואין בזו השנה, אחת אחר השנה, והרבה להודות לה' על גודל חסדו עימו. כאשר סיים את הדרשה פנה החתן לחמיו העתידי, ושאלו שמא זוכר הוא באלו תאריכים סגר כל שידוך.

הוא כמובן זכר היטב והחל למנות את התאריכים המדויקים של כל שידוך ושידוך שהיו בשנה האחרונה. והנה מה גדולה היתה ההפתעה לגלות כי... כל שידוך נסגר בדיוק ביום שסיים 40 יום של פרק שירה. ועתה כאשר סיים בפעם הרביעית השתדך הוא עם הבת הרביעית...

חמיו שמע זאת והיה המום... נמצא איפה שכל פרק שירה שיחרר אחות אחת מתוך הרכבת. כל פעם שסיים 40 יום פרק שירה קירב את ישועתו, שהרי האחיות הצעירות לא רצו להתחתן לפני הבוגרות. וממילא בכל פעם שסיים פרק שירה והגיעה ישועה לאחיות, קירב את ישועתו וזיווגו. להאמין בישועת ה' ובכוחו הגדול, הגם שהדברים נראים תקועים, הכל נעשה בצורה מסודרת ומופתית מהשמיים, וצריך להתפלל ולהתחזק באמונה.

כששמע זאת הבעש"ט הקדוש, החל להיאנח אנחה כבדה בצער עמוק ורב ושתק עם עיניים מושפלות. רבי פנחס נדהם משאלתו הישירה של הבעש"ט, אשר חזה שלא טבל, והראה לו כי גרם בכך לנזק גדול. רבי פנחס לא הבין את פשר צערו העמוק של הבעש"ט אך שתק. לאחר חודשיים בדיוק, בחג השבועות, נפטר ארון האלוקים הבעל שם טוב הקדוש. מיד כשנתבשר רבי פנחס על פטירת ארון האלוקים מיד הבין הוא כי יש קשר בין אנחתו של הצדיק לבין פטירתו, ומאז ועד יומו האחרון הורה בכל תוקף

להקפיד על טבילת יום שביעי של פסח. כמה גדול וקדוש יום זה להביא ישועות לעם ישראל ולבטל גזירות רעות. המעשה המדהים הבא סופר ב'טיב הקהילה': "מה הוא לא עשה כדי לזכות למצוא את זיווגו. כל סגולה אפשרית, כל פיוס במידה ופגע במאן דהו, אך למרות כל הסגולות והמעשים הטובים – הזיווג התמהמה מלהגיע. הוא כבר חצה את גיל ה-30 אך ללא יאוש. הוא קיבל על עצמו להחזיק את עצמו בשמחה תמיד מפני שכל מאן דעביד רחמנא לטב עביד. בינתיים, המשיך הבחור את סדריו בישיבה והקפיד על סגולה אחת שדיברה אליו ונקשרה לליבו והיא – סגולת אמירת 'פרק שירה' בשעה מסוימת בכל יום למשך ארבעים יום. הוא סיים את הסגולה בפעם הראשונה אחר 40 יום והשידוך לא הופיע...

הנה עומדים אנו בפני היום השביעי של חג הפסח, שהינו יו"ט בפני עצמו, בו עבר עם ישראל את ים סוף בנס הגדול שנחקק לדורי דורות בקריעת ים סוף ובכל מימות שבעולם. האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל מרימינוב זצ"ל ביאר בספרו (מנחם ציון – כ"א) כי בשביעי של פסח ממלא הקב"ה כל משאלות האדם לטובה. כתב הבית אהרון (צ"ג): "אבל האמת הוא, כי הששה ימים של פסח הם הכנה ליום השביעי, כי העיקר הוא שביעי של פסח, כי הוא השלימות בו אמרו שירה".

היה רגיל לומר האדמו"ר בעל ה'בית אברהם' לבחורים רווקים המחפשים את זיווגם וכן לאלו הזקוקים לישועה בפרנסה או בבריאות, כי בעת הגיע היום הגדול של שביעי של פסח, יסיימו את כל ספר התהילים, והוא כח גדול להביא ישועה לאדם. כתב הצדיק רבי פנחס מקוריץ בצוואתו לבניו כי יום שביעי של פסח הוא יום גדול ונורא, ולכן יש להקפיד ביום זה על הטבילה במקוה טהרה יותר מבכל יום בשנה. וסיפר את הטעם שמקפיד נורא על טבילה זו, כי שנה אחת בחג פסח כשעשה את דרכו מהעיר קוריץ, על מנת להגיע למזיבוז' בכדי לשחות אצל רבו הבעל שם טוב הקדוש בשביעי של פסח. בדרך התעכב רבי פנחס בעיכובים רבים ומשונים, ולכן הגיע ממש סמוך לכניסת החג שביעי של פסח. אלא שבגלל העיכובים הרבים, לא הספיק הוא לטבול במקוה טהרה כהרגלו בקודש. והנה, עם התקדש החג, כשנכנס לקודש אל רבו הבעש"ט, מיד פנה אליו הבעש"ט הקדוש ושאלו: "האם טבלת במקוה טרם כניסת חג שביעי של פסח?". רבי פנחס התבייש וסימן בראשו בשלילה.

בשעת חצות לילה בליל שביעי של פסח נקרע ים סוף בנס הגדול בתבל שהראה לעם ישראל, כמה אוהב אותם ה', וכמה הוא ישנה את הטבע בשבילם בכל הדורות. גם כעת, חוזרת הארת ה' ברגע גדול זה אשר יכול האדם לזכות בישועות ולפרנסה וזיווג טוב בקלות בכח האמונה והתפילות ביום גדול זה!

מהתיקנה הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הגאון הגדול פוסק הדור בעל שבט הלוי זצוק"ל, ה"ה רבי שמואל הלוי וואזנר בן רבי יוסף צבי זצ"ל, נלב"ע בליל התקדש חג הפסח ט"ו ניסן תשע"ה

סיפר בנו הרב יוסף צבי וואזנר שליט"א, שבשנת ת"ש בפורים נכנס מרן בעל שבט הלוי עם משלוח מנות אל הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל ראב"ד 'העדה החרדית' [לפי החשבון הוא היה אז בן 28]. פנה אליו הרב בענגיס ושאל אותו: "יונגערמאן, אתה יכול לומר בפניי שורה ראשונה מכל דף עשירי בש"ס?". ענה לו מרן בשאלה: "שורה ראשונה מהגמרא, מרש"י או מתוספתא?". "משלשתם!", השיב הגר"ז. נעמד השבט הלוי ובמשך שעה ארוכה הרצה בפניו את השורות הראשונות מכל הש"ס.

סיפור מופלא סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של רמת אלחנן בבני ברק:

היה יהודי חשוב באמריקה, שבנו הגיע למצוות, והוא רצה להעניק לילד מתנה גדולה, ועל כן הודיע לו שלקראת יום הבר מצוה הוא יסע איתו לארץ ישראל לבית מדרשו של מרן בעל שבט הלוי, ושם יניח לו הגאון את התפילין בפעם הראשונה. האבא סיפר לילדו שמרן אמר לו שמספר ימים לפני שהם מתכוננים לצאת מאמריקה, שיתקשר אליו שנית, כדי לוודא שהכל בסדר, ושלא יגיעו לחינם. כמוכן שהילד התרגש מאוד מהמתנה הרוחנית שיועדה לו, והכין את עצמו היטב לקראת הטיסה ארצה.

היהודי רכש שני כרטיסים שעלו לו כ-2,000 דולר טבין ותקלין, וכשבוע לפני הטיסה הוא התקשר אל מרן זצוק"ל, ולתדהמתו אומר לו מרן: "החלטתי שלא כדאי לכם לבוא אלי לבני ברק!"

"מה קרה לפתע?—שאל האב ההמום, "הרי הילד כבר התכונן לכך נפשית זמן רב!"

והגר"ש וואזנר מסביר: "האם חשבת-אבא יקר- כמה דברים לא טובים וראיות אסורות עלול הילד שלך לראות במהלך הדרך הארוכה שתעשה איתו מאמריקה עד לארץ ישראל? וכי הצר שווה בנזק המלך?".

האב ההמום ניסה להסביר למרן שהילד עלול להתאכזב בצורה קשה וכו', אבל כמוכן שכל התירוצים והאמתלאות לא הועילו במאומה. "שום דבר שבעולם אינו שווה שיקריבו עליו את הנזק שעלול להיות לילד מראיית דברים אסורים", פסק הגאון זצוק"ל.

והאב המשיך לשאול: "זימה אעשה עם שני הכרטיסים שקניתי במחיר של 2,000 דולרים?"

"לך ותקנה מסגרת גדולה ויפה", אמר לו הגר"ש, "ותשים בתוכה את שני הכרטיסים, ובראש המסגרת תכתוב באותיות קידוש לבנה: הקרבנו את שני הכרטיסים הללו שמחירים היה 2,000 דולרים, על מנת שהבן-יקיר שלנו לא יראה דברים אסורים!"

גאונותו של מרן פוסק הדור בעל שבט הלוי זצוק"ל

בשם ר' יצחק אמו, כל תלמיד חכם שאומרים דבר הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחניות עמו בקבר, שנאמר (שיר השירים ז, י) וחכך כיון הטוב וגו' דובב שפתי ישינים וכו'". [ובמסכת יבמות (דף צ"ז ע"א) הלשון: "שפתותיו דובבות בקבר"].

כ"ק מרן האדמו"ר רבי יענקלה מפשעווארסק זצוק"ל סיפר, שפעם שאל חסיד אחד את הרה"ק רבי חנה מקאלאשיץ זצוק"ל הי"ד, האם כששרים ניגון של איש אחד, האם גם כן שפתיו דובבות בקבר? ענה לו הרה"ק מקאלאשיץ, שזה תלוי באיזה כוונה חיבר הלה את הניגון!

הקידוש שבוקע רקיעים

היום יום כ"ד אדר הוא יומא דהילולא של המשגיח הגאון החסיד רבי גדל אייזנר זצוק"ל. נספר אודותיו סיפור מופלא שסיפר כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא רמת אהרן שליט"א. פעם כאשר אביו בעל האהבת יעקב מביאלא התגורר בפתח תקוה הרדיע לו אביו בעל החלקת יהושע זצוק"ל כי הוא רוצה לבוא להתארח אצלו בשבת.

השמחה היתה גדולה וההתרגשות עצומה. החסידים מיהרו ובאו מכל קצות הארץ לקחת חלק בשבת מרוממת זו. אחת הדמויות הבולטות והמדירות שהגיעו לשבות עם הרבי, היה המשגיח המפורסם, הגה"צ רבי גדל אייזנר זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת גור 'חידושי הרי"מ'. בשבת ניגש אליו אחד החסידים ושאלו לפשרה של הנסיעה של חסיד גור מתל אביב, אל הרבי מביאלא השוכנת בפתח תקוה.

רבי גדל לא ניסה להסתיר את מעשיו וכך הוא הסביר: "נוהג אני לעלות לירושלים לעתים קרובות כדי לפקוד את חצר הרבי בעל הבית ישראל. ותמיד כשאני שובת בירושלים, מזמין אותי הרבי לסעוד על שולחנו בליל שבת. הרבי עורך את סעודת ליל השבת במעונו, ואח"כ עורך את השלחן הטהור בבית המדרש בהשתתפות החסידים ושם מברך ברכת המזון."

כל שבוע כשהרבי אוחד בעיצומה של הסעודה, שקוע בשרעפים, כולו דבקות והתעלות, חלונות הבית סגורים והתיירים מוגפים, לפתע נשמע קולו הרועם של הרבי מביאלא שגר בשכונתו, כשהוא זועק "יום השישי... הרבי מביאלא עושה כעת קידוש. הקול כה עז, קול ה' בהדר, שלמרות המרחק בין הבתים, הוא נשמע בירור עד ביתו של ה'בית ישראל, ואז הרבי ננער ממקומו, קם מכסאו בחפזה, ממהר אל החלון ופותח אותו. הוא מושך את התריס כלפי מעלה ומטה אוזנו אל הקידוש הנישא בקול חוצב להבות. אם מאן דהוא מקרב המסובים מהין לשוחח בשעת מעשה אפילו בלחשיה, נחף בו הרבי ומסה אותו: "נו, הביאלער רבי עושה כעת קידוש"... כך חוזר ונשנה הדבר בכל שבוע..."

הנשמה שהגיעה לבקש את תיקונה בליל הסדר

בהגדה של פסח מאדמו"ר ספינקא מובא סיפור נפלא שסיפר הרה"ק בעל החקל יצחק מספינקא זצוק"ל, שאביו הרה"ק בעל האמרי יוסף מספינקא זצוק"ל היה רגיל לספר בליל שני אחר עריכת הסדר:

היה אברך אחד שאחרי גמר עריכת הסדר בלילה השני האריך בסיפור יציאת מצרים, ולאחר מכן התיישב בדעתו שהיות שיום ב' דפסח הוא זמן סעודת אסתו, על כן יקרא כעת את המגילה.

ויהי כאשר סיים את המגילה ראה נשמה שהתייצבה לפניו וביקשה תיקון לעצמה. שאל אותה האברך: מה הקשר שלך אלי, ומה רצונך ממני כעת? התחילה הנשמה לספר כי ישנן נשמות שאף אחרי שנודונו וקיבלו את עונשן, עדיין אין ביכולתן להיכנס לגן עדן עד שתיהא להן זכות מיוחדת.

אולם בכל שנה בשעת קריאת המגילה פותחים את שערי גן עדן ואז יכול כל אחד להיכנס. והנה כבר חדשים רבים לפני זמן הקריאה עומדות אלפי רבבות נשמות על יד השער ומחכות לפתיחתו, ומיד לאחר שקריאת המגילה הסתיימה השערים ננעלים שוב, מי שהספיק להיכנס זכה, ומי שלא הספיק יאלץ לחכות עד הקריאה של השנה הבאה. והנה אני התייצבתי כמה וכמה שנים על יד שערי גן עדן, אך בגלל הדחוק הרב לא הספקתי להיכנס וגם בשנה האחרונה סגרו את השער כשהגיע תורי להיכנס. ועל כן התייצבתי בדעתי שלא אזוח ממקומי עד שיקראו את המגילה בשנה הבאה, ויהי בעמדי שם שמעתי לפתע בליל פסח את קריאת המגילה ומיד התחלתי לדפוק על שערי גן עדן שיניחו לי להיכנס שהרי קוראים את המגילה, יצא אליהו הנביא שומר הפתח ואמר לי אמנם קוראים כעת את המגילה אבל הרי אין זה זמן קריאתה, אבל אני השבתי לו מאי נפק"מ אם זה זמן קריאתה, מכיון שקוראים את המגילה חייב אתה להכניסני.

וכאשר התווכחתי יצא אלינו אחד מבית דין של מעלה ואמר לי האמת היא כדברי השומר שקריאת המגילה צריכה שתהיה בזמנה ואם לאו אינה מועילה אלא אם כן תרד אל האברך הקורא ואם הוא יפסוק שתוכל להיכנס יורשה לך להיכנס... זקני החסידים היו אומרים שרבינו האמרי יוסף היה דיין גדול בסיפורי עובדות ולא היתה דרכו לספר שום סיפור מבלי להזכיר את שם בעל העובדה, וסיפור זה שסתם ולא פירש מי היה האברך, כנראה שזה היה הוא בעצמו...

לשיר ניגון של יהודי שלא מהעולם הזה

השבוע נלמד בדף היומי (שקלים דף ז ע"ב): "שמעון בן נזירא

"נו, הביאלער רבי עושה כעת קידוש"...

► "כשהבנת", המשיך רבי גדל והטעים, "כי הרבי שלי רוחש דרך ארץ מופלגת בפני הקידוש של הביאלער רבי, החלטתי שאני חייב לבוא לכאן כדי לצפות מקרוב בקידוש הנשגב..."

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ד אדר, פסחים דף ק"ז)

במה משמח אותנו הקב"ה ברגל

למדנו בדף היומי (פסחים דף ק"ט ע"א) שחייב אדם לשמח את בניו ובני ביתו ברגל. ואמרת הגמרא: "נשים במאי, תני רב יוסף בבבל בגדי צבעונין".

סיפר כ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א סיפור ששמע מפי חותנו הרה"צ רבי יעקב יצחק ווייסבלום זצ"ל. בצעירותו התייתם רבי יעקב יצחק מהוריו וגדל בבית דודו האדמו"ר מסטאניסלב הרה"צ רבי נפתלי אשכנזי זצ"ל, שהיה אחד מחשובי היושבים בבעלזא. כשנכנס לעול המצוות לקחו דודו אל הרה"ק רבי יששכר דב מבעלזא זי"ע, והרה"ק מבעלזא קירבו מאוד.

היה זה קודם יו"ט, בשבת אחה"צ למד הרה"ק מבעלזא את דברי הגמרא הנ"ל, והתחיל נאנח באמרו: הרי נכנסת ישראל היא בת זוגו של הקב"ה, ועתה בעת שמגיעים ימי הרגל, על בעלה לשמחה בבגדי צבעונין, ומה הכוונה בגדי צבעונין? הסביר הרה"ק מבעלזא: בגדי

מיני מתיקה

מקור סעודת הסיום הוא כידוע במסכת שבת (סוף דף ק"ח ע"ב): "וְאָמַר אַבְי תִּיתִי לִי דְכִי חֲזִינָא צוּרְבָא מְרַבְנָן דְּשִׁלִּים מְסַכְתָּא עֲבִידְנָא יוֹמָא טְבָא לְרַבְנָן". אומר רש"י הקדוש (ד"ה עבידנא יומא טבא לרבנן): "לתלמידים, ראש ישיבה היה". בשבוע שעבר במדור זה כתבנו ביאור יפה בדברי הגמרא, וכעת נוסיף נקודה נוספת.

לכאורה עלינו להבין למה עשה אביי יומא טבא לתלמידים, ומה רצה להדגיש בזה? אלא חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, על פי הגמרא במסכת ברכות (דף סג ע"ב): "דאמר רבי יוסי ברבי חנינא, מה דכתיב חרב אל הבדים ונואלו - חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים [היינו תלמידי חכמים עצמם, בלשון סגי נהור] שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה [שאינם לומדים בתורה אלא יושבים כל אחד לבד], ולא עוד אלא שמתפשין [כי הלומד ביחידות מצוי שיבא לידי טעות שהרי אין מי שיעמידנו על טעותו]". למדנו מכך שכשהאדם לומד לבד ביחידות זה יכול לפעמים להוביל אותו לדרך הלא נכונה.

מה עשה אביי למונוע בעיה זו, כשתלמיד אחד סיים מסכת הוא עשה יומא טבא לכל התלמידים, בכך הוא עשה את כל התלמידים עם הראש ישיבה חטיבה אחת, ובכך הוא בא ללמד אותם שרק כך עושים שטייגען בתורה ומתקדמים מעלה מעלה, את זה רצה אביי להדגיש לתלמידיו וזוהי הסיבה ליומא טבא לרבנן.

צבעונין הם בגדים נאים שהעין מתפעלת ונהנית מהם, והנה אף על פי שהקב"ה מתנהג עם ברותיו בחסד וברחמים, מ"מ בעיני בשר הם נראים לפעמים כעושי ויסורים, על כן בימי הרגל אנו מבקשים שהקב"ה ישמח אותנו בבגדי צבעונין, כלומר בחסדים גלויים ונראים לעיני בשר...

אליבא דהלכתא - בעניניא דיומא

פסקי הלכות לשבת קודש ערב פסח, מאת מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר בעל שבט הלוי זצוק"ל נדפסו בקובץ 'מבית לוי' (תשנ"ד)

- את סעודות השבת יש לקיים באכילת פת חמץ כמו שנהגו בכל הדורות. ואין לעשות לצורך השבת מצה עשירה, או מצה שנאפתה שלא לשמה וכד'.
- מותר לאכול בתחילת הסעודה חמץ כשיעור כביצה, ולכוין להמשיך את הסעודה במאכלי פסח בחדר אחר, ואחר כך לחזור לאכול פת במקום הראשון. ואין צריך לברך בחדר השני על הדברים הבאים מחמת הסעודה.
- אסור לאכול מצה כל היום. גם עוגות הנאפות מקמח מצה אסור לאכלן בערב פסח.
- ילד קטן שאינו מבין את סיפור יציאת מצרים מותר להאכילו מצה. ומשודע כבר לשאול מה נשתנה ומבין את הענין, נחשב כמבין את סיפור יציאת מצרים ואין לתת לו מצה.
- מי שאין לו לחם משנה של חמץ, יכול לצרף ללחם משנה מצה כשירה לפסח, ויזהר שלא יגעו זה בזה. אבל את המצות מצוה אין לטלטל בשבת משום מוקצה.
- את סעודת שחרית כדאי לחלק לשתיים, דהיינו שלאחר שאכל חלק מהסעודה יברך ברכת המזון, ויפסיק הפסק גמור [שיקום וילך וימתין מעט], ושוב יטול ידיו לסעודה שלישית, וכך יקיים מצות סעודה שלישית בפת. אך כל זה בתנאי שיש לו שהות שלא יבוא חלילה לאכול חמץ לאחר זמן איסורו.
- ומי שקשה לו לחלק את הסעודה לשתיים, או שאין לו מספיק זמן, יקיים מצות סעודה שלישית לאחר חצות בלא פת, בבשר ודגים או בתבשיל של פסח. ואם גם את זה אין לו, יכול לצאת ידי סעודה שלישית גם בפירות.
- קודם סוף זמן אכילת חמץ ינקה היטב את הפה והשיניים משיירי החמץ, ויצניע את כלי החמץ במקום הנמכר לגוי. את כל הפירות שנסארו על השלחן יאסוף, ויטאטא את מקום האכילה (באופן המותר בשבת, דהיינו אם המקום מרוצף והמטאטא רך), ואחר כך ינקה את המטאטא או יניחנו במקום הנמכר לגוי. לשטוף את הרצפה במים אסור, וכן אסור לטאטא בחצר שאינה מרוצפת.
- את החמץ שנשאר מותר מעיקר הדין לזרוק לפח האשפה שברשות הרבים, אך מכיון שיכולים בזה לבוא לידי מכשולות, על כן הדרך הטובה ביותר היא לזרוק לשירותים. אבל לזרוק לפח האשפה שבחצירו אסור.
- חמץ שנשאר לאחר זמן איסורו, הרי הוא מוקצה ואין לטלטל אותו, אלא כופה עליו כלי עד מוצאי יו"ט ומבערו.
- גם מי שחילק סעודת שחרית לשתיים, יקיים שוב סעודה שלישית לאחר חצות בתבשיל או בפירות. ואם אוכל זאת לאחר שעה עשירית, לא יאכל אלא מעט כדי שיאכל מצה בלילה לתיאבון.
- במשך השבת אסור להכין שום דבר עבור ליל הסדר.

גראמען (-חרוזים) שנתחברו ע"י הגאון המגיד שיעור ברוך הכשרונות ובעל המנגן הרב חנוך לנדאו שליט"א

לכבוד סיום מסכת פסחים בלימוד הדף היומי ביום ט' ניסן

ליל התקדש חג	אל שלחן הסדר נושא עיני	בחן נצב על מקומו	הלילה הזה כלו מצה	כי מבאר עד קצה
הכל בוחק פמנהג	ואט אט בעמקי רעיוני	ומי חכם יודע פשר	המשגים ברורים ולא רק	אלו ירקות שאדם יוצא...
השפה הצחורה	מתבהרת ההבנה	כל מין מהו הקשר	במליצה	ומי יודע, ולואי עוד נזכה
נוצצת באורה	אכן, מה נשתנה!	אך הלילה הזה בבהירות	לישה קטוף ועריכה	כל אחד ואחד מחכה
גביעי הפסג זרחים	מה נשתנה ליל זה משכבר	מוצף	נפש מצאה מנוחה...	את שלחן הסדר יעטר
נצנצי אור שולחים	הן רבים חגגנו בשנות העבר	הן זכיתי ללמוד את הדף !!	שבכל הלילות קערת הסדר	בחן אף בפאר
כל כלי מצחצח	אולם גם כסיל ובער	שבכל לילות הסדר	מעטרת	טלה הפסח צלוי כהלכתו
ריח שזור וזך	יודה מה רב הפער.	הופץ הניחוח בכל החדר	קלחי חסה וגם חצרת	כדבר המלך ודתו
והטף משמיעים ברנה:	שבכל הלילות בהקה	המצות המהודרות	ומי ידע ומי יבין	ראשו על כרעיו ועל קרבו
"טאטי, מה נשתנה?"	הקערה	את השלחן מעטרות	מדוע דוקא מזה המין,	עד שהמלך במסבו
ואני על מושבי	באלף נגוהות לתפארה	ואין ידיעה ברורה	הלילה הזה כלו מרור	עוד באלו הימים
עמוק בחדרי לבבי	כל סימן וטעמו	פיצד אופים מצה שמורה	שטוף ומואר באור	בתשועת עולמים!

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

שומע תפילה

חסד של אמת ע"י הכותל המערבי

ילדי החסד

ילדי ישראל עוסקים במצות חסד של אמת
לעלוי נשמות שלא זכו להניח אחריהם ילדים

גליון מספר 7
פרשת צו תשפ"א

על הפרשה

דבר תורה מגדולי ישראל שלא זכו לילדים,
ולומדי תורתם הרי הם כבניהם

את התורה של הקרבנות ביתר זריזות שיהיה כאילו הקריבו את
הקרבנות.

[זכרון עמקם צבי]

העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה גם עם המחשבות האמתיות

זאת תורת העלה הוא העלה (ו, ב).

ידוע מפי ספרים וסופרים, שהאדם צריך לחשב בעת הקרבת
הקרבן, שהבהמה היא רק תמורתו, כשלקאורה היו צריכים לעשות
לו את כל מה שעושים עם הבהמה, ואפשר לומר שענין זה מרמז
כאן, זאת תורת העלה, הלומד תורת העולה, שהוא כאילו הקריב
עולה, אבל בתנאי שהאדם צריך לחשב שהוא העלה, שכל
העבודות היו צריכים לעשות לו עצמו, ובכך הני כאילו הקריב
עולה, כי זאת היא המחשבה האמתית, שיתקבל בראון.

[באר מנחם]

לימוד תורת הקרבנות עד שימחה זרעו של עמלק

צו את אהרן (ו, ב).

וברש"י אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ב"ר
צריד הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כ"ס, וכבר דשו בה רבים
ואענה גם אני חלקי רש"י אומר על הפסוק כי יד על כס יד (שמות
יז, טז) ידו של הקב"ה הורמה ליטבע בכסאו, להיות לו מלחמה
ואיבה בעמלק עולמית, ומהו כס ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק
לחציו, נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה
שמו של עמלק כלו, ועד אז אי אפשר להקריב קרבנות רק ללמוד
את התורה, ויהיה כאילו הקריב קרבנות, ולכן בא רבי שמעון
ואומר, ביתר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כ"ס,
דהינן שחסר הא' של הכסא ועדין יש בו חסרון, ועוד יותר
שגם השם אינו שלם, כי כ"ס בגימטריא צ' וחסר הא'
שיהיה צ"א כמנין הוי"ה אדנ"י, ולכן צריך ללמוד

זכות הרבים תלוי בקר!
באפשרותך לזכות את הרבים באלפי שעות לימוד התורה.
הורד אינך פוסט אפליקציה והוא זמין וזמין
DAF.TFILOT.ORG

הַחֲטוּפִים ספור היסטורי בהמשכים

[ארכיון המחנה החרדי]

פרק ז'

בני יצחק, איפה?

חלפה שעה, חלפו שעותים ואין כל זכר ליצחק...

"משהו קרה לו", חשב האב בדאגה כשלבנו מנבא לו רעות...

"מה אעשה? למי אפנה? הרי אנני מכיר את הדרך ואין לי מושג מהי כתובתו! אהה, כמה פזיז הייתי כששלחתי את יצחק בלי לברוק היטב מה אני עומד לעשות?"

ולפתע אורו עיניו, צץ במחוו רעיון לפנות אל ר' סנדר החיט.

"הרי הלקוח הדרך אמר לי שהוא שמע עלי ועל יושרי והגינותי מר' סנדר החיט, זהו זה!" - חיך לעצמו! "אגש מיד אל ביתו ואשאל אותו מהי כתובתו של הדרך".

"ר' משולם, האם תוכל לדאוג לי בדחיפות לעגלון?" - שאל הרוכל את בעל הפונדק.

"הרי רק הערב הגעת ומדוע אתה כבר עוזב? האים אינך מרוצה כאן?" - התפלא בעל הפונדק.

"חס וחלילה!" - ענה הרוכל - "אינני עוזב אני צריך לסדר עגלון דחוף ביותר, אגא עזור לי!" - התחנן לפניו.

"אם כך, שאל את חיים העגלון, אני בטוח שהוא יסכים להסיע אותך בעגלתו, הנה הוא יושב שם!" - הצביע ר' משולם על העגלון.

"יותר מהר, יותר מהר!" - האיץ הרוכל בחיים העגלון כשבקולו נפרת דאגה רבה.

"קרה משהו?" - התענן חיים העגלון.

"לא, כלומר כן, אני צריך לברר משהו בדחיפות,

"יצחק בני הוא נער קל-רגלים", אמר אביו של יצחק ללקוח הדרך, "הוא יכול למלא את השליחות במהירות".

"גש יצחק, לביתו של האיש, אני כבר אדאג לארוז בחזרה את הסחורה במזודות שלנו", פנה הרוכל לבנו והורה לו להתלוות אל האיש ולשוב מיד.

הרוכל ארז את מרכלתו כשהוא מפזם נגון עליו ומודה להקדוש ברוך הוא על ההצלחה הרבה.

"אני סבור, כי הפעם לא אצטרך להתעכב כאן עד סוף השבוע. אם במשך יום המחר, אצליח להשיג גם כן פדיון נאה כמו היום, אוכל לחזור מיד לויטבסק ויצחק שלי יחזור לתלמוד תורה!" - כך חשב בלבו כשהוא נעל את מזודותיו.

עתה התפנה מעט לסקור בעיניו את הפונדק שהמה מאדם אותה עת, בליל של קולות ושיקשוק של כלי אוכל הגיע לאזניו. הוא נשא עיניו לעבר הפתח משם צריח יצחק להכנס עוד רגע קט, עם הכסף ששלם הלקוח הדרך.

הוא הציץ בשעונו וראה כי כבר חלפו עשרים דקות ועדין הנער לא חזר.

"בעצם זה הגיוני", אמר בלבו, "עשר דקות חזור ועוד שהיה של כחמש דקות בביתו של הלקוח... כנראה שבדקות הקרובות הוא יגיע".

הרוכל התקדם לעבר הפתח והביט לכיוון הדרךכים המובילות אל הפונדק, מידי פעם הבחין עגלה רתומה לסוסים, אך בנו עדין מתמהמה מלשוב.

לזכרון עולם בהיכל ה'

מתאחדים לכתיבת ספר תורה שכל כולו חסד של אמת!

קחו חלק בספר התורה ובחרו פסוק מיוחד לזכותכם ולזכות בני ביתכם, חייגו כעת: **0722-81-85-82**

בבקשה אל תשאל שאלות מיותרות, אינני יכול כרגע להשיב לך".

חיים העגלון משך בכתפיו והמשיך במלאכתו כשהוא שומר על שתיקה.

כשהגיע לביתו של ר' סנדר התפרץ הרוכל לתוך ביתו אפילו מבלי להקיש תחלה בדלת הפניסה. הוא צנח על הכסא הראשון שהזדמן לו כשהוא חור וקצר נשימה.

בני הבית המבוהלים הביטו בתמהון ברוכל המפך שהגיע פתאום לביתם באורח כה מוזר.

"מה לך?" – שאל ר' סנדר בדאגה – "אתה נראה מתוח ביותר!"

"אמור לי, בבקשה, האם אתה מכיר כאן בעירה משהו גבוה, בעל קול עבה?" – שאל הרוכל ללא כל דברי הקדמה.

"משהו גבוה... בעל קול עבה..." מלמל ר' סנדר אחר הרוכל, "מה שמו?"

"זה בדיוק מה שבאתי לשאול אותך, משהו הגיע הערב לקנות אצלי כמה פריטים וספר לי, כי אתה המלצת לו לקנות אצלי!"

"אני ממליץ עליך לכל מי שאני פוגש", השיב ר' סנדר, "אינני יכול לזכור מי הוא אותו זר, אבל אמור לי לשם מה לך לדעת פריטים עליו?"

"הבן שלי התלווה אליו כדי לקבל את התשלום ועדין לא חזרו!" – בכה הרוכל בדמעות.

"מה אתה אומר!" – השתתף ר' סנדר בצערו, "אותו נער חמד שראיתי בבקר נעלם? מתי זה קרה?"

"הערב, לפני שעתיים בערך... אינני יודע את נפשי מרב צערו!"

"אתה רגיש יתר על המדה", אמר ר' סנדר בבוטול, "כולל להיות שהוא התעכב מעט לשוחח עם הלקוח. לא מתאים לך לראווג כל כך?"

"לא, אני מכיר את בני, הוא נער אחראי. לעולם לא יתן לי לראווג זמן כה רב!"

"אני בטוח שהוא מחכה וממתין לך כבר בפונדק", הרגיעו ר' סנדר, "רצוי שמיד תחזור לשם כדי שלא תדאיג אותו, הרי לא ספרת לאיש לאן מועדות פניך!"

הרוכל קם ממקומו ופנה ללכת.

"שלום!" – פלט בקושי ומהר לחזור לפונדק כשהוא מאוכזב מעט מיחסו הקריר של ר' סנדר.

הוא חזר אל הפונדק, חפש את יצחק בפנים ובחוץ, אך הוא איננו...

הרוכל האומלל נכנס לחדרו הליט פניו בכפות ידיו ופרץ בבכי תמרורים.

השעה כבר הייתה אחת אחר חצות, הוא עמד מול החלון אשר צפה על הסמטאות המובילות לפונדק ופתח באמירת פרקי

תהלים בכונה רבה.

"לאן הוא נעלם?" – הרהר האב המסכן אשר לא הצליח להרדם, "אין זאת אלא שהוא נחטף... נחטף בידי ה'כאפערס' השפלים או אולי פשוט קרה לו אסון בדרך..."

"לא, לא יתכן!" – הבהיר לעצמו – "הדרך כה פשוטה כהן אינו שוממות, לא יתכן שקרה לו אסון ואף אחד לא הודיע לי על כך".

ככל שהעמיק לחשוב בדרך הגיע למסקנה, שידי של ר' סנדר החזיט אינו כה נקיות... בבקר הוא לא גרע עיניו מהנער, שבח אותו והתענג בו במיוחד, אחר כך נסה להציע לנו ללון בביתו "בגלל אימת החוטפים"... כנראה הוא תכנן לחטוף את יצחק תוך כדי שינה, אך כיון שלא הסכמנו ללון אצלו הוא שלח את אחד מידידיו החוטפים אל הפונדק שלנו כדי לחטוף אותו בערמה.

"אבוי לי!" – זעק האב ללא קול – "איך לא הבחנתי בכך? הרנחים הנאים שהצלחתי להרויח אתמל כנראה סנורו את עיני. ועתה, אנה אני בא כשהנער איננו אתי?"

"יצחק יקירי! רציית להמלט מן החוטפים, והחלטת להתלוות אלי, אך שום דבר לא הועיל כשנגזר אחרת. הנה יצאת בשתי רגליך לקראת חוטפים... אהה יצחק, האם אשוב לראותך? האם תצליח לשמור על יהדותך, יהא גורלך אשר יהא?" – כך בכה האב המיוסר בדומיה עד שנפלה עליו תרדמה קלה.

עם אור ראשון של שחר, התעורר הרוכל, נשא את מזודותיו וחזר לעירו.

לעירו הוא חזר, אך לא לביתו. מה תגיד אמו של יצחק בראותה שהוא נעלם? מה יגידו שאר האחים והאחיות? לא, הוא איננו מסוגל כבר עתה לצערם. הוא הגיע הישר לביתו של ר' שלמה ראש הקהל. ישב מולו ובכה כילד קטן. הדמעות חנקו את גרונו עד כי קשה היה עליו הדבור.

ר' שלמה לא התרגש במיוחד, הוא רגיל למחזות כעין אלו לעתים קרובות, רבים מבני הקהלה היו מגיעים לביתו ובוכים על גורל בניהם שנחטפו.

"אני מבין שבנדב נעלם... יש חשש סביר שנתחטף אולם מה רצונך ממני?"

"אני בטוח שיש לראש הקהל השפעה מסוימת על החוטפים!" – אמר הרוכל.

"אינני מכיר אותם בכלל", ענה ראש הקהל קצרות.

"ובכל זאת ישנם אנשים אמידים שתמורת הון עתק הסכמת לראווג לבניהם... קשה לומר שאין לראש הקהל שום קשר עם החוטפים", זעק האב האומלל מנהמת לבו, אך ארשת פניו של ר' שלמה נותרה קפואה.

המשך בשבוע הבא בעזרה ש"ת

שליחי 'שומע תפילה' יעיתרו עבורכם בכותל המערבי

40 יום רצופים

להעברת שמות חייגו כעת: **0722-81-85-82**

אלפים כבר נשלחו!

לְעֻוֵי נְשָׁמָתָם

שְׁמוֹת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ לִילָדִים
שֶׁהִיאֲרָצִיט שְׁלָהֶם חֵל בְּשָׁבוּעַ זֶה

י"ח ניסן

ר' ארי' יודא ב"ר עמרם
ר' משה ב"ר דניאל
ר' מרדכי ב"ר משה
הב' שלמה יעקב ב"ר נחום

י"ט ניסן

הג"ר מנחם בהג"ר אברהם "חי" הר"מ זמבא"
מרת דינה ב"ר שמעון
מרת פיגא ב"ר מנחם משה
הב' יואל ב"ר מנשה
הב' יצחק ב"ר משה
הב' ישראל בן ישעיהו
הב' אלישבע בת יואל

כ' ניסן

רבי יוסף ב"ר שמחה בונם "ת"א"
הג"ר צבי בהג"ר שמואל
ר' ישראל מנשה ב"ר שלמה הכהן כ"ץ
ר' בנימין יצחק ב"ר משה
ר' אברהם דב ב"ר יהושע לייב
שמעון ב"ר אלברט
מרת שרה רחל ב"ר אברהם צבי
מרת גליא עלקא ב"ר שמואל יצחק הלוי
הב' מיכאל יצחק ב"ר חיים שמעון
הב' יכט אסתר ב"ר יו"ט יצחק אייזיק
הב' מאלא מלכה ב"ר עקיבא

מרת גאלדא ב"ר ישעי'
מרת שרה ב"ר ארי' דוב

ט"ז ניסן

ר' משה ב"ר שמואל
ר' יעקב אשר ב"ר דוד צבי שלמה
ר' אברהם דב ב"ר יהושע לייב
איתמר ב"ר שמעון
לירון ב"ר עופר
נחמן ב"ר דוד
מרת מלכה רבקה ב"ר דוב
מרת חנה ב"ר יודא
מרת מרים ב"ר חביב
הב' מאיר ב"ר מנחם יצחק
הב' יהושע ב"ר סיני
הב' ישראל אברהם ב"ר יעקב ירמי'
הב' מנחם יהודה ב"ר סיני
הב' שושנה ב"ר ישעי' דוד

י"ז ניסן

ר' צבי אלימלך ב"ר יהושע
ברוך ב"ר שלמה
ר' חיים שלו' ב"ר שמשון
מרת חי' שרה בה"ר יקותיאל יודא
מרת רחל ב"ר מנחם
הב' זאב ב"ר אברהם מנחם צבי הלוי
הב' הינדל ב"ר נתן נטע
ברוך ב"ר שלמה

י"ד ניסן

ר' יוסף יום טוב ב"ר מנחם מאניש
ר' נחום בצלאל ב"ר ברוך שמחה
ר' יונה ב"ר ישראל
ר' שמואל ב"ר שלום צבי זאב
ר' יהודא שלום ב"ר שמואל שמעלקא
ר' יהושע ב"ר בנימין
ר' חנוך העניך מרדכי ב"ר יוסף
ר' אברהם מרדכי ב"ר יהודא
אברהם אלעזר ב"ר שמחה
ר' יוסף ז"ל ב"ר אברהם ארי' שלו' בן ציון
ר' שלמה ב"ר יצחק
מרת שיינדל ב"ר יוסף בנימין
מרת יהודית ב"ר רפאל
מרת חנה יכט ב"ר בנימין אליעזר
מרת ג'אן ב"ר אהרן
מרים הדסה ב"ר רפאל יוסף
הב' יעקב אלעזר ב"ר מאיר אפרים
הב' נפתלי הירצקא ב"ר יוסף חיים ארי'
הב' מאיר ב"ר חיים יהודא
הב' יעקב מאיר ב"ר אליעזר
הב' לאה ב"ר שלמה ארי' ליב הלוי
הב' זיסל ב"ר מרדכי יואל
אברהם ב"ר אורלנדר
גבריאל ב"ר ישראל מאיר

ט"ו ניסן

קו ההגָרלות - ילְדֵי הַחֶסֶד

ילְדִים יְקָרִים בּוֹאוּ לְקִיָּם מִצֹּת חֶסֶד שֶׁל אֲמוֹת, וְאוּלַי גַּם תִּזְכּוּ בְּהִגְרָלָה שְׁתִּתְקַיֵּם בְּסוּף הַחֶדְשׁ!!!

קו ילְדֵי הַחֶסֶד

077-204-9772

נִתֵּן לְהִרְשֵׁם לַהֲגָרְלָה אֶךְ יִרְקַע עַד יוֹם ד' בֶּ-12:00 בְּלִילָה

אֶפְשָׁר לַהֲכַנֵּס מִיּוֹם שָׂבָע 3 פְּעָמִים בְּהִגְרָלָה
הַחֶדְשִׁית (פְּעַם אַחַת עַל כָּל מְשִׁימָה) וּבִסְף
הַכֵּל עַד 12 פְּעָמִים בְּחֶדְשׁ.

אֲזוּ קְדִימָה חִיגוּ עֲכָשׁוּ לְקו ילְדֵי הַחֶסֶד
וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּהִגְרָלָה הַגְּדוּלָה!

ילְדִים יְקָרִים שִׁמּוּ לִב: הַהֲגָרָלָה נֶעְרַכֶּת לְפִי
מִסְפָּרֵי הַטֵּלְפּוֹן מִהֶם הַתְּקַשְׁרֶתֶם, לְכֵן חֲשׂוּב
מְאֹד שֶׁתְּקַשְׁרוּ בְּכָל פְּעַם מְאוּתוֹ מִסְפָּר.

שְׁלֹשֶׁת הַמְשִׁימוֹת הַשְּׁבֻעִיּוֹת הַמְזֻכּוֹת אֲתֶכֶם
בְּהִשְׁתַּתְּפוֹת בְּהִגְרָלָה:

- 1 << לומדים 2 משניות לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה.
- 2 << אומרים בסעודת השבת דבר תורה המופיע בעלון זה
- 3 << מדליקים נר לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה (באשור ההורים בלבד!)

לתרומות והנצחות חייגו - 0722-81-85-82

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין 5.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין בינוש זצ"ל

גליון
212

דבר המערכת

בסיוע קרן התרבות "דגל ירושלים"

וידעתם...

עמדו ושמעו איך קיבלו בני ישראל את הבשורה הטובה כפי שהובא ברבינו ניסים סוף מסכת פסחים בשם הגדה: **בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלוקים על החר הזה, אמרו לו ישראל משה רבינו: אימתי עבודה זו? אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד לעצמו וכו' חמישים יום לשמחת התורה!!**

הפלא ופלא!!! משה רבינו מגיע לבני ישראל באמצע עבודת פרך ומבשר להם על הגאולה ומטרתה, במה שמחו ובמה נתעוררו?? בשמחת התורה!!!

"אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" תכלית יציאת מצרים **תעבדון בלימוד ושמחת התורה**, שמחת התורה הוא על ידי התבוננות בתורה מתוך יגיעה ומציאה. כמו שכתב הרמב"ם (ספר המצות מצוות עשה ג') על פי הספרי על הפסוקים ואהבת את השם אלוקיך והיו הדברים האלה: כיצד האהבה על ידי והיו הדברים האלה וזה התבוננות בתורת השם וישיגה ויתענג בה תכלית התענוג, והוא על ידי ושנתם והיו הדברים האלה וכמו שדרשו חז"ל שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך שאם ישאלך אדם אל תגמגם אלא אמור לו מיד (קידושין דף ל'). **וידעתם - להיות מחודד לדעת מה שלמד ולהתענג - שמחת התורה!!! תכלית יציאת מצרים.**

ובהפטרה של שבת הגדול כתוב "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו אמרו חז"ל (חגיגה ט') היינו צדיק היינו עובד אלוקים היינו רשע לאשר לא עבדו?? אלא אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים למאה פעמים ואחת, חזרה ושינון על החומר הנלמד הוא זה שקורא הקדוש ברוך הוא עבדי הם!!

פסח הוא חג החינוך ולא רק לבננו אלא גם לנו, **מתחדשים בלימוד התורה** לחדד ולחזור על הנלמד, לא ממתנינים עד אחר החג רק מתחילים מיד עם קבלת עול מלכותו בליל הסדר.

סדר הגדה של פסח מה היא?? לא מספרים סיפור יציאת מצרים בדרך סיפור בעלמא, אלא בדרך של לימוד התורה, שואלים ודורשים ומפרשים פסוקי התורה של פרשת כי תבוא העוסקות מעניין יציאת מצרים.

והגדת לבנך - ושנתם לבניך, פה - סח - מחודדים בפיך להיות בגדר חכם מה הוא אומר שרוצה לדעת כל דבר בידיעה ברורה ולא בכלל אלו האומרים מה **העבודה הזאת**. **סדר לכל השנה, סדר ואופן הלימוד לכל השנה**. **תכלית יציאת מצרים למען תהיה תורת השם בפיך - מחודדים בפיך!!!**

הוא נקרא ראש וראשון ונאמו נקרא ראש וראשון ומועדו נקרא ראש וראשון ואויו נקרא ראש וראשון ונחליו נקראו ראש וראשון (יוצרות לפרשת החודש).

מועדו נקרא ראש וראשון!!

פסח ראש השנה לרגלים (ראש השנה דף ד.) בפסח נידונין על התבואה (שם, דף ט"ז) חג הפסח הוא הראש - **המח של כל המועדים** (אוהב ישראל, פסח), **לולא חג המצות בכל שנה לא היה אפשרי לאדם להתחזק בהשם** (מאור עיניים, פרשת מקץ). בניסן נגאלו ויצאו מקטנות לגדלות ובניסן עתידין ליגאל דהיינו בכל שנה ושנה כשבא אותו הזמן יכול לצאת מקטנות לגדלות כמו בפעם הראשון (שם, צו) **פסח הוא חיות של כל השנה** (שם), סיפור הגדה נקרא סדר **כי זהו סדר לכל השנה** (בית אהרן פסח, בשם אביו זצוק"ל) כפי שהוא בליל שימורים כך הוא ביום הכיפורים כל אחד לפי מדריגתו בעבודת השם (שם פורים, בשם אביו זצוק"ל) בניסן של כל השנה **מתחדש דרך חדש בלימוד התורה** (בית ישראל, תזריע - החודש תשי"ד, בשם החידושי הרי"ם).

יסוד של כל השנה

הבנין של כל השנה, מפני שכפי עומק היסודות כך הוא חוזק הבנין, כפי התעמקות בבהירות הדעת בחג הפסח, (מח של כל השנה) - **וידעתם כי אני השם**, כך הוא החיזוק והחיות של כל השנה, משום שאחר שיש לנו ידיעה ברורה ובהירה שוב אין כאן מקום ובלבול ורפיון כלל.

וידעתם

פסח הוא זמן בהירות הדעת, יציאת מצרים מודיע לנו שיש בורא ומנהיג לבירה, **וידעתם** - תכלית הבריאה בשביל מי ומה ברא את העולם - בשביל התורה וישראל שנקראו ראשון, **וידעתם** תכלית יציאת מצרים - אני השם אלוקים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים.

הקדוש ברוך הוא כשגאלנו והוציאנו ממצרים היה להיותנו לו לעבדים וכמקרא שנאמר כי עבדי הם אשר הוצאתי מארץ מצרים (רבינו יונה ברכות דף ד:).

עבדי הם כיצד??

בשעה שנגלה הקדוש למשה רבינו עליו השלום בסנה לגלות לו את הבשורה שהגיע עת דודים של הגאולה, בישר לו גם תכלית הגאולה "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על החר הזה" - לאיזה עבודה חשב הקדוש ברוך הוא?? יעיון שם ברש"י קבלת התורה - לימוד התורה.

לעולה, משום שאין משנים קרבן שעומד לאכילה כפסח לקרבן שאינו עומד לאכילה כעולה, או משום שאין משנים מקדשים קלים כפסח לקדשי קדשים כעולה.

'מן' למעט הוא, ולכן הנאמר בקרבן שלמים 'אם מן הצאן' ממעט פסח שאינו בא בן שתי שנים, ואינו בא מן הנקבה.

מותר פסח ששחטו לשם עולה - לרבי יוחנן כשר לשלמים, שדורש יתור הפסוק 'אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים' - כל שהוא זבח בא שלמים, ולרבי חנינא אין פסח משתנה לשלמים אלא אם כן שחטו לשם שלמים.

שחט מותר הפסח לקרבן עולה במחשבה לזרוק דמה לאחר זמנה - מסתפק הש"ס אם נשתנה למחשבת פסול כיון שחשב שיהיה לעולה, וקיימא לן שאם יש פסול אחר בקרבן שוב אינו נקבע לפסול פיגול, או שאין מחשבת עולה משנה אותו לפסול, והרי זה קרבן כשר וחל עליו פסול פיגול וחייב כרת על אכילתו. **שחט הפסח בשאר ימות השנה לשמו ושלא לשמו** - נחלקו אמוראים אם אומרים שכשם שאם שחטו שלא לשמו לחוד כשר ועקר הסתמא שעומד לשמו, הוא הדין כשאמר בפירוש לשמו ושלא לשמו שכשר.

דף ז'. יום א' חג הפסח - ט"ו ניסן תשפ"א

דף ז' - עמוד א'

מעות שגבו לקרבנות נזירים ונותרו - ישמרו לנזירים אחרים. **נזיר שהפריש מעות לג' קרבנותיו** (עולה שלמים וחטאת) ונותרו - לרב חסדא אם כבר הביא עולה ושלמים, נמצא שנותר רק קרבן חטאת, והמותר לנדבה לקיץ המזבח, כדין מותר חטאת, ואם שלמים נותרו בסוף, מותרן לשלמים. לזעירי אפילו שלמים לבסוף מותרן לנדבה, שכך נתקבלה ההלכה שיהא מותר נזיר לנדבה בכל ענין.

מותר לחם של נזיר יירקב, שאין לחם קרב לעצמו, ואין קבלת נזירות בלי לחם, ולכן אין יכול נזיר אחר להביאו, שכבר קיבל על עצמו להביא לחם משלו.

מותר נסכים של נזיר - סברו לומר שדינו כמותר לחמו וירקבו, ואמר רבי יוסי בר בון שכיון שקדשי קדשים הם יפלו לנדבה, וכדין עשירית האיפה של כהן גדול וכדעת ר' אלעזר.

משנה . אם גבו מעות לפדות שבויים, או לעניים, או לקבור מתים, ונותרו - ינתן לשבויים ועניים ומתים אחרים. **ואם גבו לשבוי או עני מסוים** - המותר שייך לו, אפילו יש כאן שבוי ועני החשוב יותר מהראשון. ואין משנים משבוי לשבוי ומטלית לטלית, אך אין מוחים ביד גבאי צדקה המשנים את הצדקות למה שצריך ביותר, שלכתחילה ניתנו על דעת כן שאם יצטרכו שישנו אותן הגבאים.

גבו לצורך מת מסוים - לתנא קמא, יתנו ליורשיו, לרבי מאיר, יהא מונח עד שיבא אליהו, לרבי נתן, בונים לו נפש על קברו שהוא לזכרו ולכבודו, ויעשו לו זילוף על גבי מיטתו לריח טוב.

גבו למת בחזקת שאין לו ונמצא שיש לו, ר' ירמיה מדמה לדין המשנה שמותר המת ליורשיו, לרב אידי הנותנים נתכוונו רק בשביל המת, ורק כשנעשה צרכי המת ונותרו אז דעתם שיהא המותר ליורשיו.

אין עושים בנין או ציון על גבי קברי צדיקים, מפני שדבריהם הן זכרונם

רבי יוחנן היה הולך בדרך, ועבר לפניו רבי אליעזר והתחבא ממנו, וסבר שרבי יוחנן אינו רואהו, ורבי יוחנן הקפיד על שלא שאל בשלמו ועל שהתחבא ממנו. ואמר לו רבי יעקב בר אידי שבניי בבל נוהגים שאין הקטן שואל בשלום הגדול, ומה שהתחבא הוא כפי שנאמר 'ראוני נערים ונחבאו'. וכשראה שלא נתפייס על כך שהתחבא ממנו גרם שרבי יוחנן עצמו ישיבנו שיש לעבור לפני הצלם להראות שאינו מפחד ממנו, ומתוך כך יש ללמוד שאין עוברים לפני מי שיש לפחד ממנו שבזה מראה לו בזה כבוד.

משנה . המכנס מעות מעט מעט ובשעה שהתחיל לכנס אמר 'הרי אלו לשקלי', ונמצא בידו יותר ממחצית השקל - לבית שמאי המותר נדבה לעולות קיץ המזבח, שסוברים הקדש בטעות הוי הקדש, לבית הלל המותר חולין, שלא נתכוין אלא כדי שקלו, והקדש בטעות אינו הקדש. ואם אמר 'שאביא מהן שקלי' - גם לבית שמאי המותר חולין.

מחלוקת בית שמאי ובית הלל היא דווקא במכנס מעט מעט, אבל אם נטל ידו מלאה מעות ואמר 'אלו לשקלי' נחלקו האמוראים אם לכולי עלמא המותר נדבה, שאין כאן טעות אלא נתכוין שיהיו כולם לשקלים, ולכך המותר לנדבה, או שבזה לכולי עלמא המותר חולין, שכיון שאינו יכול להרבות יותר ממחצית השקל אין כאן טעות לתלות בו ולומר שהקדש בטעות הוי הקדש.

המפריש שקלו מפני שסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב - לא קדש [לבית הלל שהקדש בטעות אינו הקדש]. הפריש שתיים מפני שסבר שחייב שתיים, ונמצא שאינו חייב אלא אחת, ספק בש"ס אם אומרים שכיון שחל שם שקל על אחד השני נדבה, או שהשני חולין. ורצו לפשוט מדין חטאת שאם הפריש שני חטאות מפני שסבר שחייב שנים, ונמצא שאינו חייב אלא אחת הדין הוא השניה רועה ונופלים דמיה לנדבה, אך הקשו שהרי המשנה חילקה בין חטאת לשקלים.

המכנס מעות מעט מעט ואמר 'אלו לחטאתי', לדעת רבי שמעון גם בית הלל הסוברים ש'באלו לשקלי' המותר חולין מודים בזה שהמותר נדבה, כיון ששקלים יש להם קצבה, ולא היה כוונתו אלא כדי שקלו אבל לחטאת אין קצבה. וטען לו רבי יהודה שגם בשקלים שוקלים יותר ממחצית השקל מימי משה כל שהוא מחצית המטבע של אותו הזמן, ורק אינו יכול לפחות ממחצית השקל מזמן משה, ואם כן אין חילוק בין מותר שקל לחטאת. והשיבו רבי שמעון שעל כל פנים יד כולם שזה ליתן אותו מחצית השקל, מה שאין כן בחטאת אין שיעור.

מהפסוק הכתוב בעזרא 'והעמדנו עלינו מצוות לתת עלינו שלישיית השקל בשנה לעבודת בית אלוקינו' למדים:

א. שאין לפחות משיעור מחצית השקל של משה. ב. ישלש שקליו לצדקה שלש פעמים בשנה. ג. אין מטריחים לגבות נדבות מהציבור יותר מג' פעמים בשנה. ד. תורמים את הלשכה שלש פעמים בשנה בשלש קופות של שלש סאה.

'זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל' - נחלקו התנאים בטעם שנתנה תורה שיעור זה, א. 'מחצית השקל' לפי שחטאו בחצי היום, ב. שיש בו מספר שש (גרמטיק) - לפי שחטאו בשש שעות. ג. שיש בו מספר עשר (מעה) - שעברו על עשרת הדברות. ד. משום שמכרו כל עשרת השבטים בכורה של רחל בעשרים דינרים, והגיע לכל אחד מהשבטים ב' דינרים שהוא חצי סלע. וזהו גם הטעם לשיעור פדיון הבן שהוא עשרים כסף.

דף ו' - עמוד ב'

משנה . מותר שקלים חולין, כדעת בית הלל בעמוד א', הפריש שקלו ומת - יפול לנדבה.

מותר עשירית האיפה של חטאת ישראל שמקריב בדלי דלות - יפול לנדבה, וכן מותר קיני זבים וזבות ויולדות, ומותר חטאות ואשמות. מותר עשירית האיפה של כהן גדול שאינו נקרא 'חטאת' - לרבי יוחנן יפול לים המלח, ולא נהנים ולא מועלים בו, ולרבי אלעזר יפול לנדבה.

מותר עולה לעולה, מותר מנחה למנחה, מותר שלמים ומותר הפסח - לשלמים, שנאמר 'ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים' - כל שאינו בא אלא מן כל הצאן בא שלמים, יצאה עולה שבאה אף מן הבקר, ויצא אשם שאינו בא אלא מן הכבשים בלבד. אבל אין מותר פסח לעולה אף שנאמר 'ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים ומן העזים לעולה', ואין דורשים כל שהוא מן הכבשים

רבי יוחנן הקפיד על רב אלעזר שלא אמר אמרותיו בשמו, ובדין יש לו לכעוס על תלמידו, ופייסו רבי יעקב בר אידי שגם יהושע היה יושב ודורש תורה ששמע ממושה ולא אמר 'כך אמר משה', מפני שכולם ידעו שתורת משה היא.

נחלקו רבי אליעזר ורבי יוסי בבית הכנסת של טרסיים על עץ שראשו אחד עב וראוי לשחוק בו שום אם מותר לטלטלו בשבת לנעול בו דלת, ונחלקו עד שנקרע ממילא ספר תורה, ואמר רבי יוסי בן קסמא שבאו לכלל כעס משום שבעבר היה שם בית עבודה זרה (אמנם ראה בבבלי יבמות דף צ"ו - ע"ב), וכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה.

עניין אמירת דבר הצדיק משמו - דוד המלך ביקש 'אגורה בעולמך עולמים' - שיאמרו תפילות ותורות בשמו. כל תלמיד חכם שאומרים דבר הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחשות בקבר.

האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל השמועה כאילו עומד נגדו, ולכן חשש רב זעירא במימרות שהיה אומר רב ששת בשם רבותיו מפני שהיה סגי נהור ושמה לא דקדק יפה שהרי לא ראה את מוריו.

מימרות ששמע מרבותיו שאמרו בשם רבותיהם מותר להשמיעם אף שהוא לא ראה רבותיו של רבו, מפני שרבו ראם. ליצני הדור שבימי דוד היו הולכים סמוך לחלונותיו ואומרים לו 'דוד דוד אימתי יבנה בית המקדש' ו'אימתי בית ה' נלך', כי יודעים היו שלא יבנה בימיו, ודוד שמח בדבריהם, כמו שנאמר 'שמחתי באומרים לי בית ה' נלך'.

דוד שמח כל כך בבית המקדש אף שהיה צריך למות כדי שיהא בנוי, אף על פי כן הקדוש ברוך הוא לא עשה כן, אלא מילא ימיו, ואמר לו הקדוש ברוך הוא כלום שלמה בנך יבנה בית המקדש אלא להקריב קרבנות, חביב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה יותר מן הקרבן.

פרק בשלשה פרקים

משנה . בשלושה פרקים בשנה תורמים את הלשכה ט"ו יום קודם - פסח, שבועות, סוכות, שבהם דורשים הלכות החג. הזמן שנאסרו בהמות עד שיעשרם: לרבי עקיבא בזמנים שתורמים את הלשכה, לכן עזאי בכ"ט אדר, ובא' בסיון, וכ"ט אב, ולא אמרו א' בתשרי מפני שיום טוב הוא ואי אפשר לעשר ביום טוב.

טעם הזמנים למעשר בהמה: לרבי יוחנן - שזהו פרקי לידה שלהם. לרבי יהושע בן לוי - כדי שיהיו בהמות מצויות לעולי רגלים ולא ישחטו מעשר בהמה לפני כן. לרב יודן - שלא יבוא לידי 'בל תאחר', שיביאו המעשר לירושלים בעלייתם לרגל.

דף ח' . יום ג' חוה"מ פסח - א' לעומר תשפ"א

דף ח' - עמוד א'

ראש השנה למעשר בהמה (שהבהמות שנולדו קודם לכן אינן מתעשרות עם הנולדות לאחר מכן): לרבי מאיר - א' באלול, שאותן שנולדו עד אז התעברו לפני ניסן. לרבי אלעזר ורבי שמעון - א' בתשרי, שלמדים מהפסוק 'לבשו כרים הצאן' וגו' שאלו המקדימות להתעבר ואלו המתאחרות נכנסות לדיר להתעשר יחד. לכן עזאי - הואיל ונחלקו חבריו בדינם של אלו שנולדו באלול, לכן הנולדות באלול מתעשרות בפני עצמן.

עונת מעשר בהמה אינה כעונת מעשר פירות שהולכים בהם אחר חנטה (תחילת פריחתן), שאם כן היה צריך לילך אחר זמן עיבורם ולא אחר לידתם. וכן אין דומה לעונת דגן וזיתים שהולכים בהם אחר הבאת שליש, שאם כן היה צריך לילך אחר זמן שראויים להקרבה והיינו שמונת ימים מהלידה, אלא הולכים אחר הלידה [אך עיין להלן שיטת ר' שמאי].

מחוסר זמן להקרבה, לרבי שמעון - נכנס לדיר להתעשר. לחכמים - אין נכנס לדיר. ולרבי שמעון בוודאי שהעונה נקבעת אחר הלידה, אך בדעת חכמים נחלקו האמוראים, לשיטת ר'

שמאי - העונה נקבעת אחר זמן הראוי להקרבה [כתרומת דגן וזיתים שנקבעת אחר הבאת שליש], ואלו שנולדו מכ"ב אלול עד ראש השנה מתעשרות עם אלו שנולדו אחר ראש השנה. אבל ר' מנא הוכיח משיטת בן עזאי שלדברי הכל הולכים אחר לידה.

בכור אף שמחוסר זמן להקרבה עד שמונה ימים מהלידה, מונין לו 'שנה' משעה שנולד.

דף ח' - עמוד ב' משנה . תורמים את הלשכה בשלש קופות שכל אחת יש בה שלוש סאה, וביחד הם תשע סאין, וכך תורמים שלושה פעמים בשנה, וסך הכל הם עשרים ושבע סאין. ולמדים מכאן ל'מפנים' בשבת, שסתם קופה היא של שלש סאה.

על הקופות היה כתוב א' ב' ג', ולרבי ישמעאל היה כתוב ביונית מפני שהיו רגילים בה. והיה כתוב כדי שיהא מתחיל להסתפק לפי הסדר, אך מתחיל מהקופה השניה קודם שגומר הראשונה, כפי שיתבאר להלן (ט).

מחמת חשד הבריות - לא יכנס לתרום כשלוש בגד עם שפה כפולה, ולא במנעל או סנדל, ולא בתפילין, ולא בקמיע.

המוציא יין חי בשבת שיעורו לעבור באיסור הוצאה - רובע רביעית, שאחר מזיגה בשלש חלקים מים יהא בו רביעית.

ארבע כוסות בפסח ששתה זה אחר זה בלא הפסק ניכר ביניהם - יצא, שהרי שנינו שיוצא בהלל ששמע בבית הכנסת, ואין צריך לחזור ולאמרו על הכוס, ואף שלא יהא הפסק בין כוס שלישי לרביעי. וכן אם שתה בהפסקות יצא, שחכמים זכרונום לברכה חייבו לשתות ולא שישתכר

יין של שביעית יוצאים בו חובת ארבע כוסות, אף שאסור ליהנות ממנו אחר זמן ביעור, משום שמצוות לאו ליהנות ניתנו. יין קונדיטין (שיש בו בשמים) - חשוב הוא, ויוצאים בו חובת ארבע כוסות.

יין מזוג - יוצאים בו ברביעית, ובלבד שיהא בו טעם ומראה יין. מצוה ביין אדום, שנאמר 'אל תרא יין כי יתאדם'.

יין מבושל - יוצאים בו, אף שפסול לניסוך, וצריך לכוס של ברכה יין שראוי לנסכו על המזבח, משום שמה פסול לניסוך אינו מחמת חסרון, אלא שאין כשר לנסכים אלא יין שלא השתנה מברייתו.

רבי יונה שתה יין מבושל לארבע כוסות, משום שבשתיית הכוסות היה כואב ראשו עד החג, ויין מבושל אינו חזק כל כך כיין שאינו מבושל.

חכמת אדם תאיר פניו, וכן אמר רבי יונה על עצמו משמחתו והרווחת דעתו בתורה שהתענג על השם בעונג התורה, וכן אמר ר' אבהו על עצמו ששמח שמצא תוספתא ישנה.

דף ט' . יום ג' חוה"מ פסח - ב' לעומר תשפ"א

דף ט' - עמוד א'

שיעור כוס של ברכה (רביעית) - אצבעיים על אצבעיים, ברום אצבע ומחצה ושליש אצבע.

כזית יין קרוש שיעורו כרביעית, הן לענין איסור הוצאה בשבת, והן לענין דם נבילה שמתמא ברביעית (עיין בסמוך), שאם יקרוש יעמוד על כזית.

והיו חייך תלואים לך מנגד - זה שאין לו קרקע וקונה חטים לשנה, שאינו יודע אם יהיו לו חטים לשנה הבאה. ופחדת לילה ויום - זה הקונה תבואה מעט מעט, ומפחד תמיד שלא יהיה לו לסעודת 'לילה' ו'יום'. ולא תאמין בחייך - זה הלוקח פת אפויה מהנחתום, שלפעמים אין לו פת לקנות. ואדם כזה אין דעתו מיושבת.

דם נבילה - לרבי יהודה, מטמא ברביעית, שאם יקרוש יעמוד על כזית, ולרבי יהושע בן פתורא אינו מטמא (וי"א שלא נחלק עם ר"י לענין טומאה). ולכולי עלמא אין עליו שם משקה להכשיר פירות לקבלת טומאה.

דם שרץ - מטמא בכעדשה, ואינו מכשיר.

מחמת חשד הבריות - לא יתרום בעל שיער, מפרידים נימוגו. ומדברים עימו משעה שנכנס לתרום עד שיצא, שאי אפשר למלאות פיו מים, משום שצריך לברך.

אדם צריך לצאת ידי הבריות כשם שצריך לצאת ידי שמים, מן התורה - 'והייתם נקיים מה' ומישראל', וכן מהנביאים ומן הכתובים.

משנה . של בית רבן גמליאל היה נכנס בשעת התרומה ושקלו בידו, וזרקו לפני התורם, והתורם דחפו לתוך הקופה, מפני שהיו זריזים ורצו שיבא הקרבן משלהם.

אינו תורם עד ששואל 'אתרום', והם אומרים לו תרום תרום שלש פעמים (שכן דרך חכמים בכל מקום לחזור שלש פעמים). דף ט' - עמוד ב'

תרם תרומה הראשונה (בשלש קופות) מהלשכה, וכיסה את המעות שלא יבא לתרום מהם בפעם השנייה, והמביאים אחר כך נותנים שקליהם על הכיסוי, ותורמים תרומה שניה מהשקלים שעל גבי הכיסוי, ושוב מכסים, והמביאים אחר כך נותנים שקליהם על הכיסוי, ותורמים תרומה שלישית. ואחר תרומה שלישית לא היו מכסים. והמעות שהתכסו אחר כל תרומה הרי הם שיריים, ולכן אם נשמט הכיסוי ונתערב השקלים החדשים והישנים נעשו כולם שיריים, ואינם כשרים להביא מהם קרבנות.

נטל מקופה הראשונה, ואינו מוריקה, כדי שיסתפק מכל השלש קופות עד העצרת, וכן מן השנייה, אבל השלישית תורם וגומר כל הקופה, וחוזר לשנייה, ואחר כך לשלישית.

תורם הלשכה - הראשונה לשם בני ארץ ישראל, ששקליהם באו ראשונה ולשם כל ישראל, השנייה - לשם כרכים המוקפים לה, שבאו שקליהן אחר כך ולשם כל ישראל, שלישית - לשם בבל ומדי ולכל המדינות הרחוקות ולשם כל ישראל. והיא היתה עשירה שבכולם.

גמרו כל המטבעות שתרמו, לתנא קמא - לא מביאים קרבנות מן השיריים שבלשכה אלא חוזרים ושוקלים מחדש, לרבי מאיר - לוקחים מן השיריים, ולכן מועלים בשיירי הלשכה כיון שלפעמים משתמשים בהם לצורך קרבנות.

זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות לטהרה, טהרה לקדושה, קדושה לענוה, ענוה ליראת חטא, יראת חטא לחסידות, חסידות לרוח הקודש, רוח הקודש לתחית המתים, תחית המתים לאלהיו הנביא זכור לטוב.

כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקודש, ואוכל פירותיו הטהרה, וקורא קריאת שמע בוקר וערב יהא מבושר שכן עולם הבא הוא.

דף י' . יום ד' חוה"מ פסח - ג' לעומר תשפ"א

פרק התרומה

דף י' - עמוד א'

משנה . מתרומת הלשכה היו מקריבים את כל קרבנות הציבור, וגם השומרים ספיחי שביעית מרגלי בהמות - לצורך עומר ושתי הלחם - נוטלים משם שחרם, מפני שהם צרכי קרבן.

יחיד המתנדב קרבן ציבור ומוסרו לציבור - לתנא קמא אין קרבן יחיד משתנה לשל ציבור, ולרבי יוסי משתנה לשל ציבור. ולשיטתו היה אפשר להעמיד שומר בחינם לעומר ושתי הלחם.

מכשירי קרבן, כגון עצים וכתונת, שנדבם יחיד ומסרם לציבור, לר' אחא - תלוי במחלוקת תנא קמא ורבי יוסי שבמשנה, האם יחיד מתנדב לצורך הציבור. ולר' אילא - גם תנא קמא מודה במכשירי קרבן שבאים משל יחיד.

המנדבים עצים לצורך הקרבת קרבנות, משתמשים מעציהם תחילה אפילו כשהלשכה מלאה עצים (ולעיל נתבאר האם הוא לכו"ע), שכך תקנו הנביאים, והיו המנדבים עושים יום טוב באותו היום, ונחלקו התנאים אם גם אחר שנחרב בית המקדש נחשב ליום טוב.

כל המנחות של יחיד וציבור באות מהארץ ומחוץ לארץ, ומן החדש ומן הישן, העומר ושתי הלחם באים רק מן החדש, ולרבי ישמעאל באים רק מארץ ישראל.

היו מעמידים שומרים לספיחי שביעית לצורך עומר ושתי הלחם, לא רק לרבי ישמעאל הסובר שאין מביאים אלא מארץ ישראל, אלא גם לחולקים, מפני שאם לא מצאו בסוריא הביאו מספיחי ארץ ישראל, וצריך לשמור שמא לא ימצאו בסוריא.

כשאינן ספיחי שביעית לצורך קרבן העומר ושתי הלחם ספק בגמרא אם מותר לזרוע בשביעית כשם שמותר לקצור, ואף שצריך שהקומץ יתיר השיריים באכילה וכאן לא יתירם, לא גרע ממה שבא בטומאה, אף שאין שיריים מותרים.

סדר פריעת שכר מתרומת הלשכה לקוצרים ושומרי הספיחים לצורך קרבן עומר ושתי הלחם ושכר אומני הבנין: משלמים להם ממעות שולחני הדיוט, וחוזרים ומחללים מעות הלשכה על החלק הנקי שיקרב לעומר וכו', ונעשו המעות חולין ופורעים בהם החוב לשולחני.

דף י' - עמוד ב' משנה . תרומת הלשכה היה גם לצורך - פרה אדומה ושני התולעת (שבכלל חטאת היא), ושעיר המשתלח (שצריך ליקח שני שעירים ואינו יודע על איזה יעלה הגורל להשם), תלמידי חכמים המלמדים את הכהנים הלכות שחיטה, קבלה, זריקה, מבקרי מומי הקדשים (שצרכי קרבן הם), מגייה ספר תורה שבעזרה, ודייני גזילות (שלב בית דין מתנה על התורמים לתרומת הלשכה, או מדין הפקר בית דין).

ג' לשונות הן: של שעיר המשתלח - משקלו סלע (שצריך לחלקו חציו בסלע וחציו בין קרניו), של מצורע - שקל (שאינן צריך לחלקו), של פרה - שתי סלעים (שצריך שיהא בו כובד, שנאמר 'והשליך אל תוך שריפת הפרה').

שכר נשים האורגות את הפרוכת המפסיקה בין ההיכל לקודש הקדשים: לרב חונה - בא מבדק הבית, שהפרוכת כבנין הואיל ועשויה במקום בנין, לשמואל - בא מתרומת הלשכה, שדומה לכלי שרת.

שיירי הלשכה היו לצורך - כבש פרה אדומה, וכבש שעיר המשתלח, ולשון שבין קרניו, ואמת המים, וחומת העיר ומגדלותיה, וכל צרכי העיר. לאבא שאול - כבש פרה הכהנים גדולים עושים מכספם.

מותר שיירי הלשכה היו לצורך (אחר שנעשה בהן תיקון העיר כ"ל) - לרבי ישמעאל, היו קונים בו יינות שמנים וסלתות, ומוכרים למי שצריך להם לקרבנו, והרווחים להקדש. אבל לרבי עקיבא אין משתכרים בהן, וכן במעות עניים, שמא יהיה בהם הפסד.

מותר תרומת הלשכה: לתנא קמא - היו עושים בה ריקועי זהב ציפוי לרצפה וכותלי קודשי הקדשים. לרבי ישמעאל ורבי חנינא סגן הכהנים - לכלי שרת. לרבי עקיבא - לקיץ המזבח.

מותר הפירות (יתבאר בגמרא דף י"א). - לרבי ישמעאל לקיץ המזבח, ונחלקו עליו ר' עקיבא ור' חנינא סגן הכהנים.

מותר נסכים (יתבאר בגמרא דף י"א). לרבי עקיבא - לכלי שרת, וכן למזבח הזהב (שדינו ככלי ולא בנין). לרבי חנינא סגן הכהנים - לקיץ המזבח.

בדק הבית - לצורך מזבח העולה ההיכל והעזרות.

השולחן והמנורה והמזבחות והפרוכת, לרבי מאיר מעכבים את הקרבנות אם אינם במקומם או שאינם שלמים, לחכמים מעכבים רק לעבודת פנים, אבל לעבודת חוץ רק טובב (ויש אומרים הכיור וכנו) וקרן המזבח מעכבים.

דף י"א . יום ה' חוה"מ פסח - ד' לעומר תשפ"א

דף י"א - עמוד א'

כל כהן גדול שעשה פרה אדומה עשה לה כבש, ואפילו כבש של חבירו עדיין עומד סותר ובונה משלו, והיו מוציאים עליו יותר מששים ככרי זהב, משום מעלה וכבוד למצות פרה אדומה (וי"א משמשם גאווה עשו כן, אך אי אפשר לומר כן בשמעון הצדיק).

זיזים וכתלים היו בשני צידי הגשר, כדי שלא יציצו הכהנים

המולטימדיה הפרה בדברים המביאים אותם לידי תומאה.

לרבי עקיבא שאין משתכרין משל הקדש (לעיל י:), אם מקבל על עצמו שאם יהיה הפסד כל ההפסד משלו, ורק אם יהיה שכר יהא להקדש - מותר, וכן בעניינים אם מסכים שיהא ההפסד עליו והשכר יתחלק בינו לעניים - מותר.

מותר הפירות לרבי ישמעאל לקיץ המזבח (משנה לעיל י:), לרבי חיייה בר יוסף - רבי ישמעאל לשיטתו שסובר שבמותר שיירי הלשכה היו לוקחים יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש, ושכר זה היינו מותר הפירות. לרבי יוחנן - זו סאה רביעית ממה שנשאר ממי שקיבל על עצמו שישפק ארבע סאים סולת בסלע ועמדו בשלש, שחייב לספק ארבע (לקמן י"ב), וריווח זה לקיץ המזבח (ולרב חיייה בר יוסף סאה רביעית בכלל מותר נכסיהם).

רבי עקיבא ורבי חנינא סגן הכהנים חולקים על רבי ישמעאל בדין מותר פירות (במשנה שם), לרבי חיייה בר יוסף (הנ"ל, שרבי ישמעאל לשיטתו) - רבי עקיבא ורבי חנינא לשיטתם (במשנה) שאין משתכרים בשל הקדש, ואין כלל 'מותר פירות'. לרבי יוחנן (הנ"ל שהיינו סאה רביעית) - רבי עקיבא ורבי חנינא חולקים וסוברים שהוא לכלי שרת.

מותר נכסיהם (ששינוי שלרבי עקיבא לכלי שרת, ולרבי חנינא לקיץ המזבח) - כשהקדש קונה נכסיהם בגודש, וכשמוכרים לאחרים מוכרים בלא גודש, והמותר ['בירוצין'] הוא 'מותר נכסיהם'. ואף בירוצי יחיד, כיון שמוסרם לציבור יפה, ואף בירוצי יבש שלא נתקדש בכלי. **דף י"א - עמוד ב'**

משנה . מותר הקטורת לשכר האומנים, לרבי שמעון בר ביסנא - מביא מעות של בדק הבית ומחללם על הבנין שהשביחו האומנים, ומביא מותר הקטורת ומחלל על המעות (שנתחללו לפני כן, והם הולכים לתרומה ישנה), ונותנים מותר הקטורת לאומנים, וחוזרים וקונים אותה מהם מתרומה חדשה. לרבי - נותנים מותר הקטורת לאומנים העושים הקטורת ולחם הפנים, על ידי שמפרישים בשבילם מעות מתרומה ישנה כפי מה שמגיע להם בעד מלאכתם משנה שעברה, ומביא מותר הקטורת ומחללן על המעות ויחזרו המעות לתרומה הישנה, ונותנים להם הקטורת, וחוזרים וקונים אותה מתרומה חדשה. ואם לא היו חייבים להם משנה שעברה - מקייצים בו המזבח.

הקטורת שהתפטמה בכלי חול - נחלקו אם כשירה הקטורת, ונחלקו בפירוש הפסוק 'קודש היא', אם היינו שתהא נעשית בכלי קודש, או שתבוא מתרומת הלשכה. ואף שמפטמים אותה בכלי קודש יש לה פדיון, שהקילו במותר כדלהלן.

שמואל סובר שהקילו במותר לענין פדיון, ולכן סובר שעולות וחטאות שנתרו ממה שקנו ממעות תרומה שלפני ניסן - נפדים תמימים, שמחללים אותם על מעות חולין וחוזרים ולוקחים אותם מתרומה חדשה וכשרים למזבח. ולרבי יוחנן ירעו עד שיסתאבו. ולרב שמואל בן ר' יצחק מקייצין בהן את המזבח, ואף שעמדו לחטאת קרבים לעולה, שאין קרבנות ציבור נקבעים אלא בשחיטה, או משום שתנאי בית דין על המותר שיקרבו עולות.

דף י"ב . יום ו' חוה"מ פסח ה' לעומר תשפ"א

דף י"ב - עמוד א'

משנה . המקדיש נכסיו סתם - הרי הם לבדק הבית.

המקדיש נכסיו והיה בהם 'קטורת' הראויה לקרבן ציבור (לר' הושעיה היינו שהקדישוה אומנים משל בית אבטינס קודם שקנאה הקדש מהם): לתנא קמא - ינתן לאומנים בשכרם, ויוצאת לחולין אף על פי שאין דבר אחר נכנס תחתיה, שסובר הקדש מתחלל על המלאכה. לבן עזאי - אין הקדש מתחלל על המלאכה אלא על מעות, ולכן מפרישים מעות לשכרם, ומחללים את הקטורת על מעות אלו, ונותנים לאומנים את הקטורת, וחוזרים ולוקחים אותה מהם ממעות תרומה חדשה. **המקדיש נכסיו והיה בהם בהמה ראויה על גבי מזבח זכרים ונקבות:**

לרבי אליעזר ורבי עקיבא - זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות לצרכי זבחי שלמים, ודמיהם יפלו עם שאר נכסיו לבדק הבית. שנאמר 'איש כי יקדיש את ביתו קודש לה' - שהמקדיש נכסיו הכל לבדק הבית, אכן הראוי למזבח אינו נפדים אלא לצורך מזבח.

לרבי יהושע - זכרים, הם עצמם יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהם עולות, שנאמר 'אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעולה וגו' בבקר' - כל נדר ונדבה אשר יקריבו לה' לרבות המקדיש נכסיו - יהיה לעולה,

ונקבות בכלל 'בקר', שגם הם יבואו דמיהם לעולה (שנקיבה עצמה אינה ראויה לעולה).

לרבי פייס - המקדיש גם בהמות בפירוש, שאמר 'בהמה ונכסי להקדש', כיון שלא חילק ואמר 'בהמה למזבח, ונכסי לבדק הבית' מפרשים דעתו שהכל ילך למקום אחד - לבדק הבית וכדעת רבי אליעזר. והמקדיש כל נכסיו סתם - מפרשים שדעתו להקדיש כל דבר למה שהוא ראוי - כרבי יהושע.

מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע - נחלקו האמוראים בדעת רב אם רק במקדיש כל נכסיו סובר רבי אליעזר שאף בהמות לבדק הבית כמו שאר נכסיו, אבל הקדיש רק עדרו - בהמות הראויות למזבח - לכולי עלמא הקדישם למזבח, או להיפך - דווקא במקדיש עדרו סובר רבי יהושע שהקדישם למזבח, ורבי אליעזר סובר לבדק הבית, כיון שאילו נתכוון למזבח היה אומר כן בפירוש, אבל הקדיש כל נכסיו מודה רבי יהושע שהקדיש הכל לבדק הבית. לרבי יוחנן - רבי אליעזר ורבי יהושע נחלקו בין בהקדיש כל נכסיו ובין בהקדיש רק עדרו.

תמימים שהקדישם לבדק הבית ופדאם - לרבי יוחנן, יצאו לחולין לגמרי, ואף ולדם וחלבם מותר (כקדשי מזבח שקדם מומם להקדשם, ובקדשי בדק הבית אף תמימים נפדים), וכן הוכיחו ממשנתנו ששינוי בה שקדושת מזבח חלה על קדשי בדק הבית שנפדו, ואילו לא יצאו לחולין לגמרי לא יכול לשנותו מקדושה לקדושה. לרב חסדא, דווקא אם הוממו קודם פדיה יצאו לחולין לגמרי (כשם שקדשי מזבח אין יוצאים לחולין אלא בהוממו, אלא שם דווקא שהוממו קודם הקדשם, ובקדשי בדק הבית כן הדין אף אם הוממו אחר הקדשם). **דף י"ב - עמוד ב'**

הפריש נקבה לעולתו ולפסחו ולאשמו:

לתנא קמא - עושה תמורה, שסובר הקדש דמים בבהמה קדושה קדושת הגוף לענין תמורה.

לרבי שמעון - עולתו עושה תמורה, שמצינו שנקבה כשירה בעולת עוף, ולכן חל שם עולה גם על בהמת נקבה לענין תמורה. פסחו ואשמו אינם עושים תמורה, שהקדש דמים אינו קדוש קדושת הגוף כלל.

לרבי שמעון בן יהודה בשם ר שמעון ורבי יהושע - אינם עושים תמורה (כדמצינו שנוזר ומצורע שחייב אשם בן שנה, והביאו בן שני שנים, או החייב אשם גזילות מעילות ושפחה חרופה שצריכים להביא אשם בן שתיים והביאו בן שלש שסובר רבי שמעון שאינם קדושים כלל, הגם ששניהם זכרים, קל וחומר בזכרים ונקבות), שלמדוים מ'ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' - אפילו טמאה באותו שם כגון נקבה לעולה אשם ופסח.

לרבי - פסח עושה תמורה, אף שהפסח עצמו אינו בא אלא מזכרים, כיון שמותר פסח בא שלמים, ושלמים באה גם מנקבה.

המקדיש נכסיו והיו בהן דברים הראויים לגבי המזבח כגון יינות ושמינים ועופות, לרבי אליעזר ימכרו לצורכי אותו המין, ויביא בדמיהם עולות, שנאמר 'איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעולה' - הכל קרב לעולה.

דף י"ג . שב"ק שביעי של פסח ו' לעומר תשפ"א

דף י"ג - עמוד א'

המקדיש נכסיו והיו בהם עופות, אינם קדושים קדושת הגוף, שדווקא בהמות נתקדש לעולה אף על פי שאינן ראויות לעולה (כגון נקבה) מהפסוק 'בקר', ואפילו נפלו בה מום אין דמיה קדושים לעולה שאין פדיון לעוף.

משנה . הגזברים קובעים שער וקונים יינות ושמינים כל שלושים יום, וקונים בכל יום כפי השער הזה ואם מתייקר המקח אין מוסיפים דמים, ואם הוזל לוקחים כפי הזול.

כל שקיבל דמים מהקדש לספק סלתות ושמינים ארבע סאין בסלע אפילו אם הוקרו ועמדו שלש סאין בסלע צריך המוכר ליתן ארבע, שהקדש קונה בדמים, ואם הוזל נותן כשער הזול, שלא גרע מהדיוט שאינו קונה אלא במשיכה. התליע או החמיץ - ההפסד להמוכר, שאין המעות נעשות של המוכר עד שיעלה לרצון על המזבח, ואין חוששים שיפסלו הכהנים, שזריזים הם.

פרק אלו הן הממוזנים

משנה . הממוזנים שהיו במקדש - יוחנן בן פנחס על החותמות (יבואר להלן דף י"ד). אחייה על הנסכים (יבואר שם). מתיה בן שמואל על הפייסות (מי יזכה בכל עבודה). פתחיה על הקינים (והיה צריך לחכם גדול לשם כך, שהם גופי

המתמנה פּרנס על הציבור זוכה להימנות עם גדולי הדור, וקל וחומר אם נתמנה לחיי נפשות.

הוגרס הלוי היה ממונה על השיר ונעימה יתירה היה יודע, וכשהיה נועץ גודלו בתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר, והיו כל הלויים נרתעים לאחוריהם מהכרעת קולו.

בית גרמי היו בקיאים במעשה לחם הפנים וברדייתו מן התנור שלא ישבר - לפי שהיה עשוי כמין תיבה פרוצה, ולא למדוהו לאחרים כדי שלא יעשו כן לפני עבודה זרה, והיו מזכירים אותם לשבח שמעולם לא יצאה ביד בניהם פת נקיה - שלא יהיו אומרים מלחם הפנים הם אוכלים.

בית אבטינס היו ממונים על מעשה הקטורת, והיו בקיאים בפיטומה ובעשב המעלה עשנה כמקל, ולא רצו ללמדה לאחרים שלא יעשו כן לפני עבודה זרה. ורבי ישמעאל (וי"ג רבי וסי) אומר שנתכוונו לכבודם ולמעט כבוד המקום ולכן נתמעט כבודם. ומזכירים אותם לשבח שמעולם לא יצאה מהן אשה מבושמת לשוק, והיו מתנים כן לפני נשואיהם. ואחר החורבן מסרו מגילת סמנים שבידו, ואמר רבי עקיבא שמכך ניכר שכוונתם היה לשם שמים, ושוב אין להזכירם לגנאי (ולעתיד לבא יחזירו להם כבודם).
דף י"ד - עמוד ב'

פנחס היה ממונה על הלבשת כהן גדול שיהיו בגדיו נאים ומהודרים, וצריכים לכך מומחיות גדולה, כמו שמצינו שכהן אחד הלביש שר בשכר של שמונה או שנים עשר זהובים.

משנה. אין פוחתים משלושה גזברים על ממון הקדש, ולמעלה מהן - שבעה אמרוכלין, ושני קתליקון (ממונים) עליהם.

כשחותמים ממון הלשכה, הגזבר חותם, ואחר כן האמרוכל, ואחר כן הקתליקון, ואחר כן הכהן גדול, ואחר כן המלך, וכשמתירים החותמות - המלך רואה חותמו ומתיר, ואחר כן הכהן גדול, ואחר כן הקתליקון, ואחר כן האמרוכל, ואחר כן הגזבר.

אין עושים שררה על הציבור בממון פחות משניים, שנאמר 'והם יקחו את הזהב וגו', הם - לשון רבים ואין פחות משניים.

משה העשיר - לפי חמא בי רבי חנינא, מפסולת הלוחות, שנאמר 'פסל לך' - הפסולת שלך, לרב חנין, מחצב של אבנים טובות ומרגליות ברא לו הקדוש ברוך הוא בתוך אוהלו.

'והביטו אחרי משה' - נחלקו האמוראים אם לגנאי, שאמרו ראו גידול בשרו, מה שאוכל ושותה וכל מה שיש לו הוא מממון ישראל, או לשבח, ששמחו בזכותם לראות צדיק.

משנה. ארבעה חותמות היו במקדש לקבלת נסכים, והיה כתוב עליהם בלשון הקודש: א. 'עגל', לנסכי בקר, ואין חילוק בין נסכי עגל קטן לנסכי שור גדול, זכרים ונקבות. ב. 'זכר', לנסכי איל (תרגום של איל הוא זכרא). ג. 'גדי', לנסכי צאן גדולים וקטנים (כבשים ועזים) חוץ מן האיל. ד. 'חוטא', לנסכי שלש בהמות של מצורע. לבן עזאי, חמש חותמות היו (וארמית כתוב עליהם), שחותם 'חוטא' חלוק לשנים: 'חוטא דל' ו'חוטא עשיר', שלנסכים די לעני בחותם של 'גדי' (שאינו מביא מבהמות אלא 'כבש' אחד), אך צריך חותם מיוחד כיון שצריך גם לוג שמן הניתן על אוזן ובוהן, ולתנא קמא העני את הביא הלוג מביתו, ולכן היה די לו בחותם 'גדי'.

מי שצריך נסכים - הולך אל יוחנן הממונה על החותמות, ונותן לו מעות ומקבל ממנו חותם, בא אל אחייה הממונה על הנסכים, ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים, לערב באים זה אצל זה ואחיייה מוציא החותמות ויוחנן נותן לו כנגדם המעות, ואם פחתו משלם יוחנן מביתו, ואם הותירו הותירו להקדש, ואם אבד אחד הקונים את חותמו - ממתנינים עד הערב, ואם מצא יוחנן מעות יותר מחותמות נתנו לזה נסכיו. והיה כתוב על החותם את שם היום, מפני הרמאים.

דף ט"ו. יום ב' פרשת שמייני - ח' לעומר כ"ג ניסן תשפ"א
דף ט"ו - עמוד א

מפני הרמאים היה כתוב על החותמות שם - היום, השבוע, החודש, המשמר.

משנה. שתי לשכות היו במקדש: לשכת חשאי - שבה היו יראי חטא נותנים בסתר, ועניים בני טובים מתפרנסים ממנה בחשאי. לשכת הכלים - כל מי שהתנדב כלי לבדק הבית זורקו לתוכה, ופעם בשלושים יום הגזברים פותחים אותה, וכל כלי שיש בו צורך לבדק הבית מניחים אותו, והשאר נמכרים ודמיהם נופלים לבדק הבית. רבי יעקב בר אידי ורב יצחק בר נחמן היו גבאי צדקה, ונתנו לרב

הלכות), ומרדכי' שמו אלא שקראו לו פתחיה - שהיה פותח דברים ודורשם ויודע שבעים לשונות. בן אחייה לרפאות הכהנים חולי מעיים מחמת הליכתם יחפים על רצפת עזרה ואכילת בשר ושתית מים. נחזוניה חופר שיחין, כדי שיהיו מים מצויים לעולי רגלים. גביני היה המכריז במקדש (יבואר להלן דף י"ד), בן גבר על נעילת שערים. בן בבי על הכנת הפתילות למנורה. בן ארזא על השמעת הצלצל שיתחילו הלויים בשיר. הוגרס משבט לוי, להתחיל ולסיים השיר. בית גרמו על מעשה לחם הפנים. בית אבטינס על מעשה הקטורת. אלעזר על אורגי הפרוכת. פנחס על הלבשת בגדי כהונה גדולה.

הממונים המוזכרים במשנה יש אומרים שמנה הכשרים המיוחדים במשך הדורות, ויש אומרים שמנה התנא אותם שהיו בדורו. דף י"ג - עמוד ב'

'אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל' - יש אומרים שזהו רבי עקיבא, שרבים היו תלמידיו, והתקין מדרש הלכות והגדות, ויש אומרים שאנשי כנסת הגדולה תקנום, ורבי עקיבא תיקן כללות ופרטות.

ומשפחות סופרים - שעשו התורה במספרים כדי לזכור התורה, ולכן נקרא עזרא סופר, שהיה סופר בין בדברי תורה ובין בדברי חכמים.

הראשונים עסקו בתורה כדוגמת כל חמש עשרה מלאכות שבפת, ואנו אין לנו פה לאכול.

הראשונים הגבירו כוחם הרוחני כמלאכים ואנו בני אדם, ובחלק הגשמי היו בני אדם, ואנו כחמורים, ואף לא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר.

חמורו של רבי פנחס בן יאיר נגנב, ולא רצה לאכול, הוציאוהו הגנבים מרשותם ועמד על שער ביתו של רבי פנחס בן יאיר, והתחיל לצעוק, ואמר רבי פנחס בן יאיר שיתנו לו לאכול, שלא טעם שלש ימים, ונתנו לו ולא רצה לאכול אף שהיה נקי מפסולת, מפני שהחמיר על עצמו שלא לאכול מאכל שאינה מעושר.

סנהדרין שיש בה שני דיינים שיכולים לדבר לשון בעלי הדין, וכולם ראויים לשמוע לשון זו, הרי זו ראויה לסנהדרין, שלשה - הרי זו בינונית, ארבעה - הרי זו חכמה, וכן היה ביבנה.

פעם אחת יבשה ארץ ישראל ולא ידעו מהיכן להביא עומר, והיה שם אילם שהחזיק יד אחת על גג ויד אחת על צריף, ואמר מרדכי שכוונתו להראות שיש דגן במקום הנקרא 'גגות צריפין' או 'צריפין גגות'.

פעם אחת נשדף כל העולם כולו ולא היו יודעין מהיכן להביא עומר, והיה שם אילם ששם יד אחת על עינו ויד אחת על חור שבמזוזת הדלת הנקרא 'סוכר', ואמר מרדכי שכוונתו להראות שיש דגן במקום הנקרא 'עין סוכר'.

מעשה שהביאו שלושה נשים קיניהן, אחת אמרה שמביאה 'לעינתל', ואחת אמרה 'לימתי', ואחת אמרה 'לזיבתי', ופירש מרדכי שהתכוונו לקרבן תודה, וזו שאמרה 'לעינתל' - שניצלה מסכנה כשעברה מעיין, וכן זו שאמרה 'לימתי' - ניצלה כשעברה את הים, וזו שאמרה 'לזיבתי' - זאב חטף בנה וניצל.

בעבור שאתן צדקה בעד הזכרת נשמתו

נא להעביר דמי יזכור לסיכומי הדף היומי - מחודדים

דף י"ד. יום א' פרשת שמייני - ז' לעומר כ"ב ניסן תשפ"א

דף י"ד - עמוד א'

נחזוניה היה חופר שיחין ומערות לעולי רגלים, וידע איזה סלע מוציא מים קרים, ואיזה מוציא מים חמים, ועד היכן חמימותו מגיעה, ואף על פי כן מת בנו בצמא (משום שפגם קצת במצוותו).

כל האומר שהקדוש ברוך הוא מוותר על עבירות יוותרו בני מעיו, אלא שהוא מאריך אף וגובה את שלו.

הקדוש ברוך הוא מדקדק עם צדיקים בעולם הזה כחוט השערה, כדי שלא יכנסו לפתח חטאת רובץ.

מעשה בחסיד שהיה חופר בורות שיחין ומערות, שבתו הייתה עומדת להינשא ושטפה נהר, ואמר רבי פנחס בן יאיר כיון שהיה מכבד בוראו במים לשם שמים ודאי תעלה, וכך היה.

גביני כרוז היה מכריז בכל יום בבית המקדש: עמדו כהנים לעבודה, ולויים לדוכן, וישראל למעמדן. אגריפס המלך שמע קולו עד שמונה פרסאות ונתן לו מתנות הרבה.

חמא אביו של ר' יהושעיה כסף, והוא נתנו לעניים שהיו מתביישים לקבל מיד הגבאי.

רבי זכריה חתנו של ר' לוי היו מלעיזים עליו שמקבל צדקה בזמן שאינו צריך לה, כשמת בדקו ומצאו שנתנה לאחרים.

רב חנינא בר פפא היה מחלק צדקה בלילה, כדי שלא לבייש המקבלים, ואמר לו שר הרוחות שעובר על 'לא תסיג גבול', שהלילה זמן הרוחות הוא, וענה לו, שכתוב 'מתן בסתר יכפה אף', והתפחד הרוח וברח ממנו.

'אשרי משכיל אל דל' - שמסתכל במצווה לעשותו בחכמה, כגון רבי יונה, כשראה עני בן טובים שירד מנכסיו נתן לו מעות בהלוואה, ואחר שקיבלם אמר לו שהם במתנה.

הזקנים שבימי חייא בר אדא היו לוקחים צדקה רק בין ראש השנה ליום הכיפורים, שאז עדיין לא קצבו מזונותם של השנה, אבל אחר כך לא קיבלו, שאמרו שמזונותיהם כבר מוכנים להם.

נחמיה איש שיחין ביקש ממנו עני ירושלמי שיתן לו תרנגול, ונתן לו רק מעות לקנות חתיכת בשר שור, ואכלו ומת מפני שלא היה רגיל אלא בתרנגול, ואמר נחמיה, בואו וספדו להרוגו של נחמיה.

נחום איש גם זו אמר לעני מוכה שחין שביקש ממנו צדקה בהליכתו להביא דורון לבית חמיו, ומפני שמיחר ענה לו שיתן לו כשיחזור מבית חמיו, כשחזר מצאו מת, וקנס עצמו שיתעוור, שידיו יקטעו, שרגליו ישברו, וכך היה, וכשבא רבי עקיבא לבקרו אמר לו, אוי לי שאני רואה אותך בכך, והשיבו, אוי לי שאין אני רואה אותך בכך, מפני מעלת היסורים.

רבי הושעיה הגדול אכל כל יום עם המלמד של בנו שהיה עיוור, יום אחד היו לו אורחים ולא אכל עימו, ובלילה פייסו שלא אכל עמו כדי שלא יתבזה מהאורחים, ואמר לו המלמד, אתה פייסת למי שרואים אותו והוא אינו רואה, הרואה ואינו נראה יקבל פיוסך.

רבי אליעזר בן יעקב הושיב עיוור שבא לעירו למעלה ממנו, ומחמת כך פרנסוהו בני העיר בכבוד, והתפלל העיוור על רבי אליעזר, אתה גמלת חסד למי שרואים אותו ואינו רואה, זה שרואה ואינו נראה יגמול עמך חסד.

לא מצא חן בעיני האמוראים מה שהיו עשירים שהוציאו ממון רב לייפות בתי כנסיות, בזמן שהיו יכולים לפרנס בה עמלי תורה. **כשם שאין משנים בקדשי מזבח מקדושה אחת לקדושה אחרת, כך אין משנים בקדשי בדק הבית, אך כלים שנוודו לבדק הבית ואין בהם צורך, כיון שאין בהם צורך - מוכרים אותם ונופלים דמיהם ללשכת בדק הבית.**

דף ט"ו - עמוד ב'

פרק שלשה עשר שופרות

שלושה עשר תיבות היו במקדש (כמפורט להלן דף י"ח). **בצורת שופרות** - רחבות מלמטה וצרות מלמעלה, מפני הרמאים - שלא יהיו עושים עצמם כמטילים לתוכם בזמן שהם נוטלים משם.

שלושה עשר שולחנות היו במקדש (כמפורט להלן דף י"ז), **שלושה עשר השתחויות היו במקדש** (להלן דף ט"ז). **ואנשי ביתם של רבן גמליאל ורבי חנינא סגן הכהנים היו משתחוים פעם נוספת נגד דיר העצים, שמסורת אבותיהם בידיהם ששם הארון גנוז.**

מקום הארון לאחר שנחרב המקדש: לר' אליעזר - גלה עם ישראל לבבל, לרבי שמעון בן לקיש - נגנז במקומו, לחכמים - נגנז בדיר העצים על ידי יאשיהו.

מעשה בכהן בעל מום שהיה עוסק בבדיקת עצים מתולעים בדיר העצים, וראה אבן אחת ברצפה שהיא גבוהה משאר האבנים, ואמר כן לחבירו, ולא הספיק לגמור את הדבר ויצאה אש ושרפתו, וידעו בבירור ששם הארון גנוז.

כשהלכו ישראל במדבר, לרבי יהודה בן לקיש היו עמהם שני ארונות, אחד שהלוחות בתוכו, שהיה מונח תמיד באהל מועד, והשני ששבירי לוחות מונחים בתוכו, שהיה נכנס ויוצא עמהם, לחכמים ארון ברית השם היה רק אחד, ועוד אחד שהיה מונח בו הציץ.

דף י"ז. יום ד' פרשת שמיני - י' לעומר כ"ה ניסן תשפ"א

דף י"ז - עמוד א'

משנה. שלש עשר השתחויות שהיו במקדש: לאבא יוסה בן יוחנן היו כנגד שלשה שערים שערים שהיו בעזרה, ולרבנן (הסוברים שלא היו שם אלא שבעה שערים) - כנגד גדר פרצות היוונים שגדרו בני חשמונאי.

שלושה עשרה שערי העזרה (לשיטת אבא יוסה בן יוחנן הנ"ל) - ארבעה בדרום סמוכים למערב: א. שער העליון, ב. שער הדלק, שמכניסים דרכו עצי המערכה, ג. שער הבכורות, שמכניסים את הבכורות דרכו, ד. שער המים, שמכניסים דרכו צלוחית של ניסוך המים בחג, ולרבי אליעזר בן יעקב נקרא כך מפני ששם מתגברים המים היוצאים מבית קודש הקדשים. ארבעה בצפון סמוכים למערב: א. שער יכניה, שממנו יצא לגלות, ב. שער הקרבן, שמכניסים דרכו קדשי קדשים ששחיתם בצפון, ג. שער הנשים, שנכנסות דרכו לסמוך על קרבנן, ד. שער השיר, שמכניסים דרכו כלי שיר. שלושה במזרח: שער ניקנור, שהביא דלתותיו ממצרים, והיו לו שני פשפושין משני צידיו. שנים במערב, שלא היה להם שם.

מים חיים היוצאים מירושלים: מקודש הקדשים עד הפרוכת - דק כקרני שבלולים, מהפרוכת עד מזבח הזהב - מתרחב קצת כקרני חגב, ממזבח הזהב למפתן הבית - כחוט של שתי, ממפתן הבית לעזרה - כחוט של ערב, מכאן ואילך כמפי הפך, ומתגבר והולך ויוצא מצד דרום, עד מרחק אלף אמה מגיעים המים עד הקרסוליים, ובמרחק עוד אלף אמה מגיעים המים עד הברכיים, ובמרחק עוד אלף אמה מגיעים המים עד המתנים, ומכאן ואילך אי אפשר לשוט שם אפילו בספינה גדולה מגודל רדיפת המים, עד שיתפרסם הדבר בעולם.

'ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דויד וליושבי ירושלים לחטאת ולנדה' - מבית דוד ועד יושבי ירושלים מימיו כשרים לטבילת נדה ולמי חטאת, מכאן ואילך - לרבי יונתן, מי תערובות הם, וכשרים לנדה ופסולים למי חטאת, שצריך להם מים חיים, לרבי אלעזר, מי מדרון הם, ופסולים גם לנדה.

מעין שיצא מירושלים הולך עד ארבעה ימים שבגבולי ארץ ישראל, לים של סמכו וים של טבריה - כדי להרבות דגתם, לים המלח וים הגדול - כדי להמתיק מימיהו.

ים הגדול נקרא שמו 'מוצאים' - כנגד שני פעמים שיצא, פעם אחת בדור אנוש, ונחלקו בדעת רבי חנינה אם יצא עד קלבריא, או עד כיפי ברבריא. ופעם שניה בדור הפלגה, ונחלקו בדעת רבי חנינה אם יצא עד כיפי ברבריא, או עד עכו ויפו.

רבי שמעון בן גמליאל הלך לצידן, והביאו לפניו יותר משלש מאות מיני דגים בקעה אחת. **בעולם הזה תבואה עושה לששה חדשים ואילן לשנים עשר חודש**, ולעתיד לבא - לרבי יהודה, תבואה לחודש ואילן לשני חדשים, ולרבי יוסי, התבואה תעשה לחמישה עשר יום, ואילן לחודש אחד.

'ועלהו לתרופה' - לרבי יוחנן, לעתיד לבא גם העלה יהיה ראוי לאכילה, וימצאו אותו למזון. ורב ושמואל פירשו שיהיו העלים רפואה, ונחלקו אם רפואה לפה של מעלה (לתאבון, ויש מפרשים לאלמים) או לפה של מטה (לשלשול, ויש מפרשים לעקרות).

בשעה שעלה נבוכדנצר להחריב בית המקדש, ישב באנטוכיא, ויצאו סנהדרין לקראתו ושאלוהו האם הגיע זמן להחריב בית המקדש, ואמר להם תנו לי יהויכין המלך שהמלכת עליכם, כששמע זאת יהויכין נטל מפתחות של הבית המקדש ועלה לגגו של היכל, ואמר, 'ריבוננו של עולם לשעבר היינו נאמנים לך והיו מפתחותיך מסורים לנו, עכשיו שאין אנו נאמנים הרי מפתחותיך מסורים לך', ונחלקו אמוראים האם זרק המפתחות לשמים ולא ירדו, או שבאה כמין יד ונטלתו, כיון שראו כן כל חורי יהודה עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו.

דף י"ז - עמוד ב'

משנה. י"ג שולחנות היו בבית שני:

שמונה של שיש בבית המטבחיים, שעליהם מדיחים את הקרביים, וכן הפשט וניתוח היה שם.

שתי שולחנות במערב הכבש, אחד של שיש שנותן עליו את האברים אחר הניתוח עד שיעלום הכהנים, והשני של כסף, שנותנים עליו כלי שרת.

שתי שולחנות באולם מבפנים על פתח הבית, ליתן עליו לחם הפנים בכניסתו אחר שנאפה, וביציאתו עד שחילקוהו לכהנים, בכניסתו - לתנא במשנה היה של שיש, שמעלים בקודש, לתנא בברייתא היה של כסף מפני ששיש מקרר, וצריך שיהיה חם. וביציאתו של זהב, שמעלים בקודש ולא מורידים.

שולחן של זהב בפנים ההיכל, שעליו לחם הפנים תמיד.

אחד מן הניסים שנעשו בבית המקדש היה, שכשם שהיו מניחים לחם הפנים חם, כך היו מוציאים אותו חם, מיהו אין סומכים על הנס להניחו על השולחן של שיש (לתנא דברייתא) על סמך שלא יתקרר. לא היה לחם - מניחים לחם משבוע שעבר, ואינו נפסל בלינה, שכתוב 'לחם פנים לפני תמיד', אפילו של כמה ימים. עשרה שולחנות עשה שלמה, כולן עמדו בצפון אצל שולחן שעשה משה, חמישה מכל צד. ועמדו ממזרח למערב, אך י"א שעמדו מצפון לדרום, והקשו שאם כן לא היו כולם בדרום. לחם הפנים היה מונח רק על שולחנו של משה, ולרבי יוסי בי רבי יהודה על כל עשר השולחנות (פעמים בזה ופעמים בזה. קרבן העדה).

לעילוי נשמת הגאון החסיד ר' פינחס בן ר' בנימין ביינוש זכרונו לברכה נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז ת. נ. צ. ב. ה.

דף י"ח . יום ה' פרשת שמיני - י"א לעומר כ"ו ניסן תשפ"ב

דף י"ח - עמוד א'

השולחן היה נתון מחצי הבית ולפנים, משוך מכותל הצפוני שתי אמות ומחצה, ומנורה כנגדו בדרום, משוכה מכותל הדרומי שתי אמות ומחצה, מזבח הזהב היה נתון באמצע משוך מעט כלפי חוץ, וכולם היו נתונים משליש הבית ולפנים (כשנחשוב גם קודש הקדשים, והיינו שישים אמה).

עשר מנורות שעשה שלמה כולן היו עומדות בצד דרום, חמש בכל צד המנורה שעשה משה, לתנא קמא לא היה מדליק אלא מנורת משה, ולרבי יוסה בי ר' יהודה מדליק את כולם.

כל אחת מעשר המנורות שעשה שלמה נעשתה מאלף כיכרי זהב, עד שכללו זהב המזוכך של שלמה, והכניס כל אחת בכור עד שהעמידה על כיכר אחד, שכל זמן שלא עמד הזהב על בירורו נחסר כשמכניסו לכור.

משנה . שלושה עשר שופרות היו במקדש: תקלין חדתי - שקלים של שנה זו, תקלין עתיקין - למי שלא שקל שנה שעברה, קינין, גוזלי יונה, עצים, לבונה, זהב לכלי שרת, ועוד שישה לעולות נדבה. שופר של קינין וגוזלי יונה: לרבי יהודה - שניהם של עולות נדבה, קינין של תורים גדולים, וגוזלי יונה של בני יונה. אבל לקיני חובה (א' לחטאת וא' לעולה) לא היו שופרות, כיון שאילו מת אחד מאלו שנתנו מעותיהם הרי מעות חטאת שמתו בעליה שעומדת למיתה - מעורבות עם שאר המעות, ואי אפשר להפריד ארבע זו (שהם סכום הקן) ולברר שהם של זה שמת ולהשליכם לים המלח, כיון שרבי יהודה סובר שאין בריהו. לחכמים - קינין היה לקיני חובה (א' לחטאת וא' לעולה), וגוזלי יונה היה לעולות נדבה.

לעילוי נשמת ר' ישכר דב ב"ר שמואל אלחנן ז"ל בלזינסקי נלב"ע כ"ו ניסן תשס"ח ת.נ.צ.ב.ה.

דף י"ח - עמוד ב'

הרי עלי עצים - לא יפחות משני גזירין, כאותן שהיו על המערכה, שעוביין אמה מרווחת וארכן אמה פחותה, לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה. ויש אומרים שמידתן כטורטני (ג' פירושים בתקלין חדתי). הרי עלי עץ - מביא גזיר אחד, שכל אחד מהגזירים הוא קרבן בפני עצמו, ולכן כל כהן מביא אחד למערכה, ואין צריך שכהן אחד יביא שניהם.

הרי עלי לבונה - לא יפחות מקומץ, שלמדים מקומץ לבונה הבאה עם המנחה שהיא קומץ, ומה שם קומץ החסר כשר אף כאן כשר. ויש אומרים שצריך כקומצו של כהן, ויש אומרים שדי בקומצו של בעלים.

הרי עלי זהב - אם אמר מטבע של זהב, לא יפחות מדינר זהב, ואם אמר זהב סתם מביא אפילו מזלג קטן של זהב.

ששה שופרות לנדבה: לחזקה - שופר לכל אחד משהו בתי אבות כהונה שעבדו באותו שבוע. לבר פדיה - שופר לכל מין: עגל, שעיר, איל, גדי, טלה, שהמתנדב אחת מאלו הבהמות נותן לשופר של אותו מין. לשמואל - כנגד ששת מיני קרבנות שמתרם קרב לעולה: חטאת, אשם, עשירית האיפה וכו'. לרבי יוחנן - כיון שהיה הנדבה מרובה ריבו לה שופרות, כדי שלא יתעפשו המעות.

המעות שבשופרות נדבה היו לוקחים בהן עולות, הבשר להשם,

והעורות לכהנים, אף על פי שהמנדב נדב לגבוה.

בגודל אמה היו: היסוד, הסובב, הכרכוב, הקרנות, המערכה.

נאמר בדברי הימים: 'וזכלותם (לחזק בדיק הבית) הביאו לפני המלך (יואש) ויהודע (כהן הגדול) את שאר הכסף, ויעשהו כלים לבית ה' כלי שרת', ונאמר במלכים שלא ניתנו כלי שרת מבדק הבית אלא לעושי מלאכה. לרבי יונתן הפסוק של דברי הימים לא מיידי בנדבות שנידבו לבדק הבית, ושתי נדבות היו, לתני דבי רבי ישמעאל נדבה אחת הייתה, אלא שלב בית דין מתנה שאם לא יצטרכו לבדק הבית ויתירו שי

דף י"ט . יום ו' פרשת שמיני - י"ב לעומר כ"ז ניסן תשפ"ב

פרק מעות שנמצאו

דף י"ט - עמוד א'

מעות שנמצאו בין השופרות הולכים אחר הקרוב, אפילו לקולא, מחצה על מחצה הולכים לחומרא: בין שקלים לנדבה - לנדבה, שחמורה שקרבה על המזבח, אבל שיירי הלשכה הולכים לחומת העיר, או משום שהוא כהפריש שקלו ומת, ששקלו לנדבה. בין עצים ללבונה - ללבונה, שחמורה שהיא עצמה קריבה, בין קינין לגוזלי עולה - לגוזלי עולה, שכולה כליל. וכן הכלל בכל שאר השופרות כגון בין קינין לעצים, ובין לבונה לזהב שאם נמצא באמצע הולכים לחומרא. וכן הנמצא בין חולין למעשר שני הולכים אחר הקרוב, ובאמצע - למעשר שני.

השופרות היו עומדים בעיגול, ושופר של שקלים היה עומד ליד שופר של קינים מצד אחד, ומצד שני ליד שופר של נדבה.

הפריש שקלו ומת יפול שקלו לנדבה, ומותר עשירית האיפה של כהן גדול - לרבי יוחנן יוליך לים המלח, ולרבי לעזר לנדבה.

מעות שנמצאו בין השופרות של קינין (שעוף א' לחטאת וא' לעולה) לגוזלי עולה, שהדין הוא שיפלו לגוזלי עולה, אף שנעשה מחטאת עולה - תנאי בית דין על המותרות שיקרבו עולות, ואף הבעלים התכפרו בחטאת מאלו שמספקים הקינים, שתנאי בית דין שהמספק את הקינים מספק את הפסולות והאבודות. משנה . דין מעות שנמצאו:

לפני סוחר ביהמה בירושלים - לעולם מעות מעשר שני הם, שרוב אוכלי בשר בירושלים כל השנה ממעות מעשר שני אוכלים.

בשאר מקומות בירושלים - בשאר כל ימות השנה של חולין הם, שרוב מעות של חולין הם, וברגל מעשר שני הם, שעולי רגלים מביאים שם מעות שפדו בהן מעשר שני, ואין תולים שהם מלפני הרגל, מפני ששוקי ירושלים עשויים להתכבד בכל יום.

בהר הבית - של חולין הם, שתולים במעות של רוב ימי השנה שהם חולין, ואף כשנמצאו ברגל, אפשר שנפלו לפני הרגל, כיון שאין מכבדים הר הבית. ואין חוששים שהם מתרומת הלשכה, שאין כהן מוציא מהלשכה מעות עד שהוא מחלל על הבהמה.

בשר הנמצא בעזרה: אברים - של עולה, שאין צורך לחתוך אותן לחתיכות, כיון שכולה כליל על המזבח. חתיכות - של חטאות, שכיון שבשרם נאכל חותכים אותו. נמצא בירושלים - חושש שמא של שלמים הם, כיון שנאכל בכל ירושלים.

דף י"ט - עמוד ב'

בשר שנמצא בעזרה או בירושלים - תעובר צורתו ויפסל בנותר, ואחר כך יצא לבית השריפה. ואף שנפסל משום היסח הדעת טעון עיבור צורה, משום שפסול היסח הדעת אינו פסול הגוף, אלא חשש טומאה. אכן כאן אין חשש טומאה, כיון שעזרה וירושלים הם רשות הרבים, וספק טומאה ברשות הרבים טהור, אלא אינו נאכל מחשש שמא הוא נותר, ואינו נשרף מיד שמא אינו נותר.

בשר שנמצא בשאר מקומות: איברים - ודאי נבילות, שחתך אבריו להשליך לכלבים (או למכור לנכרים או להשליך לאשפה), ולוקה עליהם. מחרוזות של איברים - מותרות שאין דרך לחרוז איברים של נבילה (וכן במקדש מותרות, שאין חורזים בשר קודש). חתיכות בשר - מותרות, שאין מחתכים אלא לצורך אכילה (ומדובר שרוב החנויות שבעיר מוכרות בשר שחוטא).

כמה חנויות בעיר מוכרות בשר, חלק מוכרות בשר כשר וחלק מוכרות בשר נבילה, ולקח מאחת מהם ואינו יודע מאיזה לקח, אף אם רוב מוכרות בשר שחוטא - הבשר אסור מספק, שכל קבוע כמחצה על מחצה. נמצא בעיר - הולכים אחר הרוב, וכן בנמצא ביד גוי שיצא מחנות של ישראל, ואין חוששים שמכר לו בשר נבילה. היה לכלי שרת.

אוצר - הלכות

לערב פסח שהל בשבת - תשפ"א

תמצית הלכות הנחוצות לחג הפסח הבעל"ט

על פי פסקי מרנא "השבט-הלוי" זצקללה"ה

שנאמרים בביהמ"ד "שבט הלוי" אחוזת ברכפלד - מודיעין עילית

ע"י הרב אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א

ראש כולל ישועות יעקב ומח"ס המינים המהודרים

זמני כניסת שבת וחג הפסח (שעון קי"ץ)

מוצאי שבת ז'ט ראשון	מוצאי שבת ו'ט פסח	הדלה"נ ערב ש"ק	ירושלים
7:32	7:32	6:19	ירושלים
7:34	7:33	6:34	בני ברק
7:34	7:33	6:27	חיפה
7:32	7:32	6:28	מודיעין עילית
זמן ר"ת 8:13	זמן ר"ת 8:12		

יום חמישי י"ג ניסן

- א. הבכורים מתענים ביום חמישי. הנהגים לפטור עצמם בסיום מסכת יסיימו ביום ה', ואינם חייבים שוב לצום בערב שבת. (שו"ע תע ב).
- ב. בודקים את החמץ בלילה: אור ל"ג ניסן בודקים את החמץ מיד אחר תפילת מעריב. (שו"ע תמד א)¹
- ג. מברכים על בדיקה זו. אחר הבדיקה מבטל את החמץ, ומצניע את מזה שנשאר, כבכל שנה. (מ"ב תמד ס"ק א).
- ד. זמן מכירת חמץ: נחלקו גדולי הפוסקים עד מתי מוכרים את חמץ לנכרי ביום שישי. דעת המהר"ם שיק (או"ח קכ) שיש למכור עד שעה חמישית ביום כמו בכל שנה, ואף שמותר לאכול חמץ כדי שלא ילמדו לשנים אחרות. ודעת אמרי יוסף (ח"א קמו) שאפשר למכור עד כניסת שבת. השבט הלוי פסק כמהר"ם שיק שיש למכור את החמץ עד שעה חמישית [במודיעין עילית 1:02] כמו בכל השנים. (מבית לוי)²

יום שישי - ערב שבת

- א. תפילת שחרית אומרים מזמור לתודה, ולמנצח. (מבית לוי)
- ב. יזהר לאכול חמץ במקום מיוחד, וכן לא יאכל במקומות שהניקוי קשה בהם כגון שטיח או כסאות עם חריצים. לאחר האכילה ינער את בגדיו, ויכבד את מקום האכילה. אם נותן לבניו הקטנים חמץ יזהר שיאכלו במקום אחד מפני שצריכים להיזהר שלא יפזרו החמץ, ואז יתחייב שוב לבדוק את כל ביתו. (משנ"ב תמד ס"ק ג; תלד ס"ק ג).
- ג. ביום שישי שורפים את חמץ בתחילת שעה שישיית כמו שאר שנים, שלא יבאו לטעות בשאר שנים.³ (שו"ע תמד ב). ואין מבטלים את חמץ אחר השריפה (משנ"ב ס"ק י), אלא יבטלו בשבת לאחר שסיים לאכול חמץ, ויזהר שיהיה הביטול לפני סוף שעה חמישית. [הנהגים לומר יה"ר אחר שריפת חמץ, אפשר לומר לאחר שריפת חמץ. (ויחי יוסף מפאפא). ויכול גם לומר בשבת לאחר הביטול. (הגאון רבי שריה דבילצקי זצ"ל)].
- ד. אם יש לו ערבות מחוג סוכות טוב לשרוף החמץ בהושענות, הואיל ואיתעביד בו מצוה הודא ליתעביד בו גם מצות תשבתו. (משנ"ב ס' תמה ס"ק ז).
- ה. השנה מותר להקזיז דם בערב שבת. (כף החיים תסח ס"ק ב בשם יפה ללב).
- ו. מצוה להתרחץ וליטול את צפרניו, ואם שערות ראשו גדולות מצוה להסתפר בערב יום טוב, וללבוש בגדים נאים כמו בשבת. (רמ"א תעא ג; רס א). וכתב המשנ"ב (תעא ס"ק כ"ב) אחר חצות ילך לבית המרחץ ויטבול לכבוד הרגל.⁴
- ז. אלו שיש להם בגדים מיוחדים ליום טוב השונים⁵ מכל שבת, ילבשו אותם כבר בערב שבת. (מרנא הגר"ח ק שליט"א).

הכנה לסעודות שבת

- א. אוכלים סעודת ליל שבת ושבת בבוקר עם לחם משנה חמץ ככל שבת. לכך יש להכין לפני שבת את הכמות המדויקת של חמץ שיאכלו בוודאות בסעודות, וכדי לקיים לחם משנה אם יש צורך יקחו לחמניה או פיתה או יכין חלות קטנות. ולענין סעודה שלישית נרחיב לקמן.
- ב. המובחר שייכנו את כל מאכלי שבת בכלי פסח הכשרים לפסח, ולהעביר אותם לכלים חד פעמים, ואחרי אכילה יזרוק את הכל לפח אשפה. ויאכל פת חמץ רק בהמוציא.

¹ אסור לאכול קודם הבדיקה (משנ"ב תע ס"ק ו). אך מותר לטעום פת עד כביצה ולא יותר, וכן מותר לאכול פירות בשיעור גדול יותר.

² סיפר הגאון רבי ישראל זיכרון שליט"א מרא דאתרא א. ברכפלד, שהיה מעשה אצל מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל בעל "חוט שני" שאחד השנים בא למכור חמץ לאחר זמן איסורו, ומרן זצ"ל שאלו מדוע בא עכשיו אחה"צ, ענה בשנה שעברה ג"כ מכר בערב פסח אחר הצהריים, ומרן אמר לו שנה שעברה היה ערב פסח שחל בשבת והיה מותר, אבל עכשיו לאחר זמן איסור אכילת חמץ אסור כבר.

³ לאכול חמץ אחר שריפת חמץ ביום שישי. מדינא מותר לאכול חמץ עד זמן איסור בשבת, רק צריך שמירה יתירה שלא יבאו לידי תקלה. דעת הגאון רבי מאיר בראנסדאפער זצ"ל שהמדקדקין נוהגים שלא לאכול עוד חמץ מזמן הביעור ואלו, עד סעודת ליל שב"ק, ואז אוכלים חמץ רק מה שצריך לסעודת שבת, וכן נוטה קצת לשון השו"ע: 'מבערים הכל'.

ועיין שו"ע הרב (תמד ב): 'ביום ערב שבת צריך לבער כל החמץ שברשותו, ולא ישייר ממנו רק מזון ב' סעודות לשבת'. לפי דבריו משמע שמשאיר רק מה שצריך לסעודת שבת, ולא גם כדי לאכול ביום שישי. ובסעיף ה' כתב: 'כשמבער החמץ בערב שבת, אע"פ שמן הדין יכול לבערו סמוך לחשיכה, ואין צריך לבערו קודם חצות היום כמו בשאר כל השנים, שהרי מותר לאכול עד למחר בשעה ה', מכל מקום טוב לזהר לבערו בערב שבת קודם חצות היום, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער גם כן אחר חצות היום בערב פסח'. עכ"ל. לפי"ז קאי גם על אכילה בשנה זו לאחר שריפת חמץ דהרי מבער הכל. אך המנחת אלעזר (ס' נט) כתב דמותר לאכול, ולא שמענו חומרא זו. וכן מובא מהקהילות יעקב זצ"ל (אורחות רבינו ח"ב עמ"י).

⁴ ראוי לכל אדם לטבול עצמו בערב יום טוב, זכר למקדש שהיו כל ישראל מחויבים לטהר עצמם ברגל, ליראות בבית המקדש. (חיי אדם כלל עט סעיף א). ובספרו זכור תורת משה (סימן א) כתב: ויכל האדם להתבונן ולנסות כי כאשר יכיון האדם את דעתו ויהיה יראת ה' בלבו באמת, והיה מעשיו רצויים, אזי בודאי לאחר שטבל בערב שבת בכוונה רצויה לקבל קדושת שבת, יבין בדעתו שנתוסף לו נשמה יתירה, כי ירגיש בנפשו יראת רוממות שבאה לו עד שתבער בו אהבת ויראת ה', וזה בדוק ומנוסה מכמה אנשים כמה פעמים בלא שום ספק אבל כשאין נשמתי טהורה, אז לא ירגיש בקדושת שבת. בגדי יום טוב יהיו יותר טובים משל שבת. (שו"ע תקכט א). משום דחייב בשמחה (מג"א הובא במשנ"ב ס"ק ב).

- ה. הרוצה להכין מאכלים בכלי פסח ולהעבירם לכלי חמץ, ימתין עד שיתקררו המאכלים⁶, [שלא יהיה חם שהיד סולדת בו], ואפילו לא יוציא בכף של פסח ויניחו בכלי חמץ. או יערה לכלי אחר (כלי שני) של פסח ומשם לכלי חמץ נקי.
- ד. עבר ועירה תבשיל רותח מכלי פסח לכלי חמץ מותר בדיעבד. (חק יעקב או"ח תנא ס"ק נה, הגעלת כלים הגר"צ כהן פ"ג הל' יט).
- ה. כתב המשנ"ב (תמד ס"ק יד) יש שנהגו שאחר התפילה אוכלים מאכלים קרים של חמץ, מפני שיש חמץ שנדבק לכלי כגון קוגל אטריות או גריסים או דיסה לתינוק וכדומה, ויצטרך להדיחם אחר האכילה משום איסור חמץ, ואסור להדיחם בשבת כיון שאין צריך להם שוב באותו יום.
- ו. לאחר חצות היום אוכלים תבשילים חמים שעמדו בתנור ושנתבשלו בכלים של פסח, ויוצאים בזה סעודה ג'. (משנ"ב תמד ס"ק יד).
- ז. אכילת חמץ (צ'ולענט) עם קטניות בערב פסח שחל בשבת לבני אשכנז מותר.⁸ אך מכל מקום אין כדאי מפני כלי הפסח. (חק יעקב תעא ס"ק ב; אגרות חזו"א ח"א קפח; שו"ת שבה"ל יא קטז). אך אם מבשלים בסיר חד פעמי, ויש לו מקום על הפלטה או הבלעך [פח] שעל הגז שמכוסה בנייר כסף כפול שגם אם ישפך לא יאסר הפלטה של פסח, יכול להכינו. ויש לשים לב שאריסים ובורגול וכדומה הוא חמץ גמור.

הכנות ליל הסדר ביום שישי

- א. צריך להכין ביום שישי כל הדברים הנצרכים לשבת, וכן הנצרכים למוצאי שבת - ליל הסדר. כדי לסייע לציבור, ובפרט לאלו שעורכים פעם ראשונה ליל הסדר בביתם, ערכנו רשימה של דברים מצויים: לצלות הזרוע, והביצה. לבדוק את עלי החסה. לפורר את חריין למרור.⁹ [ויכניסו מיד לתוך קופסה סגורה ואטומה שלא תפוג החריפות]. להכין את החרוסות. לבשל ביצים לשבת, ביצה לזכר חגיגה. להכין מי מלח. לפתוח את בקבוקי היין והמוץ ענבים והשתיה. נר שדולק 48 שעות [בחור"ב 72 שעות], כדי שיוכלו להדליק נר של יו"ט. להכין הנרות לשבת וליו"ט במוצאי שבת. לכתחילה יכין פתיל צף לשבת וליו"ט.¹⁰ ומי שמכין פתילות לבד לשבת יכין גם ליו"ט ולשבת שביעי של פסח.¹¹ לפתוח אריזות מערב שבת ויו"ט. בדיקת כפולות במוצאי. הפרשת חלה מהמוצאי. הפרשת תרומות ומעשרות. מפות חד פעמי לשבת וליל הסדר וליו"ט בבקר. תאורה [שעון שבת] לשבת. ובפרט לזכור לסדרו למוצאי שבת ליל הסדר שגומרים מאוחר. נר יקנה יו"ט.¹² אלו שנוהגים שמכנים מים לכל הפסח, ועוד דברים שמכנים לכל ימי הפסח. לבדוק את הגדות של פסח אם לא נדבקו הדפים, ובהגדות החדשות להפריד הדפים. אם יש תאורה במקרה או במקפא לכבות אותה.
- ב. אלו שיש להם שיניים תותבות או סתימות או כתרים או גשרים ליישור שיניים או פת מתכת, לא יאכלו חמץ חם שהיד סולדת בו, 24 שעות קודם סוף זמן אכילת חמץ. [יש המחמירים החל מ-40 מעלות להחשיבו יד סולדת].
- ג. שיניים תותבות אלו טעונים הכשרה, אם יכול להגיעל ע"י עירוי מכלי ראשון מה טוב, אבל אם יש חשש קלקול ישירים בכלי שני, וינקם היטב כמה פעמים. (מבית לוי).
- ד. הנוהגים בכל שנה לאפות מצות אחר חצות נוהגים גם השנה. זכר לשאר שנים, אולם אין צריך לומר באפיית המצות כל הפרורים יהיו הפקר, מפני השנה מותר דלא נאסר עדיין לאכול חמץ.¹³ [שו"ע תנח א; משנ"ב ס"ק יו]. וכן נהג מרנא שבט הלוי זצ"ל לאפות מצות מצוה אף בשנה זו. (הגדש"פ - שבה"ל).
- ה. איסור עשית מלאכה השנה נוהג כמו בכל ערב שבת, ואין חומרא של ערב פסח. (מבית לוי).

סעודת שבת

- א. אוכלים סעודת ליל שבת וכן שבת בבוקר בפת חמץ ולחם משונה. ולכן יכינו קודם השבת כמות המדויקת לאכילת פת ולחם משונה.
- ב. לענין סעודה שלישית, כתב המשנ"ב שדעת אחרונים לחלק את הסעודה בשחרית של פת לשתים, ויוצא ידי סעודה שלישית, וכ"כ הגר"א. אולם במוצאי"ב כתב דוקא אם יש לו שהות לברך בינתיים, ולהפסיק איזה שהות כדי שלא יהיה בכלל ברכה לבטלה. ובשו"ת שבט הלוי (יא קטז) הוסיף גם שלא יהיה אכילה גסה. וכמובן שכל זה רק באופן שלא יבאו מהמת זה ח"ו לאכילת חמץ לאחר זמן איסורו.
- ג. אך יש הסוברים שעדיף שלא לחלק את הסעודה לשתים, אלא יאכל סעודה אחת מפת משום שישית רש"י (פסחים יג). ותוס' (שבת קיח. ד"ה במנחה) דאין לאכול סעודה שלישית שחרית.¹⁴ וכן נהג מרנא השבט הלוי זצ"ל שלא חילק את סעודתו, ואכל רק סעודה אחת בבוקר. ולדעה זו לאחר חצות יקיים סעודה שלישית בשר ודגים או בפירות.¹⁵ ועדיף לקיימו בבשר ודגים מפירות. (משנ"ב תמד ס"ק ח) או עוגה כשרה לפסח. (שו"ת שבה"ל יא קטז).
- ד. אף מי שחילק סעודתו בבקר יאכל שוב סעודה שלישית מבשר ודגים או פירות או עוגה כשרה לפסח. (חמד משה ס"ק ב, ודע"ת, חזו"א באגרת ח"א קפח).

⁶ מפני שאם מערה מאכל חם מכלי פסח לכלי חמץ, נפלט הבל חמץ מהכלי תחתון, ועלה לכלי עליון דרך אדי הקילוח. (רמ"א יו"ד קה ג). ואף שכתב הרמ"א (או"ח תנא א) שבחמץ מחמירים בכלי שני, כתב הא"ר (או"ח תמד ג) שבעירוי בכלי שני לא מחמירים. וכן נקט פרמ"ג (א"א ד). (ער"פ שחל בשבת להגר"צ כהן זצ"ל). ועיין ט"ז (או"ח תנב סוף ס"ק יא) הנשים נוהגות... **וכתב שעה"צ** (תמד ס"ק ד) **אין לערות רותח לתוך כלי חמץ מכלי פסח, אם לא שרצה שלא לשמש בקדרה זו שעירה מתוכה עד לאחר פסח.** (פרי מגדים ודרך החיים).

⁷ כלי ששואב כלי ראשון או כלי שני אם משהה את הכלי שנוטל את תבשיל. (שו"ע הרב סעי' כח; משנ"ב ס"ק כ; ועיין משנ"ב שיח ס"ק פז).

⁸ לעדות המזרח נוהגים היתר בכל ימי חג הפסח.

⁹ אם חושש שתפוג החריפות עד ליל הסדר יפורר במוצאי שבת בשינוי. (שעה"צ תקד ס"ק לו; שו"ת שבה"ל יא קטז).

¹⁰ אמנם להכניס הפתילה לתוך החור של השעם מותר מדינא, אולם לכתחילה ראוי להכין את כל הפתילות לצורך יו"ט. וכתב רבינו בשו"ת שבט הלוי (ט קכח ב) 'ואני לעצמי נהגתי להכין הכל לפני יו"ט'.

¹¹ רמ"א (תקמא א) ומשנ"ב (שם ס"ק ג). יש שמחמירים בזה ואף לגדל מצמר גפן שאינו שזור ג"כ יש לזהר לעשות מקודם. ועיין בח"א שכתב **שלתחילה נכון להכין מערב יו"ט.** אכן בדיעבד מותר לגדל מצמר גפן. וכן בברכי יוסף כתב שהמנהג פשוט להתיר.

¹² עיין לקמן איך נהג מרנא השבט הלוי צוק"ל.

¹³ מרנא השבט הלוי צוק"ל סיפר על מן החת"ס זצ"ל בשנה שחל ליל הסדר במוצאי שבת היה אופה מצות מצוה במוצאי ש"ק.

¹⁴ השו"ע הרב לא כתב עצה זו, ולשיטתו דס"ל (או"ח רצא ב) מצות אכילת סעודה ג' הוא רק אחר שש שעות ומחצה, ואם לא כן לא קיים מצותה.

¹⁵ המקיים סעודה שלישית בפירות, כתב השל"ה שלתחילה יקח משבעת המינים, כדעת שבלי הלקט להעדיפם. וכתב הכף החיים שהטעם משום שמבשרים ברכת מעין שלש. (דרשו).

סדר יום השבת - י"ד בניסן

ה. הרוצה לאכול את הפת בחדר שקל לנקותו כגון המרפסת, ישתדל לקדש ולאכול בחדר שבו הנרות דולקות.¹⁶ יכול לאכול כזית פת בחדר אחד ולכוין להמשיך הסעודה בחדר אחר, לאכול מאכלי שבת שנתבשלו בכלי פסח. וברכת המזון יחזור לברך במקום אכילת פת, ויחזור לאכול עוד מהפת ויברך ברכת המזון. (שו"ע קנח ב, שו"ת מנחת יצחק ו מח).

- א. משכימים להתפלל בשבת, ולא יאריכו הרבה כדי שיהיה להם שהות ולא יבואו לידי מכשול. (משנ"ב ס"ק ד). ובשו"ע הרב (סעי' ז) כתב יש להזהיר לש"ץ שלא יאריך בתפלה בשבת שהחריט משום אכילת המזון שלא יבוא לידי איסור. ואם ממהרים או הזמן דחוק לא יאמרו אנעים ומירות, ועדיף שלא לאומרו מלאומרו במהירות. (קיצור של"ה עמוד קמב וחק לישראל הגר"י וולף)
- ב. בתפילת שהחריט אומרים פיוטים של שבת הגדול.¹⁷ כתב בן איש חי (פ' צו) דלא יעשו הוספות בקריאת התורה. ומפטירין וערבה. (לבוש תל א; שו"ע הרב תל ג; באר היטב; סידור יעב"ץ. וכן נהגו אצל מרנא החת"ס, מנחת אלעזר א"ח ס' לה). ודעת הגר"א הפטרת פרשת צו כה אמר ה':¹⁸
- ג. אין אומרים אב הרהמים, ובתפילת מנחה אין אומרים צדקתך. (פרמ"ג רפד ח).
- ד. סעודת שבת אוכלים ומסיימים קודם סוף זמן איסור אכילת המזון.
- ה. אישה שקמה מאוחר, ואם תתפלל כסדר הרגיל לא תספיק לאכול פת בסעודת שבת, תתפלל תפילה קצרה, וישבו מיד לסעודה, ואח"כ תתפלל כהרגלה. (נטעי גבריאל פ' כא).
- ו. אולם אם איש שקם מאוחר זמן מועט לפני סוף זמן המותר באכילת המזון, אם יש לו שהות לומר ברכת התורה, ברוך שאמר וישתבה, ברכת ק"ש ושמו"ע דשהחריט, יעשה כן, ותיכף ומיד יקדש ויאכל כביצה לפני זמן חלות איסור זמן אכילת המזון. (שו"ת שרגא המאיר ח"ב סב). ואם מחמת קוצר הזמן לא יספיק להתפלל גם באופן זה, אין שום היתר לו לאכול קודם התפילה. ולא נאמר מטעם עונג שבת שמותר לו לאכול קודם התפילה. (שו"ת משנה הלכות ח"ח ס' קצ).
- ז. אחר סעודה ינער המפה והפרורים, ואח"כ יטאטא מקום שאכל.¹⁹ [במקום מרוצף והמטאטא רן]. ויזרוק הפרורים לתוך ביהכ"ס, והמטאטא ינער ע"ג ביהכ"ס. [וצריך להיזהר שלא יגרם נזק וד"ב]. או ברה"ר [במקום שיש עירוב] או יניחנו במקום הנמכר לגוי. ינער את בגדיו, ויבדוק אם לא נשארו פירורים בקפלי הבגדים. [במנז' טע]. וכן ינער וינקה שערות שפמו וזקנו, וכן המגבות.
- ח. אחר הסעודה ינקח פיו והשיניים²⁰ משיירי החמץ. מי שיש לו שיניים תותבות ינקם במברשת יבשה עם קצת לחלוהית מים על השיניים, וינגבם היטב, ואח"כ יערה עליהם מים רותחים מכלי ראשון, ואין בו איסור משום תיקון מנא. אלו שיש להם סתימות או כתרים וכדומה יקפידו לא לאכול חמץ הם שהיד סולדת בו 24 שעות לפני סוף זמן אכילת המזון, וכן יקפדו שלא לטבול חלה או עוגה במשקה חריף משום שדבר חריף מבליע בשיניים כמו דבר רותח. (פסקי תשובה).
- ט. אם נשאר לו חמץ יכול לתת לגוי ע"מ שלא לצאת לרשות הרבים, ודוקא דבר מועט. (שו"ע תמד ד).
- י. לפני זמן הביעור לאחר שביער כל החמץ, אע"פ שלא נשאר לו חמץ ידוע, מבטל את החמץ באמירת כל חמירא, כפי הנדפס. וכן יכול לומר בשבת יה"ר שנוהגים לומר תמיד לאחר שריפת חמץ.
- יא. חמץ שנשאר לאחר זמן איסור הוא מוקצה, ואסור לטלטלו, וכופה עליו כלי עד מוצאי יו"ט ומבערו. (שו"ע תמד ה; ומשנ"ב ס"ק כא).
- יב. תפילת מנחה אף שיש שלא מתפללים מנחה גדולה בשבת,²¹ מכל מקום הנוהגים לאכול סעודה שלישית אחר המנחה בשבת זו מתפללים כדי למהר לאכול סעודה שלישית קודם שעה עשירית. (הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד; דרכי חיים ושלום אות תקסא). וכן נהג מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל. וכ"כ שו"ת מנחת יצחק (ח"ח לט ג). מרנא השבט הלוי נהג להתפלל מנחה גדולה, אמר שיעור בהלכות הקרבת קרבן פסח ברמב"ם, ואח"כ אכל סעודתו במיני תבשלים לסעודה שלישית. (שמעתי מהרב א. י. גולדשטיין שיחי).
- יג. יקיים סעודה שלישית לאחר הצות בכשר ודגים או במיני פירות,²² ואף אם חילק סעודתו ראוי לאכול שוב. (חמד משה תמד ס"ק ב; דעת תורה תמד; אגרות חז"א ח"א קפח).²³ ויוכל לקיימה אפילו אחר שעה עשירית. אך בכ"ז יזהר שיאכל רק מעט ולא למלא כריסו כדי שיאכל מצה לתיאבון.
- יד. האוכלים שרויה יכול לקיים סעודה שלישית בתבשיל מוונות מקמח מצה [כגון קניידלך]. אך האוכלים מאכלים מקמח מצה צריכים לאוכלם קודם שעה עשירית (שו"ע תמד א; משנ"ב שם ס"ק ח).
- טו. כתב הרמ"א (ת"ל א') נוהגים שבשבת הגדול אומרים עבדים היינו וכו', לפי שבשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים. ואף כששבת הגדול הוא ערב פסח אומרים עבדים היינו. לדעת הגר"א אין אומרים 'עבדים היינו' בשבת הגדול. (בי' הגר"א שם; בה"ל שם).
- טז. כמנחה מפסיקים לומר ברכי נפשי.
- יז. מותר ללכת לישון בשבת אחה"צ כדי שיכלו להיות ערים ולעסוק במצות סיפור יציאת מצרים, אבל לא יאמרו בפה זאת. (משנ"ב רצ ס"ק ד).

¹⁶ שו"ע (רעג ז) ומשנ"ב (שם ס"ק לב). ואם אינו יכול לאכול שם, כדי שלא יהיה ברכה לבטלה על הנרות תשהה האשה ליד הנרות שיעור זמן ניכר שתהנה מאור הנרות. וכן יש להזהר שלא להניח את הנרות על המפה שאוכלים עליה חמץ, כדי שיוכל לסלקה אחר כך. אלא יניח מפה נוספת, ואז מותר לסלקה. עיין שו"ע (רעט א).

¹⁷ בשנים תשנ"ד תשס"ה אמר מרן זצוק"ל לומר הפיוט המתחיל אלקי הרוחות רק מיין כי יתאדם, כי חלק מההלכות המוזכרות שם כגון הגעלת כלים אין שיכות עתה. [ויש נוהגים לומר החלק הראשון של הפיוט בשבת הקודמת]. (מבית לוי).

¹⁸ השולחן ערוך הרב (תל ג) ביאר: נוהגין במדינות אלו כששבת הגדול הוא ערב פסח מפטירין בו במלאכי וערבה וגו', לפי שבאותו פרשה כתוב הביאו המעשר אל בית האוצר וגו', והרי זה מעין המאווע שבערב פסח הוא זמן הביעור דהיינו שבערב פסח של שנה הרביעית שבשמיטה ובערב פסח של שנה שביעית שבשמיטה, חייב כל אדם להוציא מביתו כל המעשרות שהפריש מתבואתו כל הג' שנים שעברו מהשמיטה, והיו המעשרות שהפריש מונחים בביתו, ובערב פסח זה מחויב להביאן לבית הלוי. וכן כתבו בלוח א"י ובמבית לוי להפסיד וערבה.

¹⁹ אם אכלו בחצר או במרפסת פת ושאר הסעודה בבית, אף שלא אכלו בבית פת, יכולים לברך בבית. (ע"פ שו"ע קעח ב ומשנ"ב ס"ק לג ועי' בה"ל). מנחת יצחק (ח"ו ס'י מח).

²⁰ שמעתי מהגאון רבי מאיר בראנסדארפער זצ"ל שהביא בשיעור לפני שבת שחל ער"פ את דברי מקור חיים לבעל חוות יאיר שכתב עיצה למי שיש חורים בשיניו שישאף טבק, ומתוך שיתעטש יצאו פירורי מאכל מתוך שיניו.

²¹ יש קהילות החסידים שעשו אחר תפילת מנחה קטנה סעודה ג' במיני פירות וזמירות שבת של סעוד שלישית, ויש שזימרו זמירות שבת של סעודה שלישית בבקר בשעה שחילקו את הסעודה. אם משתמש בספרי זמירות שבת הנקיים מחמץ צריך הקפדה מיוחדת שלא יתלכלכו מפת המוציא.

²² הש"ל"ה כתב שהמקיים סעודה שלישית בפירות לכתחילה יקח משבעת המינים, כדעת השבלי הלקט. וכתב הכף החיים שהוא משום שמברכים עליו ברכת מעין שלש.

²³ לחוש לדעת הסוברים שאינו יוצא בזה שאוכל בבקר סעודה שלישית. חמד משה סק ב'. ודעת תורה ס' תמד. חז"א איגרות קפ"ח.

סגולה גדולה לומר אגרת רבי שמשון מאוסראפאליע הי"ד בפרט בערב פסח וכתב שמוכחה לו שהוא ניצול כל אותה שנה, מכל מכושול ומיתח מושנה ושום אונס. ואל ימשלו בו אויביו וכל שונאיו יפלו תחתיו. וכל אשר יפנה יצליח אמן סלה. עכ"ל.

יט. טבילה בשבת במקוה אחר הצהריים דעת הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל להתיר. (מאור השבת ח"ב מכתבים כח ג). ודעת הגאון רבי מאיר בראנסדארפער זצ"ל לאסור.²⁴ לאחר צאת השבת מותר אף להגרמ"ב זצ"ל.

כ. שבת קדושתו חמורה מיו"ט לכך אסור להכין מושבת ליו"ט. ומ"מ מותר לסדר את הבית כבכל שבת לכבוד שבת קודש. אך אם יש אופן שלפעמים אוכלים מהדבר בשבת עצמו, כגון שיש קטנים וחלושי כח שאפשר שיצטרכו לאכול קודם שקיעה, מותר להפשיר בעוד היום גדול את המאכל. ולכן מותר להוציא כלי או שקית גדולה להפשירו אף שיצטרך לקטן מעט. ואף אם הדברים מונחים בשקיות נפרדות, הואיל והכל ראוי לו, מותר לו להוציאם. (משנ"ב שכו ס"ק נו). אך אם המאכל אינו מוכן אסור להפשירו שהרי אי אפשר להאכילו בשבת לקטן. וכשאינו ראוי לאכילה ע"י הדחק הוא גם מוקצה.²⁵

כא. יש הנהגים לברך ברכת מאורי האש על נרות יו"ט שע"ג השולחן ואין מעכב אם אינו מקרבם זה לזה, וכן אין מעכב להסתכל בצפרניים. (מבית לוי)²⁶ וכך נהג מרנא השבט הלוי זצ"ל,

מוצאי שבת קודש - ליל יו"ט

א. לאחר צאת הכוכבים, הנשים תאמרנה ברוך המבדיל בין קודש לקודש ויכינו את צורכי הסעודה לקראת יו"ט. ואין לעשות שום מלאכה קודם אמירת ברוך המבדיל. (משנ"ב רצט ס"ק לט)²⁷

ב. בתפילת מעריב של יו"ט צריך לומר ותודיענו. ואם שכח ולא אמר ותודיענו אין צריך לחזור. (בה"ל רצד ד"ה ואם)

ג. הדלקת הנרות בליל יו"ט על ידי נר שהוכן מבעוד מועד. ואחר ההדלקה אסור לכבותו, אלא יניחוחו ויכבה מאליו, וה"ה גפרור יניחו בעדינות על המגוש ויכבה מאליו.

ד. המדליק בפתיל צף, צריך לבדוק השעם שהוא מנוקב דיו בכדי להכניס הפתילה, שאם אינו מנוקב אסור ביו"ט לנקבו או להרחיבו. (שש"כ יג כד).
ה. המדליק בכוסית ובתוכה נר, ולאחר ההדלקה נשאת חתיכת מתכת בתוך הכוסית, וכן בנרונים (נרות חימום) שרוצה להשליכם ולהניח במקומם חדשים - לכתחילה יוציא ע"י כלי כגון כף או מזלג, ומעיקר הדין יכול להוציא בידו.²⁸

ו. פתילות של צינורית הפלא, אם ראויים להדלקה חוזרת אינם מוקצה, ויכול לזרוקם בידי לפח, אך מכל מקום יוציא שיורי הנר בסמוך לפח, דהוי מוקצה. (שו"ת באר משה ח"ח קסז).

ז. בהדלקת נרות [במוצש"ק] מברכים להדליק נר של יו"ט, וברכת שהחיינו.

ח. איש המתגורר לבד בחג ועושה קידוש לעצמו, לא יברך שהחיינו בהדלקת נרות של יו"ט רק ברכה על הנרות ומיד יקדש ושהחיינו של הקידוש עולה גם לנרות (מטה אפרים תקצ"ט ט). ואישה המתגורר לבדה תברך שהחיינו בהדלקת נרות ותכון לכל מצות הלילה. (הגאון רבי מאיר סירוטה).

שמחת יו"ט

א. חייב אדם להיות שמח וטוב לב הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. (שו"ע תקכט ב). והוא מצות עשה מן התורה דכתיב ושמחת בחגך. (משנ"ב ס"ק טו).

ב. מצוה זו נוהגת גם בנשים. כיצד משמחה, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטים כפי ממונו; אם יש לה כבר בגד המשמחה אין חיוב בדוקא לקנות בגד נוסף, ופסק השבט הלוי (י"א) שישמחנה בדברים אחרים.

ג. הקטנים נותן להם קליות ואגוזים; וחייב להאכיל לגר, ליתום ולאלמנה עם שאר עניים.

²⁴ בתשובה לאדמו"ר מ**תולדת אהרן** זצ"ל. והביא את המקור חיים דאוסר לעיין בקריאה למחר. והביא שהגאון רמ"א פריינד אמר בשם אביו מה ענין לטבול לכבוד הרגל מכיון שכבר טבל בערב שבת. ועיין בספר דברי יחזקאל החדש שנחלקו שחל יו"ט בערב שבת אם מותר לטבול, דעת דברי יחזקאל שלא לטבול ודעת אחיו הגה"ק מגורליץ שכן לטבול.

²⁵ בשעת הדחק ובמקום הצורך יש להתיר הוצאת דברים שהם רק טרחה בעלמא ולא מלאכה. ע"פ חיי אדם (כלל קנג) שו"ת מהרש"ג (ח"א סי' סא: ג), שעה"צ (תקג ב). ולהכניס למקרר יין או מיץ ענבים לצנונו, יש לדון לאסור שהרי אסור לשתות אפילו מעט יין בער"פ משום שהוא מסעיד סעיד, ומותר לשתות רק הרבה שהוא גורר את התיאבון, (תעא א). ולכן אצל מי שלא עומד לשתות הרבה לכאורה יש לאסור. אולם לפי מה שכתב המשנ"ב (שם סק"ו) שמוותר לטעום פחות מכוס או עכ"פ מרוב כוס, ולכן אם יש צד שיטעם בשבת עצמה, או יטעימם לאחד הילדים מותר. וכן אם הבקבוק מונח בחוץ ורוצה לסדר את החדר לכבוד שבת, מותר להניחו במקור שהוא מקומו.

²⁶ עיין הליכות שלמה (מועדים פ"ט הערה 155) שכתב הגרש"ז אויערבך זצ"ל ואין המנהג להסתכל כ"כ בצפרנים לאור הנר כמו בכל מוצ"ש, וכתב שם שלא לחבר הנרות יחד. ושו"ר שכ"כ במנהגי בעל שו"ע הרב זצ"ל שלא לחבר ולא להסתכל בצפרנים.

²⁷ אבל דבר שהוא רק הכנה מושבת ליו"ט, או טלטול מוקצה, מותר אף קודם אמירת ברוך המבדיל. (משנ"ב רצט מ).

²⁸ עיין רעק"א (סי' תקא בהגהות שו"ע) דמתיר. ולתוספת עיין בשש"כ (פרק י"ג הערה פז) בשם הגרש"ז א"צ"ל דיש לחלק דהנרות שלנו רק לכבוד יו"ט, דהבית מלא אורה מבלי הנרות. מ"מ הכרעה למעשה שמעתי **הגאון הגדול רבי י"מ שטון שליט"א**.

<p>ברכת מזל טוב לידידנו הרב החסיד ר' אברהם י. ש. גרונדמן שליט"א לרגל שמחת הבר מצוה לבנו יה"ר שיגדל לאילנא ברברא לתפארת הוריו ומוריו</p>	<p>לזכר עולם יהיה צדיק מרנא ורבנא רבינו שמואל הלוי ב"ר ר' יוסף צבי ואזנר זצ"ל בעל "השבט הלוי" גאב"ד זכרון מאיר עלה לגני מרומים ליל התקדש חג ט"ו ניסן תשע"ה</p>
<p>לעילוי נשמת מרת חנה בת ר' אשר לנדמן ז"ל נדבת בנה הרב ישראל שליט"א</p>	<p>ולעילוי נשמת בנו הגה"צ רבי חיים מאיר זצ"ל בעל "מחשבת הלוי" גאב"ד זכרון מאיר נלב"ע כ"ה שבט תשפ"א</p>
<p>לעילוי נשמת הר"ר ישראל אברהם בן ר' זאב הלוי ויזנפלד</p>	<p>הוצאות הגליון לזכות ידידנו הרב שמעיה יפה שליט"א</p>

יוצא לאור ע"י מכון "אוצר הלכות"

להארות והערות ניתן להתקשר בשעות הערב 053-3144016 או במייל 3144016@gmail.com

פסח

י"ל ע"י שומעי לקחו
שנת תשפ"א לפ"ק - גליון נ"ב

גליון משמיע ישועה

ציצים ופרחים
על פרשת השבוע וענינא דימא
שנאמרו בשיעורי השבוע של
מורינו הגה"צ
אבד"ק ברכת מנחם שליט"א

זכר ליציאת מצרים

בליקוטים שבסוף ספר 'אמרי אש'
להגה"ק מהר"ם א"ש מאונגוואר זי"ע
כתוב:

אמר בדרך הלצה, הרבה מצוות
נצטוינו זכר ליציאת מצרים, כעין
פסח וסוכות, וגם בקדוש היום
ובציצית ובתפילין אנו מזכירים זכר
ליציאת מצרים.

אבל עוד דבר אחד מצאנו
שהעולם נוהג זכר ליציאת מצרים,
והוא ללוות ולא לשלם, כשם שעשו
אבותינו בעת יציאתם, ששאלו
מצרים כלי כסף וזהב ולא החזירו.

ושחט לשוחט

מסופר בספר 'כנסת דוד' בשם
הרה"ג ר' צבי אלימלך הערצברג ז"ל
מק"ק דינוב מגדולי חסידי בעלזא:

כידוע היה נוהג הרה"ק רבי
דוד מטאלנא זי"ע פעמים רבות
להשתמש בדברי הלצה, מסופר ע"כ
מעשה, כאשר אברך מחסידיו למד
את מקצוע השחיטה וחיפש עיירה
בה ישוחט ויתפרנס מכך, האברך
ישב בעיירה טאלנא אצל אדמו"ר
זי"ע במשך שנה תמימה, וכל העת
רק חכה אולי יזדמן לו שיכנסו
לרבינו זי"ע מאחד העיירות השכנות
לטאלנא, כפי שהי המנהג לגבי

א. כרחם אב על בנים

בנים משחיתים

פתח דברינו יאיר בהרגשה נפלאה שכתב מרנא החת"ם סופר, גבי הנס
של פורים, שנהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, דעיקר הנס
היתה הריגתה של ושתי, שהיתה הקדמת הרפואה למכה, שהרי על ידה נכנסה
אסתר לבית המלך, ונעשה הנס על ידה.

כי לאחר שכבר נגזרה הגזירה להשמיד ולהרוג ולאבד, ושמע ה' תפלתם
וצעקתם, הוא אינו נס כל כך, כי אפילו תשובת נינוה קיבל, ולמה לא יקבל
צעקת בני ישראל, וגם הנס אשר נעשה שיהרגו היהודים בשונאיהם, לא ה'י
כ"כ חוץ לדרך הטבע, כי הרי המלך אהב את המלכה, וגם ה'י מלך הפכפך
איש זר וכו'.

אך כהכנה לנס הזאת היתה הריגת ושתי, וזה ה'י ממש חוץ לדרך הטבע,
שעשה משתה כרצון איש ואיש ונשתגע בשגעון להביא את ושתי לפניו, וגם
ושתי המלכה ה'י משוגעת שהפריזה בדברים נגדו, וגם משפטו היה מעוקל
להעביר המלכה ממלוכה על זה, והכל ה'י חוץ לטבע רק בהשגחה העליונה
להיות הכנה לנס האחרון.

והנה אז לא היו ישראל טובים, ולא היו בבחינת עושים רצונו של
מקום, ולא היו ראויים לנס, שהרי נהנו ישראל מסעודתו של אותו הרשע,
וקילקלו בעריות, והרי על חטא זה נגזרה עליהם הכליה, ואעפ"כ באותה
שעה שהתחייבו ישראל כליה, היה הקב"ה עוסק להעביר את המלוכה
מושתי המלכה, ולהכין את הצלת בני ישראל מן כליה שנתחייבו באותו
משתה.

הרי שבאותה שעה שמרדו בה, ונתחייבו כליה ר"ל, ריחם הקב"ה והכין
הנס הגדול הזה, להורות נתן שהקב"ה אוהב את עמו ישראל, ומרחם אב על
בנים, אף בהיותם בנים משחיתים, ואפילו בשעה שמשחיתים בנים חביבים
הם לה'.

ועיין עוד בלשונו המופלא של האלשיך הק' בזה בספר משאת משה,
שנתנבא באותו סגנון באהבתו יתברך לבניו, וזה לשונו:

בא להורות איך עלינו לשבח לאדון הכל אשר בחר בנו מכל מה שברא, ונפלאה אהבתו יתברך אותנו מאהבת בנים, כי הלא אב את בן ירצה, בהעותו יכין לו שבט יכנו, ואחרי הכותו אותו אשר טרף ירפאנו, יך ויחבשנו.

ומי הוא זה ואיזה הוא אב רחמן אשר בעת ובעונה אשר יכעיסנו בנו יחידו, טרם יכין שבטו יכין רפואתו ותקנתו, ומי עיור כבלתי מביט אל גודל רחמיו יתברך אשר הפליא אהבתו אותנו עד בלי די, לאהבה אותו יתברך ולדבקה בו בכל נפשו ובכל מאודו בחשק נמרץ מקירות לבו, כי הוא אלהינו הוא אבינו, וכל מעייניו להפליא חסדו לנו, כי לא בלבד טרם מכה ציץ רפואה יפרח, כי אם שאף גם במקום עוותנו ורשענו משם תצמח.

כי הנה אנחנו פשענו ומרינו בסעודתו של אחשוורוש, ושם שם לנו צמיחת קרן ישועה, כי גם ושתי המלכה עשתה וכו', ויתן הוא יתברך בפי המלך להביא את ושתי המלכה לפניו במשתה ההוא אשר חטאנו בו, ונמשך שיהרגו ותפנה מקום לאסתר תירשנה, למען על ידה תהיה גאולתנו ותיקון מעשינו אשר חטאנו, כי במצותה ועצתה היתה סליחתנו, כי לעומת הנאת הסעודה צייתה עלינו לצום שלשת ימים לילה ויום, ועלתה ארוכה למחלת רשענו ויגאלנו כרחמיו וכרוב חסדיו.

בין כך ובין כך קרויים בנים

והנה במסכת קדושין (דף לו.) נחלקו ר' מאיר ור' יהודה, דתניא

"בנים אתם לה' אלקיכם" (דברים יד, א), בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרויים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרויים בנים דברי ר' יהודה, ר' מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויים בנים, שנאמר בנים סכלים המה (ירמיה ד, כב), ואומר בנים לא אמון במ (דברים לב, ט) ואומר זרע מרעים בנים משחיתים (ישעיהו א, ד), ואומר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א-ל חי (הושע ב, א).

וכתב בתשובת הרשב"א (סימן קצ"ד וסימן רמ"ב) דאף על גב דבעלמא קיימא לן דר' מאיר ור' יהודה הלכה כר' יהודה, מכל מקום הכא קיימא לן כר' מאיר, דקראי דייקי אליביה.

שבשפלנו זכר לנו

ובאמת כבר הראה לנו הקב"ה רוב אהבתו אלינו בהיותינו במצרים, במצב של וירעו אותנו המצרים, שעשו אותנו רעים, וכלל ישראל אף עבדו לעבודה זרה, ולא היו להם שום מצוה עדיין, ואת עירום ועריה, אפילו הכי אבינו אב הרחמן המרחם על בניו ריחם עלינו, והפליא את מכותיו על מצרים, אף כשבני ישראל לא היו ראויים לנסים, ובשפלותינו זכר אותנו, והבדילנו מן הגויים, ולכל בני ישראל היו אור במושבבותם.

כי כך הוא דרכו של הקב"ה, הוא מרחם וחונן את בניו, אף למי שאינו ראוי ואינו הגון לכך, כי יודע ה' כי בני ישראל ישובו אחר כך אל ה' בבחינת 'השיבנו ה' אליך ונשובה', ובהוציאך את העם ממצרים תעבדון

את האלקים על ההר הזה, וכן היה בימי מרדכי ואסתר, שאחר שהראה להם חסדיו, ועשה להם נסים, קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם.

וענין זה נתעורר בכל שנה החודש ניסן, וכבר פירש הרה"ק ר' ברוך מ'מעזבוז זי"ע את לשון הפייט (לשבת החודש) החודש אשר ישועות בו מקיפות, שהוא מלשון והחנוני מקיף (אבות פ"ג).

כי הגם שפגמו בני ישראל ואינם כדאיים שיעשה להם נסים, הוא מקיף את הישועות על להבא, שאנו מקבלים על עצמינו שכשניגאל נקבל עלינו עול מלכות שמים באהבה ולעבוד אותו בשלימות.

אראנו נפלאות

ותקותינו איתנה שגם בגלות החל הזה, יעשה לנו הקב"ה נסים אף אם איננו ראויים לכך, כי פתוח יפתח לנו ה', וכמו שעשה נסים לאבותינו במצרים, וכמו שעשה נסים לאבותינו בימי מרדכי ואסתר כן יעשה לנו בימים ההם בזמן הזה.

וכבר הבטיח לן קרא (מ"כה ז') כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דהיינו כמו אז היו בני ישראל עדיין משוקעים במ"ט שערי טומאה, עד שאפילו מלאך לא היה יכול לירד למצרים, אפ"ה היכה מצרים בכוריהם, והביא עליהם הרג חרב ואבדן, כן עתה יושיענו ויקבצינו מארבע כנפות הארץ לארצינו, ויוציא את עמו בששון בריתה את בחיריו במהרה אמן.

ב. גאל ישראל

בדמייך חיי

בספר 'יכהן פאר' להגאון מבענדין זצ"ל כתב דבר נפלא (לפסח), ונביא לשונו הזהב, וצדיק גוזר והקב"ה יקיים את דבריו:

איתא מחלוקת (סנהדרין צח.) אי בן דוד בא בדור שכולו חייב או בדור שכולו זכאי, והנה אלו ואלו דברי אלקים חיים.

ולזה בדור הזה יש לומר דשניהם אמת, שמקטן ועד גדול אין מי שלא יהיה חייב, שיכול להיות וצריך להיות יותר טוב וזכאי, וגם מקטן ועד גדול לפי ההתחלפות וירידת הדור ר"ל, ולפי הצרות ר"ל היה יכול להיות הרבה יותר חייב, ועם כל זה הוא זכאי.

נמצא שבאמת עתה אלו ואלו דברי אלקים חיים, ולזה יהי רצון שיבוא באמת משיח צדקינו לגאלינו מהרה אמן סלה, עד כאן.

והנה כן הדבר הזה היה במצרים, כי מחד היו ישראל משוקעים בטומאה, ובני ישראל פרו וישרצו, שנטו לדרכי שרצים, שרצים לבאר שחת (ספורנו), ולא היו ראויין לגאולה, והיו מחד כדור שכולו חייב, וכן העיד קרא עליהם (יחזקאל ט"ז) "ואת עירום ועריה", ערום מן המצוות.

אבל מאידך הרי היו מופרדים מן הגויים, וחירפו נפשם ולא שינו שמם לשונם ומלבושם, ובעצם לפי ערך זוהמת מצרים היו יכולין להיות במצב גרוע

בהרבה, והראיה מהמצריים בעצמם שהיו שפלים ונבזים ביותר.

וכן העיד קרא, "ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמייך, שראיתי שבדור שפל כזה עדיין אתם מחזיקים בקרנות המזבח, באיזה ענינים וחומרות והנהגות של יהודים נאמנים לה', ולפי ערך הדור והמקום אתם יכולים להיקרא 'דור שכולו זכאי' ואומר לך בדמייך חיי, בדמייך חיי ותזכו לגאולה.

וכמו כן עתה בדורינו, הרי לפי ערך מצבינו יש דורשין לגנאי, והרי אנו 'דור שכולו חייב', אבל לפי ערך הדור דורשין לשבת, ושפיר יכולין עם בני ישראל להיקרא 'דור שכולו זכאי', ואם כן לכולי עלמא כבר הגיע זמן גאולתינו ופדות נפשינו.

כשושנה בין החוחים

הנה מה טוב להביא כאן מה שכתב בספר 'דברי שאול' (מהדורא תנינא) להגה"ק ר' יוסף שאול נאנטזאהן זי"ע.

כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות (שיר השירים ב, ב), הכוונה, דכמו השושנה העומדת בין החוחים אף שהיא בזויה, מ"מ מצד שעומדת בין החוחים היא נחשבת שושנה טובה, כן רעיתי בין הבנות, אף שאינם טובים מ"מ מצד הנערך לבין האומות היא טובה, אף שאינם טובים באמת.

ג. אז ישיר משה

קרן עור פניו

העבודה זי"ע (בספר יהי אור) שפעם ביום הראשון של סוכות בבוקר בדרך לביהכ"נ ראה חייל יהודי אחד, קרא אותו ושאל

מסופר על הרבי מסלונים בעל 'יסוד

השוחטים, [אשר כידוע היה תחת רבנותו כשלש מאות עיירות שהיו שייכים למגידות שלו, והיו שם קלויזים של חסידי טאלנא] ואז הוא ימצא מיד במקום ויבחר לכך, אולם הזמן חלף ועדיין לא נתפנתה משרה בשום עיירה עבורו.

בהגיע חג הפסח בליל הסדר כשהרה"ק מטאלנא היה באמצע אמירת הפיוט חד גדיא, והגיע לחרוז ואתא מלאך המות ושחט לשוחט, הסתובב לעבר האברך, ואמר לו:

משה, אתה הרי מחפש משרה, הנה קח לך את משרת השוחט של ההגדה, דהרי מלאך המות הרי שחט את השוחט של ההגדה, א"כ עכשיו חסר שוחט בהגדה, נותן אני כעת לך משרה זו, ויותר לא תצטרך לשבת מעל לראשו בגלל משרה.

כמובן שהשומעים שחקו למשמע הדברים, אולם במוצאי יו"ט הראשון של חג הפסח הגיעו לטאלנא משלחת של בעה"ב מעיירה סמוכה לטאלנא, ומשאלתם בפיהם כאשר השוחט שלהם נסתלק באמצע הסדר בחג הפסח מבקשים הם מרבינו שיסדר עבורם שוחט חדש, הרה"ק מיד קרא לאברך הנ"ל ונתן לו את המשרה.

אותו: אני רואה עליך אור גדול, ובודאי עשית איזה מעשה מאוד נעלה, ספר נא לי מה עשית, שבגלל זה פניך מאירים.

פתח הלה ואמר: אני משרת כחייל, ואתמול בלילה בליל ראשון של סוכות היה עליו להיות השומר במחנה הצבא שלו, והיה לו צער גדול על שאינו יכול לקיים מצות סוכה, כי היה אסור לו לעזוב על רגע אחת את השמירה, והיה אם יעזוב את מקומו ומת.

כל המחנה היה מוקף בגדר גבוה מסביב, והנה ראה שבצד השני של הגדר ישנו חצר יהודי, ובחצר נמצא סוכה, ועלה בדעתו כשכל המפקדים ילכו מכאן והוא ישאר לבדו יקפוץ מהגדר, ויקח עמו חתיכת לחם ויעשה על זה קידוש בסוכה, ויטול ידים במקום, ויקיים מצוה דאורייתא של אכילת לילה הראשון בסוכה.

כל הזמן היה משתוקק מתי יוכל לקיימה, אבל לצער הרב ישבו המפקדים ולא הלכו, והזמן דחוק מאד כי המצוה למהדרין לקיים המצוה לפני חצות, ורק בערך כרבע שעה לפני חצות עזר לו השי"ת, וכל המפקדים הלכו לבתיהם, ויוותר הוא לבדו, ותיכף לבש עוז וקפץ במסירות נפש לצדו השני של הגדר כשאף אחד מהחיילים לא רואה אותו, ונכנס לסוכה וקיים את המצוה למהדרין, וקפץ בחזרה למחנה ושמח מאוד מאד שה' עזר לו שקיים את המצוה בשלימות.

ואולי לזה המעשה של מסירות נפש למצוה מתכוין הרבי, וזהו המקור לאור הגדול.

אך היסוד העבודה השיבו: אכן מעשה גדולה עשית בני, אבל ההארה שאני רואה על פניך הוא הארה הרבה

יותר ממה שמגיע על מסירות נפש למצוה, ואם רק בשביל כך לא היו פניך מאירים ככה, ולכן ספרו נא לי מה עוד מעשה גדול עשית לאחרונה.

ואז סיפר לו, שמרוב שמחה על שזכיתי לקיים מצות בוראי, ולאכול בסוכה למהדרין, התחלתי לרקד בכל חושי וכוחותי ולהודות לה' על הזכייה הנשגבה, וכה רקדתי כל הלילה במחנה עד שהאיר היום.

ויהי בהישמע דבר החייל נענה היסוד העבודה ואמר:

אכן, היינו דאהני לך, עכשיו אני מבין למה פניך מאירים כל כך, כי גדול "שמחה של מצוה" אף יותר מן "מסירות נפש למצוה".

אשר על כן צריכים להיות מלא שמחה וחדוה בקיום כל מצוה, ובפרט כשאדם זוכה לקיים מצוה בשלימות ובהידור, ועוד יותר כשמקיים את המצוה במסירות נפש, יש לו לשבח ולפאר ולרומם את ה' מתוך רוב שמחה, כי זהו עיקרו של המצוה, ועל ידי זה ימשך עליו נהורא מעליא.

אהרן יוצא לקראתך ושמח בלבו

בספר 'בך בטחנו' (פרשת תצוה) סמך לזה מה שאמר פעם הרה"ק בעל בית אהרן מקארלין זי"ע, וכה אמר:

אנחנו בהיותנו אברכים, כאשר קמנו בשעה שתים לפנות בוקר, והלכנו ברחובות קארלין מהבית לבית המדרש, פרצנו בריקוד נלהב בשמחה גדולה ועצומה לומר "ארוממך ה' כי דליתנו", על הזכיה הגדולה והעצומה שזכינו לשמור עינינו, אף שכמעט שלא היה שום נסיון לשמירות העיניים ברחובות קארלין בשעה שתים בלילה, ועל ידי שמחה זו הגענו לכל מה שהגענו.

ואליו האברכים של ימינו, אף בשעה שנלחמים מלחמות גדולות וכבודות עם היצר, אין הם שמחים שמחה של מצוה באופן הראוי, וממילא אין הם גדלים לבני עליה עצומים כבדורות הקודמים.

ובמובן הפשוט, כי אם אכן מוסרים נפש לקיים מצות ה' אבל אין מרגישים בגודל הזכות בזה, לא יועיל להם כח המסירות נפש בעום עברה, כי רק כח השמחה יועיל לאדם לעבור את המים הזידונים ולנצח את יצרו הרע.

ולכן צריך האדם להיות שש ושמח לעשות רצון קונו, ואם התגבר על יצרו אף בדבר קטן ישמח על זה שמחה עצומה.

אז ישיר משה ובני ישראל

מעתה נבין היטב ענין 'שירת הים' שמשה ובני ישראל ענו שירה בשמחה רבה.

כי הנה זה עתה במצרים קיימו בני ישראל במסירות נפש את ציווי ה' לקחת תועבת מצרים לעיניהם, וכן ממש עכשיו מסרו נפשם לקיים מה שנאמר להם 'דבר אל בני ישראל ויסעו' וקפצו לתוך הים עד שבאו מים עד נפש.

אבל משה ובני ישראל ידעו גם ידעו שאכן "מסירות נפש למצוה" הוא גדול עד מאוד, אבל יותר מזה צריכים עכשיו לשוב ולשמוח על זה ולרקוד כל הלילה על הזכייה לקיים מצות ה'.

ולכן פתחו כולם ואמרו:

אשירה לה' כי גאה גאה, זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו.

נפש שזקה

גיליון מס' 5 • חג הפסח תשפ"א • יו"ל ע"י מכון "זכרון ישעיה"

מדברי תורתנו
ושוחותנו של מודינו
דני משה יונה
דזונגרטן שליט"א
רב קהולת קדעסטד

עיון ההלכה שיעור מודינו הרב

ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים

פסח של צפת וירושלים / אין אנו בקאים במקום המזבח / תל אביב של מעלה /
מיעוט ישראל על אדמתם / מי נקרא מיקורי ירושלים / בעל נפש יחמיר ותבוא
עליו ברכה / בבריסק לא החמירו / ירא שמים יותר מבעל נפש

והוא מחכה רק מסעודה לחברתו.

והטעם בדבר הוא, בהיות ואביו היה מחמיר בעוד
דברים, היה הוא מחמיר גם בזה, ממילא גם בזאת, "באם
מנהגן יקירי ירושלים, אדרבא, עוד כמה דברים לפניך
לעשותם..."

ובמועדים וזמנים איתא, {ח"ג ר"ט הערה}, שהסיבה
שאין לחוש לזאת מבוססת על כן שכל העניין של
אדם לא להביא עצמו לאונס, היא כאשר יכול לקיים
את המצווה בפועל, שאני הכא שבכל מקרה המצווה
לא מתקיימת גם על ידי אחרים, אין בימינו קרבן פסח,
ממילא אין כאן גריעותא לגביהם ושירי לתחילה להיות
בעיר, ומעלה וזכות ביד הנמצאים בירושלים כמידי
שנה ושנה.

בעל נפש יחמיר ותבוא עליו ברכה

מפורסמים פתגמי הראשונים והפוסקים ולשונם "בעל
נפש יחמיר", "המחמיר תבוא עליו ברכה", ראשית
נמצא ביטוי זה בגמרא לגבי חומרת פסח {פסחים
מ.}, "אמר רבה, בעל נפש אפילו חייטין דשרירי לא
ילתות", וברש"י, "בעל נפש - חסיד", ובר"ח "בעל נפש
- מתרחק מעבירה ומדקדק הרבה על עצמו" {ע' גמרא
חולין ו. וברש"י ד"ה "אם"}.

והדברים מבוארים לחלק בין דרגות וענייני כל אחד
ואחד, והיכן שנכתב כי "המחמיר תבוא עליו ברכה",
אכן הרשות בידו, והיכן שנמצא כי "בעל נפש יחמיר",
אכן בעל נפש מחויב להחמיר, וכן סדרם בעל מסילת
ישרים {י"ד}. החומרה מורכבת מחד מעניין הפרישה
מדבר תענוג ומותרות, בתרי הוא להחמיר בכל דבר
חומרה הנמצאת, והג' הוא להקדיש הזמן תמיד
לעבודת ה', וכל חד לפום מעלתו.

ולמרות שהנושא דינמי ומשתנה בין אדם לחברו, בעל
נפש מחויב להחמיר, ורעהו שהוא ישראל כשר פטור.
כך הדברים בפירוש לגבי אכילת חולין בטרהרה, בעשרת
ימי תשובה דווקא מחמירים בזה כמוכא בשו"ע,
והרמ"א פסק שגם מי שבכל השנה אינו נזהר מפת נכרי,
בעשרת ימי תשובה יחמיר בזה לא לאוכלה.

בבריסק לא החמירו

ומטו משמיה דהגרי"ז מבריסק ששתה מים מחוץ
לסוכה, וענה לשואלים כי הוא "אינו מחמיר"... {או"ח
תרל"ט ב'} שכן היכן צריך להחמיר, הדבר מפורש
בשו"ע, וצריך בעל נפש להזהר בכך.

ירא שמים יותר מבעל נפש

ומסורת חסידית מקובלת להסביר לגבי החילוקים
בשו"ע, שם מצויים חידר הלשונות "ובעל נפש
יחמיר", ו"ירא שמים יחמיר", שמעשה ופעם אחת ישב
רבי הלל מפאריש, מחשובי תלמידי אדמו"ר יחד עם
כמה חסידים, ואחד האברכים שהיו שם נזדמן לפניו
דבר שאדמו"ר כתב עליו "ובעל נפש יחמיר על עצמו",
ולאחר מכן, כאשר הגיע דבר מאכל עליו כתב אדמו"ר
"ירא שמים יחמיר על עצמו", שינה אותו האברך ונזהר
מלאוכלו.

שח לו רבי הלל, מקודם לגבי מאכל עליו כתוב
"ובעל נפש יחמיר" לא נזהרת, דע לך כי "בעל
נפש", הוא מדריגה נמוכה מ"ירא שמים"...
{רשימות דברים 289}.

עדן הנפשות דברי מודינו הרב

והחמירו תבוא עליו ברכה תכשיטי ישראל לחג הפסח

מפורסם חג הפסח בתפישתו בעיני העם כ"חג החומרות",
עצם המושג "חומרה", כמובן אינו שייך באופן בלעדי לחג
הפסח, בהקשרים רבים נאמר כי "המחמיר תבוא עליו
ברכה", אם כי בחג הפסח כידוע, מקבל המושג "חומרה"
מימד אחר ופלאי.

המנהג להחמיר בפסח נועד כדי להתרחק ככל האפשר
מן החמץ שדינו ב"כרת" {שמות י"ב ט"ו}, חז"ל הרחיבו
את ההרחקה מחמץ בקובעם את שיעור איסור חמץ
ל"משהו" {פסחים כ"ט}, ובמחלף הדורות נוספו עוד ועוד
חומרות, ככל ישראל יראים ושלמים מוסיפים גג על גג
להחמיר ולהדר.

בעניין זה, מלבד שורת ההלכה בה כל עניין נידון לחודו,
ישנה התייחסות מיוחדת מבעלי החסידות, לגבי עניין
החומרה בעבודת ה' באופן כללי, ולענייני פסח באופן
נפרד ופרטני.

בדברי הבעש"ט על התורה, {עקב ו'}, עולה כי יחסו
העקרוני לחומרות הוא חיובי, דא עקא בדורות ראשונים
"שהיה שלם חזק", היה נכון וכדאי להחמיר, ובדורות
האחרונים "שכלנו חלש", הדברים אחרים והדברים
מבוארים להלן.

בשיטת הבעש"ט והחסידות, הדבקות בעבודת ה' הינה
חלק נכבד ואינטגרלי מקיום המצוות באופן הטוב והראוי,
השמחה יוצרת הזדהות עם המצווה ומעלה אותה כמה
דרגות בשותפות האדם עם המצווה ועשייתה באופן
מרומם ומקשר, ועל כן נמצאת חלישות שכלנו לעולה
לגרום שהחומרות בעבודה זו יגיעו על חשבון הדבקות,
ויצא שר החומרה בהפסידה.

נינו של הבעש"ט, הלוא הוא מוהר"ג מברסלב היה כידוע
מגדולי המתנגדים לעניין חומרה כפי שהיא נתפסת
אצלנו, מצידן מוהר"ג את העמדה הנפשית שמניעה
את האדם להחמיר, ומוזהה אותה כמצב המאפיין את
ה"נכנסים ומתחילים קצת בעבודת ה'", מתוך לחץ ודמיון
שמה לא קיימו את המצווה כראוי, נתפסים הם אל עבר
החומרה.

והדרך הנכונה היא, לידע שנטווה האדם לקיים את
המצוות בפשטות כפי כוחו ויכולתו, ואין הקב"ה בא
בטרוניה עם בריותיו, שלא נתנה תורה למלאכי השרת.

מעבר לכך עלול הדקדוק להפיל את האדם שלא מצליח
לעמוד בנורמות אותם יצר הוא לעצמו, ומחיר בעלי
החומרה עלול לגרום שהחומרות ה"וחי בהם" שנאמר על
מקיימי המצוות, הרי הם באים לידי לחץ מתמיד ומרה
שחורה, היפך עניין המצווה והחיות. {ל"מ מהדו"ב מ"ד
שיחות מורה"נ רל"ה}.

...

אם כי, לגבי פסח מובא בשם הרה"ק רבי פנחס מקורץ
{אמרי פנחס ד' רס"ז} את דברי הזה"ק הידועים שחמץ
מסמל עבודה זרה, וביעור חמץ מבטא את המלחמה בו,
ובהיות ענייניו של פסח הוא ביטול הע"ז והיצה"ד, מבאר
רבי פנחס שנמצאות החומרות ככלי עזר וכסימן להראות
את עוצם המלחמה והרצון לגבור בעניין נשגב זה.

ובשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא מובא נימוק
אחר לפאר את ריבוי החומרות בפסח, {שיח שרפי קודש,
פסח}, והוא שבהיות ובתהליך יציאת מצרים קיימת
בחנית "נישואין", בין הקב"ה לכנסת ישראל, נמצאות
החומרות כתכשיטים לכנסת ישראל, שכן החומרות
וההוספות בדיני הפסח מבטאות את האהבה והרצון
להוסיף למעלה מהנורמה המחויבת, אלו הם מצריים קיימת
שבהם מקשטת עצמה כנסת ישראל לקראת הקב"ה,
תכשיטי ישראל לחג.

מיה רצון שנזכה לקיים את חג הפסח ככל חוקתו ומצוותו,
יתן שמחת הגוף והנפש, ונזכה במהרה בימינו, לאכול
שם מן הזבחים ומן הפסחים.

פסח של צפת וירושלים

מפורסם הדבר, שהיו כמה גדולי וצדיקי עולם שקבעו
את מקום יישובם בצפת, עיר הזוהר והקבלה, זאת
הימנעם מלקבוע מושבם בירושלים, עיר הקודש
והמקדש, טעם נפלא מצוי לדבר בשו"ת התעוררות
תשובה {ב' רפ"ג}, הם חששו מלהיות בירושלים בערבי
פסחים.

קרבן פסח בימינו

הגמרא במגילה {י'} מכריעה כדעת רבי יהושע
שמקריבים את על פי שאין בית, דקדושה ראשונה
קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא, {רמב"ם בית
הבחירה ו' י"ד, ט"ו}, והסיבה ובעקבותיה אנו נמנעים
מלהקריב היא מכלול העניינים שאיננו יודעים מיהו
הן כשר ומויחס, ואין לנו ד' בגדים בהיות ותכלת אין
לנו בנמצא באופן וודאי, כמו כן במדינת מקום המזבח
איננו בקיאים, על כן איננו מקריבים מידי יום ביומו
עולת תמיד ונסכה.

אך כל הנ"ל איננו פטור בקרבן פסח, הקרבן אשר כל
המעלות בו, טומאה דחוייה אצל ציבור מחד, מאידך
אין צריך הוא לממון ציבור, ובעל ההתעוררות תשובה
מערלוי, תמה מדוע אכן לא נקריבהו.

תל אביב של מעלה

כן מסופר על הרה"ק מוהר"א מבעלז ש כאשר הגיע
לא"י ביקש לסדר לו דירה בתל אביב, ונימק את
צעדו זה, שטעם כמוס הוא לו ואין חפץ הוא לגלותו,
ויש המסבירים שהסיבה ובעקבותיה לא חפץ הוא
להשתקע בעיה"ק ירושלים, היא מחשש זה, חשש
לחובת קרבן פסח. {שולחן רבותינו שלי"ד, בקדושת
של אהרן ח"א ת"ו וח"ב רכ"א, הגדה של פסח מדרש
בחדושי ח"א בשם הגה"צ מבולגריא}.

כמו כן נהגו המחמירים זקני ירושלים ת"ו, שלא להכנס
לגדר "אונס", שרק הוא הפוטר מן הקרבן, אלא קמו
ועשו מעשה והלכו לדרך רחוקה, זאת כדי להיות
חומרה מן החיוב, כמבואר ברמב"ם {קרבן פסח ה"ב}

מיעוט ישראל על אדמתם

מאידך הסביר הגריש"א, שבמצות עשה של בניין בית
המקדש נאמר תנאי, שעניינה הוא בזמן ובו רוב ישראל
על אדמתם, ורק אז מתעורר החיוב לבנות מזבח, לולי
זאת בניית מזבח אינה חובה, ובהיות וכן ואין מזבח,
ממילא א"א להקריב, נמצא שבתוך עניין הפטור מן
המזבח, נמצא הפטור מן קרבן הפסח.
לפי הנ"ל אין כל שחר ומקום לקום ולילך ל"דרך
רחוקה", בהיות ואין רוב ישראל על אדמתם לא קיים
החיוב לבנות ביהמ"ק ומזבח, ממילא לא קיים כלל
חיוב קרבן פסח, והרי אנו מופקעים מן המצווה בלי
שישנה היכן אנו ומעשינו {משנת איש ה' ח'}

מי נקרא מיקורי ירושלים

ופעם אחת הקשה מאן דהו לגריש"א האם לא כדאי
בכל זאת להחמיר וכמנהג יקירי ירושלים, להמנע
מלהיות בירושלים מן ערב הפסח ולמעלה, הגיב לו
הגריש"א בבדיחותא, אשר ידועים דברי מר עוקבא
בגמרא בחולין {ק"ה} "אנא לאה מילתא חלא
בר חמרא לגבי אבא", אשר אביו היה נמנע
מלאכול גבינה אחר בשר מעת לעת,

הג הפסח יסוד הביטחון וההכנה לגאולה העתידה

ב"ה ירושלים עיה"ק ניסן תשע"ח ת"ו
שלום לכבוד ידידי וחביבי הרב הנכבד דורש טוב לכלל ישראל, כמר
... נ"י ויזרח

מעט הכרתי את נפשו היקרה הנני מרגיש בלבבי פנימה את לבך
הנאמן ורוחך וחפצך הטוב באמת לעשות טוב לישראל עד מקום
שידך מגעת. אשריך וכן תזכה לעשותו.

מכתבך היקר הגיעני. והנה על דבר בקשתך להבהיר ענין הגאולה
העתידה המוזכרת בהגדה של פסח, הן בתחילתה - 'השתא עבדי
לשנה הבאה בני חורין' והן במהלכה - 'כן תגיענו שמחים בבנין עירך'
ובסופה 'לשנה הבאה בירושלים' וכן פעמים נוספות. והלא עיקר ליל
הסדר ומצוות היום וההגדה נתקנו כזכר ליציאת מצרים ולא על שם
העתיד?

דע לך ידידי כי שאלה גדולה שאלת, ויסוד גדול טמון בענין זה
שאנחנו עושים כל סדר זה של זכר ליציאת מצרים מתוך השרשת
הבטחון הגמור בהקב"ה שישוענו בקרוב, וזה עצמו ההכנה לגאולה
העתידה.

כי הנה כתב המהר"ל (גבורות ה' פרק ט) בביאור מאמר חז"ל (נדרים
לב, א) בטעם שנענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים
ועשר שנים, ואיתא שם ג' דעות, אשר לדברי המהר"ל שם כד תזקק
תמצא שכולם עולים בקנה אחד כי היה כאן חיסרון-מה במידת
בטחונו של אברהם אבינו בה' יתברך, זאת לפי גודל מדרגתו וקדושתו
העצומים כמובן.

ואז לאחר שנות התיקון במצרים כאשר הזדככו בכור הברזל במשך
תקופה ממושכת כל כך, הגיעו למדריגה מושלמת בבטחונם עד כי
נצטוו לאכול קרבן הפסח בליל ט"ו מתוך בטחון גמור ובהיר שייגאלו
בקרוב. כפי שנאמר בכתוב (שמות יב, יא): "וככה תאכלו אותו מתנינים
חגורים ועליכם ברגליכם ומקלכם בידכם" כמי שמוכנים בכל רגע
לצאת, כאשר כתב בספרונו (שם) כי מצוה זו באה להורות על ביטחון
בלתי מסופק באל-ל יתברך, בהיותם מכינים עצמם לדרך בעודם בבית
כלא.

וכעין זה גם כן ברש"י על הפסוק (שמות יב, יט) וכע"ז בשה"ש א,
ד' וגם צדה לא עשו להם: "מגיד שבחן של ישראל שלא אמרו היאך
נצא למדבר בלא צדה אלא האמינו והלכו". והיינו שהיו כל כך בטוחים
וסמוכים בהליכתם אחרי הקדוש ברוך הוא במדבר בארץ לא זרועה,
ואפילו לא הכינו להם צדה לדרך.

ואת כל זאת אנחנו משרישים בליל זה, כפי שמסכם זאת הרמ"א בדרכי
משה (אורח חיים תפ, א) בטעם מה שנוהגים לפתוח הדלת כשאומרים
'שפוך חמתך', משום דאיתא באור זרוע שלא לנעול דלתות הבתים
בליל פסח דליל שימורים הוא, וזוהי אמונה בהקב"ה ובהבטחתו,
ובזכות הבטחה זו אנו נגאלים, ולזה פותחים בשפוך הדלת, כלומר
שעל ידי זה ראוי לבוא משיח, עכ"ל. והיינו שחיזוק הבטחון הוא
ההכנה לביאת משיח. וכמו שיציאת מצרים באה לאחר שהגיעו לדרגה
הגבוהה באמונתם בה', כך נזכה גם לגאולה העתידה באותה הדרך.

אף ההכנה לקבלת התורה הייתה באמצעות ההתחזקות במידת
הבטחון בהמשך ליציאתם מארץ מצרים וכמו שכתב רבינו חיי
(בשלח יג, ז): "ודע כי כל עניני ישראל ומקריהם במדבר הכל היה
נסיון גמור כדי שיגדלו נפשם השכלית במדרגות הביטחון שהוא
שורש האמונה, כדי שהיה ראויים לקבל התורה כו"ל הרי לנו חוט
המשולש, יציאת מצרים הליכתם במדבר הכנה לקבלת התורה
ובהמשך הגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו, הכל קשור למידת
הביטחון.

ונסיים בלשון קדשו של האור החיים הק' עה"פ ליל שימורים הוא
לה' (שמות יב, מב), וזה לשונו בקיצור: "כיון הכתוב לרמוז ה' ניסים
מופלאים שזמנם לילה זו, א) בימי אברהם כו"ל ב) ביצי"מ וכו"ל ה) גאולה
העתידה כו", וכנגד גאולה העתידה אמר שימורים לכל בני ישראל
לדורותם פירוש לסוף הדורות בעגלא ובזמן קריב", עכ"ל.

החותם בתקוה לה' חסדו והבוחר בירושלים יפרוס מהרה סוכת
שלומנו וברכתו על ציון ועריה, ובשמש צדקה יזרח על מרומי הר
קודש אלקינו אור ששון חדות ד' וע' וישענתו.

ברגשי כבוד וידידות נאמנה,

משה יונה רוזנגרסן

פסקי דינים - ערב פסח שחל להיות בשבת

שיצאה השבת, אך מותר לנקות ולסדר
דברים שמועילים גם לשבת עצמה.

סדר השבת

יש להקדים להתפלל שחרית בשבת, {רוקח
רס"ז, מהרי"ל ה' שבת הגדול, משנ"ב תמ"ד
ד}, כדי להספיק לאכול את החמץ עד
השעה הרביעית, ולכלותו ולבטלו עד השעה
החמישית, מסיבה זו אין מוסיפים עליות
לקריאה בתורה ולא יאריכו הרבה, כדי
שתהיה להם שהות ולא יבואו לידי מכשול
{משנ"ב תמ"ד ד}, אמנם כתב הבן איש חי
{שנה א' צ"ז} שיש להזהר שלא להתפלל
בחיפזון ומרוצה.

מפטירים "וערבה לד" ככל שנה בשבת
שלפני הפסח {לוח א"י ועוד}, ולמנהג הגר"א
את הפטרת השבת הרגילה.

ביטול חמץ בשבת

יש לזכור **לבטל את החמץ** לאחר סיום
אכילתו.

הקידוש בליל הסדר

הקידוש בליל הסדר נעשה כסדר יקנה"ז,
{פסחים ק"ג. שו"ע תע"ג א'}. יין {בופה"ג},
קידוש {אשר בחר בננו}, נר, הבדלה {המבדיל
בין קודש לחול. בא"ה המבדיל בין קודש
לקודש} זמן {שהחיינו}.

ברכת אשר וגלנו

הגמרא {פסחים קט"ז}: כותבות יש לומר
בברכת הגאולה "ונאכל שם מן הפסחים ומן
הזבחים", ה"תוס' {שם ד"ה "ונאמר"} המרדכי
ועוד, כתבו שיש לגרוס "ונאכל שם מן
הזבחים ומן הפסחים", כיון שקודם אוכלים
את קרבן החגיגה {זבח}, ורק לאחריו את
קרבן הפסח, בכדי שיאכל הפסח על השובע.
כאשר ערב פסח חל בשבת, כתב המהר"י
וייל, {קצ"ג}, שיש לומר "מן הפסחים ומן
הזבחים", כיון שאין מקריבים את קרבן
החגיגה בשבת, ובשו"ע הרב {תע"ג ע"ט},
ביאר שבמילים "מן הזבחים", הכוונה היא
לקרבן החגיגה שיקרב למחרת ביום חג
הפסח, והמג"א והט"ז הביאו דין זה להלכה,
אמנם בשו"ת כנסת יחזקאל {כ"ג} כתב שיש
לומר כרגיל "מן הזבחים ומן הפסחים", כיון
שמשפט זה מתייחס לשנה הבאה, שבה לא
יחול ער"פ בשבת, לדעתו גם מהר"י וייל
כתב שיש לשנות את הגרסה רק בפסח
שלפני השנה ובה חל ער"פ בשבת.

להלכה, כתב משנ"ב {תע"ג}, שיש לשנות
את הנוסח כשערב פסח חל בשבת, ולומר
"מן הפסחים ומן הזבחים", מאידך שעה"צ
{פ'}, הביא את דעת הכנסת יחזקאל ולא
הכריע.

לדעת היעב"ץ אין לשנות את הנוסח, אולם
אחרונים רבים כתבו שיש לעשות כן, המג"א
והט"ז הנ"ל, לוח א"י, ועוד.

השתא הבא

בשנה זו, ובה ערב פסח חל להיות בשבת,
זוכים אנו לחבר בין קדושת השבת
שמתקדשת על ידי הקב"ה, לבין קדושת יו"ט
המתקדש על ידי ישראל, שהוא המקדש את
החדשים, "בין קדושת שבת לקדושת יום
טוב הבדלת, ואת יום השביעי מששת ימי
המעשה קידשת, הבדלת וקידשת את עמך
ישראל בקדושתך", {ותודיענו}.

ובעצה"י, נזכה בשנה הבאה לאכול מן
הזבחים ומן הפסחים בבית הבחירה שיבנה
במהרה בימינו אכ"ר.

דרשת שבת הגדול

המשנ"ב מביא את פסק מהרי"ל {תכ"ט
ב} שכאשר חל ערב פסח בשבת, אזי יש
לדרוש בשבת שלפני ערב פסח, {השנה
בפרשת ויקרא}, בכדי שניתן יהיה ליישם את
ההלכות שנשמעו בדרשה.

תענית בכורות

הבכורות מתענים ביום חמישי, ניתן להקל
ולהפטר מהתענית כנהוג על ידי השתתפות
בסעודת מצווה {ואולי יותר אפשר להקל
משנה רגילה}.

בדיקת חמץ

בדיקת חמץ מתבצעת ביום חמישי בלילה
{אור ליום ו'}, ומבטלים את החמץ לאחר
הבדיקה כרגיל בכל שנה.

ביעור חמץ

מבערים את החמץ ביום ו' עד סוף השעה
החמישית כבכל שנה, בשנה זו אין מבטלים
את החמץ בשריפה באמירת "כל חמירא".

כדאי לרכז את כל החמץ הנשאר עבור
סעודות ש"ק, להניחו במקום שמור ולאכול
בהירות, כדאי להשאיר רק מעט חמץ,
ורצוי שיהא מסוג אינו מתפורר, כגון פיתות
וכדומה.

הגעלת כלים

בערב פסח שחל להיות בשבת, הגעלת כלים
מתרת בכל יום ו', בשונה מבכל שנה, שכן
כל היום מותר בחמץ {מבית לוי ה'}.

הכנת המצרכים לסדר

לכתחילה יש להכין את כל המצרכים לפני
שבת, לבדוק את החסה מתולעים, {ובדיעבד
יבדוק ביו"ט עצמו שש"כ ג' ל"ז}, לצלות
את הזרוע {משנ"ב תע"ג ל"ב}, לכתוש את
חומרי החרוסת {ואם לא כתוש, יכתוש ביו"ט
בשינוי קצת, רמ"א תק"ד א'}, מותר ללוש
את החרוסת ביו"ט, שכן לישה הותרה בו
כאשר הטעם עלול להתקלקל מערב יו"ט,
יש לזכור להפריש תרו"מ מער"ש.

נרות יום טוב

יש להדביק את נרות יו"ט מלפני השבת
במידה ואינם יכולים לעמוד בלא הדבקה
{משנ"ב תקי"ד י"ח}, כיום רוב המשפחות
מדליקות נרונים בהם אין כלל בעיה,
אמנם יש לדון האם מותר להוציא את
הפחית שנותרה מן נר ש"ק שדלק בה, שכן
לכאורה היא מוקצה {ישנם נרונים שישנה
בהם טבעת מיוחדת המכסה את הפחית
ומיישרת אותה}, הגרש"ז היקל בטלטול
הפחית שהיא לצורך אוכל נפש {מבקשי
תורה}.

את נרות יו"ט יש להדליק כמובן רק במוצאי
שבת לאחר שהאשה אמרה "המבדיל בין
קודש לקודש", או שהתפללה מעריב ואמרה
"ותודיענו".

יש לזכור להדליק מערב שבת נר זכרון
שמחזיק מעמד יותר 24 שעות, בכדי
שהיה אפשר להדליק ממנו את נרות יום
טוב ולצורך בישול.

אשה שברכה "שהחיינו" בהדלקתה, תדלג
על ברכת "שהחיינו" הנאמרת בליל הסדר
לפני כוס ראשונה.

הכנת השולחן

אסור להכין בשבת שום דבר הקשור לענייני
הסדר, על כן אין לסדר את השולחן לפני

שבת כא' ניסן התשפ"א

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:44	19:36	20:22
18:42	19:33	20:19
18:43	19:35	20:21
18:43	19:35	20:21

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"ו 050-4194600

שבועי של פסח

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

בימים ובליילות נטולי שנה של לימוד רצוף ללא הפסקה היה הנער הצעיר מר"ן רבינו **עובדיה יוסף** זצ"ל אפוף **שאיפות ברורות**, שאיפות נעלות ללא גבולות. תמיד ביקש לברר את ההלכה לאמתה, להאיר את עיני חבריו בתורה ולהפיץ את התורה בקרב כל ישראל. חברי ילדותו זוכרים כי במעליו התנכר הנער וכבר אז שאף לגדול ולהנהיג את ישראל בתורה, להיות ה"ראשון לציון", דמות נערצת באותם ימים של תלמיד חכם מופלג הזוכה ליחס כבוד מופלא. רעיו הצעירים היו מקיפים אותו באהבה ובהערצה, מאזינים לדברי התורה ששפע מפיו ולהלכות שהשמיע, כמרא דאתרא זקן ורגיל. אלו מטרות נעלות ושאיפות ברורות שהציב לו העלם הצעיר, **אשר לא מש מהם** לאורך כל הדרך. מסירות נפש עקבית בעמל התורה, שאיפות הקודש הברורות והטהורות מבעד לכל משברי עולם, עד ישומם למעשה ממש. לעמול בתורה עד קצה גבול היכולת, **עד כלות כוחות הנפש**, ולברר אמתה של תורה מכל החבורים שניתן להשיג, ומשם להעלות דין אמת לאמתה ולהנחיל לעם דבר אמת.

בזמן שמחת בר המצווה של הרב **כדורי יצחק** זצ"ל, ניגש אליו רבנו **"הבן איש חי"** זי"ע ואמר לו בשמחה: דע לך כי הנני מבטיחך נאמנה אותה גלימה שהנך לובש כעת בהכניסך לעול מצוות **תוכה לנבשה** אף בגיל מאה, וכך כן היה כמפורסם.

"בצאת ישראל מסצרים" אפילו כשהיו שרויים במצרים בימי עניים ומרודם, לא פרצו ישראל את גדרו הקדושה, שהיו גדורים מעריות.

להתחלק משמעו: לאפשר לי מקום במרחב שלך.

אמר רבי **ישראל טויטו** הי"ו כי מארי **חיים שלום** זצ"ל היה מספר את אשר שמע מאחד התושבים: בהיותי נער צעיר הסיתוני פעם אחת חברים רעים לדבר עברה, ונסענו בשבת לים רח"ל. כשחזרנו רציתי להתפלל אצל המארי, **יסייתי בטובע את המצח** שלא ידעו על מעשי, והנה פתחתי את הדלת, ראה אותי המארי ואמר: "מכסה פשעיו לא יצליח" אותו בחור תושב השכונה נבהל, **וחדר בתשובה** והיום הוא מתנהג כחרדי לכל דבר.

בעודו נער, הגיע הגאון רבינו **רפאל ברוך טולדנו** זצוק"ל לסעודת מצוה ונמנע מלאכול, ידידו לחצו עליו מאוד שיגלה להם מדוע אינו אוכל, עד שנאלץ לספר להם שהוא שרוי בתענית. שאלו אותו לפרש התענית, ואמר להם: "הייתי בבית הדין ושמעתי כיצד **מתוכח אדם אחד** עם אבי, הוכחתי את האיש וגערתי בו, אבל אבא מזה בעדי והצטער על שהעלבת את האיש. עתה אני צם כדי לכפר על שגרמתי לאבא צער."

כשאיינו יכולים לקבל זאת - אנו שופטים זאת.

מצווה בחזרת - חסה - דחס רחמנא עלן. "מרור" בגימטריא "מוות", ואילו "חס" בגימטריא חיים - חס הקב"ה **נרחמי הרבים** עלינו והפך את ה"מרור" ל"חס".

"אלהי מסכה את חג המצות תשמור" מה עניין וסמיכות ביניהם?
אלא יש המחמירים חומרות שונות בהג הפסח, ועל ידי זה **באים לכנס** על בני ביתם ומכיוון שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה לכן נכתבו שני הפסוקים הללו יחד ללמדנו, **שישמור** האדם את עצמו **מלכנס**.

עני אחד הסב עם משפחתו אל שולחן ה"סדר" והיו מספרים ביציאת מצרים.
שאל אחד מן המסובים: "מה טעם אנו עושים זכר **לטייל ולמרוד** של בני ישראל במצרים, ואין אנו עושים זכר **לרכוש גדול** שהוציאו בני ישראל ממצרים?"
השיב לו עורך ה"סדר": "לפי שהטיט והמרור **עדיין מצויים** בשפע, ואילו הרכוש הגדול כבר **לא נותר ממנו כלום**..."

בעיר צפת סיפרו נפלאות מקדושת תורתו. העידו אנשים יראי ה', שהיו קמים בחצות הלילה לעסוק בסודות התורה בחברת אנשים הגרים בסמיכות מקום לרבי **שלמה אליעזר** זצ"ל.
כי היו רואים, לתדהמתם, והנה עומד אש שוכן על ביתו, **וקול לימוד תורתו נשמע למרחקים**. כן מסופר, כי פעם הגיע אליו אדם מסוים לשאול בדבר חלום שחלם. טרם פתח פיו לדבר, והנה רבי שלמה אליעזר מקדימו ואומר לו: "הנה בעל החלומות הלזה בא, אבל אל תירא ואל תחת!" ופתר לו את החלום לטובה. ויצא האיש **אחז השתוממות** מרוח הקודש שהופיע בבית מדרשו.

נקודה פשוטה
מסופר על הרמב"ם שבזמן שהיה רופא בחצר המלך, אחד משריו של המלך **קינא בו מאוד** ורצה שהמלך יפטר אותו מתפקידו ולכן הוא הציע למלך שיביא רופא יותר טוב לחצר המלך. המלך הסכים. הלך השר והביא רופא שנחשב הכי טוב אצל הגויים ורופא זה התגאה מול הרמב"ם שהוא יותר גדול ממנו ברפואה. הרופא ביקש שהוא והרמב"ם יתחרו ע"י **שכל אחד יכין לשני רעל** ומי שיצליח להינצל מהרעל הוא הרופא הכי טוב. הרמב"ם התנגד כיוון שלא רצה להרוג אדם על ידו, אך הרופא השני לא פחד כיוון שהיה בטוח שינצל. הלך הרמב"ם והביא מרפא טוב שהכין לרעל והגיע לארמונו. הוחלט שהרמב"ם ישתה הראשון את הרעל, לאחר ששתה הרמב"ם את הרעל כולו נהיה שחור ונשכב על הרצפה כמת תלמידיו לקחו את המרפא והכניסוהו לתוך פיו של הרמב"ם בבהלה ולאחר כמה דקות הוא קם על רגליו בריא, **כולם הופתעו מהמחזה**. הרופא השני החוויר מרב פחד שכעת הוא יצטרך לשתות את הרעל. הוציא הרמב"ם כוס וערבב דבר מה בתוכה והוסיף ואמר שהוא נתן לאדם שנידון למוות בבית האסורים רק להריח את הרעל והוא ישר מת. לאחר מכן הרמב"ם לקח כפית מהרעל ונתן לרופא אשר לאחר כמה דקות מת, לאחר מיכן וביקש מהמלך לשתות זאת, המלך והשרים נבהלו וכי הרמב"ם רוצה להרעיל את המלך.
אך למרבה הפלא כדברי הרמב"ם משקה זה הוא היה משקה צמחים ולא רעל...
ברגע שאדם חושש ממהו. **עלול דמיונו** בלבד להרוג אותו. אם אדם בטוח שנשימת המשקה ממיתה- הוא עלול למוט רק מן הדמיון! אותו רופא לא יודע שהדמיון בלבד יכול להרוג אדם. הרופא כיכ פחד מהרעל עד שיכול היה למוט **רק מהמחשבה** שזהו רעל. ובנצטם אלנו מי סוכר.
כמו אותו אסיר שמת כיון שחשב שזהו רעל! **מה רבה כוחה של המחשבה**. (העורך)

יום מן הימים נאלץ הגאון רבי דוד יונגריץ זצ"ל לצאת מן הארץ עם זוגתו, כדי לדרוש ברופאים בוינה. כאשר הוא בא לקבל ברכת פרדה מאביו, פנה אליו ואמר: "בני יקר, בראייתך לבקש ממך שתי בקשות. הראשונה, היות שהנך נוסע לוינה, בה גרים רבים מעשיי-ארץ התומכים רבות בכללנו, אנא ממך אל תצטנע בקרן זיית, אלא הפגן את ידיעותיך וגדלותך בתורה לפניהם. יהיה בך משום הכרת טובה לפעלם הרב למען בכללנו, הם יראו ויביחינו בשבח 'פרותיה' של ארץ ישראל."

כך יחושו כי כספם אינו הולך לריק, אלא ב"ה מצמיח גדולי פאר, חכמי תורה, נקיי הדעת שבירושלים. בקשה שנייה המופנית אליך היא, שהיות שהנך נוסע לארץ זרה ומגפרת, בה אין הבריות מפירות את הנהגותיך, רצוי היה לו היית מותר בתקופה זו על הנהגתך לדבר עם רעיתך בתארי כבוד מפלים. הנהגה זו תהיה מורה ומשנה בעינינו, ואולי אף ישימוך ללעג וקלס".

רבי דוד השיב לאביו בענות חן: "את בקשתך הראשונה אמלא לשביעות רצונך. אך את הבקשה השנייה לא אוכל למלא, שכן אינני בעלים על כך. אין זה כבודי אלא כבוד השכינה הקדושה השרונה עם רעיתי, ולכן, לא אוכל לתור על כך!"

יש מאתנו חוששים להתחלק באהבתם, כאילו זה בא בכמויות מוגבלות

באתד הימים, בשעה שהרבי מרדכי בידרמן

זצ"ל ערך את שולחנו הטהור בבית מדרשו בירושלים, שיחקו כמה מילדי החסידים בחוץ, תוך כדי משחק ירד לפתע אחד הילדים **אל הכביש**, למרבה האסון רכב שחלף שם בדיוק פגע בו והדפו בחוזקה על הכביש, מהומה פרצה במקום והילד הובהל במהירות אל בית החולים, כמה מבין החסידים המבוהלים ניגשו אל הרבי וסיפרו לו בדאגה על מצבו הקשה של הילד שנפגע זה עתה בתאונה, אולם הרבי ממחר לבטל את דבריהם במחי יד באומרו: "אין לכם מה לחשוש, **מכאן לא יוצא שום דבר רע!**"... והתברר כי יש לילד רק כמה מכות יבשות.

כשהתחיל הגר"ש כהנמן

לבנות את אימפריית קרית פונוביז' המעטירה, לא היסס הוא **ללוות סוכמי כסף** אחרים לשם כך. מקורביו ואוהביו שחששו מאד שמא יכרע הוא חלילה תחת נטל החובות שנטול הוא על עצמו, ניסו הם להניאו מכך באומרים: "אינך חושש מההתחייבויות הגדולות שהנך נוטל על עצמך?"

אילמלא היו בידי עכשיו חמישים אלף דולר או אף חצי מכוך, בוודאי שהיה אסור לי לתכנן ולהתחייב להקמת בניינים בסכומים כל כך גדולים, אך עתה שאי ביד אף לא פרוטה אחת, **הניי סומך ובוטח בקדוש ברוך** הוא ומצפה אך ורק לעזרתו, אז מדוע שלא אתחייב בסכומים גדולים?

וכי הוא יכול לעזור רק בסכומים קטנים?"

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

איתא בזה"ק (בא דף מ ע"ב) כל אדם המספר ביציאת מצרים

ובאותו סיפור שמח במשחה, עתיד הוא לשמוח עם השכינה בעולם הבא. באותה שעה מכנס הקב"ה את כל הפמליא שלו, ואומר להם: לכו ותשמעו את סיפור השבח שלי שמספרים הבנים שלי ושמחים בגאולתי.

ונאמר (שמות י, ב) ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים, וביארו המפרשים שדקדקה התורה לומר "באזני בנך" להורות שיש לספר לילדים לפי אוזנם השומעת, כמידת הבנתם ושכלם.

ה' יתברך הכה את מצרים בעשר מכות והשתמש לשם כך בכל סוגי שמשיו ומשרתיו עושה רצונו- במים, באש, ברוח בחיות ובבהמות. ונשאלת השאלה מדוע היה צורך להפליא להגדיל ולהעצים כל כך את מכות מצרים,

והלא יכול היה ה' יתברך להכניע את מצרים במכה אחת, אם היה משאיר את מכת דם בכל בכול מצרים במשך חודש ימים, ודאי שהמצרים לא היו מסוגלים לסבול זאת והיו מסכימים לשלח את בני ישראל.

אלא, ישנם בני אדם סוגים מסוגים שונים, יש שמתפעלים כשרואים דבר מסוים ויש שלא מתפעלים מכך כלל ועיקר, וכדי לחזק, לחסן ולהשריש את אמונת ה' בליבם של ישראל היה צורך להכות את המצריים בעשר מכות שונות ולהראות שלבורא יתברך יש שליטה מוחלטת בטבע, ומלכותו בכל משלה (תהילים קג, יט).

"הטבע" בגימטריא אלקים, ללמדך שהטבע בידו יתברך כחמר ביד היוצר (מושאל מירמיה יח, ו) והוא בורא ומנהיג לכל הבוראים, והוא לבדו עושה ועושה ויעשה לכל המעשים (מתוך "ג עיקרי האמונה"). ה' יתברך הנחית עשרה סוגים של מכות במצרים והשתמש לשם כך בכל משרתיו ושמשיו עושה רצונו, כדי שלא ישאר שום פתח לאדם לחשוב שאולי חלילה וחס יש עוד כוחות אחרים בעולם שפועלים, לא, בלתי לה' לבדו (שמות כב, יט), בעבור תדע כי אין כמותי בכל הארץ (שם ט, יד).

בכל מכה ומכה עוד קבוצה ועוד קבוצה בעם ישראל חיזקו את אמונתם ובטחונם בבורא יתברך והכשירו את עצמם בכך ליציאתם ממצרים והפיכתם לעם סגולה מכל העמים (מושאל מדברים יד, ב).

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

זוג זקנים ישבו ושתו להנאתם. לפתע האישה אמרה: "אתה יודע, אני לא יודעת מה הייתי עושה בלעדיך, אתה היחיד שמביא אור לחיי!" בעלה המופתע, שלא האמין למשמע אזונו, שאל: "זו את מדברת, או הייך!?"

אשתו פנתה אליו כועסת וענתה: "וודאי שזו אני מדברת! אל הייך!"

לע"נ רחל (רשל) בת קלרה אלבז

חלק מהנוכחים קיבל את פניו בזלזול ופגע בכבודו, בגלל צעד שעשה, שלא נראה להם. סיפורתי על כך למשגיח **אידי חדש** זצ"ל, והוא שמע בדברי נימה אוהדת לגבי קבלת הפנים הזו. הוא נכנס עמי למטבח, מזג כוס תה, ולפתע **רקע בגולו** על גבי הרצפה וקרא בתקיפות: - הם בעלי גאווה!

הם חושבים, שרק השיטה שלהם היא הנכונה, וכל שיטה אחרת פסולה! לכן הם מרשים לעצמם לפגוע באחרים!!! לאחר דקות מספר, הוסיף: - יצאתי מכליי, כי רציתי, **שאתה תשמע** את זה כך...

ברוך שנתן תורה... כנגד ארבעה בני"ם מסויכות של שני פסוקי ההגדה האלה מורה על כח התורה. על ידי התורה יש תיקון לכל סוגי האדם והבנים שבישראל.

סיפר אחד הרבנים שמפליא היה לראות שאף שעברו שנים רבות מאז שנפגש עם ראש הישיבה הגר"פ ש"י נברג זצ"ל וגם למד אצלו רק כמה חודשים במסגרת הכולל מלבד כחצי שנה בימי לימודיו בבחרותו בישיבת "חברון בעיה"ק, שהיה מגיע **לסדר שלישי** בישיבה ללמוד עם אחד מידידיו חברותא, למרות כל זאת, גם בויקנותו של ראש הישיבה, מיד כשראה אותו זכר את שמו **ופנה אליו בחביבות** להתעניין בשלומו.

רשימת תפוצה hamaor.net@gmail.com

איש עסקים התקשר לאמו הזקנה. אמו ענתה לו ואמרה: "מה אתה בכלל טורח להתקשר? מקסימום אקבל התקף לב ואמות - לא נורא". האישה הרגישה רע עם עצמו, והתנצל: "אני באמת מצטער שלא התקשרתי..." אמו ענתה: "זה בסדר גם שאתה אף פעם לא מבקר, אם אקרוס פשוט אוהל לטלפון ואחייג לאמבולנס!" האישה: "אמא, פשוט הייתי עסוק מאוד, והילדים!" אמה: "אך אני בא לבקרך השבוע, עם ריקי האישה: "רגע, הגעתי למשפחת אברמוביץ?" האמא: "לא, הגעת למשפחת אלטרוביץ!" האישה: "סליחה, טעות!" האמא: "זה אומר שאתה לא מתכוון להגיע!?"

כאשר משתמשים בסבל על מנת למנוע סבל, יוצרים עוד סבל...

"כאילו הוא יצא ממצרים... והגדת לבנך" יגיד אדם לבנו את ההגדה ויספר לו ניסי יציאת מצרים **בדבקות ובהתלהבות** כשהיה נראה מתוך סיפורו שבו עצמו אירעו כל הנפלאות האלה, וכאילו הוא ממש יצא ממצרים.

סיפור חתונה: הרבנית אלישיב ע"ה היתה קמה כל לילה יחד עם בעלה, בשעה שלוש לפנות בקר, ברוך יחד כוכבי שחר, ומכילה לו את כוס הקפה המהביל. היא היתה עושה זאת בפרימוס הישן-נושן שהיה בביתם, ותהליך החמום של המים התבצע בצורה אטית ופשוטה מאוד. לא פעם שאלו אותה בני הבית מדוע אינה קונה "תרמוס", שבו אפשר לאחסן את המים ולשמר את חוםם דבר שיחסך לה את הקימה בשעת שבקך מקדמת כל כך. "הלא כך תוכלי להכין לאבא את המים החמום על השלחן סרם עלותך על יצועך, ולהמשיך לישן עד הבקר", אמרו. "לא אותר על מלאכת קדש זו", השיבה חמותי לבנותיה. "הלא כל חיותי באה לי מעבודה זו של שמוש תלמיד חכם גדול כמו אבא. זה מתיא אותי ומעניק לי קדשה ושפע של ענן רוחני, כמותו לא אוכל להשיג אם אכין את המים בתרמוס כפי שהצעתן לי, בנותי..." וגם היתה הסבה לכך שהרבנית לא היתה מוכנה למסור את המלאכה הזו לאף אחד אחר. עד קנהה ושיבה המשיכה לשרת את בעלה הגדול בצורה זו, ויחד עמו היתה קמה באשמרת הבקר, ומכילה לו את כוס הקפה.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, מנחם חיים אוהנה בן חנינה, נעמה בת עזיה, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה, מנחם בן פנחס, יואל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יחזקאל בן שמחה, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מלביט, אלברט בן זוהרה, אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, ישראל בן שמחה סבג, שמואל בן רבקה זכאי, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיאי **מזן הרב עובדיה יוסף בן יוג'ייה**

בְּרָצוֹנִי לְסַפֵּר מַחְמוּמֵי הַצְדֻקְנִית, הֶרְבֵּנִית אֶלְיָשִׁיב ע"ה, הֵיא בְּעֵינֵי הַהֶסְתַּפְקוֹת בְּמוּעֵט. זֶה שְׁבִיבֵיתָם לֹא הָיָה אֶף חֶפֶץ הַקְּרוֹי 'מוֹתְרוֹת' - אֵין צֶרֶף לְסַפֵּר. הַמוֹנִי עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁעָלוּ אֵל מוֹרֵי הַמִּי בְּמַהְלָךְ הַשְּׁנָיִם כְּדֵי לְשַׁטֵּחַ בְּפָנָיו אֶת שְׂאֵלוֹתֵיהֶם בְּהֶלְקָה, רָאוּ זֹאת בְּעֵצָמָם. אֲבָל לֹא כָּלֵם יוֹדְעִים שְׁלֻבְנִית הֵיחֵדָה רַק שְׂמֵלָה אַחַת שְׂבָה הֵיחֵדָה מִשְׁתַּמְשֵׁת בְּכָל הַשְּׂמֵחוֹת הַמְשַׁפְּחִיתוֹת שֶׁל נְשׂוֹאֵי בְּנֵיהָ וּבְנֹתֶיהָ. פֶּעַם פָּנוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי הַמְשַׁפְּחָה וְהֵצִיעוּ לָקְנוֹת לָהּ שְׂמֵלָה חֲדָשָׁה.

הֶרְבֵּנִית הַתְּנַגֵּדָה, וְאֶף נִמְקָה אֶת סוֹבְבָה בְּכַף שִׁשְׁרֵי כָּלֵם מְכִירִים אוֹתִי לְפִי שְׂמֵלָה הַזֶּה, וְאִם אֶחְלִיפָנָה לֹא יִכְיֶרֶוּ אוֹתִי... וְלֹא תִּחְלִיפֶנָּה גַּם תִּכְשִׁיטִים לֹא הֵיוּ לָהּ, לְחַמוּמֵי. הַתִּכְשִׁיט הֵיחֵדָה שְׂלָה הֵיחֵדָה הַסְּדוּר מִלְּחֵלֶח הַדְּמָעוֹת שְׂאוֹת הַשְּׂאִירָה אַחֲרֶיהָ. אֶפְלוּ מְכוֹנֶת כְּבִיסָה לֹא הֵיחֵדָה לָהּ, וְאֵת כָּל עֲבוֹדוֹת הַכְּבִיסָה בְּצַעָה בְּיָדֶיהָ.

שְׂהִיָּה נוֹכַח בְּשַׁעַה שְׁמֵרֵן הַחֲזוֹן אִישׁ זצ"ל קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע, אֵינוּ יוֹכֵל לְשַׁכּוֹחַ כִּי צַדִּיק חוֹזֵר מֵרֵן עַל הַמְּלִים שׁוֹב וְשׁוֹב, בְּכָל צוּרוֹת הַמִּבְטָא הַאֲפִשְׁרִית, כְּאִשֶּׁר הַקְּרִיאָה מֵתֵאֲרַכֵּת זְמַן רַב. כִּךְ נִהְגַּ בְּכָל מַצְוָה וּמַצְוָה, לֹא שָׁקַט וְלֹא נָח עַד שִׁיצַא הַסַּפֵּק מִלְּבוּ שִׁיצַא יָדֵי חוּבְתוֹ לֵאלֹא פִקְפוּק לְכָל הַדְּעוֹת.

מִי שֶׁלֹּא הִכִּיר אֶת מֵרֵן, הִתְרַשֵּׂם כִּי לְפָנָיו אָדָם בְּעַל עֲצָבִים מֵתוֹחִים. אֵךְ רָאָה זֶה פְּלֵא, כְּאִשֶּׁר שֶׁהָהָ מֵרֵן בְּשׁוּרֵיץ הַלְּבָרָאָה וְעַבֵּר לְפָנָיו הַתִּיבָה בְּיוֹם הַשְּׁנָה שֶׁל אָבִיו הַגֵּר"ח, חָרַג מִמְּנַהֲגוֹ, וְהַקְּרִיאָה הֵיחֵדָה שְׂגוּרָה בְּפִיו לֵאלֹא כָּל שְׂהוּת, מְשׁוּם טִירְחָא דְצִיבּוּרָא.

אֵנוּ חַיִּים בְּהוֹוָה, שְׂהוּא הַעֲבָר שֶׁל מַחֵר.

אֲתָד בָּא וְאָמַר: שְׁמַעַת מָה אוֹמְרִים עַל הַיְדִיד שֶׁלְךָ" לֹא", עֵנָה "אֲבָל לְפָנָי שְׂאתָה מִסַּפֵּר, תְּגִיד לִי, הָאֵם הָעֲבֵרַת אֶת הַשְּׂמוּעָה עַל יְדִידֵי דֶרֶךְ שְׁלוֹשׁ הַמִּסְנַנּוֹת?" אֵילוּ מִסְנַנּוֹת", שָׁאל הָאוֹרָח. הָרֵאוּשָׁנָה **מִסְנַנַּת הָאֵמֶת**. הָאֵם אַתָּה בְּטוֹחַ שֶׁהַדָּבָר שְׂאתָה עוֹמֵד לְסַפֵּר לִי עַל יְדִידֵי הוּא אֵמֶת?"

הָאוֹרָח הִיסֵּס: בְּעֵצָם אֵנִי לֹא בְּטוֹחַ. אֵנִי רַק שְׁמַעַתִּי אֶת הַסִּפּוּר מִפִּי אַחֵר. וְמָה הַמִּסְנַנַּת הַשְּׂנִינָה?" הַמִּסְנַנַּת הַשְּׂנִינָה", אָמַר, "הֵיא **מִסְנַנַּת הַטּוֹב**. הָאֵם הַדָּבָר שְׂאתָה עוֹמֵד לְסַפֵּר לִי עַל יְדִידֵי הוּא דָּבָר טוֹב? לְהִיפֵךְ", אָמַר הָאוֹרָח, "זֶהוּ מִשְׁהוּ אִיוֹם וְנוֹרָא.

וְהַשְּׂלִישִׁית?" "הַמִּסְנַנַּת הַשְּׂלִישִׁית הֵיא הַמִּסְנַנַּת **שֶׁל הַנְּחוּץ**", הַמְשִׁיךְ "הָאֵם זֶה נְחוּץ לְסַפֵּר לִי אֶת הַדָּבָר הַנּוֹרָא עַל יְדִידֵי, שְׁסַפֵּק אֵם הוּא אֵמֶת?" אַחֲרֵי הַפְּסָקָה אָמַר הָאוֹרָח: "לֹא, אֵין זֶה נְחוּץ כָּל כָּךְ". "אֵז מְזַל שְׁעַצְרַתִּי אוֹתְךָ!"

בּוֹמֵן בְּבַחֲנֵיהָ פְּסִיכּוֹמְטְרִית רוֹאָה מְשׁוּגַע שׁוֹיֹשֵׁב בְּשׁוּרָה רֵאוּשׁוֹנָה זּוֹרֵק מִטְבַּע כְּדֵי לְהַחֲלִיט אֵיזָה תְּשׁוּבָה לְסַמֵּן.

אַחֲרֵי חֲצֵי שַׁעָה שְׂהוּא כְּבַר סִימֵן אֶת כָּל הַתְּשׁוּבוֹת הוּא מְמַשִּׁיךְ לְהַפְתַּעְתּוֹ לְזוֹרוּק אֶת הַמִּטְבַּע.

הוּא נִיגַשׁ אֵלָיו וְשׁוֹאֵל: "עַד עַכְשָׁיו הִבְנַתִּי, בְּחֵרַת אֶת הַתְּשׁוּבָה שְׁתִּסַּמֵּן לְפִי הַמִּטְבַּע, אֲבָל מָה אַתָּה עוֹשֶׂה עַכְשָׁיו?" עוֹנָה הַמְשׁוּגַע:

"אֵנִי בּוֹדֵק אֶת הַתְּשׁוּבוֹת"

כָּל הָעוֹלוּבִים: hamaor.net
הַמֵּאוּר שְׂבֵתוֹרָה - זֵאבוֹת וּבְנִים

סִיפֵר אַחַד מֵרַבְּנֵי וּמוֹרֵי הוֹרָאָה בְּאֲחוּזוֹת בְּרַכְפֶּלֶד, שְׁבַעַת לִימוֹדוֹ בִּישִׁיבָה בְּמִסְגֵּרַת הַכוֹלֵל נִיגַשׁ לְרֵאשׁ הַיִּשִּׁיבָה הַגֵּרָח"פ **שִׁינְבֵּרַג** זצ"ל אַחֲרֵי אַחַד מֵהַשִּׁיעּוּרִים הַכִּלְלִיִּים בְּנוֹשֵׂא "קִנְיָן כֹּסֶף" וְאָמַר לוֹ אֶת דְּבָרֵי הַגָּאוֹן הַמוֹפְלָא רַבִּי אֵלִיהוּ מִישְׁקוּבְסְקִי זצ"ל.

רֵאשׁ הַיִּשִּׁיבָה הַקָּשִׁיב הֵיטֵב לְדַבְּרִים וּמֵאוּד נִהְנָה. וְלְהַפְתַּעְתּוֹ בְּשִׁיעּוֹר הַבָּא רֵאשׁ הַיִּשִּׁיבָה הַשְּׁתַּדֵּל **לְהוֹכִיר אֶת דְּבָרֵי** שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם רַבִּי אֵלִיהוּ לְפִרְטִיהֶם וְלְדַקּוּקֵיהֶם בְּכַבּוֹד רַב.

מְשׁוֹלְחָן גְּבוּהָ

דְּבָרֵי תוֹרָה מִפִּי רֵאשׁ מוֹסְדוֹת "אוֹר הַחַיִּים" הַגָּאוֹן הַרַב **רֵאוּבֵן אֶלְבַּז** שְׁלִיט"א

"צוֹ אֶת אֶהְרֵן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תוֹרַת הָעֵלְהָ... (ויקרא ו, ב).

רְבוּתֵינוּ שׁוֹאֵלִים, מְדוּעַ פִּתַּח הַתּוֹרָה בְּלִשׁוֹן "צוֹ אֶת אֶהְרֵן" וְלֹא כְּפִי שְׂרָגִילָה לְפִתּוֹחַ בְּמִילַת "וַיְדַבֵּר" אוֹ "וַיֹּאמֶר", אֲלֵא שֶׁהַשְּׂתַמְשָׁה הַתּוֹרָה בְּלִשׁוֹן "צוֹ" כְּדֵי לְזַרֵּז אֶת הַכְּהֻנִּים הַמְּקִרְבִּים אֶת קוֹרְבַּן הָעוֹלָה, אֵין צוֹ אֲלֵא לְשׁוֹן זִירוּז מִיד וְלְדוֹרוֹת, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּיוֹתֵר צֶרֶף הַכְּתוּב לְזַרֵּז בְּמִקּוּם שִׁישׁ בּוֹ חֲסֵרוֹן כִּיס (תּוֹרַת כְּהֻנִּים בְּתַחֲלִילַת הַפְּרִשָּׁה, הוֹבָא בְּרַשִׁי").

וְלִכְאוּרָה קִצַּת קֶשֶׁה, הָרִי כְּהֻנִּים זְרִיזִים הֵם (שְׂבַת כ ע"א), וְמָה שִׁיךְ עוֹד לְזַרֵּז. אֲלֵא אֲפִשֶׁר לְבַאֵר זֹאת עַל פִּי מָה שְׂאִמְרוּ רְבוּתֵינוּ (מִכּוֹת כג ע"א) אֵין מְזוֹרוּזִים אֲלֵא לְמְזוֹרוּזִים, לְזַרֵּז אָדָם עַצְלָן אֵין בּוֹה כָּל כֵּךְ תוֹעַלַת כִּיוֹן שְׂהוּא מְטַבְּעוֹ עַצְלָן וְקֶשֶׁה לְשַׁנּוֹתוֹ, וְכְּפִי שֶׁהַמְשִׁיל זֹאת הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּה (מִב, י) **כִּי צוֹ לְצוֹ צוֹ לְצוֹ, קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ**, מָה יַעֲזוֹר לוֹמֵר לְעַבֵּר שִׁירוּץ, הָרִי אֵין זֶה בְּאֲפִשְׁרוֹתָ, וְכֵן הַעֲעֵל מָה יַעֲזוֹר לְהוֹרּוֹת לוֹ לְחוֹדְרוֹ, הָרִי הוּא מְטַבְּעוֹ עַצְלָן, אֲלֵא צֶרֶף לְזַרֵּז אָדָם שְׂהוּא **כְּבַר מְזוּרָה**, כְּדֵי שִׁיזְרֹזוּ יוֹתֵר, וְהוּוּ עַז כְּנִמְרָה, וְקָל כְּנֶשֶׁר, וְרֵץ כְּפִיבֵי, וְגִבּוֹר כְּפָאֵר, לְעַשׂוֹת רִצּוֹן אֲבִיךָ שְׂבִשְׂמִימִים (אֲבוֹת פ"ה מ"ב).

וְדָבָר זֶה אֵינוּ רַק בְּהַקְּרַבַּת הַקּוֹרְבָנוֹת אֲלֵא בְּכָל עֲבוֹדַת ה', לְשׁוֹן זִירוּז מִיד וְלְדוֹרוֹת", שְׂאֵע"פ שְׂאֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָים וְאֵין אֶת עֲבוֹדַת הַקּוֹרְבָנוֹת, מ"מ צֶרִיבִים אֵנוּ לְהִיּוֹת זְרִיזִים בְּפִרְט בְּמַעֲשׂוֹת שְׂאֵין טוֹבַת הַנֵּאֵה בְּעִשְׂיֵיתָם, עַל הָאָדָם לְהִיּוֹת זְרִיז וְנִשְׁכַּר בְּעִשְׂיֵית מַעֲשׂוֹת אֵלוֹ וְלִקְיִימָם בַּחֶשֶׁק וּבְשִׂמְחָה בַּחוּם וּבְהַתְּלַהּבוֹת כְּאֵילוֹ מִקְבַּל עֲלֵיהֶם מִמוּן רַב. הוּוּ רֵץ לְדָבָר מַעֲשׂוֹה (אֲבוֹת פ"ד מ"ב), אֵינוּ דוֹמָה מַעֲשׂוֹה שְׂעוּשָׁה הָאָדָם בּוֹרִיזוֹת לְמַעֲשׂוֹה שְׂעוּשָׁה בְּעַעֲלוֹת, כִּיוֹן שְׂבַהַתְּאֵמִצוֹת הָאָדָם לִקְיָים אֶת הַמַּעֲשׂוֹה בַּחֶשֶׁק וְזוּרִיוֹת מֵרֵאשָׁה בְּכֵן אֶת גּוֹדֵל אַהֲבַתּוֹ וְחִיבַתּוֹ אֵלָיו יִתְבַּרַךְ וְאֵל מַעֲשׂוֹתָיו וְהוֹקוּתָיו.

שְׂבַת שְׁלוֹם וּמְבוֹרָךְ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל

בְּאִסְפֵּיַת רַבְּנִים בְּבְרֵאנוּבִישׁ, יֵשֵׁב גַּם הַגָּאוֹן רַבִּי **אַלְחָנָן וּסְרוּן** זצ"ל. פִּתַּח הַנוּאֵם בְּדְבָרָיו וּבְתוֹךְ כֵּךְ הַחֵל לְשַׁבַּח וְלְהַלֵּל אֶת רַבִּי אֶלְחָנָן וְאֵת מַפְעָלָיו הַאֲדִירִים.

"הוּדִי בְּרֵאוּבִישׁט! - קָרָא הַנוּאֵם - כְּלוּם מְבִינִים אַתֶּם **מִיָּהוּ רַבִּי אֶלְחָנָן**? הָאֵם מְעִרְכִים אַתֶּם אוֹתוֹ נְכוֹנָה?"

כִּיוֹן שְׂמַעַת רַבִּי אֶלְחָנָן אֶת דְּבָרֵי הַנוּאֵם, קָם מִמְּקוֹמוֹ וּבְחַשָּׂא **נִמְלַט מִן הַמִּקּוּם...**

אֵם תַּחֲפֵשׂ אֶת הַדֶּרֶךְ אֵל הָאוֹשֵׁר, לֹא תִגְעַע אֵל הָאוֹשֵׁר שְׂבִדוֹךְ.

קָל לְהִיּוֹת בּוֹטַח בֵּה', בּוֹמֵן שְׂאֵין צֶרֶף לְתַפְקִיד שֶׁל הַבֵּיטְחוֹן, אֵךְ מָה קֶשֶׁה הוּא לְהִיּוֹת בּוֹטַח **בְּשַׁעָה שְׂצַרִּיד** לְהִגִּיעַ בְּאֵמֶת לְבִיטְחוֹן.

לְפַעְמִים הַבֵּיטְחוֹן מְשַׁמֵּשׁ לְאָדָם לְהַשְׁבֵּת חִלּוּמוֹת נְעִימִים עַל הַעֲתִיד הַנִּסְתֵּר, רַק בְּשַׁעָה הַקֶּשֶׁה לְאָדָם הַזּוֹקֵק לְרִפּוּאָה לִישׁוּעָה - אֵז נִרְאָה אֵם הוּא בְּאֵמֶת בְּעַל בֵּיטְחוֹן. אוֹ שְׂהוּא רַק מְצַפֵּף בְּפִיו וְצוֹעֵק "בְּטְחוֹן" "בְּטְחוֹן"

רְשִׁימַת תְּפוּצָה
hamaor.net@gmail.com

הָאִישָׁה: אוֹ יִקְרִי יִשׁ לִי בְּשׁוּרָה אַחַת טוֹבָה וְאַחַת רַעָה בְּמָה אַתָּה רוֹצָה שְׂאֵנִי אֶתְחִילִי הַבַּעַל נּוֹ טוֹב, תִּתְחִילִי בְּטוֹבָה.

הָאִישָׁה: טוֹב הַבְּשׁוּרָה הַטוֹבָה הֵיא,

שְׂכִרַת הָאוֹוִיד בְּמַכּוֹנֵת הַחֲדָשָׁה שְׁקִנִּית פּוֹעֵלָת טוֹב מְאוּד!

שְׂכֵאשֶׁר בּוֹנִים מְעִרְכַת יַחֲסִים אִשֶּׁר אִמּוּרָה לְשׁוֹמֵר וְלַהֲגֵן עַל הַבֵּית, לְטַפַּח וְלְרַבּוֹת וְלַהֲשִׁיכּוֹ אַהֲבָה וְאַחוּוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת, אֵין דִּי בְּכַךְ שֶׁנִּפְרֹשׁ אֶת כְּנַפְּיָנוּ" עַל הַבֵּית, כִּי אֵז עֲדִיין **נִנְסֵי הַיָּצֵר הַרַע** בְּאֵמֶצֶע בְּטַעֲנוֹת שׁוֹנוֹת אַחַד כְּלִפֵּי הַשְּׂנִי, כְּגוֹן: "אֵנִי עוֹשֶׂה יוֹתֵר" אוֹ "אֵינְךָ מְבִיָּה נְכוּן" וְכוּמָה.

טַעֲנוֹת אִשֶּׁר נִדְמָה "כְּאֵילוֹ" הֵן בְּאוֹת מִמְּקוֹם טְהוֹר שְׂתַחֲלִיתוּ "לְהִגֵּן עַל הַבֵּית", כְּאֵילוֹ "סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם... וְכֵאֵילוֹ "אֵל הַכְּפּוֹרַת יִהְיוּ פְּנֵיהֶם"... אֵךְ לְמַעֲשָׂה טַעֲנוֹת אֵלוֹ אֵינֵן נּוֹבְעוֹת **אֵלֵא מִתּוֹךְ גְּאוּוָה** סְרוּחָה וְתֵאוּת כְּבוֹד!! כָּל שְׂרוּצָה הַצַּד הַשְּׂנִי אֵינוּ אֲלֵא לְמַלֵּא אֶת תְּאוּת הַנִּיחּוּץ שְׂבִלְבוּ!

לְעִילוֹי נְשַׁמַּת: נִיסִים בִּן רִימָה, שְׂרָה בֵּת חוֹרְשִׁיד, דִּינָה בֵּת רֹבֵב, יוֹסֵף דְּהֶאֱן בֵּן שְׂמַחָה, לִיאוֹר בֵּן אֵילָנָה, שְׁחוּן בֵּן טִיפַחָה, שְׂמַחָה בֵּת לוֹלוּ, יַחֲיָא בֵּן לוֹלוּ, פְּנַחַס חַיִּים אוֹרְחָה בֵּן חַנִּינָה, נְעִימָה בֵּת עוֹזִיָּה, סִיעִידָה מוֹל בֵּת יַעֲקֹב, מְלַכָּה בֵּת שְׂרָה, פְּנַחַס בֵּן נַחֲטָה, יִגְאֵל בֵּן מְלַכָּה, דוֹד וּמְרִים אֶלְבָּן, הַרְבַּ אֵלְעוֹר בֵּן שְׂמַחָה, יַחֲזַקָּאֵל בֵּן שְׂמַחָה, רַפְּאֵל בֵּן קַלְרָה, הַרְבַּ יַעֲקֹב יוֹסֵף בֵּן מְרַגְלִית, אֶלְבֵּרַט בֵּן זוֹחֵרָה אֵלְעוֹר בֵּן רִינָה, אֶפְרַיִם אֵלְעוֹר בֵּן מוֹרִים, שְׁלוֹם בֵּן אוֹרָה מוֹרֵי הַרְבַּ יוֹרֵם אֶבְרָגִיל, הַרְבַּ יִתְרוֹהָ יֵאִיר, יִשְׂרָאֵל בֵּן שְׂמַחָה סַבֵּן, שְׂמוּאֵל בֵּן רַבְקָה זְכָאֵי, רַחֵל רַשֵׁל בֵּת קַלְרָה, חֲכַם יִהוּדָה בֵּן חַנָּה פְּתִיא **מֵרֵן הַרְבַּ עוֹבְדֵיהָ יוֹסֵף בֵּן גּוֹרְגִיָּה**

מדפיסים בגדול...

הדפסות גדולות ושלטים ענקיים

בגרפומט ידפיסו עבורכם גם על קאפות, שמשוניות, קנוואסים, רולאפים, שלטים לאירועים מודעות גיליון, חצי גיליון ועוד

והכל כמובן בנוסף למחיר, האיכות והשירות שאתם רגילים לקבל בגרפומט

- משלוחים לכל חלקי העיר
- שרות מהיר במיוחד
- מחירים נוחים במיוחד
- כל סוגי ההדפסות וההפקות
- הדפסות באיכות גבוהה

רח' אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן), ירושלים
02-5337722
g5337722@gmail.com

שעות פתיחה: ימים ראשון עד חמישי 10:00-19:00, רצוף, ימי שישי וערבי חג 10:00-12:00